
ALLAH DOSTLARININ DÜNYASI
HİLYETU'L-EVLİYÂ
ve-Tabakâtu'l-Asfiyâ
حلية الأولياء
وطبقات الأصفياء
Ebu Nuaym el-Isbehânî
12
HADİSLER BÖLÜMÜ

Hilyetu'l-Evliyâ
(Hadisler Bölümü)
1. baskı – İstanbul
Cilt 12
Ocak 2015
Özgün adı: Takrîbu'l-Buğye bi-tertîbi ehâdîsi'l-Hilye
Yazarı: Nûreddîn Ali b. Ömer el-Heysemî (öl. 807/1404).
Arapça neşir: Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 3 cilt, yayına hazırlayan: Muhammed Hasan Muhammed Hasan İsmâîl, Beyrut 1420/1999).
İSBN: 978-605-4659-10-4

Tercüme: Hüseyin Yıldız, Hasan Yıldız ve Zekeriya Yıldız
Redaksiyon: Yusuf Özbek
Kapak: Edib Agagjyshi
Baskı ve Cilt: Step Ajans Matbaacılık Ltd Şti.
Göztepe Mah. Bosna Cad. No. 11
Bağcılar/ İSTANBUL
Tel: 0212.4468846 Matb. Sertifika No: 12266

İsteme ve Haberleşme Adresi
www.ocakyayincilik.com
OCAK YAYINCILIK
Millet Cad. Gülsen Apt.
No. 19 Kat: 4 D. 7
Yusufpaşa
Aksaray, İstanbul
GSM: 05353107416 (Yusuf Özbek)

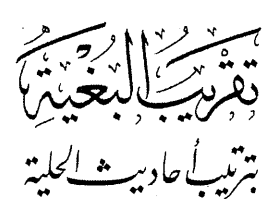
HİLYETU'L-EVLİYÂ

ve-Tabakâtu'l-Asfiyâ

HADİSLER BÖLÜMÜ

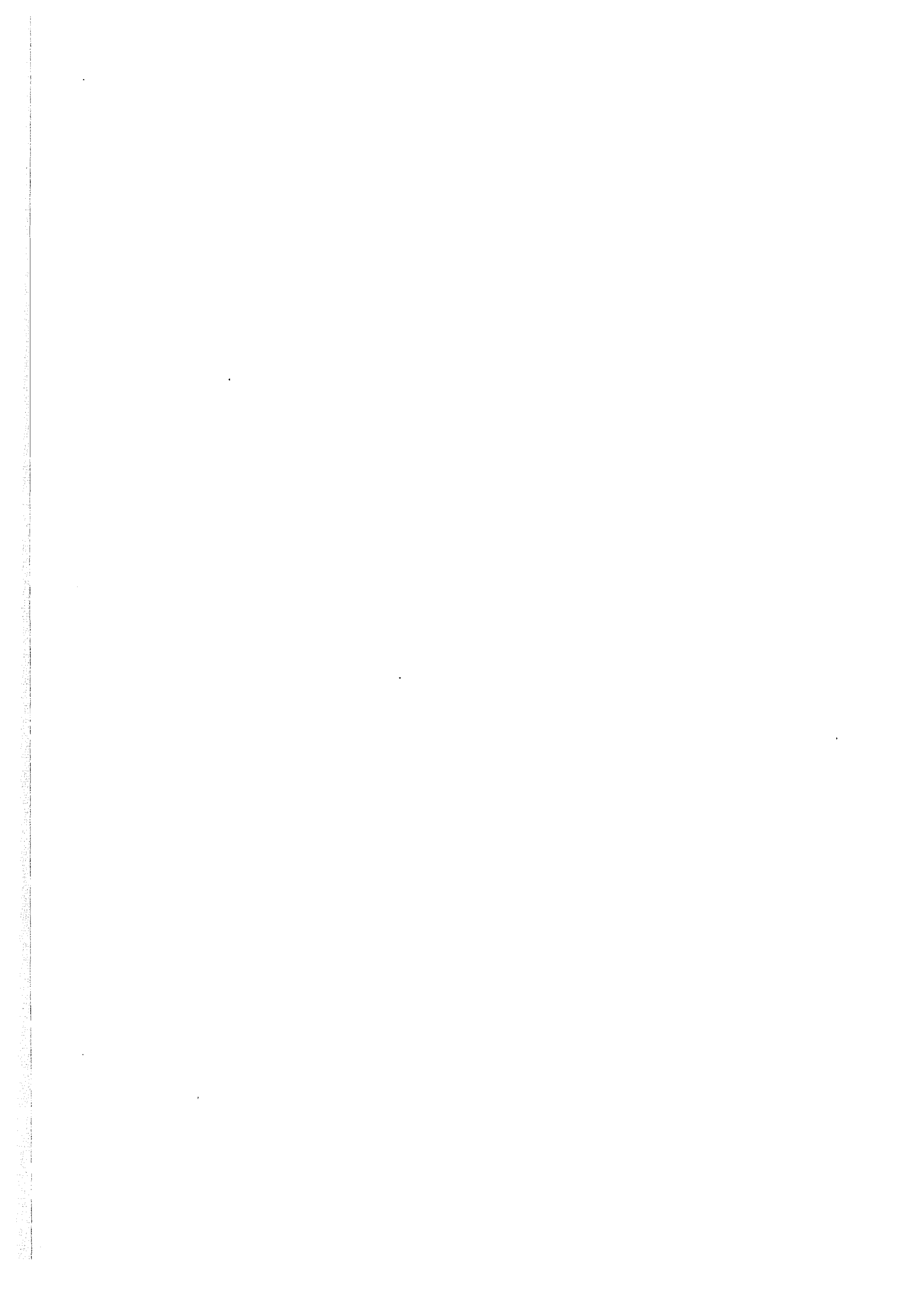
EBÛ NUAYM el-ISBEHÂNÎ

Takrîbu'l-Buğye bi-tertîbi ehâdîsi'l-Hilye

Nûreddîn el-Heysemî

Cilt 12

İÇİNDEKİLER

TÖVBE VE İSTİĞFAR KİTABI

Günahlardan Korku Duymak

٣٦٩٠- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا سَهْلُ بْنُ نَصْرٍ، ثنا ابْنُ السَّمَّاكِ، عَنِ الْهَيْثَمِ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْ صَوْتٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ صَوْتِ اللَّهْفَانِ "، قِيلَ: وَمَا اللَّهْفَانُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " عَبْدٌ أَصَابَ ذَنْبًا فَامْتَلأَ جَوْفُهُ مِنْ خَوْفِ اللَّهِ فَإِذَا ذَكَرَهُ، قَالَ: يَا رَبَّاهُ " [٢١٦/٨]

3690- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah katında hiçbir ses, üzüntülü olanın sesi kadar sevimli değildir."* Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Bu üzüntü nedir?" diye sorulunca: *"Günah işlediği için, Allah korkusuyla dolan ve Onu hatırlayıp: «Ey Rabbim!» diyen kişinin sesidir"* cevabını verdi.

٣٦٩١- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا أَبُو الْحَسَنِ بْنُ أَبَانَ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عُبَيْدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَبَّاسِ، ثنا مُضَرُ بْنُ نُوحٍ السُّلَمِيُّ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ لَيَرْفَعُ الْعَبْدَ بِالذَّنْبِ يُذْنِبُهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ نَافِعٍ، وَعَبْدِ الْعَزِيزِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُضَرَ، ثنا عَالِيًا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا أَبُو طَاهِرِ بْنُ نُفَيْلٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَبَّاسِ، مِثْلَهُ [١٩٨/٨]

3691- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah kulun işlediği günah sebebiyle derecesini yükseltir."*

Tek kanallı bir hadistir.

١٠/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، ثنا الْحَمِيدِ، ثنا أَبُو الأَحْوَصِ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، ثنا أَبُو شِهَابٍ، قَالُوا: عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ سُوَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ، حَدِيثَيْنِ أَحَدُهُمَا عَنْ

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالآخَرُ عَنْ نَفْسِهِ، قَالَ: " إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَأَنَّهُ قَاعِدٌ تَحْتَ جَبَلٍ يَخَافُ أَنْ يَقَعَ عَلَيْهِ، وَإِنَّ الْفَاجِرَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَذُبَابٍ مَرَّ عَلَى أَنْفِهِ، فَقَالَ لَهُ هَكَذَا " [١٢٩/٤]

3691/a- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Mümin günahı dibinde oturduğu bir dağ gibi görür, hemen üzerine yıkılacağından korkar. Facir ise günahı burnuna konmuş ve eliyle şöyle kovaladığı zaman uçacak olan bir sinek gibi görür."*

٣٦٩٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُيَيْنَةَ بْنِ مَالِكٍ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الْحَارِثِيُّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَيُحِبَّنَ أَحَدُكُمْ أَنْ يؤْخَذَ عَنْهُ أَدْنَى ذُنُوبِهِ فِي نَفْسِهِ "، لا أَعْلَمُ رَوَاهُ بِهَذَا اللَّفْظِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ النَّضْرِ إِلا ابْنَ الْمُبَارَكِ، وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ وَضُرَبَاؤُهُ مِنَ الْمُتَعَبِّدِينَ لَمْ يَكُنْ مِنْ شَأْنِهِمُ الرِّوَايَةِ، كَانُوا إِذَا أَوْصُوا إِنْسَانًا أَوْ وَعَظُوهُ، ذَكَرُوا الْحَدِيثَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِرْسَالا [٢٢٥/٨]

3692- Muhammed b. en-Nadr el-Hârisi'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Kıyamet gününde) kişi, canına karşılık olsa dahi küçük günahlarının kendisinden alınmasını temenni edecektir."*

٣٦٩٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَوْنٍ، ثنا عَمْرُو النَّاقِدُ، ثنا وَكِيعٌ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " هَلَكَ الْمُتَقَذِّرُونَ، يَعْنِي: الْمَرَقَ يَقَعُ فِيهِ الذُّبَابُ فَيُهْرَاقُ "، تفرد به عَبْدُ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِيهِ [٣٧٩/٨]

3693- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(En ufak şeylerden dahi) iğrenenler helak olmuştur"* buyurdu. Bunlardan kasıt, çorbaya düşen bir sinek sebebiyle onu dökenlerdir.

٣٦٩٤- ثنا أَبُو الْحَسَنِ بْنُ سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ التُّسْتَرِيُّ، قَالَ: ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ، قَالَ: ثنا أَبِي، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، وَحَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، وَعِمْرَانُ بْنُ مُوسَى، قَالا: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ، قَالَ: ثنا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيُّ، قَالَ: ثنا أَبِي وَاللَّفْظُ لَهُ، قَالَ: ثنا قَتَادَةُ، سَمِعَ

عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَافِرِ، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يُحَدِّثُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ " ذَكَرَ رَجُلا فِيمَنْ سَلَفَ، أَوْ قَالَ: فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، رَاشَهُ اللَّهُ ﷻ مَالا وَوَلَدًا، وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ: رَغَسَهُ اللَّهُ مَالا، فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ، قَالَ لِبَنِيهِ: أَيُّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ؟ فَقَالُوا: خَيْرُ أَبٍ، قَالَ: فَإِنَّهُ لَمْ يُبْتَأَرْ لِي عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ، قَالَ: فَسَّرَهَا قَتَادَةُ، لَمْ يُدَّخَرْ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ قَطُّ وَإِنْ يَقْدِرِ اللَّهُ عَلَيَّ يُعَذِّبْنِيَ، فَإِذَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي، حَتَّى إِذَا صِرْتُ حُمَمًا فَاسْحَقُونِي، ثُمَّ إِذَا كَانَ يَوْمُ رِيحٍ عَاصِفٍ فَاذْرُونِي فِيهَا، قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: فَأَخَذَ مَوَاثِيقَهُمْ عَلَى ذَلِكَ فَفَعَلُوا بِهِ، وَرُوِيَ: لَمَّا مَاتَ، قَالَ اللَّهُ: كُنْ، فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ قَائِمٌ، فَقَالَ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فَعَلْتَ؟ قَالَ: يَا رَبِّ مَخَافَتُكَ، أَوْ قَالَ: فَرَقٌ مِنْكَ، فَمَا تَلافَاهُ أَنْ رَحِمَهُ "، قَالَ: فَحَدَّثَ بِهِ أَبَا عُثْمَانَ، فَقَالَ: سَمِعْتُ هَذَا مِنْ سَلْمَانَ، غَيْرَ أَنَّهُ زَادَ فِيهَا: ثُمَّ اذْرُونِي فِي الْبَحْرِ، أَوْ كَمَا حَدَّثَ، صَحِيحٌ ثَابِتٌ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ [٢/٢٦٢]

3694- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **geçmiş zamanlardan bir adamdan bahsedip şöyle buyurdu:** *"Sizden önce, Allah'ın kendisine mal ve çocuk verdiği bir adam vardı. Adam vefat edeceği zaman çocuklarına: «Ben size karşı nasıl bir babaydım?» diye sordu. Çocuklar: «Hayırlı bir babaydın» deyince, adam şöyle karşılık verdi: «Allah katında hiçbir hayrım kalmadı. Öldüğüm zaman, beni kömür haline gelinceye kadar yakınız. Sonra öğütüp savurunuz. Eğer Allah bana güç yetirirse, daha önce kimseye etmediği şekilde azab eder.» Adam onlardan bu konuda söz aldı ve çocuklar da verdikleri sözü yerine getirdiler. Adam vefat edince, Allah: «Ol!» buyurdu ve adam (külleri bir araya gelip) ayağa dikiliverdi. Allah: «Neden böyle yaptın?» diye sorunca, adam: «Ey Rabbim! Senden korktuğum için» cevabını verdi. Bunun üzerine Allah ona merhamet etti."*

Ravi der ki: Bunu Ebû Osmân'a bildirdiğimde dedi ki: Bunun aynısını Selmân'dan *"Sonra beni(m küllerimi) denize savurun"* **ziyadesiyle rivayet ettiğini işittim**

Sahih sabit bir hadistir.

٣٦٩٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ، ثَنَا أَبِي، ثَنَا ابْنُ شَوْذَبٍ، ثَنَا مَطَرٌ الْوَرَّاقُ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " كَانَ فِيمَنْ سَلَفَ مِنَ النَّاسِ رَجُلٌ رَغَسَهُ اللَّهُ

مَالا وَوَلَدًا فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ دَعَا بَنِيهِ، فَقَالَ: يَا بَنِيَّ أَيُّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ؟ قَالُوا: خَيْرُ أَبٍ، قَالَ: فَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا لَنَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ قَطُّ، وَإِنَّ رَبِّي ﷻ إِنْ قَدَرَ عَلَيَّ عَذَّبَنِي انْظُرُوا إِذَا أَنَا مِتُّ فَاحْرِقُونِي، ثُمَّ اسْحَقُونِي، ثُمَّ ذَرُونِي فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ، فَأَخَذَ عَلَى ذَلِكَ مَوَاثِيقَهُمْ فَفَعَلُوا، فَقَالَ لَهُ رَبُّهُ ﷻ: احْيَ، فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ قَائِمٌ، قَالَ لَهُ: مَا حَمَلَكَ عَلَى الَّذِي صَنَعْتَ؟، قَالَ: أَيْ رَبِّ خِفْتُ جَزَاءَكَ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا تَلاقَاهُ غَيْرَ أَنْ غَفَرَ لَهُ [١٣٢/٦] "

3695- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Sizden önce, Allah'ın kendisine mal ve çocuk verdiği bir adam vardı. Adam vefat edeceği zaman çocuklarına: «Ben size karşı nasıl bir babaydım?» diye sordu. Çocuklar: «Hayırlı bir babaydın» deyince, adam şöyle karşılık verdi: «Vallahi; Allah katında hiçbir hayrım kalmadı. Öldüğüm zaman, beni kömür haline gelinceye kadar yakınız. Sonra öğütüp savurunuz. Eğer Allah bana güç yetirirse, daha önce kimseye etmediği şekilde azab eder.» Adam onlardan bu konuda söz aldı ve çocuklar da verdikleri sözü yerine getirdiler. Adam vefat edince, Allah: «Diril!» buyurdu ve adam (külleri bir araya gelip) ayağa dikiliverdi. Allah: «Neden böyle yaptın?» diye sorunca, adam: «Ey Rabbim! Cezandan korktuğum için» cevabını verdi. Muhammed'in canı elinde olana yemin adam başka bir söz söylemeden Allah onu bağışladı."*

٣٦٩٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ رَوَاحَةَ الرَّامَهُرْمُزِيُّ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، وَشَيْبَانَ، عَنْ فِرَاسٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لَقَدْ دَخَلَ رَجُلٌ الْجَنَّةَ مَا عَمِلَ خَيْرًا قَطُّ، قَالَ لأَهْلِهِ حِينَ حَضَرَهُ الْمَوْتُ: إِذَا أَنَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي، ثُمَّ اسْحَقُونِي، ثُمَّ ذَرُّوا نِصْفِيَ فِي الْبَرِّ، وَنِصْفِيَ فِي الْبَحْرِ، فَأَمَرَ اللَّهُ الْبَرَّ وَالْبَحْرَ فَجَمَعَاهُ، فَقَالَ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ؟ فَقَالَ: مَخَافَتُكَ، فَغَفَرَ لَهُ بِذَلِكَ "، زَادَ سُفْيَانُ فِي حَدِيثِهِ: قَالَ: " وَكَانَ الرَّجُلُ نَبَّاشًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، تَفَرَّدَ بِهِ مُعَاوِيَةُ [١٣٤/٧]

3696- Ebû Saîd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Bir adam hiç hayır yapmadan cennete girdi. Bu kişi vefat edeceği zaman ailesine: «Öldüğüm zaman, beni kömür haline gelinceye kadar yakınız. Sonra öğütüp külümün yarısını karaya, diğer yarısını denize savurunuz» dedi. Allah karaya ve denize emredip bu adamın küllerini bir araya getirdi ve: «Neden böyle*

yaptın?» diye sordu. Adam: «Ey Rabbim! Senden olan korkum sebebiyle» dedi. Bunun üzerine Allah o kişiyi affetti."[1]

٣٦٩٧- حَدَّثَنَا أَبِي، وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ رِبْعِيٍّ، عَنْ حُذَيْفَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " كَانَ رَجُلٌ يُسِيءُ الظَّنَّ بِعَمَلِهِ، فَقَالَ لأَهْلِهِ: إِذَا أَنَا مِتُّ فَاحْرِقُونِي، ثُمَّ اطْحَنُونِي، ثُمَّ ذَرُونِي فِي الْبَحْرِ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ، فَإِنَّ رَبِّي إِنْ قَدَرَ عَلَيَّ لَمْ يَغْفِرْ لِي، فَلَمَّا مَاتَ فَعَلُوا بِهِ ذَلِكَ، فَجَمَعَهُ اللَّهُ ﷻ فَقَالَ: " مَا حَمَلَكَ عَلَى الَّذِي فَعَلْتَ؟ "، قَالَ: مَا حَمَلَنِي إِلا مَخَافَتُكَ، فَغَفَرَ لَهُ "، رَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ الشَّافِعِيُّ عَنْهُ، مَوْقُوفًا، وَتَفَرَّدَ بِرَفْعِهِ عَنِ الْفُضَيْلِ، إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ [١٢٤/٨]

3697- Huzeyfe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir adam amelleri hakkında kötü düşünüyordu ve bu sebeple ailesine: «Öldüğüm zaman, beni kömür haline gelinceye kadar yakınız. Sonra öğütüp rüzgarlı bir günde külümü denize savurunuz. Eğer Allah bana güç yetirirse, daha önce kimseye etmediği şekilde azab eder» dedi. Adam öldüğü zaman dediği gibi yaptılar. Allah, adamın küllerinin toplanmasını emretti ve ona: «Neden böyle yaptın?» diye sordu. Adam: «Ey Rabbim! Senden olan korkum sebebiyle» deyince Allah o kişiyi affetti."*[2]

Küçük Günahlardan Sakınmak

٣٦٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْجَارُودِ أَبُو سَعِيدٍ الأَشَجُّ، حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ، قَالَ: سَمِعْتُ الأَعْمَشَ يَذْكُرُ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ، قَالَ: قَالَ حُذَيْفَةُ: " إِذَا أَذْنَبَ الْعَبْدُ نُكِتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ، فَإِنْ أَذْنَبَ نُكِتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ، حَتَّى يَصِيرَ قَلْبُهُ كَالشَّاةِ الرَّبْدَاءِ " [١/٢٧٣]

---

[1] Ahmed (3/17).

[2] Buhârî (6480), Nesâî (4/113) ve Ahmed (5/407).

3698- Huzeyfe der ki: "Kul günah işlediği zaman kalbine siyah bir nokta konur. Bir daha günah işleyince siyah bir nokta daha konur ve böylece sonunda bu kişinin kalbi boz renkli koyun gibi olur.[1]

٣٦٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدَانَ، ثنا ابْنُ بَكَّارٍ، ثنا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا حُمَيْدُ بْنُ هِلالٍ، قَالَ: قَالَ عُبَادَةُ بْنُ قُرْصٍ: " إِنَّكُمْ لَتَعْمَلُونَ أَعْمَالا هِيَ أَدَقُّ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنَ الشَّعْرِ، كُنَّا نَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْمُوبِقَاتِ " [١٦/٢]

3699- Ubâde b. Kurs der ki: "Bazen öyle işler yapıyorsunuz ki bunlar gözünüze bir kıldan daha önemsiz geliyor; ama Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında aynı şeyleri biz büyük günahlardan sayardık."[2]

٣٧٠٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ، وَحَدَّثَنَا فَارُوقُ بْنُ عَبْدِ الْكَبِيرِ الْخَطَّابِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ بَانِكَ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يَا عَائِشَةُ، إِيَّاكِ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ، فَإِنَّ لَهَا مِنَ اللَّهِ طَالِبًا "، تَفَرَّدَ بِهِ سَعِيدٌ، عَنْ عَامِرٍ [١٦٨/٣]

3700- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Âişe! Küçük günahlardan sakın. Çünkü Allah tarafından onu bir taleb eden, peşine düşen vardır."*[3]

٣٧٠١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ السِّنْدِيِّ، ثنا عُمَرُ بْنُ أَيُّوبَ، ثنا أَبُو إِبْرَاهِيمَ التَّرْجُمَانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْيَشْكُرِيُّ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَذْنَبَ وَهُوَ يَضْحَكُ دَخَلَ النَّارَ وَهُوَ يَبْكِي " [٩٦/٤]

3701- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gülerek günah işleyen, ağlayarak cehenneme girer"* buyurdu.

٣٧٠٢- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالا: ثنا عُمَرُ بْنُ الْحَسَنِ الْحَلَبِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَامِلِ بْنِ مَيْمُونٍ الزَّيَّاتُ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْعُكَّاشِيُّ،

---

[1] Ahmed (2/297), Tirmizî (3331), İbn Mâce (4244), Hâkim (1/517) ve Beyhakî (10/188).

[2] Ahmed (5/79).

[3] Ahmed (6/70, 151), İbn Mâce (4243) ve İbn Hibbân (2497).

حَدَّثَنِي الأَوْزَاعِيُّ، حَدَّثَنِي حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا كَبْشَةَ، يَقُولُ: سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ، يَقُولُ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: " لا تَنْظُرُوا فِي صِغَرِ الذُّنُوبِ وَلَكِنِ انْظُرُوا عَلَى مَنِ اجْتَرَأْتُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنْ حَسَّانَ تَفَرَّدَ بِرَفْعِهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ وَفِيهِ ضَعْفٌ وَمَشْهُورُهُ مِنْ قِبَلِ بِلالِ بْنِ سَعْدٍ [٦/٧٨]

3702- Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Siz günahların küçüklüğüne değil, kime karşı haddinizi aştığınıza bakınız."*

٣٧٠٢/أ- حَدَّثَنَا أَبِي، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُفْيَانَ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ، عَنْ شَهْرٍ، قَالَ: أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَأَيْتُ رَجُلا طَوِيلا يَكَادُ رَأْسُهُ يَنْأَى عَنِ السَّمَاءِ، فَقَالَ: أَتُصَارِعُنِي؟ فَهِبْتُهُ ثُمَّ صَارَعْتُهُ، فَصَرَعْتُهُ، ثُمَّ أَتَانِي آخَرُ لَوْ نَفَخْتُ عَلَيْهِ لَطَارَ، فَقَالَ: أَتُصَارِعُنِي؟ فَقُلْتُ: صَرَعْتُ هَذَا الَّذِي لا يُرَى رَأْسُهُ وَأَنْتَ لا أُصَارِعُكَ، فَأَخَذَنِي وَطَرَحَنِي فِي النَّارِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ هَذَا الطَّوِيلَ الْعَظِيمَ الْكَبَائِرُ هَالَتْكَ فَنُصِرْتَ عَلَيْهَا وَإِنَّ هَذَا الصَّغِيرَ الْمُحَقَّرَاتُ فَإِيَّاكَ أَنْ تَحْمِلَكَ فَتُلْقِيَكَ فِي النَّارِ " [٦/٦٣]

3702/a- Şehr der ki: Bir adam Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) gelip şöyle anlattı: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben (rüyamda) başı neredeyse göğe değen uzun boylu bir adam gördüm. Bana: «Benimle güreşir misin?» dedi. Önce ondan korktum. Sonra güreşe tutuştuk ve onu yendim. Sonra bana üflesem uçacak kadar küçük bir adam geldi. O da bana: «Benimle güreşir misin?» dedi. Ona: «Ben şu başı görünmeyen adamı yendim. Seninle güreşmem» dedim. O da beni tutup ateşe attı." Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gördüğün uzun boylu adam büyük günahlardır. Seni korkuttu, ama sen ona galip geldin. Gördüğün küçük adam ise küçümsenen günahlardır. Bunların seni omuzlayıp ateşe atmasından sakın"* buyurdu.

٣٧٠٢/أ- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ يَعِيشَ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ مُبَشِّرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ مِنْ شِرَارِ النَّاسِ الْمُجَاهِرِينَ "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا الْمُجَاهِرُونَ؟ قَالَ: " الَّذِي يُذْنِبُ الذَّنْبَ بِاللَّيْلِ فَيَسْتُرُهُ اللَّهُ عَلَيْهِ،

فَيُصْبِحُ فَيُحَدِّثُ بِهِ النَّاسَ، فَيَقُولُ: فَعَلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا، فَيَهْتِكُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ.رَوَاهُ عَنِ الزُّهْرِيِّ، ابْنُ أَخِيهِ، وَغَيْرُهُ، وَمُبَشِّرٌ هُوَ السَّعْدِيُّ كُوفِيٌّ، غَزِيرُ الْحَدِيثِ، يُجْمَعُ حَدِيثُهُ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ [١٩٧/٢]

3702/a- Ebû Hureyre der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanların en şerlilerinden biri de, izhar edenlerdir?"* buyurunca, sahabe: "Ey Allah'ın Resûlü! İzhar edenler de nedir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gece günah işleyince, Allah'ı o günahı örtmesine rağmen sabah olunca kişinin o günahı insanlara anlatması ve: «Dün şöyle şöyle yaptım» diyerek üzerindeki Allah'ın perdesini yırtmasıdır."*

Dünyada Cezalandırmakla Günahların Bağışlanması

٣٧٠٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ، قَالَ: ثنا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا عَجَّلَ بِهِ عُقُوبَةَ ذَنْبِهِ فِي الدُّنْيَا، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا أَمْسَكَ عَلَيْهِ عُقُوبَةَ ذَنْبِهِ حَتَّى يُوَافِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ عَيْرٌ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ يُونُسَ، عَنِ الْحَسَنِ، تَفَرَّدَ بِهِ حَمَّادٌ، وَعَيْرٌ: جَبَلٌ بِالْمَدِينَةِ شَبَّهَ النَّبِيُّ ﷺ عِظَمَ ذُنُوبِهِ وَكَثْرَتِهَا بِهِ [٢٥/٣]

3703- Abdullah b. Muğaffel'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah bir kul hakkında hayır isterse, günahının cezasını dünyada verir. Bir kulun kötülüğünü de murad ederse, dünyadayken onu cezalandırmaz ve kıyamet gününde* -Medine'de bir dağ olan- *Ayr dağı gibi olan günahlarının cezasını tam olarak verir."*[1]

٣٧٠٣/أ- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، وَعَمْرُو بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصٍ الْمُعَدِّلانِ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الدِّمَشْقِيُّ، ثَنَا مُوسَى بْنُ عَامِرٍ، ثَنَا عِيسَى بْنُ خَالِدٍ الْيَمَانِيُّ، ثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ الذَّنْبَ، فَإِذَا ذَكَرَهُ أَحْزَنَهُ، فَإِذَا نَظَرَ

---

[1] Ahmed (4/87), İbn Hibbân (2455) ve Hâkim (1/349).

اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَيْهِ قَدْ أَحْزَنَهُ، غَفَرَ لَهُ مَا صَنَعَ قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَ فِي كَفَّارَتِهِ بِلا صَلاةٍ وَلا صِيَامٍ "،
غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ هِشَامٍ وَلَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ صَالِحٍ عَنْهُ [٢٧٤/٦]

3703/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kul günah işler ve bu günahı hatırlayınca üzülürse, Allah onun üzüldüğünü görür ve bu kişi günahına kefaret için namaz kılıp oruç tutmadan önce Allah o günahı bağışlar."*

Tek kanallı bir hadistir.

Günahlardan Kaçınmanın Fazileti

٣٧٠٤- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مَعْبَدٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ، ثنا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَسْبِقَ الدَّائِبَ الْمُجْتَهِدَ فَلْيَكُفَّ عَنِ الذُّنُوبِ "، غَرِيبٌ تَفَرَّدَ بِهِ يُوسُفُ عَنْ عَطَاءٍ [٤٠٠/١٠]

3704- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi, devamlı salih amel yapmak için çalışan birini geçmek isterse, günahlardan kaçınsın"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

Allah'ın Rahmetinin Genişliği

٣٧٠٥- ثنا فَهْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ فَهْدٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ، قَالَ: ثنا الْحَكَمُ بْنُ أَسْلَمَ، قَالَ: ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ، عَنْ جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَ: أَنَّ رَجُلا، قَالَ: وَاللَّهِ لا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلانٍ، وَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى قَالَ: " مَنِ الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لا أَغْفِرَ لِفُلانٍ؟ فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِفُلانٍ وَأَحْبَطْتُ عَمَلَكَ "، أَوْ كَمَا قَالَ، هَذَا حَدِيثٌ ثَابِتٌ، حَدَّثَ بِهِ التَّابِعِيُّ، عَنِ التَّابِعِيِّ، سُلَيْمَانُ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ، وَرَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ مَوْقُوفًا، وَتَفَرَّدَ سُلَيْمَانُ بِرَفْعِهِ [٣١٦/٢]

3705- Cundub b. Abdillah el-Becelî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir adam: «Vallahi, Allah falanı*

bağışlamayacak» deyince, Allah şöyle buyurdu: «Falan kişiyi affetmeyeceğime dâir Benim adıma yemin eden şu adam da kim oluyor!?» Ben (bağışlamayacağımı söylediğin) bu kişiyi bağışladım ve senin amellerini boşa çıkardım."[1]

Sahih sabit bir hadistir. Sahabi sözü olarak ta rivayet olunmuştur.

٣٧٠٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا أَبُو مِسْهَرٍ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ آلِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " أَلا أُحَدِّثُكُمْ عَنْ رَجُلَيْنِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ؟ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى بَنُو إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ أَفْضَلُهُمْ فِي الدِّينِ وَالْعِلْمِ وَالْخُلُقِ، وَأَمَّا الآخَرُ فَرَأَى أَنَّهُ مُسْرِفٌ عَلَى نَفْسِهِ، فَذُكِرَ عِنْدَ صَاحِبِهِ، فَقَالَ: لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ، فَقَالَ اللَّهُ ﷻ: أَلَمْ تَعْلَمْ أَنِّي أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؟ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي، وَأَنِّي أَوْجَبْتُ لِهَذَا الرَّحْمَةَ وَلِهَذَا الْعَذَابَ؟ " قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " فَلا تَأَلَّوْا عَلَى اللَّهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِسْمَاعِيلَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ [٢٧٥/٨]

3706- Ebû Katâde el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Size İsrail oğullarından olan iki adamdan bahsedeyim mi? Bunlardan biri kendini İsrail oğullarının en dindarı, âlimi ve ahlaklısı olarak gördü. Diğeri ise kendine zulmettiğini (günah işlediğini) gördü. Bu kişinin durumu dindar olduğunu iddia edenin yanında anılınca, adam: «Allah onu bağışlamaz» dedi. Allah: «Benim merhametlilerin en merhametlisi olduğumu bilmiyor musun? Rahmetimin gazabımı geçtiğini bilmiyor musun? Şuna (günahları olduğunu gören) kişiye rahmetimi, diğerine ise azabımı vacip kıldım» buyurdu."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Allah adına siz karar vermeyin."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٠٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، ثنا الْفِرْيَابِيُّ.ح وَثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ، ثنا قَبِيصَةُ، قَالا: ثنا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يُنَجِّيهِ عَمَلُهُ "،

---

[1] Müslim (2621) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (2/1679).

قَالُوا: وَلا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " وَلا أَنَا، إِلا أَنْ يَتَغَمَّدَنِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ وَفَضْلٍ "، زَادَ قَبِيصَةُ: وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ، وَزَادَ الْفِرْيَابِيُّ: " وَلَوْ يُؤَاخِذُنِي بِمَا جَنَى هَؤُلاءِ لأَوْبَقَنِي "، وَأَشَارَ بِيَدِهِ [١٢٩/٧]

3707- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimseyi ameli kurtarmaz"* buyurunca, sahabe: "Seni de mi ey Allah'ın Resûlü?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni de; ancak, Allah beni rahmeti ve fazlıyla garketti"* buyurdu. (Ravi) Kabîsa "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini başına koyup şöyle dedi"; Firyâbî ise: *"Eğer şunların (başındaki organların) yaptıkları dolayısıyla beni kınasaydı helak ederdi"* buyurdu ve eliyle işaret etti" ibaresiyle aktarmıştır.[1]

٣٧٠٨- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا نُوحُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يُنَجِّيهِ عَمَلُهُ، قَالُوا: وَلا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟، قَالَ: وَلا أَنَا إِلا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ شُعْبَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ وَكِيعٌ [٣٧٩/٨]

3708- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimseyi ameli kurtarmaz"* buyurunca, sahabe: "Seni de mi ey Allah'ın Resûlü?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni de; ancak, Allah beni rahmeti ve fazlıyla garketti"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٠٩- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الْحَافِظُ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ الْفَرَائِضِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زُرَيْقٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِالْحَقِّ، لَيَرَيَنَّ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ شَيْئًا لَمْ يَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ، وَلا نَبِيٍّ مُرْسَلٍ، وَلا عَبْدٍ صَالِحٍ "، تَفَرَّدَ بِهِ إِسْمَاعِيلُ، عَنْ مِسْعَرٍ [٢٥٤/٧]

3709- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah beni hak olarak gönderdi. Kıyamet günü insanlar Allah'ın rahmetinden öyle*

---

[1] Ahmed (2/264, 319, 344, 390, 495, 514), Buhârî (6463) ve Müslim (2816).

şeyler görecekler ki; ne mukarreb bir meleğin, ne mürsel olan bir nebinin, ne de salih bir kulun bile aklına gelmez" buyurdu.

٣٧١٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَاسِبُ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، فِي جَمَاعَةٍ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابٍ كَتَبَهُ عَلَى نَفْسِهِ فَهُوَ مَرْفُوعٌ تَحْتَ الْعَرْشِ، إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، وَرَوَاهُ عَنْهُ وَكِيعٌ، وَمُصْعَبُ بْنُ الْمِقْدَامِ، وَأَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ، وَقَبِيصَةُ فِي آخَرِينَ [٨٧/٧]

3710- Ebû Hureyre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu nakleder:** *"Allah mahlukatı yarattığı zaman Arş'ın altında olan bir kitaba: "Rahmetim gazabımı geçmiştir» yazdı."*[1]

٣٧١١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ حَكِيمِ بْنِ حَمَّادٍ، ثنا خَلَفُ بْنُ يَاسِينٍ، ثنا أَبِي، وَمِسْعَرٌ، وَشُعْبَةُ، عَنْ وَاصِلٍ، عَنِ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ تَعَالَى، قَالَ: " مَنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ شِبْرًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ ذِرَاعًا، وَمَنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ بَاعًا، وَمَنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً، وَلَوْ أَنَّ عَبْدًا عَمِلَ مِلْءَ الأَرْضِ خَطَايَا لَمْ يُشْرِكْ بِي شَيْئًا غَفَرْتُ لَهُ مِلْءَ الأَرْضِ خَطَايَاهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢٦٨/٧]

3711- Ebû Zer Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu nakleder:** *"Allah: «Kim bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. Kim bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. Kim bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim. Bir kul yeryüzü dolusunca günah işlese, ancak bana hiç bir şeyi ortak koşmasa, yeryüzü dolusunca olan günahlarını bağışlarım» buyurur."*[2]

٣٧١٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرٍ النَّسَائِيُّ، وَأَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ فِي جَمَاعَةٍ، قَالُوا: ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا جَابِرُ بْنُ مَرْزُوقٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ

---

[1] Ahmed (2/242, 258, 260, 313), Buhârî (3194), Müslim (2751) ve İbn Mâce (4295).

[2] Ahmed (2/413).

الْعَزِيزِ الْعُمَرِيُّ، عَنْ أَبِي طُوَالَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ إِنْ شَاءَ أَنْ يُعَذِّبَهُ عَلَيْهِ عَذَّبَهُ، وَإِنْ شَاءَ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ غَفَرَ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ " [٢٨٥/٨]

3712- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim bir günah işler ve kendisini dilerse bu günahı sebebiyle azab edecek, dilerse bağışlayacak bir Rabbi olduğunu bilirse, Allah'ın onu bağışlaması haktır."*

٣٧١٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْقَطَّانُ الْمُقْرِئُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ، حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قُدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِسَبْيٍ، فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنَ السَّبْيِ تَسْعَى إِذْ وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ، فَأَخَذَتْهُ وَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا، وَأَرْضَعَتْهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَتَرَوْنَ هَذِهِ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ؟ " قُلْنَا: لا، وَاللَّهِ وَهِيَ تَقْدِرُ أَنْ لا تَطْرَحَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنَ الْمَرْأَةِ بِوَلَدِهَا "، هَذَا حَدِيثٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، وَأَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ، عَنِ الْحُلْوَانِيِّ، وَمُحَمَّدِ بْنِ سَهْلِ بْنِ عَسْكَرٍ، عَنْ سَعِيدٍ [٢٢٨/٣]

3713- Ömer b. el-Hattâb der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) esirler getirilince, bir kadının esirler arasında bir çocuk görünce koştuğunu gördüler. Kadın çocuğu alıp göğsüne bastırıp emzirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizce bu kadın çocuğunu ateşe atar mı?"* diye sonunca biz: "Hayır vallahi; atmamak elinden geldiği sürece atmaz" cevabını verdik. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İşte Allah, kullarına bu kadının çocuğuna acımasından daha merhametlidir"* buyurdu.[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٧١٤- مَا ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: ثنا قُتَيْبَةُ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنِ الْجَعْدِيِّ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِيمَا يَرْوِي، عَنْ رَبِّهِ ﷻ قَالَ: " إِنَّ رَبَّكُمْ تَعَالَى رَحِيمٌ: مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ

---

[1] Buhârî (5999), Müslim (2754) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (1/98).

يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةً، فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرَ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ فِي أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ، وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةً، فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ وَاحِدَةً أَوْ يَمْحُوهَا، وَلا يَهْلِكُ عَلَى اللَّهِ ﷻ إِلا هَالِكٌ "، حَدِيثٌ صَحِيحٌ، حَدَّثَ بِهِ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ، عَنْ قُتَيْبَةَ مِثْلَهُ، وَحَدَّثَ بِهِ أَيْضًا الإِمَامُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ذَكْوَانَ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ مِثْلَهُ، حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي بِهِ [٣٠٧/٢]

3714- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yüce Rabbinden naklen şöyle buyurdu: *"Rabbiniz merhametlidir. Kim bir iyilik yapmak ister, ama yapamazsa, ona bir sevap yazılır. O iyiliği yaparsa ona on katından yedi yüz katına kadar sevap yazılır. Kim, bir kötülük yapmak ister de bundan vazgeçerse ona bir sevap yazılır. Eğer o kötülüğü yaparsa ona bir günah yazılır veya Allah o günahı siler (affeder). Bütün bunlardan sonra Allah'a karşı, ancak kendisini helak etmek isteyen helak olur."*[1]

İmam Ahmed ile Müslim'in rivayet ettikleri sahih bir hadistir.

٣٧١٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيُّ. ح وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالا: ثنا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنِي الْجَعْدُ أَبُو عُثْمَانَ، فذكر مثله ، ولكنه قال: إِنَّ رَبَّكُمْ يَقُولُ ، وقال: أَوْ مَحَاهَا والباقي سواء . [٢٩٢/٦]

3715- Bu hadis başka bir kanalla Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) nakledilmiştir.

٣٧١٥/أ- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي يَحْيَى، ثنا حَامِدُ بْنُ الْمَسْبُورِ، ثنا أَزْهَرُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مِنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةً، وَمَنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرَ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ [٣٩٣/١٠]"

---

[1] Ahmed (2519, 2828), Buhârî (6491), Müslim (131) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/161).

3715/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim bir iyilik yapmak ister, ama yapamazsa, ona bir sevap yazılır. O iyiliği yaparsa ona on katından yedi yüz katına kadar sevap yazılır"* **buyurdu.**

٣٧١٦- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَافِظُ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَائِضِيُّ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْجَرَّاحِ، ثنا حَرْبُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ، ثنا الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنِ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: " حَسَنَةُ ابْنِ آدَمَ عَشْرٌ، وَأَزِيدُ، وَالسَّيِّئَةُ وَاحِدَةٌ، وَأَغْفِرُهَا، وَمَنْ لَقِيَنِي بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطَايَا لَقِيتُهُ بِمِثْلِهَا مَغْفِرَةً مَا لَمْ يُشْرِكْ بِي شَيْئًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢٤٨/٧]

3716- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu nakleder:** *"Allah şöyle buyurdu: Âdemoğlunun bir iyiliğine on sevap veya daha çok veririm. Günaha da bir günah yazarım veya bağışlarım. Bana hiçbir şeyi ortak koşmadıkça, dünya dolusu günahla huzuruma çıkanı aynı şekilde mağfiretle karşılarım."*

٣٧١٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: ثنا الأَعْمَشُ، عَنِ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا أَوْ أَزِيدُ، وَمَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَمِثْلُهَا أَوْ أَغْفِرُ، وَمَنْ عَمِلَ قُرَابَ الأَرْضِ خَطِيئَةً ثُمَّ أَتَانِي لا يُشْرِكُ بِي شَيْئًا جَعَلْتُ لَهُ مِثْلَهَا مَغْفِرَةً ".هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مِنْ عَوَالِي حَدِيثِ الأَعْمَشِ، رَوَاهُ الأَئِمَّةُ وَالنَّاسُ، عنه [٥٥/٥]

3717- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu nakleder:** *"Allah: «Âdem oğlunun bir iyiliğine on sevap veya daha çok veririm. Günaha da bir günah yazarım veya bağışlarım. Bana hiçbir şeyi ortak koşmadıkça, dünya dolusu günahla huzuruma çıkanı aynı şekilde mağfiretle karşılarım» buyurdu."*

Sahih hadistir.

٣٧١٧/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ نَصْرٍ الطَّبَرِيُّ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمِ بْنِ مَرْزُوقٍ، قَالَ: ثنا أَبِي، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي قَيْسٍ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ نَبْهَانَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " وَجَدْتُ الْحَسَنَةَ نُورًا فِي

الْقَلْبِ، وَزَيْنًا فِي الْوَجْهِ، وَقُوَّةً فِي الْعَمَلِ، وَوَجَدْتُ الْخَطِيئَةَ سَوَادًا فِي الْقَلْبِ، وَشَيْنًا فِي الْوَجْهِ، وَوَهْنًا فِي الْعَمَلِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، تَفَرَّدَ بِهِ عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ، وَأَبُو سُفْيَانَ اسْمُهُ عَبْدُ رَبِّهِ، [١٦١/٢]

3717/a- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sevabı kalpte bir nur, yüzde güzellik, amelde kuvvet olarak gördüm. Günahı da kalpte karalık, yüzde çirkinlik, amelde de gevşeklik olarak gördüm."*

Tek kanallı bir hadistir.

Pişmanlık

٣٧١٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ، حَدَّثَنَا الْمُسَيِّبُ بْنُ وَاضِحٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " النَّدَمُ تَوْبَةٌ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَنْصُورٍ، وَرَوَاهُ عَنْ مَالِكٍ جَمَاعَةٌ [٢٥١/٨]

3718- İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Pişmanlık tövbedir"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧١٩- ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، وَعَمْرُو بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الدِّمَشْقِيُّ، ثَنَا مُوسَى بْنُ عَامِرٍ، ثَنَا عِيسَى بْنُ خَالِدٍ الْيَمَانِيُّ، ثَنَا صَالِحٌ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ الذَّنْبَ فَإِذَا ذَكَرَهُ أَحْزَنَهُ، فَإِذَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ قَدْ أَحْزَنَهُ غُفِرَ لَهُ مَا صَنَعَ قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَ فِي كَفَّارَتِهِ بِلا صَلاةٍ وَلا صِيَامٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ هِشَامٍ، وَصَالِحٍ لَمْ نَكْتُبْهُ، إِلا مِنْ حَدِيثِ عِيسَى [١٧٦/٦]

3719- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kul günah işler ve bu günahı hatırlayınca üzülürse, Allah onun üzüldüğünü görür ve bu kişi günahına kefaret olması için namaz kılıp oruç tutmadan önce Allah o günahı bağışlar."*

---

[1] Ahmed (1/376, 423, 433), İbn Mâce (4252) ve Hâkim (4/243).

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٢٠- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ، ثنا جَدِّي أَبُو حُصَيْنٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ، عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ، يقول: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: " النَّدَمُ تَوْبَةٌ " [٨/٣١١]

3720- İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Pişmanlık tövbedir"* buyurdu.

٣٧٢١- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ مِنْ أَصْلِهِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الرَّاعِي، ثنا دُحَيْمٌ، ثنا ابْنُ قُدَيْدٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " النَّدَمُ تَوْبَةٌ، وَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لا ذَنْبَ لَهُ " [١٠/٣٩٨]

3721- İbn Ebî Saîd'in, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Pişmanlık tövbedir. Günahına tövbe eden günah işlememiş gibidir"* buyurdu.[1]

٣٧٢٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثَنَا مُعَلَّى بْنِ أَسَدٍ، ثَنَا وُهَيْبٌ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيِّ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لا ذَنْبَ لَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْكَرِيمِ، لَمْ يَصِلْهُ، عَنْ مَعْمَرٍ إِلا وُهَيْبٌ [٤/٢١٠]

3722- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Günahına tövbe eden günah işlememiş gibidir"* buyurdu.[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٢٣- حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ الطَّبَّاعِ، قَالَ: ثنا سُنَيْدُ بْنُ دَاوُدَ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنِ الأَعْمَشِ.ح وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/775).

[2] İbn Mâce (4250) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/185).

قَالَ: ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: ثنا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَكْثَرَ مِنْ عِشْرِينَ مَرَّةً، يَقُولُ: " كَانَ ذُو الْكِفْلِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، لا يَتَوَرَّعُ عَنْ شَيْءٍ، فَهَوَى امْرَأَةً رَاوَدَهَا عَنْ نَفْسِهَا وَأَعْطَاهَا سِتِّينَ دِينَارًا، وَلَمَّا جَلَسَ مِنْهَا بَكَتْ وَارْتَعَدَتْ، فَقَالَ لَهَا: مَالَكِ، فَقَالَتْ: وَاللَّهِ إِنِّي لَمْ أَعْمَلْ هَذَا الْعَمَلَ قَطُّ، وَمَا عَمِلْتُ إِلا مِنَ الْحَاجَةِ، قَالَ: فَنَدِمَ ذُو الْكِفْلِ وَقَامَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ مِنْهُ شَيْءٌ، وَأَدْرَكَهُ الْمَوْتُ لَيْلَتَهُ، وَلَمَّا أَصْبَحَ وُجِدَ عَلَى بَابِهِ مَكْتُوبٌ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى: قَدْ غُفِرَ لِذِي الْكِفْلِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا الأَعْمَشُ، وَلا عَنْهُ إِلا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ وَأَسْبَاطٌ، وَرَوَاهُ غَيْرُهُمَا، عَنِ الأَعْمَشِ، فَقَالَ بَدَلَ سَعِيدٍ: عَنْ سَعْدٍ مَوْلَى طَلْحَةَ [٤/٢٩٧]

3723- İbn Ömer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **yirmi defadan fazla şöyle dediğini işittim:** *"İsrail oğullarından Zu'l-Kifl her türlü günahı rahatlıkla işleyen biriydi. Bir kadını arzuladı ve onunla birlikte olmak için kendisine altmış dinar verdi. Onunla ilişkiye gireceği zaman kadın titreyip ağlamaya başlayınca: «Neden ağlıyorsun?» diye sordu. Kadın: «Vallahi, böyle bir şeyi hiç yapmadım. Şimdi de mecburiyetten yapıyorum» deyince, Zu'l-Kifl pişman olup kadına dokunmadan kalktı ve o gece vefat etti. Sabah olunca kapısında: «Zu'l-Kifl bağışlandı» yazılı olduğu görüldü."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

Tövbenin Fazileti

٣٧٢٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ، ثنا جَعْفَرُ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْبَلْخِيُّ، بِسَمَرْقَنْدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ الْخُزَاعِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَثَلُ الْمُؤْمِنِ وَالإِيمَانِ كَمَثَلِ الْفَرَسِ فِي أَجَمَتِهِ تَجُولُ، ثُمَّ تَرْجِعُ إِلَى أَجَمَتِهِ، وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَسْهُو ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى الإِيمَانِ، فَأَطْعِمُوا طَعَامَكُمُ الأَتْقِيَاءَ، وَوَلُّوا مَعْرُوفَكُمُ الْمُؤْمِنَ "،

---

[1] Ahmed (2/23), Tirmizî (2496) ve Hâkim (4/254).

هَذَا لا يُعْرَفُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ بِهَذَا الإِسْنَادِ، وَأَبُو سُلَيْمَانَ اللَّيْثِيُّ قِيلَ إِنَّ اسْمَهُ عِمْرَانُ بْنُ عِمْرَانَ [١٧٩/٨]

3724- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müminle iman, kazık ile ona bağlanmış at gibidir. At kazığın etrafında dolanır. Sonra bağlı olduğu yere geri döner. Mümin de yanılır, ama imana geri döner. Yemeğinizi takva sahiplerine yediriniz ve iyilik yaparken müminlere öncelik tanıyınız."*[1]

٣٧٢٤/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، وَأَحْمَدُ، قَالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، حدَّثَنِي أَبِي، حدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، حدَّثَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " النَّاسُ كَالإِبِلِ الْمِائَةِ لا تُوجَدُ فِيهَا رَاحِلَةٌ " [٢٣١/٩]

3724/a- Sâlim'in babasından (İbn Ömer'den) bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlar, üzerlerinde hiçbir yük (iyilik ve salih amel) olmayan develer gibidir (yani salih ve dost edinilecek insanlar azalmıştır)"* buyurdu.

٣٧٢٤/ب- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ الْوَاسِطِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سَهْلٍ الْبَرْكَانِيُّ الْقَاضِي، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شَبِيبٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سالم، عَنِ أَنَسٍ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِنَّمَا النَّاسُ كَإِبِلٍ مِائَةٍ لا تَكَادُ تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ مُتَّصِلا لَمْ نَكْتُبْهُ، إِلا مِنْ حَدِيثِ سَلَمَةَ، عَنِ الْمُغِيرَةِ [٣٣٤/٦]

3724/b- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlar, üzerlerinde neredeyse hiçbir yük (iyilik ve salih amel) olmayan develer gibidir (yani salih ve dost edinilecek insanlar azalmıştır)"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٢٤/ج- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ بَكْرِ بْنِ الشَّرُودِ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ جَدِّي، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ،

---

[1] Ahmed (3/55), Ebû Ya'lâ (1332) ve İbn Hibbân (2451).

قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّمَا النَّاسُ كَإِبِلٍ مِائَةٍ، لا تَكَادُ تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، وَسُهَيْلٍ، تَفَرَّدَ بِهِ بَكْرُ بْنُ الشَّرُودِ الصَّنْعَانِيُّ [١٣٩/٧]

3724/c- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlar, üzerlerinde neredeyse hiçbir yük (iyilik ve salih amel) olmayan develer gibidir"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٢٤/ح- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثَنَا أَبُو عُبَيْدٍ الْقَاسِمُ بْنُ سَلامٍ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا زُهَيْرٌ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّمَا النَّاسُ كَإِبِلٍ مِائَةٍ، لا تَكَادُ تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً " [٢٣/٩]

3724/d- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlar, üzerlerinde neredeyse hiçbir yük (iyilik ve salih amel) olmayan develer gibidir"* buyurdu.

٣٧٢٥- حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا نَصْرُ بْنُ أَبِي نَصْرٍ الشِّيرَازِيُّ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَارِثِ، ثَنَا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ، عَنْ كُلْثُومِ بْنِ جَوْشَنٍ، عَنْ عِمْرَانَ الْقَصِيرِ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ زِرٍّ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ، أَنَّهُ قَالَ: " إِنَّ عَرْضَ بَابِ التَّوْبَةِ سَبْعُونَ عَامًا أَوْ قَالَ أَرْبَعُونَ عَامًا لا يُغْلَقُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا "

3725- Safvan b. Assâl der ki: "Tövbe kapısının genişliği yetmiş –veya kırk- yıllık yol mesafesi kadardır. Güneş batından doğmadan da kapanmaz."

٣٧٢٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَرْزُوقٍ، عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ الْمُرَادِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " فَتَحَ اللَّهُ بَابًا لِلتَّوْبَةِ مِنَ الْمَغْرِبِ، عَرْضُهُ مَسِيرَةُ سَبْعِينَ عَامًا، لا يُغْلَقُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ نَحْوِهِ "، عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَرْزُوقٍ الدِّمَشْقِيُّ تَفَرَّدَ بِالرِّوَايَةِ عَنْهُ سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْهُ، هَذَا الْحَدِيثُ رَوَاهُ الأَئِمَّةُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَإِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْهُ

3726- Safvan b. Assâl el-Murâdî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah batıdan, genişliği yetmiş yıllık yol mesafesi*

olan tövbe kapısını açtı. Güneş aynı yönden (batıdan) doğmadıkça bu kapı kapanmaz."

٣٧٢٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحُسَيْنِ الصُّوفِيُّ النَّيْسَابُورِيُّ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عِمْرَانَ الْفَرَائِضِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِسْحَاقَ الرَّازِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، ثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عِيسَى، ثَنَا مالك، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا تَقُولُ فِي الْقَلِيلِ الْعَمَلِ الْكَثِيرِ الذُّنُوبِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كُلُّ ابْنِ آدَمَ خَطَّاءٌ، فَمَنْ كَانَتْ لَهُ سَجِيَّةُ عَقْلٍ، وَغَرِيزَةُ يَقِينٍ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنُوبُهُ شَيْئًا "، قِيلَ: وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " لأَنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ يَلْبَثُ أَنْ يَتُوبَ تَوْبَةً تَمْحُو ذُنُوبَهُ، وَيَبْقَى لَهُ فَضْلٌ يَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ، فَالْعَقْلُ أَدَاةُ الْعَامِلِ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَحُجَّةٌ عَلَى أَهْلِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ تَفَرَّدَ بِهِ سُلَيْمَانُ بْنُ عِيسَى وَهُوَ الْحِجَازِيُّ وَفِيهِ ضِعْفٌ [٦/٣٣٣]

3727- Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Az ameli ve çok günahı olan hakkında ne dersin?" dediğimde: *"Her insan hata eder. Ancak aklı ve yakini olan kişiye günahının bir zararı olmaz"* cevabını verdi. Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Bu nasıl olur, ey Allah'ın Resûlü?" denilince ise şöyle buyurdu: *"Çünkü her günah işlemesinde, vakit geçirmeden günahlarının silinmesine sebep olacak bir tövbe eder. Geriye kalan iyi amelleriyle de cennete girer. Akıl da Allah'a itaat edenin ameli için bir araçken Allah'a isyan edenlerin aleyhinde de hüccettir."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٢٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاذِ بْنِ عِيسَى بْنِ ضِرَارٍ الْهَرَوِيُّ، ثنا أَبُو عَلِيٍّ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْجُوبَارِيُّ، ثنا وَكِيعُ بْنُ الْجَرَّاحِ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جِيءَ بِالتَّوْبَةِ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ وَأَطْيَبِ رِيحٍ، وَلا يَجِدُ رِيحَهَا إِلا مُؤْمِنٌ، فَيَقُولُ الْكَافِرُ: يَا وَيْلَتَاهُ، أَتَاكَ هَؤُلاءِ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ يَجِدُونَ رِيحًا طَيِّبَةً، وَلا نَجِدُهَا، قَالَ: فَتُكَلِّمُهُمُ التَّوْبَةُ، فَتَقُولُ: لَوْ قَبِلْتُمُونِي فِي الدُّنْيَا لأَطَبْتُ رِيحَكُمُ الْيَوْمَ، قَالَ: فَيَقُولُ الْكَافِرُ: أَنَا أَقْبَلُكِ الآنَ، قَالَ: فَيُنَادِي مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ: لَوْ أُتِيتُمْ بِالدُّنْيَا

---

[1] İbn Ebî Şeybe (3/187).

وَمَا فِيهَا وَكُلِّ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ، وَبِكُلِّ شَيْءٍ كَانَ فِي الدُّنْيَا مَا قُبِلَ مِنْكُمْ تَوْبَةٌ، فَتَتَبَرَّأُ مِنْهُمُ التَّوْبَةُ، وَتَتَبَرَّأُ مِنْهُمُ الْمَلائِكَةُ وَتَجِيءُ الْخَزَنَةُ ، فَمَنْ شَمَّتْ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً تَرَكَتْهُ، وَمَنْ لَمْ تَشَمَّ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً أَلْقَتْهُ فِي النَّارِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَرَوَاهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى التَّيْمِيُّ نَحْوَهُ، عَنْ مِسْعَرٍ، وَالْجُوبَارِيُّ، وَإِسْمَاعِيلُ كِلاهُمَا مَتْرُوكَانِ [٥/٦٦] [٧/٢٣٤]

3728- Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet günü tövbe çok güzel bir suret ve kokuyla getirilir. Onun kokusunu ancak mümin olanlar hisseder. Kâfir: «Vay halime! Şunlar gelip güzel bir koku hissettiklerini iddia ediyorlar, ama bir hissetmiyoruz» der. Tövbe onlarla konuşup: «Dünyadayken beni kabul edip tövbe etseydiniz, bugün sizin de kokunuzu güzel yapardım» karşılığını verir. Kâfir: «Şimdi kabul ederim» deyince, semadan bir melek onlara: «Dünyayı ve tüm içindekileri, tüm altınını, gümüşünü ve içinde bulunan ne varsa hepsini getirseniz artık tövbeniz kabul edilecek değildir» diye seslenir. Bu şekilde tövbe de, melekler de onlardan uzaklaşır. Sonra cehennem bekçileri gelir. Kendisinden (tövbeden dolayı) güzel koku gelenleri bırakırken, kendisinden bu kokunun gelmediği kişileri de alıp cehennem ateşine atar."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٢٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حُجْرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْلَى، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ صُبْحٍ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ التَّوْبَةَ تَغْسِلُ الْحَوْبَةَ، وَإِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ، وَإِذَا ذَكَرَ الْعَبْدُ رَبَّهُ فِي الرَّخَاءِ أَنْجَاهُ فِي الْبَلاءِ، ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: لا أَجْمَعُ لِعَبْدِي أَبَدًا أَمْنَيْنِ، وَلا أَجْمَعُ لَهُ خَوْفَيْنِ، إِنْ هُوَ أَمِنَنِي فِي الدُّنْيَا خَافَنِي يَوْمَ أَجْمَعُ فِيهِ عِبَادِي، وَإِنْ هُوَ خَافَنِي فِي الدُّنْيَا أَمَّنْتُهُ يَوْمَ أَجْمَعُ فِيهِ عِبَادِي فِي حَظِيرَةِ الْقُدُسِ، فَيَدُومُ لَهُ أَمْنُهُ، وَلا أَمْحَقُهُ فِيمَنْ أَمْحَقُ " [١/٢٧٠]

3729- Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Tövbe günahı temizler. İyilikler kötülükleri defeder. Kul, rahat bir anında Rabbini anarsa, Allah da onu dar zamanında kurtarır. Çünkü Allah şöyle buyurur: Kulum için iki emniyeti ve iki korkuyu bir araya getirmem. Eğer kulum dünyada benden emin olursa, kullarımı topladığım günde onu*

korkuturum. Eğer dünya hayatında benden korkarsa, kullarımı topladığım o günde kendisini emniyette kılarım."

٣٧٣٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَطَّارُ، حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُسْلِمٌ الرَّازِيُّ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الْبَجَلِيِّ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمُفْتَقِرَ التَّوَّابَ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ، تَفَرَّدَ بِهِ دَاوُدُ الْعَطَّارُ [١٧٨/٣]

3730- Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, kendisine el açıp tövbe eden mümin kulu sever"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٣١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَيُّوبَ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَاشِمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ يَقْظَانَ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ الْمُؤْمِنَ خُلِقَ مُفَتَّناً تَوَّابًا نَسِيًّا، إِذَا ذُكِّرَ ذَكَرَ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ دَاوُدَ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، لا أَعْلَمُ أَحَدًا رَوَاهُ غَيْرَ ابْنِ نُمَيْرٍ، عَنْ عُتْبَةَ، عَنْهُ [٢١١/٣]

3731- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mümin imtihana maruz kalacak, unutacak ve hatırlatılınca kendine gelecek şekilde yaratılmıştır"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

Tövbenin Zamanı

٣٧٣٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ، وَعَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالا: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ

---

[1] Ahmed (1/80, 103).

جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغَرْغِرْ " [١٩٠/٥]

3732- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canı boğazına gelmedikçe Allah kulun tövbesini kabul eder"* **buyurdu.**[1]

٣٧٣٣- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَعْقُوبَ بْنِ الْمَهْرَجَانِ، حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَطَاءً، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَبْلَ الْمَوْتِ بِشَهْرٍ إِلا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ وَأَدْنَى مِنْ ذَلِكَ، وَقَبْلَ مَوْتِهِ بِيَوْمٍ أَوْ سَاعَةٍ يَعْلَمُ اللَّهُ مِنْهُ التَّوْبَةَ وَالإِخْلاصَ إِلا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، تَفَرَّدَ بِهِ أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ [٣٢٠/٣]

3733- İbn Ömer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu işittim:** *"Ölümünden bir ay önce tövbe eden hiçbir mümin kul yoktur ki; Allah onu affetmesin. Hatta bundan daha az bir sürede, ölümünden bir gün veya bir saat önce samimiyetle tövbe ederse Allah onun tövbesini kabul eder."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٣٤- حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَفْصٍ التُّسْتَرِيُّ، قَالَ: ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ، قَالَ: ثنا أَبِي، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، سَمِعَ أَبَا الصِّدِّيقِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: " إِنَّ رَجُلا قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا، فَجَعَلَ يَسْأَلُ هَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ، فَأَتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: لَيْسَتْ لَكَ تَوْبَةٌ، فَقَتَلَ الرَّاهِبَ، ثُمَّ تَابَ، فَخَرَجَ مِنْ قَرْيَتِهِ إِلَى قَرْيَةٍ فِيهَا قَوْمٌ صَالِحُونَ، فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ، فَنَاءَ بِصَدْرِهِ ثُمَّ مَاتَ، فَنَزَلَتْ مَلائِكَةُ الرَّحْمَةِ، وَمَلائِكَةُ الْعَذَابِ، وَكَانَ مِنَ الْقَرْيَةِ الصَّالِحَةِ أَقْرَبَ بِشِبْرٍ، فَجُعِلَ مِنْ أَهْلِهَا "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ رَوَاهُ عَنْ قَتَادَةَ، هِشَامٌ، وَهَمَّامٌ [١٠١/٣]

---

[1] Ahmed (6160, 6408), Tirmizî (3603, 3604), İbn Mâce (4253), İbn Hibbân (2449) ve Hâkim (4/257).

3734- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu nakleder:** *"Bir adam doksan dokuz kişiyi öldürdü ve tövbesinin kabul edilip edilmeyeceğini sormaya başladı. Bir rahibe gidip sorunca, rahip: «Senin tövben kabul edilmez» dedi. Bunun üzerine adam rahibi öldürdükten sonra tövbe edip köyünü terk ederek salih insanların yaşadığı bir köye gitmek üzere yola çıktı. Yolda adamın eceli gelince göğsünü gideceği köye doğru çevirip vefat etti. Bunun üzerine rahmet ve azab melekleri indi. Adam salihlerin oturduğu köye bir karış daha yakın olduğu için, o köyün ahalisinden (salihlerden) sayıldı."*[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٧٣٥- حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا جَعْفَرُ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ.ح وَحَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ.ح وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُوسَى بْنُ سَهْلٍ الْجَوْنِيُّ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ.ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي عَاصِمٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، عَنْ عُبَيْدَةَ بْنِ أَبِي الْمُهَاجِرِ، أَنَّهُ حَدَّثَهُ، عَنْ مُعَاوِيَةَ، أَنَّهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ رَجُلا كَانَ يَعْمَلُ السَّيِّئَاتِ، وَقَتَلَ سَبْعًا وَتِسْعِينَ نَفْسًا، كُلَّهَا يَقْتُلُ ظُلْمًا بِغَيْرِ حَقٍّ، فَأَتَى دَيْرَانِيًّا، فَقَالَ: يَا رَاهِبُ، إِنَّ الآخَرَ لَمْ يَدَعْ شَيْئًا مِنَ الشَّرِّ إِلا قَدْ عَمِلَهُ، إِنَّهُ قَتَلَ سَبْعًا وَتِسْعِينَ نَفْسًا، كُلَّهَا قَتْلٌ ظُلْمًا بِغَيْرِ حَقٍّ، فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ؟ قَالَ لا فَضَرَبَهُ فَقَتَلَهُ،: فَقَتَلَهُ، ثُمَّ أَتَى آخَرَ، فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِصَاحِبِهِ، فَقَالَ: لَيْسَ لَكَ تَوْبَةٌ، فَقَتَلَهُ، ثُمَّ آخَرَ، فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لَهُمَا، فَرَدَّ عَلَيْهِ، فَقَتَلَهُ أَيْضًا، ثُمَّ أَتَى رَاهِبًا آخَرَ، فَقَالَ لَهُ إِنَّ الآخَرَ لَمْ يَدَعْ شَيْئًا مِنَ الشَّرِّ إِلا قَدْ عَمِلَهُ، إِنَّهُ قَتَلَ مِائَةَ نَفْسٍ كُلَّهَا ظُلْمًا يَقْتُلُ بِغَيْرِ حَقٍّ، فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ: وَاللَّهِ لَئِنْ قُلْتُ لَكَ: إِنَّ اللَّهَ لا يَتُوبُ عَلَى مَنْ تَابَ إِلَيْهِ لَقَدْ كَذَبْتُ، هَهُنَا دَيْرٌ فِيهِ قَوْمٌ مُتَعَبِّدُونَ فَائْتِهِمْ فَاعْبُدِ اللَّهَ مَعَهُمْ، فَخَرَجَ تَائِبًا حَتَّى إِذَا كَانَ بِبَعْضِ الطَّرِيقِ بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكًا فَقَبَضَ نَفْسَهُ، فَحَضَرَتْ مَلائِكَةُ الْعَذَابِ وَمَلائِكَةُ الرَّحْمَةِ، فَاخْتَصَمُوا فِيهِ، فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا، فَقَالَ لَهُمْ: أَيُّ الدَّيْرَيْنِ كَانَ أَقْرَبَ فَهُوَ مِنْهُمْ، فَقَاسُوا بَيْنَهُمَا، فَوَجَدُوهُ أَقْرَبَ إِلَى دَيْرِ التَّوَّابِينَ بِقَيْسِ أُنْمُلَةٍ، فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ ".تَفَرَّدَ بِهِ عُبَيْدَةُ

---

[1] Buhârî (3470), Müslim (2766), İbn Mâce (2622) ve Ahmed (3/72).

بْنُ عَبْدِ رَبٍّ، عَنْ مُعَاوِيَةَ، وَرَوَاهُ جَمَاعَةٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، وَرَوَاهُ ابْنُ عَائِذٍ، عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ، وَرَوَاهُ ابْنُ أَنْعَمَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، وَرَوَاهُ ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، عَنْ أَبِي زَمْعَةَ الْبَلَوِيِّ، وَرَوَاهُ ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ [٥/١٦٣]

3735- Muâviye der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Bir adam çok günah işlerdi ve doksan yedi kişiyi haksız yere öldürmüştü. Bir manastıra gidip rahibe: «Ey rahip! Bir kişinin işlemediği kötülük kalmadı. Bu kişi hepsi haksız yere olmak üzere doksan yedi kişiyi öldürdü. Bunun tövbesi kabul edilir mi?» diye sordu. Rahip: «Hayır» cevabını verince, adam onu da öldürdü. Sonra başka bir rahibe gitti ve aynı şeyleri söyledi. O da: «Senin tövben kabul edilmez» deyince, adam onu da öldürüp başka bir rahibe giderek aynı şeyleri anlattı. O da tövbesinin kabul edilmeyeceğini söyleyince, adam onu da öldürdü. Sonra başka bir rahibe gidip: «Bir kişinin işlemediği kötülük kalmadı. Bu kişi hepsi haksız yere olmak üzere yüz kişiyi öldürdü. Bunun tövbesi kabul edilir mi?» diye sordu. Rahip: «Vallahi, Allah tövbe edeni bağışlamaz dersem yalan söylemiş olurum. Şurada, içinde kendilerini ibadete veren kişilerin olduğu bir manastır var. Sen git ve onlarla beraber Allah'a ibadet et» dedi. Adam tövbe etmiş bir şekilde yola çıkıp yolun bir kısmına gelince, Allah ona ölüm meleğini gönderip ruhunu aldı. Azab ve rahmet melekleri adamın yanına gelip hangisinin onu alacağını tartışınca, Allah onlara bir melek gönderdi. Bu melek: «Hangi manastır daha yakınsa, bu kişi onlardan sayılır» dedi. Melekler mesafeyi ölçünce adamın tövbe eden kişilerin manastırına bir parmak boğumu daha yakın olduğunu gördüler ve Allah onu bağışladı."*

Bu hadis farklı kanallarla Ebû Saîd, Mikdâm b. Ma'dîkerib, Ebû Zem'a el-Belevî, Abdullah b. Amr ve Ebû Hureyre kanallarıyla da rivayet olunmuştur.

Allah'ın, Kulun Tövbesine Sevinmesi

٣٧٣٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ الطَّبَّاعِ، ثنا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ

مِنْ أَحَدِكُمْ يَسْقُطُ عَلَى بَعِيرِهِ وَقَدْ أَضَلَّهُ بِأَرْضِ فَلاةٍ "، رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ، عَنْ أَبِي عَوَانَةَ، مِثْلَهُ [١٢٩/٤]

3736- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kulunun tövbe etmesinden dolayı Allah'ın duyduğu memnuniyet, sizden birinin ıssız çölde kaybettiği devesini bulduğu zamanki sevincinden çok daha fazladır."*[1]

٣٧٣٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، ثنا أَبُو الأَحْوَصِ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، ثنا أَبُو شِهَابٍ، قَالُوا: عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ، حَدِيثَيْنِ أَحَدُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالآخَرُ عَنْ نَفْسِهِ، قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ الْعَبْدِ مِنْ رَجُلٍ نَزَلَ بِدَوِيَّةٍ مُهْلِكَةٍ مَعَهُ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ نَوْمَةً، فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَانْطَلَقَ فِي طَلَبِهَا حَتَّى اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ أَوِ الْجُوعُ "، شَكَّ أَبُو شِهَابٍ، قَالَ: " أَرْجِعُ إِلَى مَكَانِي، فَأَمُوتُ فِيهِ، فَرَجَعَ إِلَى مَكَانِهِ فَوَضَعَ رَأْسَهُ، فَاسْتَيْقَظَ فَإِذَا هُوَ بِرَاحِلَتِهِ عِنْدَهُ وَعَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ "، السِّيَاقُ لأَبِي شِهَابٍ، وَلَمْ يَذْكُرْ أَبُو الأَحْوَصِ ذِكْرَ ذُنُوبِ الْمُؤْمِنِ وَالْفَاجِرِ، رَوَاهُ مُقْتَصِرًا عَلَى ذِكْرِ التَّوْبَةِ، وَمِمَّنْ رَوَاهُ عَنِ الأَعْمَشِ: شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ، وَقُطْبَةُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ، وَأَبُو أُسَامَةَ، وَجَرِيرٌ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ، فِي آخَرِينَ، وَالْحَدِيثُ مُتَّفَقٌ عَلَى صِحَّتِهِ [١٢٩/٤]

3737- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, kulunun tövbesine şu adamın sevinmesinden daha çok sevinir: Bir adam (düşünün) ıssız bir çölde üzerinde yiyeceği ve içeceği olan devesiyle mola verip uyur. Uyandığında ise üzerinde yiyeceği ve içeceği olan devesi gitmiştir. Adam gidip açlık ve susuzluktan bitkin düşünceye kadar onu arar. Sonra: «Yerime dönüp orada öleyim» der. Yerine dönüp uykuya dalar ve uyanınca, başucunda devesinin yiyecek ve içeceğiyle durduğunu görür. "(İşte Allah kulunun tövbesine bu kişinin sevincinden daha çok sevinir)"*[2]

---

[1] İbn Mâce (4247).

[2] Ahmed (1/383), Buhârî (6308), Müslim (2744) ve Beyhakî (10/189).

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

Tövbe ve İstiğfara Teşvik

٣٧٣٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلا مِنْ جُهَيْنَةَ يُقَالُ لَهُ: الأَغَرُّ يُحَدِّثُ ابْنَ عُمَرَ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: " يَا أَيُّهَا النَّاسُ، تُوبُوا إِلَى بَارِئِكُمْ، فَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ " [٣٤٨/١]

3738- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey insanlar! Sizi yaratana tövbe edin. Ben Ona günde yüz defa tövbe ediyorum"* buyurdu.[1]

٣٧٣٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنِ الأَغَرِّ بْنِ مُزَيْنَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي حَتَّى أَسْتَغْفِرَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ " [٣٤٨/١]

3739- Ağar b. Muzeyne'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim de kalbime gaflet çöker ve ben de (her gün) yüz defa Allah'tan bağışlanma dilerim"* buyurdu.[2]

٣٧٤٠- حدثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، نا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّائِغُ، نا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ.ح وَحَدَّثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنَفِيُّ، قَالا: ثنا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ سُوقَةَ يَذْكُرُ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: إِنْ كُنَّا لَنَعُدُّ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَجْلِسِ الْوَاحِدِ، يَقُولُ: " رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ " مِائَةَ مَرَّةٍ، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنْ نَافِعٍ [١٢/٥]

3740- İbn Ömer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir mecliste yüz defa: *"Rabbim! Beni bağışla ve tövbemi kabul et. Şüphesiz ki sen tövbeleri kabul eden ve merhametli olansın"* dediğini sayardık.[1]

---

[1] Müslim (2027/42), Ahmed (4/211) ve İbn Mâce (78, 1081).

[2] Müslim (2027/41), Ebû Dâvud (1515), Taberânî, *M. el-Kebîr* (1/280) ve Beyhakî (7/52).

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٧٤١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ مَنْصُورُ بْنُ سَلَمَةَ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " وَاللَّهِ إِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ اللَّيْثِ، عَنْ يَزِيدَ [٣٢٥/٧]

3741- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi ben, günde yetmiş defadan fazla Allah'tan bağışlanma dileyip tövbe ediyorum"* buyurdu.[2]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٧٤٢- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَخِي، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلالٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ، وَمُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً ".رَوَاهُ عُقَيْلٌ، وَغَيْرُهُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، وَلَمْ يَرْوِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، إِلا سُلَيْمَانُ [١٨٨/٢]

3742- Ebû Hureyre der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben, günde yetmiş defadan fazla Allah'tan bağışlanma dileyip tövbe ediyorum"* buyurduğunu işittim.[3]

٣٧٤٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ الدَّوْرَقِيُّ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا أَبُو الأَحْوَصِ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الْمُغِيرَةِ، عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَرَبَ لِسَانِي، فَقَالَ: " أَيْنَ أَنْتَ مِنَ الاسْتِغْفَارِ؟ إِنِّي لأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ تَعَالَى كُلَّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ "، رَوَاهُ عَمْرُو بْنُ قَيْسٍ الْمُلائِيُّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، عَنْ حُذَيْفَةَ [٢٧٦/١]

---

1 Ahmed (2/21, 5/371), Ebû Dâvud (1516), Tirmizî (3434) ve İbn Mâce (3814).

2 İbn Mâce (3815) ve Ahmed (2/450).

3 İbn Mâce (3815) ve Ahmed (2/450).

3743- Huzeyfe der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dilimin bozukluğundan şikayet edince: *"Neden istiğfar etmiyorsun? Ben, günde yüz defa Allah'a istiğfar ediyorum"* buyurdu.[1]

٣٧٤٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ثَابِتٍ قال وجدت في كتاب جدِّي: حَدَّثَنَا ابن السَّمَّاك ، أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ "

3744- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben, günde yüz defa Allah'tan bağışlanma dileyip tövbe ediyorum"* buyurdu.[2]

٣٧٤٥- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ أَيُّوبَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يُونُسَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ قَيْسٍ الْمُلائِيُّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ لِي لِسَانًا ذَرِبًا عَلَى أَهْلِي قَدْ خَشِيتُ أَنْ يُدْخِلَنِي النَّارَ، قَالَ: " فَأَيْنَ أَنْتَ مِنَ الاسْتِغْفَارِ؟ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ " [٢٧٦/١]

3745- Huzeyfe der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ey Allah'ın Resûlü! Benim dilim aileme karşı çok bozuk. Bu sebeple cehenneme girmekten korkuyorum" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden istiğfar etmiyorsun? Ben, günde yüz defa Allah'a istiğfar ediyorum"* buyurdu.

٣٦٤٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ أَشْعَثَ السَّمَّانُ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ، قَالَ: ثنا الْحَجَّاجُ بْنُ فُرَافِصَةَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اسْتَغْفِرُوا، قَالَ: فَاسْتَغْفَرْنَا، قَالَ: أَكْمِلُوا سَبْعِينَ مَرَّةً، قَالَ: فَأَكْمَلْنَا، قَالَ: " إِنَّهُ مَنِ اسْتَغْفَرَ سَبْعِينَ مَرَّةً غُفِرَ لَهُ سَبْعَ مِائَةِ ذَنْبٍ، وَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ مَنْ عَمِلَ فِي يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِ مِائَةِ ذَنْبٍ " [١٠٩/٣]

3746- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İstiğfar edin"* buyurunca, istiğfar ettik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu istiğfarı yetmişe tamamlayın"* buyurunca da yetmişe tamamladık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem):

---

[1] Ahmed (5/394, 396, 402).

[2] Hilye'de yoktur. Sadece Takrîbu'l-buğye'de vardır.

"Yetmiş defa istiğfar edenin yedi yüz günahı bağışlanır. Bir gün ve gecede yedi yüz günahtan fazlasını işleyen hüsrana uğramış ve zarar etmiştir" buyurdu.

٣٧٤٧- ثنا مَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ السَّرِيِّ الْقَنْطَرِيُّ، ثنا أَبُو عَلِيٍّ الْمَفْلُوجُ، عَنْ مَعْرُوفٍ الْكَرْخِيِّ، عَنْ بَكْرِ بْنِ خُنَيْسٍ، عَنْ ضِرَارِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، قَالَ: " لا تَغْضَبْ، قَالَ: فَإِنْ لَمْ أُطِقْ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: تَسْتَغْفِرُ اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ بَعْدَ صَلاةِ الْعَصْرِ سَبْعِينَ مَرَّةً يَغْفِرُ لَكَ ذُنُوبَ سَبْعِينَ عَامًا، قَالَ: فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لِي ذُنُوبُ سَبْعِينَ عَامًا، قَالَ: يَغْفِرُ لأُمِّكَ، قَالَ: إِنْ مَاتَتْ أُمِّي وَلَمْ يَأْتِ عَلَيَّ ذُنُوبُ سَبْعِينَ عَامًا، قَالَ: يَغْفِرُ لأَقَارِبِكَ " [٣٦٧/٨]

3747- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir adam gelip: "Bana, beni cennete sokacak bir ameli öğret" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sinirlenme"* buyurdu. Adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Eğer buna gücüm yetmezse" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her gün ikindi namazından sonra Allah'tan yetmiş defa bağışlanma dilersin, Allah senin yetmiş yıllık günahını bağışlar"* buyurdu. Adam: "Eğer yetmiş yıllık günahım yoksa" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Anneni bağışlar"* buyurdu. Adam: *"Annem, yetmiş yıllık günah işlemeden vefat ederse"* deyince ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Akrabalarını bağışlar"* buyurdu.

İstiğfarın Fazileti

٣٧٤٨- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي عَاصِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا كَثِيرُ بْنُ فَائِدٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ السَّمَّاكُ، قَالَ: سَمِعْتُ بَكْرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، يَقُولُ: ثنا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: يَا ابْنَ آدَمَ، لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ، ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي، لَغَفَرْتُ لَكَ وَلا أُبَالِي، يَا ابْنَ آدَمَ، لَوْ أَتَيْتَ بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطَايَا، ثُمَّ لَقِيتَنِي لا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا لأَتَيْتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ

3748- Enes b. Mâlik der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözünü işittim: *"Allah şöyle buyurur: Ey Âdemoğlu! Senin günahların göğün bulutlarına ulaşsa bile sen de benden bağışlanma dilesen, seni bağışlarım ve hiçbir şeye aldırış etmem. Ey Âdemoğlu! Sen bana dünya dolusu kadar*

gelip bana hiçbir şeyi ortak koşmamış olsan şüphesiz seni dünya dolusu bağışlanma ile karşılarım."[1]

٣٧٤٩- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُطَّلِبُ بْنُ شُعَيْبٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " قَالَ إِبْلِيسُ لِرَبِّهِ: بِعِزَّتِكَ وَجَلالِكَ، لا أَبْرَحُ أُغْوِي بَنِي آدَمَ مَا دَامَتِ الأَرْوَاحُ فِيهِمْ، فَقَالَ لَهُ رَبُّهُ: بِعِزَّتِي وَجَلالِي، لا أَبْرَحُ أَغْفِرُ لَهُمْ مَا اسْتَغْفَرُونِي "، يَزِيدُ هَذَا عِنْدِي فِيمَا أَعْلَمُ، يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ [٣٣٢/٨]

3749- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şu sözünü işittim:** *"İblis Rabbine: «İzzetin ve Celaline yemin ederim ki; canları bedenlerinde olduğu müddetçe Âdem oğullarını yoldan çıkarmaya devam edeceğim» deyince, Allah: «İzzetim ve Celalime yemin olsun ki; Benden bağışlanma diledikleri müddetçe de onları bağışlamaya devam edeceğim» buyurdu."*[2]

٣٧٥٠- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الشَّغَوِيُّ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُمَرَ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ مُصْعَبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ لَزِمَ الاسْتِغْفَارَ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا، وَمِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا، وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لا يَحْتَسِبُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ الْحَكَمُ بْنُ مُصْعَبٍ [٢١١/٣]

3750- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah, istiğfara devam eden kimsenin her kederi için bir ferahlık ve her sıkıntısı için bir çıkış yolu sağlar. Onu hiç beklemediği bir yerden rızıklandırır."*[3]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Tirmizî (3540).

[2] Ahmed (3/76) ve Hâkim (4/261).

[3] Ebû Dâvud (1518), İbn Mâce (3819), Hâkim (4/262), Ahmed (1/248) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/342).

٣٧٥١- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الضَّحَّاكِ، ثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ، ثَنَا عَاصِمُ بْنُ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ صَاحِبَ الشِّمَالِ لَيَرْفَعُ الْقَلَمَ سِتَّ سَاعَاتٍ عَنِ الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ الْمُخْطِئِ، فَإِنْ نَدِمَ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهَا أَلْقَاهَا عَنْهُ، وَإِلا كَتَبَهَا وَاحِدَةً "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَاصِمٍ، وَعُرْوَةَ لَمْ نَكْتُبْهُ، إِلا مِنْ حَدِيثِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ [١٢٣/٦]

3751- Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sol taraftaki melek, hata eden veya günah işleyen Müslümandan altı saat kalemi kaldırır (günahını yazmaz). Kişi eğer pişman olup Allah'a istiğfar ederse yapmış olduğu günah yazılmaz. Eğer pişman olup tövbe etmezse, kendisine bir günah yazılır."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٥٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ، ثنا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ الْعَنْبَرِيُّ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي بَلْجٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لِخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا يُذْنِبُونَ ثُمَّ يَغْفِرُ لَهُمْ " [٢٠٤/٧]

3752- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer günah işlemeseniz, Allah günah işleyecek olanları yaratır, sonra onları bağışlardı"* buyurdu.

٣٧٥٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَنْبَأَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ أَبِي النَّجُودِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيَرْفَعُ الدَّرَجَةَ لِلْعَبْدِ فِي الْجَنَّةِ، فَيَقُولُ: أَيْ رَبِّ أَنَّى لِي هَذَا؟، فَيَقُولُ: " بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ " لَمْ نَكْتُبْهُ عَالِيًا إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مَوْقُوفًا، وَهُوَ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ حَمَّادٍ، وَعَاصِمٍ [٢٥٥/٦]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8/218).

3753- Ebû Hureyre der ki: Allah cennette kulun derecesini yükseltince, kul: "Ey Rabbim! Bu dereceyi nasıl kazandım?" diye sorar. Allah: "Çocuğunun senin için istiğfar etmesi sebebiyle" buyurur.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

Müslüman Olarak Uzun Yaşayıp Hayır Yapanların Fazileti

٣٧٥٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ الْعَامِرِيُّ الْفَقِيهُ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُقْرِئُ، ثنا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ، ثنا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ السَّمَّاكِ، عَنْ عَائِذِ بْنِ بَشِيرٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ بَلَغَ الثَّمَانِينَ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ لَمْ يُعْرَضْ وَلَمْ يُحَاسَبْ، وَقِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ " [٢١٥/٨]

3754- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ümmetten seksen yıl yaşayan kişiye amelleri arz olunmadan ve hesaba çekilmeden kendisine: «Cennete gir» denir"* buyurdu.

٣٧٥٥- حَدَّثَنَا أَبُو نَصْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ النَّيْسَابُورِيُّ بِبَغْدَادَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ الأَرْغِيَانِيُّ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، ثَنَا مالك، عَنْ نافع، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " أَلا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَشْرَافِ أُمَّتِي؟ "، قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " مَنْ طَالَ عُمْرُهُ، وَحَسُنَ عَمَلُهُ، وَرُجِيَ خَيْرُهُ، وَأُمِنَ شَرُّهُ، أَلا أَدُلُّكُمْ عَلَى شِرَارِ أُمَّتِي؟ " قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: " مَنْ طَالَ عُمْرُهُ، وَسَاءَ عَمَلُهُ، وَأُيِسَ مِنْ خَيْرِهِ، وَلَمْ يُؤْمَنْ شَرُّهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ تَفَرَّدَ بِهِ إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ، عَنِ ابْنِ وَهْبٍ [٣٥٣/٦]

3755- İbn Ömer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Size ümmetimin en şereflilerini bildireyim mi?"* diye sordu; sahabe: "Olur, ey Allah'ın Resûlü!" karşılığını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömrü uzun, ameli çok, hayrı umulan, şerrinden emin olunan kişilerdir. Ümmetimin en şerlilerini size bildireyim mi?"* buyurup ta sahabe: "Evet" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömrü uzun, ameli kötü olan, hayrından ümit kesilen ve şerrinden emin olunmayandır"* buyurdu.

---

[1] Ahmed (2/509) ve İbn Mâce (3660).

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٥٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، وَتَمِيمٌ الْعَزَوِيُّ الربيعي، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، مُحَمَّدُ بْنُ خَلَفٍ الْقَاضِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنِي عَمِّي أَبِي الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى، عَنْ عَمِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِيهِ، رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ ﷻ يُحِبُّ أَبْنَاءَ السَّبْعِينَ، وَيَسْتَحِي مِنْ أَبْنَاءِ الثَّمَانِينَ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَعْفَرٍ، وَأَبَانَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا بِهَذَا الإِسْنَادِ، وَأَبَانُ بْنُ تَغْلِبَ هُوَ مِنْ تَابِعِي الْكُوفَةِ [١٩٨/٣]

3756- Câfer b. Muhammed, babasından, o da dedesinden, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah yetmiş yaşındakileri sever, seksen yaşındakilerden (onlara azab etmekten) utanır"* buyurduğunu nakleder.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٥٧- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْحَاقَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، ثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ عَمَّرَهُ اللَّهُ سِتِّينَ سَنَةً، فَقَدْ أَعْذَرَ إِلَيْهِ فِي الْعُمُرِ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ فِي صَحِيحِهِ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْنٍ الْغِفَارِيِّ، عَنِ الْمَقْبُرِيِّ [٢٥٨/٣]

3757- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, altmış yaşına kadar ömür verdiği (ve bu süre zarfında salih ameli olmayan) kişinin mazaret gösterme imkanını ortadan kaldırmıştır."*[1]

Buhârî'nin rivayet ettiği sahih bir hadistir.

٣٧٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ، ثَنَا خَلَفُ بْنُ هِشَامٍ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، أَوْ غَيْرِهِ رَفَعَهُ، قَالَ: " إِذَا بَلَغَ الْعَبْدُ أَوْ قَالَ إِذَا عَمَّرَ الْعَبْدُ سِتِّينَ سَنَةً فَقَدْ أَبْلَغَ اللَّهُ إِلَيْهِ، وَأَعْذَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ فِي الْعُمُرِ " [٢٦٥/٦]

---

[1] Buhârî (6419), Ahmed (2/320, 417) ve Beyhakî (3/370).

3758- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, altmış yaşına kadar ömür verdiği kişiye yeteri kadar ömür vermiş ve mazaret gösterme imkanını ortadan kaldırmıştır."*

٣٧٥٨/أ- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ السِّنْدِيُّ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّبَّاحِ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ خِذَامِ بْنِ مَنْصُورٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زِيَادٍ أَبُو سَلَمَةَ الأَنْصَارِيُّ، قَالَ: ثنا مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَخْبَرَنِي جِبْرِيلُ، عَنِ اللَّهِ تَعَالَى أَنَّ اللَّهَ ﷻ يَقُولُ: " وَعِزَّتِي وَجَلالِي وَوَحْدَانِيَتِي وَفَاقَةِ خَلْقِي إِلَيَّ وَاسْتِوَائِي عَلَى عَرْشِي وَارْتِفَاعِ مَكَانِي، إِنِّي لأَسْتَحِي مِنْ عَبْدِي، وَأَمَتِي يَشِيبَانِ فِي الإِسْلامِ، ثُمَّ أُعَذِّبُهُمَا "، وَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَبْكِي عِنْدَ ذَلِكَ، فَقُلْتُ: مَا يُبْكِيكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: " بَكَيْتُ لِمَنْ يَسْتَحِي اللَّهُ مِنْهُ وَلا يَسْتَحِي مِنَ اللَّهِ تَعَالَى "، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ مَالِكٍ، إِلا أَبُو سَلَمَةَ الأَنْصَارِيُّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ يَحْيَى بْنُ خِذَامٍ[٣٨٦/٢]

3758/a- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cibrîl bana Allah'ın şöyle buyurduğunu söyledi: «İzzetim, Celalim, Vahdaniyetim, yarattıklarımın bana ihtiyacı, Arş'a istiva etmem, makamımın yüceliğine yemin olsun ki; Ben, müslüman olarak saçlarını ağartan (ihtiyarlayan) erkek ve kadın kuluma azab etmekten utanırım."* Enes der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söylerken ağladığını gördüm ve: "Neden ağlıyorsun ey Allah'ın Resûlü?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın kendisinden utanmasına rağmen Allah'tan utanmayana ağlıyorum"* buyurdu.

ZÜHD KİTABI

Mal Biriktirmenin Yasaklanması

٣٧٥٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُوسُفَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: حَدَّثَتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ يَزِيدَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ تَرَكَ دِينَارَيْنِ تَرَكَ كَيَّتَيْنِ " [٢/٧٧]

3759- Esmâ binti Yezîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İki dinar bırakan ateşten iki kor bırakmış demektir"* buyurdu.

٣٧٦٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، عَنْ نافع، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَدِمَ عَلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ مَالٌ مِنَ الْعِرَاقِ فَأَقْبَلَ يَقْسِمُهُ، فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، لَوْ أَبْقَيْتَ مِنْ هَذَا الْمَالِ لِعَدُوٍّ إِنْ حَضَرَ أَوْ نَائِبَةٍ إِنْ نَزَلَتْ؟ فَقَالَ عُمَرُ: " مَا لَكَ قَاتَلَكَ اللَّهُ، نَطَقَ بِهَا عَلَى لِسَانِكَ شَيْطَانٌ، لَقَّانِي اللَّهُ حُجَّتَهُ، وَاللَّهِ لا أَعْصِيَنَّ اللَّهَ الْيَوْمَ لِغَدٍ، لا وَلَكِنْ أُعِدُّ لَهُمْ مَا أَعَدَّ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ [١/٤٥]

3760- İbn Ömer der ki: Hz. Ömer'e Irak'tan mal gelince onu taksim etmeye başladı. Bir adam kalkıp: "Ey müminlerin emiri! Bu maldan bir kısmını düşman(la mücadele) ve gelecek bir felaket (sıkıntı) için ayırsan" deyince, Hz. Ömer şöyle karşılık verdi: "Neyin var? Allah canını alsın, şeytan bunu senin dilinden söylüyor. Allah bana hüccetini vermiştir. Vallahi, Ben yarın için bugün Allah'a isyan etmem. Ben (bu söylediğin şeylere) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yaptığı gibi hazırlık yaparım."

٣٧٦١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى بِلالٍ، وَعِنْدَهُ صُبَرٌ مِنْ تَمْرٍ، فَقَالَ: " مَا هَذَا يَا بِلالُ؟ "، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، ادَّخَرْتُهُ لَكَ وَلِضِيفَانِكَ، قَالَ: " أَمَا تَخْشَى أَنْ تَكُونَ لَهُ بُخَارٌ فِي النَّارِ، أَنْفِقْ بِلالُ وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا " [١/١٤٩]

3761- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'in yanına girince yanında bir yığın hurma gördü ve: *"Bu nedir ey Bilâl?"* diye sordu. Bilâl: "Ey Allah'ın Resûlü! Bunu misafirleri için kaldırdım" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlardan dolayı, Cehennem ateşinin dumanına maruz kalmaktan korkmuyor musun? Ey Bilâl! Bunları infak et ve Arş sahibi varken kıtlıktan yana bir korkun olmasın"* buyurdu.

٣٧٦٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّايِغُ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ، حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ بَنَانٍ، حَدَّثَنَا طَلْحَةُ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ أَبِي الْمُبَارَكِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ بِلالٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا بِلالُ، " مُتْ فَقِيرًا، وَلا تَمُتْ غَنِيًّا "، قُلْتُ: فَكَيْفَ لِي بِذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " مَا رُزِقْتَ فَلا تُخَبِّئْ، وَمَا سُئِلْتَ فَلا تَمْنَعْ "، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ لِي بِذَلِكَ؟ قَالَ: " هُوَ ذَلِكَ أَوِ النَّارُ " [١٤٩/١]

3762- Bilâl der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Bilâl! Zengin değil, fakir olarak öl"* deyince, ben: "Bunu nasıl yapabilirim, ey Allah'ın Resûlü?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana verilen rızkı saklama, senden isteneni vermemezlik yapma"* cevabını verince, ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Bunu nasıl yapabilirim?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ya böyle ya da ateş"* buyurdu.

٣٧٦٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَرْزُوقٍ، حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَرْبٍ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ نافع، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ صُهَيْبٍ ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلا مَنْ قَالَ بِالْمَالِ هَكَذَا وَهَكَذَا "، يُمْنَةً وَيُسْرَةً [١٥٣/١]

3763- Suheyb'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Malını şöyle şöyle infak edenler dışında kimse cennete giremez"* buyurup eliyle sağa ve sola verme işareti yaptı.

٣٧٦٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ ، قَالا : حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ ، حَدَّثَنَا هَمَّامٌ ، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ : " إِنَّ خَلِيلِي ﷺ عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ، أَيُّمَا ذَهَبٌ أَوْ فِضَّةٌ أُوكِئَ عَلَيْهِ فَهُوَ جَمْرٌ عَلَى صَاحِبِهِ حَتَّى يُنْفِقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ "

3764- Ebû Zer der ki: Dostum Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Üzeri kapatılan (biriktirilen) her altın ve gümüş, onu Allah yolunda infak edene kadar sahibi için kor ateştir"* buyurdu.

٣٧٦٥- حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ يَعْقُوبَ الْكِنْدِيُّ، ثَنَا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ كَثِيرٍ، ثَنَا أَبُو غَسَّانَ، ثَنَا أَبُو حَازِمٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِذَهَبٍ سَبْعَةِ دَنَانِيرَ "، أَوْ تِسْعَةِ دَنَانِيرَ، شَكَّ أَبُو حَازِمٍ، فَشَغَلَنِي مَا رَأَيْتُ مِنْ مَرَضِهِ، قَالَ: فَأَفَاقَ، فَقَالَ: هَلْ فَعَلْتِ؟ فَقُلْتُ: لَقَدْ شَغَلَنِي مَا رَأَيْتُكَ بِهِ، قَالَ: " هَبِيهَا مَا ظَنُّ مُحَمَّدٍ لَوْ لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَهَذِهِ عِنْدَهُ؟ " أَوْ مَا يُغْنِي هَذِهِ مِنْ مُحَمَّدٍ لَوْ لَقِيَ اللَّهَ ﷻ وَهِيَ عِنْدَهُ؟ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، لا أَعْلَمُهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَبِي غَسَّانَ عَنْهُ [٢٥٧/٣]

3765- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana yedi veya dokuz –ravi Ebû Hâzım emin değil— altın sadaka olarak vermemi emretti; ancak hastalığıyla meşgul olduğum için ihmal ettim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kendine gelince: *"Dediğimi yaptın mı?"* diye sordu. Ben: "Senin durumun sebebiyle yapamadım" karşılığını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onları infak et. Muhammed Allah'ın huzuruna bunlar yanındayken çıkarsa hali ne olur"* veya *"Muhammed, bunlar yanındayken Allah'ın huzuruna çıkarsa kendisine ne faydaları dokunur"* buyurdu.

٣٧٦٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَبُو عَلِيٍّ بِشْرُ بْنُ سَيْحَانَ، ثَنَا حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ صَاحِبُ الأَغْمِيَةِ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَادَ بِلالا فَأَخْرَجَ لَهُ ضَبْرًا مِنْ تَمْرٍ، فَقَالَ: " مَا هَذَا يَا بِلالُ؟ "، قَالَ: تَمْرٌ ادَّخَرْتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " مَا خِفْتَ أَنْ تَسْمَعَ لَهُ بُخَارًا فِي نَارِ جَهَنَّمَ، أَنْفِقْ بِلالُ وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ هِشَامٍ تَفَرَّدَ بِهِ حَرْبٌ [٢٧٤/٦]

3766- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'i ziyaret edince, Bilâl ona bir yığın hurma çıkardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nedir ey Bilâl?"* diye sordu. Bilâl: "Azık olarak kaldırılmış hurma, ey Allah'ın Resûlü!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlardan dolayı, Cehennem ateşinin buharını görmekten korkmuyor musun? Ey Bilâl!*

Bunları infak et ve Arş sahibi varken kıtlıktan yana bir korkun olmasın!" buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٦٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أَسْلَمَ بْنِ الْحَافِظِ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، قَالَ: ثنا بِشْرُ بْنُ سَيْحَانَ، قَالَ: ثنا حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَنْفِقْ بِلالُ وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا " [٢/٢٨٠]

3767- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Bilâl! İnfak et ve Arş sahibi varken kıtlıktan yana bir korkun olmasın!"* buyurdu.

٣٧٦٨- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، وَفَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ فِي جماعة، قَالُوا: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: ثنا بَكَّارٌ السِّيرِينِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْنٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَلَى بِلالٍ وَعِنْدَهُ صُبَرٌ مِنْ تَمْرٍ، فَقَالَ: " مَا هَذَا يَا بِلالُ؟ " قَالَ: تَمْرٌ أَدَّخِرُهُ، فَقَالَ: " وَيْحَكَ يَا بِلالُ، أَمَا تَخَافُ أَنْ يَكُونَ لَهُ بُخَارٌ فِي النَّارِ، أَنْفِقْ يَا بِلالُ وَلا تَخْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلالا "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَوْنٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ، وَرَوَاهُ هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ [٢/٢٨٠]

3768- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'in yanına girince yanında bir yığın hurma gördü ve: *"Bu nedir ey Bilâl?"* diye sordu. Bilâl: "Azık olarak kaldırdığım hurma" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yazık sana ey Bilâl! Bunlardan dolayı, Cehennem ateşinin buharını görmekten korkmuyor musun? Ey Bilâl! Bunları infak et ve Arş sahibi varken kıtlıktan yana bir korkun olmasın!"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٦٩- ثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ، قَالَ: ثنا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: ثنا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ خُلَيْدٍ الْعَصْرِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ قَطُّ، إِلا بَعَثَ اللَّهُ بِجَنْبَتَيْهَا مَلَكَيْنِ يُنَادِيَانِ يُسْمِعَانِ الْخَلائِقَ [٢/٢٣٤] كُلَّهَا

إلا الثَّقَلَيْنِ: اللَّهُمَّ عَجِّلْ لِمُنْفِقٍ خَلَفًا، وَأَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا، وَلا غَرَبَتْ شَمْسٌ قَطُّ إلا بَعَثَ بِجَنْبَتَيْهَا مَلَكَيْنِ يُنَادِيَانِ يُسْمِعَانِ الْخَلائِقَ إلا الثَّقَلَيْنِ: مَا قَلَّ وَمَا كَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى". رَوَاهُ عَنْ قَتَادَةَ، سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، وَأَبُو عَوَانَةَ وَشَيْبَانُ، وَسَلامُ بْنُ مِسْكِينٍ، وَعَبَّادُ بْنُ رَاشِدٍ، وَالْحَكَمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

3769- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Güneş'in doğduğu her gün Allah onun yanında insanlar ve cinler dışında bütün mahlukatın duyacağı şekilde şöyle bağıran iki melek gönderir: «İnfak edene hemen karşılığını ver.» Diğeri: «Allahım! Cimrilik edene de telef ver (malını yok et)» Güneş batarken de, onun yanında insanlar ve cinler dışında bütün mahlukatın duyacağı şekilde şöyle bağıran iki melek gönderir: «Az olup yeten, çok olup oyalayandan daha hayırlıdır.»"*[1]

Allah Rızası Olan Şeyler Dışındaki Dünyalıkların Yerilmesi

٣٧٧٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْفَضْلِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَيُّوبَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْجَرَّاحِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الْعَقَدِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا إلا مَا كَانَ مِنْهَا لِلَّهِ ﷻ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، وَالثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْجَرَّاحِ [١٥٧/٣] [٩٠/٧]

3770- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünya lanetlenmiştir. Allah için olan dışında, ondaki her şey de lanetlenmiştir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٧١- ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ عُثْمَانَ التَّنُوخِيُّ، قَالَ: ثنا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: ثنا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنِ ابْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " هَاجِرُوا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا "، كَذَا رَوَاهُ التَّنُوخِيُّ، عَنِ ابْنِ

[1] Ahmed (5/197), İbn Hibbân (476, 814) ve Hâkim (2/444).

أَبِي السَّرِيِّ، فَإِنْ كَانَ مَحْفُوظًا فَهُوَ غَرِيبٌ، وَصَوَابُهُ مَا رَوَاهُ سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، وَأَبُو عَوَانَةَ، عَنْ قَتَادَةَ وَبِإِسْنَادِهِ: " رَكْعَتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا " [٢٦١/٢]

3771- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünya ve içindekileri terk edin"* buyurdu. Katâde'nin aynı isnâdla olan başka rivâyetinde: *"Sabah namazının iki rekatı, dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır"* ibaresi vardır.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٧١/أ- (٦٦٣٦)- [٩٧/٥] حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، أَنَّهُ قَالَ: " يَا مَعَاشِرَ الْعَرَبِ، كَيْفَ تَصْنَعُونَ بِثَلاثٍ: دُنْيَا تَقْطَعُ أَعْنَاقَكُمْ، وَزَلَّةِ عَالِمٍ، وَجِدَالِ مُنَافِقٍ بِالْقُرْآنِ، قَالَ: فَسَكَتُوا، فَقَالَ: أَمَّا الْعَالِمُ فَإِنِ اهْتَدَى فَلا تُقَلِّدُوهُ دِينَكُمْ، وَإِنْ فُتِنَ فَلا تَقْطَعُوا مِنْهُ آمَالَكُمْ، فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يُفْتَنُ ثُمَّ يَتُوبُ، وَأَمَّا الْقُرْآنُ فَمَنَارٌ كَمَنَارِ الطَّرِيقِ، لا يَخْفَى عَلَى أَحَدٍ، فَمَا عَرَفْتُمْ مِنْهُ فَلا تَسْأَلُوا عَنْهُ أَحَدًا، وَمَا شَكَكْتُمْ فِيهِ، فَكِلُوهُ إِلَى عَالِمِهِ أَوْ كِلُوا عِلْمَهُ إِلَى اللَّهِ تعالى، وَأَمَّا الدُّنْيَا فَمَنْ جَعَلَ اللَّهُ الْغِنَى فِي قَلْبِهِ فَقَدْ أَفْلَحَ، وَمَنْ لا فَلَيْسَ بِنَافِعَةٍ دُنْيَاهُ "، كَذَا رَوَاهُ شُعْبَةُ مَوْقُوفًا وَهُوَ الصَّحِيحُ وَرُوِيَ بَعْضُ هَذِهِ الأَلْفَاظِ مَرْفُوعًا عَنْ مُعَاذٍ

3771- Amr b. Murre, Abdullah b. Seleme'den bildirir: Muâz b. Cebel: "Ey Araplar! Birbirinizin boyunlarını vurmanıza sebep olacak dünyalıklar, âlimin hataları ve Kur'ân konusunda çekişen münafık olmak üzere üç şey karşısında ne yapacaksınız?" diye sordu. Herkes susunca Muâz şöyle devam etti: "Âlim konusunda, doğru yolda olduğunda dininiz konusunda tamamen ona bağlanmayın. Fitneye maruz kaldığı zaman da ümidinizi ondan tamamen kesmeyin. Zira mümin kişi fitneye düşüp sonrasında tövbe edebilir. Kur'ân'a gelince yol feneri gibi yolunuzu aydınlatır ve hiç kimseye gizli kalmaz. Kur'ân'dan bildiğiniz şeyleri başkalarına sormayın. Tereddüt ettiğiniz konuları ise onu bilenlere veya bu konuların size öğretilmesini Allah'a havale edin. Dünyalıklar konusunda gelince, Allah'ın zenginliği gönlünde kıldığı kişi kurtuluşa ermiş demektir. Aksi takdirde dünyanın bir faydasını görmeyecektir."

Şu'be bunu bu şekilde mevkûf olarak rivayet etmiştir ve doğrusu da budur. Fakat bazı lafızları yine Muâz tarafından merfû olarak da rivayet edilmiştir.

٣٧٧٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ سُلَيْمَانَ أَخُو فُلَيْحٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ، مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةَ مَاءٍ أَبَدًا "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ [٢٥٣/٣]

3772- Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah katında dünyanın bir sinek kanadı kadar değeri olsaydı, hiç bir zaman ondan bir kâfire bir yudum su bile vermezdi"* buyurdu.[1]

٣٧٧٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْمِصِّيصِيُّ، حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَالِدٍ الْمِصِّيصِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْكَبِيرِ بْنُ الْمُعَافَى، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَارَةَ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " لَوْ وَزَنَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةَ مَاءٍ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَكَمِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْكَبِيرِ، عَنْ أَبِيهِ [٣٠٤/٣] [٢٩٠/٨]

3773- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah katında dünyanın bir sinek kanadı kadar değeri olsaydı, ondan bir kâfire bir yudum su bile vermezdi"* buyurdu.[2]

٣٧٧٣/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ الْمُهَاجِرِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ، قَالَ: ثنا الأَوْزَاعِيُّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ مَرَّ بِشَاةٍ مَيْتَةٍ، فَقَالَ: " لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ [١٨٩/٢]

3773/a- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölü bir oğlağın yanından geçerken: *"Allah katında dünyanın değeri, şu oğlağın sahibinin yanındaki değerinden daha azdır"* buyurdu.[1]

---

[1] Tirmizî (2422).

[2] İbn Mâce (4110)

٣٧٧٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ.ح وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِمْلاءَ، قَالَ: ثَنَا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ، قَالَ: ثنا آدَمُ بْنُ إِيَاسٍ، قَالا: ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: اضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى حَصِيرَةٍ فَأَثَّرَ الْحَصِيرُ فِي جِلْدِهِ، فَجَعَلْتُ أَمْسَحُهُ عَنْهُ وَأَقُولُ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَلا آذَنْتَنَا أَنْ نَبْسُطَ لَكَ شَيْئًا يَقِيكَ مِنْهُ تَنَامُ عَلَيْهِ؟ فَقَالَ: " مَالِي وَلِلدُّنْيَا، مَا أَنَا وَالدُّنْيَا، إِنَّمَا أَنَا وَالدُّنْيَا كَرَاكِبٍ اسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرٍو وَإِبْرَاهِيمَ، تَفَرَّدَ بِهِ الْمَسْعُودِيُّ، وَرَوَاهُ الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ، وَوَكِيعُ بْنُ الْجَرَّاحِ، وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، عَنِ الْمَسْعُودِيِّ مِثْلَهُ، وَحَدَّثَ بِهِ جَرِيرٌ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَهُوَ غَرِيبٌ [٢/١٠١] [٤/٢٣٤]

3774- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir hasır üzerinde uyurken hasırın izi yan tarafına çıkmıştı. Bunun üzerine izin yerini silerek gidermeye çalıştım ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Annem babam sana feda olsun. Senin için hasır üstüne, seni on(un iz yapmasın)dan koruyacak bir şey serseydik" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyadan bana ne! Dünya ile benim misâlim, bir ağacın altında gölgelenip sonra terk edip giden yolcunun misâli gibidir"* buyurdu.[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٧٥- حَدَّثَنَاهُ نَازُوكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَارَةَ بْنِ صُبَيْحٍ، قَالَ: ثنا حَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْعُرَنِيُّ، قَالَ: ثنا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَا أَنَا وَالدُّنْيَا، إِنَّمَا مَثَلِي وَالدُّنْيَا كَمَثَلِ رَاكِبٍ، قَالَ فِي ظِلِّ شَجَرَةٍ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ، ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا "، قَالَ يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ: غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، مَا سَمِعْنَاهُ إِلا مِنْهُ [٤/٢٣٤]

3775- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünya ile benim misâlim, bir yaz gününde bir ağacın altında gölgelenip sonra terk edip giden yolcunun misâli gibidir"* buyurdu.

---

[1] İbn Mâce (4110)

[2] Tirmizî (2377), İbn Mâce (4109) ve Ahmed (1/7-8).

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٧٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي عَاصِمٍ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، وَالْفَضْلُ بْنُ دَاوُدَ، قَالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ، حَدَّثَنَا أَسْلَمُ، عَنْ مُرَّةَ الطَّيِّبِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ اسْتَسْقَى فَأُتِيَ بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ وَعَسَلٌ، فَلَمَّا أَدْنَاهُ مِنْ فِيهِ بَكَى وَأَبْكَى مَنْ حَوْلَهُ، فَسَكَتَ وَمَا سَكَتُوا، ثُمَّ عَادَ فَبَكَى حَتَّى ظَنُّوا أَنْ لا يَقْدِرُوا عَلَى مُسَاءَلَتِهِ، ثُمَّ مَسَحَ وَجْهَهُ وَأَفَاقَ، فَقَالُوا: مَا هَاجَكَ عَلَى هَذَا الْبُكَاءِ؟ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَجَعَلَ يَدْفَعُ عَنْهُ شَيْئًا، وَيَقُولُ: " إِلَيْكَ عَنِّي، إِلَيْكَ عَنِّي "، وَلَمْ أَرَ مَعَهُ أَحَدًا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَاكَ تَدْفَعُ عَنْكَ شَيْئًا وَلا أَرَى مَعَكَ أَحَدًا؟ قَالَ: " هَذِهِ الدُّنْيَا تَمَثَّلَتْ لِي بِمَا فِيهَا، فَقُلْتُ لَهَا: إِلَيْكِ عَنِّي، فَتَنَحَّتْ، وَقَالَتْ: أَمَا وَاللَّهِ لَئِنِ انْفَلَتَّ مِنِّي لا يَنْفَلِتُ مَنْ بَعْدَكَ "، فَخَشِيتُ أَنْ تَكُونَ قَدْ لَحِقَتْنِي، فَذَاكَ الَّذِي أَبْكَانِي [٣٠/١]

3776- Zeyd b. Erkam anlatıyor: Ebû Bekr su isteyince, kendisine içinde su ve bal olan bir kap getirildi. Kabı ağzına götürünce hem kendisi ağladı, hem etrafındakileri ağlattı ve kendisi susmasına rağmen onlar ağlamaya devam etti. Sonra Ebû Bekr tekrar ağlamaya başladı ve oradakiler sebebini soramayacaklarını zannedecek kadar ağlaması sürdü. Sonra yüzünü silip kendine gelince: "Neden böyle ağladın?" diye sordular. Ebû Bekr şöyle cevap verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberken, elleriyle bir şeyi uzaklaştırmaya çalışır gibi yaptı ve: *"Yanımdan git, yanımdan git"* dedi. Ben yanında kimseyi göremedim ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Elinle bir şeyi uzaklaştırmaya çalıştığını gördüm; ama yanında kimseyi göremiyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünya bana içindekilerle görününce: «Yanımdan uzaklaş» dedim ve dünya uzaklaşarak: «Vallahi sen benden kurtulsan da senden sonrakiler kurtulamayacak» dedi."* Ben de peşimden gelmiş olmasından korktum ve işte bu sebeple ağladım.

٣٧٧٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ، ثَنَا قُرَّةُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ، ثَنَا أَسْلَمُ الْكُوفِيُّ، عَنْ مُرَّةَ الطَّيِّبِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ اسْتَسْقَى فَأُتِيَ بِمَاءٍ وَعَسَلٍ، فَلَمَّا وُضِعَ عَلَى يَدِهِ بَكَى وَرَدَّ الإِنَاءَ، وَانْتَحَبَ فَمَا زَالَ يَبْكِي، حَتَّى بَكَى مَنْ حَوْلَهُ، حَتَّى ظَنُّوا أَنَّهُ لا يَسْكُنُ، ثُمَّ سَكَنَ، فَلَمَّا ذَهَبَ يَمْسَحُ

عَنْ وَجْهِهِ ذَهَبُوا يَسْأَلُونَهُ فَعَادَ وَانْتَحَبَ وَبَكَى، حَتَّى يَئِسُوا مِنْهُ أَنْ يَسْأَلُوهُ يَوْمَهُمْ ذَاكَ فَمَسَحَ عَنْ وَجْهِهِ، فَذَهَبُوا يَسْأَلُونَهُ فَعَادَ وَانْتَحَبَ وَبَكَى حَتَّى يَئِسُوا مِنْهُ أَنْ يَسْأَلُوهُ، ثُمَّ سَكَنَ فَأَقْبَلُوا عَلَيْهِ، فَقَالُوا: يَا أَبَا بَكْرٍ ظَنَنَّا أَنْ سَنَقُومُ الْيَوْمَ مِنْ عِنْدِكَ مِنْ غَيْرِ أَنْ نَسْأَلَكَ فَمَا الَّذِي هَيَّجَكَ عَلَى مَا هَيَّجَكَ؟ قَالَ: بَيْنَا أَنَا ذَاتَ يَوْمٍ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَدْفَعُ عَنْ نَفْسِهِ شَيْئًا بِيَدِهِ، وَيَقُولُ: " إِلَيْكِ عَنِّي إِلَيْكِ عَنِّي "، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي مَا الَّذِي أَرَاكَ تَدْفَعُ عَنْ نَفْسِكَ وَلا أَرَى شَيْئًا، قَالَ: " يَا أَبَا بَكْرٍ الدُّنْيَا تَطَاوَلَتْ لِي بِعُنُقِهَا وَرَأْسِهَا، فَقُلْتُ: إِلَيْكِ عَنِّي إِلَيْكِ عَنِّي، فَقَالَتْ: أَمَا إِنَّكَ لَئِنِ انْفَلَتَّ مِنِّي فَلَنْ يَنْفَلِتَ مِنِّي مَنْ بَعْدَكَ "، قَالَ: فَظَنَنْتُ أَنَّهَا أَدْرَكَتْنِي وَحَالَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَهُوَ الَّذِي هَيَّجَنِي عَلَى مَا هَيَّجَنِي عَلَيْهِ [٦/١٦٤]

3777- Zeyd b. Erkam bildiriyor: Ebû Bekr su isteyince, kendisine içinde su ve bal olan bir kap getirildi. Kabı eline alınca ağlayıp tekrar verdi. O kadar ağladı ki etrafındakiler de ağladılar ve sakinleşmeyeceğini zannettiler. Ebû Bekr sakinleşip yüzünü silmeye başlayınca, ona neden ağladığını sordular. Ebû Bekr tekrar ağlamaya başladı ve ona neden ağladığını soramayacaklarını zannedecek kadar ağlaması uzun sürdü. Sonra yüzünü silince, yine sormak istediler, ancak tekrar ağlamaya başladı ve artık ona nedenini sormayacaklarını zannettiler. Sakinleşince ona döndüler ve: "Ey Ebû Bekr! Bugün yanından ağlama nedenini soramadan kalkacağımızı zannettik. Seni bu denli etkide bırakan şey nedir acaba?" dediler.

Şu karşılığı verdi: Bir gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken elleriyle bir şeyi uzaklaştırmaya çalışır gibi yaptı ve: *"Yanımdan git, yanımdan git!"* dedi. Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Annem babam sana feda olsun. Kendinden uzaklaştırmaya çalıştığın, ancak göremediğim şey nedir?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Bekr! Dünya bana boynunu ve başını uzatınca: «Yanımdan git, yanımdan git» dedim. Dünya: «Sen benden kurtulsan da senden sonrakiler kurtulamayacak» dedi."* Ben, dünyanın bana yetiştiğini ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile arama girdiğini zannettim ve bu sebeple ağladım.

٣٧٧٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا أَبُو الطَّاهِرِ أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعُكْبَرِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلامُ: " إِذَا كَانَ يَوْمُ

الْقِيَامَةِ أَتَتِ الدُّنْيَا بِأَحْسَنِ زِينَتِهَا، ثُمَّ قَالَتْ: يَا رَبِّ، هَبْنِي لِبَعْضِ أَوْلِيَائِكَ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لها: اذْهَبِي فَأَنْتِ لا شَيْءَ، أَنْتِ أَهْوَنُ عَلَيَّ أَنْ أَهَبَكِ لِبَعْضِ أَوْلِيَائِي، فَتُطْوَى كَمَا يُطْوَى الثَّوْبُ الْخَلِقُ فَتُلْقَى فِي النَّارِ "، وَكَانَ زَهِدَ فِي الدُّنْيَا فَكُشِفَ لَهُ الْغِطَا، وَهُدِيَ وَبَصَرَ، فَأُزِيلَ عَنْهُ الْعَمَى [٧١/١]

3778- Ali b. Ebî Tâlib der ki: Kıyamet günü dünya en güzel süsleriyle gelir ve: "Ey Rabbim! Beni bazı veli kullarına ver" der. Allah ona şöyle buyurur: "Git, sen hiçbir şey değilsin. Sen, seni veli kullarıma vermeyecek kadar değersizsin." Sonra dünya, eski giysinin dürüldüğü gibi dürülüp cehenneme atılır.

٣٧٧٩- حَدَّثَنَا أَبِي ثنا إِسْحَاقَ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الْفَرَجِ، ثنا سَعِيدُ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطَّنَافِسِيُّ، ثنا ابْنُ فُضَيْلٍ، ثنا أَبَانُ بْنُ أَبِي عَيَّاشٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " يُجَاءُ بِالدُّنْيَا مُصَوَّرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَتَقُولُ: يَا رَبِّ اجْعَلْنِي لِرَجُلٍ مِنْ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً، فَيَقُولُ اللَّهُ: " أَنْتِ أَنْتَنُ مِنْ ذَلِكَ بَلْ أَنْتِ وَأَهْلُكِ فِي النَّارِ [٧٣/١٠]

3779- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü dünya getirilince: «Ey Rabbim! Beni Cennetliklerin en aşağı derecesinde olana ver» der. Allah: «Sen, buna bile verilmeyecek kadar pissin. Sen ve senin ehlin cehennemdedir» buyurur."*

٣٧٧٩/أ- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ وَهْبٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السُّلَمِيُّ، عَنْ شُرَيْحٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْبَدْرِيُّونَ، مِنْهُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَا مِنْ شَابٍّ يَدَعُ لَذَّةَ الدُّنْيَا وَلَهْوَهَا وَيَسْتَقْبِلُ بِشَبَابِهِ طَاعَةَ اللَّهِ، إِلا أَعْطَاهُ أَجْرَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صِدِّيقًا، ثُمَّ قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: " أَيُّهَا الشَّابُّ التَّارِكُ لِشَهْوَتِهِ لِي، الْمُبْتَذِلُ شَبَابَهُ لِي، أَنْتَ عِنْدِي كَبَعْضِ مَلائِكَتِي "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ شُرَيْحٍ، تَفَرَّدَ بِهِ يَحْيَى، عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ [١٣٨/٤]

3779/a- Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünya lezzetini ve meşguliyetini terk edip Allah'a itaate yönelen hiçbir genç yoktur ki; Allah ona yetmiş iki sıddik sevabı vermesin."* Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle ekledi: *"Allah: «Ey benim*

için şehvetini terk eden genç! Sen benim yanımda bazı meleklerim gibisin» buyurur."

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٧٩/ب- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا أَبُو دَاوُدَ، ثَنَا عَبْدُ الْحَكَمِ بْنُ ذَكْوَانَ، عَنْ شَهْرٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْزِلَةً مَنْ أَذْهَبَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ " [٦٥/٦]

3779-b- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanların en kötüsü, başkasının dünyası için âhiretini kaybedendir"* buyurdu.

Dünyadan Yetecek Mal

٣٧٨٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَحْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبِ بْنِ حَرْبٍ، ثَنَا عَفَّانُ، ثَنَا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوَلَةَ، عَنْ بُرَيْدَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " يَكْفِي أَحَدَكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَزَادِ الرَّاكِبِ " [٢٠٦/٦]

3780- Bureyde'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Birinize, dünyadan yolcunun azığı kadarı yeter"* buyurdu.[1]

٣٧٨١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ، حَدَّثَنَا مَيْسَرَةُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ، عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ وَدَاعَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى خَوَاصَّ يُسْكِنُهُمُ الرَّفِيعَ مِنَ الْجِنَّانِ، كَانُوا أَعْقَلَ النَّاسِ "، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ كَانُوا أَعْقَلَ النَّاسِ؟ قَالَ: " كَانَتْ هِمَّتُهُمُ الْمُسَابَقَةَ إِلَى رَبِّهِمْ تَعَالَى وَالْمُسَارَعَةَ إِلَى مَا يُرْضِيهِ، وَزَهِدُوا فِي فُضُولِ الدُّنْيَا وَرِيَاسَتِهَا وَنَعِيمِهَا، وَهَانَتْ عَلَيْهِمْ فَنَصِبُوا قَلِيلا وَاسْتَرَاحُوا طَوِيلا "، [١٧/١]

3781- Berâ b. Âzib der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın, Cennetin yüksek derecelerine yerleştireceği has ve insanların en akıllıları olan kulları vardır"* buyurunca: "Ey Allah'ın Resûlü! Nasıl insanların en akıllıları oldular?" diye sorduğumuzda Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Onların tek gayesi, Rablerine koşmak ve Onu razı edecek şeyler yapmaktı. Onlar dünyanın geçici nimetlerinden ve makam hevesinden uzak*

---

[1] Ahmed (5/260).

durdular ve dünya onlara değersiz göründü. Kısa bir zaman sabrettiler, uzunca dinlenmeyi hak ettiler."

٣٧٨٢- حَدَّثَنَا أَبُو ذَرٍّ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ يُوسُفَ الْوَرَّاقُ، حَدَّثَنَا ابْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حَفْصٍ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ الْعَبْسِيُّ، حَدَّثَنَا نُصَيْرُ بْنُ حَمْزَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلامُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ زَهِدَ فِي الدُّنْيَا عَلَّمَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِلا تَعَلُّمٍ، وَهَدَاهُ بِلا هِدَايَةٍ، وَجَعَلَهُ بَصِيرًا، وَكَشَفَ عَنْهُ الْعَمَى، [٧١/١]

3782- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Kim dünyaya rağbet etmezse Allah ona okumadan ilim, yol gösteren olmadan hidayet verip basiret ihsan eder ve (manevi) körlüğünü giderir."*

٣٧٨٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ نَقَلَهُ اللَّهُ ﷻ مِنْ ذُلِّ الْمَعَاصِي إِلَى عِزِّ التَّقْوَى، أَغْنَاهُ بِلا مَالٍ، وَأَعَزَّهُ بِلا عَشِيرَةٍ، وَآنَسَهُ بِلا أَنِيسٍ، وَمَنْ خَافَ اللَّهَ، أَخَافَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ، وَمَنْ لَمْ يَخْفِ اللَّهَ، أَخَافَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ كُلِّ شَيْءٍ، وَمَنْ رَضِيَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى بِالْيَسِيرِ مِنَ الرِّزْقِ، رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ بِالْيَسِيرِ مِنَ الْعَمَلِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَحِي مِنْ طَلَبِ الْمَعِيشَةِ، خَفَّتْ مُؤْنَتُهُ، وَرَخَى بَالُهُ، وَنَعِمَ عِيَالُهُ، وَمَنْ زَهِدَ فِي الدُّنْيَا، ثَبَّتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ، وَأَنْطَقَ اللَّهُ بِهَا لِسَانَهُ، وَأَخْرَجَهُ مِنَ الدُّنْيَا سَالِمًا إِلَى دَارِ الْقَرَارِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ لَمْ يَرْوِهِ مَرْفُوعًا مُسْنَدًا إِلا الْعِتْرَةُ الطَّيِّبَةُ، خَلَفُهَا عَنْ سَلَفِهَا، وَمَا كَتَبْنَاهُ إِلا عَنْ هَذَا الشَّيْخِ [١٩١/٣]

3783- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah kimi masiyet zilletinden takva izzetine taşırsa, malsız olarak onu müstağni kılar. Soy sop olmadan aziz ve hiç dost göndermeden onu kendine dost edinir. Kim Allah'tan korkarsa Allah her şeyi ondan korkutur. Allah'tan korkmayanı ise her şeyden korkutur. Allah kendisinden az rızka razı olanın az amelinden razı olur. Maişet talebinden utanmayanın ihtiyacı azalır ve fikri rahat olur ve çocukları nimet içinde yaşar. Dünyada zahid olanın Allah*

kalbine hikmeti yerleştirir ve dilini hikmetle konuşturur. Dünyadan âhiret yurduna salim olarak çıkarır."

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٧٣/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ الْحَسَنِ التُّسْتَرِيُّ، ثنا كَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ أَبِي تَوْبَةَ النُّمَيْرِيِّ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ مِنْ كَرَامَةِ الْمُؤْمِنِ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى نَقَاءُ ثَوْبِهِ، وَرِضَاهُ بِالْيَسِيرِ " [٧/٢]

3783/a- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müminin giysisinin temiz olması ve azla yetinmesi, Allah katındaki değerini gösterir"* buyurdu.

٣٧٨٤- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ، حَدَّثَنَا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مِسْعَرٍ، وَحَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا مُتَوَكِّلُ بْنُ أَبِي سَوْرَةَ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ زَيْدٍ وَهُوَ الْعُمَرِيُّ ، قَالا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ أَحَبَّنِي اللَّهُ وَأَحَبَّنِي النَّاسُ، قَالَ ﷺ: " ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللَّهُ، وَازْهَدْ فِيمَا عِنْدَ النَّاسِ يُحِبَّكَ النَّاسُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَازِمٍ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ مُتَّصِلا مَرْفُوعًا، إِلا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، وَرَوَاهُ عَنْ سُفْيَانَ: ابْنُ قَتَادَةَ الْحَمَامِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الصَّنْعَانِيُّ، مِثْلَهُ [٢٥٢/٣] [١٣٦/٧]

3784- Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, yaptığım takdirde Allah'ın beni seveceği ve insanların da seveceği bir ameli öğret" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Dünyaya rağbet gösterme ki Allah seni sevsin ve insanların ellerinde bulunan şeylerden yüz çevir ki insanlar seni sevsin "* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] İbn Mâce (4102), Taberânî, *M. el-Kebîr* (6/237) ve Hâkim (4/213).

٣٧٨٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ زَيْدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي بِلالٍ الْمُقْرِئُ، ثنا أَبُو أَحْمَدَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْهَمْدَانِيُّ بِالْكُوفَةِ، ثنا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمُسْتَمْلِيُّ، ثنا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ أَبِي السَّفَرِ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ، ثنا الْمُفَضَّلُ بْنُ يُونُسَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَدْهَمَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا أَنَا عَمِلْتُهُ أَحَبَّنِي اللَّهُ ﷻ وَأَحَبَّنِي النَّاسُ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: " ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبُّكَ اللَّهُ، وَأَمَّا النَّاسُ فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ هَذَا يُحِبُّوكَ "، ذِكْرُ أَنَسٍ فِي هَذَا الْحَدِيثِ وَهْمٌ مِنْ عُمَرَ، أَوْ أَبِي أَحْمَدَ، فَقَدْ رَوَاهُ الأَثْبَاتُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الرَّبِيعِ، فَلَمْ يُجَاوِزْ فِيهِ مُجَاهِدًا [٨/٤١]

3785- Enes der ki: Bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdi ve: "Bana, yaptığım takdirde Allah'ın beni seveceği ve insanların da seveceği bir ameli öğret" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adama: *"Dünyaya rağbet gösterme ki Allah seni sevsin ve insanlara şunu (dünya malını) at ki insanlar seni sevsin "* buyurdu.

٣٧٨٦- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْحَذَّاءُ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ أَبُو عَلِيٍّ الْبَجَلِيُّ، ثنا الْمُفَضَّلُ بْنُ يُونُسَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، أَنَّ رَجُلا، جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُحِبُّنِي اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ، وَيُحِبُّنِي النَّاسُ عَلَيْهِ، فَقَالَ: " أَمَّا مَا يُحِبُّكَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَالزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا، وَأَمَّا مَا يُحِبُّكَ النَّاسُ عَلَيْهِ فَانْبُذْ إِلَيْهِمْ هَذَا الْغُثَاءَ "، قَالَ الْحَسَنُ: قَالَ الْمُفَضَّلُ: لَمْ يُسْنِدْ لَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَدْهَمَ حَدِيثًا غَيْرَ هَذَا، وَرَوَاهُ طَالُوتُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، فَلَمْ يُجَاوِزْ بِهِ إِبْرَاهِيمَ، وَقَالَ: " فَانْظُرْ مَا كَانَ فِي يَدَيْكَ مِنْ هَذَا الْحُطَامِ فَانْبِذْهُ إِلَيْهِمْ فَإِنَّهُمْ سَيُحِبُّونَكَ "، وَهُوَ مِنْ حَدِيثِ مَنْصُورٍ، وَمُجَاهِدٍ، عَزِيزٌ مَشْهُورُهُ مَا رَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ [٨/٤٢]

3786- Mücâhid der ki: Bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, yaptığım takdirde Allah'ın beni seveceği ve insanların da seveceği bir ameli öğret" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyaya rağbet gösterme ki Allah seni sevsin ve insanlara şu çerçöpü (dünya malını) at ki insanlar seni sevsin "* buyurdu.

٣٧٨٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا عِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّازِيُّ، ثنا وَاقِدُ بْنُ مُوسَى الْمِصِّيصِيُّ، ثنا ابْنُ كَثِيرٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ أَرْطَاةَ يَعْنِي ابْنَ الْمُنْذِرِ، قَالَ:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلِّمْنِي عَمَلا يُحِبُّنِي اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَيُحِبُّنِي النَّاسُ، قَالَ: " أَمَّا مَا يُحِبُّكَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ فَالزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا، وَأَمَّا مَا يُحِبُّكَ النَّاسُ عَلَيْهِ فَمَا كَانَ فِي يَدِكَ فَانْبِذْهُ إِلَيْهِمْ "، كَذَا رَوَاهُ ابْنُ كَثِيرٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، فَقَالَ عَنْ أَرْطَاةَ، وَالْمَشْهُورُ مَا رَوَاهُ الْمُفَضَّلُ بْنُ يُونُسَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، وَرَوَاهُ خَلَفُ بْنُ تَمِيمٍ أَيْضًا، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مَنْصُورٍ، فَخَالَفَ الْمُفَضَّلَ،

3787- Ertâ'a b. el-Münzir der ki: Bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, yaptığım takdirde Allah'ın beni seveceği ve insanların da seveceği bir ameli öğret" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyaya rağbet gösterme ki Allah seni sevsin ve insanlara elindekileri (dünya malını) at ki insanlar seni sevsin "* buyurdu.

٣٧٨٨- حَدَّثَنَاهُ أَبُو عَلِيٍّ أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، ثنا يُوسُفُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا خَلَفُ بْنُ تَمِيمٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خَيْثَمٍ، قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ مِثْلَهُ [٥٢/٨]

3788- Bu hadis başka bir kanalla Rabî b. Huseym'den: "Bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldi ve..." şeklinde başlayarak mürsel olarak nakledilmiştir.

٣٧٨٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ الْبُخَارِيُّ، ثنا ابْنُ أَبِي رِزْمَةَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ، ثنا أَبُو حَمْزَةَ، عَنْ لَيْثٍ، عَنْ أَبِي فَزَارَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَا فَوْقَ الإِزَارِ، وَجِلْفُ الْخُبْزِ، وَظِلُّ الْحَائِطِ، وَجَرَّةُ الْمَاءِ، فَضْلٌ يُحَاسَبُ بِهِ، أَوْ يُسْأَلُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ يَزِيدَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ لَيْثٍ، وَأَبُو حَمْزَةَ هُوَ السُّكَّرِيُّ الْمَرْوَزِيُّ وَاسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ مَيْمُونٍ [١٠٠/٤]

3789- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi, sahip olduğu bir peştamaldan, bir parça ekmekten, duvar gölgesinden ve bir testi sudan fazlası için hesaba çekilecektir"* veya: *"Kıyamet günü bunların hesabı kendisinden sorulacaktır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٨٩/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ الْمُسْتَمْلِي، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ، ثنا عَمَّارُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا كَانَ لِلْمُؤْمِنِ عُشٌّ كَعُشِّ الطَّيْرِ، وَمَاءٌ، وَخُبْزٌ، وَمِلْحٌ، فَذَلِكَ مِنَ النَّعِيمِ "

3789/a- Süfyân es-Sevrî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müminin kuş yuvası gibi bir yuvası, suyu, ekmeği ve tuzu varsa, bunlar (hesabını vereceği) nimetlerdendir."*

Az Mala Sahip Olmaya Teşvik

٣٧٩٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ، ثنا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَاصِمٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حَسَّانَ، عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ، فَقَالَ: " هَلْ مِنْكُمْ أَحَدٌ يُرِيدُ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ عِلْمًا بِغَيْرِ تَعَلُّمٍ؟ وَهُدًى بِغَيْرِ هِدَايَةٍ؟ هَلْ مِنْكُمْ أَحَدٌ يُرِيدُ أَنْ يُذْهِبَ اللَّهُ عَنْهُ الْعَمَى وَيَجْعَلَهُ بَصِيرًا؟ أَلا مَنْ رَغِبَ فِي الدُّنْيَا، وَطَالَ أَمَلُهُ فِيهَا أَعْمَى اللَّهُ قَلْبَهُ عَلَى قَدْرِ ذَلِكَ، وَمَنْ زَهِدَ فِي الدُّنْيَا وَقَصَّرَ أَمَلُهُ فِيهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى عِلْمًا بِغَيْرِ تَعَلُّمٍ، وَهُدًى بِغَيْرِ هِدَايَةٍ، أَلا سَيَكُونُ بَعْدَكُمْ قَوْمٌ لا يَسْتَقِيمُ لَهُمُ الْمُلْكُ إِلا بِالْقَتْلِ وَالتَّجَبُّرِ، وَلا الْغِنَى إِلا بِالْعَجْزِ وَالْبُخْلِ، وَلا الْمَحَبَّةُ إِلا بِالاسْتِخْرَاجِ فِي الدِّينِ وَاتِّبَاعِ الْهَوَى، أَلا فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ الزَّمَانَ مِنْكُمْ فَصَبَرَ لِلْفَقْرِ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى الْغِنَى، وَصَبَرَ لِلذُّلِّ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى الْعِزِّ، وَصَبَرَ لِلْبُغْضَةِ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى الْمَحَبَّةِ، لا يُرِيدُ ذَلِكَ إِلا وَجْهَ اللَّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ ثَوَابَ خَمْسِينَ صِدِّيقًا "، لا أَعْلَمُ رَوَاهُ بِهَذَا اللَّفْظِ إِلا الْفُضَيْلَ، عَنْ عِمْرَانَ، وَعِمْرَانُ يُعَدُّ فِي أَصْحَابِ الْحَسَنِ لَمْ يُتَابِعْ عَلَى هَذَا الْحَدِيثِ [١٣٥/٨]

3790- Hasan(-ı Basrî) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün ashâbının yanına çıkıp şöyle buyurdu: *"Sizin içinizden hanginiz, Allah'ın kendisine hiç okumadan ilim vermesini ve yol gösteren olmadan hidayet bulmasını ister? Sizin içinizden hanginiz Allah'ın kendisinden körlüğü gidermesini ve kendisini basiretli (ileri görüşlü) yapmasını ister? Dikkat edin! Şüphesiz ki, kim dünyaya meyl ederse ve hakkında uzun uzun düşünürse, dünyaya olan meyli oranında Allah gözlerini kör eder. Kim dünyaya rağbet etmez ve dünya hakkında uzun uzun düşünmezse, Allah ona öğrenmeden ilim verir ve yol gösteren olmadan doğru yola erdirir. Uyanık olun! Muhakkak sizden*

sonra bir topluluk bulunacak ki, insanları haksız yere öldürmeden ve kibirlenmeden mülk ve saltanat elde edemeyecekler. Böbürlenme ve cimrilik olmadan zengin olamayacaklar. Nefislerinin arzularına uyup dinden çıkmadan da kendilerini sevdiremeyecekler. Bilin ki; sizlerden herhangi biriniz o zamana ulaşır da zenginliği elde etmeye gücü yettiği halde fakirliğe sabrederse, izzete (güçlü olmak) elinde olduğu halde zillete (güçsüzlüğe) tahammül ederse, sevilmeye kadir iken milletin nefretine tahammül ederse ve bunları yalnız Allah rızası için yaparsa, Allah ona elli sıddık sevabı verir."

٣٧٩١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبَانَ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شَقِيقٍ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ نحوه . [٣١٢/٦]

3791- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٧٩٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ، حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مَيْمُونٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ فِي غَنَمٍ بِأَفْسَدَ لَهَا مِنْ حُبِّ ابْنِ آدَمَ الشَّرَفَ، وَالْمَالَ فِي دِينِهِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢١٩/٣]

3792- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Koyun sürüsüne saldıran iki kurt, Âdem oğlunun, yüksek mevkiye ve mala sahip olma isteğinin dinine verdiği zarar kadar zarar vermez."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٩٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَحْمُودٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْكَرَابِيسِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصٍ، عن مَرْوَانَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَأَةَ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا زَانَ اللَّهُ الْعِبَادَ بِزِينَةٍ أَفْضَلَ مِنْ زَهَادَةٍ الدُّنْيَا وَعَفَافٍ فِي بَطْنِهِ وَفَرْجِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَأَةَ، وَابْنُ الْمُبَارَكِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [١٧٦/٨]

3793- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah, kulları dünyaya rağbet etmeme ve karnıyla cinsel organına sahip olma kadar güzel bir süsle süslememiştir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٩٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلالُ، ثنا قُطْبَةُ بْنُ الْعَلاءِ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ أُرْسِلا فِي غَنَمٍ أَغْفَلَهَا أَهْلُهَا، بِأَسْرَعَ فِيهَا فَسَادًا مِنْ طَلَبِ الشَّرَفِ وَالْمَالِ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ "، تَفَرَّدَ بِهِ قُطْبَةُ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، وَاخْتُلِفَ فِيهِ عَلَى الثَّوْرِيِّ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ [٨٩/٧]

3794- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sahiplerinin gafil olduğu koyun sürüsüne saldıran iki kurt, müslümanın, yüksek mevkiye ve mala sahip olma arzusunun dinine verdiği zarar kadar zarar veremez."*

٣٧٩٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْوَلِيدِ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْعَرَةَ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الذِّمَارِيُّ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي الْحَجَّافِ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ أُرْسِلا فِي زَرِيبَةِ غَنَمٍ، بِأَسْرَعَ فِيهَا فَسَادًا مِنْ حُبِّ الشَّرَفِ وَالْمَالِ فِي دِينِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ "، تَفَرَّدَ بِهِ الذِّمَارِيُّ وَلَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ [٨٩/٧]

3795- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sahiplerinin gafil olduğu koyun sürüsüne saldıran iki kurt, müslümanın, yüksek mevkiye ve mala sahip olma arzusunun dinine verdiği zarar kadar zarar vermez."*[1]

٣٧٩٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ الزُّبَيْدِيُّ، بِهَا ثنا أَبُو جُمَّةَ، ثنا أَبُو قُرَّةَ مُوسَى بْنِ طَارِقٍ، قَالَ: ذَكَرَ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّمِيمِيِّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ بَاتَا فِي حَظِيرَةِ غَنَمٍ، يَفْتَرِسَانِ وَيَأْكُلانِ، بِأَسْرَعَ فَسَادًا فِيهَا مِنْ طَلَبِ الْمَالِ وَالشَّرَفِ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ "، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو قُرَّةَ [٨٩/٧]

3796- Usâme b. Zeyd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Koyun ağılında geceleyip koyunları yakalayıp yiyen iki kurt,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (4920) ve *M. el-Kebîr* (19/96).

müslümanın, yüksek mevkiye ve mala sahip olma arzusunun dinine verdiği zarar kadar zarar veremez."

٣٧٩٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوحَاظِيُّ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَلَمَةَ الْجُمَحِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَكَانَ رِزْقُهُ كَفَافًا وَصَبَرَ عَلَى ذَلِكَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ [١٢٩/٦]

3797- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslüman olup rızkı kendine yetecek kadar olan ve buna sabreden kişi kurtuluşa ermiştir."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنِ مَالِكٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا هَمَّامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ خُلَيْدٍ الْقِصْرِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ إِلا بُعِثَ بِجَنْبِهَا مَلَكَانِ، ينَادِيَانِ: مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى " [٦٠/٩]

3798- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Güneşin her doğuşunda yanında iki melek gönderilir ve bu melekler: «Az olup yeten, çok olup oyalayandan daha hayırlıdır» diye seslenirler"* buyurdu.

٣٧٩٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ خُلَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَصَرِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ إِلا وَبِجَنْبَتَيْهَا مَلَكَانِ يُنَادِيَانِ، يُسْمِعَانِ الْخَلائِقَ غَيْرَ الثَّقَلَيْنِ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، هَلُمُّوا إِلَى رَبِّكُمْ ﷻ مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى " رَوَاهُ عِدَّةٌ، عَنْ قَتَادَةَ، مِنْهُمْ سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ وَشَيْبَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ النَّحْوِيُّ وَأَبُو عَوَانَةَ وَسَلامُ بْنُ مِسْكِينٍ، وَغَيْرُهُمْ [٢٢٦/١]

3799- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Güneşin doğduğu her gün Allah onun yanında insanlar*

---

[1] Müslim (1054) ve Ahmed (2/168).

ve cinler dışında bütün mahlukatın duyacağı şekilde şöyle bağıran iki melek gönderir: «Ey insanlar! Rabbinize geliniz. Az olup yeten, çok olup oyalayandan daha hayırlıdır."

٣٨٠٠- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْقَاضِي، ثنا أَبُو بَشِيرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادٍ الدُّولابِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَانِي بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَقْدِسِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عَبْلَةَ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَصْبَحَ مُعَافًى فِي بَدَنِهِ، آمِنًا فِي سِرْبِهِ، عِنْدَهُ قُوتُ يَوْمِهِ، فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا بِحَذَافِيرِهَا، يَا ابْنَ جُعْشُمٍ يَكْفِيكَ مِنْهَا مَا سَدَّ جُوعَكَ، وَوَارَى عَوْرَتَكَ، وَإِنْ كَانَ بَيْتًا يُوَارِيكَ فَذَاكَ، فَلَقُ الْخُبْزِ، وَمَاءُ الْجَرِّ، وَمَا فَوْقَ ذَلِكَ حِسَابٌ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ، تَفَرَّدَ بِهِ أَخِيهِ عَنْهُ [٥/٢٤٩]

3800- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim, vücudu sıhhat ve afiyette, canı emniyet içinde, günlük azığı da yanında olduğu halde sabahlarsa, sanki bütün dünya kendisine verilmiş gibidir. Ey İbn Cu'şum! Açlığını giderecek, avretini örtecek az bir mal sana yeter. Eğer başını sokacağın bir ev olursa o zaman tamam olur. Bir de bir parça ekmek, bir testi sudan fazlasından hesaba çekileceksin."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٠١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ جَنَابٍ الْمِصِّيصِيُّ، ثنا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لا يُحِبُّ، وَلا يُعْطِي الآخِرَةَ إِلا مَنْ يُحِبُّ ".وَرَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زُبَيْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، مِثْلَهُ مَرْفُوعًا، وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ، عَنْ زُبَيْدٍ، مِثْلَهُ مَوْقُوفًا، وَزَادَ: " فَمَنْ جَبُنَ عَنِ الْمَالِ أَنْ يُنْفِقَهُ، وَخَافَ الْعَدُوَّ أَنْ يُجَاهِدَهُ، وَاللَّيْلَ أَنْ يُكَابِدَهُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ عَنِ ابْنِ زَيْدٍ مِثْلَهُ [٥/٣٥]

3801- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, rızkınızı aranızda paylaştırdığı gibi, ahlakınızı*

da aranızda paylaştırdı. Allah, dünyayı sevdiğine ve sevmediğine verir. Âhireti ise sadece sevdiğine verir." Başka bir kanalla İbn Mes'ûd'un sözü olarak rivayet edilen hadiste şu ibare de yer almıştır: "Kim cimrilik edip malı infak etmekten sakınırsa, düşmanla savaşmaktan korkarsa, gece uykusuzluğundan rahatsız olursa «Sübhânallah, Elhamdu lillah, Lâ ilâhe illallâh, Allahu Ekber» sözlerini çok söylesin."

٣٨٠٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، ثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ.ح وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، قَالا: ثنا الأَوْزَاعِيُّ، عَنْ عَبْدَةَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِبَعْضِ جَسَدِي، فَقَالَ: " اعْبُدِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، وَكُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ "، رَوَاهُ الْفِرْيَابِيُّ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ [١١٥/٦]

3802- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir yerimden tuttu ve şöyle buyurdu: *"Allah'a, Onu görüyormuşçasına ibadet et. Dünyada da garip veya yolcu gibi ol."*[1]

٣٨٠٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْكَاتِبُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ مُوسَى الصَّغِيرِ، عَنْ هِلالِ بْنِ يَسَافٍ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ: قُلْتُ لَهُ: مَا لَكَ لا تَطْلُبُ لأَضْيَافِكَ كَمَا يَطْلُبُ غَيْرُكَ لأَضْيَافِهِمْ؟ فَقَالَ: لأَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ أَمَامَكُمْ عَقَبَةً كَئُودًا، لا يَجُوزُهَا الْمُثْقَلُونَ "، فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَتَخَفَّفَ لِتِلْكَ الْعَقَبَةِ [٢٢٦/١]

3803- Ümmü'd-Derdâ bildiriyor: Bir defasında Ebu'd-Derdâ'ya: "Neden diğer insanların, misafirlerine yaptıkları ikramları sen de kendi misafirlerine yapmıyorsun?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *«Önünde zorlu bir yokuş vardır ve bu yokuşu yükü ağır olanlar aşamayacaktır!»* İşte ben de o yokuş için yükümü hafif tutmak istiyorum."

٣٨٠٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلَوِيَّةَ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُعَاذٍ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الطَّنَافِسِيُّ، عَنْ أَبِي مُعَاوِيَةَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ، عَنْ نُفَيْعٍ أَبِي دَاوُدَ، عَنْ

---

[1] Ahmed (2/132).

سِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْ غَنِيٍّ وَلا فَقِيرٍ إِلا يَوَدُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّهُ
تِيَ مِنَ الدُّنْيَا قُوتًا "

3804- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellam): *"He zengin ve fakir kıyamet günü dünyadayken kendisine sadece yetecek kada azığın verilmiş olmasını isteyecek"* buyurdu.[1]

٣٨٠٥- حَدَّثَنَاهُ أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ عُثْمَانَ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا
بْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَعَنْ نُفَيْعِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ
[١٠/٦٩]

3805- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

Dünyanın Müminden Uzaklaştırılması

٣٨٠٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عُمَيْرِ بْنِ يُوسُفَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ،
ا صَالِحُ بْنُ بَيَانٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ
لَّهِ ﷺ: " إِنَّ الْعَبْدَ لَيُشْرِفُ عَلَى حَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا فَيَذْكُرُهُ اللَّهُ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ
سماوَاتٍ، فَيَقُولُ: مَلائِكَتِي، إِنَّ عَبْدِي هَذَا قَدْ أَشْرَفَ عَلَى حَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا، فَإِنْ
تَحْتُهَا لَهُ فَتَحْتُ بَابًا إِلَى النَّارِ، وَلَكِنِ ازْوُوهَا عَنْهُ، فَيُصْبِحُ الْعَبْدُ عَاضًّا عَلَى أَنَامِلِهِ، يَقُولُ:
نْ سَبَقَنِي؟ ! مَنْ دَهَانِي؟ ! وَمَا هِيَ إِلا رَحْمَةٌ رَحِمَهُ اللَّهُ بِهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ
شُعْبَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ صَالِحٌ [٧/٢٠٨]

3806- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem şöyle buyurdu: *"Kul, dünya ihtiyaçlarından birini isteyince Allah yedi ka semadan onu zikreder ve şöyle buyurur: «Ey meleklerim! Kulum, dünya ihtiyaçlarından birini istedi. Eğer o ihtiyacını giderirsem kendisi için cehennem bir kapı açarım. Ancak ben onu kendisinden uzaklaştırırım ve bu ku (ihtiyaçlarından dolayı) parmaklarını ısıracak hale gelir ve: «Kim beni geçti, kin benden akıllı çıktı» der. Ancak bu Allah'ın ona rahmetinden başka bir şe değildir."*

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] İbn Mâce (4140).

٣٨٠٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْمَقْدِسِيُّ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ زَكَرِيَّا الْحِمْيَرِيُّ بِغَزَّةَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ الْقَاضِي الْغَزِّيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " تَقُولُ الْمَلائِكَةُ: يَا رَبِّ، عَبْدُكَ الْمُؤْمِنُ تَزْوِي عَنْهُ الدُّنْيَا، وَتُعَرِّضُهُ لِلْبَلاءِ، وَهُوَ مُؤْمِنٌ بِكَ، فَيَقُولُ: اكْشِفُوا عَنْ ثَوَابِهِ، فَإِذَا رَأَوْا ثَوَابَهُ، تَقُولُ الْمَلائِكَةُ: يَا رَبِّ، مَا يَضُرُّهُ مَا أَصَابَهُ فِي الدُّنْيَا، وَتَقُولُ الْمَلائِكَةُ: يَا رَبِّ، عَبْدُكَ الْكَافِرُ تَبْسِطُ لَهُ فِي الدُّنْيَا، وَتَزْوِي عَنْهُ الْبَلاءَ، وَقَدْ كَفَرَ بِكَ، فَيَقُولُ: اكْشِفُوا عَنْ عِقَابِهِ، فَإِذَا رَأَوْا عِقَابَهُ، قَالُوا: يَا رَبِّ، مَا يَنْفَعُهُ مَا أَصَابَهُ فِي الدُّنْيَا "، قَالَ مُحَمَّدٌ: فَذَكَرْتُهُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، فَقَالَ لِي: تَرَدَّدْتُ إِلَى الأَعْمَشِ، مِرَارًا أَسْأَلُهُ فَلَمْ يُحَدِّثْنِي، وَقَالَ: إِذَا جَدَّ السُّؤَالُ جَدَّ الْمَنْعُ، كَذَا حَدَّثَنَاهُ هَذَا الشَّيْخُ مَرْفُوعًا مُتَّصِلا وَهُوَ مِنْ مَفَارِيدِ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ الْغَزِّيِّ، وَالْمَشْهُورُ مَا رَوَاهُ النَّاسُ عَنْ أَبِي مُعَاوِيَةَ عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، مِنْ قِبَلِهِ [١٢٢/٤]

3807- Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Melekler: «Ey Rabbimiz! Mümin kulundan, Sana iman etmesine rağmen dünyayı uzaklaştırıyorsun ve belalara maruz bırakıyorsun?» deyince, Allah: «Onun sevabını açınız» buyurur. Melekler kulun sevabını görünce: «Ey Rabbimiz! Dünyada karşılaştığı musibetler buna zarar vermez» deyip: «Ey Rabbimiz! Kâfir kuluna, seni inkar etmesine rağmen dünyayı seriyor ve belayı ondan uzaklaştırıyorsun» derler. Allah: «Onun günahlarını açınız» buyurunca, günahlarını görürler ve: «Ey Rabbimiz! Dünyada elde ettiği şey buna hiçbir fayda vermez» derler."*

٣٨٠٨- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَيُّوبَ الطَّبَرَانِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْجُنْدِيسَابُورِيُّ السُّكَّرِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خُلَيْدٍ الْحَنَفِيُّ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عُمَرَ، وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " شَكَا نَبِيٌّ مِنَ الأَنْبِيَاءِ إِلَى رَبِّهِ ﷻ فَقَالَ: يَا رَبِّ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عَبِيدِكَ يُؤْمِنُ بِكَ وَيَعْمَلُ بِطَاعَتِكَ فَتَزْوِي عَنْهُ الدُّنْيَا، وَتَعْرِضُ لَهُ الْبَلاءَ، وَيَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عَبِيدِكَ يَكْفُرُ بِكَ وَيَعْمَلُ بِمَعَاصِيكَ فَتَزْوِي عَنْهُ الْبَلاءَ وَتَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا فَأَوْحَى اللَّهُ ﷻ إِلَيْهِ: إِنَّ الْعِبَادَ وَالْبِلادَ لِي، وَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلا وَهُوَ يُسَبِّحُنِي وَيُكَبِّرُنِي وَيُهَلِّلُنِي، أَمَا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فَلَهُ سَيِّئَاتٌ فَأَزْوِي عَنْهُ الدُّنْيَا وَأَعْرِضُ لَهُ الْبَلاءَ حَتَّى يَأْتِيَنِي فَأَجْزِيَهُ بِحَسَنَاتِهِ، وَأَمَّا عَبْدِي الْكَافِرُ

فَلَهُ حَسَنَاتٌ فَأَزْوِي عَنْهُ الْبَلاءَ وَأُعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَأْتِيَنِي فَأَجْزِيَهُ بِسَيِّئَاتِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ، وَالأَعْمَشِ لَمْ نَكْتُبْهُ، مَرْفُوعًا إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ فِيمَا أَرَى هُوَ الزُّبَيْدِيُّ الْمُكْتِبُ كُوفِيٌّ حَدَّثَ عَنْهُ، عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ وَأَبُو، يَرْوِي عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، وَابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ [١٢٣/٨]

3808- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Peygamberlerden biri Rabbine şikayette bulunarak: «Ey Rabbim! Bazı kulların sana iman edip itaat etmesine rağmen dünyayı ondan uzaklaştırıp belalara maruz bırakıyorsun. Bazı kâfir kulların da Seni inkar edip isyan etmelerine rağmen belayı ondan uzaklaştırıp dünyayı veriyorsun» dedi. Allah ona şöyle vahyetti: «Kullar ve ülkeler benimdir ve her şey beni tesbih, tekbir ve tehlil etmektedir. Mümin kulumun günahları olduğu için dünyayı ondan uzaklaştırıp belalara maruz bırakıyorum ki; bana gelince sevaplarının karşılığını vereyim. Kâfir kulun ise iyilikleri olduğu için belaları ondan uzaklaştırıp dünyayı veriyorum ki; huzuruma geldiğinde günahlarının cezasını vereyim»."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٠٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ بَزِيعٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ الْحَجَّاجِ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ التَّيْمِيِّ، عَنْ سَاعِدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ حُذَيْفَةَ، أَنَّ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، كَانَ يَقُولُ: مَا مِنْ يَوْمٍ أَقَرَّ لِعَيْنِي، وَلا أَحَبَّ لِنَفْسِي مِنْ يَوْمٍ آتِي أَهْلِي فَلا أَجِدُ عِنْدَهُمْ طَعَامًا، وَيَقُولُونَ: مَا نَقْدِرُ عَلَى قَلِيلٍ وَلا كَثِيرٍ، وَذَلِكَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَشَدُّ حَمِيَّةً لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الدُّنْيَا مِنَ الْمَرِيضِ أَهْلِهِ الطَّعَامَ، وَاللَّهُ تَعَالَى أَشَدُّ تَعَاهُدًا لِلْمُؤْمِنِ بِالْبَلاءِ مِنَ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ بِالْخَيْرِ " [٢٧٧/١]

3809- Huzeyfe şöyle derdi: Hiçbir gün beni, aileme gidip yanlarında yemek bulamadığım ve bana: "Az olsun çok olsun ortaya koyabileceğimiz bir şey yoktur" dedikleri gün kadar sevindirmemiş ve sevimli gelmemiştir. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah, mümini, sizden birinin hastasını iyileşmesi için yiyecekten koruduğundan daha*

fazla dünyadan korur. Yine Allah, mümini, babanın oğlu için hayır istemesinden daha fazla musibetle imtihan eder."[1]

٣٨١٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ، قَالَ: ثنا أَزْهَرُ بْنُ جَمِيلٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ رَاشِدٍ، ثنا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي الْعَلاءِ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيَبْتَلِي الْعَبْدَ بِالرِّزْقِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ، فَإِنْ رَضِيَ بُورِكَ لَهُ، وَإِنْ لَمْ يَرْضَ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ "، قَالَ أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ: لَمْ نَسْمَعْ هَذَا الْحَدِيثَ إِلا مِنْ أَزْهَرَ بِهَذَا الإِسْنَادِ، وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَعْلَمُ [٢/٢١٣]

3810- Abdullah b. eş-Şıhhîr'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, kulun nasıl davranacağını görmek için onu rızıkla imtihan eder. Eğer kul razı olursa ona bereket verilir. Razı olmazsa bereket verilmez."*

Dünya Müminin Zindanıdır

٣٨١١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، حَدَّثَنِي خَالِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ رَوَاهُ إِسْمَاعِيلُ وَغَيْرُهُ [٦/٣٥٠]

3811- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünya müminin zindanı, kâfirin ise cennetidir"* buyurdu.[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨١٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نُوحِ بْنِ حَرْبٍ الْعَسْكَرِيُّ، ثَنَا الْمُهَاجِرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَافِعٍ، ثَنَا مالك، عَنْ نافع، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لأَبِي ذَرٍّ: " يَا أَبَا ذَرٍّ، إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرُ أَمْنُهُ، وَالْجَنَّةَ مَصِيرُهُ، يَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّ الدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرَ عَذَابُهُ وَالنَّارَ مَصِيرُهُ، يَا أَبَا ذَرٍّ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَمْ يَجْزَعْ مِنْ ذُلِّ الدُّنْيَا،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/180).

[2] Müslim (2956), Tirmizî (2324), İbn Mâce (4113) ve Ahmed (2/323).

وَلَمْ يَبْلُ مِنْ أَهْلِهَا وَعِزِّهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ لَمْ نَكْتُبْهُ، إلا مِنْ حَدِيثِ الْمُهَاجِرِ [٦/٣٥٣]

3812- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Zer'e şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Zer! Dünya müminin zindanı, kabir güvenli yeri, cennet ise varacağı yerdir. Ey Ebû Zer! Dünya kâfirin cenneti, kabir azabı ve cehennem de varacağı yerdir. Ey Ebû Zer! Mümın, dünya zilletinden korkmaz ve dünya ehliyle izzetine önem vermez."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨١٣- ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَرْبِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ.ح وثنا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا حَيَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، ثنا وَهَبَةُ اللَّهِ بْنُ جُنَادَةَ، أَنَّ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَسَنَتُهُ، فَإِذَا فَارَقَ الدُّنْيَا فَارَقَ السِّجْنَ وَالسَّنَةَ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنَادَةَ [٨/١٧٦]

3813- Abdurrahman b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünya, müminin zindanı ve yokluk yeridir. Ondan ayrıldığı zaman zindandan ve yokluktan kurtulmuş olur"* buyurdu.[1]

٣٨١٣/أ- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا مُحَمَّدٌ، ثنا إِسْمَاعِيلُ، ثنا فُضَيْلٌ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ، يَقُولُ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ، يَقُولُ: " مَا شَبَّهْتُ مَا عَبَرَ مِنَ الدُّنْيَا إِلا شِعْبًا شُرِبَ صَفْوُهُ، وَبَقِيَ كَدَرُهُ "، لا أَعْرِفُ لِلْفُضَيْلِ، عَنْ يَزِيدَ غَيْرَهُ [٨/١٣٣]

3813/a- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Dünyayı benzetmek istersem ancak, saf suyu olan ve içilence geriye dibindeki çamuru kalan vadide akan akarsuya benzetirdim."

٣٨١٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا مُوسَى الْجُهَنِيُّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ عَامِرٍ، قَالَ: رَأَيْتُ سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ أُكْرِهَ عَلَى طَعَامٍ يَأْكُلُهُ، فَقَالَ: حَسْبِي

---

[1] Ahmed (2/197) ve Hâkim (4/315).

حَسْبِي، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ شِبَعًا فِي الدُّنْيَا أَطْوَلُهُمْ جُوعًا فِي الآخِرَةِ " " يَا سَلْمَانُ إِنَّمَا الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ " [١٩٧/١]

3814- Atiyye b. Âmir bildiriyor: Bir defasında Selmân el-Fârisî'nin yemek yemeye zorlandığını ancak şöyle dediğini gördüm: "Yeter! Yeter! Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ey Selmân! Dünyada en çok doyan kişiler, âhirette en çok aç kalacak kişilerdir. Ey Selmân! Dünya müminin zindanı, kâfirin ise Cennetidir."*

Dünyanın Âhirete Göre Değeri

٣٨١٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَافِظِ، ثنا سَلْمُ بْنُ مُعَاذٍ وَعَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَدِيٍّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شَاكِرٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ الْعَبْدِيُّ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ أَخِي بَنِي فِهْرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا الدُّنْيَا فِي الآخِرَةِ إِلا كَمَا يُدْخِلُ أَحَدُكُمْ أُصْبُعَهُ فِي الْيَمِّ، فَلْيَنْظُرْ بِمَ تَرْجِعُ إِلَيْهِ؟ ! "، هَذَا مِنْ صَحِيحِ حَدِيثِ إِسْمَاعِيلَ وَعُيُونِهِ وَإِسْمَاعِيلُ مِنْ تَابِعِي أَهْلِ الْكُوفَةِ مِنَ الطَّبَقَةِ الثَّالِثَةِ، أَدْرَكَ عِدَّةً مِمَّنْ لَهُ صُحْبَةٌ أَوْ رُؤْيَةٌ أَوْ إِدْرَاكُ عَهْدٍ [٢٢٩/٧]

3815- Fihr oğullarına mensub Müstevrid'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âhiret nimeti karşısında dünya nimeti; sizden birinizin parmağını denize batırması gibidir. O parmak denizden ne kadar su ile döner ona bir baksın"* buyurdu.[1]

٣٨١٦- أُخْبِرْتُ عَنْ سَهْلِ بْنِ السَّرِيِّ الْبُخَارِيِّ، وَأَذِنَ لِي سَهْلٌ فِي الرِّوَايَةِ عَنْهُ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ سَهْلٍ، ثنا النَّضْرُ بْنُ سَلَمَةَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيِّ، وَبَيَانُ ابْنِ بِشْرٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا الدُّنْيَا فِي الآخِرَةِ إِلا كَمَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ أُصْبُعَهُ فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمَ يَرْجِعُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بَيَانَ، وَصَحِيحُهُ مَا رَوَاهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، عَنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ فُضَيْلٍ

---

[1] Müslim (2858), İbn Mâce (4108), Tirmizî (2323) ve Ahmed (4/228).

3816- Müstevrid b. Şeddâd'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âhiret nimeti karşısında dünya nimeti; sizden birinizin parmağını denize batırması gibidir. O parmak denizden ne kadar su ile döner ona bir baksın"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨١٧- ثنا أَبِي، مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثنا فُضَيْلٌ، عَنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ قَيْسٍ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

3817- Bu hadis başka bir kanalla Müstevrid'den nakledilmiştir.

Tevazu

٣٨١٨- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا خَلِيفَةُ بْنُ خَيَّاطٍ، قَالَ: ثنا يَعْقُوبُ بْنُ يُوسُفَ، عَنْ فَرْقَدٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لا تَكُونُ زَاهِدًا حَتَّى تَكُونَ مُتَوَاضِعًا "، لا أَعْلَمُ أَحَدًا رَفَعَهُ مِنْ حَدِيثِ عَلْقَمَةَ، إِلا فَرْقَدًا وَهُوَ السَّبَخِيُّ الْبَصْرِيُّ [٢/١٠١]

3818- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mütevazi olmadan zahid olamazsın"* buyurdu.

Günahlardan Kaçınmak

٣٨١٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنِ الْمُنْذِرِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ " أَلا إِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا لَيْسَ بِتَحْرِيمِ الْحَلالِ وَلا بِإِضَاعَةِ الْمَالِ، وَلَكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَنْ لا تَكُونَ بِمَا فِي يَدِكَ أَوْثَقُ مِنْكَ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أُصِبْتَ بِهَا أَرْغَبَ مِنْكَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا بَقِيَتْ لَكَ " [٩/٢٩٩]

3819- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada zahid olmak, kişinin helal olanı kendine haram kılması veya malını heba etmesi değildir. Gerçek zahidlik, elinde bulunan şeylere, Allah'ın katında olanlardan daha fazla güvenmemendir. Maruz kaldığın*

musibetlere karşı alacağın sevaptan dolayı, uğradığın musibetin sende devamlı kalmasını temenni etmendir."

٣٨٢٠- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ الْعِجْلِيُّ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ زِرٍّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا الْغِنَى؟ قَالَ: " الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَاصِمٍ، تَفَرَّدَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي بَكْرٍ [١٨٨/٤]

3820- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Zenginlik nedir?" diye sorulunca: *"İnsanların elindekinden ümidini kesmektir"* cevabını verdi.

Tek kanallı bir hadistir.

Zühdün ve Susmanın Fazileti

٣٨٢١- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ هانِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، عَنْ أَبِي مُسْهِرٍ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، ثنا أَبُو قُرَّةَ، عَنْ أَبِي خَلادٍ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ " إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ قَدْ أُعْطِيَ زُهْدًا فِي الدُّنْيَا وَقِلَّةَ مَنْطِقٍ فَاقْتَرِبُوا مِنْهُ، فَإِنَّهُ يُلَقَّنُ الْحِكْمَةَ " [٤٠٥/١٠]

3821- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Ebû Hallâd'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişiye dünyada zühd ve az konuşma hasleti verilmiş görürseniz ona yakın olun. Çünkü o, hikmet telkin eder."*[1]

٣٨٢٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ طَاهِرِ بْنِ حَرْمَلَةَ، ثنا جَدِّي حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، حَدَّثَنِي رَجُلٌ، قَصِيرٌ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ، يُقَالُ لَهُ: عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ حُجَيْرَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِذَا رَأَيْتَ الْعَبْدَ يُعْطَى زُهْدًا فِي الدُّنْيَا، وَقِلَّةَ مَنْطِقٍ، فَادْنُوا مِنْهُ، فَإِنَّهُ يُلَقَّى الْحِكْمَةَ "، غَرِيبٌ بِهَذَا الإِسْنَادِ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، عَنِ ابْنِ وَهْبٍ

---

[1] İbn Mâce (4101).

3822- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kula dünyada zühd ve az konuşma hasleti verilmiş olduğunu görürseniz ona yakın ol. Çünkü o, hikmet telkin edilir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٧٢٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَحْمُودٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْكَرَابِيسِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصٍ، عن مَرْوَانَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَأَةَ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا زَانَ اللَّهُ الْعِبَادَ بِزِينَةٍ أَفْضَلَ مِنْ زَهَادَةِ الدُّنْيَا وَعَفَافٍ فِي بَطْنِهِ وَفَرْجِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَجَّاجِ بْنِ أَرْطَأَةَ، وَابْنُ الْمُبَارَكِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [١٧٦/٨]

3823- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, kulları dünyaya rağbet etmeme ve karnıyla cinsel organına sahip olma kadar güzel bir süsle süslememiştir."*

Tek kanallı bir hadistir.

Zenginlik Fitnesinden Korkmak

٣٨٢٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالا: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مُغِيرَةَ الضَّبِّيِّ، عَنْ رَجُلٍ، مِنْ بَنِي عَامِرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لأَنَا فِي فِتْنَةِ السَّرَّاءِ لأَخْوَفُ عَلَيْكُمْ مِنِّي فِي فِتْنَةِ الضَّرَّاءِ، إِنَّكُمُ ابْتُلِيتُمْ بِفِتْنَةِ الضَّرَّاءِ فَصَبَرْتُمْ، وَإِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ " [٩٣/١]

3824- Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben sizin için, bollukla imtihan edilmenizden, darlıkla olan imtihanınızdan daha fazla korkuyorum. Darlık fitnesiyle imtihan edildiniz ve sabrettiniz. Dünya hoş ve tatlıdır."*

٣٨٢٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شِبْلٍ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، قَالَ: " إِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ هَذَا الدِّينَارُ وَالدِّرْهَمُ، وَهُمَا مُهْلِكَاكُمْ " ، رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، فَرَفَعَهُ [٢٦١/١]

3825- Ebû Mûsa der ki: "Sizden önceki toplulukları şu dinar ile dirhemler helak etmiştir! Sizin helakınız da bunlardan olacaktır!"

Başka kanalla Hz. Peygamber'in sözü olarak nakledilmiştir.

٣٨٢٦- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ هِشَامٍ، عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ، فَقَالَ: " كَيْفَ أَصْبَحْتُمْ؟ " قَالُوا: بِخَيْرٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ، وَإِذَا غُدِيَ عَلَى أَحَدِكُمْ بِجَفْنَةٍ، وَرِيحَ بِأُخْرَى، وَسَتَرَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ كَمَا تُسْتَرُ الْكَعْبَةُ "، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، نُصِيبُ ذَلِكَ وَنَحْنُ عَلَى دِينِنَا؟ قَالَ: " نَعَمْ "، قَالُوا: فَنَحْنُ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ، نَتَصَدَّقُ وَنُعْتِقُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا، بَلْ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ، إِنَّكُمْ إِذَا أَصَبْتُمُوهَا تَحَاسَدْتُمْ وَتَقَاطَعْتُمْ وَتَبَاغَضْتُمْ "، كَذَا رَوَاهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ مُرْسَلا [١/٣٤٠]

3826- Hasan(-ı Basrî) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Suffe ehlinin yanına gelip: *"Nasıl sabahladınız?"* diye sorunca: "Hayır üzere" cevabını verdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz bugün hayır üzeresiniz. Ancak sizden birine bir tabağın konup ötekinin kaldırıldığı, evlerinizi Kâbe'nin örtüldüğü gibi örtülere büründürdüğünüz zaman hâliniz nice olur!"* buyurunca: "Ey Allah'ın Resûlü! Biz dinimiz üzereyken bu duruma mı geleceğiz?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* cevabını verince: "O zaman biz daha hayırlı oluruz. Sadaka verip köle azad ederiz" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır. Siz bugün daha hayırlısınız. Dünyalığı elde ettiğiniz zaman birbirinizi kıskanır, alakanızı keser ve buğzedersiniz"* buyurdu.[1]

٣٨٢٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا أَبُو يَحْيَى الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا سِنَانُ بْنُ سَيْسَنَ الْحَنَفِيُّ، حَدَّثَنِي الْحَسَنُ، قَالَ: بُنِيَتْ صُفَّةٌ لِضُعَفَاءِ الْمُسْلِمِينَ، فَجَعَلَ الْمُسْلِمُونَ يُوغِلُونَ إِلَيْهَا مَا اسْتَطَاعُوا مِنْ خَيْرٍ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْتِيهِمْ، فَيَقُولُ: " السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الصُّفَّةِ "، فَيَقُولُونَ: وَعَلَيْكَ السَّلامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَيَقُولُ: " كَيْفَ أَصْبَحْتُمْ؟ " فَيَقُولُونَ: بِخَيْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَيَقُولُ: " أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ مِنْ يَوْمٍ يُغْدَى عَلَى أَحَدِكُمْ بِجَفْنَةٍ وَيُرَاحُ عَلَيْهِ بِأُخْرَى، وَيَغْدُو فِي حُلَّةٍ وَيَرُوحُ فِي أُخْرَى،

1 Beyhakî, *S. el-Kübra* (7/272).

وَتَسْتُرُونَ بُيُوتَكُمْ كَمَا تُسْتَرُ الْكَعْبَةُ "، فَقَالُوا: نَحْنُ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ، يُعْطِينَا اللَّهُ تَعَالَى فَنَشْكُرُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " بَلْ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ " [١/٣٤٠]

3827- Hasan(-ı Basrî) der ki: Suffe, müslümanların zayıfları için inşa edilince müslümanlar ellerinden geldiği kadar oraya yardım etmeye başladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına gider ve: *"Ey Suffe ahalisi! Allah'ın selamı üzerinize olsun"* derdi. Onlar da: "Allah'ın selamı senin de üzerine olsun, ey Allah'ın Resûlü!?" karşılığını verirlerdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nasıl sabahladınız?"* diye sorunca: "Hayır üzere, ey Allah'ın Resûlü! " cevabını verirlerdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz bugün hayır üzeresiniz. Ancak sizden birine bir tabağın konup ötekinin kaldırıldığı, bir giysinin gelip diğerinin gittiği, evlerinizi Kâbe'nin örtüldüğü gibi örtülere büründürdüğünüz zaman hâliniz nice olur!"* buyurdu. Onlar: "O zaman biz daha hayırlı oluruz. Allah bize verdiği için şükrederiz" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Aksine, bugün hayır üzeresiniz"* buyurdu.

٣٨٢٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ، عَنْ يَزِيدَ بْنَ الأَصَمِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ، وَاللَّهِ مَا أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْخَطَأَ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْعَمْدَ، وَمَا أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْفَقْرَ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْغِنَى وَالتَّكَاثُرَ " [٤/٩٩]

3828- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zenginlik, mal çokluğu değildir. Zenginlik, gönül zenginliğidir. Vallahi ben, sizin yanlışlıkla yaptığınızdan değil, kasıtlı olarak yaptıklarınızdan korkarım. Sizin için fakirlikten değil, zenginlikten ve çokluktan korkarım."*[1]

Hırs ve Emelin Yerilmesi

٣٨٢٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَلَطِيُّ، وَأَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ

---

[1] Ahmed (2/243, 261, 315, 539).

الأَنْصَارِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ، يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ عَلَى مِنْبَرِ مَكَّةَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: " لَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ أُعْطِيَ وَادِيًا مِنْ ذَهَبٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ ثَانِيًا، وَلَوْ أُعْطِيَ ثَانِيًا أَحَبَّ إِلَيْهِ ثَالِثًا، وَلا يَمْلأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلا التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ " [١/٣٣٧]

3829- İbnu'z-Zübeyr, Mekke minberinde hutbe verirken şöyle dedi: "Ey insanlar! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyururdu: *"Âdem oğluna bir vadi dolusu altın verilse, ikincisinin verilmesini ister. İki vadi dolusu altın verilse, bir üçüncüsünü ister. Âdem oğlunun karnını (gözünü) ancak toprak doldurur. Allah da tövbe edenin tövbesini kabul eder."*[1]

٣٨٣٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، أَخْبَرَنِي زَاذَانُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ أَبِي عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " يَهْلِكُ ابْنُ آدَمَ، وَيَهْرَمُ، وَيَبْقَى مِنْهُ اثْنَتَانِ: الْحِرْصُ، وَالأَمَلُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٧/٢٦١]

3830- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanoğlu yıpranıp ihtiyarlar; ancak kendisinde iki şey (genç) kalır: Hırsı ve uzun yaşama arzusu."*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٣١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا أَبُو دَاوُدَ، ثَنَا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَكْبَرُ ابْنُ آدَمَ وَيَشِبُّ مِنْهُ اثْنَتَانِ، حِرْصٌ عَلَى الْمَالِ، وَعَلَى طُولِ الْعُمُرِ " [٦/٢٧٥]

3831- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanoğlu yıpranıp ihtiyarlar; ancak kendisinde iki şey (genç) kalır: Mal hırsı ve uzun yaşama arzusu."*

---

[1] Buhârî (6436-6437), Müslim (1049) ve Ahmed (1/370).

[2] Buhârî (11/239), Müslim (1047), Tirmizî (2442, 2572), İbn Mâce (4234) ve Ahmed (3/115, 119).

٣٨٣٢- ثنا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ كَيْسَانَ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ، قَالَ: ثنا قَتَادَةُ، عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: دَفَعْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ " يَقْرَأُ هَذِهِ السُّورَةَ: أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ: يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِي، وَمَا لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ وَتَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ وَلَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ ".رَوَاهُ عَنْ قَتَادَةَ، سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، وَشُعْبَةُ، وَهِشَامٌ، وَهَمَّامٌ [٢١١/٢]

3832- Abdullah b. eş-Şıhhîr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Tekâsür Sûresini okurken yanına gittim. Sûreyi okuduktan sonra şöyle buyurdu: *"İnsanoğlu: «Malım» der. Malından ancak yiyip bitirdiğin, sadaka verip gönderdiğin ve giyip eskittiğin şey senindir."*[1]

٣٨٣٣- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عُثْمَانَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نُوحٍ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا حَمَّادُ بْنُ قِيرَاطٍ، عَنْ وُهَيْبِ بْنِ الْوَرْدِ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ وَيَشِبُّ مَعَهُ اثْنَتَانِ: الْحِرْصُ، وَالأَمَلُ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ غَيْرِ طَرِيقٍ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَنْصُورٍ، وَوُهَيْبٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [١٦٠/٨]

3833- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanoğlu yıpranıp ihtiyarlar; ancak kendisinde iki şey (genç) kalır: Hırsı ve uzun yaşama arzusu."*

Sahih sabit bir hadistir.

٣٨٣٤- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ بُنْدَارِ بْنِ هُرْمُزَ التُّسْتَرِيُّ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُثْمَانَ، ثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْمَازِنِيُّ، ثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ، عَنْ صَالِحٍ الْمُرِّيِّ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَرْبَعٌ مِنَ الشَّقَاءِ: جُمُودُ الْعَيْنِ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ، وَالْحِرْصُ، وَطُولُ الأَمَلِ "، تَفَرَّدَ بِرَفْعِهِ مُتَّصِلا، عَنْ صَالِحٍ، حَجَّاجٌ [١٧٥/٦]

---

[1] Müslim (2958), Tirmizî (2342), Ahmed (4/24, 26) ve Hâkim (2/534).

3834- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dört şey bedbahtlıktandır: Gözün kuruması (günahlarına ağlamamak), kalbin katılaşması, hırsı ve uzun yaşama arzusu."*

٣٨٣٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ الضَّحَّاكِ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُصَرِّفٍ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ، عَنْ جُنَيْدِ بْنِ الْعَلاءِ بْنِ أَبِي وَهْرَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ، فَإِنَّهُ مَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ أَفْشَى اللَّهُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَمَنْ كَانَتِ الآخِرَةُ أَكْبَرَ هَمِّهِ جَمَعَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ أُمُورَهُ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ، وَمَا أَقْبَلَ عَبْدٌ بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِلا جَعَلَ اللَّهُ ﷻ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ تَفِدُ عَلَيْهِ بِالْوِدِّ وَالرَّحْمَةِ، وَكَانَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ خَيْرٍ أَسْرَعَ " ، كَذَا حَدَّثَنَاهُ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْحُبَابِ، وَهُوَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بِشْرٍ الْعَبْدِيِّ، عَنِ الْجُنَيْدِ أَشْهَرُ [١/٢٢٧]

3835- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gücünüz yettiğince dünya meşgalesinden uzak durunuz. Kimin en büyük kaygısı, dünya olursa Allah onun zararını arttırır ve fakirliği iki gözünün arasına yerleştirir. En büyük kaygısı âhiret olanın ise, Allah işlerini toparlar ve ona gönül zenginliği verir. Allah, kendisine kalbiyle yönelen kula, müminlerin kalplerinin dostluk ve rahmetle yaklaşmasını sağlar ve yaptığı her hayra, daha hızlı bir şekilde karşılık verir."*

٣٨٣٥/أ- حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الحَسَينِ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنِ ابْنِ عَزِيَّةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، أَنّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ جَعَلَ هُمُومَ الدُّنْيَا هَمًّا وَاحِدًا، كَفَاهُ اللَّهُ ﷻ هَمَّ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، وَمَنْ فَرَّقَ هُمُومَهُ، لَمْ يُبَالِ اللَّهُ تَعَالَى بِأَيَّتِهِمَا مَاتَ، أَوْ بِأَيَّتِهِمْ قُتِلَ " [٣/١٥١]

3835/a- Muhammed b. el-Münkedir'in naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim dünyanın dertlerini yegâne dert kabul ederse, Allah ona hem dünyanın, hem âhiretin dertlerini yükler. Kim dertlerini dağıtırsa, Allah hangisi için öldüğüne veya hangisinin uğrunda öldürüldüğüne aldırmaz."*

٣٨٣٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، عَنْ وَكَانَ ثِقَةً، مُعَاوِيَةَ النَّصْرِيِّ عَنْ نَهْشَلٍ، عَنِ الضَّحَّاكِ، عَنِ الأَسْوَدِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْعِلْمِ صَانُوا الْعِلْمَ وَوَضَعُوهُ عِنْدَ أَهْلِهِ لَسَادُوا أَهْلَ زَمَانِهِمْ، وَلَكِنْ بَذَلُوهُ لأَهْلِ الدُّنْيَا لِيَنَالُوا مِنْ دُنْيَاهُمْ فَهَانُوا عَلَى أَهْلِهَا، سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ جَعَلَ الْهُمُومَ هَمًّا وَاحِدًا، كَفَاهُ اللَّهُ تَعَالَى هَمَّ آخِرَتِهِ، وَمَنْ تَشَعَّبَتْ بِهِ الْهُمُومُ لَمْ يُبَالِ اللَّهُ فِي أَيِّ أَوْدِيَتِهَا وَقَعَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَسْوَدِ، لَمْ يَرْفَعْهُ إِلا الضَّحَّاكُ، وَلا عَنْهُ إِلا نَهْشَلٌ، وَحَدِيثُ الْحَكَمِ تَفَرَّدَ بِهِ مُوسَى بْنُ عُمَيْرٍ، وَحَدِيثُ جَابِرٍ الْجُعْفِيِّ تَفَرَّدَ بِهِ شَيْبَانُ [١٠٥/٢]

3836- Abdullah b. Mes'ûd der ki: İlim ehli ilmi koruyup onu ehline sunsaydı bununla zamanlarındakilerin efendisi olurlardı. Ama dünyalarından bir şey elde etmek için ilimlerini dünya ehli için harcadılar bu yüzden dünya ehlinin gözünde küçüldüler. Peygamberinizin (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kimin tasası sadece tek (âhiret) olursa, dünya tasalarına Allah kifayet eder. Kim de dünya tasalarına kendini kaptırırsa, dünyanın hangi vadisinde helak olduğuna Allah aldırmaz."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٣٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، ثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ صَبِيحٍ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنِ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ طَلَبَ الآخِرَةِ جَعَلَ اللَّهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ وَجَمَعَ شَمْلَهُ وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ، وَمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ طَلَبَ الدُّنْيَا جَعَلَ اللَّهُ الْفَقْرَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَشَتَّتَ عَلَيْهِ أَمْرَهُ وَلا يَأْتِيهِ إِلا مَا كُتِبَ لَهُ "، رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الرَّبِيعِ مِثْلَهُ

3837- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kimin arzusu âhiret olursa, Allah onun zenginliğini kalbinde kılar ve işlerini derli toplu yapar, artık dünya istemese de ona gelmeye başlar. Kimin hedefi de dünya olursa, Allah onun fakirliğini iki gözünün arasına koyar ve işlerini darmadağın eder. Dünyadan da kendisine takdir edilmiş olan verilir."*[2]

---

[1] İbn Mâce (257).

[2] Tirmizî (2587) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (5/158).

٣٨٣٨- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، ثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ صَبِيحٍ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِهِ [٦/٣٠٧]

3838- Bu hadis başka bir kanalla Enes b. Mâlik'ten nakledilmiştir.

٣٨٣٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، إِمْلاءً سَنَةَ ثَمَانٍ وَأَرْبَعِينَ، ثنا جَبْرُونُ بْنُ عِيسَى الْمِصْرِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْحَفَرِيُّ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أُشْرِبَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا الْتَاطَ مِنْهُ بِثَلاثٍ، شَقَاءٌ لا يَنْفَدُ، وَحِرْصٌ لا يَبْلُغُ غِنَاهُ، وَأَمَلٌ لا يَبْلُغُ مُنْتَهَاهُ، وَالدُّنْيَا طَالِبَةٌ وَمَطْلُوبَةٌ، فَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَتْهُ الآخِرَةُ، وَمَنْ طَلَبَ الآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ مِنْهَا رِزْقَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ، وَالأَعْمَشِ، وَحَبِيبٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ جَبْرُونَ، عَنْ يَحْيَى [٨/١١٩]

3839- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kimin kalbi dünya sevgisiyle dolarsa şu üç şeyden kurtulamaz. Yakasını bırakmayan şekavet, kendisini zenginliğe kavuşturamayacak hırs, sonu olmayan emel. Dünya isteyen ve istenendir. Kim dünyayı isterse, âhiret kendisini ister. Kim âhireti isterse, kendisine yazılan rızkı tamamlayana kadar dünya onu ister."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٤٠- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالا: ثنا أَبُو هُرَيْرَةَ مُحَمَّدٌ، قَالَ: ثنا مُسْلِمُ بْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: ثنا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ مُطَرِّفٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مُثِّلَ ابْنُ آدَمَ وَإِلَى جَنْبِهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ مَنِيَّةً، إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَايَا وَقَعَ فِي الْهَرَمِ حَتَّى يَمُوتَ "، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْ قَتَادَةَ، عِمْرَانُ [٢/٢١١]

3840- Mutarrif'in, babasından bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Âdemoğlu, çevresini kuşatan doksan dokuz bela ve musibetle temsil edildi. Bu tehlikeleri atlatmış olsa bile ihtiyarlık tehlikesiyle karşı karşıya kalır ve neticede ölür gider."*[1]

---

[1] Tirmizî (2150, 2456).

٣٨٤١- مَا حَدَّثَنَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ، قَالَ: ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: ثنا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ، وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ حَمْزَةَ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الصُّوفِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي يَعْلَى مُنْذِرٍ الثَّوْرِيِّ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: أَنَّهُ خَطَّ خَطًّا مُرَبَّعًا، وَجَعَلَ فِي وَسَطِ الْخَطِّ خَطًّا، وَجَعَلَ خَطًّا خَارِجًا مِنَ الأَرْبَعَةِ دَارَةً، وَجَعَلَ حَوْلَهُ حُرُوفًا وَخَطَّ حَوْلَهَا خُطُوطًا، فَقَالَ: " الْمُرَبَّعُ الأَجَلُ، وَالْخَطُّ الْوَسَطُ الإِنْسَانُ، وَهَذِهِ الدَّارَةُ الْخَارِجَةُ الأَمَلُ، وَهَذِهِ الْحُرُوفُ الأَعْرَاضُ، فَالأَعْرَاضُ تُصِيبُهُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ كُلَّمَا انْفَلَتَ مِنْ وَاحِدَةٍ أَخَذَتْ وَاحِدَةٌ، وَالأَجَلُ قَدْ حَالَ دُونَ الأَمَلِ "، لَفْظُ سُلَيْمَانَ، وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ: هَذِهِ الْخُطُوطُ الَّتِي إِلَى جَانِبِهَا الأَعْرَاضُ تَنْهَشُهُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ، إِنْ أَخْطَأَ هَذَا أَصَابَهُ هَذَا، وَإِنَّ الْخَطَّ الْمُرَبَّعَ الأَجَلُ الْمُحِيطُ بِهِ، وَالْخَطُّ الْخَارِجُ الأَمَلُ، حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَى صِحَّتِهِ، لَمْ يَرْوِهِ عَنِ الرَّبِيعِ، إِلا مُنْذِرٌ [٢/١١٦]

3841- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir dörtgen çizdi ve bunun ortasına bir çizgi çizip, bu çizgiyi dörtgenin dışına uzattı. Bu dörtgenin içindeki o çizgiye değişik çizikler çizerek şöyle buyurdu: *"Dörtgen eceldir. Şu ortadaki çizgi, insan oğludur. Dörtgenin dışındaki çizgi ise, kişinin ümid ve hayalleridir. Şu küçük çizgiler ise hayatı boyunca o kimsenin başına gelecek sıkıntılar ve imtihanlarıdır. Kişi bunlardan birinden kurtulsa bir diğeri gelip onu bulacaktır. Ecel de kişi emeline ulaşamadan gelir."*[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٨٤١/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَلِيٍّ الرِّفَاعِيُّ، حَدَّثَنِي أَبُو الْمُتَوَكِّلِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَرَزَ عُودًا بَيْنَ يَدَيْهِ، وَآخَرُ إِلَى جَنْبِهِ وَآخَرُ بَعْدَهُ، فَقَالَ: " أَتَدْرُونَ مَا هَذَا "، قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: " هَذَا الإِنْسَانُ فَيَتَعَاطَى الأَمَلَ فَيَخْتَلِجُهُ الأَجَلُ دُونَ الأَمَلِ "، غَرِيبٌ مِنْ

---

[1] Buhârî (6417), Tirmizî (2454), İbn Mâce (4231) ve Ahmed (1/385).

حَدِيثِ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ لَمْ يَرْوِهِ فِيمَا أَعْلَمُ إِلا ابْنُ عَلِيٍّ الرِّفَاعِيُّ وَرَوَاهُ، عَنْ عَلِيٍّ الْكِبَارُ مِنْهُمْ، وَكِيعُ بْنُ الْجَرَّاحِ وَطَبَقَتُهُ[٦/٣١١]

3841/a- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) önüne bir çubuk diktikten sonra onun yanına bir çubuk, ondan sonra da bir çubuk dikti ve: *"Bunun ne olduğunu biliyor musunuz?"* diye sordu. Sahabe: "Allah ve Resûlû daha iyi bilir" karşılığını verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şu (birinci çubuk) insan, ikincisi onun eceli, üçüncüsü ise emelidir. İnsan emeller peşinde koşup dururken ecel önünü keser ve onu alıp götürür."*

Tek kanallı bir hadistir.

Selefin Hayatı

٣٨٤٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبِي الأَحْوَصِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: " قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَدِرْعُهُ رَهَنٌ عِنْدَ رَجُلٍ يَهُودِيٍّ بِثَلاثِينَ صَاعًا مِنَ الشَّعِيرِ أَخَذَهُ طَعَامًا لأَهْلِهِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ عِكْرِمَةَ، وَرَوَاهُ عَنْهُ هِلالُ بْنُ حُبَابٍ، وَغَيْرُهُ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ، عَنْ هِشَامٍ [٨/١٣٢]

3842- İbn Abbâs der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman zırhı, ailesi için aldığı otuz sâ arpa karşılığı bir Yahudide rehindi."[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٤٣- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَارِثِ الْغَنَوِيُّ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْقَصِيرُ، ثنا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنِ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " كَانَ يَأْتِي عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ الشَّهْرُ مَا يَخْتَبِزُونَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ، عَنِ هِشَامٍ، وَتَفَرَّدَ بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ [٨/١٣٢]

3843- Hz. Âişe der ki: "Muhammed'in ailesi, bazen bir ay ekmek pişirmezdi."

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Tirmizî (1214), Nesâî (7/303) ve Ahmed (1/236).

٣٨٤٤- حَدَّثَنَا أَبِي وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثنا الْفُضَيْلُ، عَنِ أَبِي حَمْزَةَ، عَنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الأَسْوَدِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " مَا شَبِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْبُرِّ السَّمْرَاءِ ثَلاثَ لَيَالٍ حَتَّى مَاتَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْفُضَيْلِ، عَنِ أَبِي حَمْزَةَ، وَاسْمُهُ مَيْمُونُ الأَعْوَرُ كُوفِيٌّ، رَوَاهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ جَمَاعَةٌ [١٣٧/٨]

3844- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar buğday ekmeğini üst üste üç gün doyasıya yemedi."[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٤٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَرْوَزِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، أُرَاهُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: " كَانَ قُوتِي عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَاعًا، فَلا أَزِيدُ عَلَيْهِ حَتَّى أَلْقَى اللَّهَ تَعَالَى " [١٦٢/١]

3845- Ebû Zer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında azığım bir sâ (2,5 litre yiyecek maddesi veya tahıl) idi. Allah'a kavuşana kadar da bunu arttırmam."

٣٨٤٦- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ النَّيْسَابُورِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، ثنا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، مثله . وقَالَ: " فِي كُلِّ شَهر" [١٧٠/١٠]

3846- Bu hadis başka bir kanalla Ebû Zer'den nakledilmiştir, ancak farklı olarak: "Bir aylık azığım" ibaresi yer almıştır.

٣٨٤٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ الْعَبَّاسِ الْبَغْدَادِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى التِّنِّيسِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجَزَرِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي جَالِسًا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ تُصَلِّي جَالِسًا ! فَمَا أَصَابَكَ؟ قَالَ: " الْجُوعُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ "، قَالَ: فَبَكَيْتُ، فَقَالَ: " لا تَبْكِ فَإِنَّ شِدَّةَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لا تُصِيبُ الْجَائِعَ إِذَا احْتَسَبَ فِي دَارِ

---

[1] Buhârî (5416), Müslim (2970) ve İbn Mâce (3344).

الدُّنْيَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، وَإِبْرَاهِيمَلَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عِيسَى، عَنِ الْجَزَرِيِّ مُتَّصِلا سَنَدًا [١٠٩/٧]

3847- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak namaz kılarken yanına girdim ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Oturarak namaz kılıyorsun; neyin var?" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Açlık sebebiyle, ey Ebû Hureyre"* karşılığını verince ağladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ağlama! Kıyamet gününün şiddeti, sevabını Allah'tan umarak dünyada aç kalana isabet etmez"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٤٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الأَسْوَدِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَإِنَّ دِرْعَهُ لَمَرْهُونَةٌ بِثَلاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، وَالثَّوْرِيِّ [١٢٩/٧]

3848- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman zırhı, otuz sâ (75 litre) arpa karşılığı rehindi."[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Zühdü

٣٨٤٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا أَبُو الطَّيِّبِ الرُّسْغَنِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ رُزَيْقٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ مِسْعَرٍ، وَثنا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْحَافِظُ، ثنا أَبُو الْعَبَّاسِ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَائِضِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ رُزَيْقٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى التَّيْمِيُّ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، قَالَ: نَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى حَصِيرٍ، فَأَثَّرَ فِي جَنْبِهِ، فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا كِسْرَى، وَقَيْصَرُ فِي مُلْكٍ عَظِيمٍ، وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ لا شَيْءَ لَكَ؟ تَنَامُ عَلَى الْحَصِيرِ، وَتَلْبَسُ الثَّوْبَ الرَّدِيءَ؟ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا عَائِشَةُ لَوْ شِئْتُ أَنْ تَسِيرَ مَعِيَ الْجِبَالُ ذَهَبًا لَسَارَتْ، وَلَقَدْ آتَانِي جِبْرِيلُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الدُّنْيَا، فَلَمْ

---

[1] Buhârî 4/433), Müslim (1603), İbn Mâce (2436) ve Ahmed (6/42).

أُودْهَا، ارْفَعِي الْحَصِيرَ "، فَرَفَعَتْهُ، فَإِذَا تَحْتَ كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا قَضِيبٌ مِنْ ذَهَبٍ مَا يَحْمِلُهُ الرَّجُلُ، فَقَالَ: " انْظُرِي إِلَيْهَا يَا عَائِشَةُ، إِنَّ الدُّنْيَا لا تَعْدِلُ عِنْدَ للَّهِ مِنَ الْخَيْرِ قَدْرَ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ "، ثُمَّ غَارَتِ الْقُضْبَانُ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِسْمَاعِيلَ، تَفَرَّدَ بِهِ إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى [٢٦٢/٧]

3849- Zeyd b. Sâbit der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hasırın üzerinde uyuyunca hasır vücudunda iz bıraktı. Hz. Âişe: "Ey Allah'ın Resûlü! Kisra ve Kayser'in büyük mülkü varken senin hiçbir şeyin yoktur. Hasırın üzerinde yatıyor ve eski giysiler giyiyorsun" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle karşılık verdi: *"Ey Âişe! Dağların altın olarak benimle yürümesini isteseydim yürürlerdi. Cibrîl bana dünya hazinelerinin anahtarlarını verdi, ama ben almadım. Hasırı kaldır."* Hz. Âişe hasırı kaldırınca, her köşesinde bir adamın taşıyamayacağı ağırlıkta birer altın çubuk gördü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bak ey Âişe! Dünya hayır olarak Allah katında bir sinek kanadı kadar bile değere sahip değildir"* buyurdu. Sonra çubuklar yerde kayboldular.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٥٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ أَيُّوبَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُمَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، ثنا مَوْلانَا، مِنْ فَوْقٍ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " مَا أَكَلَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ أَكْلَتَيْنِ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ إِلا وَإِحْدَاهُمَا تَمْرٌ "، تَفَرَّدَ بِهِ سُفْيَانُ، عَنْ مِسْعَرٍ [٢٦٨/٧]

3850- Hz. Âişe: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ne zaman bir günde iki defa yemek yediyse, bunlardan biri hurmaydı" demiştir.[1]

٣٨٥١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ مُطِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ كُرْدُوسٍ الْمَكْعِبِيُّ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْ طَعَامٍ، حَتَّى مَضَى لِسَبِيلِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ كُرْدُوسٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ مُطِيعٌ [٣٧٨/٨]

3851- Hz. Âişe: "Muhammed ailesi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar hiçbir yemeği doyasıya yemedi" demiştir.

---

[1] Buhârî (6455).

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٥٢- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ " ضِجَاعُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَحْشُوًّا لِيفًا " [٨/٣٧٨]

3852- Hz. Âişe: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yatağının içi lifle doldurulmuştu" demiştir.[1]

٣٨٥٣-حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَرْوَانَ، أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ مُصْعَبٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَ: قَالَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ لِعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، " لَوْ لَبِسْتَ ثَوْبًا هُوَ أَلْيَنَ مِنْ ثَوْبِكَ، وَأَكَلْتَ طَعَامًا هُوَ أَطْيَبَ مِنْ طَعَامِكَ، فَقَدْ وَسَّعَ اللَّهُ ﷻ مِنَ الرِّزْقِ، وَأَكْثَرَ مِنَ الْخَيْرِ؟ فَقَالَ: إِنِّي سَأُخْصِمُكِ إِلَى نَفْسِكِ، أَمَا تَذْكُرِينَ مَا كَانَ يَلْقَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ شِدَّةِ الْعَيْشِ؟ فَمَا زَالَ يُذَكِّرُهَا حَتَّى أَبْكَاهَا، فَقَالَ لَهَا: وَاللَّهِ إِنْ قُلْتِ ذَلِكَ، أَمَا وَاللَّهِ لَئِنِ اسْتَطَعْتُ لَأُشَارِكَنَّهُمَا بِمِثْلِ عَيْشِهِمَا الشَّدِيدِ، لَعَلِّي أُدْرِكُ مَعَهُمَا عَيْشَهُمَا الرَّخِيَّ " [١/٤٨]

3853- Sa'd b. Ebî Vakkâs anlatıyor: Hz. Ömer'in kızı Hafsa, babası Ömer'e: "Ey müminlerin emiri! Allah bizlere bolca nimet verdi. Şu giydiğin giysilerden daha yumuşak giysiler giyip, daha güzel yemekler yesen olmaz mı?" deyince Ömer: "Bunun kararını sana bırakıyorum. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ne kadar geçim sıkıntısı çektiğini hatırlar mısın?" karşılığını verdi ve onu ağlatana kadar Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) çektiği sıkıntıları saymaya başladı. Sonra şöyle dedi: "Sen bunu söylüyorsun, ama Allah'a yemin olsun ki elimden gelse onların çektiği sıkıntıya ortak olup aynı şeyleri ben de çekmek isterim. Belki (kıyamet gününde) onların ereceği rahatlığa ben de kavuşurum."

٣٨٥٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي

---

[1] Buhârî (6456), Müslim (2082), Ebû Dâvud (4146-4147), Tirmizî (1761), İbn Mâce (4151) ve Ahmed (6/48, 56, 73).

الْوَرْدِ، عَنِ ابْنِ أَعْبَدَ، قَالَ: قَالَ لِي عَلِيٌّ: يَا ابْنَ أَعْبَدَ، " هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الطَّعَامِ؟ "، قَالَ: وَمَا حَقُّهُ يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ؟ قَالَ: تَقُولُ: " بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيمَا رَزَقْتَنَا "، ثُمَّ قَالَ: " أَتَدْرِي مَا شُكْرُهُ إِذَا فَرَغْتَ؟ "، قُلْتُ: وَمَا شُكْرُهُ؟ قَالَ: تَقُولُ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا "، ثُمَّ قَالَ: " أَلا أُخْبِرُكَ عَنِّي وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَتْ أَكْرَمَ أَهْلِهِ عَلَيْهِ، وَكَانَتْ زَوْجَتِي فَجَرَتْ بِالرَّحَى حَتَّى أَثَّرَ الرَّحَى بِيَدِهَا، وَأَسْقَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَثَّرَتِ الْقِرْبَةُ بِنَحْرِهَا، وَقَمَّتِ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا، وَأَوْقَدَتْ تَحْتَ الْقِدْرِ حَتَّى دَنِسَتْ ثِيَابُهَا، فَأَصَابَهَا مِنْ ذَلِكَ ضُرٌّ، فَقَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَبْيٌ أَوْ خَدَمٌ، فَقُلْتُ لَهَا: انْطَلِقِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَلِيهِ خَادِمًا يَقِيكِ ضُرَّ مَا أَنْتِ فِيهِ، فَذَكَرَ نَحْوَ حَدِيثِ شَبَثِ بْنِ رِبْعِيٍّ، عَنْ عَلِيٍّ [٧٠/١]

3853- - İbn A'bed der ki: Hz. Ali bana: "Ey İbn A'bed! Yemeğin hakkının ne olduğunu biliyor musun?" diye sorunca: "Hakkı nedir ey İbn Ebî Tâlib?" karşılığını verdim. Hz. Ali: "Bismillah! Allahım, bize verdiklerine bereket ver" demendir" deyip: "Doyunca onun şükrü nedir?" diye sordu. Ben: "Onun şükrü nedir?" karşılığını verince: "Bizi yediren ve içiren Allah'a hamd olsun" demektir" deyip şöyle devam etti: Sana benden ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Fâtıma'dan bahsedeyim mi? Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesi içinde en çok değer verdiği Fâtıma'ydı ve benim hanımımdı. Fâtıma el değirmeniyle un öğütürdü ve değirmen ellerinde iz bırakır, kırbayla o kadar su taşırdı ki kırba göğsünde iz bırakır, evi süpürmekten üstü başı tozlanır, tencerenin altını o kadar yakardı ki giysileri kirlenirdi. Bunlar sebebiyle de rahatsızlandığı bir sırada Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) esir veya hizmetçiler getirildi. Ben Fâtıma'ya: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) git ve seni bu işlerden kurtaracak bir hizmetçi iste" dedim. Ravi hadisin devamında Şebes b. Rib'î'nin, Ali'den naklettiği hadisle aynı manada bir rivayette bulundu.

٣٨٥٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ، وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ، قَالا: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ، عَنْ مُجَاهِدٍ، قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَوْمًا مُعْتَجِرًا، فَقَالَ: جُعْتُ مَرَّةً بِالْمَدِينَةِ جُوعًا شَدِيدًا فَخَرَجْتُ أَطْلُبُ الْعَمَلَ فِي عَوَالِي الْمَدِينَةِ، فَإِذَا أَنَا بِامْرَأَةٍ قَدْ جَمَعَتْ مَدَرًا تُرِيدُ بَلَّهُ، فَأَتَيْتُهَا

فَقَاطَعْتُهَا، كُلُّ ذَنُوبٍ عَلَى تَمْرَةٍ، فَمَدَدْتُ سِتَّةَ عَشَرَ ذَنُوبًا حَتَّى مَجَلَتْ يَدَايَ، ثُمَّ أَتَيْتُ الْمَاءَ فَأَصَبْتُ مِنْهُ ثُمَّ أَتَيْتُهَا، فَقُلْتُ: بِكَفَّيَّ هَكَذَا بَيْنَ يَدَيْهَا، وَبَسَطَ إِسْمَاعِيلُ يَدَيْهِ وَجَمَعَهُمَا، فَعَدَّتْ لِي سِتَّ عَشْرَةَ تَمْرَةً، " فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَأَكَلَ مَعِي مِنْهَا "، وَقَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ فِي حَدِيثِهِ: فَاسْتَقَيْتُ سِتَّةَ عَشَرَ، أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ، ثُمَّ غَسَلْتُ يَدَيَّ فَذَهَبْتُ بِالتَّمْرِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لِي خَيْرًا، وَدَعَا لِي، وَرَوَاهُ مُوسَى الطَّحَّانُ عَنْ مُجَاهِدٍ، نَحْوَهُ [٧٠/١]

3855 - Mücâhid anlatıyor: Bir gün Hz. Ali başını sarmış bir şekilde yanımıza çıktı ve şöyle dedi: "Bir gün Medine'de çok aç olduğum sırada toprak toplamış onu çamur yapmak isteyen bir kadınla karşılaştım. Yanına gidip her kova su için bir hurma vermesi üzerine anlaştım. Kuyudan on altı kova su çektim. İki elim de kabarmıştı. Sonra suya gidip ellerimi yıkadım ve kadına gidip avucumu açarak: "Bu kadar yeter" dedim. —Ravilerden İsmâîl (bunu naklederken) ellerini açıp toplayarak kapattı— Kadın bana on altı veya on yedi tane hurma saydı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip olanları anlatınca, o da benimle beraber hurmalardan yedi.

٣٨٥٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَالِكٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حَكِيمٍ الأَوْدِيُّ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنْ مُوسَى الطَّحَّانِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ، قَالَ: جِئْتُ إِلَى حَائِطٍ أَوْ بُسْتَانٍ، فَقَالَ لِي صَاحِبُهُ: دَلْوًا وَتَمْرَةً، فَدَلَوْتُ دَلْوًا بِتَمْرَةٍ، فَمَلأْتُ كَفَّيَّ، ثُمَّ شَرِبْتُ مِنَ الْمَاءِ، ثُمَّ " جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمِلْءِ كَفَّيَّ فَأَكَلَ بَعْضَهُ وَأَكَلْتُ بَعْضَهُ " [٧٠/١]

3856 - Mücâhid, Hz. Ali'den nakleder: Bir bahçe veya bostana gelince sahipleri bana: "Bir kovaya karşılık sana bir hurma veririz" dediler. Ben de her kovaya bir hurma almak üzere su çektim. Bir avuç hurma kazandıktan sonra su içip bir avuç hurmayla Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldim. Hurmaların bir kısmını o, bir kısmını ben yedim.

٣٨٥٧- حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا دُحَيْمٌ، عَنِ ابْنِ أَبِي فُدَيْكٍ، حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ جُنْدُبٍ، عَنْ نَوْفَلِ بْنِ إِيَاسٍ الْهُذَلِيِّ، قَالَ: كَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لَنَا جَلِيسًا، وَكَانَ نِعْمَ الْجَلِيسُ، وَإِنَّهُ انْقَلَبَ بِنَا يَوْمًا حَتَّى دَخَلْنَا بَيْتَهُ، وَدَخَلَ فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ خَرَجَ فَجَلَسَ مَعَنَا، وَأُتِينَا بِصَحْفَةٍ فِيهَا خُبْزٌ وَلَحْمٌ، فَلَمَّا وُضِعَتْ

بَكَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، فَقُلْنَا لَهُ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، مَا يُبْكِيكَ؟ قَالَ " هَلَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَمْ يَشْبَعْ هُوَ وَأَهْلُ بَيْتِهِ مِنْ خُبْزِ الشَّعِيرِ، وَلا أُرَانَا أُخِّرْنَا لِمَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهَا " [١/٩٩]

3857 - Nevfel b. İyâs el-Huzelî bildiriyor: Abdurrahman b. Avf bizim en iyi meclis arkadaşlarımızdan birisiydi. Bir defasında onun evine gittiğimizde, içeri girip yıkandı. Sonra tekrar yanımıza çıktı. İçinde ekmek ve et bulunan bir sofra getirilip de önümüze konulduğunda Abdurrahman ağlamaya başladı. Ona: "Ey Ebû Muhammed! Neden ağlıyorsun?" diye sorduğumuzda: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene dek ne kendisi, ne de ailesi arpa ekmeğine doymuş değillerdi. Oysa gördüğüm kadarıyla bunlardan daha iyi olan Cennet nimetleri bize bu dünyadayken veriliyor" dedi.

٣٨٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، أَنَّهُ أُتِيَ بِطَعَامٍ، قَالَ شُعْبَةُ: أَحْسَبُهُ كَانَ صَائِمًا، فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: " قُتِلَ حَمْزَةُ فَلَمْ نَجِدْ مَا نُكَفِّنُهُ فِيهِ، وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي، وَقُتِلَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي فَلَمْ نَجِدْ مَا نُكَفِّنُهُ، وَقَدْ أَصَبْنَا مِنْهَا مَا قَدْ أَصَبْنَا "، قَالَ شُعْبَةُ: أَوْ قَالَ: أُعْطِينَا مَا أُعْطِينَا، ثُمَّ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: " إِنِّي لأَخْشَى أَنْ يَكُونَ قَدْ عُجِّلَتْ لَنَا طَيِّبَاتُنَا فِي الدُّنْيَا "، قَالَ شُعْبَةُ: وَأَظُنُّهُ قَالَ وَلَمْ يَأْكُلْ [١/١٠٠]

3858 - Sa'd b. İbrâhim, babasından bildiriyor: Bir defasında babam Abdurrahman b. Avf'a yemek getirilmişti. — Ravi Şu'be der ki: Sanırım o zaman Abdurrahman oruçlu idi. — Yemeği görünce şöyle dedi: "Hamza öldürüldüğünde onun için kefen olabilecek bir şey bulamamıştık ve Hamza benden daha hayırlı birisiydi. Yine benden daha hayırlı biri olan Mus'ab b. Umeyr öldürülmüştü ve ona da kefen bulamamıştık. Oysa sonrasında bir sürü mala sahip olduk. — Ravi Şu'be der ki: Veya: Allah bize rızık ihsan etti, dedi— Âhirette iken verilmesi gereken nimetlerimizin henüz dünyada iken verilmiş olmasından korkuyorum!"

٣٨٥٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا عَفَّانُ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَقَدْ أُخِفْتُ فِي اللَّهِ تَعَالَى وَمَا يَخَافُ أَحَدٌ، وَلَقَدْ أُوذِيتُ فِي اللَّهِ وَمَا يُؤْذَى أَحَدٌ، وَلَقَدْ أَتَتْ عَلَيَّ ثَلاثُونَ مِنْ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مَا لِي وَلا لِبِلالٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ أَحَدٌ إِلا شَيْءٌ يُوَارِيهِ إِبِطُ بِلالٍ " [١/١٤٩]

3859- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiç kimse korkutulmazken ben Allah yolunda korkutuluyordum. Hiç kimse eziyet görmezken ben Allah yolunda eziyet görüyordum. Bazen otuz gün ve gece geçer; bu süre içerisinde, Bilâl'in koltuğunun altında sakladığı yiyecek dışında ne benim, ne de Bilâl'in yiyeceği bir şey bulunmazdı."*[1]

٣٨٦٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، حَدَّثَنِي الْمِقْدَادُ بْنُ الأَسْوَدِ، قَالَ: جِئْتُ أَنَا وَصَاحِبَانِ لِي قَدْ كَادَتْ تَذْهَبُ أَسْمَاعُنَا وَأَبْصَارُنَا مِنَ الْجَهْدِ، فَجَعَلْنَا نَعْرِضُ أَنْفُسَنَا عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَا يَقْبَلُنَا أَحَدٌ حَتَّى انْطَلَقَ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى رَحْلِهِ، وَلآلِ مُحَمَّدٍ ثَلاثُ أَعْنُزٍ يَحْتَلِبُونَهَا، فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُوَزِّعُ اللَّبَنَ بَيْنَنَا، وَكُنَّا نَرْفَعُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَصِيبَهُ، فَيَجِيءُ فَيُسَلِّمُ تَسْلِيمًا يُسْمِعُ الْيَقْظَانَ وَلا يُوقِظُ النَّائِمَ، فَقَالَ لِيَ الشَّيْطَانُ: لَوْ شَرِبْتَ هَذِهِ الْجُرْعَةَ فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ يَأْتِي الأَنْصَارَ فَيُتْحِفُونَهُ، فَمَا زَالَ بِي حَتَّى شَرِبْتُهَا، فَلَمَّا شَرِبْتُهَا نَدَّمَنِي، وَقَالَ: مَا صَنَعْتَ؟ يَجِيءُ مُحَمَّدٌ ﷺ فَلا يَجِدُ شَرَابَهُ فَيَدْعُو عَلَيْكَ فَتَهْلِكَ، وَأَمَّا صَاحِبَايَ فَشَرِبَا شَرَابَهُمَا وَنَامَا، وَأَمَّا أَنَا فَلَمْ يَأْخُذْنِي النَّوْمُ، وَعَلَيَّ شَمْلَةٌ لِي إِذَا وَضَعْتُهَا عَلَى رَأْسِي بَدَتْ مِنْهَا قَدَمَايَ، وَإِذَا وَضَعْتُهَا عَلَى قَدَمَيَّ بَدَا رَأْسِي، وَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ كَمَا كَانَ يَجِيءُ فَصَلَّى مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يُصَلِّيَ، ثُمَّ نَظَرَ إِلَى شَرَابِهِ فَلَمْ يَرَ شَيْئًا فَرَفَعَ يَدَهُ، فَقُلْتُ: تَدْعُو عَلَيَّ الآنَ فَأَهْلِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اللَّهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِي، وَاسْقِ مَنْ سَقَانِي "، فَأَخَذْتُ الشَّفْرَةَ وَأَخَذْتُ الشَّمْلَةَ وَانْطَلَقْتُ إِلَى الأَعْنُزِ أَجُسُّهُنَّ أَيَّتُهُنَّ أَسْمَنُ كَيْ أَذْبَحَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا حُفَّلٌ كُلُّهُنَّ، فَأَخَذْتُ إِنَاءً لآلِ مُحَمَّدٍ ﷺ كَانُوا يَطْمَعُونَ أَنْ يَحْلِبُوا فِيهِ فَحَلَبْتُهُ حَتَّى عَلَتْهُ الرَّغْوَةُ، ثُمَّ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَشَرِبَ ثُمَّ نَاوَلَنِي فَشَرِبْتُ، ثُمَّ نَاوَلْتُهُ فَشَرِبَ، ثُمَّ نَاوَلَنِي فَشَرِبْتُ، ثُمَّ ضَحِكْتُ حَتَّى أُلْقِيتُ إِلَى الأَرْضِ، فَقَالَ لِي: " إِحْدَى سَوْآتِكَ يَا مِقْدَادُ "، فَأَنْشَأْتُ أُحَدِّثُهُ بِمَا صَنَعْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا كَانَتْ إِلا رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ ﷻ لَوْ كُنْتَ أَيْقَظْتَ صَاحِبَيْكَ فَأَصَابَا مِنْهَا "، قُلْتُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، مَا أُبَالِي إِذَا أَصَبْتَهَا أَنْتَ وَأَصَبْتَ فَضْلَتَكَ مَنْ

---

[1] Tirmizî (2472), İbn Mâce (151), Ahmed (3/120, 286) ve Ebû Ya'lâ (3423).

أَخْطَأْتَ مِنَ النَّاسِ، رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ نَحْوَهُ، وَرَوَاهُ طَارِقُ بْنُ شِهَابٍ، عَنِ الْمِقْدَادِ نَحْوَهُ [١/١٧٣]

3860- Mikdâd b. el-Esved anlatıyor: İki arkadaşımla, açlıktan neredeyse kulak ve gözlerimizin duyma ve görme yeteneğini kaybedeceği bir halde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından oluşan bir grubun yanına vardık ve halimizi onlara arz ettik. Fakat hiç kimse bizi kabul etmedi, bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bizi evine götürdü. Baktığımızda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin sağdığı üç keçi gördük. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sütü aramızda paylaştırır, biz de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) payını verirdik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gelip, uyanık olanın duyacağı, uyuyanın uyanmayacağı bir sesle selam verirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizi götürdüğünde şeytan bana: "Şu sütü sen içsen. Resûlullah Ensâr'ın yanına gidince ona hediye (olarak yemek) verirler" dedi ve sonunda sütü içtim. İçince de içimi pişmanlık kapladı. Şeytan: "Ne yaptın? Şimdi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelip içeceğini bulamazsa sana beddua eder ve helak olursun" dedi. İki arkadaşım kendi paylarını içip uyumuşlardı. Ben ise uyuyamıyordum. Yanımda başıma çektiğimde ayaklarımı açıkta bırakan, ayaklarıma serdiğimde başımı açıkta bırakan bir örtü vardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) her zamanki gibi gelip bir müddet namaz kıldıktan sonra içeceğine baktı. Bir şey göremeyince de ellerini kaldırdı. Ben: "Şimdi bana beddua eder ve helak olurum" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bana yedireni yedir, içireni içir"* diye dua etti. Ben bıçağı ve örtüyü alıp keçilerin yanına gittim ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kesmek için hangisinin semiz olduğuna baktım; ancak hepsinin memelerinin sütle dolu olduğunu gördüm. Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin süt sağmak için kullandığı bir kabını alıp sütün köpükleri kaptan taşıncaya kadar sağdım. Sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) içtikten sonra bana da verdi ve ben de içtim. Sonra kabı bir daha kendisine verdim, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) içip bana verdi, ben de içtim. Sonra gülmekten yere düştüm. Bana: *"Bu senin ayıplarından biridir, ey Mikdâd"* deyince, olanları kendisine anlattım. Bana: *"Bu, Allah'ın sana olan rahmetidir. Arkadaşlarını uyandırsaydın, onlar da içseydi"* buyurdu. Ben: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; Seninle birlikte berekete kavuştuktan sonra başkasının buna nail olup olmadığına aldırmam" dedim.[1]

---

[1] Müslim (2055), Tirmizî (1862), Ahmed (6/2, 3, 4) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (20/572).

٣٨٦١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا الأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ، عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ، قَالَ: " لَمَّا نَزَلْنَا الْمَدِينَةَ عَشَّرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَشَرَةً عَشَرَةً، يَعْنِي فِي كُلِّ بَيْتٍ، قَالَ: فَكُنْتُ فِي الْعَشَرَةِ الَّذِينَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِيهِمْ، قَالَ: وَلَمْ يَكُنْ لَنَا إِلا شَاةٌ نَتَجَزَّأُ لَبَنَهَا " رَوَاهُ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ عَنِ الأَعْمَشِ، فَقَالَ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقٍ

3861- Mikdâd b. el-Esved der ki: "Medine'de konaklayınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizden her on kişiyi bir eve gönderdi. Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) olduğu on kişilik gruptaydım. O zaman sütünü sağabileceğimiz sadece bir koyunumuz vardı."[1]

٣٨٦٢- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْغِطْرِيفِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَاصِمٍ، قَالا: حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ الْبَغَوِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْبَخْتَرِيِّ يُحَدِّثُ، عَنْ رَجُلٍ، مِنْ بَنِي عَبْسٍ، قَالَ: صَحِبْتُ سَلْمَانَ فَذَكَرَ مَا فَتَحَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُنُوزِ كِسْرَى، فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي أَعْطَاكُمُوهُ وَفَتَحَهُ لَكُمْ وَخَوَّلَكُمْ لِمُمْسِكٌ خَزَائِنَهُ وَمُحَمَّدٌ ﷺ حَيٌّ، وَلَقَدْ كَانُوا يُصْبِحُونَ وَمَا عِنْدَهُمْ دِينَارٌ وَلا دِرْهَمٌ وَلا مُدٌّ مِنْ طَعَامٍ، ثُمَّ ذَاكَ يَا أَخَا بَنِي عَبْسٍ، ثُمَّ مَرَرْنَا بِبَيَادِرَ تَذْرِي، فَقَالَ: " إِنَّ الَّذِي أَعْطَاكُمُوهُ وَخَوَّلَكُمْ وَفَتَحَهُ لَكُمْ لِمُمْسِكٌ خَزَائِنَهُ وَمُحَمَّدٌ ﷺ حَيٌّ، لَقَدْ كَانُوا يُصْبِحُونَ وَمَا عِنْدَهُمْ دِينَارٌ وَلا دِرْهَمٌ وَلا مُدٌّ مِنْ طَعَامٍ "، ثُمَّ ذَاكَ يَا أَخَا بَنِي عَبْسٍ رَوَاهُ الأَعْمَشُ وَمِسْعَرٌ عَنْ عَمْرٍو مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ نَحْوَهُ [١٩٩/١]

3862- Ebu'l-Bahterî, Abs kabilesinden bir adamdan bildiriyor: Selmân ile birlikte olduğumda bana Allah'ın, Kisra hazinelerini müslümanlara nasib ettiğinden bahsedip şöyle dedi: "Bunu size veren, size emanet eden, onları size fethettiren Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) hayatta iken hazinelerini saklı tutuyordu. Onlar sabaha erdiklerinde yanlarında ne bir dinar, ne bir dirhem, ne de bir müd yiyecek olurdu. Sonra ey Abs oğullarının kardeşi! İşte bu durumdayız." Sonra ekinin savrulduğu harmanlara rastladığımızda şöyle dedi: "Bunu size veren, onu size emanet eden ve bunu size gönderen

---

[1] Ahmed (6/4)

Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) hayatta iken hazinelerini saklı tutmuştu. Onlar sabaha erdiklerinde yanlarında bir müd yiyecek olmazdı. Sonra ey Abs oğullarının kardeşi! İşte bu durumdayız."

٣٨٦٣- حَدَّثَنَا إبراهيم بن عبد الله ثنا محمد بن إسحاق ثنا قتيبة ثنا جرير عن الأعمش عن عمرو بن مرة عن أبي البختري عن شيخ من بني عبس به .

3863- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٨٦٤- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، وَحَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالا: عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، عَنْ أَبِي حَرْبِ بْنِ أَبِي الأَسْوَدِ الدُّؤَلِيِّ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: " كَانَ الرَّجُلُ إِذَا قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ إِنْ كَانَ لَهُ عَرِيفٌ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَيْهِ، فَإِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ عَرِيفٌ نَزَلَ مَعَ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ، قَالَ: فَكُنْتُ فِيمَنْ نَزَلَ الصُّفَّةَ فَرَافَقْتُ رَجُلا فَكَانَ يَجْرِي عَلَيْنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُلَّ يَوْمٍ مُدٌّ مِنْ تَمْرٍ بَيْنَ رَجُلَيْنِ، فَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ مِنَ الصَّلاةِ فَنَادَاهُ رَجُلٌ مِنَّا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ أَحْرَقَ التَّمْرُ بُطُونَنَا، وَتَخَرَّقَتْ عَنَّا الْخُنُفُ وَالْخُنُفُ بُرُودٌ شِبْهُ الْيَمَانِيَةِ، قَالَ: فَمَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى مِنْبَرِهِ، فَصَعَدَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ ذَكَرَ مَا لَقِيَ مِنْ قَوْمِهِ، فَقَالَ: لَقَدْ مَكَثْتُ أَنَا وَصَاحِبِي بِضْعَةَ عَشَرَ لَيْلَةً مَا لَنَا طَعَامٌ إِلا الْبَرِيرُ وَالْبَرِيرُ ثَمَرُ الأَرَاكِ، قَالَ: فَقَدِمْنَا عَلَى إِخْوَانِنَا مِنَ الأَنْصَارِ وَعِظَمُ طَعَامِهِمُ التَّمْرُ، فَوَاسَانَا فِيهِ فَوَاللَّهِ لَوْ أَجِدُ لَكُمُ الْخُبْزَ وَاللَّحْمَ لأَطْعَمْتُكُمْ، وَلَكِنْ لَعَلَّكُمْ تُدْرِكُونَ زَمَانًا أَوْ مَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ تَلْبَسُونَ فِيهِ مِثْلَ أَسْتَارِ الْكَعْبَةِ، وَيُغْدَى وَيُرَاحُ عَلَيْكُمْ بِالْجِفَانِ "، السِّيَاقُ لِوَهْبِ بْنِ بَقِيَّةَ [٣٧٤/١]

3864- Talha b. Amr anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelen kişi, Medine'de tanıdığı varsa onda misafir olur, tanıdığı yoksa Suffe ahalisinin yanında kalırdı. Ben de Suffe ahalisinin yanında bir adamla beraber kaldım. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında her gün bize her iki kişiye bir müd hurma gelirdi. Bir gün namazı bitirince bizden bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) seslendi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Hurma karnımızı yaktı ve abalarımız eskidi" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere yönelip çıktı ve Allah'a hamd ve sena ettikten sonra (Mekke'de vaktiyle) kavminden çektiklerini anlatıp şöyle dedi: *"Ben ve arkadaşım on gece sadece misvak ağacının meyvesini yiyerek geçirdik. Ensâr'dan olan kardeşlerimizin yanına gelince onların yemeğinin çoğu hurmaydı ve onu bizimle paylaştılar. Vallahi,*

eğer sizin için ekmek ve et bulsam yedirirdim. Ancak öyle bir zamana yetişeceksiniz –veya kim sizden yetişirse- Kâbe'nin örtüsü gibi (rengarenk) örtüneceksiniz ve yemek tabakları önünüze gelip gidecek."[1]

٣٨٦٥- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، ثنا حَيْوَةُ، أَخْبَرَنِي أَبُو هَانِئٍ، أَنَّ أَبَا عَلِيٍّ الْجُنْبِيَّ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ، يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى بِالنَّاسِ يَخِرُّ رِجَالٌ مِنْ قَامَتِهِمْ فِي الصَّلاةِ لِمَا بِهِمْ مِنَ الْخَصَاصَةِ وَهُمْ أَصْحَابُ الصُّفَّةِ، حَتَّى يَقُولَ الأَعْرَابُ: إِنَّ هَؤُلاءِ مَجَانِينَ، فَإِذَا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلاتَهُ انْصَرَفَ إِلَيْهِمْ، فَيَقُولُ: " لَوْ تَعْلَمُونَ مَا لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ لأَحْبَبْتُمْ أَنَّكُمْ تَزْدَادُونَ حَاجَةً وَفَاقَةً "، وَقَالَ فَضَالَةُ: فَأَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ.رَوَاهُ ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ أَبِي هَانِئٍ مِثْلَهُ [١٧/٢] يأتي في: ٤٠٦٠

3865- Fadâle b. Ubeyd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) halka namaz kıldırırken Suffe ahalisinden bazı kişiler açlıktan dolayı bayılıp düşerlerdi. Hatta bedeviler bunları görünce: "Bunlar delidirler" derlerdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazını kılıp bitirince onların yanına gider ve şöyle derdi: *"Allah katında nelere sahip olduğunuzu bir bilmiş olsaydınız ihtiyaç ve sıkıntınızın daha da artmasını isterdiniz."* Fadâle der ki: "Ben o gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdim."[2]

٣٨٦٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا السَّاجِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، حَدَّثَنَا عَمِّي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: " كَانَ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ سَبْعُونَ رَجُلا لَيْسَ لِوَاحِدٍ مِنْهُمْ رِدَاءٌ " [٣٣٩/١]

3866- Ebû Hureyre: "Suffe ahalisi, yetmiş kişiydi ve hiç birinin ridâsı yoktu" demiştir.

٣٨٦٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رُسْتَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو أَيُّوبَ الْمُقْرِئُ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8/8160).

[2] Tirmizî (2368), Ahmed (6/18-19), İbn Hibbân (2538) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/310).

كُنْتُ فِي الصُّفَّةِ فَبَعَثَ إِلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ عَجْوَةً، فَكُنَّا نَقْرِنُ الثِّنْتَيْنِ مِنَ الْجُوعِ، وَيَقُولُ لأَصْحَابِهِ: إِنِّي قَدْ قَرَنْتُ فَاقْرُنُوا " [٣٣٩/١]

3867- Ebû Hureyre der ki: "Suffe'de kalırken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bize hurma gönderdi. Açlıktan hurmaları ikişer ikişer yiyorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hurmaları ikişer ikişer yediği zaman ashâbına: *«Ben ikişer ikişer yiyorum, siz de öyle yiyin»* buyururdu."

٣٨٦٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَامِرٍ، حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ، حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ، قَالَ: " كُنْتُ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ، وَمَا مِنَّا أَحَدٌ عَلَيْهِ ثَوْبٌ تَامٌّ، وَقَدِ اتَّخَذَ الْعَرَقُ فِي جُلُودِنَا طُرُقًا مِنَ الْوَسَخِ وَالْغُبَارِ " [٣٤١/١]

3868- Vâsile b. el-Eska der ki: "Ben Suffe ashâbındandım. Hiç birimizin tam bir elbisesi yoktu. Ter, derimizde kir ve tozdan bir tabaka oluşturmuştu."

٣٨٦٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا وَاقِدٌ، عَنْ بِشْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ، قَالَ: كُنَّا أَصْحَابَ الصُّفَّةِ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَا فِينَا رَجُلٌ لَهُ ثَوْبٌ، وَلَقَدِ اتَّخَذَ الْعَرَقُ فِي جُلُودِنَا طَوْقًا مِنَ الْغُبَارِ، إِذْ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " لِيُبَشَّرْ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ " ثَلاثًا [٢١/٢]

3869- Vâsile b. el-Eska der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'inde olan Suffe ashâbı olarak hiç birimizin (tam) bir elbisesi yoktu. Ter, derimizde kir ve tozdan bir tabaka oluşturmuştu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıkınca üç defa: *"Muhacirlerin fakirlerine müjdeler olsun"* derdi.

٣٨٧٠- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ، قَالَ: ثنا بِسْطَامُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بنِ قُرَّةَ، قَالَ: قَالَ أَبِي: لَقَدْ " عَمَّرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلا الأَسْوَدَانِ، ثُمَّ قَالَ: هَلْ تَدْرُونَ مَا الأَسْوَدَانِ؟ قُلْتُ: لا، قَالَ: التَّمْرُ وَالْمَاءُ ".رَوَاهُ مِنَ الأَئِمَّةِ عَنْ رَوْحٍ جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ: أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَأَبُو خَيْثَمَةَ، وَبُنْدَارٌ، رَوَاهُ جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ بِسْطَامٍ مِثْلَهُ، [١٨/٢]

3870- Muâviye b. Kurre der ki: Babam: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber öyle zamanlar geçirdik ki; bu süre zarfında yiyecek olarak iki siyahtan başka şey yoktu" dedi ve: "İki siyahın ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. Ben: "Hayır" cevabını verince: "Hurma ve su" dedi.[1]

٣٨٧١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَافِظُ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزِّيَادِيُّ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: ثنا بِسْطَامُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بنِ قُرَّةَ، عَنْ أَبِيهِ مِثْلَهُ [٢/٣٠٢]

3871- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٨٧٢- حَدَّثَنَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ مُكْرَمٍ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " كَانَ يَمُرُّ بِنَا هِلالٌ وَهِلالٌ وَمَا يُوقَدُ فِي مَنْزِلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَارٌ، قُلْتُ: أَيْ خَالَةُ، فَبِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تَعِيشُونَ؟ قَالَتْ: بِالأَسْوَدَيْنِ: الْمَاءُ وَالتَّمْرُ "، كَذَا رَوَاهُ أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ عُرْوَةَ، وَصَحِيحُ ذَلِكَ مَا اتَّفَقَ عَلَيْهِ الْبُخَارِيُّ، وَمُسْلِمٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ، عَنْ عُرْوَةَ،

3872- Urve der ki: Hz. Âişe: "Bazen iki hilal (bir ay) geçerdi ve Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) evinde ateş yakılmazdı" deyince: "Teyzeciğim! Peki nasıl yaşıyordunuz?" diye sordum. Hz. Âişe: "İki siyahla. Hurma ve suyla" cevabını verdi.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٨٧٣- حَدَّثَنَاهُ أَبُو أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ يَمُرُّ بِنَا هِلالٌ وَهِلالٌ، فَذَكَرَهُ [٣/٢٥٦]

3873- Bu hadis Urve'den; Hz. Âişe: "Bazen iki hilal (bir ay) geçerdi..." şeklinde başlayıp başka bir kanalla nakledilmiştir.

٣٨٧٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ، حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ أَبَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ، يَقُولُ: قَالَتْ

---

[1] Ahmed (4/19).

عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا: " مَا شَبِعْنَا مِنَ الأَسْوَدَيْنِ حَتَّى أَجْلَى اللَّهُ النَّضِيرَ، وَأَهْلَكَ قُرَيْظَةَ " [٣/٣٤٧]

3874- Hz. Âişe: "Allah Nadîr oğullarını sürgün edip Kurayza oğullarını helak etmeden önce iki siyaha (su ve hurmaya) doymadık" demiştir.

٣٨٧٥- حَدَّثَنَا أَبُو بَحْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ بْنِ مُوسَى، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ عَثْمَةَ، وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي الطَّاهِرِ، ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، قَالا: ثنا مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا، قَالَتْ: " مَا شَبِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَبْعَتَيْنِ فِي يَوْمٍ حَتَّى مَاتَ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، نَحْوَهُ [٣/٢٥٦]

3875- Hz. Âişe: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar bir günde iki defa doyasıya yemek yemedi" demiştir.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٧٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا، قَالَتْ: " مَا شَبِعْتُ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ طَعَامٍ، إِلا وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَبْكِيَ لَبَكَيْتُ، مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ حَتَّى قُبِضَ " [٢/٤٦]

3876- Hz. Âişe der ki: "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından sonra hangi yemeği yiyip doyduysam hep ağlayasım gelmiştir. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar ailesinin karnı hiçbir zaman doymamıştır."

٣٨٧٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَحْمَدِ بْنِ حَنْبَلٍ، ثَنَا بِشْرُ بْنُ سَيْحَانَ الْبَصْرِيُّ، ثَنَا حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " وَبِأَبِي، تَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا وَلَمْ يَشْبَعْ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ " [٦/٢٧٦]

3877- Hz. Âişe der ki: "Babam ona feda olsun; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buğday ekmeğini doyasıya yemeden dünyadan ayrıldı."

٣٨٧٨- حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمُقْرِئُ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاتِمٍ عُبَيْدُ الْعِجْلُ، ثنا يَحْيَى بْنُ طَلْحَةَ الْيَرْبُوعِيُّ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الأَسْوَدِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مُنْذُ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ بُرٍّ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الأَسْوَدِ [١٢٥/٨]

3878- Hz. Âişe der ki: "Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ailesi o vefat edene kadar üç gün boyunca doyasıya buğday ekmeği yemediler."

٣٨٧٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَالِمٍ، وَأَحْمَدُ بْنُ السِّنْدِيِّ، قَالا: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ حَسَّانَ، حَدَّثَنَا الْوَضِينُ بْنُ عَطَاءٍ، حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ، قَالَ: دُعِيَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ، إِلَى وَلِيمَةٍ وَأَنَا مَعَهُ، فَرَأَى صُفْرَةً وَخُضْرَةً، فَقَالَ: أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ: " إِذَا تَغَدَّى لَمْ يَتَعَشَّ، وَإِذَا تَعَشَّى لَمْ يَتَغَدَّ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، لا أَعْلَمُ عَنْهُ رَاوِيًا إِلا الْوَضِينَ بْنَ عَطَاءٍ [٣٢٣/٣]

3879- Atâ b. Ebî Rebâh der ki: Ebû Saîd el-Hudrî bir ziyafete davet edildi, ben de yanındaydım. Ebû Saîd sofrada yemek ve yeşillik görünce şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sabah yemek yediği zaman akşam yemediğini, akşam yediği zaman sabah yemediğini bilmiyor musunuz?"

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٨٠- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا أَبُو سَهْلٍ مُعَاذُ بْنُ شُعْبَةَ، ثنا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ، عَنْ هِلالِ بْنِ خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: الْتَفَتَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى حِرَاءٍ، فَقَالَ: " مَا يَسُرُّهُ، أَنَّهُ لآلِ مُحَمَّدٍ ذَهَبًا يُنْفِقُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَعِنْدَهُ مِنْهُ دِينَارٌ وَلا دِرْهَمٌ "، وَلَقَدْ تَرَكَ دِرْعَهُ الَّتِي كَانَ يُقَاتِلُ فِيهَا مَرْهُونَةً بِثَلاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَلَقَدْ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَا تَرَكَ دِينَارًا وَلا دِرْهَمًا، وَرُبَّمَا أَتَى عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ لَيَالٍ لا يَجِدُونَ عِشَاءً، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ عِكْرِمَةَ، فِيمَا أَعْلَمُ إِلا هِلالُ بْنُ خَبَّابٍ [٣٤٢/٣]

3880- İbn Abbâs der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Hira'ya dönüp şöyle dedi: *"Muhammed ailesinin, Allah yolunda harcayacak bu dağ kadar altınının olması ve vefat edeceği zaman bundan bir dinarının veya dirheminin yanında olmasından memnun olmaz."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) savaşa giderken giydiği zırhını otuz sâ arpa karşılığı rehin bırakmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman geriye ne bir dinar, ne de bir dirhem bırakmadı. Bazen Muhammed ailesinin yiyecek bulamadıkları geceler olurdu.[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٣٨٨١- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ كَيْسَانَ، ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ الْحَمَّالُ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ، ثنا ثَابِتُ بْنُ زَيْدٍ أَبُو زَيْدٍ، عَنْ هِلالِ بْنِ خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَبِيتُ اللَّيَالِيَ الْمُتَتَابِعَةَ طَاوِيًا، وَأَهْلُهُ لا يَجِدُونَ عِشَاءً، وَكَانَ أَكْثَرُ خُبْزِهِمْ خُبْزَ الشَّعِيرِ "، هَذَا حَدِيثٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ، وَغَيْرِهِ مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عِكْرِمَةَ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ فِيمَا أَعْلَمُ إِلا هِلالٌ [٣٤٢/٣]

3881- İbn Abbâs der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) peşpeşe birkaç geceyi aç olarak geçirir; ailesinin de akşam yemeği bile bulamadıkları olurdu. Ekmekleri ise çoğunlukla arpa ekmeği idi."[2]

٣٨٨٢- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ كَيْسَانَ، ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ، ثنا ثَابِتُ بْنُ زَيْدٍ أَبُو زَيْدٍ، عَنْ هِلالِ بْنِ خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: دَخَلَ عُمَرُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوِ اتَّخَذْتَ فِرَاشًا أَوْثَرَ مِنْ هَذَا، فَقَالَ: " لا، مَا لِي وَلِلدُّنْيَا، وَمَا لِلدُّنْيَا وَمَا لِي؟ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، مَا مَثَلِي وَمَثَلُ الدُّنْيَا إِلا كَرَاكِبٍ سَارَ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ فَاسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ، ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا "، هَذَا حَدِيثٌ ثَابِتٌ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ، رَوَاهُ ابْنُ

---

[1] Ahmed (2724) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/269).

[2] Tirmizî (2360), İbn Mâce (3347), Ahmed (1/255, 374) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/269).

مَسْعُودٍ، وَغَيْرُهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ مِنْ حَدِيثِ عِكْرِمَةَ، غَرِيبٌ تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ هِلالٌ [٣/٣٤٢]

3882- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girip hasırın yan tarafında iz bıraktığını görünce: "Ey Allah'ın Resûlü! Bundan daha yumuşak bir döşek edinsen" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyadan bana ne! Canım elinde olana yemin ederim ki; dünya ile benim misâlim, bir yaz gününde bir ağacın altında bir saat (süre) gölgelenip sonra orayı terk edip giden yolcunun misali gibidir"* buyurdu.[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٣٨٨٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ الْبُرْجُمِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: أَضَافَ النَّبِيُّ ﷺ ضَيْفًا، فَأَرْسَلَ إِلَى أَزْوَاجِهِ يَبْتَغِي عِنْدَهُنَّ طَعَامًا، فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ، فَإِنَّهُ لا يَمْلِكُهَا إِلا أَنْتَ "، قَالَ: فَأُهْدِيَ إِلَيْهِ شَاةٌ مَصْ [٧/٢٣٩]لِيَّةٌ، فَقَالَ: " هَذِهِ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ، وَنَحْنُ نَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، وَزُبَيْدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ الْبُرْجُمِيُّ

3883- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) birini misafir edince, hanımlarına haber gönderip yemek olup olmadığını sordu; ancak hiç birinde bulamadı ve: *"Allahım! Senin fazlın ve rahmetinden isterim. Ona ancak sen mâliksin"* dedi. Bu duadan sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) pişmiş bir koyun hediye edilince: *"Biz, rahmetini beklerken, bu Allah'ın bize bir fazlıdır"* dedi.[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨٨٤- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثنا عَمْرُو بْنُ بِشْرِ بْنِ سَرْحٍ الْعَبْسِيُّ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي السَّائِبِ، ثنا وَاثِلَةُ بْنُ الْخَطَّابِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ، قَالَ: حَضَرْنَا رَمَضَانَ وَنَحْنُ فِي الصُّفَّةِ فَصُمْنَاهُ، فَكُنَّا إِذَا أَفْطَرْنَا أَتَى كُلَّ رَجُلٍ مِنَّا رَجُلٌ

---

1 Ahmed (1/301) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/268).

2 Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/263).

فَأَخَذَهُ فَانْطَلَقَ مَعَهُ فَعَشَّاهُ، فَأَتَتْ عَلَيْنَا لَيْلَةٌ لَمْ يَأْتِنَا أَحَدٌ، ثُمَّ أَصْبَحْنَا صِيَامًا، ثُمَّ أَتَتِ الْقَابِلَةُ عَلَيْنَا فَلَمْ يَأْتِنَا أَحَدٌ، فَانْطَلَقْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْنَاهُ بِالَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِنَا، فَأَرْسَلَ إِلَى كُلِّ امْرَأَةٍ مِنْ نِسَائِهِ يَسْأَلُهَا هَلْ عِنْدَهَا شَيْءٌ؟ فَمَا بَقِيَتْ مِنْهُنَّ امْرَأَةٌ إِلا أَرْسَلَتْ تُقْسِمُ مَا أَمْسَى فِي بَيْتِهَا مَا يَأْكُلُ ذُو كَبِدٍ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اجْتَمِعُوا "، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ، فَإِنَّهُمَا بِيَدِكَ لا يَمْلِكُهُمَا أَحَدٌ غَيْرُكَ "، فَلَمْ يَكُنْ إِلا وَمُسْتَأْذِنٌ، فَإِذَا شَاةٌ مَصْلِيَّةٌ وَأَرْغِفَةٌ، فَأَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَوُضِعَتْ بَيْنَ أَيْدِينَا فَأَكَلْنَا حَتَّى شَبِعْنَا، فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّا سَأَلْنَا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ وَرَحْمَتِهِ وَقَدْ ذَخَرَ لَنَا عِنْدَهُ رَحْمَةً " [٢/٢٢]

3884- Vasile b. el-Eska' der ki: Ramazan ayında Suffe'de oruçluyduk. İftar vakti gelince her birimize bir kişi gelerek bizi alır ve beraberinde götürüp yedirirdi. Bir gece hiç kimse gelmeyince oruçlu olarak sabahladık. İkinci akşam da kimse gelmeyince Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip durumumuzu anlattık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bütün hanımlarına teker teker haber gönderip yiyecek bir şeyin olup olmadığını sordu. Bütün hanımları da yemin ederek yiyecek bir şey olmadığını söylediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Toplanın!"* buyurduktan sonra: "*"Allahım! Senin fazlın ve rahmetinden isterim. Ona ancak sen mâliksin"* diye dua etti. Dua biter bitmez biri girmek için izin istedi ve baktığımızda pişmiş bir koyun ve ekmek getirdiğini gördük. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun önümüze konulmasını emretti ve doyana kadar yedik. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize: *"Biz Allah'ın fazlından ve rahmetinden istedik. Bize fazlından verdi, rahmetini ise bizim için sakladı"* dedi.

٣٨٨٥- حَدَّثَنَا فَارُوقُ بْنُ عَبْدِ الْكَبِيرِ الْخَطَّابِيُّ، ثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ. ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْخُزَاعِيُّ، قَالا: ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: مَشَيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِخُبْزِ شَعِيرٍ، وَإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ، وَلَقَدْ رَهَنَ دِرْعَهُ بِشَعِيرٍ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ، يَقُولُ: " مَا أَصْبَحَ لآلِ مُحَمَّدٍ إِلا صَاعٌ وَمَا أَمْسَى وَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ تِسْعَةُ أَبْيَاتٍ " [٦/٢٨٠]

3885- Enes der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) arpa ekmeği ve katı yağ götürdüm. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arpa karşılığı zırhını rehin bıraktığını ve: *"Muhammed'in ailesinin sadece bir sâ (2,5 litre) yiyeceği kaldı"*

dediğini işittim. O yiyecek te akşam olmadan bitti. O zaman Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dokuz evi vardı.[1]

٣٨٨٦- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ، يَقُولُ: قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: " مَا شَبِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْكِسَرِ الْيَابِسَةِ حَتَّى تُوُفِّيَ، وَأَصْبَحْتُمْ تَهْدُونَ بِالدُّنْيَا "، كَذَا رَوَاهُ عَبْدُ الْحَمِيدِ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَخَالَفَهُ غَيْرُهُ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي حَازِمٍ فِيهِ: وَلَيْسَ لأَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، سَمَاعٌ وَإِنَّمَا رَآهُ رُؤْيَةً [٢٥٦/٣]

3886- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edinceye kadar kuru ekmeğe dahi doymuş değildir. Şimdi ise dünyalıkları artık hediye olarak dağıtacak durumdasınız."

٣٨٨٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَرْوَزِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، أُرَاهُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: " كَانَ قُوتِي عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَاعًا، فَلا أَزِيدُ عَلَيْهِ حَتَّى أَلْقَى اللَّهَ ﷻ " [١٦٢/١]

3887- Ebû Zer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında azığım bir sâ (2,5 litre yiyecek maddesi) idi. Allah'a kavuşana kadar da bunu arttırmam."

٣٨٨٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ مُعَاوِيَةَ الْكُوفِيُّ الطَّلْحِيُّ،، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ الْعَبَّاسِ.ح وثنا أَبُو طَاهِرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ خُزَيْمَةَ النَّيسَابُورِيُّ، ثنا أَبُو نُعَيْمِ بْنُ عَدِيٍّ.ح وثنا أَبُو عَلِيٍّ الْحَسَنُ بْنُ عِلانَ الْوَرَّاقُ، ثنا عُمَرُ بْنُ إِسْحَاقَ قَالُوا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى،، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجَزَرِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي جَالِسًا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تُصَلِّي جَالِسًا، فَمَا أَصَابَكَ؟ قَالَ: " الْجُوعُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ "، قَالَ: فَبَكَيْتُ، قَالَ: " فَلا تَبْكِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْجُوعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا تُصِيبُ الْجَائِعَ إِذَا احْتَسَبَ فِي دَارِ الدُّنْيَا "،

---

[1] Buhârî (2508).

3888- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak namaz kılarken yanına girdim ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Oturarak namaz kılıyorsun; neyin var?" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Açlık sebebiyle, ey Ebû Hureyre"* karşılığını verince ağladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ağlama! Kıyamet gününün şiddeti, sevabını Allah'tan umarak dünyada aç kalana isabet etmez"* buyurdu.

٣٨٨٩- ثنا أَبُو يَعْلَى الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّبَيْرِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَسَدٍ، [٤٣/٨] ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ حَمْزَةَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا شَقِيقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي جَالِسًا، فَذَكَرَ مِثْلَهُ هَذَا حَدِيثٌ تَفَرَّدَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَدْهَمَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، وَتَفَرَّدَ فِيهِ الْجَزَرِيُّ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، وَحَدِيثُ شَقِيقٌ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَيُعْرَفُ بِالْجُوبَارِيِّ أَحَدُ مَنْ يَضَعُ الْحَدِيثَ [٤١/٨]

3888- Bu hadis başka bir kanalla Ebû Hureyre'den nakledilmiştir.

٣٨٩٠- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْغِطْرِيفِيُّ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عُمَيْرٍ الرَّازِيُّ، ثنا جَامِعُ بْنُ الْقَاسِمِ الْبَلْخِيِّ، ثنا نَصْرُ بْنُ مَرْزُوقٍ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخُرَاسَانِيُّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلالٍ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، قَالَ: أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ كِسَاءً مُلَبَّدًا، وَإِزَارًا غَلِيظًا، وَقَالَتْ: " فِي هَذَا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ أَيُّوبَ، وَحُمَيْدٍ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ عَنْهُ

3890- Ebû Burde der ki: Hz. Âişe bize yamalı bir giysiyle kalın bir peştamal çıkardı ve: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunları giymişken vefat etti" dedi.[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٣٨٩١- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ عَقِيلِ بْنِ مُدْرِكٍ، عَنْ لُقْمَانَ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ، قَالَ: " اسْتَكْسَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَكَسَانِي خَيْشَتَيْنِ، رَأَيْتُنِي أَلْبِسُهُمَا وَأَنَا أَكْسَى أَصْحَابِي " [١٥/٢]

---

[1] Buhârî (5818), Müslim (2080/35), Ebû Dâvud (4036), Tirmizî (1733) ve İbn Mâce (3551).

3891- Utbe b. Abd der ki: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) giysi isteyince bana adi ketenden iki parça elbise giydirdi. Kendimi, bununla arkadaşlarım arasında en iyi giyinmiş olarak gördüm."[1]

٣٨٩٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِقْلاصٍ، ثنا أَبِي، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَخْبَرَنِي بَكْرُ بْنُ سَوَادَةَ، عَنْ حَنَشِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَهُ، عَنْ أُمِّ أَيْمَنَ: أَنَّهَا غَرْبَلَتْ دَقِيقًا، فَصَنَعْتُهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ رَغِيفًا، فَقَالَ: " مَا هَذَا؟ " فَقَالَتْ: طَعَامٌ يُصْنَعُ هَاهُنَا فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَصْنَعَ لَكَ مِنْهُ رَغِيفًا، فَقَالَ: " رُدِّيهِ ثُمَّ اعْجِنِيهِ " [٦٧/٢]

3892- Ümmü Eymen bildiriyor: Un eleyip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir ekmek yapınca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu nedir?"* diye sordu. Ümmü Eymen: "Bu, memleketimizde yapılan bir yiyecektir. Bundan sana bir ekmek yapmak istedim" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu (elenmiş kısmı, elenmiş una) tekrar katıp sonra yoğur"* buyurdu.[2]

٣٨٩٣- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا إِدْرِيسُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو نَعَامَةَ الْعَدَوِيُّ، عَنْ خَالِدِ بْنِ عُمَيْرٍ، وَشُوَيْسٍ، قَالا: خَطَبَنَا عُتْبَةُ بْنُ غَزْوَانَ فَقَالَ: " أَلا إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ أَذِنَتْ بِصَرْمٍ، وَوَلَّتْ حَذَّاءَ، وَلَمْ يَبْقَ مِنْهَا إِلا صُبَابَةٌ كَصُبَابَةِ الإِنَاءِ، وَإِنَّكُمْ فِي دَارٍ تَنْتَقِلُونَ عَنْهَا، فَانْتَقِلُوا بِخَيْرِ مَا بِحَضْرَتِكُمْ، وَلَقَدْ رَأَيْتُنِي سَابِعَ سَبْعَةٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا لَنَا طَعَامٌ نَأْكُلُهُ إِلا وَرَقَ الشَّجَرِ حَتَّى قَرِحَتْ أَشْدَاقُنَا "، الْحَدِيثَ [٢٠٦/٢]

3893- Hâlid b. Umeyr ve Şuveys şöyle derler: Utbe b. Ğazvân, bir hutbesinde bizlere şöyle dedi: "Dünya gitmekte olduğunu bildirip yolculuk zamanının geldiğini söylüyor. Ömründen geriye kalan, ancak bir kabın dibinde kalan kadardır. Kendisinden mutlaka ayrılacağınız bir mekânda yaşıyorsunuz. Onun için yanınızda hayırlı şeylerle birlikte ayrılmaya çalışın!" Sonrasında Utbe: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte yedi kişi iken ağaç yapraklarından başka yiyeceğimizin olmadığı zamanları bilirim. Yaprak yemekten ağızlarımız hep yara olmuştu..." diye bir hadiseyi bize aktardı.[3]

---

[1] Ahmed (4/185) ve Ebû Dâvud (4014).

[2] İbn Mâce (3336) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/223).

[3] Müslim (2967) ve Ahmed (4/174).

٣٨٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالا: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، أَخْبَرَنَا الْمُقْرِئُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ، حَدَّثَنَا حَيْوَةُ، أَخْبَرَنِي شُرَحْبِيلُ بْنُ شَرِيكٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيَّ، يَقُولُ: أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، يَقُولُ: " لَخَيْرٌ أَعْمَلُهُ الْيَوْمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مِثْلَيْهِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لأَنَّا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَهِمُّنَا الآخِرَةُ وَلا تَهِمُّنَا الدُّنْيَا، وَإِنَّا الْيَوْمَ قَدْ مَالَتْ بِنَا الدُّنْيَا " [٢٨٦/١]

3894- Abdullah b. Amr b. el-Âs der ki: "Bugün yaptığım bir hayrı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberken yaptığım iki hayırdan daha çok severim. Çünkü o zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdik ve âhiret bizim için önemli, dünya bizim için önemli değildi. Ancak bugün dünya bize meyletmiş durumda."

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ashâbına Az Nimetle Yetinmeyi Emretmesi

٣٨٩٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا كَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ، قَالَ: ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، ثنا السَّرِيُّ بْنُ يَنْعَمَ، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مَرِيحِ بْنِ مَسْرُوقٍ الْهَوْزَنِيِّ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: " إِيَّاكَ وَالتَّنَعُّمَ، فَإِنَّ عُبَّادَ اللَّهِ لَيْسُوا بِالْمُتَنَعِّمِينَ " [١٥٥/٥]

3895- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini Yemen'e gönderdiği zaman şöyle dediğini bildiriyor: *"Aşırı bolluktan uzak dur. Allah'ın (halis) kulları, aşırı bollukta olan kişiler değildir."*[1]

٣٨٩٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ التَّاجِرُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الدَّامَغَانِيُّ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: دَخَلَ سَعْدٌ عَلَى سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَعُودُهُ، فَقَالَ: أَبْشِرْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ، قَالَ: كَيْفَ يَا سَعْدُ، وَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لِيَكُنْ بُلْغَةُ أَحَدِكُمْ مِنَ الدُّنْيَا مِثْلَ زَادِ الرَّاكِبِ "، كَذَا رَوَاهُ الدَّامَغَانِيُّ عَنْ جَرِيرٍ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ

[1] Ahmed (5/244).

أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ وَرَوَاهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ وَغَيْرُهُ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ أَشْيَاخِهِ [١٩٥/١]

3896- Câbir der ki: Sa'd, hasta olan Selmân'ı ziyaret edip: "Sevin ey Ebû Abdillah! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) senden razı olarak vefat etti" deyince, Selmân şöyle karşılık verdi: "Ey Sa'd! Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Sizin dünyadaki malınız, bir yolcunun azığı kadar olsun»* buyurduğunu işittiğim halde nasıl sevinirim!"

٣٨٩٦/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، حَدَّثَنَا حُرَيْثُ بْنُ السَّائِبِ، حَدَّثَنِي الْحَسَنُ، حَدَّثَنِي حُمْرَانُ بْنُ أَبَانَ، أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ حَدَّثَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " كُلُّ شَيْءٍ سِوَى جِلْفِ هَذَا الطَّعَامِ وَالْمَاءِ الْعَذْبِ وَبَيْتٌ يُظِلُّهُ فَضْلٌ لَيْسَ لابْنِ آدَمَ فِيهِ فَضْلٌ " [٦١/١]

3896/a- Osmân b. Affan'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şu kuru ekmek, tatlı su ve gölgeleyecek bir ev dışındaki her şey Âdemoğlu için hayrı olmayan bir fazlalıktır."*

٣٨٩٧- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شِيرَوَيْهِ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ أَشْيَاخِهِ، أَنَّ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ، : دَخَلَ عَلَى سَلْمَانَ يَعُودُهُ فَبَكَى سَلْمَانُ، فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ: مَا يُبْكِيكَ، تَلْقَى أَصْحَابَكَ وَتَرِدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْحَوْضَ، وَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ؟ فَقَالَ: مَا أَبْكِي جَزَعًا مِنَ الْمَوْتِ، وَلا حِرْصًا عَلَى الدُّنْيَا، وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَهِدَ إِلَيْنَا فَقَالَ: " لِيَكُنْ بُلْغَةُ أَحَدِكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَزَادِ الرَّاكِبِ "، وَهَذِهِ الأَسَاوِدُ حَوْلِي، وَإِنَّمَا حَوْلَهُ مَطْهَرَةٌ أَوْ إِنْجَانَةٌ وَنَحْوُهَا، فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ: اعْهَدْ إِلَيْنَا عَهْدًا نَأْخُذْ بِهِ بَعْدَكَ، فَقَالَ لَهُ: اذْكُرْ رَبَّكَ عِنْدَ هَمِّكَ إِذَا هَمَمْتَ، وَعِنْدَ حُكْمِكَ إِذَا حَكَمْتَ، وَعِنْدَ يَدِكَ إِذَا قَسَمْتَ، رَوَاهُ وَالْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ وَعَامِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، مُوَرِّقٌ الْعِجْلِيُّ عَنْ سَلْمَانَ [١٩٥/١]

3897- Ebû Süfyân, hocalarından bildiriyor: Sa'd b. Ebî Vakkâs, hasta olan Selmân'ı ziyarete gitti. Selmân ağlayınca Sa'd ona: "Ölürsen arkadaşlarına kavuşacak ve Havz'ın başında Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) buluşacaksın. Hz. Peygamber de (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ederken senden razı bir şekilde vefat etmişti. Hâlâ ne diye ağlıyorsun?" diye sordu. Selmân şu karşılığı verdi:

"Ben ne ölümden korktuğum için, ne de hayatı sevdiğim için ağlıyorum. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere: «*Dünyadayken birinizin mal varlığı bir yolcunun azığı kadar olsun!*» diye öğütte bulunmuştu. Oysa şu etrafımdaki eşyalara bak!" Sa'd der ki: Yanında bir matara veya bir su kabından başka da bir şey yoktu. Kendisine: "Bize bir öğüt ver de senden sonra kendisine tutunalım" dediğimde şöyle bir nasihatte bulundu: "Bir işe kalkışacağın zaman, bir hüküm vereceğin zaman ve bir şeyi taksim edeceğin zaman Allah'ı zikret!"

٣٨٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو يَحْيَى مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ كَوْثَرٍ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ حَسَّانَ، حَدَّثَنَا السَّرِيُّ بْنُ يَحْيَى، عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: لَمَّا حَضَرَ سَلْمَانَ الْوَفَاةُ جَعَلَ يَبْكِي، فَقِيلَ لَهُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، مَا يُبْكِيكَ؟ أَلَيْسَ فَارَقْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ؟ فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا بِي جَزَعُ الْمَوْتِ، وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَهِدَ إِلَيْنَا عَهْدًا: " لِيَكُنْ مَتَاعُ أَحَدِكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَزَادِ الرَّاكِبِ " [١٩٧/١]

3898- Hasan der ki: Selmân vefat edeceği zaman ağlamaya başlayınca: "Ey Ebû Abdillah! Neden ağlıyorsun? Allah'ın Resûlü'nden (sallallahu aleyhi vesellem) ayrıldığın zaman senden razı değil miydi?" denildi. Selmân: "Vallahi bende ölüm korkusu yoktur. Ancak Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bize vasiyette bulunarak: «*izin dünyadaki malınız, bir yolcunun azığı kadar olsun*» buyurdu" dedi.

٣٨٩٩- حَدَّثَنَا أَبِي، ثَنَا زَكَرِيَّا السَّاجِيُّ، حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، أَنَّ سَعْدَ بْنَ مَالِكٍ، وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ دَخَلا عَلَى سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ يَعُودَانِهِ فَبَكَى، فَقَالا: مَا يُبْكِيكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ؟ فَقَالَ: عَهْدٌ عَهِدَهُ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَحْفَظْهُ أَحَدٌ مِنَّا، قَالَ: " لِيَكُنْ بَلاغُ أَحَدِكُمْ كَزَادِ الرَّاكِبِ " [١٩٧/١] [٢٣٧/٢]

3899- Saîd b. el-Müseyyeb der ki: Sa'd b. Mâlik ve Abdullah b. Mes'ûd, hasta olan Selmân'ı ziyaret edince, Selmân ağladı. Onlar: "Ey Ebû Abdillah! Neden ağlıyorsun?" diye sorunca, Selmân şöyle cevap verdi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize yaptığı ve bizden kimsenin tutmadığı bir vasiyeti sebebiyle. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Sizin dünyadaki malınız, bir yolcunun azığı kadar olsun*» buyurdu."

٣٩٠٠- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي أَبُو هَانِئٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ سَلْمَانَ الْخَيْرِ، أَنَّهُ حِينَ حَضَرَهُ الْمَوْتُ عَرَفْنَا فِيهِ بَعْضَ الْجَزَعِ، فَقَالُوا: مَا يُجْزِعُكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، وَقَدْ كَانَ لَكَ السَّابِقَةُ فِي الْخَيْرِ، شَهِدْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَغَازِيَ حَسَنَةً وَفُتُوحًا عِظَامًا؟ فَقَالَ: يَحْزُنُنِي أَنَّ حَبِيبَنَا مُحَمَّدًا ﷺ عَهِدَ إِلَيْنَا حِينَ فَارَقْنَا، فَقَالَ: " لِيَكْفِ الْمُؤْمِنُ كَزَادِ الرَّاكِبِ "، فَهَذَا الَّذِي أَحْزَنَنِي، قَالَ: فَجُمِعَ مَالُ سَلْمَانَ فَكَانَ قِيمَتُهُ خَمْسَةَ عَشَرَ دِينَارًا كَذَا قَالَ عَامِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ دِينَارًا، وَاتَّفَقَ الْبَاقُونَ عَلَى بِضْعَةِ عَشَرَ دِرْهَمًا، وَرَوَاهُ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا [١٩٧/١]

3900- Âmir b. Abdillah, Selmân'dan bildiriyor: Selmân vefat edeceği zaman kendisinde korku alâmetleri gördük. Ona: "Neden korkuyorsun, ey Ebû Abdillah? Hâlbuki hayırda sen öndesin ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile gazvelerde ve büyük fetihlerde bulundun" diye sorduklarında, şöyle cevap verdi: "Beni üzen, sevdiğimiz Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) bizden aldığı sözdür. O bize: *«Mümin için bir yolcunun azığı kadar dünyalık yeterli olsun»* buyurdu. Bu sebeple üzülüyorum." Selmân'ın malı toplandığında, kıymetinin on beş dinar olduğu görüldü. Âmir b. Abdillah dinar olduğunu söylerken, diğerleri on küsur dirhem demiştir.

٣٩٠١- حَدَّثَنَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي الرَّبِيعِ الْجُرْجَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى سَلْمَانَ، فَقُلْتُ لَهُ: لِمَ تَبْكِي؟ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَهِدَ إِلَيَّ: " أَنْ يَكُونَ زَادَكَ فِي الدُّنْيَا كَزَادِ الرَّاكِبِ " [١٩٧/١]

3901- Enes b. Mâlik der ki: Selmân'ın yanına girdim ve: "Neden ağlıyorsun?" diye sordum. Selman şöyle cevap verdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle vasiyet etti: *"Dünyadaki azığın, bir yolcunun azığı kadar olsun."*[1]

٣٩٠٢- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَعْدَةَ، قَالَ: عَادَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ

---

[1] İbn Mâce (4104).

النَّبِيِّ ﷺ خَبَّابًا، قَالُوا: أَبْشِرْ يَا عَبْدَ اللَّهِ، تَرِدُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: كَيْفَ بِهَذَا، وَهَذَا أَسْفَلُ الْبَيْتِ وَأَعْلاهُ، وَقَدْ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّمَا يَكْفِي أَحَدُكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَقَدْرِ زَادِ الرَّاكِبِ " [١/٣٦٠]

3902- Yahyâ b. Ca'de bildiriyor: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birkaç kişi hasta, olan Habbâb'ı ziyarete gittiklerinde ona: "Müjde ey Ebû Abdillah! (Ölünce) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gideceksin!" dediler. Habbâb ise şöyle karşılık verdi: "Bu nasıl olabilir ki? Şu evimin altına, üstüne ve içindekilere bakın! Oysa Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere: *«Dünyalık olarak size bir yolcunun azığı kadarı yeterlidir!»* buyurmuştu."[1]

٣٩٠٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقِ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ الْحَسَنِ الْحَرْبِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ، ثنا حَشْرَجُ بْنُ نُبَاتَةَ، عَنْ أَبِي نُصَيْرَةَ، عَنْ أَبِي عَسِيبٍ، قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلا، فَدَعَانِي فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ، ثُمَّ مَرَّ بِأَبِي بَكْرٍ فَدَعَاهُ فَخَرَجَ، ثُمَّ مَرَّ بِعُمَرَ فَخَرَجَ إِلَيْهِ، فَانْطَلَقَ حَتَّى دَخَلَ حَائِطًا لِبَعْضِ الأَنْصَارِ، فَقَالَ لِصَاحِبِ الْحَائِطِ: " أَطْعِمْنَا بُسْرًا "، فَجَاءَ بِعِذْقٍ فَوَضَعَهُ فَأَكَلُوا، ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَشَرِبَ، فَقَالَ: " لَتُسْأَلُنَّ عَنْ هَذَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، قَالَ: وَأَخَذَ عُمَرُ الْعِذْقَ فَضَرَبَ بِهِ الأَرْضَ حَتَّى تَنَاثَرَ الْبُسْرُ نَحْوَ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا لَمَسْئُولُونَ عَنْ هَذَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ: " نَعَمْ، إِلا عَنْ ثَلاثٍ: كِسْرَةٍ يَسُدُّ بِهَا جَوْعَتَهُ، أَوْ ثَوْبٍ يَسْتُرُ بِهَا عَوْرَتَهُ، أَوْ جُحْرٍ يَدْخُلُ فِيهِ مِنَ الْحَرِّ وَالْقَرِّ " [٢/٢٧]

3903- Ebû Asîb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gece çıkıp beni çağırınca çıkıp yanına gittim. Sonra Ebû Bekr'e gidip çağırınca, o da çıktı. Sonra Ömer'e gidince o da çıktı. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ensâr'dan birinin bahçesine girdi ve sahibine: *"Bize hurma yedir"* dedi. Adam bir salkım hurma getirince onu yediler. Sonra su isteyip içti ve: *"Kıyamet günü bundan sorulacaksınız"* buyurdu. Ömer hurma salkımını alıp yere vurdu ve hurmalar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüne doğru dağıldılar. Sonra Ömer: "Ey Allah'ın Resûlü! Kıyamet günü bundan sorulacak mıyız?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet. Ancak üç şey bunun dışındadır: Kişinin açlığını giderdiği bir kırıntı, avret mahallini örttüğü bir giysi, sıcak ve soğuktan içine girdiği bir kovuk"* buyurdu.

---

[1] İbn Ebî Şeybe (13/219).

Vera' ve Takva

٣٩٠٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَالِمٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْخَلِيلِ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ الْعَنْبَرِ، قَالَ: ثنا نَصْرُ بْنُ ثَابِتٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " مَنِ اتَّقَى اللَّهَ، عَاشَ قَوِيًّا، وَسَارَ فِي بِلادِهِ آمِنًا " [١٧٥/٢]

3904- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan korkan, güçlü yaşar ve yurdunda emniyet içinde yürür"* buyurdu.

٣٩٠٥- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَحْمُودٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي جَمِيلُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْوَانَ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنِ اتَّقَى اللَّهَ ﷻ دَخَلَ الْجَنَّةَ يَنْعَمُ فِيهَا وَلا يَبْؤُسُ فِيهَا، يَخْلُدُ فِيهَا لا يَمُوتُ، لا يَفْنَى شَبَابُهُ، وَلا تَبْلَى ثِيَابُهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ هِشَامٍ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ الْعُقَيْلِيِّ [٢٧٥/٦]

3905- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'tan korkan, cennete girip nimetler içinde yaşar, orada zorluk ve sıkıntı çekmez, orada ebedi olarak kalır, ölmez, gençliği bitmez ve giysileri eskimez."*

٣٩٠٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَنْصُورٍ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَسْلَمَ الْكُوفِيِّ، عَنْ مُرَّةَ الطَّيِّبِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، قَالَ: كَانَ لأَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ مَمْلُوكٌ يَغُلُّ عَلَيْهِ، فَأَتَاهُ لَيْلَةً بِطَعَامٍ فَتَنَاوَلَ مِنْهُ لُقْمَةً، فَقَالَ لَهُ الْمَمْلُوكُ: مَا لَكَ كُنْتَ تَسْأَلُنِي كُلَّ لَيْلَةٍ وَلَمْ تَسْأَلْنِي اللَّيْلَةَ؟ قَالَ: حَمَلَنِي عَلَى ذَلِكَ الْجُوعُ، مِنْ أَيْنَ جِئْتَ بِهَذَا؟ قَالَ: مَرَرْتُ بِقَوْمٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَرَقِيتُ لَهُمْ فَوَعَدُونِي، فَلَمَّا أَنْ كَانَ الْيَوْمُ مَرَرْتُ بِهِمْ فَإِذَا عُرْسٌ لَهُمْ فَأَعْطَوْنِي، قَالَ: إِنْ كِدْتَ أَنْ تُهْلِكَنِي، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي حَلْقِهِ فَجَعَلَ يَتَقَيَّأُ، وَجَعَلَتْ لا تَخْرُجُ، فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ هَذِهِ لا تَخْرُجُ إِلا بِالْمَاءِ، فَدَعَا بِطَسْتٍ مِنْ مَاءٍ فَجَعَلَ يَشْرَبُ وَيَتَقَيَّأُ حَتَّى رَمَى بِهَا، فَقِيلَ لَهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، كُلُّ هَذَا مِنْ أَجْلِ هَذِهِ اللُّقْمَةِ، قَالَ: لَوْ لَمْ تَخْرُجْ إِلا مَعَ نَفْسِي لأَخْرَجْتُهَا، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " كُلُّ جَسَدٍ نَبَتَ

مِنْ سُحْتٍ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ "، فَخَشِيتُ أَنْ يَنْبُتُ شَيْءٌ مِنْ جَسَدِي مِنْ هَذِهِ اللُّقْمَةِ.وَرَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ، وَالْمُنْكَدِرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ نَحْوَهُ [٣١/١]

3906- Zeyd b. Erkam der ki: Ebû Bekr es-Sıddîk'in, kendisinden kazanç elde ettiği bir kölesi vardı. Bir gece köle kendisine bir yemekle geldi. Ebû Bekr yemekten bir lokma aldıktan sonra köle ona: "Her gece yemeğin nereden geldiğini sorardın. Bu gece ne oldu ki sormadın?" deyince, Ebû Bekr: "Açlığımdan dolayı soramadım" dedi ve: "Bu yemeği nereden getirdin?" diye sordu. Köle şöyle dedi: "Zamanında Cahiliye ahalisinden bir topluluğa uğramış ve hastalarına efsun yapmıştım. Onlar da bana bunun karşılığını vereceklerini söylemişlerdi. Bugün yanlarına uğradığımda düğünlerinin olduğunu gördüm. Bana da söz verdikleri gibi bunları verdiler."

Bunun üzerine Ebû Bekr, köleye: "Az daha beni helak edecektin!" diye çıkıştı ve parmağını boğazına sokarak yediği lokmayı kusmaya çalıştı. Ancak yediği lokma bir türlü çıkmıyordu. Oradakiler kendisine: "Bu ancak suyla çıkar" deyince bir bardak su getirilmesini istedi. Yuttuğu o lokmayı çıkarana kadar bu sudan içip kustu. Çıkardıktan sonra kendisine: "Allah sana merhamet etsin! Bütün bu çaban sadece bu lokma için miydi!" dediklerinde ise şöyle karşılık verdi: "Bu lokmayla birlikte canımın çıkacağını bilsem dahi yine de çıkarıp atardım! Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Harâm olan şeyle beslenen her cesedin, en fazla hak ettiği şey ateş olur*» buyurduğunu işittim. Ben de bu lokmadan dolayı bedenimin az da olsa beslenecek olmasından çekindim."[1]

Farklı kanallarla Âişe ve Câbir'den aynısı bildirilmiştir.

٣٩٠٧- حدثنا سليمان بن أحمد حدثنا محمد بن محمد التمار قال نا قرة بن حبيب قال حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنَا أَسْلَمُ الْكُوفِيُّ ، عَنْ مُرَّةَ الطَّيِّبِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَسَدٌ غُذِّيَ بِحَرَامٍ

[1] Ahmed (3/321, 399) ve Hâkim (4/422).

3907- Ebû Bekr es-Sıddik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Harâmla beslenen beden, cennete giremez"* buyurdu.

٣٩٠٨- حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَمُحَمَّدُ بْنُ قُدَامَةَ، قَالا: حَدَّثَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَوَّارٍ، حَدَّثَنِي كُرْدُوسٌ، قَالَ: خَطَبَ حُذَيْفَةُ بِالْمَدَائِنِ، فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، تَعَاهَدُوا ضَرَائِبَ غِلْمَانِكُمْ، فَإِنْ كَانَتْ مِنْ حَلالٍ فَكُلُوهَا، وَإِنْ كَانَتْ مِنْ غَيْرِ ذَلِكَ فَارْفُضُوهَا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّهُ لَيْسَ لَحْمٌ يَنْبُتُ مِنْ سُحْتٍ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ " [٢٨١/١]

3908- Kürdûs'un bildirdiğine göre Huzeyfe, Medâin'de kendilerine hutbe verip dedi ki: "Ey insanlar! Kölelerinizin kazançlarını kontrol edin. Eğer helalden ise onlardan yiyin, değilse reddedin. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Harâmla büyüyen bedenin cennete girmesi mümkün değildir»* buyurduğunu işittim."

٣٩٠٩- حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْفَقِيهُ الْوَاسِطِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدٍ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَتْنِي وَالِدَتِي مَرْوَةُ بِنْتُ مَرْوَانَ، قَالَتْ: حَدَّثَتْنِي وَالِدَتِي عَاتِكَةُ بِنْتُ بَكَّارٍ، عَنْ أَبِيهَا، قَالَ: سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يُحَدِّثُ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَا تَرَكَ عَبْدٌ شَيْئًا لِلَّهِ لا يَتْرُكُهُ، إِلا لَهُ إِلا عَوَّضَهُ اللَّهُ مِنْهُ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [١٩٦/٢]

3909- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir kul bir şeyi sadece Allah rızası için terk ederse, muhakkak ki, Allah ona bu şeyin yerine kendisi için dini ve dünyası için daha hayırlısını verir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩١٠- حُدِّثْتُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ أَيُّوبَ الأَخْرَمِ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ بَشِيرِ بْنِ مَنْصُورٍ السُّلَمِيُّ، قَالَ: ثنا يَحْيَى الْقُرَشِيُّ، ثُمَّ الزُّبَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ الْجُنْدِيسَابُورِيِّ، عَنْ حَسَّانَ بْنِ أَبِي سِنَانٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكُونَ الزُّهْدُ رِوَايَةً، وَالْوَرَعُ تَصَنُّعًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ، لَمْ يَرْوِهِ عَنِ الْحَسَنِ، مَرْفُوعًا فِيمَا أَعْلَمُ إِلا حَسَّانُ [١١٩/٣]

3910- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zühd laftan, verâ da gösterişten ibaret olmadıkça kıyamet kopmaz."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩١١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْحَرَّانِيُّ، ثنا أَبُو فَرْوَةَ الرَّهَاوِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَيُّوبَ الرَّقِّيُّ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " قَلَّ مَا يُوجَدُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ دِرْهَمٌ مِنْ حَلالٍ، أَوْ أَخٌ يُوثَقُ بِهِ " [٩٤/٤]

3911- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âhiret yaklaşınca helal bir dirhem veya güvenilebilecek bir kardeş azalacak"* buyurdu.

٣٩١٢- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ التَّمِيمِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ الأَرْغِيَانِيُّ، ثَنَا أَسَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْخَشَّابُ، بِالْمَصِّيصَةِ، ثَنَا أَبُو حَاجِبٍ الْحَاجِبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا عَقْلَ كَالتَّدْبِيرِ فِي رِضَى اللَّهِ، وَلا وَرَعَ كَالْكَفِّ، عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَلا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ، عَنْ زَيْدٍ تَفَرَّدَ بِهِ الْحَاجِبِيُّ [٣٤٢/٦]

3912- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Tedbir gibi bir akıl, nefsi Allah'ın haramlarından alıkoymak gibi bir verâ ve huy güzelliği gibi bir şeref yoktur."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩١٣- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْمُقْرِئُ، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ رَاشِدٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رُومَانَ، ثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نافع، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَالا يَرِيبُكَ، فَإِنَّكَ لَنْ تَجِدَ فَقْدَ شَيْءٍ تَرَكْتَهُ لِلَّهِ ﷻ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ أَبِي رُومَانَ، عَنِ ابْنِ وَهْبٍ [٣٥٢/٦]

3913- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu eleyhi vesellem): *"Seni şüpheye düşüren şeyi bırak, şüpheye düşürmeyen şeye bak. Sen Allah rızası için terk ettiğin şeyin yokluğunu hissetmezsin"* buyurdu.

---

[1] İbn Mâce (4218).

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩١٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدُ السِّجِسْتَانِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، ثنا عَبَّادُ بْنُ كَثِيرٍ الرَّمْلِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَسْبُ الْحَلالِ فَرِيضَةٌ بَعْدَ فَرِيضَةٍ " [١٢٦/٧]

3914- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Helal kazanç taleb etmek, farzdan sonra farzdır"* buyurdu.

٣٩١٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَبُو الزِّنْبَاعِ، وَأَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ، قَالا: ثنا رَوْحُ بْنُ صَلاحٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ رِبْعِيٍّ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لا يَكُونُ فِيهِ شَيْءٌ أَعَزَّ مِنْ ثَلاثَةٍ: أَخٍ يُسْتَأْنَسُ بِهِ، أَوْ دِرْهَمٍ مِنْ حَلالٍ، أَوْ سُنَّةٍ يُعْمَلُ بِهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ رَوْحُ بْنُ صَلاحٍ [١٢٧/٧]

3915- Huzeyfe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Öyle bir zaman gelecektir ki, şu üç şeyden daha üstünü olmayacaktır: Ünsiyet kurulabilecek bir kardeş veya helal bir dirhem ya da amel edilecek bir sünnet."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩١٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلْمٍ.ح وَثنا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَلَمَةَ، قَالا: ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا حَفْصُ بْنُ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ أَبُو إِسْمَاعِيلَ الأَيْلِيُّ، ثنا شُعْبَةُ، وَمِسْعَرٌ، قَالا ثنا أَبُو السَّفَرِ، ثنا ابْنُ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لأَصْحَابِهِ: " جَدِّدُوا الإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ، مَنْ كَانَ عَلَى حَرَامٍ حَوَّلَ مِنْهُ إِلَى غَيْرِهِ، الحديث تقدم في الصلاة [٢٤٠/٧]

3916- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına şöyle buyurdu: *"Kalbinizdeki imanı yenileyiniz. Harâm üzere olan, başka şeyle (helalle) değiştirsin."*

٣٨١٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَحْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، وَأَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبٍ، ثنا قَبِيصَةُ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (258).

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ لا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ، وَلا إِلَى أَجْسَامِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ جَعْفَرٍ، وَلا أَعْلَمُهُ رَوَاهُ عَنْ قَبِيصَةَ [١٢٤/٧]

3917- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah sizin suretlerinize ve bedenlerinize bakmaz. Sizin kalplerinize bakar."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٨١٧/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ، ثنا يَزِيدُ بْنُ الأَصَمِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ، وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ، وَأَعْمَالِكُمْ "، رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ، مِثْلَهُ[٩٨/٤]

3917/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellam) şöyle buyurdu: *"Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz. Sizin kalplerinize ve amellerinize bakar."*

٣٩١٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ إِمْلاءً، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْعَسْكَرِيُّ، ثنا صُهَيْبُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ، ثنا مَهْدِيٌّ، ثنا وُهَيْبُ بْنُ الْوَرْدِ الْمَكِّيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زُهَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَنْظُرْ مَا يَقُولُ "، غَرِيبٌ، لَمْ نَكْتُبْهُ، مُتَّصِلا، مَرْفُوعًا إِلا مِنْ حَدِيثِ وُهَيْبٍ [١٦٠/٨]

3918- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, her konuşanın dilinin yanındadır. Bu sebeple kişi Allah'tan korksun ve ne dediğine baksın"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩١٨/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُمَرَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَنْظُرْ مَا يَقُولُ " [٤٤/٩]

---

[1] Ahmed (2/285,539), Müslim (2564/34) ve İbn Mâce (4143).

3918/a- Ömer b. Zer'in, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah her konuşanın dilinin yanındadır. Bu sebeple kişi Allah'tan korksun ve ne dediğine baksın"* buyurdu.

٣٩١٨/ب- حَدَّثَنَا أَبُو حَامِدٍ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، ثنا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الطَّيَالِسِيُّ بِهَا، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصُّورِيُّ بِصُورٍ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، قَالَ: جَاءَنِي بِشْرُ بْنُ الْحَارِثِ، فَقَالَ: حَدِّثْنِي بِحَدِيثِ النَّبِيِّ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ "، فَقُلْتُ: ثنا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ "، فَقُلْتُ: مَا بَقَّى امْرُؤٌ عَلِمَ مَا تَقُولُ، فَقَالَ: حَسْبُكَ وَرَجَعَ " [٣٥٢/٨]

3918/b- Ebû Nuaym der ki: Bişr b. el-Hâris bana geldi ve: "Bana Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *«Allah her konuşanın dilinin yanındadır»* hadisinden bahset" dedi. Ona: "Ömer b. Zer'in babasından naklen bana bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Allah her konuşanın dilinin yanındadır»* buyurmuştur. Ama bugün bu söylediğini bilmeyen tek bir kişi bile kalmış değildir" karşılığını verdiğimde, Bişr: "Bu dediğin yeterlidir" dedi ve gitti.

٣٩١٩- حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ بَكْرٍ، حدَّثَنَا أَبُو بَحْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ الْقُشَيْرِيُّ، حدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ عَاصِمٍ الْخُرَاسَانِيُّ، حدَّثَنَا مَضَاءُ بْنُ عِيسَى بِالْكُوفَةِ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ مُغِيرَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، وَعَلْقَمَةَ، وَالأَسْوَدِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: " مَنْ ضَبَطَ هَذَا، وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ، وَهَذَا وَأَشَارَ إِلَى بَطْنِهِ، ضَمِنْتُ لَهُ الْجَنَّةَ "

3919- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim şuna* –diline işaret etti- *ve şuna* –karnına işaret etti- *sahip olacağı konusunda garanti verirse ben de onun Cennete gireceğine kefil olurum."*[1]

٣٩٢٠- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثنا عَبْدَانُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى الْمَرْوَزِيُّ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا جَابِرُ بْنُ مَرْزُوقٍ الْحَرْبِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ

---

[1] Buhârî (6474, 6807), Tirmizî (2520) ve Ahmed (5/333).

الْعَزِيزِ الْعُمَرِيِّ، عَنْ أَبِي طُوَالَةَ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ نَظَرَ فِي الدُّنْيَا إِلَى مَنْ فَوْقَهُ، وَفِي الدِّينِ إِلَى مَنْ تَحْتَهُ، لَمْ يَكْتُبْهُ اللَّهُ شَاكِرًا وَلا صَابِرًا، وَمَنْ نَظَرَ فِي الدُّنْيَا إِلَى مَنْ تَحْتَهُ، وَفِي الدِّينِ إِلَى مَنْ فَوْقَهُ، كَتَبَهُ اللَّهُ شَاكِرًا وَصَابِرًا " [٢٨٥/٨]

3920- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Dünyalık şeylerde kendisinden yukarıda olanlara, din konusunda aşağıda olanlara bakarsa, Allah onu şükreden ve sabreden olarak yazmaz. Dünyalık konusunda kendisinden aşağıda, din konusunda yukarıda olana bakanı Allah şükreden ve sabreden olarak yazar."*

٣٩٢١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَلِيٍّ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ نَافِعٍ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ.ح وثنا عُمَرُ بْنُ مُوسَى بْنِ عِيسَى، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ مَدْيَنَ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْمُكْنَى زُنْبُورٌ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْكُمْ، وَلا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ، فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ "، لَمْ نَكْتُبْهُ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، رَوَاهُ عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْكَلاعِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ فُضَيْلٍ، فَخَالَفَ أَصْحَابَ الأَعْمَشِ،

3921- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"(Dünyalık konusunda) kendinizden aşağı olan kimselere bakınız, üstün olan kimselere bakmayınız. Çünkü Allah'ın size verdiği nimeti küçük görmemeniz için size uygun davranış budur."*[1]

٣٩٢٢- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْمَادَرَانِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَجَّاجِ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْكَلاعِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، ثنا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ صُبَيْحٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ، وَهَذَا وَهْمٌ مِنْ عَبْدِ الأَعْلَى، أَوْ مِمَّنْ دُونَهُ، إِنَّمَا يُعْرَفُ لِلأَعْمَشِ فِي هَذَا الْحَدِيثِ ثَلاثَةُ أَقَاوِيلَ: الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ،

---

[1] Müslim (2863), Tirmizî (2513), İbn Mâce (4142) ve Ahmed (2/254, 482).

وَالأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، وَالأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ [١١٨/٨]

3922- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir. Ayrıca A'meş üzerinden Câbir ve Abdullah (b. Mes'ûd) rivayetleri de gelmiştir.

٣٩٢٢/أ- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، قَالَ: ثنا يَعْقُوبُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ، قَالَ: ثنا زَائِدَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ، فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَلا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ " [٦٠/٥]

3922/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"(Dünyalık konusunda) kendinizden aşağı olan kimselere bakınız. Çünkü Allah'ın size verdiği nimeti küçük görmemeniz için size uygun davranış budur."*

Diline Sahip Olma ve Uzlet

٣٩٢٣- ثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مِمْشَاذَ الْقَارِيُّ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: " قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مُرْنِي بِأَمْرٍ فِي الإِسْلامِ لا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ، قَالَ: فَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى لِسَانِهِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ شُعْبَةَ [٢٠١/٧]

3923- Süfyân es-Sekafî der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Bana İslam'da öyle bir şey emret ki, senden sonra onu kimseye sormayayım" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dilini gösterdi.[1]

٣٩٢٤- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو بَحْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ كَوْثَرٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبٍ تَمْتَامٌ، قَالَ: ثنا عَارِمٌ، وَمُسَدَّدٌ، وَسَهْلُ بْنُ مَحْمُودٍ، قَالُوا: ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَبِي الصَّهْبَاءِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ فَإِنَّ الأَعْضَاءَ كُلَّهَا تُكَفِّرُ اللِّسَانَ، وَتَقُولُ: نَنْشُدُكَ اللَّهَ فِينَا، إِنَّكَ إِذَا

---

[1] Müslim (38), Tirmizî (2410) ve İbn Mâce (3972).

اسْتَقَمْتَ اسْتَقَمْنَا، وَإِنِ اعْوَجَجْتَ اعْوَجَجْنَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ حَمَّادٌ، عَنْ أَبِي الصَّهْبَاءِ [٤/٣٠٩]

3924- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Âdem oğlu sabahladığında bütün organları dile boyun eğip yalvararak şöyle derler: Bizim haklarımızı korumakta Allah'tan kork. Eğer sen doğru olursan, biz de doğru oluruz. Eğer sen eğrilirsen biz de eğriliriz."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٢٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ ، قَالَ: ثنا أَبِي، قَالَ: ثنا الأَعْمَشُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: تُوُفِّيَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَقِيلَ: أَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " أَفَلا تَدْرُونَ، فَلَعَلَّهُ قَدْ تَكَلَّمَ بِمَا لا يَعْنِيهِ، أَوْ بَخِلَ بِمَا لا يَنْفَعُهُ ".حَدِيثُ التَّسْبِيحِ تَفَرَّدَ بِهِ الْفَضْلُ، عَنِ الأَعْمَشِ، وَحَدِيثُ الْمَمْلُوكِ تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو شِهَابٍ، وَحَدِيثُ الْحُجُبِ تَفَرَّدَ بِهِ الْحَسَنُ، عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ، وَهَذَا الْحَدِيثُ تَفَرَّدَ بِهِ عُمَرُ، عَنْ أَبِيهِ حَفْصٍ [٥/٥٥]

3925- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından biri vefat edince: "Cennet sana kutlu olsun" denildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bilmiyor musunuz? Belki de kendisini ilgilendirmeyen bir konuda bir söz söyledi veya kendisine faydası olmayan bir şeyde cimrilik yaptı"* buyurdu.

٣٩٢٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ إِمْلاءً، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْعَسْكَرِيُّ، ثنا صُهَيْبُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ، ثنا مَهْدِيٌّ، ثنا وُهَيْبُ بْنُ الْوَرْدِ الْمَكِّيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زُهَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَنْظُرْ مَا يَقُولُ "، غَرِيبٌ، لَمْ نَكْتُبْهُ، مُتَّصِلا، مَرْفُوعًا إِلا مِنْ حَدِيثِ وُهَيْبٍ [٨/١٦٠]

3926- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah her konuşanın dilinin yanındadır. Bu sebeple kişi Allah'tan korksun ve ne dediğine baksın"* buyurdu.

---

[1] Ahmed (3/96) ve Tirmizî (2407).

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٢٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ صَالِحٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَا النَّجَاةُ؟ قَالَ: " أَنْ تُمْسِكَ عَلَيْكَ لِسَانَكَ، وَيَسَعْكَ بَيْتُكَ، وَابْكِ عَلَى خَطِيئَتِكَ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ الْمُبَارَكِ، وَرَوَاهُ سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ، مِثْلَهُ [١٧٥/٨]

3927- Ukbe b. Âmir der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Allah'ın Resûlü! Kurtuluş nedir?"* diye sorduğumda: *"Diline sahip olman, evinde oturman ve günahlarına ağlamandır"* cevabını verdi.[1]

٣٨٢٨- حَدَّثَنَا جعفر بن محمد بن عمرو، ثنا أبو حصين، ثنا يحيى بن عَبْدُ الْحَمِيدِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، معناه .

3928- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٨٢٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ مثله .

3929- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٩٣٠- حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّبَيْرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنِ الْعَرْزَمِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مَا يَدْرِي مَا بَلَغَتْ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ، فَيُوجِبُ اللَّهُ لَهُ بها الْجَنَّةَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مَا يَدْرِي مَا بَلَغَتْ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ، فَيُوجِبُ لَهُ بِهَا النَّارَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ " غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ، وَالْعَرْزَمِيُّ اسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ [٢٤٨/٨]

3930- Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi farkında olmadan Allah'ın hoşnut olduğu bir sözü söyler ve kıyamet günü Allah ona cenneti vacip kılar. Yine kişi farkında olmadan*

---

[1] Ahmed (5/259) ve Tirmizî (2406).

Allah'ın gazabını gerektiren bir söz söyler ve kıyamet günü Allah ona cehennemi vacip kılar."[1]

٣٩٣١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ أَيُّوبَ بْنِ مَالِكٍ السَّقَطِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْمَرْوَزِيُّ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ مُوسَى، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ رَاشِدٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ كَثُرَ كَلامُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ، وَمَنْ كَثُرَ سَقَطُهُ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ، وَمَنْ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ كَانَتِ النَّارُ أَوْلَى بِهِ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى، وَنَافِعٍ، مَرْفُوعًا مُتَّصِلا، وَعِيسَى بْنُ يُونُسَ مَرْوَزِيٌّ يُلَقَّبُ بِفَنْجَا، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ بُخَارِيٌّ يُلَقَّبُ بِاللامِ، تَفَرَّدَ بِهِ عِيسَى، عَنْ عُمَرَ [٣/٧٤]

3931- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Çok konuşanın kusuru çok olur. Kusuru çok olanın da günahı çok olur. Günahı çok olan da cehenneme daha layıktır. Allah'a ve âhiret gününe iman eden, ya hayır söz söylesin veya sussun."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٣٢- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ حَفِظَ مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ، عَنِ الْمُقَدَّمِيِّ، عَنْ عُمَرَ، وَحَدَّثَ بِهِ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، عَنْ عَفَّانَ، عَنْ عُمَرَ [٣/٢٥٢]

3932- Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)**:** *"İki çenesi (dili) ve iki bacağı arasında olana (cinsel organına) sahip olan kişi, cennete girer"* **buyurdu.**[2]

Buhâri'nin rivayet ettiği sahih bir hadistir.

---

[1] Ahmed (3/469) ve Hâkim (1/46).

[2] Buhârî (6474, 6807), Ahmed (5/333), Tirmizî (2520), Hâkim (4/357) ve Taberânî

٣٩٣٣- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقِ بْنُ حَمْزَةَ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْكَاتِبُ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا عَوْنُ بْنُ سَلامٍ، ثنا أَبُو بَكْرٍ النَّهْشَلِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ ارْتَقَى الصَّفَا، فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ، فَقَالَ: يَا لِسَانُ، قُلْ خَيْرًا تَغْنَمْ، وَاسْكُتْ عَنِ الشَّرِّ تَسْلَمْ، مِنْ قَبْلِ أَنْ تَنْدَمَ، ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " أَكْثَرُ خَطَايَا ابْنِ آدَمَ مِنْ لِسَانِهِ "، غَرِيبٌ مِنَ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ أَبُو بَكْرٍ النَّهْشَلِيُّ وَاسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قِطَافٍ، كُوفِيٌّ [١٠٧/٤]

3933- Ebû Vâil Şakîk b. Seleme'nin bildirdiğine göre Abdullah b. Mes'ûd Safa tepesine çıkıp dilini tutarak şöyle dedi: "Ey dil! Pişman olmadan önce hayrı söyle kazanırsın, şerri söylemekten sakın kurtulursun. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Âdemoğlunun günahlarının çoğu dilindendir»* buyurduğunu işittim."

Gizli Yapılan Amel

٣٩٣٤- حَدَّثَنَا أَبُو مَخْلَدِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُوقٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ، ثنا حَفْصُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، سَمِعْتُهُ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ كَانَتْ لَهُ سَرِيرَةٌ صَالِحَةٌ أَوْ سَيِّئَةٌ أَلْبَسَهُ اللَّهُ ﷻ مِنْهَا رِدَاءً يُعْرَفُ بِهِ " [٢١٥/١٠]

3934- Osmân b. Affân der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minberde: *"Kimin gizlice yaptığı iyi veya kötü bir ameli olursa, Allah o kişiye bu ameliyle tanınacak bir giysi giydirir"* buyurduğunu işittim.

٣٩٣٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، ثنا رَوْحُ بْنُ مُسَافِرٍ، عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَسِرُّوا مَا شِئْتُمْ، فَوَاللَّهِ مَا أَسَرَّ عَبْدٌ وَلا أَمَةٌ سَرِيرَةً إِلا أَلْبَسَهُ اللَّهُ رِدَاءَهَا، خَيْرًا فَخَيْرًا، وَشَرًّا فَشَرًّا، حَتَّى لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ عَمِلَ خَيْرًا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حِجَابًا لأَظْهَرَ اللَّهُ ذَلِكَ الْخَيْرَ حَتَّى يَكُونَ ثَنَاؤُهُ فِي النَّاسِ خَيْرًا، وَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَسَرَّ شَرًّا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حِجَابًا لأَظْهَرَ اللَّهُ ذَلِكَ الشَّرَّ حَتَّى

يَكُونَ ثَنَاؤُهُ فِي النَّاسِ شَرًّا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زُبَيْدٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٥/٣٦]

3935- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dilediğinizi gizleyin! Vallahi erkek olsun, kadın olsun bir kul bir şeyi gizlerse Allah o kişiye bu işlediğinin elbisesini giydirir. Hayırsa hayır, şerse şer. Hatta sizden biri yetmiş perdenin arkasında bir hayır yapsa bile, o kişinin halk arasında hayırla anılması için Allah bu ameli açığa çıkarır. Yine sizden biri yetmiş perdenin arkasında bir kötülük yapsa bile, o kişinin halk arasında kötülükle anılması için Allah bu ameli açığa çıkarır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٣٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا أَبُو هِلالٍ الرَّاسِبِيُّ، قَالَ: ثنا عُقْبَةُ بْنُ أَبِي ثُبَيْتٍ الرَّاسِبِيُّ، عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَهْلُ الْجَنَّةِ مَنْ مَلأَ أُذُنَيْهِ مِنْ ثَنَاءِ النَّاسِ خَيْرًا وَهُوَ يَسْمَعُ، وَأَهْلُ النَّارِ مَنْ مَلأَ أُذُنَيْهِ مِنْ ثَنَاءِ النَّاسِ شَرًّا وَهُوَ يَسْمَعُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي الْجَوْزَاءِ، لَمْ يَرْفَعْهُ وَلَمْ يُسْنِدْهُ إِلا مُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي هِلالٍ [٣/٨٠]

3936- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cennetlik olan o kimsedir ki; Allah onun iki kulağını, işlediği iyi bir şeyden dolayı insanların övgüsü ile doldurur. Kendisi de bu övgüleri işitir. Cehennemlik olan da o kimsedir ki; Allah onun iki kulağını işlediği kötü bir şeyden dolayı insanların kötü olarak anmaları ile doldurur. Kendisi de kötülükle duyar."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٣٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَنْبَأَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ لِي أَنْ أَعْلَمَ إِذَا أَحْسَنْتُ وَإِذَا أَسَأْتُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا سَمِعْتَ جِيرَانَكَ يَقُولُونَ: قَدْ أَحْسَنْتَ، فَقَدْ أَحْسَنْتَ، وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ: قَدْ أَسَأْتَ، فَقَدْ أَسَأْتَ ".غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَنْصُورٍ لَمْ نَسْمَعْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٥/٤٣]

---

[1] İbn Mâce (4224) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/170).

3937- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! İyilik ve kötülük yaptığımı nasıl anlayabilirim?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Komşularının: «İyi yaptın» dediklerini işitirsen iyi yapmışsın demektir. Eğer: «Kötü yaptın» derlerse, kötü yaptın demektir."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٣٨- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يَعْمَلُ الْعَمَلَ فِي السِّرِّ فَيُطَّلَعُ عَلَيْهِ فَيَفْرَحُ؟ فَقَالَ: " لَهُ أَجْرَانِ أَجْرُ السِّرِّ، وَأَجْرُ الْعَلانِيَةِ "، لَمْ يَقُلْ أَحَدٌ عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، غَيْرَ يُوسُفَ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، وَاخْتُلِفَ فِيهِ عَلَى الثَّوْرِيِّ فَرَوَاهُ يَحْيَى بْنُ نَاجِيَةَ، فَقَالَ: عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيِّ، وَرَوَاهُ قَبِيصَةُ عَنْهُ، فَقَالَ: عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، وَرَوَاهُ أَبُو سِنَانٍ، عَنْ حَبِيبٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَالْمَحْفُوظُ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ حَبِيبٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، مُرْسَلا [٢٥٠/٨]

3938- Ebû Zer der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Bir kimse bir amel işler ve onu kimse görmesin diye gizli tutar ve sonradan onu başkalarından öğrenince hoşlanırsa durum ne olur?" deyince: *"Ona iki sevap vardır. Gizli yapmak sevabı ve açıktan yapma sevabı"* cevabını verdi.[2]

٣٩٣٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ.ح وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ، قَالا: حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يُبَاشِرُ الْعَمَلَ، ثُمَّ يَطَّلِعُ عَلَيْهِ فَلا يَسُوءُهُ؟ قَالَ: " ذَاكَ الَّذِي يُؤْتَى أَجْرَهُ مَرَّتَيْنِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْفَزَارِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْ بَقِيَّةَ، وَرَوَاهُ سَعْدُ بْنُ بَشِيرٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، نَحْوَهُ [٢٥٧/٨]

3939- Ebû Hureyre: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Bir kimse bir amel işler ve halk onu görünce (amelinin açığa

---

[1] İbn Mâce (4223), Ahmed (1/402), Abdurrezzak (19749) ve İbn Hibbân (2057).

[2] Tirmizî (2384), İbn Mâce (4226), Ahmed (4/415), Taberânî, *M. el-Kebîr* (7/29) ve İbn Hibbân (665, 2516).

çıkmasından) rahatsız olmazsa durum ne olur?" diye sorunca: *"İşte buna iki kat sevap verilir"* cevabını verdi.

Tek kanallı bir hadistir.

Sabır

٣٩٤٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُزَيْزٍ الْمَوْصِلِيُّ، ثنا صُبْحُ بْنُ دِينَارٍ الْبَلَوِيُّ، ثنا الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ، ثنا إِسْرَائِيلُ، وَسُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ كَانَ الصَّبْرُ رَجُلا لَكَانَ رَجُلا كَرِيمًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ الْمُعَافَى عَنْهُ، وَتَفَرَّدَ أَيْضًا بِحَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ [٢٩٠/٨]

3940- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer sabır bir insan olsaydı çok cömert biri olurdu"* buyurdu.

٣٩٤١- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، حَدَّثَنَا مُجَالِدٌ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ صِلَةَ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: " تَعَوَّدُوا الصَّبْرَ، فَأَوْشَكَ أَنْ يَنْزِلَ بِكُمُ الْبَلاءُ، أَمَا إِنَّهُ لا يُصِيبَنَّكُمْ أَشَدُّ مِمَّا أَصَابَنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ [٢٨٣/١]

3941- Huzeyfe der ki: "Kendinizi sabra alıştırın; zira belaların üzerinize inmesi pek yakındır. Ancak ne kadar bela inerse insin, zamanında Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) maruz kaldığımız belalar kadar olamaz."

٣٩٤٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبَانَ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شَقِيقٍ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ حَسَّانَ بْنِ عِمْرَانَ، عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ، فَقَالَ: " هَلْ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ عِلْمًا بِغَيْرِ تَعَلُّمٍ، وَهُدًى بِغَيْرِ هِدَايَةٍ؟ هَلْ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ أَنْ يُذْهِبَ اللَّهُ عَنْهُ الْعَمَى وَيَجْعَلَهُ بَصِيرًا؟ أَلا إِنَّهُ مَنْ رَغِبَ فِي الدُّنْيَا وَأَطَالَ أَمَلَهُ فِيهَا أَعْمَى اللَّهُ قَلْبَهُ عَلَى قَدْرِ ذَلِكَ، وَمَنْ زَهِدَ فِي الدُّنْيَا وَقَصَّرَ أَمَلَهُ فِيهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عِلْمًا بِغَيْرِ تَعَلُّمٍ وَهُدًى بِغَيْرِ هِدَايَةٍ، أَلا إِنَّهُ سَيَكُونُ بَعْدَكُمْ قَوْمٌ لا يَسْتَقِيمُ لَهُمُ الْمُلْكُ إِلا بِالْقَتْلِ وَالتَّجَبُّرِ، وَلا الْغِنَى إِلا بِالْبُخْلِ وَالْفَخْرِ وَلا الْمَحَبَّةُ، إِلا بِاسْتِخْرَاجٍ فِي الدِّينِ وَاتِّبَاعِ الْهَوَى، أَلا فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ

الزَّمَانَ مِنْكُمْ فَصَبَرَ عَلَى الْفَقْرِ، وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى الْعِزِّ لا يُرِيدُ بِذَلِكَ، إِلا وَجْهَ اللَّهِ تَعَالَى أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى ثَوَابَ خَمْسِينَ صِدِّيقًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا حَسَّانُ مُرْسَلا، وَلا أَعْلَمُ عَنْهُ رَاوِيًا إِلا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ

3942- Hasan(-ı Basrî) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün ashâbının yanına çıkıp şöyle buyurdu: *"Sizin içinizden hanginiz, Allah'ın kendisine hiç okumadan ilim vermesini ve yol gösteren olmadan hidayet bulmasını ister? Sizin içinizden hanginiz Allah'ın kendisinden körlüğü gidermesini ve kendisini basiretli (ileri görüşlü) yapmasını ister? Dikkat edin! Şüphesiz ki, kim dünyaya meyl ederse ve hakkında uzun uzun düşünürse, dünyaya olan meyli oranında Allah gözlerini kör eder. Kim dünyaya rağbet etmez ve dünya hakkında uzun uzun düşünmezse, Allah ona öğrenmeden ilim verir ve yol gösteren olmadan doğru yola erdirir. Uyanık olun! Muhakkak sizden sonra bir topluluk bulunacaktır ki, insanları haksız yere öldürmeden ve kibirlenmeden mülk ve saltanat elde edemeyecekler. Böbürlenme ve cimrilik olmadan zengin olamayacaklar. Nefislerinin arzularına uyup dinden çıkmadan da kendilerini sevdiremeyecekler. Bilin ki; sizlerden herhangi biriniz o zamana ulaşır da zenginliği elde etmeye gücü yettiği halde fakirliğe sabrederse, izzete (güçlü olmak) elinde olduğu halde zillete (güçsüzlüğe) tahammül ederse, sevilmeye gücü yeter iken milletin nefretine tahammül ederse ve bunları yalnız Allah rızası için yaparsa, Allah ona elli sıddık sevabı verir."*

Tek kanallı bir hadistir.

Nefisle Cihad

٣٩٤٣- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا أَبُو الرَّبِيعِ الْحُسَيْنُ بْنُ الْهَيْثَمِ الْمَهْرِيُّ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: ثنا أَبُو خُلَيْدٍ عُتْبَةُ بْنُ حَمَّادٍ وَلَم يذكر اسمه في دمشق أَحْفَظُ لِكِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى مِنْهُ، عَنْ سَعِيدٍ يَعْنِي ابْنَ بَشِيرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: أَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: " أَنْ تُجَاهِدَ نَفْسَكَ وَهَوَاكَ فِي ذَاتِ اللَّهِ ﷻ "، كَذَا رَوَاهُ قَتَادَةُ، وَتَفَرَّدَ بِهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ، وَخَالَفَ سُوَيْدُ بْنُ حُجَيْرٍ، قَتَادَةَ، فَقَالَ عَنِ الْعَلاءِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ

3943- Ebû Zer der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Hangi cihad daha üstündür?" diye sorunca: *"Allah yolunda nefsin ve hevanla yaptığın cihaddır"* cevabını verdi.

٣٩٤٤- حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ طَاهِرِ بْنِ يَحْيَى بْنِ قَبِيصَةَ الْفَلَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصٍ، قَالَ: ثنا أَبِي، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ حُجَيْرٍ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ، أَنَّهُ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ: أَيُّ الْمُجَاهِدِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: " مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ ﷻ "، قَالَ: أَنْتَ قُلْتَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو أَمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: بَلْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَهُ، لَمْ نَكْتُبْهُ مِنْ حَدِيثِ الْحَجَّاجِ إِلا مِنْ رِوَايَةِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ طَهْمَانَ عَنْهُ، وَلا رَوَى عَنْهُ، إِلا حَفْصُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ النَّيْسَابُورِيُّ

3944- Alâ b. Ziyâd der ki: Bir adam Abdullah b. Amr b. el-Âs'a: "Hangi cihad daha üstündür?" diye sorunca: *"Kişinin Allah yolunda nefsiyle yaptığı cihaddır"* cevabını verdi. Adam: "Ey Abdullah b. Amr! Bunu sen mi, yoksa Allah'ın Resûlü mü söylüyor?" diye sorunca: "Hayır, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) söyledi" cevabını verdi.

Tevekkül

٣٩٤٥- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ الْحَرْبِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، ثنا الْمُغِيرَةُ بْنُ أَبِي قُرَّةَ السَّدُوسِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، " أَعْقِلُهَا وَأَتَوَكَّلُ، أَوْ أُطْلِقُهَا وَأَتَوَكَّلُ؟، قَالَ: اعْقِلْهَا وَتَوَكَّلْ " [٣٩٠/٨]

3945- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Devemi bağlayıp ta mı yoksa serbest bırakarak mı tevekkül edeyim?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bağlayıp tevekkül et"* cevabını verdi.[1]

٣٩٤٦- ثنا أَبُو الْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلَوِيَّةَ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُعَاذٍ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الطَّنَافِسِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ آدَمَ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هُبَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا تَمِيمٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ

---

[1] Tirmizî (2517) ve İbn Hibbân (2549).

عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ أَنَّكُمْ تَوَكَّلْتُمْ عَلَى اللَّهِ حَقَّ التَّوَكُّلِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا "،

3946- Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer Allah'a hakkıyla tevekkül etseydiniz; sizi, sabah yuvasından aç ayrılıp, akşam tok olarak dönen kuşların beslendiği gibi rızıklandırırdı."*[1]

٣٩٤٧- ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُوسُفَ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، ثنا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ، مِثْلَهُ [١٠/٦٩]

3947- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٩٤٨- حدثنا عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَبُو الْحَسَنِ الصُّوفِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيُّ بِدِمَشْقَ، حَدَّثَنِي أَبُو يَعْقُوبَ بْنُ الْحُسَيْنِ الصُّوفِيُّ الرَّازِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، ثنا هِلالُ بْنُ سُوَيْدٍ أَبُو الْمُعَلَّى، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: أُهْدِيَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ طَوَائِرُ ثَلاثٌ، فَأَكَلَ طَيْرًا وَاسْتَخْبَأَ خَادِمُهُ طَيْرَيْنِ فَرَدَّهُمَا عَلَيْهِ فِي الْغَدِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " أَلَمْ أَنْهَكَ أَنْ تَرْفَعَ شَيْئًا لِغَدٍ؟ إِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِرِزْقِ كُلِّ غَدٍ "، [١٠/٢٤٣]

3948- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) (pişirilmiş) üç kuş hediye edilince, birini yedi. Hizmetçisi iki kuşu saklayıp ikinci gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne koyunca: *"Yarına bir şey bırakmanı yasaklamadım mı? Allah her günün rızkını gönderir"* buyurdu.

٣٩٤٨/أ- [١٠/٧٠] حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلَوِيَّةَ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُعَاذٍ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ، وَوَكِيعٌ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ ضِرَارِ بْنِ مُرَّةَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، قَالَ: " التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ جِمَاعُ الإِيمَانِ "، حَدَّثَنَاهُ أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ، ثنا ضِرَارٌ، عَنْ سَعِيدٍ، مِثْلَهُ، وَلَيْسَ فِيهِ ذِكْرُ سُفْيَانَ وَهُوَ الصَّوَابُ

3948/a- Saîd b. Cübeyr der ki: "Allah'a tevekkül etmek, imanla birlikte olmaktır."

---

[1] Tirmizî (2344), İbn Mâce (4164), Ahmed (1/52), İbn Hibbân (2548) ve Hâkim (4/318).

Hayâ ve İffet

٣٩٤٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفَّى، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ، عَنْ عِيسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُمَيْرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ، احْفَظُوا الرَّأْسَ وَمَا حَوَى، وَالْبَطْنَ وَمَا وَعَى، وَاذْكُرُوا الْمَوْتَ وَالْبِلَى، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ ثَوَابُهُ جَنَّةَ الْمَأْوَى " [٣٥٨/١]

3949- Hakem b. Umeyr'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'tan hakkıyla haya edin. Başı ve onun taşıdıklarını, karnı ve onun ihtiva ettiklerini muhafaza edip ölümü ve toprakta çürümeyi hatırlayın. Kim böyle yaparsa, onun sevabı Cennetu'l-Me'vâ'dır."*[1]

٣٩٥٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا السَّرِيُّ بْنُ سَهْلٍ الْجَنَدِيُّ نَيْسَابُورِيُّ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رُشَيْدٍ، ثَنَا مَجَاعَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا لَنَسْتَحِي وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، قَالَ: " لَيْسَ ذَاكَ وَلَكِنْ مَنِ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ، فَلْيَحْفَظِ الرَّأْسَ وَمَا حَوَى، وَالْبَطْنَ وَمَا وَعَى، وَلْيَذْكُرِ الْمَوْتَ وَالْبِلَى، وَمَنْ أَرَادَ الآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الدُّنْيَا، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدِ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُقْبَةَ وَقَتَادَةَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رُشَيْدٍ، عَنْ مَجَاعَةَ [٢٠٩/٤]

3950- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan hakkıyla hayâ edin"* buyurunca, sahabe: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a hamd olsun ki hayâ ediyoruz" karşılığını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara şöyle buyurdu: *"Söylemek istediğim bu (sizin anladığınız hayâ) değil. Allah'tan hakkıyla hayâ etmek, başı ve onun taşıdıklarını, karnı ve onun ihtiva ettiklerini muhafaza etmen, ölümü ve toprakta çürümeyi hatırlamandır. Kim âhireti dilerse, dünya hayatının ziynetini terk etmelidir. Kim bu söylenenleri yerine getirirse, Allah'tan hakkıyla hayâ etmiş olur."*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/246, 10/188) ve Hâkim (4/323).

[2] Tirmizî (2458) ve Ahmed (1/387).

٣٩٥١- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا إِبْرَاهِيمُ الْحَرْبِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا رَبِيعَةَ، يُحَدِّثُ عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كُلُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ؟ "، قَالُوا: نَعَمْ جَعَلَنَا اللَّهُ فِدَاكَ، قَالَ: " فَاقْصِرُوا مِنَ الأَمَلِ، وَتَبَيْنُوا حَالَكُمْ مِنَ أَنْصَارِكُمْ، وَاسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ "، قُلْنَا: كُلُّنَا نَسْتَحِي مِنَ اللَّهِ، قَالَ: " الْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ أَنْ لا تَنْسَوُا الْمَقَابِرَ وَالْبِلَى، وَلا تَنْسَوُا الْجَوْفَ وَمَا وَعَى وَلا الرَّأْسَ وَمَا حَوَى، وَمَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الآخِرَةِ يَدَعُ زِينَةَ الدُّنْيَا، هُنَالِكَ يَكُونُ قَدِ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ وَأَصَابَ وِلايَةَ اللَّهِ "، غَرِيبٌ بِهَذَا اللَّفْظِ لا أَعْلَمُهُ رَوَى عَنْ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ، عَنْ أَبِي رَبِيعَةَ، غَيْرُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، وَرَوَى بَعْضَ هَذَا اللَّفْظِ مُسْنِدًا مُتَّصِلا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ [١٨٥/٨]

3951- Hasan(-ı Basrî) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hepiniz cennete girmek ister misiniz?"* **diye sorunca, sahabe: "Allah bizi sana feda etsin, evet" cevabını verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber** (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Uzun emelleri bırakın ecellerinizi gözünüzün önünden ayırmayın ve Allah'tan hakkıyla hayâ edin."* **Biz: "Hepimiz Allah'tan hayâ ederiz" deyince, Resûlullah** (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah'tan hayâ etmek, kabirleri ve çürümeyi unutmamak, karnı ve içindekileri, başı ve ihtiva ettiklerini unutmamaktır. Kimin canı âhiret hayatını kazanmayı çekerse dünyanın ziynetlerini bıraksın. İşte bu noktada kişinin Allah'tan hakkıyla hayâ etmiş olur ve Allah'ın dostluğunu kazanmış olur."*

Tek kanallı bir hadistir.

Korku ve Ümit

٣٩٥٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَكَرِيَّا، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ مِهْرَانَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ عِيَاضِ بْنِ غَنْمٍ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ مِنْ خِيَارِ أُمَّتِي فِيمَا نَبَّأَنِي الْمَلأُ الأَعْلَى فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى قَوْمًا يَضْحَكُونَ جَهْرًا مِنْ سَعَةِ رَحْمَةِ رَبِّهِمْ، وَيَبْكُونَ سِرًّا مِنْ خَوْفِ شِدَّةِ عَذَابِ رَبِّهِمْ يَذْكُرُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ فِي بُيُوتِهِ الطَّيِّبَةِ، وَيَدْعُونَهُ بِأَلْسِنَتِهِمْ رَغَبًا وَرَهَبًا، وَيَسْأَلُونَهُ بِأَيْدِيهِمْ خَفْضًا

وَرَفْعًا، وَيَشْتَاقُونَ إِلَيْهِ بِقُلُوبِهِمْ عَوْدًا وَبَدْءًا، مَئُونَتُهُمْ عَلَى النَّاسِ خَفِيفَةٌ، وَعَلَى أَنْفُسِهِمْ ثَقِيلَةٌ، يَدِبُّونَ فِي الأَرْضِ حُفَاةً عَلَى أَقْدَامِهِمْ دَبِيبَ النَّمْلِ بِغَيْرِ مَرَحٍ، وَلا بَذَخٍ، وَلا مُثْلَةٍ، يَمْشُونَ بِالسَّكِينَةِ، وَيَتَقَرَّبُونَ بِالْوَسِيلَةِ، يَلْبَسُونَ الْخُلْقَانَ، وَيَتَّبِعُونَ الْبُرْهَانَ، وَيَتْلُونَ الْفُرْقَانَ، وَيُقَرِّبُونَ الْقُرْبَانَ، عَلَيْهِمْ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى شُهُودٌ حَاضِرَةٌ، وَأَعْيُنٌ حَافِظَةٌ، وَنِعَمٌ ظَاهِرَةٌ، يَتَوَسَّمُونَ الْعِبَادَ، وَيَتَفَكَّرُونَ فِي الْبِلادِ، أَجْسَادُهُمْ فِي الأَرْضِ وَأَعْيُنُهُمْ فِي السَّمَاءِ، أَقْدَامُهُمْ فِي الأَرْضِ وَقُلُوبُهُمْ فِي السَّمَاءِ، وَأَنْفُسُهُمْ فِي الأَرْضِ وَأَفْئِدَتُهُمْ عِنْدَ الْعَرْشِ، أَرْوَاحُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَعُقُولُهُمْ فِي الآخِرَةِ، لَيْسَ لَهُمْ إِلا أَمَلُهُمْ، قُبُورُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَمُقَامُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ثُمَّ تَلا هَذِهِ الآيَةَ: ﴿ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ﴾ [١٦/١]

3952- İyâd b. Ğanm'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Mele-i A'lâ'dan bana bildirildiğine göre ümmetimin hayırlılarından öyle kimseler vardır ki, Rablerinin rahmetinin genişliğine güvenerek toplum içinde gülerler, azabının büyüklüğünden korktukları için de gizlice ağlarlar. Allah'ın temiz evlerinde sabah akşam Rablerini zikrederler, Allah'ın rahmetini umarak ve azabından korkarak dilleriyle dua ederler, elleriyle sesli ve sessiz olarak isterler, her işlerinin sonunda ve başlangıcında kalpleriyle Allah'a yönelirler. İnsanlara külfetleri hafif kendilerineyse ağırdır. Yeryüzünde karıncanın yürüyüşü gibi yalınayak gösteriş yapmadan sükûnet içinde yürürler. Allah'a vesilelerle yaklaşır, eski giysiler giyer, İslam'ın açık emirlerine tâbi olurlar, Furkân'ı okurlar, kurbanla Allah'a yaklaşırlar. Allah tarafından onların üzerinde hazır şahitler ve koruyan gözler vardır. Bunlar, kulları iyi tanırlar ve ülkelerinin durumunu tefekkür ederler. Onların vücutları yerdeyken, gözleri semadadır. Ayakları, yerde kalpleri semadadır. Nefisleri dünyada, canları Arş'ın yanındadır. Ruhları dünyada, akılları âhirettedir. Onların âhiretten başka endişeleri yoktur. Onların kabirleri dünyada, makamları ise Rablerinin katındadır."* Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İşte bu, makamımdan korkan ve tehdidimden sakınan kimselere mahsustur."**[1] âyetini okudu.

٣٩٥٣- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ، ثنا مَسْعُودٌ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَوْسَطٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

[1] İbrâhîm Sur. 14

ﷺ يَقُولُ: " اسْتَقِيمُوا وَسَدِّدُوا، فَإِنَّ اللَّهَ لا يَعْبَأُ بِعَذَابِكُمْ شَيْئًا، وَسَيَأْتِي قَوْمٌ لا يَدْفَعُونَ عَنْ أَنْفُسِهِمْ بِشَيْءٍ "

3953- İbn Ebî Kebşe'nin, babasından bildirdiğine göre kendisi, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Doğru yolu tutup doğru işler yapın! Zira sizi cezalandırmak Allah için çok da zor bir iş değildir. Allah kendi nefislerinden hiçbir azabı geri savamayan bir kavim gönderecektir."* [1]

٣٩٥٣/أ- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَزَّازُ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ سَلامٍ الطَّوِيلِ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ زَيْدٌ: يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ لِلَّهِ ﷻ مَلائِكَةً فِي السَّمَاءِ أَبْصَرَ بِعَمَلِ بَنِي آدَمَ مِنْ بَنِي آدَمَ بِنُجُومِ السَّمَاءِ، فَإِذَا نَظَرُوا إِلَى عَبْدٍ يَعْمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ ذَكَرُوهُ بَيْنَهُمْ فَسَمَّوْهُ، وَقَالُوا: أَفْلَحَ اللَّيْلَةَ فُلانٌ، فَازَ اللَّيْلَةَ فُلانٌ، وَإِذَا رَأَوْا رَجُلا يَعْمَلُ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ تَعَالَى، قَالُوا: خَسِرَ اللَّيْلَةَ فُلانٌ، هَلَكَ فُلانٌ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ مَنْصُورُ بْنُ زَاذَانَ وَهُوَ تَابِعِيٌّ مِنْ قُرَى وَاسِطٍ، وَعَنْهُ زَيْدٌ الْعَمِّيُّ حَدَّثَ بِهِ، الأَئِمَّةُ، وَالأَعْلامُ، عَنْ أَبِي النَّضْرِ، عَنْ سَلامٍ [٢/٢٨١]

3953/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın semada, insanların amellerini, onların gökteki yıldızları görmesinden daha iyi gören melekleri vardır. Allah'ın rızasına uygun davranış sergileyen birini gördükleri zaman, ismini vererek onu aralarında anarlar ve: «Falan kişi bu gece felaha erdi. Bu gece falan kişi başarıya erişti» derler. Allah'a isyan eden birini gördüklerinde de: «Falan kişi bu gece hüsrana uğradı. Falan kişi helak oldu» derler."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٥٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ، قَالَ: ثنا وَهْبُ بْنُ رَاشِدٍ الْبَصْرِيُّ، عَنْ فَرْقَدٍ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى نَبِيٍّ مِنَ الأَنْبِيَاءِ: " قُلْ لِعِبَادِيَ الصِّدِّيقِينَ لا يَغْتَرُّوا بِي، فَإِنِّي إِنْ أُقِمْ عَلَيْهِمْ

---

1. Ahmed (4/223).

قِسْطِي أَوْ عَدْلِي أُعَذِّبْهُمْ غَيْرَ ظَالِمٍ لَهُمْ، وَقُلْ لِعِبَادِيَ الْمُذْنِبِينَ لا يَيْأَسُوا مِنْ رَحْمَتِي فَإِنِّي لا يَكْبُرُ عَلَيَّ ذَنْبٌ أَغْفِرُهُ لَهُمْ " [٣/٤٨]

3954- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah peygamberlerden birine şöyle vahyetti: Sıddik kullarıma, benim hakkımda aldanmamalarını söyle. Çünkü eğer onlara adaletimi uygularsam, onlara azab ederim ve zulmetmiş te olmam. Günahkar kullarıma da rahmetimden ümit kesmemelerini söyle. Benim, onların günahlarını bağışlamam bana ağır (zor) gelmez."*

٣٩٥٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٌ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَاجِيَةَ، حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّمَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ يَرْجُوهَا، وَيَجْتَنِبُ مِنَ النَّارِ مَنْ يَخَافُهَا، وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زَيْدٍ، مَرْفُوعًا مُتَّصِلا تَفَرَّدَ بِهِ حَفْصٌ، وَرَوَاهُ ابْنُ عَجْلانَ، عَنْ زَيْدٍ، مُرْسَلا [٣/٢٢٥]

3955- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Cennete, onu umanlar girer, cehennemden de ondan korkanlar sakınır. Allah, kullarından merhametli olanlara merhamet eder."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ الأَزْدِيُّ، بِعَكَّةَ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مَيْمُونٍ ، حَدَّثَنَا الْهُذَيْلُ بْنُ حَبِيبٍ، عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: " لَمَّا نَزَلَتِ الآيَاتُ الْمُوجِبَاتُ الَّتِي أَوْجَبَ اللَّهُ تَعَالَى النَّارَ لِمَنْ عَمِلَ بِهَا يَعْنِي قَوْلَهُ: ﴿لا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ، وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا، إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا﴾، وَنَحْوَهَا كُنَّا نَشْهَدُ عَلَى مَنْ يَعْمَلُ شَيْئًا مِنْ هَذَا أَنَّ لَهُ النَّارَ حَتَّى نَزَلَتْ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾، فَلَمَّا أُنْزِلَتْ كَفَفْنَا عَنِ الشَّهَادَةِ، فَلَمْ نَشْهَدْ أَنَّهُمْ فِي النَّارِ، وَخَفَّفْنَا عَلَيْهِمْ لِمَا أَوْجَبَ اللَّهُ ﷻ لَهُمْ "، فَقَالَ مُقَاتِلٌ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ: " الْفَقِيهُ مَنْ لَمْ يُوئِسِ

---

[1] İbn Ebî Şeybe (13/232).

النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى، وَلَمْ يُرَخِّصْ لَهُمْ فِي مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُقَاتِلٍ، وَزَيْدٍ، وَرَوَاهُ النُّعْمَانُ بْنُ عَبْدِ السَّلامِ، وَحَمَّادُ بْنُ قَرَّاظٍ، عَنْ مُقَاتِلٍ، نَحْوَهُ [٣/٢٢٥]

3956- Abdullah b. Ömer b. el-Hattâb der ki: Cehennemlik olunmasına sebep olan âyetler nazil olunca, yani **"Mallarınızı aranızda haksız sebeplerle yemeyin"**[1], **"Kim bir mümini kasden öldürürse..."**[2] ve **"Haksızlıkla yetimlerin mallarını yiyenler şüphesiz karınlarına ancak ateş tıkınmış olurlar"**[3] ve benzeri âyetler nazil olunca bunlardan birini yapanın cehennemlik olduğuna şahitlik ederdik. **"Allah kendisine ortak koşmayı elbette bağışlamaz, bundan başkasını dilediğine bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse, şüphesiz büyük bir günahla iftira etmiş olur"**[4] âyeti nazil olunca, böyle şahitlik etmeyi bıraktık ve artık cehennemlik olduklarına şahitlik etmez ve onlara verilecek azabın daha hafif olabileceğini düşünmeye başladık.

Mukâtil ekledi: Hz. Ali: "Fakih olan kişi, halkı Allah'ın rahmetinden yana ümitsizliğe düşürmez ve Allah'a isyan noktasında onlara ruhsatlar vermez" demiştir.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٥٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْخَثْعَمِيُّ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى السُّدِّيُّ.ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَصْقَلَةَ، ثَنَا رِزْقُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْلَى، ثَنَا عُمَرُ بْنُ صُبْحٍ، عَنْ ثَوْرٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " قَالَ اللَّهُ ﷻ: وَعِزَّتِي لا أَجْمَعُ لِعَبْدِي أَمْنَيْنِ وَلا خَوْفَيْنِ إِنْ هُوَ أَمِنَنِي فِي الدُّنْيَا أَخَفْتُهُ يَوْمَ أَجْمَعُ فِيهِ عِبَادِي، وَإِنْ هُوَ خَافَنِي فِي الدُّنْيَا أَمَّنْتُهُ يَوْمَ أَجْمَعُ فِيهِ عِبَادِي "

3957- Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah: "İzzetime yemin olsun ki; kulum için iki emniyeti ve iki*

---

[1] Bakara Sur. 188

[2] Nisa Sur. 93

[3] Nisa Sur. 10

[4] Nisa Sur. 48

korkuyu bir araya getirmem. Eğer kulum dünyada benden emin olursa, kullarımı topladığım günde onu korkuturum. Eğer dünya hayatında benden korkarsa, kullarımı topladığım o günde kendisini emniyette kılarım" buyurdu."

٣٩٥٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ وَمَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالا: ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الثَّقَفِيُّ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ، ثنا مُخْتَارُ بْنُ غَسَّانَ، ثنا عِيسَى بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ عَامِرٍ، قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ وَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ عَلَى الْمِنْبَرِ، وَهُوَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى نَبِيٍّ مِنْ أَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ: قُلْ لأَهْلِ طَاعَتِي مِنْ أُمَّتِكَ أَنْ لا يَتَّكِلُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ، فَإِنِّي لا أُقَاصُّ عَبْدًا الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشَاءَ أَنْ أُعَذِّبَهُ إِلا عَذَّبْتُهُ، وَقُلْ لأَهْلِ مَعْصِيَتِي مِنْ أُمَّتِكَ لا يُلْقُوا بِأَيْدِيهِمْ، فَإِنِّي أَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ وَلا أُبَالِي، وَأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ قَرْيَةٍ، وَلا مَدِينَةٍ، وَلا أَهْلِ أَرْضٍ، وَلا رَجُلٍ بِخَاصَّةٍ، وَلا امْرَأَةٍ، يَكُونُ لِي عَلَى مَا أُحِبُّ، إِلا كُنْتُ لَهُ عَلَى مَا يُحِبُّ، وَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ مَدِينَةٍ، وَلا أَهْلِ أَرْضٍ، وَلا رَجُلٍ بِخَاصَّةٍ، وَلا امْرَأَةٍ، يَكُونُ عَلَى مَا أُحِبُّ، إِلا كُنْتُ لَهُ عَلَى مَا يُحِبُّ، ثُمَّ يَتَحَوَّلُ عَمَّا أُحِبُّ إِلَى مَا أَكْرَهُ إِلا تَحَوَّلْتُ لَهُ مِمَّا يُحِبُّ إِلَى مَا يَكْرَهُ، وَأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ قَرْيَةٍ، وَلا أَهْلِ مَدِينَةٍ، وَلا أَهْلِ أَرْضٍ، وَلا رَجُلٍ بِخَاصَّةٍ، وَلا امْرَأَةٍ، يَكُونُ عَلَى مَا أَكْرَهُ، إِلا كُنْتُ لَهُ عَلَى مَا يَكْرَهُ، ثُمَّ يَتَحَوَّلُ عَمَّا أَكْرَهُ إِلَى مَا أُحِبُّ إِلا تَحَوَّلْتُ لَهُ عَلَى مَا يَكْرَهُ إِلَى مَا يُحِبُّ، لَيْسَ مِنِّي مَنْ تَطَيَّرَ أَوْ تُطِيِّرَ لَهُ، أَوْ تَكَهَّنَ أَوْ تُكُهِّنَ لَهُ، أَوْ سَحَرَ أَوْ سُحِرَ لَهُ، إِنَّمَا أَنَا وَخَلْقِي، وَكُلُّ خَلْقِي لِي "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَبِي دَاوُدَ الضَّمْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ مُخْتَارٌ [١٩٤/٤]

3958- Ebû Abdirrahman der ki: Mescide girdiğimde müminlerin emiri Ali b. Ebî Tâlib'in minberde şöyle dediğini işittim: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah İsrail oğullarından bir peygambere şöyle vahyetti: Ümmetinden bana itaat edenlere söyle; amellerine güvenmesinler. Çünkü kıyamet günü ben kula hesapta kısas yapmak, onu azaplandırmak dilersem azaplandırırım. Ümmetinden bana isyan edenlere de elleriyle kendilerini cehenneme atmamalarını söyle. Ben muhakkak büyük günahı umursamaz affederim. Bir köy veya şehir halkı, erkek ve kadınlar benim sevdiğim hal üzere olurlarsa, ben de sevdikleri hal üzere olurum. Bir köy veya şehir halkı, erkek ve kadınlar benim sevdiğim hal üzere olur; sonra sevmediğim bir hale dönüşürlerse,*

ben de bir hale dönerim. Bir köy veya şehir halkı, erkek ve kadınlar benim nefret ettiğim halde olurlarsa, ben de nefret ettikleri halde olurum. Eğer bu halden sevdiğim hale dönerlerse, ben de nefret ettikleri halden sevdikleri hale dönerim. (Bir şeyi) uğursuzluk sayan veya kendisi için uğursuzluk saydıran, kehânette bulunan veya kendisi için kehânette bulunduran, sihir yapan ve yaptıran benden değildir. Kainatta ne varsa Ben ve yarattıklarımdan ibarettir. Bütün mahlukatım bana aittir."

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٥٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الضَّبِّيُّ، قَالَ: ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: " يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ، وَلَوْ لَقِيتَنِي بِمِلْءِ الأَرْضِ خَطَايَا لَقِيتُكَ بِمِثْلِهَا مَغْفِرَةً، مَا لَمْ تُشْرِكْ بِي شَيْئًا، وَلَوْ بَلَغَتْ خَطَايَاكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ حَبِيبٍ عَنْ سَعِيدٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ قَيْسٍ عَنْهُ

3959- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah şöyle buyurdu: Ey Âdemoğlu! Sen bana dua edip, (affımı) ümid ettikçe, senden her ne sâdır olsa, aldırmam ve seni affederim. Sen, bana yeryüzü dolusu günahla gelsen, bana ortak koşmadığın müddetçe, seni yeryüzü dolusu mağfiretle karşılarım. Günahların gökyüzündeki bulutlar kadar olsa, sonra bana dönüp istiğfar etsen, seni affederim."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٥٩/أ- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مَالِكُ بْنُ دَاوُدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ الرَّقِّيُّ، قَالَ: ثنا وَهْبُ بْنُ رَاشِدٍ، قَالَ: ثنا مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ، عَنْ خَلاسِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهِ ﷻ يَقُولُ: " أَنَا اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنَا، مَالِكُ الْمُلْكِ وَمَالِكُ الْمُلُوكِ، قُلُوبُ الْمُلُوكِ بِيَدِي، وَإِنَّ الْعِبَادَ إِذَا أَطَاعُونِي حَوَّلْتُ قُلُوبَ مُلُوكِهِمْ عَلَيْهِمْ بِالرَّأْفَةِ وَالرَّحْمَةِ، وَإِنَّ الْعِبَادَ إِذَا عَصَوْنِي حَوَّلْتُ قُلُوبَ مُلُوكِهِمْ عَلَيْهِمْ بِالسَّخَطِ وَالنِّقْمَةِ، فَسَامُوهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ، فَلا تَشْغَلُوا أَنْفُسَكُمْ بِالدُّعَاءِ عَلَى الْمُلُوكِ، وَلَكِنِ اشْغَلُوا

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (2/20-21).

أَنْفُسَكُمْ بِالذِّكْرِ وَالتَّفَرُّغِ عَلَيَّ أَكْفِكُمْ مُلُوكَكُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ مَرْفُوعًا، تَفَرَّدَ بِهِ عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ، عَنْ وَهْبِ بْنِ رَاشِدٍ تم الجزء الثاني من كتاب حلية الأولياء ويليه الجزء الثالث وأوله ذكر أيوب السختياني [٣٨٩/٢]

3959/a- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Allah şöyle buyurur: Ben, kendisinden başka ilah olmayan, mülkün sahibi ve kralların maliki olan Allah'ım. Kralların kalbi benim elimdedir. Eğer kullar bana itaat ederlerse, yöneticilerinin kalplerinin onlara karşı şefkat ve rahmetle doldururum. Eğer kullar bana isyan ederlerse yöneticilerinin kalplerini onlara karşı öfke ve zorbalık hisleriyle doldururum. Onlar da kendilerine azabın her türlüsünü tattırırlar. Kendinizi yöneticilere beddua etmekle meşgul etmeyin. Onun yerine daima beni zikrederek bana ayırın ki o yöneticilerinize karşı ben size yeteyim."*

٣٩٦٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ " الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ، وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ " [١٢٥/٧]

3960- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet, sizden birine ayakkabısının bağından daha yakındır. Cehennem de aynı mesafededir"* buyurdu.[1]

٣٩٦١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَلِيٍّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقَطَّانُ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَمْرٍو الْحِمْصِيُّ، ثنا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ، ثنا بَقِيَّةُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، حَدَّثَنِي أَبُو ثَابِتٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " حَسْبِي رَجَائِي مِنْ خَالِقِي، وَحَسْبِي دِينِي مِنْ دُنْيَايَ "، كَذَا رَوَاهُ عَنْ أَبِي ثَابِتٍ، فَأَرْسَلَهُ [٥٤/٨]

3961- Ebû Sâbit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yaratıcıma olan ümidim bana yeter. Dünyamdan da dinim bana yeter"* buyurdu.

---

[1] Buhârî (11/321), Ahmed (1/387, 413) ve Beyhakî (3/368).

Şöhretten Kaçınmak

٣٩٦٢- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْوَرَّاقُ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ مَرْوَانَ الْمَقْدِسِيُّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ وَسَّاجٍ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَإِنْ كَانَ خَيْرًا؟ قَالَ: " وَإِنْ كَانَ خَيْرًا، فَهُوَ مَزَلَّةٌ إِلا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ، وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَهُوَ شَرٌّ " [٢٤٧/٥]

3962- İmrân b. Husayn bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Parmakla gösterilen biri olması, günah olarak kişiye yeter!"* Kendisine: "Ey Allah'ın Resûlü! Peki, bu kişi iyi biri ise?" diye sorulunca ise şöyle buyurmuştur: *"İyi olsa dahi, Allah'ın merhamet ettikleri dışında böylesi bir şey, kişi için zillettir. Kötü biri ise, zaten kötü biridir."*[1]

Hasedin Yerilmesi

٣٩٦٣- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ أَحْمَدَ السَّامِيُّ، حَدَّثَنَا الْمُسَيِّبُ بْنُ وَاضِحٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ حَجَّاجٍ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا، وَكَادَ الْحَسَدُ أَنْ يَكُونَ سَبَقَ الْقَدَرَ " [٢٥٣/٨]

3963- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fakirlik neredeyse küfür olacaktı ve hased neredeyse kaderin önüne geçecekti"* buyurdu.

٣٩٦٤- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، وَفَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، قَالا: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو عَاصِمٍ النَّبِيلُ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الْحَجَّاجِ يَعْنِي ابْنَ فُرَافِصَةَ، عَنْ يَزِيدَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا، وَكَادَ الْحَسَدُ أَنْ يَغْلِبَ الْقَدَرَ " [٥٣/٣] [١٠٩/٣]

3964- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fakirlik neredeyse küfür olacaktı ve hased neredeyse kaderi yenecekti"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/210).

Riya ve Nifakın Yerilmesi

٣٩٦٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحَسَنِ السِّقْطِيُّ الْمُعَدِّلُ، ثنا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَخْتَرِيُّ، ثنا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الشِّرْكُ أَخْفَى فِي أُمَّتِي مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا "، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ النَّجَاةُ وَالْمَخْرَجُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " أَلا أُعَلِّمُكَ شَيْئًا إِذَا قُلْتَهُ بَرِئْتَ مِنْ قَلِيلِهِ، وَكَثِيرِهِ، وَصَغِيرِهِ، وَكَبِيرِهِ، قَالَ: قُلِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَعْلَمُ وَلا أَعْلَمُ "، تَفَرَّدَ بِهِ عَنِ الثَّوْرِيِّ، يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ [١١٢/٧]

3965- Ebû Bekr es-Sıddik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şirk, sizin içinize karıncanın kayanın üzerinde yürüyüşünden daha gizli bir şekilde girer."* Ebû Bekr: "Ey Allah'ın Resûlü! Bundan kurtuluş ve çıkış yolu nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Sana, söylediğin takdirde şirkin azından da çoğundan da, küçüğünden de büyüğünden de kurtulacağın sözü öğreteyim mi? Şöyle söyle: "Allahım! Bilerek sana bir şeyi ortak koşmaktan Sana sığınırım. Bilmeden ortak koştuğum şey için de Sana istiğfar ederim."*

٣٩٦٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْوَرَّاقُ، ثنا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُكْرَمٍ، حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْمُبَارَكِ، ثنا أَبُو تُرَابٍ الزَّاهِدُ الْبَلْخِيُّ، ثنا وَاصِلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَبُو حَمْزَةَ، عَنْ رُقْبَةَ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ جُنْدُبِ بْنِ سُفْيَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ: " مَنْ يُسَمِّعْ يُسَمِّعِ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ يُرَائِي يُرَائِي اللَّهُ بِهِ "

3966- Cundub b. Süfyân der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim duyulsun diye bir iş işlerse, Allah onun değersizliğini duyurur. Kim gösteriş olsun diye bir iş yaparsa, Allah da onun gösteriş yapmasını ve değersizliğini ortaya çıkarır"* buyurduğunu işittim.[1]

٣٩٦٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمُنْعِمِ بْنُ عُمَرَ، ثنا أَبُو سَعِيدٍ الأَعْرَابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ الْفَرَجِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ، ثنا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي

---

[1] Müslim (2987/48), İbn Mâce (4207) ve Ahmed (4/313).

سَلَمَةَ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " بَشِّرْ أُمَّتِي بِالسَّنَاءِ وَالرِّفْعَةِ وَالتَّمْكِينِ، وَأَنَّ مَنْ عَمِلَ عَمَلَ الآخِرَةِ يُرِيدُ بِهِ الدُّنْيَا، فَلَيْسَ لَهُ فِي الآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ " [٢٩٠/١٠]

3967- Ubey b. Ka'b'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ümmetimi, saygınlık, yücelik ve yeryüzüne hâkim olmakla müjdele. Kim âhiret amellerinden birini dünyalık bir gayeyle yaparsa, âhirette hiçbir nasibi olmaz."*[1]

٣٩٦٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ أَنَسٍ، مثله. [٤٢/٩]

3968- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٩٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ، مثله . [٢٥٥/١]

3969- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٩٧٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، فِي جَمَاعَةٍ قَالُوا: ثنا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا، قَالَ: أَعْطَانِي عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ مُحَمَّدٍ السُّكَّرِيُّ، كِتَابًا وَكَتَبْتُ مِنْهُ، ثنا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ، قَالَ: ثنا أَبَانُ بْنُ تَغْلِبَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ سَمَّعَ النَّاسَ بِعَمَلِهِ سَمَّعَ اللَّهُ بِمَسَامِعِ خَلْقِهِ وَصَغَّرَهُ وَحَقَّرَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ خَيْثَمَةَ، لَمْ يَرْوِهِ إِلا عَبْدُ الرَّحِيمِ [١٢٣/٤] [٩٩/٥]

3970- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim duyulsun diye bir iş işlerse, Allah onun alçaklığını ve hakirliğini kullara duyurur"* buyurdu.[2]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Ahmed (5/134) ve Hâkim (4/318).

[2] Ahmed (2/162, 223).

٣٩٧٠/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْعَبَّاسِ الْوَرَّاقُ، ثنا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُكْرَمٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْمُبَارَكِ، ثنا أَبُو تُرَابٍ الزَّاهِدُ الْبَلْخِيُّ، ثنا وَاصِلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَبُو حَمْزَةَ، عَنْ رُقْيَةَ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ جُنْدُبِ بْنِ سُفْيَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ رَاءَى رَاءَى اللَّهُ بِهِ "

3970/a- Cundub b. Süfyân der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim duyulsun diye bir iş işlerse, Allah onun kıymetsizliğini duyurur. Kim gösteriş olsun diye bir iş yaparsa, Allah da onun gösteriş yapmasını ve değersizliğini ortaya çıkarır."*

٣٩٧١- مَا ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ، قَالَ: ثنا ابْنُ جُرَيْجٍ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ يُوسُفَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ، قَالَ: تَفَرَّقَ النَّاسُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، فَقَالَ لَهُ نَاتِلٌ أَخُو أَهْلِ الشَّامِ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ حَدِّثْنَا حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " أَوَّلُ النَّاسِ يُقْضَى فِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلاثَةُ رِجَالٍ: رَجُلٌ اسْتُشْهِدَ فَأُتِيَ بِهِ اللَّهُ وَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا، قَالَ: مَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ، قَالَ: كَذَبْتَ، إِنَّمَا أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ فُلانٌ جَرِيءٌ فَقَدْ قِيلَ، فَأَمَرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ، وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَقَرَأَ الْقُرْآنَ، فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا، فَقَالَ: مَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَقَرَأْتُ الْقُرْآنَ وَعَلَّمْتُهُ فِيكَ، قَالَ: كَذَبْتَ، إِنَّمَا أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ: فُلانٌ عَالِمٌ وَفُلانٌ قَارِئٌ فَقَدْ قِيلَ، فَأَمَرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ إِلَى النَّارِ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مِنْ أَنْوَاعِ الْمَالِ، فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا، فَقَالَ: مَا عَمِلْتَ مَا فِيهَا؟ فَقَالَ: مَا تَرَكْتُ مِنْ شَيْءٍ تُحِبُّ أَنْ يُنْفَقَ فِيهِ إِلا أَنْفَقْتُ فِيهِ لَكَ، قَالَ: كَذَبْتَ، إِنَّمَا أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ: فُلانٌ جَوَادٌ، فَقَدْ قِيلَ، فَأَمَرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ جُرَيْجٍ [١٩٢/٢]

3971- Süleyman b. Yesâr der ki: Halk Ebû Hureyre'nin etrafından dağılınca, Şam halkından Nâtil: "Ey Ebû Hureyre! Bize, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğin bir şey anlat" dedi. Ebû Hureyre şöyle anlattı: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kıyamet günü ilk olarak haklarında hüküm verilecekler üç kişidir: Bunlardan biri şehid olan bir adamdır. Allah onu huzuruna getirir ve ona verdiği nimetleri hatırlatır, o da hatırlar ve*

nail olduğu nimetleri itiraf eder. Allah: «Peki bunca nimetlere karşı ne yaptın?» diye sorunca: «Senin yolunda savaştım ve şehid düştüm» cevabını verir. Allah: «Hayır yalan söylüyorsun, sen cesur desinler diye savaştın. Neticede bu söz de senin hakkında söylenmiştir» buyurur ve bu kişi verilen emir üzerine yüzüstü sürüklenerek cehenneme atılır. Diğer bir adam ise ilim öğrenip, Kur'ân okumuş bir kimse olup o da Allah'ın huzuruna getirilir. Allah ona da verdiği nimetleri hatırlatır. O da hatırlar ve itiraf eder. Allah: «Peki bu nimetlere karşılık ne yaptın?» diye sorunca: «İlim öğrendim, senin rızan için Kur'an okuyup öğrettim» cevabını verir. Allah da buyurur ki: «Yalan söyledin. Sen âlim desinler diye ilim öğrendin, ne güzel okuyor desinler diye Kur'ân okudun. Zaten bu sözler de senin için söylenmiştir.» Sonra emredilir de yüzüstü cehenneme atılır.

Daha sonra Allah'ın kendisine her çeşit mal ve imkan verdiği bir kimse Allah'ın huzuruna getirilir. Allah verdiği nimetleri ona hatırlatır, o da onları itiraf eder. Bunun üzerine Allah: «Peki ya sen bu nimetlere karşılık neler yaptın?» diye sorunca: «Senin rızanı kazanmak için sevdiğin yollarda harcadım» cevabını verir. Allah kendisine: «Yalan söylüyorsun, halbuki sen bütün yaptıklarını, "Ne cömert adam" desinler diye infak ettin. Bu söz de senin hakkında gerçekten söylenmiştir» buyurur ve Allah'ın emri üzerine bu kimse de yüzüstü cehenneme atılır."[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٩٧٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ أَبِي الْوَلِيدِ، عَنْ شُفَيٍّ الأَصْبَحِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يَأْتِي ثَلاثَةُ نَفَرٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ جَرِيءٌ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ، وَرَجُلٌ جَوَادٌ، وَرَجُلٌ قَارِئٌ ".الْحَدِيثَ بِطُولِهِ وَرَوَاهُ حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ أَبِي الْوَلِيدِ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ شُفَيٍّ [١٦٩/٥]

3972- Bu hadis başka bir kanalla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Kıyamet günü üç kişi getirilir. Öldürülene kadar savaşan cesur bir adam, cömert bir adam ve âlim bir adam"* **şeklinde başlayıp rivayet edilmiştir.**

---

[1] Müslim (1905), Tirmizî (2382), Nesâî (6/23), Ahmed (2/322), Hâkim (1/107) ve Beyhakî (9/168).

٣٩٧٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُمَيْدٍ الْوَاسِطِيُّ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ أَبِي الْوَلِيدِ أَبُو عُثْمَانَ الْمَدَنِيُّ، أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ، حَدَّثَهُ، أَنَّ شُفَيًّا الأَصْبَحِيَّ حَدَّثَهُ: " أَنَّهُ دَخَلَ الْمَدِينَةَ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَدِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ، فَإِذَا هُوَ أَبُو هُرَيْرَةَ، ".فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطُولِهِ [١٦٩/٥]

3973- Bu hadis başka bir kanalla; "Şufey el-Asbahî'nin bildirdiğine göre o, Medine'ye girince insanların etrafında toplandığı bir adamla karşılaştı ve baktığında Ebû Hureyre olduğunu gördü" şeklinde başlayıp rivayet edilmiştir.

٣٩٧٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ، حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ بَكَّارٍ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُصْعَبِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، قَالَ: جِئْتُ أَبِي، فَقَالَ: أَيْنَ كُنْتَ؟ فَقُلْتُ " وَجَدْتُ أَقْوَامًا مَا رَأَيْتُ خَيْرًا مِنْهُمْ، يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى فَيَرْعَدُ أَحَدُهُمْ حَتَّى يُغْشَى عَلَيْهِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ تَعَالَى، فَقَعَدْتُ مَعَهُمْ، قَالَ: لا تَقْعُدْ مَعَهُمْ بَعْدَهَا، فَرَأَى كَأَنَّهُ لَمْ يَأْخُذْ ذَلِكَ فِيَّ، فَقَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَتْلُو الْقُرْآنَ، وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ، وَعُمَرَ، يَتْلُوَانِ الْقُرْآنَ فَلا يصِيبُهُمْ هَذَا، أَفتَرَاهُمْ أَخْشَعَ لِلَّهِ تَعَالَى مِنْ أَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرَ، فَرَأَيْتُ أَنَّ ذَلِكَ كَذَلِكَ، فَتَرَكْتُهُمْ " [١٦٧/٣]

3974- Âmir b. Abdillah b. ez-Zübeyr bildiriyor: Babamın yanına vardığımda bana: "Neredeydin?" diye sordu. Ona: "Bir toplulukla karşılaştım ki onlardan daha hayırlısını görmüş değilim. Allah'ı zikrettiklerinde içlerinden birileri Allah korkusuyla sarsılıp kendinden geçiyordu. Onlarla birlikte oturuyordum" karşılığını verdiğimde, bana: "Bundan sonra onlarla birlikte oturma!" dedi. Ancak bununla beni ikna edemediğini anlamış olacak ki şöyle devam etti: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in ve Ömer'in Kur'ân okumalarına şahit oldum; ancak onlardan hiç kimsede bu durum olmazdı. Sence gördüğün topluluk Ebû Bekr ve Ömer'den daha fazla mı Allah'tan korkuyor?" Babamın bu dediğinin doğru olduğunu anladığımda onlarla oturmayı bıraktım.

٣٩٧٥- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، ثنا حَيْوَةُ، عَنْ أَبِي صَخْرٍ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مَكْحُولٌ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هِنْدٍ الدَّارِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ قَامَ بِأَخِيهِ رِيَاءً، رَاءَى اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَسَمَّعَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَكْحُولٍ، تَفَرَّدَ بِهِ حُمَيْدٌ أَبُو صَخْرٍ، وَحَدَّثَ بِهِ

الأَئِمَّةُ، عَنِ الْمُقْرِي أَحْمَدَ، وَإِسْحَاقَ، وَغَيْرِهِمَا، وَرَوَاهُ ابْنُ لَهِيعَةَ، وَرِشْدِينُ، عَنْ أَبِي صَخْرٍ نَحْوَهُ [١٨٧/٥]

3975- Ebû Hind ed-Dârî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu işittim:** *"Kim kardeşine gösteriş olsun diye bir şey yaparsa, Allah ta kıyamet günü onu mahlukata gösterip teşhir eder".*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّائِغِ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ، قَالَ: ثنا أَبِي، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سُمَيْعٍ، عَنْ مُسْلِمٍ الْبَطِينِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ رَاءَى رَاءَى اللَّهُ بِهِ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ وَمُسْلِمٍ وَإِسْمَاعِيلَ، تَفَرَّدَ بِهِ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ [٣٠١/٤]

3976- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Kim duyulsun diye bir iş işlerse, Allah onun değersizliğini duyurur. Kim gösteriş olsun diye bir iş yaparsa, Allah da onun gösteriş yapmasını ve değersizliğini ortaya çıkarır."* [2]

Sahih sabit bir hadistir.

٣٩٧٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَا: ثنا أَبُو يَعْلَى، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَنْبَأَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ صَبِيحٍ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يُجَاءُ بِابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ بَذَجٌ، فَيَقُولُ اللَّهُ أَنَا خَيْرُ قَسِيمٍ، يَا ابْنَ آدَمَ انْظُرْ إِلَى عَمَلِكَ الَّذِي عَمِلْتَ بِهِ، فَإِنَّمَا أَجْزِيكَ بِهِ، وَانْظُرْ إِلَى عَمَلِكَ الَّذِي عَمِلْتَ لِغَيْرِي، فَإِنَّ جَزَاءَكَ عَلَى الَّذِي عَمِلْتَ لَهُ " [٣١٠/٦]

3977- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Âdemoğlu kıyamet günü bir kuzu gibi getirilerek Allah'ın huzurunda durdurulur ve Allah şöyle der: «Bana ortak koşanlar için ben, en hayırlı taksim ediciyim. Ey Âdemoğlu! Yaptığın ameline bak. Ben sana bunun mükafatını vereceğim. Benden başkası için yaptığın amele de bak. Çünkü onun*

---

[1] Ahmed (5/270), Dârimî (2/309) ve İbn Sa'd (7/139).

[2] Müslim (2986/47).

mükafatını vermek, amel yaptığın kişiye düşer."[1]

٣٩٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْهَيْثَمِ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَطَرِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ دِينَارٍ الْقُطَعِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ دِينَارٍ، وَكِيلُ، آلِ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ، عَنْ مَالِكِ بْنِ دِينَارٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي شَيْخٌ مِنَ الأَنْصَارِ يُحَدِّثُ عَنْ سَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَيُجَاءَنَّ بِأَقْوَامٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَهُمْ مِنَ الْحَسَنَاتِ مِثْلُ جِبَالِ تِهَامَةَ، حَتَّى إِذَا جِيءَ بِهِمْ جَعَلَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ هَبَاءً، ثُمَّ قَذَفَهُمْ فِي النَّارِ "، فَقَالَ سَالِمٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي حَلِّ لَنَا هَؤُلاءِ الْقَوْمَ حَتَّى نَعْرِفَهُمْ، فَوَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنِّي أَتَخَوَّفُ أَنْ أَكُونَ مِنْهُمْ، فَقَالَ: " يَا سَالِمُ، أَمَا إِنَّهُمْ كَانُوا يَصُومُونَ وَيُصَلُّونَ، وَلَكِنَّهُمْ إِذَا عَرَضَ لَهُمْ شَيْءٌ مِنَ الْحَرَامِ وَثَبُوا عَلَيْهِ، فَأَدْحَضَ اللَّهُ تَعَالَى أَعْمَالَهُمْ "، فَقَالَ مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ: هَذَا وَاللَّهِ النِّفَاقُ، فَأَخَذَ الْمُعَلَّى بْنُ زِيَادٍ بِلِحْيَتِهِ، فَقَالَ: صَدَقْتَ وَاللَّهِ أَبَا يَحْيَى [١/١٧٧]

3978- Ebû Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü sevapları Tihâme dağları kadar olan topluluklar getirilir ve Allah'ın huzuruna vardıklarında, Allah onların amellerini boşa çıkardıktan sonra cehenneme atar."* Sâlim: "Ey Allah'ın Resûlü! Anam babam sana feda olsun. O kavmi bize tarif et te bilelim. Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; onlardan olmaktan korkuyorum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Sâlim! Onlar oruç tutup namaz kılarlardı ancak, haram bir şey önlerine çıkınca üzerine atlarlardı. Bu sebeple Allah amellerini boşa çıkardı."* Mâlik b. Dinar: "Vallahi bu, nifaktır" deyince, Muallâ b. Ziyâd sakalından tutup: "Doğru söyledin ey Ebû Yahya" karşılığını verdi.

٣٩٧٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ، قَالَ: ثنا أَبُو جُنَادَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يُؤْمَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِنَاسٍ مِنَ النَّاسِ إِلَى الْجَنَّةِ، حَتَّى إِذَا دَنَوْا مِنْهَا وَنَظَرُوا إِلَيْهَا وَاسْتَنْشَقُوا رَائِحَتَهَا وَإِلَى مَا أَعَدَّ اللَّهُ لأَهْلِهَا نُودُوا أَنِ اصْرِفُوهُمْ، لا نَصِيبَ لَهُمْ فِيهَا، قَالَ: فَيَرْجِعُونَ بِحَسْرَةٍ مَا رَجَعَ

---

[1] Tirmizî (2427) ve Dârimî (1/117).

الأَوَّلُونَ بِمِثْلِهَا، قَالَ: فَيَقُولُونَ: يَا رَبَّنَا، لَوْ أَدْخَلْتَنَا النَّارَ قَبْلَ أَنْ تُرِيَنَا مَا أَرَيْتَنَا مِنْ ثَوَابِكَ، وَمَا أَعْدَدْتَ فِيهَا لأَوْلِيَائِكَ، كَانَ أَهْوَنَ عَلَيْنَا، قَالَ تعالى: " ذَاكَ أَرَدْتُ بِكُمْ، إِذَا خَلَوْتُمْ بَارَزْتُمُونِي بِالْعَظَائِمِ، وَإِذَا لَقِيتُمُ النَّاسَ لَقِيتُمُوهُمْ مُخْتَبِئِينَ، تُرَاءُونَ النَّاسَ بِخِلافِ مَا تُعْطُونِي مِنْ قُلُوبِكُمْ، هِبْتُمُ النَّاسَ وَلَمْ تَهَابُونِي، أَجْلَلْتُمُ النَّاسَ وَلَمْ تُجِلُّونِي، وَتَرَكْتُمْ لِلنَّاسِ وَلَمْ تَتْرُكُوا لِي، فَالْيَوْمَ أُذِيقُكُمْ أَلِيمَ الْعَذَابِ، مَعَ مَا حُرِمْتُمْ مِنَ الثَّوَابِ "،

3979- Adiy b. Hâtim'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü insanlardan bazılarının cennete girmeleri emredilir ve cennete yaklaşıp ona bakarak kokusunu alıp Cennetlikler için hazırlanan şeyleri gördüklerinde: «Cennetten onları uzaklaştırın! Onların cennette nasipleri yoktur» denilir. Onlar öyle bir hasretle geri dönerler ki öncekiler o hasretin benzeriyle geri dönmemişlerdir. Onlar derler ki: «Ey Rabbimiz! Bize sevabından ve hâlis kulların için cennette hazırladığın nimetten göstermeden önce bizi cehenneme soksaydın bizim için daha kolay olurdu!» Allah şöyle buyurur: «Böyle yapmamın hikmeti şudur: Siz yalnız kaldığınızda büyük günahlarla bana meydan okuyordunuz. Halkla bir araya geldiğinizde, ise bu durumunuzu gizliyor ve bana kalplerinizde vermiş olduğunuzun hilafını gösteriyordunuz. Halktan korkuyor, fakat benden korkmuyordunuz. Halkı büyüttünüz, fakat benim azametime lâyık olan büyüklüğümü takdir etmediniz. Bıraktığınız şeyleri benim için değil halk için bıraktınız. Öyle ise bugün size mahrum olduğunuz azapla birlikte, elem verici azabı da tattıracağım.»"*[1]

٣٩٨٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: ثنا هَاشِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ خُثَيْمٍ الْهِلالِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو جُنَادَةَ وَكَانَ يَسْكُنُ بَنِي سَلُولٍ، قَالَ: ثنا الأَعْمَشُ، بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَبِي جُنَادَةَ [٤/١٢٤]

3980- Başka bir kanalla bu hadisin aynısı nakledilmiştir.

٣٩٨١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أُسَيْدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عِصَامِ بْنِ يَزِيدَ، ثنا أَبِي، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ بُدَيْلٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا نَعَايَا الْعَرَبِ، إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الرِّيَاءُ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/86).

وَالشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ "، عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُدَيْلٍ هُوَ ابْنُ وَرْقَاءَ الْخُزَاعِيُّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنِ الثَّوْرِيِّ، عِصَامُ بْنُ يَزِيدَ جَبْرٌ [١٢٢/٧]

3981- Abbâd b. Temîm'in babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Arapların ölüm habercileri! Sizin için en çok korktuğum şey, riya ve gizli şehvettir."*

٣٩٨٢- حَدَّثَنَاهُ أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا جَدِّي، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ، عَنْ بَكْرِ بْنِ خُنَيْسٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ عَجْلانَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نَسِيٍّ، قَالَ: مَرَّ بِي شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ فَأَخَذَ بِيَدِي فَانْطَلَقَ بِي إِلَى مَنْزِلِهِ ثُمَّ جَلَسَ يَبْكِي حَتَّى بَكَيْتُ لِبُكَائِهِ، فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْهُ، قَالَ: مَا يُبْكِيكَ؟ قُلْتُ: رَأَيْتُكَ تَبْكِي فَبَكَيْتُ، قَالَ: إِنِّي ذَكَرْتُ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الشِّرْكُ وَالشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ "، قَالَ: فَقُلْتُ: أَمَا إِحْدَاهُمَا فَلا سَبِيلَ إِلَيْهَا، قَالَ: هَكَذَا قُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِينَ قَالَ لِي، قَالَ: " إِنَّمَا أَتَخَوَّفُهُمَا "، ثُمَّ قَالَ: " أَمَا إِنَّهُمْ لَمْ يَعْبُدُوا شَمْسًا وَلا قَمَرًا، وَلَمْ يَنْصُبُوا أَوْثَانًا، وَلَكِنَّهُمْ يَعْمَلُونَ أَعْمَالا لِغَيْرِ اللَّهِ ﷻ "، رَوَاهُ جَمَاعَةٌ، عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نَسِيٍّ [٢٦٨/١]

3982- Ubâde b. Nesiy anlatıyor: Şeddâd b. Evs yanıma uğrayıp elimden tutarak evine götürdü. Sonra oturup ağlamaya başladı ve ben de onun ağlamasına ağladım. Ağlaması bitince bana: "Neden ağladın?" diye sorunca: "Senin ağladığını görünce ben de ağladım" cevabını verdim. Şeddâd şöyle dedi: Allah'ın Resûlü'nden (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğim bir hadisi hatırladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetim için en çok korktuğum şey, şirk ve gizli şehvettir"* buyurdu. Şeddâd'a: "Bunlardan birinden kurtuluş yoktur" deyince, Şeddâd: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söyleyince, ben de senin dediğini söyledim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *«Bunlardan kork!»* buyurduktan sonra: *«Onlar ne Güneş'e, ne de Ay'a tapmayacaklar, put ta dikmeyecekler. Onlar Allah'tan başkası için amel edecekler»* buyurdu" dedi.

٣٩٨٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى الشَّامِيُّ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ، حَدَّثَنَا عُبَادَةُ بْنُ نَسِيٍّ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ وَهُوَ يَبْكِي، فَقُلْتُ: مَا يُبْكِيكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ؟ فَقَالَ: لِحَدِيثٍ سَمِعْتُ

رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُهُ: " إِنَّ مِنْ أَخْوَفِ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ: يُصْبِحُ الرَّجُلُ صَائِمًا فَيَرَى الشَّيْءَ يَشْتَهِيهِ فَيُوَاقِعُهُ، وَالشِّرْكُ قَوْمٌ لا يَعْبُدُونَ حَجَرًا وَلا وَثَنًا، وَلَكِنْ يَعْمَلُونَ عَمَلا يُرَاءُونَ "، رَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَنْمٍ، عَنْ شَدَّادٍ [١/٢٦٨]

3983- Ubâde b. Nesiy der ki: Ağlamakta olan Şeddâd b. Evs'in yanına girdim ve: "Neden ağlıyorsun, ey Ebû Abdirrahman?" diye sordum. Şeddâd şöyle dedi: Allah'ın Resûlü'nden işittiğim bir hadisi hatırladım. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetim için en çok korktuğum, şirk ve gizli şehvettir. Gizli şehvet; kişinin oruçlu olarak sabahlaması ve bir şeye tutkuyla bakmasıdır. Şirk ise kavimlerin taşa ve puta tapmaları değil, amellerini gösteriş için yapmalarıdır"* buyurduğunu işittim.

٣٩٨٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا جُبَارَةُ بْنُ مِغْلَسٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامَ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ غَنْمٍ، يَقُولُ: لَمَّا دَخَلْنَا مَسْجِدَ الْجَابِيَةِ، أَنَا وَأَبُو الدَّرْدَاءِ، لَقِينَا عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ، قَالَ: فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ وَعَوْفُ بْنُ مَالِكٍ فَجَلَسَا إِلَيْنَا، فَقَالَ شَدَّادٌ: " إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الشِّرْكِ وَالشَّهْوَةِ الْخَفِيَّةِ "، فَقَالَ عُبَادَةُ، وَأَبُو الدَّرْدَاءِ: اللَّهُمَّ غُفْرَانَكَ، أَوَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ حَدَّثَنَا أَنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيِسَ أَنْ يُعْبَدَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ؟ أَمَّا الشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ فَقَدْ عَرَفْنَاهَا، وَهِيَ شَهَوَاتُ الدُّنْيَا مِنْ نِسَائِهَا وَشَهَوَاتِهَا، فَمَا هَذَا الشِّرْكُ الَّذِي تُخَوِّفُنَا بِهِ يَا شَدَّادُ؟ قَالَ شَدَّادٌ: أُرَيتُكُمْ لَوْ رَأَيْتُمْ رَجُلا يُصَلِّي لِرَجُلٍ، أَوْ يَصُومُ لِرَجُلٍ، أَوْ يَتَصَدَّقُ لِرَجُلٍ، أَتَرَوْنَ أَنَّهُ قَدْ أَشْرَكَ؟ قَالا: نَعَمْ، وَاللَّهِ إِنَّهُ مَنْ تَصَدَّقَ لِرَجُلٍ، أَوْ صَامَ لِرَجُلٍ، أَوْ صَلَّى لِرَجُلٍ فَقَدْ أَشْرَكَ، قَالَ عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ عِنْدَ ذَلِكَ: أَفَلا يَعْمَدُ اللَّهُ ﷻ إِلَى مَا يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَهُ مِنْ ذَلِكَ الْعَمَلِ فَيَتَقَبَّلَ مِنْهُ مَا خَلَصَ وَيَدَعَ مَا أَشْرَكَ بِهِ؟ فَقَالَ شَدَّادٌ: فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا خَيْرُ قَسِيمٍ لِمَنْ أَشْرَكَ بِي، مَنْ أَشْرَكَ بِي شَيْئًا فَإِنَّ جَسَدَهُ وَعَمَلَهُ، وَقَلِيلَهُ وَكَثِيرَهُ لِشَرِيكِهِ الَّذِي أَشْرَكَ بِهِ، أَنَا عَنْهُ غَنِيٌّ "، رَوَاهُ لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ نَحْوَهُ، وَرَوَاهُ رَجَاءُ بْنُ حَيْوَةَ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ نَحْوَهُ [١/٢٦٩]

3984- Abdurrahman b. Ğanm der ki: Ebu'd-Derdâ ile beraber Câbiye mescidine girince Ubâde b. es-Sâmit ile karşılaştık. Bu sırada Şeddâd b. Evs ve Avf b. Mâlik yanımıza gelip oturdular. Şeddâd: "Ey insanlar! Sizin için en

çok korktuğum şey, Allah'ın Resûlü'nden işittiğim şirk ve gizli şehvetle ilgili sözüdür" deyince, Ubâde ve Ebu'd-Derdâ şöyle karşılık verdiler: "Allahım! Senden bağışlanma dileriz! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şeytanın Arap yarımadasında kendisine ibadet edilmesinden ümidini kestiğini söylemedi mi?" Şeddâd: "Bir adamın başka birine namaz kıldığını veya biri için oruç tuttuğunu ya da bir kişi için sadaka verdiğini göstersem onun müşrik olduğuna kanaat getirmez misiniz?" diye sorunca: "Evet. Vallahi; bir adam için sadaka veren veya oruç tutan ya da namaz kılan şirke girer" cevabını verdiler.

O zaman Avf b. Mâlik şöyle dedi: "Allah, sadece kendi rızası için yaptığına yönelip onu kabul ederek, başkasının ortak edildiği amelleri reddetmez mi?" Şeddâd dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah: «Bana ortak koşanlar için ben, en hayırlı taksim ediciyim. Bir şeyi bana ortak koşanın bedeni, ameli, azı ve çoğu, ortak koştuğu şeye aittir. Ben ondan müstağniyim» buyurur."*

Ameli Küçük Görmek

٣٩٨٥- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثنا أَبُو طَالِبٍ، وَأَبُو هَمَّامٍ، قَالا: ثنا بَقِيَّةُ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعْدٍ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِيِّ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " لَوْ أَنَّ رَجُلا يَخِرُّ عَلَى وَجْهِهِ مِنْ يَوْمِ وُلِدَ إِلَى يَوْمِ يَمُوتُ فِي مَرْضَاةِ اللَّهِ، لَحَقَرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " [١٥/٢]

3985- Utbe b. Abd es-Sülemî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *"Kişi, doğduğu günden öldüğü güne kadar Allah rızası için yüzüstü yere kapansa (secdede kalsa) kıyamet günü bu amelini az görür"* buyurdu.[1]

Nasihat ve Tavsiyeler

٣٩٨٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا خَالِدُ بْنُ يَحْيَى، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ.ح وثنا مَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا أَبُو حَنِيفَةَ بْنُ مَاهَانَ الْوَاسِطِيُّ، ثنا مَعْمَرُ بْنُ سَهْلٍ، ثنا عَامِرُ بْنُ مُدْرِكٍ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ، عَنْ

---

[1] Ahmed (4/185) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/123).

أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اعْبُدِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ، فَإِنَّهُ يَرَاكَ وَكَأَنَّكَ مَيِّتٌ "، وَقَالَ خَلادٌ فِي حَدِيثِهِ وَاحْسِبْ نَفْسَكَ مَعَ الْمَوْتَى، وَزَادَ: " وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا مُسْتَجَابَةٌ "، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو إِسْمَاعِيلَ الأَيْلِيُّ [٢٠٢/٨]

3986- Zeyd b. Erkam'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ı görüyormuşçasına ibadet et. Eğer sen onu görmüyorsan, O seni görüyor. Kendini ölülerden say."* Hallâd rivayetinde: *"Kendini ölülerden say"* deyip: *"Mazlumun bedduasından sakın. Çünkü onun bedduası kabul edilir"* cümlesini eklenmiştir.[1]

٣٩٨٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَنْكِبِي، فَقَالَ: " كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ كَعَابِرِ سَبِيلٍ "، وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ يَقُولُ: إِذَا أَصْبَحْتَ فَلا تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ، وَإِذَا أَمْسَيْتَ فَلا تَنْتَظِرِ الصَّبَّاحَ، وَخُذْ فِي صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ، وَفِى حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، وَرَوَاهُ لَيْثُ بْنُ سُلَيْمٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، وَمِمَّنْ رَوَاهُ عَنْ لَيْثٍ: الْحَسَنُ بْنُ الْحُرِّ، وَسُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، وَحَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، وَزَائِدَةُ، وَزُهَيْرٌ، وَيَزِيدُ، وَفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ، وَخَالِدٌ الْوَاسِطِيُّ [٣٠١/٣]

3987- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) omzumdan tuttu ve: *"Dünyada da garip veya yolcu gibi ol"* buyurdu. İbn Ömer şöyle derdi: "Sabahlayınca akşamı bekleme. Akşamlayınca da sabahı bekleme. Sağlıklı olduğun dönemde hastalık halin için hazırlık yap. Hayatta iken ölüm için hazırlık yap."

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٣٩٨٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حُسَيْنٍ، عَنِ ابْنِ سَابِطٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ الأَوْدِيِّ، قَالَ: قَامَ فِينَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، فَقَالَ: " يَا بَنِيَّ، أَوَدُّ أَنِّي رَسُولِ رَسُولِ اللَّهِ

---

[1] Ahmed (2/132) ve İbn Ebî şeybe (13/225).

ﷺ تَعْلَمُنَّ أَنَّ الْمَعَادَ إِلَى اللَّهِ، ثُمَّ إِلَى الْجَنَّةِ أَوِ إِلَى النَّارِ، إِقَامَةٌ لا ظَعْنَ، وَخُلُودٌ فِي أَجْسَادٍ لا تَمُوتُ " [١/٢٣٦]

3988- Amr b. Meymûn el-Evdî der ki: Muâz b. Cebel aramızda ayakta durup şöyle dedi: "Oğullarım! Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) size gönderdiği elçiyim. Bilin ki; Allah'a dönüş haktır. Cennet ya da cehenneme gireceksiniz. Ebedi olarak oradan ayrılmamacasına ikamet ve ölmeyen bedenlerle daimi bir hayat vardır."

٣٩٨٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ، حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ، عَنِ الطُّفَيْلِ بْنِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا ذَهَبَ رُبْعُ اللَّيْلِ، قَالَ: " يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا اللَّهَ، جَاءَتِ الرَّاجِفَةُ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ، جَاءَ الْمَوْتُ بِمَا فِيهِ "، يَقُولُهَا ثَلاثًا [١/٢٥٦]

3989- Ubey b. Ka'b der ki: Gecenin dörtte biri geçince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Ey insanlar! Allah'ı zikredin. Râcife (bütün canlılara ölüm getirecek olan ilk Sûr'a üfürülmenin) zamanı geldi, bunun hemen ardından da Râdife (bütün canlıları diriltecek olan üfleniş) gelecektir. Ölüm, her türlü şiddet ve sancılarıyla geldi"* derdi.[1]

٣٩٩٠- حَدَّثَنَا أَبِي، وَأَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْوَاسِطِيُّ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ، عَنِ الطُّفَيْلِ بْنِ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ خَافَ أَدْلَجَ، وَمَنْ أَدْلَجَ بَلَغَ الْمَنْزِلَ أَلا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ تَعَالَى غَالِيَةٌ، أَلا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ الْجَنَّةَ، جَاءَتِ الرَّاجِفَةُ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ، جَاءَ الْمَوْتُ بِمَا فِيهِ "، غَرِيبٌ تَفَرَّدَ بِهِ وَكِيعٌ، عَنِ الثَّوْرِيِّ بِهَذَا اللَّفْظِ [٨/٣٧٧]

3990- Ubey b. Ka'b'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'tan korkan, hemen yola koyulur. Kim de yola koyulursa arzusuna kavuşur. Allah'ın ticaret için ortaya koyduğu malı çok pahalıdır. Dikkat edin! Allah'ın ticaret eşyası ise cennettir. Râcife (bütün canlılara ölüm getirecek olan ilk Sûr'a üfürülmenin) zamanı geldi, bunun hemen ardından da*

---

[1] Ahmed (5/136), Tirmizî (2457) ve Hâkim (2/513).

Râdife (bütün canlıları diriltecek olan üfleniş) gelecektir. Ölüm, her türlü şiddet ve sancılarıyla geldi."[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٩١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَارِثِ الْمُرْهِبِيُّ الْكُوفِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حَبِيبٍ الطَّرَائِفِيُّ الرَّقِّيُّ، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عُمَرَ الرَّقِّيُّ، قَالَ: ثنا وَهْبُ بْنُ رَاشِدٍ، عَنْ فَرْقَدٍ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَصْبَحَ وَهَمُّهُ غَيْرُ اللَّهِ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ، وَمَنْ أَصْبَحَ لا يَهْتَمُّ بِالْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ "، قَالَ الشَّيْخُ رَحِمَهُ اللَّهُ: هَذِهِ الأَحَادِيثُ الثَّلاثَةُ بِهَذِهِ الأَلْفَاظِ لَمْ يَرْوِهَا عَنْ أَنَسٍ غَيْرُ فَرْقَدٍ، وَلا عَنْهُ إِلا وَهْبُ بْنُ رَاشِدٍ، وَوَهْبٌ وَفَرْقَدٌ غَيْرُ مُحْتَجٍّ بِحَدِيثِهِمَا وَتَفَرُّدِهِمَا [٣/٤٨]

3991- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Kim gayesi Allah olmadan sabahlarsa, onun Allah'tan hiç bir şey (yardım) yoktur. Müslümanların dertleri ile ilgilenmeyen, onlardan değildir.*

٣٩٩٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَهْدِيٍّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مَيْمُونٍ، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ كَعْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: رَقَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمِنْبَرَ، فَقَالَ: " قَالَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ: يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ، وَرَآهُمْ يَبْكُونَ، كَمْ تَعْلَمُونَ وَلا تَعْمَلُونَ، فَقَالَ: وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ وَلا تَعْمَلُونَ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ، عَنْ عِيسَى [٣/٢١٩]

3992- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **minbere çıktı ve şöyle buyurdu:** *"Mûsa b. İmrân İsrail oğullarının ağladığını görüp şöyle dedi: «Ey İsrail oğulları! Bildiğiniz halde yapmadığınız ne kadar da şey var!» Sizin de bildiğiniz halde yapmadığınız ne kadar da çok şey var!"*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٩٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ أَيُّوبَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدَانَ، حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ بَكَّارٍ، وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَلْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، قَالا: حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ هِلالٍ، قَالَ: قَالَ خَالِدُ بْنُ عُمَيْرٍ: خَطَبَنَا عُتْبَةُ بْنُ غَزْوَانَ، قَالَ: " أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ آذَنَتْ بِصَرْمٍ، وَوَلَّتْ حَذَّاءَ، وَلَمْ يَبْقَ مِنْهَا إِلا

---

[1] Hâkim (4/308).

صُبَابَةٌ كَصُبَابَةِ الإِنَاءِ، أَلا وَإِنَّكُمْ فِي دَارٍ أَنْتُمْ مُتَحَوِّلُونَ مِنْهَا، فَانْتَقِلُوا بِصَالِحِ مَا بِحَضْرَتِكُمْ، وَإِنِّي أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ فِي نَفْسِي عَظِيمًا، وَعِنْدَ اللَّهِ صَغِيرًا، وَإِنَّكُمْ وَاللَّهِ لَتَبْلُوُنَّ الأُمَرَاءَ مِنْ بَعْدِي، وَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا كَانَتْ نُبُوَّةٌ قَطُّ إِلا تَنَاسَخَتْ حَتَّى تَكُونَ مُلْكًا وَجَبْرِيَّةً، وَإِنِّي رَأَيْتُنِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَابِعَ سَبْعَةٍ، وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلا وَرَقُ الشَّجَرِ حَتَّى قَرِحَتْ أَشْدَاقُنَا، فَوَجَدْتُ بُرْدَةً فَشَقَقْتُهَا بِنِصْفَيْنِ، فَأَعْطَيْتُ نِصْفَهَا سَعْدَ بْنَ مَالِكٍ وَلَبِسْتُ نِصْفَهَا، فَلَيْسَ مِنْ أُولَئِكَ السَّبْعَةِ الْيَوْمَ رَجُلٌ حَيٌّ إِلا وَهُوَ أَمِيرُ مِصْرٍ مِنَ الأَمْصَارِ، فَيَا لَلْعَجَبِ لِلْحَجَرِ يُلْقَى مِنْ رَأْسِ جَهَنَّمَ فَيَهْوِي سَبْعِينَ خَرِيفًا حَتَّى يَتَقَرَّرَ فِي أَسْفَلِهَا، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُمْلأَنَّ جَهَنَّمُ، أَفَعَجِبْتُمْ وَإِنَّ مَا بَيْنَ مِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ مَسِيرَةَ أَرْبَعِينَ عَامًا، وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَيْهِ يَوْمٌ وَمَا فِيهَا بَابٌ إِلا وَهُوَ كَظِيظٌ " [١٧١/١]

3993- Hâlid b. Umeyr bildiriyor: Utbe b. Gazvân bize şöyle bir konuşma yaptı: "Ey insanlar! Dünya bir gün yok olacaktır. Dünyadan geriye kalan suyu içilmiş bir sürahinin son damlalarıdır. Siz de oradan sona ermesi olmayan bir yurda gideceksiniz. Oraya en iyi amellerinizi götürün.

Ben, Allah katında basit biriyken, kendimi beğenmiş olmaktan Allah'a sığınırım. Vallahi benden sonra valiler sebebiyle imtihan maruz kalacaksınız. Vallahi! Nübüvvetle gelen hiçbir hareket yoktur ki sonradan bozulup krallık ve despotluğa dönüşmesin.

Ben kendimi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında yedinin yedincisi olarak görmüştüm. Bizim ağaç yapraklarından başka yiyeceğimiz yoktu da onları yemekten dudaklarımız yara olmuştu. Bir gün bir aba bulmuştum. Onu ikiye böldüm. Yarısını Sa'd b. Mâlik'e verdim. Diğer yarısını ben büründüm. Bugün, o yedi kişiden yaşayan kimse yoktur ki şehirlerden birinde vali olmasın.

Şaşılacak şeydir ki; cehennemin zirvesinden atılan taş yetmiş yılda ancak en aşağıya düşebiliyor.

Canım elinde olana yemin ederim ki; cehennem dolacaktır. Şaşırdınız mı? Cennetin kapısının iki kanadı arasındaki mesafe kırk yıllık mesafedir. Bir gün gelecek bütün kapıları tıklım tıklım olacaktır."

٣٩٩٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِي، قَالَ: ثنا أَبُو مُسْهِرٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ الغفاري، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: " يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى

نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ عَلَيْكُمْ مُحَرَّمًا فَلا تَظَّالَمُوا، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا وَلا أُبَالِي، فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلا مَنْ أَطْعَمْتُ فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمْكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ إِلا مَنْ كَسَوْتُ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ، يَا عِبَادِي لَمْ يَبْلُغْ ضَرُّكُمْ أَنْ تَضُرُّونِي، وَلَمْ يَبْلُغْ نَفْعُكُمْ أَنْ تَنْفَعُونِي، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَجِنَّكُمْ وَإِنْسَكُمْ، اجْتَمَعُوا وَكَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ مِنْكُمْ لَمْ يَنْقُصْ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي مِثْقَالَ ذَرَّةٍ، وَيَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَجِنَّكُمْ وَإِنْسَكُمْ، اجْتَمَعُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَسَأَلُونِي جَمِيعًا فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ مَسْأَلَتَهُ لَمْ يُنْقِصْ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلا كَمَا يُنْقِصُ الْمِخْيَطُ إِذَا غُمِسَ فِي الْبَحْرِ، يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ تُرَدُّ إِلَيْكُمْ، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدْنِي، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلا يَلُومَنَّ إِلا نَفْسَهُ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ، أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ، رَوَاهُ عَنْ بَكْرِ بْنِ إِسْحَاقَ الصَّاغَانِيِّ، عَنْ أَبِي مُسْهِرٍ، وَعَنِ الدَّارِمِيِّ، عَنْ مَرْوَانَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ [٥/١٢٥]

3994- Ebû Zer el-Ğifârî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Allah şöyle buyurdu: Ey kullarım! Zulmetmeyi kendime haram kıldığım gibi onu sizin aranızda da haram kıldım, artık birbirinize zulmetmeyiniz. Ey kullarım! Siz gece gündüz günah işliyorsunuz, ben ise günahları bağışlayanım, benden af dileyin ki sizi bağışlayayım. Ey kullarım! Benim doyurduklarımdan başka hepiniz açsınız, benden yiyecek isteyin ki, sizi doyurayım. Ey kullarım! Benim giydirdiklerim dışında hepiniz çıplaksınız, benden giyecek isteyin ki, sizi giydireyim. Ey kullarım! Bana zarar vermek elinizden gelmez ki zarar verebilesiniz, bana fayda vermeye gücünüz yetmez ki beni faydalandırasınız. Ey kullarım! Bana ne zarar, ne de fayda verebilirsiniz. Ey kullarım! Sizden öncekiler ve sonrakiler bütün insanlar ve cinler içinizden en kötü bir adamın durumu gibi olsalar, bu durum benim mülkümden zerre kadar bir şey eksiltmez. Ey kullarım! Sizden öncekiler ve sonrakiler bütün insanlar ve cinler bir alanda toplansalar, sonra benden dilediklerini isteseler, ben de istediklerini versem, bu benim mülkümden ancak iğnenin denize batırılıp çıkarıldığındaki eksilttiği kadar bir şey eksiltir. Ey kullarım! İşte sizin amelleriniz, size (karşılığı) veriliyor. Artık kim hayırla karşılaşırsa, Allah'a hamdetsin; kötülükle karşılaşan ise kendi kendini ayıplasın."*[1]

---

[1] Müslim (2577) ve Hâkim (4/241).

Sahih sabit bir hadistir.

٣٩٩٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَفِي غَفْلَةٍ مِمَّا خَلَقَهُ اللَّهُ ﷻ لَهُ، إِنَّ اللَّهَ لا إِلَهَ إِلا هُوَ، إِذَا أَرَادَ خَلْقَهُ، قَالَ لِلْمَلَكِ: اكْتُبْ لَهُ رِزْقَهُ، وَأَثَرَهُ، وَأَجَلَهُ، وَاكْتُبْ شَقِيًّا أَوْ سَعِيدًا، ثُمَّ يَرْتَفِعُ ذَلِكَ الْمَلَكُ، وَيَبْعَثُ إِلَيْهِ مَلَكًا آخَرَ، فَيَحْفَظُهُ حَتَّى يُدْرِكَ، ثُمَّ يَبْعَثُ إِلَيْهِ مَلَكَيْنِ يَكْتُبَانِ حَسَنَاتِهِ وَسَيِّئَاتِهِ، فَإِذَا جَاءَهُ الْمَوْتُ ارْتَفَعَ ذَلِكَ الْمَلَكَانِ، ثُمَّ جَاءَ مَلَكُ الْمَوْتِ فَيَقْبِضُ رُوحَهُ، فَإِذَا دَخَلَ حُفْرَتَهُ رَدَّ الرُّوحَ فِي جَسَدِهِ، ثُمَّ يَرْتَفِعُ مَلَكُ الْمَوْتِ، ثُمَّ جَاءَهُ مَلَكَا الْقَبْرِ فَامْتَحَنَاهُ، ثُمَّ يَرْتَفِعَانِ، فَإِذَا قَامَتِ السَّاعَةُ انْحَطَّ مَلَكُ الْحَسَنَاتِ، وَمَلَكُ السَّيِّئَاتِ، فَأَنْشَطَا كِتَابًا مَعْقُودًا فِي عُنُقِهِ، ثُمَّ حَضَرَا مَعَهُ وَاحِدٌ سَائِقٌ، وَالآخَرُ شَهِيدٌ، ثُمَّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ " قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " وَقَوْلُ اللَّهِ ﷻ: ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ﴾ ، قَالَ: حَالٌ بَعْدَ حَالٍ "، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " إِنَّ قُدَّامَكُمْ أَمْرًا عَظِيمًا، فَاسْتَعِينُوا بِاللَّهِ الْعَظِيمِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي جَعْفَرٍ، وَحَدِيثِ جَابِرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ جَابِرُ بْنُ يَزِيدَ الْجُعْفِيُّ، وَعَنْهُ الْمُفَضَّلُ [١٩٠/٣]

3995- Câbir der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Âdemoğlu ne için yaratıldığından gafildir. Kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah onu yaratmak istediği vakit meleğe: «Onun rızkını, eserini (ayak izlerini) ve ecelini yaz. Cennetlik mi, yoksa cehennemlik mi olacağını yaz» buyurur. Sonra bu melek yukarı çıkar, Allah bir başka melek gönderir. Olgunlaşıncaya kadar bu melek onu muhafaza eder. Sonra Allah, onun iyilik ve kötülüklerini yazacak iki melek gönderir. Ölüm vakti geldi mi bu iki melek yükselirler. Sonra ona ölüm meleği gelerek ruhunu alır. Mezarına yerleştirildiği vakit tekrar ruh bedenine geri verilir. Sonra ölüm meleği yükselir. Ona kabir melekleri gelerek onu imtihan ederler. Sonra onlar da çıkarlar. Kıyamet koptuğu vakit iyilik meleği ile kötülük meleği onun üzerine iner. Boynunda bağlı bulunan bir kitabı çözerler. Sonra da onunla birlikte gelirler. Birisi önden sürücü, diğeri ise şehittir." Allah şöyle buyurmaktadır:* **"Andolsun sen bundan gaflet içinde idin. Şimdi senden perdeni kaldırdık, bugün gözün pek**

keskindir."[1] Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **"Mutlaka sizler biri diğerine mutabık, halden hale geçeceksiniz"**[2] buyruğunu okudu ve: *"Bir halden sonra bir diğer hale (geçeceksiniz)"* buyurdu. Sonra: *"Şüphesiz ki sizin önünüzde çok büyük bir iş vardır. O büyük olan Allah'tan yardım dileyiniz"* diye ekledi.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٩٦- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، إِمْلاءً حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ خَطِيبًا عَلَى أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: " أَيُّهَا النَّاسُ، كَأَنَّ الْمَوْتَ فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا كُتِبَ، وَكَأَنَّ الْحَقَّ فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا وَجَبَ، وَكَأَنَّ الَّذِي نُشَيِّعُ مِنَ الأَمْوَاتِ سَفْرٌ عَمَّا قَلِيلٍ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ، نَأْكُلُ تُرَاثَهُمْ كَأَنَّنَا مُخَلَّدُونَ بَعْدَهُمْ، قَدْ نَسِينَا كُلَّ وَاعِظَةٍ، وَأَمِنَّا كُلَّ جَائِحَةٍ، طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ، طُوبَى لِمَنْ طَابَ مَكْسَبُهُ، وَصَلُحَتْ سَرِيرَتُهُ، وَحَسُنَتْ عَلانِيَتُهُ، وَاسْتَقَامَتْ طَرِيقَتُهُ، طُوبَى لِمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ مِنْ غَيْرِ مَنْقَصَةٍ، وَأَنْفَقَ مِمَّا جَمَعَهُ مِنْ غَيْرِ مَعْصِيَةٍ، وَخَالَطَ أَهْلَ الْفِقْهِ وَالْحِكْمَةِ، وَرَحِمَ أَهْلَ الذُّلِّ وَالْمَسْكَنَةِ، وَطُوبَى لِمَنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ، وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ، وَوَسِعَتْهُ السُّنَّةُ وَلَمْ يَعْدِلْ عَنْهَا إِلَى بِدْعَةٍ "، ثُمَّ نَزَلَ، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْعِتْرَةِ الطَّيِّبَةِ، لَمْ نَسْمَعْهُ إِلا مِنَ الْقَاضِي الْحَافِظِ، وَرَوَى هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ [٣/٣٠٢]

3996- Hüseyin b. Ali der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına hutbe vermek için kalktığını gördüm; şöyle buyurdu: *"Ey insanlar! Ölüm, sanki bizden başkası için yazılmış gibi, hakka tabi olmak ta sanki bizden başkası için gerekli gibi. Ölülerimizi gömerken, sanki biraz sonra geri gelecekmiş gibi gömüyoruz ve geriye bıraktıklarını yiyoruz. Onlardan sonra hiç ölmeyeceksiniz gibi davranıyoruz. Her türlü öğüdü (görmezlikten gelip) unuttuk, her kötü akıbetin şerrinden kendimizi emniyette hissettik. Kusurları başkalarının*

---

[1] Kaf Sur. 22

[2] İnşikâk Sur. 19

kusurlarıyla uğraşmaktan kendisini alıkoyana ne mutlu. Kazandığı mal temiz, gizlisi salih, açığı güzel ve yolu doğru olana ne mutlu. Onurundan bir şey kaybetmeden tevazu gösterene, kazandığı maldan, masiyet olmayan yerlere harcayana, fıkıh ehliyle beraber olana, fakir ve miskinlere merhamet edene ne mutlu. Malının fazlasını infak edene, yiyeceğinden fazlasını bırakana, sünnetle yetinip bidatten uzak durana ne mutlu." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunları söyledikten sonra minberden indi.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٩٧- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ الْحَافِظُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حَفْصٍ، وَعَلِيُّ بْنُ الْوَلِيدِ بْنِ جَابِرٍ، قَالا: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " قَالَ لِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ: يَا مُحَمَّدُ، أَحْبِبْ مَنْ شِئْتَ، فَإِنَّكَ مَفَارِقُهُ، وَاعْمَلْ مَا شِئْتَ، فَإِنَّكَ مُلاقِيهِ، وَعِشْ مَا شِئْتَ، فَإِنَّكَ مَيِّتٌ "، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَقَدْ أَوْجَزَ لِي جِبْرِيلُ فِي الْخُطْبَةِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَعْفَرٍ، عَنْ أَسْلافِهِ، مُتَّصِلا لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢٠٢/٣]

3997- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cibrîl bana dedi ki: "Ey Muhammed! Dilediğini sev, ayrılacaksın. Dilediğini yap, yaptığınla yüzleşeceksin. Dilediğin kadar yaşa, (sonunda) öleceksin."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cibrîl bana sözlerini özlü söyledi"* diye ekledi.

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الأَدِيبُ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِيَادٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثَنَا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، عِشْ مَا شِئْتَ، فَإِنَّكَ مَيِّتٌ، وَأَحْبِبْ مَنْ شِئْتَ، فَإِنَّكَ مَفَارِقُهُ، وَاعْمَلْ مَا شِئْتَ، فَإِنَّكَ مَجْزِيٌّ بِهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ، شَرَفُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُهُ بِاللَّيْلِ، وَعِزُّهُ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ "، هَذَا

حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ عُيَيْنَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، وَعَنْهُ مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ [٢٥٣/٣]

3998- Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Cibrîl bana gelip dedi ki: «Ey Muhammed! Dilediğin kadar yaşa, öleceksin. Dilediğini sev, ondan ayrılacaksın. Dilediğini yap, karşılığını göreceksin.» Sonra şöyle dedi: "Ey Muhammed! Müminin şerefi, gece kıyamıdır. İzzeti ise insanlara ihtiyaç duymamasıdır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٣٩٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَبَّاسِ، قَالَ: ثنا حُمَيْدُ بْنُ الرَّبِيعِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الرُّومِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ قَائِدُ الأَعْمَشِ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا أَهْلَ الْحُجُرَاتِ، سُعِّرَتِ النَّارُ، وَجَاءَتِ الْفِتَنُ كَأَنَّهَا قِطَعُ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، وَاللَّهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلا، وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ عَنْ زَيْدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ مُحَمَّدُ بْنُ فَائِدَةَ أَبُو مُسْلِمٍ [١٧٣/٤]

3999- Abdulmelik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Ey oda sahipleri! Ateş harlandı, fitneler de gece karanlığı gibi çöktüler. Vallahi, eğer bildiğimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، ثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى، ثَنَا أَبُو بَكْرٍ الدَّاهِرِيُّ، عَنْ ثَوْرٍ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " ابْنَ آدَمَ عِنْدَكَ مَا يَكْفِيكَ وَأَنْتَ تَطْلُبُ مَا يُطْغِيكَ، ابْنَ آدَمَ لا بِقَلِيلٍ تَقْنَعُ وَلا بِكَثِيرٍ تَشْبَعُ، ابْنَ آدَمَ إِذَا أَصْبَحْتَ مُعَافًى فِي بَدَنِكَ آمِنًا فِي سِرْبِكَ عِنْدَكَ قُوتُ يَوْمِكَ فَعَلَى الدُّنْيَا الْعَفَاءُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ثَوْرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَسَدٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ [٩٨/٦]

4000- Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Ey Âdemoğlu! Yanında, sana yetecek kadar (mal) bulunduğu halde; seni yoldan çıkaracak şeyi istiyorsun. Âdemoğlu! Ne aza kanaat edersin, ne de çokla doyarsın. Âdemoğlu! Bedenin sıhhat ve afiyette, canın emniyette ve bir günlük rızkın da yanındaysa; dünya (isterse) helak*

olsun."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَخْلَدٍ، حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ هِلالٍ التُّسْتَرِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي الْعَوَّامِ، ثنا أَبِي، ثنا يَحْيَى بْنُ سَابِقٍ الْمَدَنِيُّ، عَنْ خَيْثَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُعْفِيِّ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " فِيمَا أَعْطَى اللَّهُ تَعَالَى مُوسَى فِي الأَلْوَاحِ الأُوَلِ، فِي أَوَّلِ مَا كَتَبَ عَشَرَةَ أَبْوَابٍ: يَا مُوسَى، لا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا، فَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَتَلْفَحَنَّ وُجُوهَ الْمُشْرِكِينَ النَّارُ، وَاشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ أَقِكَ الْمَتَالِفَ وَأُنْسِئْ لَكَ فِي عُمُرِكَ، وَأُحْيِكَ حَيَاةً طَيِّبَةً، وَأَقْلِبْكَ إِلَى خَيْرٍ مِنْهَا، وَلا تَقْتُلِ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمْتُ إِلا بِالْحَقِّ، فَتَضِيقَ عَلَيْكَ الأَرْضُ بِرَحْبِهَا وَالسَّمَاءُ بِأَقْطَارِهَا، وَتَبُوءَ بِسَخَطِي فِي النَّارِ، وَلا تَحْلِفْ بِاسْمِي كَاذِبًا، وَلا آثِمًا، فَإِنِّي لا أُطَهِّرُ وَلا أُزَكِّي مَنْ لَمْ يُنَزِّهْنِي، وَلَمْ يُعَظِّمْ أَسْمَائِي، وَلا تَحْسُدِ النَّاسَ عَلَى مَا أَعْطَيْتُهُمْ مِنْ فَضْلِي، وَلا تَنْفَسْ عَلَيْهِمْ نِعْمَتِي وَرِزْقِي، فَإِنَّ الْحَاسِدَ عَدُوٌّ لِنِعْمَتِي رَادٌّ لِقَضَائِي، سَاخِطٌ لِقِسْمَتِي الَّتِي أَقْسِمُ بَيْنَ عِبَادِي، وَمَنْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَسْتُ مِنْهُ وَلَيْسَ مِنِّي، وَلا تَشْهَدْ بِمَا لَمْ يَعِ سَمْعُكَ، وَيَحْفَظْ عَقْلُكَ، وَيَعْقِدْ عَلَيْهِ قَلْبُكَ، فَإِنِّي وَاقِفٌ أَهْلَ الشَّهَادَاتِ عَلَى شَهَادَاتِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ سَائِلُهُمْ عَنْهَا سُؤَالا حَثِيثًا، وَلا تَزْنِ، وَلا تَسْرِقْ، وَلا تَزْنِ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ فَأَحْجُبَ عَنْكَ وَجْهِي، وَتُغْلَقَ عَنْكَ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَأَحْبِبْ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ، وَلا تَذْبَحْ لِغَيْرِي، فَإِنِّي لا أَقْبَلُ مِنَ الْقُرْبَانِ إِلا مَا ذُكِرَ عَلَيْهِ اسْمِي، وَكَانَ خَالِصًا لِوَجْهِي، وَتَفَرَّغْ لِي يَوْمَ السَّبْتِ، وَفَرِّغْ لِي آنِيَتَكَ وَجَمِيعَ أَهْلِ بَيْتِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ يَوْمَ السَّبْتِ لَهُمْ عِيدًا، وَاخْتَارَ لَنَا الْجُمُعَةَ فَجَعَلَهَا لَنَا عِيدًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي جَعْفَرٍ، وَحَدِيثِ رَبِيعَةَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا بِهَذَا الإِسْنَادِ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَعْلَمُ [٢٦٥/٣]

4001- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın Hz. Mûsa'ya verdiği levhaların başında şu on konu vardı: "Ey Mûsa! Bana hiçbir şeyi ortak koşma. Müşriklerin cehennemde yanacakları hükmü sabit olmuştur. Bana, annene ve babana şükredersen seni telef edicilerden korur, ömrünü uzatır, güzel bir hayat yaşatır ve daha sonra seni*

dünya hayatından daha güzel bir hayata götürürüm. Sakın Allah'ın haram kıldığı bir canı haksız yere alma. Böyle yaparsan eğer, yer ve gök sana dar gelir. Öfkeme ve cehenneme maruz kalırsın. Sakın yalan yere günahkâr olarak ismim üzerine yemin etme. Çünkü beni tenzih, isimlerimi tazim etmeyen bir kimseyi tezkiye etmem. İnsanlara vermiş olduğum hayırlardan dolayı onları kıskanma. Onlara vermiş olduğum rızık ve nimetime hased etme. Hasetçiler nimetimin düşmanı, kaza ve kaderimi reddeden ve kullarım arasında yaptığım taksimata razı olmayan kişilerdir. Ben ne böyle bir kimsedenim, ne de o bendendir. Bizzat duymadığın ve anlamadığın bir şey hakkında şahitlik yapma. Çünkü ben kıyamet gününde şahitlerin, şahitlikleri üzerinde duracağım. Sonra da inceden inceye hesaba çekeceğim. Sakın zina yapma, hırsızlık etme. Komşunun eşiyle zina yapma. Öyle yaparsan eğer senden yüzümü saklar, göğün kapılarını sana kapatırım. Kendin için istediğini başkaları için de iste. Benim adım dışında, kimsenin adına bir şey kesme. Çünkü ben kurbanlardan ancak kendi adıma kesileni, sadece benim rızam için yapılan ameli kabul ederim. Cumartesi gününü benim için ayır. Kendini ve bütün aileni bana yönelt."

Hz. Peygamber bunları söyledikten sonra *"Allah cumartesi gününü Hz. Mûsa'ya, cuma gününü de bize bayram kılmıştır"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ الرَّازِيُّ، ثنا يُونُسُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى، ثنا أَبُو الرَّبِيعِ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الإِسْكَنْدَرَانِيُّ، عَنِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ: إِنَّكَ لَنْ تَتَقَرَّبَ إِلَيَّ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الرِّضَا بِقَضَائِي، وَلَمْ تَعْمَلْ عَمَلا أَحْبَطَ لِحَسَنَاتِكَ مِنَ الْكِبْرِيَاءِ، يَا مُوسَى لا تَضْرَعْ إِلَى أَهْلِ الدُّنْيَا فَأَسْخَطُ عَلَيْكَ، وَلا تَخْفَ بِدِينِكَ لِدُنْيَاهُمْ، فَأُغْلِقُ عَلَيْكَ أَبْوَابَ رَحْمَتِي، يَا مُوسَى قُلْ لِلْمُذْنِبِينَ النَّادِمِينَ: أَبْشِرُوا، وَقُلْ لِلْعَامِلِينَ الْمُعْجَبِينَ: اخْسَرُوا ".غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ الرَّبِيعِ [٥/٤٥] [٧/١٢٧]

4002- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah Hz. Mûsa'ya şöyle vahyetti: «Bana, kazama rıza göstermekten daha güzel bir şeyle yaklaşamazsın. Kibir kadar amelini boşa çıkaran başka bir şey de yapamazsın. Ey Mûsa! Dünya ehline yalvarma; yoksa seni sevmem.*

Dinini onların dünyasına alet etme; yoksa rahmetimin kapılarını sana kapatırım. Pişman olan günahkarlara: «Müjdeler olsun (affedildiniz)!» de. Yaptığı ameller sebebiyle kendini beğenenlere de: «Yazıklar olsun!» de."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بْنُ يَزِيدَ الرَّفَّا الْبَصْرِيُّ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ شَقِيقٍ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْرُفُونَ بِالْمُتْرَفِينَ، وَيَسْتَخِفُّونَ بِالْعَابِدِينَ، وَيعْمَلُونَ بِالْقُرْآنِ مَا وَافَقَ أَهْوَاءَهُمْ، وَمَا خَالَفَ أَهْوَاءَهُمْ تَرَكُوهُ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يُؤْمِنُونَ بِبَعْضٍ وَيَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ، يَسْعَوْنَ فِيمَا يُدْرَكُ بِغَيْرِ سَعْيٍ مِنَ الْقَدَرِ الْمَقْدُورِ، وَالأَجَلِ الْمَكْتُوبِ، وَالرِّزْقِ الْمَقْسُومِ، وَلا يَسْعَوْنَ فِيمَا لا يُدْرَكُ إِلا بِالسَّعْيِ، مِنَ الْجَزَاءِ الْمَوْفُورِ، وَالسَّعْيِ الْمَشْكُورِ، وَالتِّجَارَةِ الَّتِي لا تَبُورُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ شُعْبَةَ، عَنْ عَمْرٍو لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا عُمَرُ بْنُ يَزِيدَ

4003- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bazılarına ne oluyor ki; ileri gelenlerini tazim edip, âbidleri hor görüyorlar, Kur'an'ın işlerine gelen kısmıyla amel edip işlerine gelmeyen tarafını terk ediyorlar ve böylece, Kitab'ın bir kısmına iman edip bazısını da inkâr etmiş oluyorlar. Kaderlerinde takdir edilip kendileri için belirlenmiş ve paylarına düşmüş olan ve çaba göstermeden kendilerine ulaşacak olan rızıkların peşinde koştururlar da, gayret gerektiren, karşılığı ve sevabı verilecek ve boşa çıkmayacak bir ticaret olan ameller için çaba göstermiyorlar."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠٤- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ، فِي جَمَاعَةٍ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ رَاشِدٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَانِئٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ بِلالِ بْنِ أَبِي الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: " مَا أَنْكَرْتُمْ مِنْ زَمَانِكُمْ فِيمَا غَيَّرْتُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ، فَإِنْ يَكُ خَيْرًا فَوَاهًا وَاهًا، وَإِنْ يَكُ شَرًّا فَآهًا آهًا "، سَمِعْتُ ذَاكَ مِنْ نَبِيِّكُمْ ﷺ [٥/٢٤٩]

4004- Ebu'd-Derdâ der ki: "Zamanınızda garip karşıladığınız her şey, değiştirdiğiniz amelleriniz dolayısıyladır. Değişen şey eğer hayırsa, bu ne hoştur. Yok, eğer şer ise ne kötüdür. Bunu Peygamber'inizden (sallallahu aleyhi vesellem) işittim."

٤٠٠٥- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ النَّجَّارِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ، يَقُولُ: إِنِّي لأُخْبَرَ بِمَكَانِكُمْ فَمَا يَمْنَعُنِي أَنْ أَخْرُجَ إِلَيْكُمْ إِلا مَخَافَةَ أَنْ أُمِلَّكُمْ، وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ " يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ مَخَافَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ مَنْصُورٍ، وَالأَعْمَشِ [١٢٤/٨]

4005- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: "Bana yeriniz haber veriliyor, ancak sizi usandırmamak için yanınıza çıkmıyorum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize bıkkınlık gelmesinden endişe ederek nasihatlerini bizim durumumuzu yoklar ona göre ayarlardı."[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٠٠٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ الْبَزَّارُ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى بْنُ هِشَامٍ، ثَنَا ابْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ مَا لَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَعْلَمْ مَا لِلَّهِ عِنْدَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَالِحٍ تَفَرَّدَ بِهِ عَاصِمٌ [١٧٦/٦]

4006- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah katındaki neyinin olduğunu bilmek isteyen; yanında Allah için ne olduğunu bilsin"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مَخْلَدٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ بْنِ مُوسَى، قَالَ: ثنا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ خَرَجَ مِنْ عَيْنِهِ دُمُوعٌ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ رَأْسِ الذُّبَابِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ تَعَالَى حَتَّى يُصِيبَ حُرَّ وَجْهِهِ حَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَلَى النَّارِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَوْنٍ، تَفَرَّدَ بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ وَهُوَ أَبُو إِبْرَاهِيمَ الزُّوْرَقِيُّ الْمَدَنِيُّ وَيُعْرَفُ بِحَمَّادِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ، وَرَوَاهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، عَنْ أَخِيهِ، عَنْ حَمَّادٍ، عَنْ عَوْنٍ مِثْلَهُ،

4007- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sinek başı kadar da olsa Allah korkusuyla gözünden*

[1] Buhârî (68/ 70), Müslim (2821) ve Tirmizî (2855).

yüzüne yaş düşenin Allah yüzünü cehenneme haram kılar."[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠٨- حَدَّثَنَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الصَّنْعَانِيُّ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، قَالَ: ثنا يَحْيَى، عَنْ حَمَّادٍ، عَنْ عَوْنٍ، مِثْلَهُ [٤/٢٦٦]

4008- Bu hadis başka bir kanalla Allah'ın Resûlü'nden nakledilmiştir.

٤٠٠٨/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حِبَّانَ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْحُصَيْنِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ سَلْمَانَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا رَجَفَ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَحَاتَتْ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتَّ عَذْقُ النَّخْلَةِ " [١/٣٦٧]

4008/a- Selmân'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müminin kalbi, Allah yolunda titrerse, hurma salkımlarının döküldüğü gibi günahları dökülür."*

٤٠٠٨/ب- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْقَاسِمِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْعَوَّامِ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَطَاءٍ، حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ صُهْبَانَ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كُلُّ عَيْنٍ بَاكِيَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِلا عَيْنًا غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ ﷻ وَعَيْنًا سَهِرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَيْنًا خَرَجَ مِنْهَا مِثْلُ رَأْسِ الذُّبَابِ دَمْعَةٌ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ﷻ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَفْوَانَ، وَأَبِي سَلَمَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ عُمَرُ بْنُ صُهْبَانَ [٣/١٦٣]

4008/b- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın haramlarından sakınan, Allah yolunda gece uyumayan, Allah yolunda sinek kafası kadar gözyaşı döken göz dışında, kıyamet günü her göz ağlayacaktır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٠٨/ج- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْكُدَيْمِيُّ، ثنا بِشْرُ بْنُ عِمْرَانَ الزَّهْرَانِيُّ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ رُزَيْقٍ، عَنْ عَطَاءٍ الْخُرَاسَانِيِّ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي

---

[1] İbn Mâce (4197) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/20).

رَبَاحٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " حُرِّمَتِ النَّارُ عَلَى ثَلاثَةِ أَعْيُنَ: عَيْنٍ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، وَعَيْنٍ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَعَيْنٍ سَهِرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ".رَوَاهُ عُثْمَانُ بْنُ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِيهِ، وَقَالَ: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ [٥/٢٠٩]

4008/c- İbn Abbâs der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Üç göze cehennem haram kılınmıştır: Allah korkusuyla ağlayan göz, Allah'ın haramlarına bakmayan göz ve Allah yolunda uyumayan göz."*

٤٠٠٩- حَدَّثَنَا فَارُوقٌ وَحَبِيبٌ، فِي جماعة قَالُوا: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ النَّبِيلُ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلاةَ الصُّبْحِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ، فَوَعَظَنَا مَوْعِظَةً بَلِيغَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الأَعْيُنُ، وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ، فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَأَنَّهَا مَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَأَوْصِنَا، قَالَ: " أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِلإِمَامِ، وَإِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ بَعْدِي، عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ ".رَوَاهُ إِسْمَاعِيلُ عَنْ بَحِيرٍ، عَنْ خَالِدٍ، عَنِ الْعِرْبَاضِ، مِثْلَهُ [٥/٢٢٠]

4009- İrbâd b. Sâriye der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize sabah namazını kıldırdıktan sonra yüzünü bize dönüp güzel bir nasihat etti ve gözlerimiz ondan yaşardı, kalplerimiz titredi. Sahabeden bir kişi: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu sanki bize veda edenin bir nasihatıydı. Bize tavsiyede bulun" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'tan korkmanızı, Habeşli bir köle bile olsa idareciyi dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Sizden yaşayan birçok ihtilaf görecektir. Siz benim ve benden sonra gelecek doğru yola iletilmiş halifelerimin sünnetine yapışın ve onlara, azı dişlerinizle ısırırcasına sımsıkı sarılın. Dine sonradan sokulan şeylerden (sapkın mezheplerden) şiddetle sakının. Çünkü dine sokulan her yenilik bidat, her bidat ise dalâlettir."*[1]

---

[1] Ebû Dâvud (4607), Tirmizî (2676), Ahmed (4/126), Dârimî (1/44), Hâkim (1/96, 97) ve Beyhakî (10/114).

٤٠١٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ مِهْرَانَ، فِي جَمَاعَةٍ قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٌ الْعَنْبَسِي، حَدَّثَنَا أَبُو الْمِقْدَامِ، وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْمِصِّيصِيُّ، حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْكَبِيرِ بْنُ الْمُعَافَى، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ خَلَفٍ الْعَمِّيُّ، عَنْ أَبِي الْمِقْدَامِ، وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ يُونُسَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ، حَدَّثَنَا أَبُو الْمِقْدَامِ هِشَامُ بْنُ زِيَادٍ، وَحَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدٍ الْقَاسِمُ بْنُ سَلامٍ، حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ زِيَادٍ أَبِي الْمِقْدَامِ، قَالُوا كُلُّهُمْ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَعْبٍ الْقُرَظِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ، فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَغْنَى النَّاسِ، فَلْيَكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدَيْهِ، أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ "، قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " مَنْ أَكَلَ وَحْدَهُ، وَمَنَعَ رِفْدَهُ، وَجَلَدَ عَبْدَهُ، أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍ مِنْ هَذَا؟ " قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " مَنْ يَبْغَضُ النَّاسَ وَيَبْغَضُونَهُ، قَالَ: أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍ مِنْ هَذَا؟ " قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " مَنْ لا يَقِيلُ عَثْرَةً، وَلا يَقْبَلُ مَعْذِرَةً، وَلا يَغْفِرُ ذَنْبًا، قَالَ: أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍ مِنْ هَذَا؟ " قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " مَنْ لا يُرْجَى خَيْرُهُ، وَلا يُؤْمَنُ شَرُّهُ، إِنَّ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ قَامَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ خَطِيبًا، فَقَالَ: يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ، لا تَتَكَلَّمُوا بِالْحِكْمَةِ عِنْدَ الْجُهَّالِ فَتَظْلِمُوهَا، وَلا تَمْنَعُوهَا أَهْلَهَا فَتَظْلِمُوهَا، وَقَالَ مَرَّةً: فَتَظْلِمُوهُمْ، وَلا تَظْلِمُوا ظَالِمًا، وَلا تُكَافِئُوا ظَالِمًا، فَيَبْطُلَ فَضْلُكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ، يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ، الأُمُورُ ثَلاثَةٌ: أَمْرٌ تَبَيَّنَ رُشْدُهُ فَاتَّبِعُوهُ، وَأَمْرٌ تَبَيَّنَ غَيُّهُ فَاجْتَنِبُوهُ، وَأَمْرٌ اخْتُلِفَ فِيهِ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى "، لَفْظُ الْعَنْبَسِيِّ، وَرَوَاهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ: عِيسَى بْنُ مَيْمُونٍ، نَحْوَهُ وَهَذَا الْحَدِيثُ لا يُحْفَظُ بِهَذَا السِّيَاقِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ [٢١٨/٣]

4010- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsanların en güçlüsü olmak isteyen, Allah'a tevekkül etsin. İnsanların en değerlisi olmak isteyen Allah'tan korksun. İnsanların en zengini olmak isteyen, Allah'ın elindekine, kendi elindekinden daha çok güvensin. Size en kötülerinizi haber vereyim mi?"* Sahabe: "Evet, haber ver, ey Allah'ın Resûlü!" karşılığını verince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yalnız yiyen, yanındakine vermeyen ve kölesini kırbaçlayan kişidir"* buyurup: *"Bundan daha*

kötüsünü bildireyim mi?" diye sordu. Sahabe: "Evet, ey Allah'ın Resûlü!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlardan nefret eden ve insanların da kendisini sevmedikleri kişidir"* buyurup: *"Bundan daha kötüsünü bildireyim mi?"* diye sordu. Sahabe: "Evet, ey Allah'ın Resûlü!" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanlışı affetmeyen, mazereti kabul etmeyen ve hatayı bağışlamayandır"* buyurup: *"Bundan daha kötüsünü bildireyim mi?"* diye sordu. Sahabe: "Evet ey Allah'ın Resûlü!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hayrı umut edilmeyen ve şerrinden emin olunmayan kişidir. İsa b. Meryem, İsrail oğulları arasında durup onlara hitab ederek şöyle dedi: «Ey İsrail oğulları! Cahillerin yanında hikmetten bahsetmeyin, hikmete haksızlık etmiş olursunuz. Ehil olanlardan da hikmeti sakınmayın,* –bir defasında da onlara– *hikmete zulmedersiniz* –demiştir–. *İsteyene zulmetmeyin, zalimi mükafatlandırmayın. Böyle yaparsanız Rabbiniz katındaki faziletiniz yok olur, ey İsrail oğulları! İşler üç türlüdür: Doğruluğu açık olan işler ki, buna uyunuz. Kötülüğü açık olan işlerdir ki, bundan uzak durunuz ve ihtilaflı olan işlerdir. Bunu da Allah'a havale ediniz."*[1]

٤٠١١- حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، وَمَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، وَالْحَسَنُ بْنُ عِلانَ، قَالُوا: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ، نَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التُّبَعِيُّ، نا الْقَاسِمُ بْنُ الْحَكَمِ، نا عُبَيْدُ اللَّهِ الرُّصَافِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " مَنِ اشْتَاقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ فِي الْخَيْرَاتِ، وَمَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ لَهَى عَنِ الشَّهَوَاتِ، وَمَنْ تَرَقَّبَ الْمَوْتَ لَهَى عَنِ اللَّذَّاتِ، وَمَنْ زَهِدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ ".غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ تَفَرَّدَ بِهِ الرُّصَافِيُّ، وَرَوَاهُ مَسْلَمَةُ بْنُ عُلَيٍّ، وَالْمُسَيَّبُ بْنُ شَرِيكٍ، عَنِ الرُّصَافِيِّ [٥/١٠]

4011- Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cenneti özleyen hayırlara koşar. Cehennemden korkan şehvetlerden uzak durur. Ölümü gözleyen zevklerle uğraşmaz. Dünyada zahid olana musibetler önemsiz gelir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠١٢- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ، حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ

[1] Hâkim (4/270).

عُمَيْرٍ، صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كُونُوا فِي الدُّنْيَا أَضْيَافًا، وَاتَّخِذُوا الْمَسَاجِدَ بُيُوتًا، وَعَوِّدُوا قُلُوبَكُمُ الرِّقَّةَ، وَأَكْثِرُوا التَّفْكِيرَ وَالْبُكَاءَ، وَلا تَخْتَلِفَنَّ بِكُمُ الأَهْوَاءُ، تَبْنُونَ مَا لا تَسْكُنُونَ، وَتَجْمَعُونَ مَا لا تَأْكُلُونَ، وَتَأْمَلُونَ مَا لا تُدْرِكُونَ " وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَفَى بِالْمَرْءِ نَقْصًا فِي دِينِهِ أَنْ يُكْثِرَ خَطَايَاهُ، وَيَنْقُصَ حِلْمُهُ، وَيَقِلَّ حَقِيقَتُهُ، جِيفَةٌ بِاللَّيْلِ، بَطَّالُ النَّهَارِ، كَسُولٌ هَلُوعٌ مَنُوعٌ رَتُوعٌ " [٣٥٨/١]

4012- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi Hakem b. Umeyr'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünyada misafir (gibi) olunuz. Mescidleri ev edininiz. Kalplerinizi inceliğe alıştırınız. Tefekkür ve ağlamayı çoğaltınız. Hevalarınıza uyup oturmayacağınız binalar yapıp, yiyemeyeceğiniz mallar edinip elde edemeyeceğiniz umutlara kapılmayınız."* Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişinin dininde eksiklik olarak günahlarının çoğalması, hilminin eskilmesi, doğrusunun azalması, gece leş gündüz de başıboş, tembel, sabırsız, iyiliğe engel olan ve bolluk içinde yaşamayı istemesi yeter."*

٤٠١٣- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا عَمِّي أَبُو بَكْرٍ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ، قَالا: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي سِنَانَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ الطَّائِيِّ، عَنِ ابن أُمِّ مَكْتُومٍ، قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْدَمَا ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ وَنَاسٌ عِنْدَ الْحُجُرَاتِ، فَقَالَ: " يَا أَهْلَ الْحُجُرَاتِ، سُعِّرَتِ النَّارُ، وَجَاءَتِ الْفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ، لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا " [٤/٢]

4013- İbn Ümmü Mektûm der ki: Güneş yükselince ve halk odaların yanındayken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıktı ve: *"Ey oda sahipleri! Ateş harlandı, fitneler de gece karanlığı gibi çöktüler. Eğer bildiğimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız"* buyurdu.

٤٠١٣/أ- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُنْدَارِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثنا بَكَّارُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ، إِنَّ أَحَدًا لَيْسَ أَغْيَرُ مِنَ اللَّهِ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ أَوْ يَرَى أَمَتَهُ تَزْنِي ، يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا،

أَلا هَلْ بَلَّغْتُ؟ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ الْمُبَارَكِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ بَكَّارٍ هُوَ بَكَّارُ بْنُ الْحَسَنِ الأَصْفَهَانِيُّ الْفَقِيهُ [١٧٤/٨]

4013/a- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Muhammed ümmeti! Hiç kimse, erkek veya kadının zina ederken görülmesi durumunda Allah'tan daha kıskanç olamaz! Ey Muhammed ümmeti! Eğer bildiğimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız. Tebliğimi yaptım, değil mi?"*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠١٤- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ الضَّبِّيُّ، قَالَ: ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ، قَالَ: ثنا سَلامٌ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بنِ قُرَّةَ، عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ رَبَّكُمْ تَعَالَى يَقُولُ: " ابْنَ آدَمَ، تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي، أَمْلأْ قَلْبَكَ غِنًى، وَأَمْلأْ يَدَيْكَ رِزْقًا، يَا ابْنَ آدَمَ، لا تَبَاعَدْ مِنِّي فَأَمْلأْ قَلْبَكَ، فَقْرًا وَأَمْلأْ يَدَيْكَ شُغْلا "، غَرِيبٌ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ: زَيْدٌ، وَعَنْهُ: سَلامٌ، وَرَوَاهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ غَيْرُ مَعْقِلٍ، جَمَاعَةٌ [٣٠٣/٢]

4014- Ma'kil b. Yesâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Rabbiniz şöyle buyurur: Ey Âdemoğlu! Vaktini bana ibadete ayır ki kalbini zenginlikle, elini rızık ile doldurayım. Ey Âdemoğlu! Benden uzaklaşma, yoksa kalbini fakirlikle, elini de meşguliyetle doldururum."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠١٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي غَسَّانَ الْبَصْرِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الرَّاسِبِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَكَمِ، قَالَ: ثنا الْحَكَمُ بْنُ مَرْوَانَ، قَالَ: ثنا سَلامُ بْنُ سُلَيْمٍ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بنِ قُرَّةَ، عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ يَأْتِي عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلا يُنَادَى فِيهِ: يَا ابْنَ آدَمَ أَنَا خَلْقٌ جَدِيدٌ، وَأَنَا فِيمَا تَعْمَلُ عَلَيْكَ غَدًا شَهِيدٌ، فَاعْمَلْ فِيَّ خَيْرًا أَشْهَدْ لَكَ غَدًا، فَإِنِّي لَوْ قَدْ مَضَيْتُ لَمْ تَرَنِي أَبَدًا "، قَالَ: وَيَقُولُ اللَّيْلُ مِثْلَ ذَلِكَ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُعَاوِيَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ زَيْدٌ، وَلا أَعْلَمُهُ رُوِيَ مَرْفُوعًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِلا بِهَذَا الإِسْنَادِ [٣٠٣/٢]

4015- Ma'kil b. Yesâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İnsana her gün şöyle seslenilir: «Ey Âdemoğlu! Ben, yeni*

yaratılmış bir günüm. Ben yarın, yapacaklarına şahidim. Bende hayır yap ki, yarın lehine şahitlik edeyim. Eğer gidersem beni bir daha göremezsin.» Gece de aynı şeyi söyler."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠١٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْبَغْدَادِيُّ، قَالَ: ثنا الْقَاسِمُ بْنُ هَاشِمٍ السِّمْسَارُ، قَالَ: حَدَّثَتْنَا سَعِيدَةُ بِنْتُ حَكَّامَةَ، قَالَتْ: حَدَّثَتْنِي أُمِّي حَكَّامَةُ بِنْتُ عُثْمَانَ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ أَبِيهَا، عَنْ أَخِيهِ مَالِكِ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " خَشْيَةُ اللَّهِ رَأْسُ كُلِّ حِكْمَةٍ، وَالْوَرَعُ سَيِّدُ الْعَمَلِ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَرَعٌ يَحْجِزُهُ عَنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ ﷻ إِذَا خَلا بِهَا لَمْ يَعْبَأِ اللَّهُ بِسَائِرِ عَمَلِهِ شَيْئًا ".رَوَاهُ أَبُو يَعْلَى الْمِنْقَرِيُّ، عَنْ حَكَّامَةَ، عَنْ أَبِيهَا، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ [٢/٣٨٦]

4016- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah korkusu her hikmetin başıdır. Verâ (günah korkusu) amellerin efendisidir. Kendisini Allah'a isyandan alıkoyacak verâsı olmayanın, Allah diğer amellerine önem vermez."*

٤٠١٧- حَدَّثَنَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوُحَاظِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو مَهْدِيٍّ سَعِيدُ بْنُ سِنَانَ، عَنْ أَبِي الزَّاهِرِيَّةِ، عَنْ أَبِي شَجَرَةَ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الدُّنْيَا عَرَضٌ حَاضِرٌ يَأْكُلُ مِنْهُ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ، وَإِنَّ الآخِرَةَ وَعْدٌ صَادِقٌ يَحْكُمُ فِيهَا مَلِكٌ قَادِرٌ، يُحِقُّ فِيهَا الْحَقَّ وَيُبْطِلُ الْبَاطِلَ، أَيُّهَا النَّاسُ، كُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الآخِرَةِ وَلا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا، فَإِنَّ كُلَّ أُمٍّ يَتْبَعُهَا وَلَدُهَا "، رَوَاهُ لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ مَرْفُوعًا بِزِيَادَةِ أَلْفَاظٍ

4017- Şeddâd b. Evs der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ey insanlar! Dünya önünüzdedir ve ondan iyi de kötü de rızıklanır. Âhiret ise vaat edilmiş ve şüphesiz gelecek olan bir şeydir. Orada muktedir olan bir hükümran hüküm verir. Orada hakkı geçerli kılarken batılı da yok eder. Ey insanlar! Dünyanın değil, âhiretin çocukları olun. Zira her çocuk kendi annesinin peşinden gider."*[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7/345).

٤٠١٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ، حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ إِدْرِيسَ، حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ، عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ، وَزَادَ: " فَاعْمَلُوا وَأَنْتُمْ مِنَ اللَّهِ عَلَى حَذَرٍ، وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مَعْرُوضُونَ عَلَى أَعْمَالِكُمْ، وَأَنَّكُمْ مُلاقُوا اللَّهَ لا بُدَّ مِنْهُ، فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ " [٢٦٤/١]

4018- Bu hadis Şeddâd b. Evs'ten başka bir kanalla rivayet edilmiştir; ancak farklı olarak şu ibare vardır: *"Allah'tan sakınarak amel ediniz. Bilin ki, amelleriniz önünüze gelecek ve mutlaka Allah'ın huzuruna çıkacaksınız. Kim zerre kadar hayır işlerse onu görür. Kim de zerre kadar kötülük işlerse onu da görür."*

٤٠١٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ، قَالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ حَبِيبٍ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ ﷻ "، هَذَا حَدِيثٌ مَشْهُورٌ بِابْنِ الْمُبَارَكِ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ عَنْهُ الْمُتَقَدِّمُونَ، وَرَوَاهُ عَمْرُو بْنُ بِشْرِ بْنِ السَّرْحِ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ، وَغَالِبٌ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنِ ابْنِ غَنْمٍ، عَنْ شَدَّادٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ،

4019- Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Akıllı kimse, nefsine hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır. Aciz ise nefsini hevâsının peşinde koşturan ve buna rağmen Allah'tan beklentileri olan kişidir."*[1]

٤٠٢٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مَكْحُولٌ الْبَيْرُوتِيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَكْرِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ، عَنْ ثَوْرٍ وَغَالِبٍ بإسناده [٢٦٧/١]

4020- Başka bir kanalla yukarıdaki hadisin aynısı nakledilmiştir.

---

[1] Ahmed (4/24) ve İbn Mâce (4260).

٤٠٢٠/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا أَبُو النَّضْرِ.ح وثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ثنا ضَمْرَةُ بْنُ حَبِيبٍ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْفَاجِرُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا، وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ الْمُبَارَكِ، رَوَاهُ الإِمَامُ أَحْمَدُ، عَنْ أَبِي النَّضْرِ [١٧٤/٨]

4020/a- Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Akıllı kimse, nefsine hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır. Aciz ise nefsini hevâsının peşinde koşturan ve buna rağmen Allah'tan beklentileri olan kişidir."*

٤٠٢١- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثنا فُضَيْلٌ، عَنْ أَبَانَ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَثَلُ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ كَمَثَلِ ثَوْبٍ شُقَّ مِنْ أَوَّلِهِ إِلَى آخِرِهِ فَتَعَلَّقَ بِخَيْطٍ مِنْهَا فَمَا لَبِثَ ذَلِكَ الْخَيْطُ أَنْ يَنْقَطِعَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْفُضَيْلِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ، وَأَبَانُ بْنُ أَبِي عَيَّاشٍ لا يَصِحُّ حَدِيثُهُ لأَنَّهُ كَانَ نَهِمًا بِالْعِبَادَةِ، وَالْحَدِيثُ لَيْسَ مِنْ شَأْنِهِ [١٣١/٨]

4021- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Dünya ve âhiretin durumu, bir ucundan öbür ucuna kadar yırtılan ve birbirine tek bir iple bağlı duran bir giysi gibidir. O ipin de kopması çok uzak değildir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٢٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا سُفْيَانُ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، سَمِعَ أَنَسًا يُحَدِّثُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلاثَةٌ: أَهْلُهُ، وَمَالُهُ، وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ، يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ "، صَحِيحٌ، ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ جَدِّهِ أَنَسٍ [٣١٠/٧]

4022- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cenazeyi üç şey takip eder; sonra ikisi geri döner, biri cenaze ile kalır. Ailesi ve malı geri döner, ameli ise cenazeyle birlikte kalır."*[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٠٢٣- حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ التَّسْتُرِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ الطُّوسِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صُلَيْحٍ، ثنا ذُو النُّونِ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ، سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلاثٌ فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ، يَتْبَعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ " ثَابِتٌ صَحِيحٌ وَهُوَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ،

4023- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ölüyü üç şey takip eder; sonra ikisi geri döner, biri cenaze ile kalır. Ailesi, malı ve ameli cenazeyle birlikte gider; sonra malı ve ailesi geri döner; ameli ise cenazeyle birlikte kalır."*

Sahih sabit bir hadistir.

٤٠٢٤- حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا الْحُمَيْدِيُّ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِثْلَهُ [٤/١٠]

4024- Bu hadis başka bir kanalla Enes'ten nakledilmiştir.

٤٠٢٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الرَّمْلِيُّ، حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقَرْنِ قَدِ الْتَقَمَهُ، وَحَنَى جَبْهَتَهُ، وَأَصْغَى بِسَمْعِهِ يَنْتَظِرُ مَتَى يُؤْمَرُ فَيَنْفُخُ "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: " قُولُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ جَعْفَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ الرَّمْلِيُّ، عَنِ الْفِرْيَابِيِّ، وَمَشْهُورُهُ مَا رَوَاهُ أَبُو نُعَيْمٍ، وَغَيْرُهُ عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ [٣/١٨٩]

---

[1] Buhârî (6514), Müslim (2960), Tirmizî (2379), Nesâî (4/53) ve Ahmed (3/110).

4025- Câbir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sûr'u üfleyecek olan boruyu ağzına götürüp başını eğmişken ne zaman üflemekle emredilip hemen üfleyeceğim diye beklerken nasıl olur da güzel ve hoş bir hayat geçiririm"* buyurunca, sahabe: "Ey Allah'ın Resûlü! Ne yapmamızı emredersin?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hasbunallah ve ni'mel-vekîl (=Allah bana yeter; O, ne güzel vekildir)» deyin"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٢٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالا: ثنا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ، ثنا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ بَشِيرِ بْنِ سَلْمَانَ، عَنْ سَيَّارٍ أَبِي الْحَكَمِ، عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَلا تَزْدَادُ مِنْهُمْ إِلا بُعْدًا "، غَرِيبٌ عَنْ طَارِقٍ، وَعَنْ سَيَّارٍ، وَرَوَاهُ غَيْرُهُ، عَنْ مَخْلَدٍ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ سَيَّارٍ

4026- İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet yaklaştığı halde bu, onları (Allah'tan) uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramadı"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٢٧- ثنا يُوسُفُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ السَّهْمِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ الْمُسْتَامِ الْحَرَّانِيِّ، ثنا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ، عَنْ سَيَّارٍ، مِثْلَهُ [٣١٥/٨]

4027- Başka bir kanalla yukarıdaki hadisin aynısı nakledilmiştir.

٤٠٢٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَحْرٍ، مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبٍ، ثنا قَبِيصَةُ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ " إِذَا ذُكِرَتِ السَّاعَةُ احْمَرَّ وَجْهُهُ وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ " [١٢٤/٧]

4028- Câbir: "Kıyametten bahsedilince Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzü kızarır ve çok kızardı" demiştir.[2]

---

[1] Taberânî (10/15).

[2] Ahmed (3/310, 338).

Velilerin Özellikleri

٤٠٢٩- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْمُؤَمَّلِ، وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ السَّرَّاجُ، قَالا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ كَرَامَةَ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلالٍ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ قَالَ: " مَنْ آذَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَاءِ مَا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، فَلَئِنْ سَأَلَنِي عَبْدِي أَعْطَيْتُهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِي لأُعَذْتُهُ، وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ إِسَاءَتَهُ، أَوْ مُسَاءَتَهُ " [١/٤]

4029- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **dedi ki:** *"Allah şöyle buyurdu: "Bir velime eziyet edene harb ilan ederim. Kulum kendisine farz kıldığım şeyden daha sevgili bir şeyle bana yaklaşamaz. Kulum nafile ibadetlerle bana yaklaşırsa, ben de onu severim. Onu sevdiğim zaman onun duyan kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Kulum benden isterse mutlaka veririm. Bana sığınırsa muhakkak onu korurum. Mümin bir kulumun canını almakta tereddüt ettiğim kadar hiçbir şeyde tereddüt etmiş değilim. O ölümü istemez, ben de onu üzmek (onun canını) almak istemem."*[1]

٤٠٣٠- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ نَصْرٍ، قَالَ: قُرِئَ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى، وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ أَبِي كَبْشَةَ، أَنَّ أَبَا عَامِرٍ الْعَقَدِيَّ حَدَّثَهُمَا، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَيَرْوِي عَنْ رَبِّهِ ﷻ قَالَ: " مَنْ آذَى لِي وَلِيًّا فَقَدِ اسْتَحَلَّ مُحَارَبَتِي " [١/٥]

---

[1] Buhârî (6502) ve Beyhakî (3/346).

4030- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Allah şöyle buyurur: "Bir velime eziyet eden, benimle savaşı helal kılmış demektir."*[1]

٤٠٣١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ، حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ عَبَّاسٍ، عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: وَجَدَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَاعِدًا عِنْدَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَبْكِي، فَقَالَ: مَا يُبْكِيكَ؟ قَالَ: يُبْكِينِي شَيْءٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ يَسِيرَ الرِّيَاءِ شِرْكٌ، وَإِنَّ مَنْ عَادَى أَوْلِيَاءَ اللَّهِ فَقَدْ بَارَزَ اللَّهَ بِالْمُحَارَبَةِ " [١/٥]

4031- İbn Ömer der ki: Ömer b. el-Hattâb, Muâz b. Cebel'in, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kabrinin yanında oturup ağladığını görünce: "Neden ağlıyorsun?" diye sordu. Muâz şöyle cevap verdi: "Allah'ın Resûlü'nden duyduğum bir şey sebebiyle ağlıyorum. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Riyanın azı bile şirktir. Allah'ın velilerine düşmanlık eden Allah'a harb ilan etmiş demektir."*[2]

٤٠٣٢- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ عَاصِمٍ.ح وثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الأَجُرِّي، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ.ح وثنا مَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ الْبَرَاثِيُّ، قَالا: ثنا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ يَحْيَى الْحُسْنِي، عَنْ صَدَقَةَ الدِّمَشْقِيُّ، عَنْ هِشَامِ الْكِنَانِيِّ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ عَنْ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ، عَنْ رَبِّهِ تَعَالَى وَتَقَدَّسَ، قَالَ: " مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ مَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ، مَا تَرَدَّدْتُ فِي قَبْضِ نَفْسِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ وَلا بُدَّ لَهُ مِنْهُ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يُرِيدُ بَابًا مِنَ الْعِبَادَةِ، فَأَكُفُّهُ عَنْهُ لا يَدْخُلُهُ عُجْبٌ فَيُفْسِدُهُ ذَلِكَ مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ مَا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، لا يَزَالُ عَبْدِي يَتَنَفَّلُ لِي حَتَّى أُحِبَّهُ وَمَنْ أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ لَهُ سَمْعًا وَبَصَرًا، ويَدًا وَمُوسِدًا، دَعَانِي فَأَجَبْتُهُ، وَسَأَلَنِي فَأَعْطَيْتُهُ، وَنَصَحَ لِي فَنَصَحْتُ لَهُ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لا

---

[1] Ahmed (6/256).

[2] İbn Mâce (3989) ve Hâkim (4/328).

يُصْلِحُ إِيمَانَهُ إِلا الْغِنَى وَلَوْ أَفْقَرْتُهُ لأَفْسَدَهُ ذَلِكَ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ مَنْ لا يُصْلِحُ إِيمَانَهُ إِلا الْفَقْرُ، وَإِنْ بَسَطْتُ لَهُ أَفْسَدَهُ ذَلِكَ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لا يُصْلِحُ إِيمَانَهُ إِلا الصِّحَّةُ وَلَوْ أَسْقَمْتُهُ لأَفْسَدُهُ ذَلِكَ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لا يُصْلِحُ إِيمَانَهُ إِلا السَّقَمُ وَلَوْ أَصْحَحْتُهُ لأَفْسَدَهُ ذَلِكَ، إِنِّي أُدَبِّرُ عِبَادِي بِعِلْمِي فِي قُلُوبِهِمْ إِنِّي عَلِيمٌ خَبِيرٌ"، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ بِهَذَا السِّيَاقِ، إِلا هِشَامٌ الْكَتَّانِيُّ، وَعَنْهُ صَدَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو مُعَاوِيَةَ الدِّمَشْقِيُّ، تَفَرَّدَ بِهِ الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى الْخُشَنِي [٣١٨/٨]

4032- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cibrîl bana Allah'ın şöyle buyurduğunu söyledi: "Kim bir veliyi hor görürse, bana savaş ilan etmiş demektir. Hiçbir şeyde, mümin kulumun ruhunu almadaki gibi tereddüt etmedim. O ölümü istemez, ben de onu üzmek (onun canını) almak istemem. Fakat bu onun için kaçınılmazdır. Mümin kullarımın içinde öyleleri vardır ki, bir çeşit ibadet etmek ister, ben de onu içine kendini beğenme (ucup ve kibir) girip de onu bozmasın diye ondan men ederim. Kulum, kendisine farz kıldığım şeyleri eda etmek gibi başka bir şeyle bana yakınlık sağlayamaz. Kulum bana nafile ibadetlerle durmadan yaklaşır; nihayet ben onu severim. Ben kimi seversem (adeta onun) kulağı, gözü, eli ve destekçisi olurum. Beni çağırırsa icabet ederim. Benden isterse ona veririm. Eğer bana samimi davranırsa ben de ona samimi davranırım. Kullarımdan öyleleri vardır ki, onun imanını ancak zenginlik ıslah eder. Şayet ona fakirlik versem bu onu bozar. Kullarımdan öyleleri vardır ki, onun imanını ancak fakirlik ıslah eder. Şayet onu zengin edersem bu onu bozar. Kullarımdan öyleleri vardır ki, onun imanını ancak sağlık ıslah eder. Şayet onu hasta etsem bu onu bozar. Kullarımdan öyleleri vardır ki, onun imanını ancak hastalık ıslah eder. Şayet onu sağlıklı kılsam bu onu bozar. Ben kullarımı kalplerine göre idare ederim. Zira ben her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olanım."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٣٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الأَبَّارُ، حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ، حَدَّثَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ التُّجِيبِيِّ، عَنْ أَبِي مَنْصُورٍ مَوْلَى الأَنْصَارِ، أَنَّهُ سَمِعَ عَمْرَو بْنَ الْجَمُوحِ، يَقُولُ: إِنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ ﷻ: " إِنَّ أَوْلِيَائِي مِنْ عِبَادِي وَأَحِبَّائِي مِنْ خَلْقِي الَّذِينَ يُذْكَرُونَ بِذِكْرِي، وَأُذْكَرُ بِذِكْرِهِمْ " [٦/١]

4033- Amr b. el-Cemûh'un bildirdiğine göre kendisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini işitmiştir: *"Allah buyurdu ki: Kullarımdan velim olanlar ve mahlukatımdan sevdiklerim, ben anıldığım zaman hatırlanan, onlar anıldığı zaman da benim hatırlandığım kişilerdir."*

٤٠٣٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ الْمُعَدِّلِ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُلُّوِيَةَ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عِيسَى، حَدَّثَنَا الْهَيَّاجُ بْنُ بِسْطَامٍ، عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ، عَنْ بُكَيْرِ بْنِ الأَخْنَسِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أو سَعْدٍ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ؟ قَالَ: " الَّذِينَ إِذَا رُءُوا ذُكِرَ اللَّهُ ﷻ [٢٣١/٧] [٦/١]

4034- Ebû Saîd veya Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Allah'ın veli kulları kimlerdir?" diye sorulunca: *"Görüldükleri zaman Allah'ın hatırlandığı kişilerdir"* cevabını verdi.

٤٠٣٤/أ- حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ النَّاقِدُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ طَارِقٍ الْوَاشِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ لِلَّهِ خَلْقًا خَلَقَهُمْ لِحَوَائِجِ النَّاسِ، يَفْزَعُ النَّاسُ إِلَيْهِمْ فِي حَوَائِجِهِمْ، أُولَئِكَ هُمُ الآمِنُونَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ ﷻ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زَيْدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا ابْنُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ، وَمَا كَتَبْنَاهُ إِلا من حَدِيثِ أَحْمَدَ بْنِ طَارِقٍ [٢٢٥/٣]

4034/a- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın, insanların ihtiyacı için yarattığı kullar vardır. İnsanlar ihtiyaçları olunca onlara giderler. Allah'ın azabından emin olanlar işte onlardır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٣٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الأَيْلِيُّ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يَحْيَى الأَيْلِيُّ، حَدَّثَنَا حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ، عَنْ أَبِي جَنَابٍ الْكَلْبِيِّ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ مِنْ مُوجِبَاتِ اللَّهِ ثَلاثًا: إِذَا رَأَى حَقًّا مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ يُؤَخِّرْهُ إِلَى أَيَّامٍ لا يُدْرِكُهَا، وَأَنْ يَعْمَلَ الْعَمَلَ الصَّالِحَ الْعَلانِيَةَ عَلَى قِوَامٍ مِنْ عَمَلِهِ فِي السَّرِيرَةِ، وَهُوَ يَجْمَعُ مَعَ مَا يَعْمَلُ صَلاحَ مَا يَأْمَلُ "، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " فَهَكَذَا وَلِيُّ اللَّهِ "، وَعَدَّدَ بِيَدِهِ ثَلاثًا [١٧/١]

4035- Câbir'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın (kişiye) farz kıldığı şeylerden üçü de şunlardır: İbadetini ileri bir vakte ertelemeden eda etmesi, iyi ve güzel işleri gizli yaptığı kadar açıktan da yapması ve yapmayı arzuladığı salih amelleri yapmakta olduklarıyla beraber düşünmesi, böylece yaptıklarını da güzel yapması. Allah'ın velisi işte böyledir."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunları derken parmaklarıyla bu üç maddeyi saydı.

٤٠٣٦- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ الْعَطَّارُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ ! "، قَالُوا: بَلَى، قَالَ: " الَّذِينَ إِذَا رُءُوا ذُكِرَ اللَّهُ ﷻ "، وَمِنْهَا: " أَنَّهُمُ الْمُسَلَّمُونَ مِنَ الْفِتَنِ، الْمُوقَوْنَ مِنَ الْمِحَنِ " [٦/١]

4036- Esmâ binti Yezîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size en hayırlılarınızı bildireyim mi?"* diye sorunca: "Evet" cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Görüldükleri zaman Allah'ın hatırlandığı, fitneden arınmış ve sıkıntılardan korunmuş kişilerdir"* buyurdu.[1]

٤٠٣٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ، عَنْ شِمْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " يا أَيُّهَا النَّاسُ أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِخِيَارِكُمْ؟ " قَالُوا: بَلَى، قَالَ: " الَّذِينَ إِذَا رُءُوا ذُكِرَ اللَّهُ وَإِذَا تَكَلَّمُوا كَانَ كَلامُهُمْ لِعِزِّ الإِسْلامِ وَنَجَاةِ النُّفُوسِ وَصَلاحِهَا، لا لِعِزِّ النُّفُوسِ وَطَلَبِ الدُّنْيَا وَقَبُولِ الْخَلْقِ، وَكَانُوا لِعِلْمِهِمْ مُسْتَعْمِلِينَ وَلِرَأْيِهِمْ مُتَّهِمِينَ، وَلِسَبِيلِ أَسْلافِهِمْ مُتَّبِعِينَ، وَبِكِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّةِ نَبِيِّهِ مُتَمَسِّكِينَ، الْخُشُوعُ لِبَاسُهُمْ وَالْوَرَعُ زِينَتُهُمْ وَالْخَشْيَةُ حِلْيَتُهُمْ، كَلامُهُمُ الذِّكْرُ وَصَمْتُهُمُ الْفِكْرُ، نَصِيحَتُهُمْ لِلنَّاسِ مَبْذُولَةٌ، وَشُرُورُهُمْ عَنْهُمْ مَخْزُونَةٌ، وَعُيُوبُ النَّاسِ عِنْدَهُمْ مَدْفُونَةٌ، وَرَّثُوا جُلاسَهُمُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا لإِعْرَاضِهِمْ وَإِدْبَارِهِمْ عَنْهَا، وَرَغَّبُوهُمْ فِي الآخِرَةِ لإِقْبَالِهِمْ وَحِرْصِهِمْ عَلَيْهَا " [٣٨٩/١٠]

4037- Esmâ binti Yezîd'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey insanlar! Size en hayırlılarınızı bildireyim mi?"* diye sorunca: "Evet"

[1] Ahmed (6/459), İbn Hibbân (1919) ve Beyhakî (3/971).

cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Görüldükleri zaman Allah'ın hatırlandığı, konuştukları zaman, benliklerinin izzeti, dünyalık talebi ve insanların kendilerine yönelmesi için değil; İslam'ın izzeti, nefislerin kurtuluşu ve ıslahı için konuşan kişilerdir. Onlar ilimleriyle amel eder ve görüşlerinin değil, seleflerinin yolunda giderler. Allah'ın Kitabı ve Peygamber'inin sünnetine tutunurlar. Huşu onların giysisi, verâ (günah korkusu) süsü ve haşyet vasıflarıdır. Sözleri zikir, susmaları tefekkürdür. İnsanlara nasihat ederler, kötülük etmezler, insanların ayıplarını gizlerler. Kendileriyle oturanlara dünyada zühdü, ondan yüz çevirip sırtlarını dönmeyi miras bırakırlar. Âhirete rağbet etmelerini ve ona yönelmelerini teşvik ederler."*

٤٠٣٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَبُو عَمْرِو بْنِ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الضَّحَّاكِ، حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ، حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا حُذَيْفَةُ، إِنَّ فِي كُلِّ طَائِفَةٍ مِنْ أُمَّتِي قَوْمًا شُعْثًا غُبْرًا، إِيَّايَ يُرِيدُونَ، وَإِيَّايَ يَتَّبِعُونَ، وَكِتَابَ اللَّهِ يُقِيمُونَ، أُولَئِكَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ، وَإِنْ لَمْ يَرَوْنِي " [١/٨]

4038- Huzeyfe b. el-Yemân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Huzeyfe! Ümmetimden her topluluğun içinde saçı başı dağınık, üstü başı toz toprak içerisinde olanlar vardır. Onlar sadece beni arzular, bana uyar, Allah'ın Kitab'ını tatbik ederler. Onlar beni görmeseler bile bendendir, ben de onlardanım."*

٤٠٣٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ سَهْلٍ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ هَاشِمٍ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي كَرِيمَةَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ سَأَلَ عَنِّي أَوْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى أَشْعَثَ شَاحِبٍ مُشَمِّرٍ، لَمْ يَضَعْ لَبِنَةً عَلَى لَبِنَةٍ، وَلا قَصَبَةً عَلَى قَصَبَةٍ، رُفِعَ لَهُ عَلَمٌ فَشَمَّرَ إِلَيْهِ، الْيَوْمَ الْمِضْمَارُ وَغَدًا السِّبَاقُ، وَالْغَايَةُ الْجَنَّةُ أَوِ النَّارُ " [١/٩]

4039- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim beni sorar veya bana bakmak isterse, saçı başı darmadağınık, rengi solmuş, (ölüm sonrası için) hazırlanıp gayret gösteren ve tuğla üzerine tuğla, kamış üzerine kamış koymayan, kendisi için bayrak kaldırıldığında (yarış*

için) hazırlanan kişiye baksın. Bugün hazırlık, yarın ise yarış günüdür. Hedef ise Cennet veya Cehennemdir."[1]

٤٠٤٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ الزُّبَيْرِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ رَبَاحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " رُبَّ أَشْعَثَ ذِي طِمْرَيْنِ تَنْبُو عَنْهُ أَعْيُنُ النَّاسِ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ ﷻ لأَبَرَّهُ " قَالَ الشَّيْخُ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى: وَمِنْهَا إِنَّ لِيَقِينِهِمْ تَنْفَلِقُ الصُّخُورُ، وَبِيَمِينِهِمْ تَنْفَتِقُ الْبُحُورُ [٦/١]

4040- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Nice saçı başı dağınık, üstü başı tozlu ve eski püskü elbiseli olup insanların kendisinden yüz çevirdiği kişiler vardır ki; Allah adına yemin etseler, Allah onların yeminini boşa çıkarmaz (istediklerini verir)."*

٤٠٤١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، وَأَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، في جماعة، قَالُوا: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا شَاذُّ بْنُ فَيَّاضٍ، حَدَّثَنَا أَبُو قَحْذَمٍ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، قَالَ: مَرَّ عُمَرُ بِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَهُوَ يَبْكِي، فَقَالَ: مَا يُبْكِيكَ يَا مُعَاذُ؟ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الأَتْقِيَاءُ الأَخْفِيَاءُ، الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا، وَإِذَا شَهِدُوا لَمْ يُعْرَفُوا، أُولَئِكَ هُمْ أَئِمَّةُ الْهُدَى، وَمَصَابِيحُ الْعِلْمِ " [١٥/١]

4041- İbn Ömer der ki: Ömer b. el-Hattâb, ağlamakta olan Muâz b. Cebel'e rastlayıp: "Neden ağlıyorsun ey Muâz?" diye sordu. Muâz şöyle cevap verdi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu işittim:** *"Allah'ın en sevdiği kullar; takva sahibi ve insanlardan gizlenen, olmadıklarında yoklukları fark edilmeyen, hazır bulundukları zaman tanınmayan kişilerdir. İşte onlar, hidayet imamları ve ilmin kandilleridir."*[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (5055).

[2] Hâkim (3/270).

٤٠٤٢- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ، حَدَّثَنَا بُكَيْرُ بْنُ مِسْمَارٍ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ، سَمِعَهُ يُخْبِرُ، عَنْ أَبِيهِ سَعْدٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ " [١/٣٦٧]

4042- Sa'd der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah, takvalı, gönlü zengin ve insanlardan gizlenen kulu sever."*[1]

٤٠٤٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَائِشَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ الْقَسْمَلِيُّ، عَنْ لَيْثٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ مِنْ أَغْبَطِ أَوْلِيَائِي عِنْدَنَا مُؤْمِنًا خَفِيفَ الْحَاذِ ذَا حَظٍّ مِنْ صَلاةٍ وَصِيَامٍ، أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ، وَأَطَاعَهُ فِي سِرِّهِ، وَكَانَ غَامِضًا فِي النَّاسِ لا يُشَارُ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ، وَكَانَتْ مَعِيشَتُهُ كَفَافًا، وَصَبَرَ عَلَى ذَلِكَ فَعُجِّلَتْ مَنِيَّتُهُ، وَقَلَّتْ بَوَاكِيهِ، وَقَلَّ تُرَاثُهُ " [١/٢٥]

4043- Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"En beğendiğim dostum; malı ve insanlara yükü az olan, namazında ve orucunda devamlı ve duyarlı olup Rabbine olan kulluğunu en güzel biçimde yapan, gizli açık her durumda Allah'a itaat eden, durumu bilinmediği için halk arasında şöhrete ulaşmayıp parmakla gösterilmeyen, yaşayacak kadar rızkı olup rızkına ve her şeyine sabreden, ölümü çabuk, ağlayanı ve mirası az olan mümindir."*[2]

٤٠٤٤- حَدَّثَنَا أَبُو غَانِمٍ سَهْلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْفَقِيهُ الْوَاسِطِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ يَزِيدَ، حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا اقْتَنَاهُ لِنَفْسِهِ، وَلَمْ يَشْغَلْهُ بِزَوْجَةٍ وَلا وَلَدٍ " [١/٢٥]

4044- Abdullah b. Mes'ûd: "Allah bir kulu severse onu kendine saklar ve kendisini ne eş, ne de çocukla meşgul etmez" demiştir.

---

[1] Ahmed (1/168) ve Müslim (2965).

[2] Ahmed (5/255), Tirmizî (2347), İbn Mâce (4117), Hâkim (4/123) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (8/242).

٤٠٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مَخْلَدٍ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالا: حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ، حَدَّثَنَا عَبَّادٌ يَعْنِي ابْنَ كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " كَمْ مِنْ عَاقِلٍ عَقَلَ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى أَمْرَهُ وَهُوَ حَقِيرٌ عِنْدَ النَّاسِ، ذَمِيمُ الْمَنْظَرِ، يَنْجُو غَدًا، وَكَمْ مِنْ ظَرِيفِ اللِّسَانِ جَمِيلِ الْمَنْظَرِ عِنْدَ النَّاسِ يَهْلِكُ غَدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ " [٣١٣/١]

4045- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Nice akıllılar ve kıyamet günü kurtuluşa erecek olanlar vardır ki, Allah'ın emirlerini anlamasına rağmen halk arasında değersiz ve kötü görünüşlüdür. Yine insanlar nazarında nice güzel dilli, güzel görünüşlü kişiler vardır ki; kıyamet günü helak olacaktır."*

٤٠٤٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ الْوَرَّاقِ الْكُوفِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنِ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: " انْظُرْ أَيَّ رَجُلٍ يَرَى فِي عَيْنِكَ أَرْفَعَ؟ " فَنَظَرْتُ، فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ حُلَّةٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ، فَقُلْتُ: هَذَا، قَالَ: " انْظُرْ أَيَّ رَجُلٍ يَرَى أَدْنَى فِي عَيْنِكَ؟ " فَنَظَرْتُ، فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ كِسَاءٌ، قَالَ: " هَذَا خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ ﷻ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ قِرَابِ الأَرْضِ مِثْلَ هَذَا "، ثَابِتٌ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ [١١٥/٨]

4046- Ebû Zer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber Mescid'deyken: *"Hangi insanın gözünde daha değerli olduğuna bak"* buyurunca, baktım ve etrafında insanların toplandığı kaftan giymiş bir adamı görüp: "Budur" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hangi insanın gözünde en değersiz olduğuna bak"* buyurdu. Baktım ve üzerinde tek (parça) bir giysi olan birini gördüm. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet günü bu (değersiz gördüğün) diğerinden yeryüzü dolusunca daha üstündür"* buyurdu.[1]

٤٠٤٧- حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكِنَانِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْحَرِيشِ الْكِلابِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ يَزِيدَ بْنِ بَهْرَامَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي كَرِيمَةَ، عَنْ أَبِي حَاجِبٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " يَا مُعَاذُ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَدَى الْحَقِّ أَسِيرٌ،

---

[1] Ahmed (5/170) ve Taberânî, *M. el-Evsat* (5049).

يَعْلَمُ أَنَّ عَلَيْهِ رَقِيبًا عَلَى سَمْعِهِ، وَبَصَرِهِ، وَلِسَانِهِ، وَيَدِهِ، وَرِجْلِهِ، وَبَطْنِهِ، وَفَرْجِهِ، حَتَّى اللَّمْحَةُ بِبَصَرِهِ، وَفُتَاتُ الطِّينِ بِأُصْبُعِهِ، وَكُحْلُ عَيْنَيْهِ، وَجَمِيعُ سَعْيِهِ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ لا يَأْمَنُ قَلْبُهُ، وَلا يُسْكِنُ رَوْعَتَهُ، وَلا يَأْمَنُ اضْطِرَابَهُ، يَتَوَقَّعُ الْمَوْتَ صَبَاحًا وَمَسَاءً، فَالتَّقْوَى رَقِيبُهُ، وَالْقُرْآنُ دَلِيلُهُ، وَالْخَوْفُ حُجَّتُهُ، وَالشَّرَفُ مَطِيَّتُهُ، وَالْحَذَرُ قَرِينُهُ، وَالْوَجَلُ شِعَارُهُ، وَالصَّلاةُ كَهْفُهُ، وَالصِّيَامُ جُنَّتُهُ، وَالصَّدَقَةُ فِكَاكُهُ، وَالصِّدْقُ وَزِيرُهُ، وَالْحَيَاءُ أَمِيرُهُ، وَرَبُّهُ تَعَالَى مِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ كُلِّهِ بِالْمِرْصَادِ، يَا مُعَاذُ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ قَيَّدَهُ الْقُرْآنُ عَنْ كَثِيرٍ مِنْ هَوَى نَفْسِهِ وَشَهَوَاتِهِ، وَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنْ يَهْلِكَ فِيمَا يَهْوَى بِإِذْنِ اللَّهِ، يَا مُعَاذُ، إِنِّي أُحِبُّ لَكَ مَا أُحِبُّ لِنَفْسِي، وَأَنْهَيْتُ إِلَيْكَ مَا أَنْهَى إِلَيَّ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ، فَلا أَعْرِفَنَّكَ تُوَافِينِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَحَدٌ أَسْعَدُ بِمَا أَتَاكَ اللَّهُ ﷺ مِنْكَ " [١/٢٦]

4047- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Muâz! Mümin hakka esirdir. O bilir ki, kulağını, gözünü, dilini, elini, ayağını, karnını, bir anlık bakışına ve parmağındaki çamur kırıntılarına, gözündeki sürmeye ve bütün çalışmalarına kadar, hepsini gözetleyen birinin olduğunu bilir. Müminin kalbi (Allah'ın azabından) emîn olamaz. Dâima Allah korkusunu kendinde hisseder. Sabah-akşam ölümü bekler. Takvâ, onun gözcüsü, Kur'ân delili, korku hücceti, şeref bineği, sakınma arkadaşı, ürpermesi şiarı, namaz sığınağı, oruç kalkanı, sadaka kurtuluş fidyesi, doğruluk yardımcısı, utanma duygusu komutanıdır ve Rabbi de bütün bunların ötesinde onu gözetlemektedir. Ey Muâz! Kur'ân, mümini nefsani arzuları ve şehvetinin emrettiği bir çok şeyden alıkoyan bağdır. Kur'ân onunla helak edici şeyler arasına girer. Ey Muâz! Kendim için istediğimi senin için de isterim. Cibrîl'in bana yasakladığı şeyleri, ben de sana yasakladım. Artık kıyamet günü, Allah'ın sana verdiği bu kadar şey varken seni, yanında senden daha kazançlı daha iyi durumda bir adamla beraber sakın bulmayayım."*

٤٠٤٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ حَدَّثَنَا لُحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْقُشَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي حَاجِبٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ مُعَاذٍ، وَعَنْ غَالِبٍ عَنِ شَهْرٍ، عَنْ مُعَاذٍ، وَعَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ، عَنْ مُعَاذٍ، بَلَغَ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " يَا مُعَاذُ "، فَذَكَرَ نَحْوَهُ [١/٢٦]

4048- Aynı manada bir hadis başka bir kanalla Muâz'dan nakledilmiştir.

٤٠٤٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا ابْنُ مَنْصُورٍ الْمَدَايِنِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمُسَيَّبِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: " أَنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ، قَالَ: يَا رَبِّ، أَخْبِرْنِي بِأَكْرَمِ خَلْقِكَ عَلَيْكَ، قَالَ: الَّذِي يُسْرِعُ إِلَى هَوَايَ إِسْرَاعَ النِّسْرِ إِلَى هَوَاهُ، وَالَّذِي يَكْلَفُ بِعِبَادِي الصَّالِحِينَ كَمَا يَكْلَفُ الصَّبِيُّ بِالنَّاسِ، وَالَّذِي يَغْضَبُ إِذَا انْتُهِكَتْ مَحَارِمِي غَضَبَ النَّمِرِ لِنَفْسِهِ، فَإِنَّ النَّمِرَ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُبَالِ أَقَلَّ النَّاسُ أَمْ كَثُرُوا " [١/١٣]

4049- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Hz. Mûsa: «Ey Rabbim! Bana, senin için yarattıklarının en üstününü bildir» deyince, Allah şöyle buyurdu: «Kerkenez kuşunun istediği şeye varmak için hızlı davrandığı gibi benim istediklerimi yapmak için hızlı davranan, bir çocuğun insanları sevmesi gibi kullarımı seven, hürmetlerim çiğnendiği zaman, kaplanın kızdığı gibi kızan kişidir. Kaplan kızdığı zaman insanların az veya çok olmasına bakmaz."*[1]

٤٠٥٠- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ الْحَجَّاجِ، حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، حَدَّثَنِي مُسْلِمُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ نافع، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " إِنَّ لِلَّهِ ﷻ ضَنَائِنَ مِنْ عِبَادِهِ يُغَذِّيهِمْ فِي رَحْمَتِهِ، وَيُحْيِيهِمْ فِي عَافِيَتِهِ، إِذَا تَوَفَّاهُمْ تَوَفَّاهُمْ إِلَى جَنَّتِهِ، أُولَئِكَ الَّذِينَ تَمُرُّ عَلَيْهِمُ الْفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، وَهُمْ مِنْهَا فِي عَافِيَةٍ "، وَمِنْهَا: " أَنَّهُمُ الْمَضْرُورُونَ فِي الأَطْعِمَةِ وَاللِّبَاسِ، الْمَبْرُورَةُ أَقْسَامُهُمْ عِنْدَ النَّازِلَةِ وَالْبَأْسِ " [١/٦]

4050- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah'ın öyle değerli kulları vardır ki; Allah onları rahmetiyle besler, afiyetiyle yaşatır ve canını aldığı zaman cennetine koyar. Bunlar, fitnelerin, üzerlerinden gece karanlıkları gibi gelip geçtiği, ancak onların bu fitnelere bulaşmadıkları kimselerdir."*[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (4379).

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/385) ve *M. el-Evsat* (5050).

٤٠٥١- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْهَرَوِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَمْرُو بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ السِّنْجَارِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدَةُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ جَدِّي: شَهِدْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَجْلِسًا، فَقَالَ: " طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ، أُولَئِكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى تَنْجَلِي عَنْهُمْ كُلُّ فِتْنَةٍ ظَلْمَاءُ " [١٦/١]

4051- Abdulhamîd b. Sâbit b. Sevbân, babasından, o da dedesinden bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir mecliste: *"İhlas sahiplerine ne mutlu! Onlar, her karanlık fitneyi aydınlatan hidayet kandilleridir"* buyurduğunu işittim.

Fakirlerin Fazileti ve Özellikleri

٤٠٥٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، وَعَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، قَالا: ثنا عَلِيُّ بْنُ بَهْرَامَ الْعَطَّارُ.ح وَثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي كُرَيْبٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِنِصْفِ يَوْمٍ، وَذَلِكَ خَمْسُ مِائَةِ عَامٍ "، فَقَامَ رَجُلٌ، وَقَالَ: أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: " إِنْ تَغَدَّيْتَ رَجَعْتَ إِلَى عِشَاءٍ، وَإِذَا تَعَشَّيْتَ يَبِيتُ مَعَكَ غَدَاءٌ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " لَسْتَ مِنْهُمْ "، فَقَامَ رَجُلٌ آخَرُ، فَقَالَ: أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " هَلْ سَمِعْتَ مَا قُلْنَا لِهَذَا؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " هَلْ تَجِدُ ثَوْبًا سِتْرًا سِوَى مَا عَلَيْكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " فَلَسْتَ مِنْهُمْ "، فَقَامَ آخَرُ، فَقَالَ: أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " هَلْ سَمِعْتَ مَا قُلْتُ لِهَذَيْنِ قَبْلَكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " هَلْ تَجِدُ قَرْضًا كُلَّمَا شِئْتَ أَنْ تَسْتَقْرِضَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " فَلَسْتَ مِنْهُمْ "، فَقَامَ آخَرُ، فَقَالَ: أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " هَلْ سَمِعْتَ مَا قُلْنَا لِهَؤُلاءِ قَبْلَكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " هَلْ تَقْدِرُ أَنْ تَكْتَسِبَ مَا يُغْنِيكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " فَلَسْتَ مِنْهُمْ "، قَالَ: فَقَامَ خَامِسٌ، فَقَالَ: أَنَا مِنْهُمْ، يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: " هَلْ سَمِعْتَ مَا قُلْتُ لِهَؤُلاءِ؟ "، قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " هَلْ تُمْسِي عَنْ رَبِّكَ رَاضِيًا، وَتُصْبِحُ كَذَلِكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " فَأَنْتَ مِنْهُمْ "، فَقَالَ النَّبِيُّ " ﷺ إِنَّ سَادَةَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْجَنَّةِ مَنْ إِذَا تَغَدَّى لَمْ يَجِدْ عَشَاءً، وَإِذَا تَعَشَّى لَمْ يَبِتْ مَعَهُ غَدَاءٌ، وَإِنِ اسْتَقْرَضَ لَمْ يَجِدْ قَرْضًا، وَلَيْسَ لَهُ فَضْلُ كِسْوَةٍ إِلا مَا يُوَارِي

بِهِ مَا لا يَجِدُ مِنْهُ بُدًّا، وَلا يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يَكْسِبَ مَا يُعَشِّيهِ، يُمْسِي عَنِ اللَّهِ رَاضِيًا، وَيصْبحُ رَاضِيًا، أُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ، وَالصِّدِّيقِينَ، وَالشُّهَدَاءِ، وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ، وَيُقَالُ: هُوَ الْعَبْدِيُّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ الْمَلِكِ [٧/٩٩]

4052- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müslümanların fakirleri, zenginlerinden yarım gün önce –bu da dünya zamanıyla beş yüz yıl eder- önce cennete girecekler"* buyurunca bir adam: "Ben onlardan mıyım, ey Allah'ın Resûlü?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sabah yemek yiyince akşam da yer misin? Akşam yemek yediğinde yanında sabah için yemek kalır mı?"* diye sorunca, adam: "Evet" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen onlardan değilsin"* buyurunca başka bir adam kalkıp: "Ben onlardan mıyım, ey Allah'ın Resûlü?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen onlardan değilsin"* buyurunca, başka bir adam kalkıp: "Ben onlardan mıyım, ey Allah'ın Resûlü?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Önceki iki kişiye dediğimi işittin mi?"* buyurunca, adam: "Evet" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Borç bulmak istediğin her zaman bulabiliyor musun?"* diye sorunca, adam: "Evet" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlardan değilsin"* buyurunca, başka bir adam kalkıp: "Ben onlardan mıyım, ey Allah'ın Resûlü?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öncekilere dediğimi işittin mi?"* buyurunca, adam: "Evet" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İhtiyacını kazanabiliyor musun?"* diye sorunca, adam: "Evet" cevabını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen de onlardan değilsin"* buyurunca, beşinci kişi kalkıp: "Ben onlardan mıyım, ey Allah'ın Resûlü?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öncekilere dediğimi işittin mi?"* buyurunca, adam: "Evet" cevabını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbinden razı olarak akşamlayıp sabahlıyor musun?"* diye sorunca, adam: "Evet" cevabını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen onlardansın"* buyurdu ve şöyle devam etti: *"Cennetteki müminlerin efendisi, sabah yemek yiyince akşam yiyeceğini bulamayan, akşam yiyince de sabah bulamayan, borç arayınca bulamayan, edeb yerini örtecek olan giysisinden başka giysisi olmayan, maişetini kazanamayan ve buna rağmen Rabbinden razı olarak akşamlayıp sabahlayan kişidir.* **"İşte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu**

peygamberler, sıddîkler, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!"[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٥٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ النَّمَرِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ السَّمَّاكِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَدْخُلُ فُقَرَاءُ الْمُؤْمِنِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِيَوْمٍ مِقْدَارُهُ أَلْفُ عَامٍ "، كَذَا رَوَاهُ ابْنُ السَّمَّاكِ، عَنْ مُحَمَّدٍ، وَرَوَاهُ أَيْضًا ابْنُ السَّمَّاكِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدٍ، وَقَالَ: " بِنِصْفِ يَوْمٍ مِقْدَارُهُ خَمْسُمِائَةِ عَامٍ " [٨/٢١١]

4053- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslümanların fakirleri, zenginlerinden, bir gün — dünya zamanıyla bin yıl— önce cennete girecekler."* Sevrî bu hadisi *"yarım gün —dünya zamanıyla beş yüz yıl— önce..."* şeklinde aktarmıştır.[2]

٤٠٥٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " يَدْخُلُ فُقَرَاءُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ قَبْلَ الأَغْنِيَاءِ بِمِائَةِ عَامٍ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، وَالثَّوْرِيِّ [٨/٢٥٠]

4054- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ümmetimin fakirleri, zenginlerinden, yüz yıl önce cennete girecekler."*

٤٠٥٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّايِغُ، ثنا قَبِيصَةُ.ح وَثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا خَلادُ بْنُ يَحْيَى، قَالا: ثنا سُفْيَانُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الأَغْنِيَاءِ بِخَمْسِ مِائَةِ عَامٍ، نِصْفِ يَوْمٍ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ [٧/٩١]

---

[1] Nisa Sur. 69

[2] Ahmed (2/196, 343), Tirmizî (2353), İbn Mâce (4122) ve İbn Hibbân (2567).

4055- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Fakirler, zenginlerinden –dünya zamanıyla beş yüz yıl olan— yarım gün önce cennete girecekler."*

٤٠٥٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الصَّايِغُ. ح وثنا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ الْمِهْرَجَانِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الأَغْنِيَاءِ بِنِصْفِ يَوْمٍ خَمْسِ مِائَةِ عَامٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا أَبُو بَكْرٍ [٣٠٦/٨]

4056- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Fakirler, zenginlerinden –dünya zamanıyla beş yüz yıl– yarım gün önce cennete girecekler."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٥٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا ابْنُ صَالِحٍ، قَالَ: ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: بَيْنَا أَنَا قَاعِدٌ، فِي الْمَسْجِدِ، وَحَلْقَةٌ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ قُعُودٌ إِذْ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَعَدَ إِلَيْهِمْ، فَقُمْتُ إِلَيْهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " لِيُبْشِرْ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ بِمَا يَسُرُّ وُجُوهَهُمْ، فَإِنَّهُمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ الأَغْنِيَاءِ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا "، وَلَقَدْ رَأَيْتُ أَلْوَانَهُمْ أَسْفَرَتْ، قَالَ ابْنُ عَمْرٍو: حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنْ أَكُونَ مِنْهُمْ [١٣٧/٥]

4057- Abdullah b. Amr der ki: Ben Mescid'de otururken, Muhacirlerin fakirlerinden de bir grup halka oluşturup oturmuşlardı. Bu sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) girip yanlarında oturunca, ben de yanına gittim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fakir muhacirler, kendilerini memnun edecek şeyle sevinsinler. Onlar, zenginlerden kırk yıl önce cennete girecekler"* buyurdu. Abdullah b. Amr der ki: "Muhacirlerin yüzlerinin memnuniyetle parladığını gördüm. Hatta keşke onlardan olsaydım, dedim."[1]

---

[1] Müslim (2979/37) ve Dârimî (2/339).

٤٠٥٧/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ الْوَرْدِ وَهُوَ وُهَيْبٌ وَاسْمُهُ عَبْدُ الْوَهَّابِ، قَالَ: قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي بِجُلَسَاءِ اللَّهِ ﷻ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، قَالَ: " هُمُ الْخَائِفُونَ الْخَاضِعُونَ الْمُتَوَاضِعُونَ الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا "، قَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّهُمْ أَوَّلُ النَّاسِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: " لا "، قَالَ: فَمَنْ أَوَّلُ النَّاسِ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: " الْفُقَرَاءُ يَسْبِقُونَ النَّاسَ إِلَى الْجَنَّةِ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِمْ مِنْهَا مَلائِكَةٌ، فَيَقُولُونَ: ارْجِعُوا إِلَى الْحِسَابِ، فَيَقُولُونَ: عَلامَ نُحَاسَبُ؟ وَاللَّهِ مَا أُفِيضَتْ عَلَيْنَا أَمْوَالٌ نَقْبِضُ فِيهَا وَلا نَبْسُطُ، وَمَا كُنَّا أُمَرَاءَ نَعْدِلُ أَوْ نَجُورُ، جَاءَنَا أَمْرُ اللَّهِ فَعَبَدْنَاهُ حَتَّى جَاءَنَا الْيَقِينُ "[١٤٣/٨]

4057/a- Saîd b. el-Müseyyeb der ki: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: *"Ey Allah'ın Resûlü! Kıyamet günü Allah'a yakın olanların kim olduğunu bana söyle"* deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar, Allah'tan korkanlar, boyun eğenler, mütevazi olanlar ve Allah'ı çok zikredenlerdir"* cevabını verdi. Adam: "Ey Allah'ın Peygamberi! Bunlar cennete ilk girecek olanlar mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* cevabını verdi. Adam: "İlk olarak cennete girecekler kimlerdir?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Fakirler diğer insanlardan önce cennete girmek için giderken, melekler karşılarına çıkar ve: «Hesap vermek için dönün» derler. Fakirler: «Neyin hesabını vereceğiz? Vallahi bize mal verilmedi ki, bu malı vermemezlik yapalım veya verelim. İdareci de değildik ki; adaletli veya zalim olalım. Allah'ın emri bize gelince ölene kadar Ona ibadet ettik» derler."*

٤٠٥٨- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُمَيْدٍ الْوَاسِطِيُّ، قَالَ: ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فَقِيرًا مُتَعَفِّفًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ زَيْدٍ، وَمُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ

4058- İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, fakir ve iffetli mümini sever"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٥٩- حَدَّثَنَاهُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ بَشِيرٍ، عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ النَّاجِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ: أَتَى عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ أُنَاسٌ مِنْ ضَعَفَةِ الْمُسْلِمِينَ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ عَلَيْنَا الْقُرْآنَ وَيَدْعُو لَنَا، مَا أَظُنُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَعْرِفُ أَحَدًا مِنْهُمْ، وَإِنَّ بَعْضَهُمْ لَيَتَوَارَى مِنْ بَعْضٍ مِنَ الْعُرْيِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ فَأَدَارَهَا شِبْهَ الْحَلْقَةِ فَاسْتَدَارَتْ لَهُ الْحَلْقَةُ، فَقَالَ: " بِمَ كُنْتُمْ تُرَاجِعُونَ؟ " قَالُوا: هَذَا رَجُلٌ يَقْرَأُ عَلَيْنَا الْقُرْآنَ وَيَدْعُو لَنَا، قَالَ: " فَعُودُوا لِمَا كُنْتُمْ فِيهِ " ثُمَّ قَالَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مِنْ أُمِرْتُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ " ثُمَّ قَالَ: " لِيَبْشِرْ فُقَرَاءُ الْمُؤْمِنِينَ بِالْفَوْزِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَبْلَ الأَغْنِيَاءِ بِمِقْدَارِ خَمْسِ مِائَةِ عَامٍ، هَؤُلاءِ فِي الْجَنَّةِ يُنَعَّمُونَ، وَهَؤُلاءِ يُحَاسَبُونَ "، رَوَاهُ جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ جَعْفَرٌ أَيْضًا، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ سَلْمَانَ مُرْسَلا [٣٤٢/١]

4059- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Muhacirlerin fakirlerinden oluşan bir toplulukla birlikte oturmuştuk ve bir kişi de bize Kur'ân okuyup dua ediyordu. Bu sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve zannedersem hiç birini tanımıyordu. Oradakilerden bazıları, bazı açık yerlerini bazı (arkadaşlarının arkalarına gizlenmek suretiyle) örtüyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle etrafında toplanmamızı işaret etti ve: *"Ne yapıyordunuz?"* diye sordu. "Şu adam bize Kur'ân okuyup dua ediyor" cevabını alınca: *"Yaptığınız şeye devam edin"* buyurdu. Sonra: *"Ümmetimden, kendileri ile birlikte sabretmekle emrolunduğum kimseler yaratan Allah'a hamd olsun"* deyip şöyle devam etti: *"Fakir müminler, kıyamet günü zenginlerden beş yüz yıl önce cennete girecekleri için sevinsinler. Bunlar (fakirler) cennette nimetler arasındayken, diğerleri (zenginler) hesaba çekilecekler."*[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/186).

[2] Ebû Dâvud (3666).

٤٠٦٠- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، ثنا حَيْوَةُ، أَخْبَرَنِي أَبُو هَانِئٍ، أَنَّ أَبَا عَلِيٍّ الْجُنْبِيَّ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ، يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى بِالنَّاسِ يَخِرُّ رِجَالٌ مِنْ قَامَتِهِمْ فِي الصَّلاةِ لِمَا بِهِمْ مِنَ الْخَصَاصَةِ وَهُمْ أَصْحَابُ الصُّفَّةِ، حَتَّى يَقُولَ الأَعْرَابُ: إِنَّ هَؤُلاءِ مَجَانِينَ، فَإِذَا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلاتَهُ انْصَرَفَ إِلَيْهِمْ، فَيَقُولُ: " لَوْ تَعْلَمُونَ مَا لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ لأَحْبَبْتُمْ أَنَّكُمْ تَزْدَادُونَ حَاجَةً وَفَاقَةً "، وَقَالَ فَضَالَةُ: فَأَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ.رَوَاهُ ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ أَبِي هَانِئٍ مِثْلَهُ [١٧/٢]

4060- Fadâle b. Ubeyd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) halka namaz kıldırırken, Suffe ahalisinden olan bazı kişiler açlıktan yere düşerlerdi. Hatta bedeviler: "Bunlar delidir" derlerdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince yanlarına gider ve: *"Allah katında nelere sahip olduğunuzu bir bilmiş olsaydınız ihtiyaç ve sıkıntınızın daha da artmasını isterdiniz"* derdi. Fadâle der ki: "O zaman ben de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdim."

٤٠٦١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُرَشِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الصُّوفِيُّ، ثنا النُّفَيْلِيُّ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحِمْصِيُّ، عَنْ خَيْثَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَيَّانَ، ثنا وَاثِلَةُ، قَالَ: كُنْتُ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ، فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ، قَالَ: " كَيْفَ أَنْتُمْ بَعْدِي إِذَا شَبِعْتُمْ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ وَالزَّيْتِ، فَأَكَلْتُمْ أَلْوَانَ الطَّعَامِ، وَلَبِسْتُمْ أَنْوَاعَ الثِّيَابِ، فَأَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ أَمْ ذَاكَ؟ " قَالَ: قُلْنَا: ذَاكَ، قَالَ: " بَلْ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ "، قَالَ وَاثِلَةُ: فَمَا ذَهَبَتْ بِنَا الأَيَّامُ حَتَّى أَكَلْنَا أَلْوَانَ الطَّعَامِ وَلَبِسْنَا أَنْوَاعَ الثِّيَابِ وَرَكِبْنَا الْمَرَاكِبَ [٢٣/٢]

4061- Vâsile der ki: Ben Suffe ahalisinden olan fakir müslümanlardandım. Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve şöyle buyurdu: *"Benden sonra ekmek ve yağa doyduğunuz, türlü yemekler yediğiniz, çeşitli giysiler giydiğiniz zaman mı, yoksa şimdi mi daha hayırlı bir durumda olursunuz?"* Biz: "O zaman" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Aksine, şimdi daha hayırlı bir durumdasınız"* buyurdu. Vâsile der ki: "Bir zaman geçti ve türlü yemekler yedik, çeşitli giysiler giydik ve bineklere bindik."

٤٠٦٢- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: ثنا هَوْذَةُ بْنُ خَلِيفَةَ، قَالَ: ثنا عَوْفٌ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ، فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ "، كَذَا رَوَاهُ عَوْفٌ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ، عَنْ عِمْرَانَ، وَتَابَعَهُ عَلَيْهِ قَتَادَةُ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ، وَرَوَاهُ جَمَاعَةٌ فَخَالَفُوهُمَا، فَقَالُوا عَنْ أَبِي رَجَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، وَعِمْرَانَ [٣٠٨/٢]

4062- İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennete baktığımda, oradakilerin çoğunun fakirler olduğunu gördüm"* buyurdu.[1]

٤٠٦٣- حَدَّثَنَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: ثنا أَبُو الأَشْهَبِ، وَجَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ، وَسَلْمُ بْنُ رَزِينٍ، وَحَمَّادُ بْنُ نَجِيحٍ، وَصَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، وَابْنِ عَبَّاسٍ، قَالا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " نَظَرْتُ فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءُ، وَنَظَرْتُ فِي النَّارِ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِهَا النِّسَاءُ ".رَوَاهُ أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ، وَمَطَرٌ الْوَرَّاقُ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، مِنْ دُونِ عِمْرَانَ مِثْلَهُ، وَالْحَدِيثُ صَحِيحٌ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ عَلَى شَرْطِ الْجَمَاعَةِ [٣٠٨/٢]

4063- İmrân b. Husayn ve İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cennete baktığımda, oradakilerin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme baktığımda ise oradakilerin çoğunun kadınlar olduğunu gördüm."*[2]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٠٦٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: قَالَ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ النَّهْدِيُّ، أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ، كَانُوا أُنَاسًا فُقَرَاءَ، وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ، وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ أَرْبَعَةٍ فَلْيَذْهَبْ بِخَامِسٍ،

---

[1] Buhârî (6449), Tirmizî (2603), Ahmed (4/429) ve İbn Hibbân (7412).

[2] Müslim (2737), Tirmizî (2602), Ahmed (4/437) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/139).

بِسَادِسٍ "، أَوْ كَمَا قَالَ: وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلاثَةٍ، وَانْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ بِعَشَرَةٍ، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ [٣٣٨/١]

4064- Abdurrahman b. Ebî Bekr'in bildirdiğine göre Suffe ahalisi fakir kişilerdi ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kimin yanında iki kişilik yemek varsa üç kişiyi, dört kişilik yemek olan beş altı kişiyi götürsün"* buyurdu. Ebû Bekr üç kişiyi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise on kişiyi götürdü.[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٠٦٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، قَالَ: " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمْسَى قَسَمَ نَاسًا مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ بَيْنَ نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَكَانَ الرَّجُلُ يَذْهَبُ بِالرَّجُلِ، وَالرَّجُلُ يَذْهَبُ بِالرَّجُلَيْنِ، وَالرَّجُلُ يَذْهَبُ بِالثَّلاثَةِ، حَتَّى ذَكَرَ عَشَرَةً، فَكَانَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ يَرْجِعُ كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى أَهْلِهِ بِثَمَانِينَ مِنْهُمْ يُعَشِّيهِمْ " [٣٤٢/١]

4065- Muhammed b. Sîrîn der ki: "Akşam olduğu zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Suffe ahalisini akşam yemeği için ashâbı arasında paylaştırırdı. Ashâbdan kimi beraberinde bir kişi, kimi iki, kimi üç... kimi de on kişi götürürdü. Sa'd b. Ubâde her akşam beraberinde seksen kişiyi evine götürür, onlara akşam yemeği yedirirdi."

٤٠٦٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبَانَ، قَالَ: ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ ثَابِتِ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنِ ابْنِ الْمُغَفَّلِ الْمُزَنِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ كَانَ لَهُ قَمِيصَانِ فَلْيَكْسُ أَحَدَهُمَا أَخَاهُ، أَوْ لِيَتَصَدَّقْ بِأَحَدِهِمَا "، رَوَاهُ الْمُبَارَكُ، عَنْ مِسْعَرٍ، فَسَمَّاهُ فَقَالَ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُغَفَّلِ [٢٣٢/٧]

4066- İbnu'l-Muğaffel el-Müzenî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İki gömleği olan, birini kardeşine giydirsin veya birini sadaka olarak versin"* buyurdu.

---

[1] Buhârî (352057) ve Ahmed (1/197, 198, 199).

Muhabbet

٤٠٦٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا الْحُمَيْدِيُّ، ثنا سُفْيَانُ، ثنا الزُّهْرِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ السَّاعَةِ فَقَالَ: " وَمَا أَعْدَدْتَ لَهَا؟ " فَلَمْ يَذْكُرْ كَبِيرًا، إِلا أَنَّهُ قَالَ: إِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: " أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

4067- Enes b. Mâlik der ki: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip kıyamet saatini sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için ne hazırladın?"* diye sordu. Adam, büyük ameller zikretmedi, ancak: "Allah'ı ve Resûlü'nü seviyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen sevdiğinle berabersin"* buyurdu.[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٠٦٨- حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّبَيْرِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمِيلٍ، ثنا مُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَتَى السَّاعَةُ؟، قَالَ: " إِنَّهَا قَائِمَةٌ، فَمَا أَعْدَدْتَ لَهَا؟ " قَالَ: مَا أَعْدَدْتُ لَهَا كَبِيرَ عَمَلٍ، إِلا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، قَالَ: " فَلَكَ مَا احْتَسَبْتَ، وَأَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ " [١٠/١٧٠]

4068- Bir adam, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ey Allah'ın Resûlü! Kıyamet ne zaman?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet kopmak üzeredir. Onun için ne hazırladın?"* diye karşılık verdi. Adam: "Onun için çok amel hazırlamadım; ancak Allah'ı ve Resûlü'nü seviyorum" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İstediğin olacaktır. Sen sevdiğinle berabersin"* karşılığını verdi.

٤٠٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ بَالَوَيْهِ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ إِسْحَاقَ الدُّورِيُّ، ثنا أَشْعَثُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زُبَيْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ، قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ

---

[1] Buhârî (3688), Müslim (2639), Ahmed (3/168, 172), Abdurrezzak (20319) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/204, 273).

ﷺ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَمَّا يَلْحَقْ بِهِمْ؟ فَقَالَ: النَّبِيُّ ﷺ: " الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ".غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زُبَيْدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ ابْنُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ، وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ: كَتَبَ عَنِّي مُسْلِمُ بْنُ الْحَجَّاجِ هَذَا الْحَدِيثَ مُنْذُ دَهْرٍ [٥/٣٧]

4069- Safvân b. Assâl der ki: Bir bedevi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ey Muhammed! Bir topluluğu seven bir kişi onlarla beraber olur mu?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi sevdiğiyle beraberdir"* cevabını verdi.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٧٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبٍ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْخُزَاعِيُّ، قَالا: ثنا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ أَعْرَابِيًّا، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَتَى السَّاعَةُ، فَقَابَلَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا أَعْدَدْتَ لَهَا؟ "، قَالَ: حُبَّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ، قَالَ: " أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ فِي الْمُوَطَّأِ [٦/٣٣٨]

4070- Enes b. Mâlik der ki: Bir bedevi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Kıyamet saati ne zamandır?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona dönüp: *"Onun için ne hazırladın?"* diye sordu. Adam: "Allah'ı ve Resûlü'nün sevgisini" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen sevdiğinle berabersin"* buyurdu.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٠٧١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ "، رَوَاهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ، وَغَيْرُهِمَا عَنِ الأَعْمَشِ [٤/١١٢]

4071- Ebû Mûsa'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi sevdiğiyle beraberdir"* buyurdu.[1]

---

[1] Buhârî (6170), Müslim (2641), Ahmed (4/392, 398) ve Tirmizî (2386).

٤٠٧٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ الأَهْوَازِيُّ، قَالَ: ثنا مَعْمَرُ بْنُ سَهْلٍ، قَالَ: ثنا يُوسُفُ بْنُ عَطِيَّةَ، قَالَ: ثنا مَطَرٌ الْوَرَّاقُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا قَذَفَ حُبَّهُ فِي قُلُوبِ الْمَلائِكَةِ، وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا قَذَفَ بُغْضَهُ فِي قُلُوبِ الْمَلائِكَةِ، ثُمَّ يَقْذِفُهُ فِي قُلُوبِ الآدَمِيِّينَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَطَرٍ، وَأَنَسٍ، وَلَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ مَعْمَرٍ، عَنْ يُوسُفَ [٣/٧٧]

4072- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah bir kulu sevince, onun sevgisini meleklerin kalbine yerleştirir. Bir kulu da sevmezse, onun nefretini meleklerin kalplerine, sonra insanların kalplerine yerleştirir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٧٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلالُ، ثنا قُطْبَةُ بْنُ الْعَلاءِ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ سُهَيْلٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا، قَالَ لِجِبْرِيلَ: نَادِ فِي السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلانًا، فَأَحِبُّوهُ، وَإِذَا أَبْغَضَ عَبْدًا نَادَى فِي السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ فُلانًا فَأَبْغِضُوهُ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ قُطْبَةُ، حَدَّثَ بِهِ عَنْ قُطْبَةَ، أَبُو حَاتِمٍ الرَّازِيُّ، وَأَقْرَانُهُ [٧/١٤١]

4073- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah bir kulu sevince Cibrîl'e: «Gökyüzünde: "Allah falanı seviyor, siz de sevin" diye seslen» buyurur. Bir kulu da sevmezse (Cibrîl gökyüzünde: «Allah falanı sevmiyor, siz de sevmeyin» diye seslenir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٧٤- حَدَّثَنَا عَنْهُ أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا بَكْرُ بْنُ الْمُنْذِرِ أَبُو بَكْرٍ الْمَغَازِلِيُّ الشَّيْخُ الصَّالِحُ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، أَنَّ سُهَيْلا بْنَ أَبِي صَالِحٍ، حدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا، قَالَ لِجِبْرِيلَ: إِنِّي أُحِبُّ فُلانًا فَأَحِبَّهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ، ثُمَّ يَقُولُ لأَهْلِ السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدَهُ

فُلانًا فَأَحِبُّوهُ، فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ، ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ "، قَالَ الْعَلاءُ: فَقُلْتُ: مَا الْقَبُولُ؟ قَالَ: الْمَوَدَّةُ فِي الأَرْضِ [٣٠٦/١٠]

4074- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah bir kulu sevince Cibrîl'e: «Ben falanı seviyorum, sen de sev» buyurur ve Cibrîl de onu sevip gökyüzü halkına: «Allah falan kulunu seviyor, siz de sevin» diye seslenir. Bunun üzerine gökyüzü halkı da o kulu sever, sonra ona yeryüzünde ona hüsnü kabul bırakılır."* Alâ der ki: Süheyl'e: "Hüsnü kabul ne demektir?" diye sorunca: "Yeryüzü halkının onu sevmesidir" cevabını verdi.

٤٠٧٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ جَعْفَرٍ الْمُقْرِئُ، ثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ الْحَافِظُ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلامُ: أَنَا أُحِبُّ عَبْدِي فُلانًا، فَيُنَوِّهِ جِبْرِيلُ فِي حَمَلَةِ الْعَرْشِ، فَيُحِبُّهُ أَهْلُ الْعَرْشِ، فَيَسْمَعُهُ أَهْلُ السَّمَاءِ تَحْتَ الْعَرْشِ، فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ، ثُمَّ يَنْزِلُ سَمَاءً سَمَاءً حَتَّى يَنْزِلَ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا، ثُمَّ يَهْبِطُ إِلَى الأَرْضِ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ الأَرْضِ، وَالْبُغْضُ مِثْلُ ذَلِكَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْهُ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، وَأَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ مِنْ حَدِيثِ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، وَحَدِيثُ أَبِي حَازِمٍ هَذَا لا أَعْلَمُهُ رَوَاهُ عَنْهُ بِهَذَا السِّيَاقِ، إِلا ابْنُهُ عَبْدُ الْعَزِيزِ [٢٥٨/٣]

4075- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah bir kulu sevince Cibrîl'e: «Ben falan kulumu seviyorum, sen de sev» buyurur. Cibrîl bunu Arş'ı taşıyan melekler arasında tekrar eder ve Arş'ı taşıyan melekler bu kulu severler. Arş'ın altındaki melekler de bunu duyunca o kulu severler ve böylece yedinci sema halkı onu severler. Sonra diğer semalar da tek tek onu severler. Sonra o kulun sevgisi yeryüzü halkına indirilir (de böylece yeryüzündeki insanlar da o kimseyi severler). Allah'ın sevmediği kul için de aynı şey yapılır."*

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٠٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَرْبِيُّ، ثَنَا مُسَدَّدٌ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ ثَوْرٍ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعْلِمْهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ثَوْرٍ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى عَنْهُ [٦/٩٩]

4076- Mikdâm b. Ma'dî Kerib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi kardeşini sevince, bunu ona söylesin"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٧٧- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا أَبُو خَالِدٍ يَزِيدُ بْنُ صَالِحٍ الْيَشْكُرِيُّ، قَالَ: ثنا خَارِجَةُ بْنُ مُصْعَبٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ أَبِي يَحْيَى، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ مَرَّ عَلَيْهِ رَجُلٌ، فَقَالَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي لأُحِبُّ هَذَا فِي اللَّهِ ﷻ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: " هَلْ تَدْرِي مَا اسْمُهُ؟ " قَالَ: لا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " فَاسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ "، فَسَأَلَهُ وَأَعْلَمَهُ ذَلِكَ، فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: أَحَبَّكَ اللَّهُ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي فِيهِ، فَرَجَعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي قَالَ لَهُ وَالَّذِي رَدَّ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " وَجَبَتْ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ سَالِمٍ، تَفَرَّدَ بِهِ خَارِجَةُ.رَوَاهُ مِنَ الْقُدَمَاءِ عَنْ خَارِجَةَ: الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ الْمَوْصِلِيُّ [٢/١٩٧]

4077- Sâlim'in bildirdiğine göre babası (İbn Ömer) şöyle dedi: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken bir adam uğradı ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Şu adamı Allah için seviyorum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun adını biliyor musun?"* diye sorunca, adam: "Hayır" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona ismini sor ve sevdiğini bildir"* buyurunca adam ona ismini sordu ve kendisini sevdiğini söyledi. Adam: "Beni sevdiğin gibi Allah ta seni sevsin" deyince, adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dönüp olanları anlattı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vacib oldu (yani Allah'ın sevgisini hak ettin)"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Ahmed (4/130), İbn Hibbân (2514) ve Hâkim (4/171).

٤٠٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ الأَنْبَارِيُّ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَرْبِيُّ، قَالَ: ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ طَعْمَ الإِيمَانِ، فَلْيُحِبَّ الْمَرْءَ، لا يُحِبُّهُ إِلا اللَّهِ " [١٥٣/٤]

4078- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İmanın tadını tatmak isteyen, kişiyi sadece Allah için sevsin"* buyurdu.[1]

٤٠٧٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سُلَيْمٍ أَبِي بَلْجٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ طَعْمَ الإِيمَانِ فَلْيُحِبَّ الْعَبْدَ لا يُحِبُّهُ إِلا لِلَّهِ " [٢٠٤/٧]

4079- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İmanın tadını tatmak isteyen, kulu sadece Allah için sevsin"* buyurdu.

٤٠٨٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ الْكَرَابِيسِيُّ، قَالَ: ثنا غَالِبُ بْنُ وَزِيرٍ، قَالَ: ثنا ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ أَبِي الزَّاهِرِيَّةِ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلا فَلا تُمَارِهْ، وَلا تُجَارِهْ، وَلا تُشَارِهْ، وَلا تَسْأَلْ عَنْهُ فَعَسَى أَنْ تُوَافِقَ لَهُ عَدُوًّا فَيُخْبِرَكَ بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَيُفَرِّقُ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ مُعَاذٍ، مُتَّصِلا وَأَرْسَلَهُ غَيْرُ ابْنِ وَهْبٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ [١٣٦/٥]

4080- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Birini seversen, onunla tartışma, ona haksızlık etme, ona işaret etme, onu sorgulama. Belki de onun bir düşmanıyla karşılaşırsın ve onda olmayanı sana haber verir de böylece aranızı ayırır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٨١- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، وَعَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، ثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ

---

[1] Ahmed (2/298).

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَيْسَرَةَ الْحَضْرَمِيِّ، عَنِ الْعِرْبَاضِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " قَالَ اللَّهُ ﷻ: الْمُتَحَابُّونَ بِجَلالِي فِي ظِلِّ عَرْشِي يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلِّي " [٦/١١١]

4081- İrbâd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah şöyle buyurur: Benim celalim hakkı için, birbirini sevenler, gölgem dışında bir gölgenin olmadığı gün Arş'ımın gölgesinde gölgeleneceklerdir"* **buyurdu.**[1]

٤٠٨٢- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ: " أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلالِي؟ الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلِّي "، تَفَرَّدَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سَعِيدٍ، وَرَوَاهُ عَامَّةُ أَصْحَابِهِ عَلَى مَا فِي مُوَطَّأِ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي طُوَالَةَ، عَنْ أَبِي الْحُبَابِ، سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ [٦/٣٤٤]

4082- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **dedi ki:** *"Kıyamet günü Allah şöyle buyurur: Benim celalim hakkı için, birbirlerini sevenler nerede? Onları benim gölgemden başka gölgenin bulunmadığı bu günde onları gölgemde gölgelendireceğim."*[2]

Muvattâ'da yer almıştır.

٤٠٨٣- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، أَخْبَرَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ، قَالَ: ثنا حَبِيبُ بْنُ أَبِي مَرْزُوقٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ، عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ الْخَوْلانِيِّ، قَالَ: دَخَلْتُ مَسْجِدَ دِمَشْقَ فَإِذَا فِيهِ نَحْوٌ مِنْ ثَلاثِينَ كَهْلا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ وَإِذَا فِيهِمْ شَابٌّ أَكْحَلُ الْعَيْنَيْنِ بَرَّاقُ الثَّنَايَا لا يَتَكَلَّمُ سَاكِتٌ، فَإِذَا امْتَرَى الْقَوْمُ فِي شَيْءٍ أَقْبَلُوا عَلَيْهِ فَسَأَلُوهُ، فَقُلْتُ لِجَلِيسٍ لِي: مَنْ هَذَا؟ قَالَ: هَذَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، فَوَقَعَ فِي نَفْسِي حُبُّهُ، فَمَكَثْتُ مَعَهُمْ حَتَّى تَفَرَّقُوا، ثُمَّ هَجَّرْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَإِذَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ قَائِمٌ يُصَلِّي إِلَى سَارِيَةٍ، فَصَلَّيْتُ ثُمَّ جَلَسْتُ، فَاحْتَبَيْتُ بِرِدَائِي وَجَلَسَ، فَسَكَتُّ لا أُكَلِّمُهُ وَسَكَتَ لا يُكَلِّمُنِي، ثُمَّ قُلْتُ: إِنِّي وَاللَّهِ لأُحِبُّكَ، قَالَ: فِيمَ تُحِبُّنِي؟ قُلْتُ: فِي اللَّهِ

---

[1] Ahmed (4/128) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/258).

[2] Müslim (2566), Ahmed (2/237), Dârimî (2/312) ve Beyhakî, *S. el-Kübra* (10/233).

ﷺ قَالَ: فَأَخَذَ بِحُبْوَتِي فَجَرَّنِي إِلَيْهِ هُنَيْهَةً، ثُمَّ قَالَ: أَبْشِرْ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلالِي لَهُمْ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ يَغْبِطُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ " قَالَ: فَخَرَجْتُ فَلَقِيتُ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ، فَقُلْتُ: يَا أَبَا الْوَلِيدِ، أَلا أُحَدِّثُكَ مَا حَدَّثَنِي بِهِ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ فِي الْمُتَحَابِّينَ، قَالَ: وَأَنَا أُحَدِّثُكَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ يَرْفَعُهُ إِلَى الرَّبِّ ﷻ قَالَ: " حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَنَاصِحِينَ فِيَّ " وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْلٍ، عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ الْخَوْلانِيِّ، أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَا أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ أَنْ أَجْمَعَ الْمَالَ وَأَكُونَ مِنَ الْمُتَاجِرِينَ، وَلَكِنْ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ، وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ، وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ". رَوَاهُ جُبَيْرٌ، عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ مُرْسَلا [١٣١/٢]

4083- Ebû Müslim el-Havlânî der ki: Dımaşk mescidine (Emevi Camiine) girdiğimde, bir tarafında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından otuz kadar kişiyi gördüm. Aralarında da gözleri sürmeli ve dişleri parlak bir genç vardı. Bu genç susmuş, konuşmuyordu. Oradakiler bir konuda ihtilafa düşünce ona dönüp soruyorlardı. Yanımda oturan kişiye: "Bu kimdir?" diye sorunca: "Muâz b. Cebel'dir" cevabını verdi. O zaman onu sevdim ve oradakiler dağılana kadar onlarla kaldım. Sonra mescide bir daha girince Muâz b. Cebel'in bir direğin yanında namaz kıldığını gördüm. Ben de namaz kıldıktan sonra oturdum ve abamla üzerimi örttüm. Muâz oturunca bir müddet ikimiz de konuşmadık. Sonra ben: "Vallahi seni seviyorum" dedim. Muâz: "Niçin beni seviyorsun?" diye sorunca: "Allah için" cevabını verdim. Beni yakamdan tutup kendine doğru çektikten sonra: "Eğer doğru söylüyorsan gözün aydın. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini işittim: *"(Allah şöyle buyurur) Benim celalim için birbirini sevenlerin, peygamberlerin ve şehitlerin bile gıpta edeceği nurdan minberleri vardır."*

Çıkıp Ubâde b. es-Sâmit'le karşılaşınca: "Ey Ebu'l-Velîd! Muâz b. Cebel'in bana birbirini sevenler için söylediklerini sana aktarayım mı?" diye sordum. Ubâde: "Ben de sana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'a dayandırdığı bir hadisi anlatırım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Benim için birbirlerini sevenler, sevgimi hak etmişlerdir. Benim için birbirini ziyaret edenler, sevgimi hak etmişlerdir. Benim için birbiriyle musafaha edenler sevgimi hak etmişlerdir»* buyurdu."

Ebû Müslim el-Havlânî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah bana mal toplamamı ve ticaret yapmamı vahyetmedi. Bana: «Rabbini hamd ile tesbih et, secde edenlerden ol ve ölüm sana gelinceye kadar Rabbine ibadet et» diye vahyetti."*[1]

٤٠٨٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ ثنا أَبُو نُعَيْمٍ عُبَيْدُ بْنُ هِشَامٍ الْحَلَبِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو الْمَلِيحِ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ مَرْزُوقٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ الْخَوْلانِيِّ، قَالَ: دَخَلْتُ مَسْجِدًا فَإِذَا حَلْقَةٌ فِيهَا بِضْعٌ وَثَلاثُونَ رَجُلا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ وَإِذَا فِيهِمْ شَابٌّ آدَمُ أَكْحَلُ بَرَّاقُ الثَّنَايَا مُحْتَبٍ، فَإِذَا تَذَكَّرُوا أَمْرًا فَأَشْكَلَ عَلَيْهِمْ سَأَلُوهُ، فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ فَقَالُوا: مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، قَالَ: فَقُمْنَا فَصَلَّيْنَا الْمَغْرِبَ، فَلَمَّا انْصَرَفْنَا لَمْ أَقْدِرْ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ هَجَّرْتُ فَإِذَا أَنَا بِمُعَاذٍ قَائِمٌ يُصَلِّي عَلَى سَارِيَةٍ، فَصَلَّيْتُ إِلَى جَانِبِهِ، فَظَنَّ أَنَّ لِي إِلَيْهِ حَاجَةً، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَعَدْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّارِيَةِ مُحْتَبِيًا، فَقُلْتُ: وَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّكَ مِنْ غَيْرِ قَرَابَةٍ وَلا صِلَةٍ أَرْجُوهَا مِنْكَ، قَالَ: فِيمَ ذَلِكَ؟ قُلْتُ: فِي اللَّهِ، قَالَ: فَاجْتَرَّ حُبْوَتِي، ثُمَّ قَالَ: أَبْشِرْ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلُّهُ " [١٢١/٥]

4084- Ebû Müslim el-Havlânî der ki: Bir mescide girdiğimde, bir tarafında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından otuz kadar kişiyi gördüm. Aralarında da gözleri sürmeli ve dişleri parlak bir genç vardı. Bu genç susmuş, konuşmuyordu. Oradakiler bir konuda ihtilafa düşünce ona dönüp soruyorlardı. "Bu kimdir?" diye sorunca: "Muâz b. Cebel'dir" cevabını verdiler. Kalkıp akşam namazını kıldık. Dağılınca hiç kimseyle görüşemedim. Ertesi gün erkenden mescide koştum; baktım ki o genç benden önce gelmiş ve bir direğin yanında namaz kılıyor. Ben de yanında durup namaz kıldım. Muâz kendisinden bir isteğim olduğunu zannetti ve namazı bitirince ben de onunla direk arasında abamı üzerime atarak oturdum ve: "Vallahi; akrabam olmamana ve senden bir beklentim olmamasına rağmen seni seviyorum" dedim. Muâz: "Niçin seviyorsun?" diye sorunca: "Allah için" cevabını verdim. Beni yakamdan tutup çektikten sonra şöyle dedi: "Eğer doğru söylüyorsan gözün aydın. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle

---

[1] Ahmed (5/233) ve Hâkim (4/169).

buyurduğunu işittim: *"Allah için birbirini sevenler, Onun gölgesinden başka gölgenin olmadığı gün, nurdan minberler üzerinde Arş'ın gölgesinde olacaklar."*

٤٠٨٥- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا ابْنُ جَابِرٍ، ثنا عَطَاءٌ الْخُرَاسَانِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيَّ، يَقُولُ: دَخَلْتُ مَسْجِدَ حِمْصَ، فَجَلَسْتُ فِي حَلْقَةٍ كُلُّهُمْ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِيهِمْ شَابٌّ إِذَا تَكَلَّمَ أَنْصَتَ الْقَوْمُ لَهُ، فَقُلْتُ لَهُ: حَدِّثْنِي رَحِمَكَ اللَّهُ، فَوَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّكَ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلالِ اللَّهِ فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلُّهُ "، قُلْتُ: مَنْ أَنْتَ رَحِمَكَ اللَّهُ؟ قَالَ: أَنَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ رَوَاهُ شُعَيْبُ بْنُ رُزَيْقٍ، وَعُتْبَةُ بْنُ أَبِي حَكِيمٍ، عَنْ عَطَاءٍ نَحْوَهُ [٥/٢٠٦]

4085- Ebû İdrîs el-Havlânî der ki: Humus mescidine girdiğimde, hepsi Allah'ın Resûlünden hadis anlatan bir halkada oturdum. Aralarında bir genç vardı ve o konuşunca diğerleri susup dinliyordu. Ben: "Bana hadis anlat. Allah sana merhamet etsin. Vallahi seni seviyorum" dedim. O genç bana dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah'ın celali için birbirini sevenler, Onu gölgesinden başka bir gölgenin olmadığı günde Allah'ın (Arş'ının) gölgesinde olacaklar."* Ben: "Allah sana merhamet etsin; sen kimsin?" diye sorunca: "Ben Muâz b. Cebel'im" cevabını verdi.

٤٠٨٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبِ بْنِ حَرْبٍ، قَالَ: ثنا الْقَعْنَبِيُّ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالا: عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ أَبِي حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ، قَالَ: دَخَلْتُ مَسْجِدَ دِمَشْقَ، فَإِذَا أَنَا بِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَقُلْتُ: وَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّكَ فِي اللَّهِ، فَقَالَ: آللَّهَ؟ فَقُلْتُ: اللَّهَ فَقَالَ: آللَّهَ، فَقُلْتُ: اللَّهَ، فَأَخَذَ بِحُبْوَةِ رِدَائِي، فَجَذَبَنِي إِلَيْهِ، وَقَالَ: أَبْشِرْ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " قَالَ اللَّهُ: " وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ، وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ، وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ، وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ "، مَشْهُورٌ ثَابِتٌ، مِنْ حَدِيثِ أَبِي إِدْرِيسَ، عَنْ مُعَاذٍ، وَمِمَّنْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ: شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ، وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، وَشُرَيْحُ بْنُ عُبَيْدٍ، وَعَطَاءٌ الْخُرَاسَانِيُّ، وَيُونُسُ بْنُ مَيْسَرَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ قَيْسٍ فِي آخَرِينَ [٥/١٢٧]

4086- Ebû İdrîs el-Havlânî der ki: Dımaşk (Şam Emevi) mescidine girdiğimde, Muâz b. Cebel ile karşılaşıp: "Vallahi, seni Allah için seviyorum"

dedim. Muâz: "Allah için mi?" diye sorunca: "Allah için" cevabını verdim. O yine: "Allah için mi?" diye sorunca: "Allah için" cevabını verdim. Bunu üzerine paltomun yakasından tutup kendine doğru çekti ve: "Gözün aydın. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini işittim: *"Allah şöyle buyurur: Benim için birbirlerini sevenlere, sevgim vacib olmuştur. Benim için bir araya gelenlere, sevgim vacib olmuştur. Benim için birbirlerine harcayanlara sevgim vacip olmuştur. Benim için birbirlerini ziyaret edenlere sevgim vacip olmuştur."*

Meşhur sabit bir hadistir.

٤٠٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ شَبِيبٍ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الطَّائِيُّ الْكُوفِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْكُوفِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو هَاشِمٍ الرُّمَّانِيُّ، عَنْ زَاذَانَ أَبِي عُمَرَ الْكِنْدِيِّ، عَنْ سَلْمَانَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَنَا شَفِيعٌ لِكُلِّ رَجُلَيْنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ، مِنْ مَبْعَثِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ " [١/٣٦٨]

4087- Selmân'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gönderildiğim günden kıyamet gününe kadar birbirlerini Allah için seven ikili kişilere şefaatçiyim."*

٤٠٨٨- وَهُوَ مَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ وَعَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالا: حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ لأُنَاسًا مَا هُمْ بِأَنْبِيَاءَ وَلا شُهَدَاءَ، يَغْبِطُهُمُ الأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَكَانِهِمْ مِنَ اللَّهِ ﷻ "، فَقَالَ رَجُلٌ: مَنْ هُمْ؟ وَمَا أَعْمَالُهُمْ؟ لَعَلَّنَا نُحِبُّهُمْ، قَالَ: " قَوْمٌ يَتَحَابُّونَ بِرُوحِ اللَّهِ ﷻ مِنْ غَيْرِ أَرْحَامٍ بَيْنَهُمْ، وَلا أَمْوَالَ يَتَعَاطَوْنَهَا بَيْنَهُمْ، وَاللَّهِ إِنَّ وُجُوهَهُمْ لَنُورٌ، وَإِنَّهُمْ لَعَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ، لا يَخَافُونَ إِذَا خَافَ النَّاسُ، وَلا يَحْزَنُونَ إِذَا حَزِنَ النَّاسُ، ثُمَّ قَرَأَ: أَلا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلا هُمْ يَحْزَنُونَ "، وَمِنْ نُعُوتِهِمْ: " أَنَّهُمُ الْمُوَرِّثُونَ جُلاسَهُمْ كَامِلَ الذِّكْرِ، وَالْمُفِيدُونَ خِلانَهُمْ بِشَامِلِ الْبِرِّ " [١/٥]

4088- Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın kullarından, peygamber veya şehit olmayan bazıları vardır ki; kıyamet günü Allah katındaki makamları sebebiyle*

peygamberler ve şehitler onlara gıpta ederler." Bir adam: "Onlar kimdir ve amelleri nedir? Belki onları severiz" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Aralarında akrabalık bağları ve birbirlerine alıp verdikleri mal olmamasına rağmen Allah'ın rahmetiyle birbirlerini seven kişilerdir. Vallahi onların yüzü nurdur ve nurdan minberler üzerindedirler. İnsanlar korkacağı zaman onlar korkmayacak, insanlar üzüldüğü zaman onlar üzülmeyecekler"* buyurup şu âyeti okudu: **"İyi bilin ki, Allah'ın dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir."**[1] Sonra: *"Onların özelliklerinden biri de, onlarla beraber olanların hakkıyla zikri öğretmeleri ve iyilikleriyle dostlarına faydalı olmalarıdır"* buyurdu.

٤٠٨٩- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَيْرَوَيْهِ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، ثنا كُلْثُومُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي رُسْتَةَ، ثنا عَطَاءُ بْنُ مَيْسَرَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَرْسَلَنِي بِرِسَالَةٍ، فَضِقْتُ بِهَا ذَرْعًا، وَعَلِمْتُ أَنَّ النَّاسَ مُكَذِّبِيَّ، فَأَوْعَدَنِي إِنْ لَمْ أُبَلِّغْهَا لَيُعَذِّبَنِّي " وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا تَوَادَّ اثْنَانِ فِي اللَّهِ فِي الإِسْلامِ فَيَفْسُدَ ذَلِكَ بَيْنَهُمَا إِلا مِنْ حَدِيثٍ يُحَدِّثُهُ أَحَدُهُمَا "، غَرِيبٌ بِهَذَا اللَّفْظِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَعَطَاءٌ تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ كُلْثُومٌ فِي النُّسْخَةِ [٥/٢٠٢]

4089- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah beni bir risâletle gönderince bu bana ağır gelmiş ve insanların beni yalanlayacağını anlamıştım. Allah bana tebliğ etmemi, aksi takdirde bana azab edeceğini vaad etti."* Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İslam'da, iki kişi Allah için birbirlerini severlerse, araları ancak birinin diğeri aleyhinde konuşması sebebiyle bozulur"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٩٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ أَبِي الْمُسَاوِرِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَمِيرَةَ، قَالَ: انْطَلَقْتُ حَتَّى أَتَيْتُ الْمَدَائِنَ فَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ عَلَيْهِ ثِيَابٌ خُلْقَانٌ وَمَعَهُ أَدِيمٌ أَحْمَرُ يَعْرِكُهُ، فَالْتَفَتُّ فَنَظَرَ إِلَيَّ فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ: مَكَانَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ، فَقُمْتُ وَقُلْتُ لِمَنْ كَانَ عِنْدِي: مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟ قَالُوا: هَذَا سَلْمَانُ، فَدَخَلَ بَيْتَهُ فَلَبِسَ

---

[1] Yunus Sur. 69

ثِيَابُ بَيَاضٍ ثُمَّ أَقْبَلَ وَأَخَذَ بِيَدِي أَوْ صَافَحَنِي وَسَأَلَنِي فَقُلْتُ: يَا عَبْدَ اللَّهِ، مَا رَأَيْتَنِي فِيمَا مَضَى وَلا رَأَيْتُكَ، وَلا عَرَفْتَنِي وَلا عَرَفْتُكَ، قَالَ: بَلَى، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ عَرَفَتْ رُوحِي رُوحَكَ حِينَ رَأَيْتُكَ، أَلَسْتَ الْحَارِثَ بْنَ عَمِيرَةَ؟ فَقُلْتُ: بَلَى قَالَ: فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا فِي اللَّهِ ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا فِي اللَّهِ اخْتَلَفَ " [١٩٨/١]

4090- Hâris b. Amîra der ki: Yola çıkıp Medâin'e varınca, yanındaki kırmızı bir deriyi işleyen eski giysili birisiyle karşılaştım. Dönüp bana baktı ve eliyle işaret ederek: "Bekle ey Allah'ın kulu!" dedi. Ben, yanımdaki birine: "Kim bu adam?" diye sorunca: "Bu, Selmân'dır" dediler. Selmân evine girip beyaz elbiseler giydi, sonra yanıma gelerek elimi tuttu veya benimle musafaha edip hal hatır sordu. Ben: "Ey Allah'ın kulu! Daha önce, ne sen beni gördün, ne de ben seni gördüm" dedim. Selmân: "Canım elinde olana yemin ederim ki, evet (doğru söylüyorsun, ama) Seni gördüğüm zaman, ruhum, senin ruhunu tanıdı. Sen Hâris b. Amîre değil misin?" diye sordu. Ben: "Evet" karşılığını verince şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Ruhlar, muntazam bir ordudurlar, Allah için birbiriyle tanışıp anlaşanlar birbirine yanaşır. Anlaşamayanlar ise birbirinden ayrılırlar."*[1]

٤٠٩١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ مُجَمِّعٍ، ثنا غَالِبُ بْنُ جِبْرِيلَ السَّمَرْقَنْدِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ إِمَامُ مَسْجِدِ سَمَرْقَنْدَ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ السُّكَّرِيِّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا بِهَذَا الإِسْنَادِ [١١٠/٤]

4091- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ruhlar, muntazam bir ordudurlar, Allah için birbiriyle tanışıp anlaşanlar birbirine yanaşır. Anlaşamayanlar ise birbirinden ayrılırlar."*

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6/323).

٤٠٩٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثنا أَبُو خَلِيفَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ "، كَذَا فِي كِتَابِي عَنْهُ مَوْقُوفٌ، وَمَشْهُورُهُ شُعْبَةُ، عَنْ سُهَيْلٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، مَرْفُوعًا [٢٠٣/٧]

4092- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: "Ruhlar, muntazam bir ordudurlar, Allah için birbiriyle tanışıp anlaşanlar birbirine yanaşır. Anlaşamayanlar ise birbirinden ayrılırlar."

٤٠٩٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الأَوْدِيُّ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَكَمِ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ الْيَمَانِ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ حَبِيبٍ وَسُفْيَانَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٦٩/٥]

4093- Ebu't-Tufeyl'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ruhlar, muntazam bir ordudurlar, Allah için birbiriyle tanışıp anlaşanlar birbirine yanaşır. Anlaşamayanlar ise birbirinden ayrılırlar."*

Tek kanallı bir hadistir.

DUALAR VE ZİKİRLER KİTABI

Zikir ve Zikredenlerin Fazileti

٤٠٩٤- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شَيْرَوَيْهِ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَسِيرٍ نَسِيرُ وَنَحْنُ مَعَهُ إِذْ قَالَ الْمُهَاجِرُونَ: لَوْ نَعْلَمُ أَيُّ الْمَالِ خَيْرٌ إِذْ أُنْزِلَ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ مَا نَزَلَ، فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ: إِنْ شِئْتُمْ سَأَلْتُ لَكُمْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالُوا: أَجَلْ، فَانْطَلَقَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَتَبِعْتُهُ أُوضِعُ عَلَى قَعُودٍ لِي، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ الْمُهَاجِرِينَ لَمَّا نَزَلَ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ مَا نَزَلَ قَالُوا: لَوْ عَلِمْنَا الآنَ أَيُّ الْمَالِ خَيْرٌ إِذْ أُنْزِلَ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ مَا أُنْزِلَ؟ فَقَالَ: " لِيَتَّخِذْ أَحَدُكُمْ لِسَانًا ذَاكِرًا، وَقَلْبًا شَاكِرًا، وَزَوْجَةً مُؤْمِنَةً تُعِينُ أَحَدَكُمْ عَلَى إِيمَانِهِ " رَوَاهُ أَبُو الأَحْوَصِ وَإِسْرَائِيلُ عَنْ مَنْصُورٍ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَالِمٍ [١٨٢/١]

4094- Sevbân der ki: Bir yolculukta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber giderken altın ve gümüş biriktirmek hakkındaki[1] âyeti nazil oldu. Muhacirler: "Hangi malın daha hayırlı olduğunu bilsek (onu biriktirirdik)" dediler. Bunun üzerine altın ve gümüş hakkındaki âyetler nazil oldu. Ömer b. el-Hattâb: "İsterseniz bunu sizin için Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sorarım" deyince: "Sor" karşılığını verdiler. Ömer, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) gidince ben de genç bir deveye binerek peşinden gittim. Ömer dedi ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Altın ve gümüş hakkındaki âyet nazil olunca Muhacirler: «Hangi malın daha hayırlı olduğunu bilsek» dediler." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle karşılık verdi: *"Siz, zikreden bir dil, şükreden bir kalp ve size imanında yardımcı olacak mümine bir eş edinin."*[2]

٤٠٩٥- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ

---

[1] Tevbe Sur. 34

[2] Ahmed (5/282), Tirmizî (3094) ve İbn Mâce (1856).

ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ مَا نَزَلَ، قَالُوا: فَأَيَّ الْمَالِ نَتَّخِذُ؟ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَا أَعْلَمُ لَكُمْ، فَأَوْضَعَ عَلَى بَعِيرِهِ فَأَدْرَكَهُ وَأَنَا فِي أَثَرِهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيَّ الْمَالِ نَتَّخِذُ؟ قَالَ: " لِيَتَّخِذَنَّ أَحَدُكُمْ قَلْبًا شَاكِرًا، وَلِسَانًا ذَاكِرًا، وَزَوْجَةً تُعِينُهُ عَلَى الآخِرَةِ " رَوَاهُ الأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ نَحْوَهُ

4095- Sevbân der ki: Altın ve gümüş biriktirmek hakkındaki[1] âyet nazil olunca: "Hangi maldan edinelim?" diye sordular. Ömer b. el-Hattâb: "Ben bunu sizin için öğrenirim" deyip devesine bindi. Ben de peşinden gittim. Ömer: "Hangi maldan edinelim?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz, zikreden bir dil, şükreden bir kalp ve size imanında yardımcı olacak mümine bir eş edinin"* buyurdu.[2]

٤٠٩٥/أ- [٢٦٩/٧] حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَتْحِ الْحَنْبَلِيُّ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَصْرٍ الْكِنْدِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ قُتَيْبَةَ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ أَبِي يَحْيَى، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: " لَوْ أَنَّ رَجُلَيْنِ، خَرَجَ أَحَدُهُمَا مِنَ الْمَشْرِقِ وَالآخَرُ مِنَ الْمَغْرِبِ، مَعَ أَحَدِهِمَا الذَّهَبُ يَضَعُهُ مَوْضِعَهُ، وَالآخَرُ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى يَلْتَقِيَا، كَانَ الَّذِي يَذْكُرُ اللَّهَ أَفْضَلَهُمَا "، أَوْ قَالَ: " أَعْظَمَهُمَا أَجْرًا "، أَبُو يَحْيَى اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ الْكَلاعِيِّ، مَا كَتَبْتُهُ فِيمَا أَعْلَمُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ

4095/a- Amr b. Şuayb, babasından, o da dedesinden bildirir: "Biri doğudan, biri de batıdan iki adam yola düşse, karşılaşana kadar biri elindeki altınları hakkı olan yerlere infak etse, diğeri de Allah'ı zikretse Allah'ı zikreden kişi diğerinden daha üstün çıkardı" veya: "Sevabı daha fazla olurdu."

٤٠٩٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلانَ، قَالَ: ثنا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ حُمَيْدٍ، عَنْ طَلْقِ بْنِ حَبِيبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " أَرْبَعٌ مَنْ أُوتِيَهُنَّ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ: قَلْبًا شَاكِرًا، وَلِسَانًا ذَاكِرًا، وَبَدَنًا عَلَى الْبَلاءِ صَابِرًا، وَزَوْجَةً لا تُتْبِعُهُ فِي

---

[1] Tevbe Sur. 34

[2] Ahmed (5/282), Tirmizî (3094) ve İbn Mâce (1856).

نَفْسِهَا وَمَالِهِ خَوْنًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ طَلْقٍ، لَمْ يَرْوِهِ مُتَّصِلا مَرْفُوعًا إِلا مُؤَمَّلٌ، عَنْ حَمَّادٍ [٦٥/٣]

4096- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kime şu dört şey verilirse, ona dünya ve âhiret hayrı verilmiş demektir: Şükreden bir kalp, zikreden bir dil, belaya sabredebilen bir beden ve nefsinde ve malında kendisine ihanet etmeyen hanım."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٠٩٧- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، ثنا أَبِي، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، وَمَكِّيٌّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ يَعْنِي ابْنَ أَبِي هِنْدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، يَعْنِي يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ، عَنْ أَبِي بَحْرِيَّةَ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ، وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ، وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ إِعْطَاءِ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ، وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ "، قَالُوا: وَمَا ذَاكَ مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " ذِكْرُ اللَّهِ " [١١/٢]

4097- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Amellerinizin en hayırlısını, Allah katında en değerlisini, derecelerinizi daha çok yükseltenini, altın ve gümüş dağıtmaktan daha hayırlı ve düşmanla karşılaşıp sizin onların boyunlarını, onların da sizin boyunlarınızı vurmanızdan daha hayırlı bir şeyi size haber vereyim mi?"* Sahabe: "O nedir ey Allah'ın Resûlü?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ı zikretmektir"* cevabını verdi.[2]

٤٠٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بِشْرٍ، يَقُولُ: جَاءَ أَعْرَابِيَّانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَحَدُهُمَا: أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ؟ فَقَالَ: " مَنْ طَالَ عُمْرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ "، وَقَالَ الآخَرُ: أَيُّ شَرَائِعِ الإِسْلامِ أَتَشَبَّثُ بِهِ؟ فَقَالَ: " لا يَزَالُ لِسَانُكَ رَطْبًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ " [٥١/٩]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/134), *M. el-Evsat* (2249) ve Beyhakî (4115).

[2] Tirmizî (3377), İbn Mâce (3790), Ahmed (5/195) ve Hâkim (1/496).

4098- Abdullah b. Bişr der ki: İki bedevi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek, birisi: "İnsanların hangisi daha hayırlıdır?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömrü uzun, ameli güzel olandır"* cevabını verince, diğeri: "İslam'ın hangi emrine sımsıkı sarılayım?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dilin devamlı Allah'ı zikirle meşgul olsun"* buyurdu.[1]

٤٠٩٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، ثَنَا جَعْفَرٌ الْفِرْيَابِيُّ، ثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ قَيْسٍ السَّكُونِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ الْمَازِنِيِّ، قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيَّانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَحَدُهُمَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ؟ قَالَ: " طُوبَى لِمَنْ طَالَ عُمْرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ "، وَقَالَ الآخَرُ: أَيُّ الْعَمَلِ خَيْرٌ؟ قَالَ: " أَنْ تُفَارِقَ الدُّنْيَا وَلِسَانُكَ رَطْبٌ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ "، رَوَاهُ مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ مِثْلَهُ [٦/١١١]

4099- Abdullah b. Busr el-Mâzini der ki: İki bedevi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek, birisi: "İnsanların hangisi daha hayırlıdır?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömrü uzun, ameli güzel olana ne mutlu"* cevabını verince, diğeri: "Hangi amel daha hayırlıdır?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dilin devamlı Allah'ı zikirle meşgul olarak dünyadan ayrılmandır"* buyurdu.

٤١٠٠- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَدِيٍّ، حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ، أَخْبَرَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي رَزِينٍ، أَنَّهُ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أَدُلُّكَ عَلَى مِلاكِ هَذَا الأَمْرِ الَّذِي تُصِيبُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا؟ عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ أَهْلِ الذِّكْرِ، وَإِذَا خَلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ مَا اسْتَطَعْتَ بِذِكْرِ اللَّهِ، وَأَحِبَّ فِي اللَّهِ، وَأَبْغِضْ فِي اللَّهِ، هَلْ شَعَرْتَ يَا أَبَا رَزِينٍ أَنَّ الرَّجُلَ إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ زَائِرًا أَخَاهُ شَيَّعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ كُلُّهُمْ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ: رَبَّنَا إِنَّهُ وَصَلَ فِيكَ فَصِلْهُ؟ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُعْمِلَ بَدَنَكَ فِي ذَلِكَ فَافْعَلْ "، وَرَوَى عَلِيُّ بْنُ هَاشِمٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي رَزِينٍ، مِنْ دُونِ الْحَسَنِ نَحْوَهُ [١/٣٦٦]

4100- Ebû Rezîn'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: *"Sana dünya hayırlarını elde edeceğin işlerin başını*

---

[1] Ahmed (4/190) ve Beyhakî, *S. el-Kübra* (2/271).

söyleyeyim mi? Zikir ehlinin meclislerinde olmaya bak. Yalnız kaldığında gücün yettiğince dilin Allah'ı zikretsin. Allah için sev, Allah için buğzet. Farkına vardın mı Ey Ebû Rezîn! Kişi kardeşini ziyaret etmek için evinden çıkınca, yetmiş bin melek ona eşlik ederler ve hepsi kendisine dua ederek: «Ey Rabbimiz! O senin için ziyaret ediyor. Sen de ondan razı ol» derler. Eğer bedenini bu yolda kullanabilirsen öyle yap."[1]

٤١٠١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عِيسَى الْقَنَادِيلِيُّ، ثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ زَيْدٍ، وَمَيْمُونِ بْنِ سِيَاهٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْ صَبَاحٍ وَلا رَوَاحٍ إِلا وَبِقَاعُ الأَرْضِ تُنَادِي بَعْضُهَا بَعْضًا: يَا جَارَةُ هَلْ مَرَّ بِكِ الْيَوْمَ عَبْدٌ صَالِحٌ صَلَّى عَلَيْكِ أَوْ ذَكَرَ اللَّهَ؟ فَإِنْ قَالَتْ: نَعَمْ رَأَتْ لَهَا بِذَلِكَ فَضْلا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَالِحٍ تَفَرَّدَ بِهِ إِسْمَاعِيلُ [١٧٤/٦]

4101- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her sabah ve akşam yeryüzünün parçaları birbirlerine: «Ey komşu! Bugün sana, üzerinde namaz kılan veya Allah'ı zikreden salih bir kul uğradı mı?» diye sorar. Eğer: «Evet» cevabını verirse, kendini bu cevapla üstün görürdü."*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٠٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْخُزَاعِيُّ، قَالَ: ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ.ح وَحَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، قَالا: ثنا عَدِيُّ بْنُ أَبِي عُمَارَةَ الذَّارِعُ، ثَنَا زِيَادُ النُّمَيْرِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ الشَّيْطَانَ لَوَاضِعٌ خَطْمَهُ فِي قَلْبِ ابْنِ آدَمَ، فَإِذَا ذَكَرَ اللَّهَ خَنَسَ، وَإِنْ نَسِيَ اللَّهَ الْتَقَمَ قَلْبَهُ " [٢٦٨/٦]

4102- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Şeytan burnunu Âdemoğlunun kalbinin üzerine koyar. O, zikrederse geriye kaçar. Allah'ı unutursa onun kalbini kapar."*[3]

---

[1] Beyhak, *Şuabu'l-îmân* (9024).

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (611).

[3] Beyhakî, *Şuabu'l-îmân* (540).

٤١٠٣- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: " مَنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلأٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلأٍ خَيْرٍ مِنْهُ، وَإِنْ تَقَرَّبَ مِنِّي شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً "، صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، رَوَاهُ شُعْبَةُ، وَعَبْدُ الْوَاحِدِ بْنِ زِيَادٍ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ، وَجَرِيرٌ، وَغَيْرُهُمْ لَمْ نَكْتُبْهُ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ إِلا مِنْ حَدِيثِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الْجُعْفِيِّ [١١٧/٨]

4103- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **dedi ki:** *"Allah şöyle buyurur: Kim beni içinden anarsa, ben de onu kendi kendime anarım. Beni bir topluluk içersinde anarsa, ben de onu onlardan daha hayırlı bir toplum arasında anarım. Bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. Bana, bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. Bana yürüyerek gelirse ben de ona koşarak gelirim."*

Sahih bir hadistir.

٤١٠٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مَسْعَدَةُ بْنُ سَعْدٍ الْعَطَّارُ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ مِحْصَنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: " ذَاكِرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ بِمَنْزِلَةِ الصَّابِرِ عَنِ الْفَارِّينَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَوْنٍ مُتَّصِلا مَرْفُوعًا، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا مِحْصَنٌ، وَلَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَرُوِيَ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مَرْفُوعًا [٢٦٨/٤]

4104- İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Gafiller arasında Allah'ı zikreden, (savaştan) kaçanlar arasında sabreden gibidir."*[1]

Tek kanallı bir hadistir. İbn Ömer'den de rivayet olunmuştur.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/80).

٤١٠٥- حَدَّثَنَا أَبِي، ثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْمِهْرَجَانِ، قَالاَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ، عَنْ عِمْرَانَ الْقَصِيرِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " ذَاكِرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ كَالَّذِي يُقَاتِلُ عَنِ الْفَارِّينَ، وَذَاكِرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ مِثْلُ الْمِصْبَاحِ فِي الْبَيْتِ الْمُظْلِمِ، وَذَاكِرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ، مِثْلُ الشَّجَرَةِ الْخَضْرَاءِ فِي وَسَطِ الشَّجَرِ، وَذَاكِرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ يُعَرِّفُهُ اللَّهُ مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَذَاكِرُ اللَّهِ فِي الْغَافِلِينَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ بِعَدَدِ كُلِّ فَصِيحٍ وَأَعْجَمِيٍّ، فَالْفَصِيحُ بَنُو آدَمَ وَالأَعْجَمِيُّ الْبَهَائِمُ ".رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الآدَمِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سُلَيْمٍ مِثْلَهُ [٦/١٨١]

4105- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gafiller arasında Allah'ı zikreden, savaştan kaçanlar arasında savaşan gibidir. Gafiller arasında Allah'ı zikreden, karanlık evdeki kandil gibidir. Gafiller arasında Allah'ı zikreden, ağaçlar arasında yemyeşil ağaç gibidir. Gafiller arasında Allah'ı zikredene Allah cennetteki makamını bildirir. Gafiller arasında Allah'ı zikredeni Allah fasih olanlar ile Acemler sayısınca bağışlar. Fasih olanlar Âdemoğullarıdır. Acemler ise hayvanlardır."*[1]

٤١٠٦- ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَاصِمٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الشَّافِعِيُّ.ح وثنا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْمَقْدِسِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ بْنِ عَامِرٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ مَلائِكَةً فَضْلا عَنْ كُتَّابِ النَّاسِ يَطُوفُونَ فِي الطَّرِيقِ وَيَبْتَغُونَ الذِّكْرَ، فَإِذَا رَأَوْا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا: إِلَى حَاجَتِكُمْ، قَالَ: فَتَحُفُّهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى عَنَانِ السَّمَاءِ، فَيَقُولُ اللَّهُ وَهُوَ أَعْلَمُ: " مَا يَقُولُ عِبَادِي؟ " قَالُوا: يَحْمَدُونَكَ وَيُسَبِّحُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ، فَيَقُولُ: " هَلْ رَأَوْنِي؟ " فَيَقُولُونَ: لا ! فَيَقُولُ: " كَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي؟ " قَالُوا: لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ تَسْبِيحًا وَتَمْجِيدًا، فَيَقُولُ: " مَا يَسْأَلُونَنِي؟ " قَالُوا: يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ، فَيَقُولُ: " رَأَوْهَا؟ " فَيَقُولُونَ: لا ! فَيَقُولُ: " كَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا؟ " فَيَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ لَهَا طَلَبًا وَعَلَيْهَا حِرْصًا، قَالَ: " وَمِمَّ يَتَعَوَّذُونَ؟ "

---

[1] Beyhakî, *Şuabu'l-îmân* (6565).

قَالُوا: يَتَعَوَّذُونَ مِنَ النَّارِ، قَالَ: " هَلْ رَأَوْهَا؟ " قَالُوا: لا ! فَيَقُولُ: " كَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا؟ " فَيَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا تَعَوُّذًا وَأَشَدَّ فِرَارًا، فَيَقُولُ: " أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ " فَيَقُولُ الْمَلَكُ: فِيهِمْ فُلانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ فَيَقُولُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: " هُمُ السُّعَدَاءُ لا يَشْقَى جَلِيسُهُمْ "، هَذَا مِمَّا تَفَرَّدَ بِهِ الأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَهُوَ مِنْ عُيونِ حَدِيثِهِ وَمَشَاهِيرِهِ رَوَاهُ عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ [١١٧/٨]

4106- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın, insanların amellerini yazan meleklerinden başka melekleri vardır. Bunlar yolda dolaşırlar ve zikir edenleri ararlar. Allah'ı zikreden bir topluluk görünce de birbirlerine: «İstediğiniz şeye gelin» derler ve zikredenleri semaya kadar kanatlarıyla kuşatırlar. Allah meleklere, onlardan daha iyi bildiği halde: «Kullarım ne diyor?» diye sorar. Melekler: «Sana hamd ediyorlar, tesbih ediyorlar ve seni yüceltiyorlar» cevabını verince, Allah: «Beni gördüler mi?» diye sorar. Melekler: «Hayır» cevabını verince, Allah:"Beni görselerdi nasıl olurdu?» diye sorar. Melekler: «Seni görselerdi, seni daha çok tesbih edip yüceltirlerdi» cevabını verince, Allah: «Benden ne istiyorlar?» diye sorar. Melekler: «Senden cenneti istiyorlar» cevabını verince, Allah: «Orayı gördüler mi?» diye sorar. Melekler: «Hayır» cevabını verince, Allah: «Orayı görselerdi nasıl olurdu?» diye sorar. Melekler: «Orayı görselerdi, şüphesiz ona karşı daha şiddetli bir arzu duyarlar, daha çok isterler ve daha büyük alaka gösterirlerdi!» cevabını verince, Allah: «Hangi şeyden Bana sığınıyorlar?» diye sorar. Melekler: «Cehennemden Sana sığınıyorlar» cevabını verince, Allah: «Orayı gördüler mi?» diye sorar. Melekler: «Hayır» cevabını verince, Allah: «Orayı görselerdi nasıl olurdu?» diye sorar. Melekler: «Şâyet onu görselerdi, ondan şiddetle kaçarlardı ve çok korkarlardı!» cevabını verince, Allah: «Onları bağışladığıma dair sizi şahit tutuyorum» buyurur. Bir melek: «Aralarındaki falan kimse onlardan değildir, sadece bir ihtiyacı için gelmişti!» deyince, Allah: «Onlar öyle bir meclis topluluğudur ki, aralarında bulunan kimse mahrum olmaz» buyurur."*[1]

٤١٠٧- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، ثَنَا زَائِدَةُ بْنُ أَبِي الرُّقَادِ، ثَنَا زِيَادُ النُّمَيْرِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "

---

[1] Buhârî (6408), Müslim (2689), Nesâî (3/43) ve Ahmed (2/358).

إِنَّ لِلَّهِ سَيَّارَةً مِنَ الْمَلائِكَةِ يَطْلُبُونَ حِلَقَ الذِّكْرِ، فَإِذَا أَتَوْا عَلَيْهِمْ حَفُّوا بِهِمْ، ثُمَّ يَبْعَثُونَ رَائِدَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ إِلَى رَبِّ الْعِزَّةِ، فَيَقُولُونَ: يَا رَبَّنَا أَتَيْنَا عَلَى عِبَادٍ مِنَ الصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكَ يُعَظِّمُونَ آلاءَكَ، وَيَتْلُونَ كِتَابَكَ، وَيُصَلُّونَ عَلَى نَبِيِّكَ، وَيَسْأَلُونَكَ لآخِرَتِهِمْ وَدُنْيَاهُمْ، فَيَقُولُ رَبُّنَا تَعَالَى: " غَشُّوهُمْ رَحْمَتِي هُمُ الْقَوْمُ لا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ " [٢٦٨/٦]

4107- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, zikir halkalarını bulmak için dolaşan melekleri vardır. Zikir halkalarına gidip onları kuşatırlar, sonra kılavuzlarını Rabbul-İzzet'e gönderirler ve şöyle derler: «Rabbimiz! Nimetlerini ta'zîm eden kullarından bir grubun yanına gittik. Onlar, senin Kitab'ını okuyorlar, Resûlün Muhammed'e salât ediyorlar, âhiretleri ve dünyaları için senden istekte bulunuyorlar.» Allah: «Onları rahmetimle kuşatın. Onlar öyle bir kavimdir ki; onlarla oturan bedbaht olmaz» buyurur."*

٤١٠٨- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، ثَنَا زَائِدَةُ بْنُ أَبِي الرُّقَادِ، ثَنَا زِيَادٌ النُّمَيْرِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا " قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَأَنَّى لَنَا بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فِي الدُّنْيَا، قَالَ: " حِلَقُ الذِّكْرِ " [٢٦٨/٦]

4108- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet bahçelerine uğradığınız zaman oradan istifade ediniz"* buyurunca, sahabe: "Ey Allah'ın Resûlü! Cennet bahçelerini dünyada nasıl bulacağız ki?" diye sordular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Cennet bahçeleri) zikir halkalarıdır"* buyurdu.[1]

٤١٠٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَقْدِسِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ، ثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، ثَنَا مَالِكٌ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ سَالِمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: " حِلَقُ الذِّكْرِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ [٣٥٤/٦]

---

[1] Tirmizî (3510).

4109- İbn Ömer der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet bahçelerine uğradığınız zaman oradan istifade ediniz"* buyurunca, sahabe: "Ey Allah'ın Resûlü! Cennet bahçeleri nedir?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Cennet bahçeleri) zikir halkalarıdır"* buyurdu.[1]

٤١١٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ح وَحَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ، قَالَا: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، سَمِعْتُ الْأَغَرَّ أَبَا مُسْلِمٍ، قَالَ: " أَشْهَدُ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ , وَأَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُمَا شَهِدَا عَلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ يَقُولُ: قَالَ: «لَا يَقْعُدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللهَ إِلَّا غَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ , وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ , وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ , وَذَكَرَهُمُ اللهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ» [٢٠٤/٧]

4110- Ebû Saîd ile Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir topluluk oturup Allah'ı zikredince rahmet onları kaplar, melekler etraflarını sarar, üzerlerine sekîne (ilahi huzur) iner ve Allah onları katında bulunanlara över."*[2]

٤١١١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الأَغَرِّ، قَالَ: أَشْهَدُ عَلَى أَبِي هُرَيْرَةَ، وَأَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُمَا، شَهِدَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَا جَلَسَ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى إِلا غَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ، وَحُفَّتْ بِهِمُ الْمَلائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ [٢٤/٩]

4111- Ebû Hureyre ve Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir topluluk oturup Allah'ı zikredince rahmet onları kaplar, melekler etraflarını sarar ve Allah onları katında bulunanlara över."*

٤١١٢- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرَوَيْهِ، قَالَ: ثنا الْجَارُودُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ ذَرٍّ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وأبي سعيد، قَالا: سَمِعْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَجَالِسُ الذِّكْرِ تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ

---

[1] Tirmizî (3510).

[2] Müslim (2700) ve Ahmed (3/92).

السَّكِينَةُ، وَتَحِفُّ بِهِمُ الْمَلائِكَةُ، وَتَغْشَاهُمُ الرَّحْمَةُ، وَيَذْكُرُهُمُ اللَّهُ عَلَى عَرْشِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ الْجَارُودُ بْنُ يَزِيدَ النَّيْسَابُورِيُّ [٥/١١٨]

4112- Ebû Hureyre ile Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zikir halkalarına sekîne (ilahi huzur) iner, melekler etraflarını sarar, onları rahmet kaplar ve Allah onları Arş'ında över."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١١٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنِ الْمُنْذِرِ الْحِمْصِيُّ، سَنَةَ ثَمَانٍ وَسَبْعِينَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَمَّادٍ الْكُوفِيُّ، ثنا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ وَهُوَ يُذَكِّرُ أَصْحَابَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَمَا إِنَّكُمُ الْمَلأُ الَّذِي أَمَرَنِي رَبِّي أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ "، ثُمَّ تَلا ﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ إِلَى قَوْلِهِ: فُرُطًا﴾ " أَمَا إِنَّهُ مَا جَلَسَ عِدَّتُكُمْ إِلا جَلَسَ مَعَهُمْ عِدَّتُهُمْ مِنَ الْمَلائِكَةِ، إِنْ سَبَّحُوا اللَّهَ سَبَّحُوهُ، وَإِنْ حَمِدُوا اللَّهَ حَمِدُوهُ، وَإِنْ كَبَّرُوا اللَّهَ كَبَّرُوهُ، ثُمَّ يَصْعَدُونَ إِلَى الرَّبِّ تَعَالَى وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ فَيَقُولُونَ: يَا رَبَّنَا عِبَادُكَ سَبَّحُوكَ فَسَبَّحْنَا، وَكَبَّرُوكَ فَكَبَّرْنَا، وَحَمِدُوكَ فَحَمِدْنَا، فَيَقُولُ رَبُّنَا: يَا مَلائِكَتِي، أُشْهِدُكُمْ أَنِّي غَفَرْتُ لَهُمْ، فَيَقُولُونَ فِيهِمْ فُلانٌ وَفُلانٌ الْخَطَّاءُ؟ فَيَقُولُ: هُمُ الْجُلَسَاءُ لا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ " [٥/١١٨]

4113- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) arkadaşlarına nasihat eden Abdullah b. Revâha'ya rastlayınca: *"Siz, Rabbimin bana kendileriyle sabretmemi emrettiği topluluksunuz"* buyurduktan sonra, **"Sabah akşam Rablerinin rızasını dileyerek O'na yalvaranlarla beraber sen de sabret"**[1] âyetini okudu ve şöyle buyurdu: *"Sizden bir grup böylesi bir mecliste oturduğu zaman onların sayısınca melek kendileriyle beraber oturur. Onlar Allah'ı tesbih edince, melekler de tesbih eder. Onlar Allah'a hamd edince, melekler de hamd eder. Onlar tekbir getirince melekler de tekbir getirir. Sonra her şeyi bilen Rablerinin huzuruna çıkarlar ve: «Ey Rabbimiz! Kulların seni tesbih ettiler, biz de ettik, onlar tekbir getirdiler, biz de tekbir getirdik. Onlar hamd edince biz de ettik» derler. Allah: «Ey meleklerim! Onları bağışladığıma dair sizi*

[1] Kehf Sur. 28

şahit tutuyorum» buyurunca, melekler: «Aralarındaki falan ve falan günahkâr var» derler. Allah: «Onlar öyle bir kavim ki; onlarla oturan bedbaht olmaz» buyurur."[1]

٤١١٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: ثنا خَلادُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَذْكُرُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَفَعَ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فِيهِمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ، يُذَكِّرُهُمْ بِاللَّهِ، فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَكَتَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " ذَكِّرْ أَصْحَابَكَ "، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنْتَ أَحَقُّ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَمَا إِنَّكُمُ الْمَلأُ الَّذِي أَمَرَنِي اللَّهُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ " ثُمَّ تَلا عَلَيْهِمْ ﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾، ثُمَّ قَالَ: " مَا قَعَدَ عِدَّتُكُمْ قَطُّ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلا قَعَدَ مَعَهُمْ عِدَّتُهُمْ مِنَ الْمَلائِكَةِ، فَإِنْ حَمِدُوا اللَّهَ حَمِدُوهُ، وَإِنْ سَبَّحُوا اللَّهَ سَبَّحُوهُ، وَإِنْ كَبَّرُوا اللَّهَ كَبَّرُوهُ، وَإِنِ اسْتَغْفَرُوا اللَّهَ آمَنُوا لَهُمْ، ثُمَّ يَرْجِعُونَ إِلَى رَبِّهِمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ، يَقُولُ: أَيْنَ وَمِنْ أَيْنَ؟ يَقُولُونَ: رَبَّنَا أَعْبُدُ لَكَ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ ذَكَرُوكَ فَذَكَرْنَاكَ، يَقُولُ: قَالُوا مَاذَا؟ قَالُوا: رَبَّنَا حَمِدُوكَ، قَالَ: أَنَا أَوْلَى مَنْ عُبِدَ، وَأَنَا أَحَقُّ مَنْ حُمِدَ، قَالُوا: رَبَّنَا سَبَّحُوكَ، قَالَ: مِدْحَتِي لا تَنْبَغِي لأَحَدٍ غَيْرِي، قَالُوا: رَبَّنَا كَبَّرُوكَ، قَالَ: لِيَ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ، وَأَنَا الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، قَالُوا: رَبَّنَا اسْتَغْفَرُوكَ، قَالَ: فَإِنِّي أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ، قَالُوا: رَبَّنَا إِنَّ فِيهِمْ فُلانًا وَفُلانًا، قَالَ: هُمُ الْقَوْمُ لا يَشْقَى جُلَسَاؤُهُمْ "، قَالَ عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِمُجَاهِدٍ فَوَافَقَ أَبِي فِي الْحَدِيثِ غَيْرَ، أَنَّهُ قَالَ: " رَبَّنَا إِنَّ فِيهِمْ فُلانًا، قَالَ: هُمُ الْقَوْمُ لا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ "، قَالَ عُمَرُ: وَأَخْبَرَنِي يَعْقُوبُ بْنُ عَطَاءٍ بِمِثْلِ ذَلِكَ، عَنْ أَبِيهِ يَرْفَعُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ: " يَقُولُونَ: إِنَّ فِيهِمْ فُلانًا أَخْطَأَ، قَالَ: هُمُ الْقَوْمُ لا يَشْقَى جَلِيسُهُمْ "، كَذَا رَوَاهُ خَلادٌ، وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ حَمَّادٍ الْكُوفِيُّ مُجَرَّدًا عَنْ عُمَرَ [٥/١١٧]

4114- Ömer b. Zer der ki: Babamın söylediğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aralarında Abdullah b. Revâha'nın da bulunduğu ve onlara nasihat ettiği bir grup sahabenin yanına gitti. Onu gören Abdullah susunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arkadaşlarına nasihat et"* buyurdu. Abdullah b. Revâha: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu konuda sen daha layıksın" deyince, Hz.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (2/109).

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Siz, Rabbimin bana kendileriyle sabretmemi emrettiği topluluksunuz"* buyurduktan sonra, **"Sabah akşam Rablerinin rızasını dileyerek O'na yalvaranlarla beraber sen de sabret"**[1] âyetini okudu ve şöyle buyurdu:

"Sizden bir grup böylesi bir mecliste oturduğu zaman onların sayısınca melek kendileriyle beraber oturur. Onlar Allah'a hamd edince, melekler de hamd eder. Onlar Allah'ı tesbih edince, melekler de tesbih eder. Onlar tekbir getirince melekler de tekbir getirir. Onlar Allah'tan bağışlanma dileyince, onlar: «Amin» derler. Sonra Rablerinin huzuruna çıkarlar. Allah her şeyi bilmesine rağmen: «Nereden geliyorsunuz?» diye sorar. Melekler: «Ey Rabbimiz! Yeryüzü halkından kulların seni zikrettiler, biz de zikrettik» cevabını verince, Allah: «Ne dediler?» diye sorar. Melekler: «Ey Rabbimiz! Sana hamd ettiler» cevabını verince, Allah: «Ben kulluk edilmeye en layıkım ve en çok hamd edilmeye layıkım» buyurur. Melekler: «Ey Rabbimiz! Seni tesbih ettiler» deyince, Allah: «Bana yapılan övgü başka kimseye yapılamaz» buyurur. Melekler: «Ey Rabbimiz! Tekbir getirdiler» deyince, Allah: «Göklerde ve yerde büyüklük bana aittir ve ben Azîz ve Hakîm'im» buyurur. Melekler: «Ey Rabbimiz! Senden bağışlanma dilediler» deyince, Allah: «Onları bağışladığıma dair sizi şahit tutuyorum» buyurur. Melekler: «Aralarındaki falan ve falan günahkâr var» deyince, Allah: «Onlar öyle bir topluluktur ki; onlarla oturan bedbaht olmaz» buyurur."

٤١١٥- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا يَسَارٌ، حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ يَعْنِي ابْنَ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ، قَالَ: كَانَ سَلْمَانُ فِي عِصَابَةٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ ﷻ قَالَ: فَمَرَّ النَّبِيُّ ﷺ فَكَفُّوا، فَقَالَ: " مَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ؟ " فَقُلْنَا: نَذْكُرُ اللَّهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " قُولُوا، فَإِنِّي رَأَيْتُ الرَّحْمَةَ تَنْزِلُ عَلَيْكُمْ، فَأَحْبَبْتُ أَنْ أُشَارِكَكُمْ فِيهَا "، ثُمَّ قَالَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مَنْ أُمِرْتُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ "، رَوَاهُ مَسْلَمَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَمِّهِ، عَنْ سَلْمَانَ مُطَوَّلا فِي قِصَّةِ الْمُؤَلَّفَةِ، ذَكَرْنَاهُ فِي نَظَائِرِهِ فِي كِتَابِ شَرَفِ الْفَقْرِ [١/٣٤٢]

4115- Sâbit el-Bünânî der ki: Selmân bir toplulukla Allah'ı zikrederken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geçince sustular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne diyordunuz?"* diye sorunca: "Allah'ı zikrediyoruz ,ey Allah'ın

[1] Kehf Sur. 28

Resûlü!" cevabını verdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Devam edin. Ben rahmetin size indiğini gördüm ve size ortak olmak istedim"* deyip şöyle devam etti: *"Ümmetimden; kendileriyle beraber sabretmemi emrettiği bir topluluk yaratan Allah'a hamd olsun."*

٤١١٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ، قَالَ: ثنا مَيْمُونٌ الْمَرَئِيُّ، قَالَ: ثنا مَيْمُونُ بْنُ سِيَاهٍ، عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى لا يُرِيدُونَ بِذَلِكَ إِلا وَجْهَهُ، إِلا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قُومُوا مَغْفُورًا لَكُمْ، قَدْ بُدِّلَتْ سَيِّئَاتُكُمْ حَسَنَاتٍ " [١٠٧/٣]

4116- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sadece Allah rızası için bir araya gelip Allah'ı zikreden kişilere semadan bir münadi: «Bağışlanmış olarak kalkın. Kötülükleriniz iyiliklere çevrildi» diye seslenir."* [1]

٤١١٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْكَدِيمِيُّ ، ثنا مُعَلَّى بْنُ الْفَضْلِ، قَالَ: ثنا سَلْمَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي الشَّعْبِيُّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: " يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ إِذَا مَا ذَكَرْتَنِي شَكَرْتَنِي، وَإِذَا نَسِيتَنِي كَفَرْتَنِي "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الشَّعْبِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ سَلْمَى وَهُوَ أَبُو بَكْرٍ الْهُذَلِيُّ [٣٣٧/٤]

4117- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Allah şöyle buyurur: "Ey Âdemoğlu! Beni zikrettiğin müddetçe şükretmiş, unutunca da nankörlük etmiş olursun."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١١٨- حَدَّثَنَا أَبِي، ثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَزِيدَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ زَيْدٍ، عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: " إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى عَبْدِي الاشْتِغَالُ بِي جَعَلْتُ نَعِيمَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي، فَإِذَا جَعَلْتُ نَعِيمَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي عَشِقَنِي وَعَشِقْتُهُ، فَإِذَا عَشِقَنِي وَعَشِقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ

---

[1] Ahmed (3/142).

وَصِرْتُ مَعَالِمًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَلا يَسْهُو إِذَا سهى النَّاسُ، أُولَئِكَ كَلامُهُمْ كَلامُ الأَنْبِيَاءِ، أُولَئِكَ الأَبْطَالُ حَقًّا، أُولَئِكَ الَّذِينَ إِذَا أَرَدْتُ بِأَهْلِ الأَرْضِ عُقُوبَةً وَعَذَابًا ذَكَرْتُهُمْ فَصَرَفْتُ ذَلِكَ عَنْهُمْ ".كَذَا رَوَاهُ عَبْدُ الْوَاحِدِ، عَنِ الْحَسَنِ مُرْسَلا، وَهَذَا الْحَدِيثُ خَارِجٌ مِنْ جُمْلَةِ الأَحَادِيثِ الْمَرَاسِيلِ الْمَقْبُولَةِ، عَنِ الْحَسَنِ لِمَكَانِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ، وَعَبْدِ الْوَاحِدِ وَمَا يَرْجِعَانِ إِلَيْهِ مِنَ الضَّعْفِ [١٦٥/٦]

4118- Hasan(-ı Basrî)'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **dedi ki:** *"Allah şöyle buyurur: Bir kulum benim ibadetim ile meşgul olursa, onun gönlünü, arzusunu ve lezzetini zikrime koyarım. Onun gönlünün arzusunu ve lezzetini zikrime koyunca da o bana âşık olur. Ben de ona hemen âşık olurum. O bana âşık, ben de ona âşık olunca aramızdaki perdeleri kaldırırım. Onun üzerine benim sırlarım galebe çalar. Artık insanlar yanıldığı zaman o yanılmaz ve bu tür kulların sözleri peygamberlerin sözleri gibi olur. Gerçek kahramanlar işte bunlardır. Yeryüzü halkına bir ceza veya azabı murad ettiğim zaman, bunları hatırlayıp vazgeçerim."*

Bu hadis görüldüğü gibi Hasan'ın mürselidir. Ancak onun makbul mürsel hadisleri cümlesinden değildir. Zira bunu ondan rivayet edenler iki zayıf ravi olan Muhammed b. el-Fadl ile Abdulvâhid'dir.

Allah'ı Çok Zikretmek

٤١١٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: ثنا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ سُفْيَانَ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي ثُبَيْتٍ الرَّاسِبِيِّ، عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا، يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ إِنَّكُمْ تَرَاءَوْنَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي الْجَوْزَاءِ، لَمْ يُوَصِّلْهُ إِلا سَعِيدٌ، عَنِ الْحَسَنِ [٨٠/٣]

4119- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah'ı öylesine zikredin ki; sizi gören münafıklar: «Gösteriş yapıyorsunuz» desin."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٢٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الآجُرِّيُّ، ثَنَا عُمَرُ بْنُ أَيُّوبَ السَّقَطِيُّ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ ثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا الْمُقْرِيُّ، قَالا: ثنا أَبُو هَمَّامٍ، ثَنَا أَبُو الْفَضْلِ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنْ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَائِشَةَ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " رَابِط ثَلاثًا، ثُمَّ قُلْ لِلْعَامِلِينَ أَوْ لِلْعَالِمِينَ فَلْيُدْرِكُونِي "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَوْزَاعِيِّ وَحَسَّانَ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٦/٧٩]

4120- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Üç kişiyi nöbete dik, sonra, amel edenlere* — veya — *âlimlere peşimden gelmelerini söyle"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٢١- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ الْبَصْرِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ، ثنا ابْنُ عُلاثَةَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عُبْلَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: يقول: " مَا مِنْ سَاعَةٍ تَمُرُّ بِابْنِ آدَمَ لَمْ يَكُنْ ذَاكِرًا لِلَّهِ فِيهَا بِخَيْرٍ إِلا خَسِرَ عِنْدَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ، وَإِبْرَاهِيمَ، تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ عُلاثَةَ [٥/٣٦١]

4121- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âdemoğlu, Allah'ı hayırla anmadığı her saatte kıyamet günü o saat konusunda zarardadır"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٢٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ أَيُّوبَ، ثنا زِيَادُ بْنُ يَحْيَى، ثنا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ، ثنا شُعْبَةُ، وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْ قَوْمٍ جَلَسُوا مَجْلِسًا فَتَفَرَّقُوا عَنْ غَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ إِلا تَفَرَّقُوا عَنْ جِيفَةِ حِمَارٍ، وَكَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ، عَنْ شُعْبَةَ [٧/٢٠٧]

4122- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir yerde oturup Allah'ı anmadan dağılan bir topluluk, sanki*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (4524).

bir merkep leşinin başından dağılmışlar gibi olurlar. Kıyamet günü de bu meclis onlar için bir pişmanlık sebebi olur."[1]

٤١٢٣- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ صَالِحٍ مَوْلَى التَّوْأَمَةِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَا جَلَسَ قَوْمٌ قَطُّ فَتَفَرَّقُوا ولَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ إِلا كَانَتْ عَلَيْهِمْ تِرَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُمْ، وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ "، تَفَرَّدَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْفُضَيْلِ وَهُوَ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ صَالِحٍ، وَهُوَ صَالِحُ ابْنُ أَبِي صَالِحٍ الْمَدَنِيُّ مَوْلَى التَّوْأَمَةِ بِنْتِ أُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ، وَاسْمُهَا نَبْهَانَةُ تَوَلَّدَتْ مَعَ أُخْرَى سُمِّيَتْ تَوْأَمَةَ، وَالْحَدِيثُ ثنا بِهِ سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ صَالِحٍ، مِثْلَهُ [١٣٠/٨]

4123- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir yerde oturup Allah'ı anmadan ve bana salâvat getirmeden dağılan bir topluluğa bu meclisleri kıyamet günü bir vebal olur. Artık Allah isterse onları affeder, isterse azab eder."*[2]

٤١٢٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالا: ثنا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْمَقْدِسِيُّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُشَيْرِيُّ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَا أُصِيدَ مِنْ صَيْدٍ وَلا قُطِعَ مِنْ شَجَرٍ إِلا بِتَضْيِيعِهِ التَّسْبِيحَ "، غَرِيبٌ، تَفَرَّدَ بِهِ الْقُشَيْرِيُّ، عَنْ مِسْعَرٍ [٢٤٠/٧]

4124- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Avlanılan her av ve kesilen her ağaç, ancak zikri ihmal ettiği için avlanılır ve kesilir."*

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Ahmed (2/515, 527), Ebû Dâvud (4855) ve Hâkim (1/491).

[2] Ahmed (2/446), Tirmizî (3380) ve İbn Hibbân (2321).

Tehlil'in (Kelime-i Tevhid'in) Fazileti

٤١٢٥- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، ثنا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ دَرَّاجًا أَبَا السَّمْحِ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ: يَا رَبِّ، عَلِّمْنِي شَيْئًا أَذْكُرُكَ بِهِ، قَالَ: قُلْ يَا مُوسَى: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، قَالَ: يَا رَبِّ، كُلُّ عِبَادِكَ يَقُولُ هَذِهِ، قَالَ: قُلْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، قَالَ: لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ، إِنَّمَا أُرِيدُ شَيْئًا تَخُصُّنِي بِهِ، قَالَ: يَا مُوسَى، لَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَعَامِرَهُنَّ غَيْرِي وَالأَرَضِينَ السَّبْعَ فِي كِفَّةٍ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ فِي كِفَّةٍ، لَمَالَتْ بِهِمْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرٍو، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ، إِلا ابْنُ وَهْبٍ [٣٢٧/٨]

4125- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Hz. Mûsa: «Ey Rabbim! Bana, seni zikredeceğim bir şey öğret» deyince, Allah: «Ey Mûsa! Lâ ilâhe illallah, de» buyurdu. Hz. Mûsa: «Ey Rabbim! Bütün kulların bunu söylüyor» deyince, Allah: «Lâ ilâhe illallah, de» buyurdu. Hz. Mûsa: «Senden başka ilah yoktur. Ben, bana has bir şey öğretmeni istiyorum» deyince, Allah: «Ey Mûsa! Yedi kat gök ve Benden başka onlarda bulunanlar ve yedi kat yer bir kefede, Lâ ilâhe illallah sözü bir kefede olsa, Lâ ilâhe illallah sözü onlara ağır basardı» buyurdu."*[1]

٤١٢٦- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سَعْدَةَ الْوَاسِطِيُّ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رُزَيْقٍ، ثنا سَالِمٌ الْخَوَّاصُ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ قَالَ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، كَانَ لَهُ أَنِيسًا فِي وَحْشَةِ الْقَبْرِ وَاسْتَجْلَبَ الْغِنَى، وَاسْتَقْرَعَ بَابَ الْجَنَّةِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَالِمٍ، عَنْ مَالِكٍ، رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ [٢٨٠/٨]

4126- Câfer b. Muhammed, babasından, o da dedesinden bildiriyor: Hz. Ali der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu işittim:** *"Günde yüz defa, «Lâ ilâhe illallâhu'l-melik ul-hakk ul-mubîn» diyen kabrin yalnızlığında yoldaşı olur, başkasına ihtiyaç duymaz ve Cennetin kapısını çalar."*

---

[1] İbn Hibbân (2324).

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٢٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوُحَاظِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَطَاءٍ الْجَزَرِيُّ، حَدَّثَنَا مَسْلَمَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْجُهَنِيُّ، عَنْ عَمِّهِ أَبِي مَشْجَعَةَ، قَالَ: عُدْنَا مَعَ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ مَرِيضًا، فَقَالَ لَهُ عُثْمَانُ قُلْ: " لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ "، فَقَالَهَا، فَقَالَ: " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ رَمَى بِهَا خَطَايَاهُ، فَحَطَمَهَا حَطْمًا "، فَقُلْتُ: أَشَيْءٌ تَقُولُ أَوْ شَيْءٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: بَلْ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا هِيَ لِلْمَرِيضِ فَكَيْفَ هِيَ لِلصَّحِيحِ؟ فَقَالَ: " هِيَ لِلصَّحِيحِ أَحْطَمُ " [٦١/١]

4127- Ebû Meşca'a der ki: Hz. Osmân ile beraber bir hastayı ziyaret ettik. Osmân: "Lâ ilâhe illallah, de" deyince, adam söyledi. Osmân: "Canım elinde olana yemin ederim ki; bu sözle bütün günahlarını attı ve unufak etti" deyince, ben: "Bunu kendinden mi söylüyorsun, yoksa Allah'ın Resûlü'nden işittiğin bir şey mi?" diye sordum. Osmân şu karşılığı verdi: "Allah'ın Resûlü'nden işittim. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): «Ey Allah'ın Resûlü! Eğer hastada böyleyse, sıhhatlide nasıl olur?» diye sorduğumuzda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Sıhhatlinin günahlarını daha çok un ufak eder»* buyurdu."

٤١٢٨- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: ثنا أَزْهَرُ بْنُ سِنَانَ الْقُرَشِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَاسِعٍ، قَالَ: قَدِمْتُ مَكَّةَ فَلَقِيتُ بِهَا سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَحَدَّثَنِي، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهِ تَعَالَى عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ، فَقَالَ: " مَنْ دَخَلَ السُّوقَ، فَقَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ، وَمُحِيَ عَنْهُ أَلْفُ أَلْفِ سَيِّئَةٍ، وَرَفَعَ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ دَرَجَةٍ، وَبَنَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ "، قَالَ: فَقَدِمْتُ خُرَاسَانَ فَأَتَيْتُ قُتَيْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ، قُلْتُ: أَتَيْتُكَ بِهَدِيَّةٍ فَحَدَّثْتُهُ الْحَدِيثَ، فَكَانَ يَرْكَبُ فِي مَوْكِبِهِ فَيَقُولُهَا ثُمَّ يَنْصَرِفُ.رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَزْهَرَ مِثْلَهُ، تَفَرَّدَ بِهِ أَزْهَرُ، عَنْ مُحَمَّدٍ، وَحَدَّثَ بِهِ الأَئِمَّةُ، عَنْ يَزِيدَ: أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَأَبُو خَيْثَمَةَ، وَطَبَقَتُهُمَا [٣٥٥/٢]

4128- Hz. Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim çarşıya girdiğinde: «Allah'tan başka ilah yoktur. Sadece o vardır, O'nun ortağı yoktur. Mülk onundur. Hamd ona mahsustur,*

hayat veren ve öldüren O'dur. Kendisi tek ölümsüz olandır ve her zaman diridir. Tüm hayırlar onun elindedir ve o her şeye güç yetirendir" derse, Allah bunu söyleyen kimseye bir milyon sevap yazar, bir milyon günahını siler, derecesini milyon kere yükseltir ve Cennette ona bir ev yapar."[1]

٤١٢٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْعُمَرِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ أَسْلَمَ الْحِمْصِيُّ، ثنا سَالِمُ بْنُ مَيْمُونٍ الْخَوَّاصُ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْعُمَرِيُّ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ قَالَ فِي سُوقٍ مِنَ الأَسْوَاقِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ سَالِمٍ أَبُو زَيْدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَلِيُّ بْنُ عَطَاءٍ [٨/٢٨٠]

4129- Sâlim b. Abdillah'ın babası kanalıyla dedesinden (Hz. Ömer'den) bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim çarşılardan birinde: «Allah'tan başka ilah yoktur. Sadece o vardır, O'nun ortağı yoktur. Mülk onundur. Hamd ona mahsustur ve o her şeye güç yetirendir» derse, Allah bu kişiye bin sevap yazar."*[2]

٤١٣٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَخْبَرَنَا فَائِدٌ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، كُتِبَ لَهُ أَلْفَا حَسَنَةٍ، وَمَنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، وَجَابِرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُمَا أَبُو الْوَرْقَاءِ [٣/١٥٧]

4130- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Her kim «Allah'tan başka ilah yoktur. Sadece o vardır, O'nun ortağı yoktur. O tektir, her şey ona muhtaçtır, doğurmamıştır, doğrulmamıştır ve hiçbir şey O'na denk değildir» derse, ona bin sevap yazılır, Allah daha çok söyleyenin sevabını arttırır."*

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Tirmizî (3428), Dârimî (2/293) ve Hâkim (1/538).

[2] Tirmizî (3429), İbn Mâce (2235) ve Ahmed (1/47).

٤١٣١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْكُدَيْمِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَمْرٍو الْغِفَارِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى عَمُودًا مِنْ نُورٍ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ اهْتَزَّ ذَلِكَ الْعَمُودُ، فَيَقُولُ الرَّبُّ جَلَّ جَلالُهُ: اسْكُنْ، فَيَقُولُ: كَيْفَ أَسْكُنُ وَلَمْ تَغْفِرْ لَهُ؟ فَيَقُولُ: اللَّهُ ﷻ: إِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ، فَيَسْكُنُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَفْوَانَ، تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ الْمُنْكَدِرِ، وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَشْرَسَ، عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ صَفْوَانَ مِثْلَهُ [٣/١٦٤]

4131- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Allah'ın huzurunda nurdan bir direk vardır. Kul: «Lâ ilâhe illallah» deyince o direk sallanır. Allah direğe: «Sakin ol» buyurunca, direk: «Onu bağışlamadığın halde nasıl sakin olurum?» karşılığını verince, Allah: «Onu bağışladım» buyurur ve direk sakinleşir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٣٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى.ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْمِصِّيصِيُّ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ الْبَجَلِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثَنَا الأَعْمَشُ، عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ شَيْخٍ مِنَ التَّيْمِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلِّمْنِي عَمَلا يُقَرِّبُنِي مِنَ الْجَنَّةِ وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ، قَالَ: " إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً، فَاعْمَلْ حَسَنَةً، فَإِنَّهَا عَشْرُ أَمْثَالِهَا "، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ؟ قَالَ: " هِيَ أَحْسَنُ الْحَسَنَاتِ كُفُؤًا "، رَوَاهُ أَبُو نُعَيْمٍ، عَنِ الأَعْمَشِ وَجَوَّدَهُ يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ عَنْهُ [٤/٢١٧]

4132- Ebû Zer der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem)**: "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, cennete yaklaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak bir amel öğret" dediğimde, Hz. Peygamber** (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Bir kötülük yapınca, peşinden iyilik yap. Bu iyiliğe on kat sevap verilir."* **Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Lâ ilâhe illallah sözü iyiliklerden midir?" diye sorunca:** *"Bütün iyiliklerin en güzelidir"* **buyurdu.**[1]

---

[1] Ahmed (5/169).

٣١٣٣- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُقَرِّبُنِي مِنَ الْجَنَّةِ وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ، قَالَ: " إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً، فَاعْمَلْ حَسَنَةً عَلَى أَثَرِهَا فَإِنَّهَا عَشْرُ أَمْثَالِهَا "، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مِنَ الْحَسَنَاتِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ؟ قَالَ: " مِنْ أَكْبَرِ الْحَسَنَاتِ " [٢١٨/٤]

4133- Ebû Zer der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, cennete yaklaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak bir amel öğret" dediğimde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir kötülük yapınca, peşinden iyilik yap. Bu iyiliğe on kat sevap verilir."* Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Lâ ilâhe illallah sözü iyiliklerden midir?" diye sorunca: *"Bütün iyiliklerin en büyüklerindendir"* buyurdu.

٤١٣٤- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ خِدَاشٍ، ثنا سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الأَغَرِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ يُصَدِّقُ عَبْدَهُ إِذَا قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَإِذَا قَالَ: لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ لَمْ تَمَسَّهُ النَّارُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ شُعْبَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ سَلْمٌ [٢٠٧/٧]

4134- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, «Lâ ilâhe illallah» diyen kulunu tasdik eder. Kul, «Lâ havle velâ kuvvete illâ billah» derse cehennem ona dokunmaz."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٣٥- حدثنا سُلَيْمَانُ بْنِ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمَّارٍ الْمَوْصِلِيُّ، حَدَّثَنَا عَفِيفُ بْنُ سَالِمٍ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عُتْبَةَ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْحَبَشَةِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَسْأَلُهُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: سَلْ وَاسْتَفْهِمْ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فُضِّلْتُمْ عَلَيْنَا بِالصُّوَرِ، وَالأَلْوَانِ، وَالنُّبُوَّةِ، أَفَرَأَيْتَ إِنْ آمَنْتُ بِمِثْلِ مَا آمَنْتَ بِهِ، وَعَمِلْتُ بِمِثْلِ مَا عَمِلْتَ بِهِ، أَنِّي لَكَائِنٌ مَعَكَ فِي الْجَنَّةِ؟ قَالَ: نَعَمْ، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّهُ لَيُرَى بَيَاضُ الأَسْوَدِ فِي الْجَنَّةِ مِنْ مَسِيرَةِ أَلْفِ عَامٍ "، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ كَانَ لَهُ بِهَا عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ ﷻ وَمَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ كُتِبَ لَهُ مِائَةُ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ "، فَقَالَ رَجُلٌ:

كَيْفَ نَهْلِكُ بَعْدَ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْعَمَلِ لَوْ وُضِعَ عَلَى جَبَلٍ لا يُقِلُّهُ، فَتَقُومُ النِّعْمَةُ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ ﷺ فَتَكَادُ أَنْ تَسْتَنْفِدَ ذَلِكَ كُلَّهُ إِلا أَنْ يَتَطَوَّلَ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ "، وَنَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ: ﴿هَلْ أَتَى عَلَى الإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا﴾، إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾، قَالَ الْحَبَشِيُّ: وَإِنَّ عَيْنَيَّ لَتَرَيَانِ مَا تَرَى عَيْنَاكَ فِي الْجَنَّةِ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: نَعَمْ، فَاسْتَبْكَى حَتَّى فَاضَتْ نَفْسُهُ، قَالَ ابْنُ عُمَرَ: لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُدَلِّيهِ فِي حُفْرَتِهِ بِيَدِهِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَفِيفٌ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عُتْبَةَ الْيَمَامِيِّ، وَكَانَ عَفِيفٌ أَحَدَ الْعُبَّادِ وَالزُّهَّادِ مِنْ أَهْلِ الْمَوْصِلِ، كَانَ الثَّوْرِيُّ يُسَمِّيهِ الْيَاقُوتَةَ [٣/٣١٩]

4135- İbn Ömer der ki: Habeşistan'dan bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) soru sormak için gelince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sor anlatayım"* buyurdu. Adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Siz şekillerde, renklerde ve peygamberlikte bizden üstünsünüz. Senin iman ettiğine iman eder, senin amelin gibi amel işlersem ben de seninle birlikte cennette olur muyum?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, canım kudret elinde olan Allah'a yemîn ederim ki; cennette siyahların (zencilerin) nuru bin yıllık yoldan parlayacaktır"* cevabını verdi. Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim La ilahe illallah derse bu, Allah katında onun için bir ahid olur. Kim de Sübhânallah ve-bihamdihî derse, bununla onun için yüzyirmidört bin sevap yazılır."* Bir adam: "Bundan sonra biz nasıl helak oluruz, ey Allah'ın Resûlü!" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü kişi, ameliyle gelecektir. Birinin öyle ameli olacak ki; bu ameli bir dağın üzerine konsa dağa ağır gelecektir. Allah'ın nimetlerinden bir nimet gelecek ve Allah rahmeti ile uzanıvermese o amelin tamamını bitiriverecektir."* Bunun üzerine: **"İnsanın üzerinde uzun bir devirden öyle bir zaman geçmiştir ki, o anılmaya değer bir şey bile değildi... Oranın neresine baksan, nimet ve büyük bir saltanat görürsün."**[1] âyeti nazil oldu. Habeşli: "Benim gözlerim cennette senin gözlerinin gördüğünü görecek mi?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *" Evet"* cevabını verince adam

---

[1] İnsan Sur. 1-20

o kadar ağladı ki sonunda vefat etti. İbn Ömer der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu adamı mezarına elleriyle indirdiğini gördüm."[1]

Tek kanallı bir hadistir. Bunu Musul halkının zâhid ve âbidlerinden Afîf, Eyyûb b. Utbe'den rivayette tek kalmıştır. Sevrî, Afîf'i Yâkute lakabıyla anardı.

Hamd'in Fazileti

٤١٣٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ أَيُّوبَ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ، ثَنَا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْحَارِثِ، عَنِ الْفَضْلِ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: " كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَمْدَانِ يُعْرَفَانِ إِذَا جَاءَهُ مَا يَكْرَهُ، قَالَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ "، وَإِذَا جَاءَ مَا يَسُرُّهُ، قَالَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، وَالْفَضْلِ الرَّقَاشِيِّ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٣/١٥٧]

4136- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bilinen şu iki hamdi yapardı. Hoşlanmadığı bir şeyle karşılaşınca: *"Her durumda Allah'a hamd olsun"* derdi. Hoşuna giden bir şeyle karşılaşınca ise: *"Âlemlerin rabbi, Rahman ve Rahim olan Allah'a hamd olsun. Güzel şeyler onun nimetiyle tamamlanır"* derdi.

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٣٦/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، ثنا ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، قَالَ: " إِنَّهُ لَيُشْكَرُ لِلْعَبْدِ، إِذَا قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَإِنْ كَانَ عَلَى فُرُشٍ وَطِيئَةٍ وَعِنْدَهُ شَابَّةٌ حَسْنَاءُ "، لا أَعْرِفُ لِلْفُضَيْلِ مِنَ الشَّامِيِّينَ رِوَايَةً إِلا هَذِهِ [٨/١٣٩]

4136/a- Hâlid b. Ma'dân der ki: Kul: "Elhamdu lillah" deyince, yumuşak döşeklerde olsa ve yanında genç ve güzel bir kadın olsa bile, kendisine teşekkür edilir (sevap yazılır)."

٤١٣٧- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/436).

عَبَّاسٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " أَوَّلُ مَنْ يُدْعَى إِلَى الْجَنَّةِ الْحَمَّادُونَ الَّذِينَ يَحْمَدُونَ اللَّهَ عَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ ".رَوَاهُ شُعْبَةُ، عَنْ حَبِيبٍ، مِثْلَهُ وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقُ [٥/٦٩]

4137- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cennete ilk çağrılacak olanlar, iyi halde de, zor durumdayken de Allah'a hamd edenlerdir."* [1]

Tesbih ve Tekbir'in Fazileti

٤١٣٨- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَمُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَكِّيُّ الصايغ، قَالُوا: ثنا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا مِسْكِينُ بْنُ مَيْمُونٍ مُؤَذِّنُ مَسْجِدِ الرَّمْلَةِ، حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ رُوَيْمٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ قُرْطٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الأَقْصَى، وَكَانَ بَيْنَ زَمْزَمَ وَالْمَقَامِ وَجِبْرِيلُ عَنْ يَمِينِهِ وَمِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِهِ، وَطَارَا بِهِ حَتَّى بَلَغَ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ، فَلَمَّا رَجَعَ، قَالَ: " سَمِعْتُ تَسْبِيحًا فِي السَّمَوَاتِ الْعُلا مِنْ ذِي الْمَهَابَةِ مُشْفِقَاتٍ لِذِي الْعُلَى بِمَا عَلا، سُبْحَانَ الْعَلِيِّ الأَعْلَى سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى."

4138- Abdurrahman b. Kurt'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Zemzem ile Makam arasındayken, Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya götürüldü. Cibrîl sağında, Mîkâîl de solundaydı. Cibrîl onu alıp uçarak yedinci semaya ulaştırdı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönünce şöyle buyurdu: *"Yüce semalar heybet sahibi yüceden korkularından dolayı: «Yüceler yücesi Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim, yüce Allah noksanlıklardan münezzehtir» diyorlardı."*

٤١٣٩- ثنا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا أَبُو سُلَيْمَانَ، ثنا مِسْكِينٌ، مِثْلَهُ، وَقَالَ: " لِذِي الْعُلُوِّ بِمَا عَلا " [٢/٧]

4139- Bu hadis başka bir kanalla Allah'ın Resûl'ünden nakledilmiştir; ancak farklı olarak: *"Yüceler yücesini noksanlıklardan tenzih ederim"* ibaresi vardır.

---

[1] Taberânî, *M. es-Sağîr* (1/103) ve Hâkim (1/502).

٤١٤٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَرْبِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مَرْوَانَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ: لا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ، قَالَ: " لَتَكْبِيرَةٌ وَلَتَسْبِيحَةٌ يَزِيدَانِ فِي الْمِيزَانِ أَحَبُّ إِلَيَّ، فَأَمَّا الْخَطَايَا فَقَدْ ذَهَبَتْ " [٦/٢]

4140- Abdulazîz b. Mervân, Abdullah b. el-Hâris b. Cez'e: "Ölmesinde bir mahzur yoktur. Mizan'da artacak bir tesbih veya tekbir, benim için daha sevgilidir. Günahlar ise gittiler" dedi.

٤١٤١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: سَمِعْتُ كُرَيْبًا يُحَدِّثُ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ جُوَيْرِيَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا وَهِيَ فِي الْمَسْجِدِ تَدْعُو، ثُمَّ مَرَّ بِهَا قَرِيبًا مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ، فَقَالَ لَهَا: " مَا زِلْتِ عَلَى حَالِكِ؟ " قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: " أَلا أُعَلِّمُكِ كَلِمَاتٍ تَقُولِينَهُنَّ؟ سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ ثَلاثًا، سُبْحَانَ اللَّهِ رِضَى نَفْسِهِ ثَلاثًا، سُبْحَانَ اللَّهِ زِنَةَ عَرْشِهِ ثَلاثًا، سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ ثَلاثًا " [١٦٢/٧]

4141- Cuveyriye'nin bildirdiğine göre kendisi Mescid'de dua ederken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) girdi. Günün ortasına doğru bir daha girdi ve: *"Hâlâ dua mı ediyorsun?"* diye sordu. Cuveyriye: "Evet" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sana söyleyeceğin sözler öğreteyim mi? Üç defa: «Yarattıkları sayısınca Allah'ı tesbih ederim», üç defa: «Razı olacağı kadar Allah'ı tesbih ederim», üç defa: «Arş'ının ağırlığınca Allah'ı tesbih ederim». Üç defa: «Kelimeleri sayısınca Allah'ı tesbih ederim» de."*[1]

٤١٤٢- ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ، وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، ثنا هَانِئُ بْنُ عُثْمَانَ، عَنْ أُمِّهِ حُمَيْضَةَ، عَنْ جَدَّتِهَا يُسَيْرَةَ وَكَانَتْ إِحْدَى الْمُهَاجِرَاتِ، قَالَتْ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا نِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْكُنَّ بِالتَّهْلِيلِ وَالتَّسْبِيحِ وَالتَّقْدِيسِ، وَاعْقِدْنَ بِالأَنَامِلِ فَإِنَّهُنَّ مُسْتَنْطَقَاتٌ وَمَسْئُولاتٌ، وَلا تَغْفُلْنَ فَتَنْسَيْنَ الرَّحْمَةَ " [٦٨/٢]

---

[1] Müslim (2726), Ebû Dâvud (1489), Tirmizî (3553), Nesâî (4/77), İbn Mâce (3807) ve Ahmed (6/324).

4142- Muhacir kadınlardan olan Yuseyra bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere şöyle buyurdu: *"Ey müminlerin kadınları! Tehlîl, tesbih ve takdis'i çokça yapınız ve bunları parmaklarınızla sayınız. Zira parmaklar da hesapta dile gelecek ve yaptıklarınız onlardan sorulacaktır. Gafil de olmayın, aksi taktirde rahmetten uzak kalırsınız."* [1]

٤١٤٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ مُطَرِّفٍ، قَالَ: ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ.ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ ح وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عِلانَ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ رُسْتُمَ، قَالَ: ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ، قَالا: عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لا يُحِبُّ، وَلا يُعْطِي الإِيمَانَ إِلا مَنْ يُحِبُّ، فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَعْطَاهُ الإِيمَانَ، فَإِذَا بَخِلْتُمْ بِالْمَالِ أَنْ تُنْفِقُوهُ، وَجَبُنْتُمْ عَنِ الْعَدُوِّ أَنْ تُقَاتِلُوهُ، وَضَعُفْتُمْ عَنِ اللَّيْلِ أَنْ تُسَاهِرُوهُ، فَاسْتَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، فَإِنَّهَا أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ جَبَلَيْ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ "، لَفْظُ مَالِكِ بْنِ مِغْوَلٍ، وَرَوَاهُ النَّاسُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ مِثْلَهُ مَوْقُوفًا، وَرَفَعَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ مِثْلَهُ سَلامُ بْنُ سَلْمَانَ الْمَدَائِنِيُّ، وَرَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ زُبَيْدٍ مَوْقُوفًا وَمَرْفُوعًا، وَرَفَعَهُ عَلَى الثَّوْرِيِّ عِيسَى بْنُ يُونُسَ، وَسُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، وَالْقَاسِمُ بْنُ الْحَكَمِ، وَرَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زُبَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ مَرْفُوعًا وَمَوْقُوفًا

4143- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: "Allah, aranızda rızıklarınızı taksim ettiği gibi ahlâkınızı da taksim etti. Allah dünyayı sevdiğine de, sevmediğine de verir. İmanı ise sadece sevdiğine verir. Allah bir kulu severse ona imanı verir. Mal infak etmede cimri davranıyorsanız, düşmanla savaşmaktan da korkuyorsanız, gece de ibadet etmeye gücünüz yetmiyorsa: «Sübhanallah ve Elhamdu lillah» sözünü çokça söyleyiniz. Bu iki söz, Allah katında altın ve gümüşten olan iki dağdan daha değerlidir."

Bu hadis değişik kanallarla hem Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hem de İbn Mes'ûd'un sözü olarak rivayet olunmuştur.

---

[1] Ebû Dâvud (1487), Tirmizî (3583), Ahmed (6/371) ve Hâkim (1/547).

٤١٤٣/أ- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ، قَالَ: ثنا أَبَانُ بْنُ إِسْحَاقَ، عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ قَدْ قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لا يُحِبُّ، وَلا يُعْطِي الدِّينَ إِلا مَنْ أَحَبَّ، فَمَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الدِّينَ فَقَدْ أَحَبَّهُ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لا يُسْلِمُ عَبْدٌ حَتَّى يُسْلِمَ قَلْبُهُ وَلِسَانُهُ، وَلا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يَأْمَنَ جَارُهُ بَوَائِقَهُ "، قَالَ: قُلْنَا: وَمَا بَوَائِقُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " غَشْمُهُ وَظُلْمُهُ، وَلا يَكْسِبُ عَبْدٌ مَالا مِنْ حَرَامٍ فَيُنْفِقُ مِنْهُ فَيُبَارَكُ لَهُ فِيهِ، وَلا يَتَصَدَّقُ بِهِ فَيُقْبَلُ مِنْهُ، وَلا تَرَكَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ إِلا كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ، إِنَّ اللَّهَ لا يَمْحُو السَّيِّئَ بِالسَّيِّئِ، وَلَكِنْ يَمْحُو السَّيِّئَ بِالْحَسَنِ، إِنَّ الْخَبِيثَ لا يَمْحُو الْخَبِيثَ "، هَذِهِ الزِّيَادَةُ لَمْ يَرْوِهَا عَنْ مُرَّةَ إِلا الصَّبَّاحُ وَلا عَنْهُ إِلا أَبَانُ [٤/١٦٦]

4143/a- Murre el-Hemdânî'nin, Abdullah b. Mes'ûd'dan bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah rızıklarınızı aranızda paylaştırdığı gibi huylarınızı da aranızda bölüştürmüştür. Allah dünyayı sevdiğine de, sevmediğine de verir. Dini ise sadece sevdiğine verir. Allah kime din vermiş ise muhakkak ki onu sevmiştir. Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki kul, kalbi ve dili Müslüman olmadıkça Müslüman olmuş olmaz. Komşusu kendisinin kötülüklerinden emin olmadıkça kişi iman etmiş olmaz."* Biz: "Ey Allah'ın Peygamberi! Kişinin komşusuna kötülükleri nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu aldatması ve zulmüdür"* buyurarak şöyle devam etti: *"Kul haramdan bir mal kazanır da ondan infakta bulunursa kendisine bereketli kılınmaz, ondan tasadduk ederse kabul edilmez, arkasında bıraksa bile o ancak kendisini cehenneme götüren bir azık olur. Allah kötüyü kötü ile silmez; kötüyü ancak güzel ile siler. Kötü de kötüyü silmez."* Bu ziyâdeyi Murre'den sadece Sabbâh, Sabbâh'tan da sadece Ebân rivayet etmiştir.

٤١٤٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُعَاذُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَ: ثنا مُسَدَّدٌ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي.ح وَحَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا الْمُقَدَّمِيُّ، قَالُوا: ثنا يَحْيَى

بْنُ سَعِيدٍ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، قَالُوا: ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، قَالا: عَنْ مُوسَى بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، أَوْ عَنْ أَخِيهِ، عن النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ جَلالِ اللَّهِ مِنْ تَسْبِيحِهِ، وَتَهْلِيلِهِ، وَتَكْبِيرِهِ، وَتَحْمِيدِهِ، يَتَعَاطَفْنَ حَوْلَ الْعَرْشِ لَهُنَّ دَوِيٌّ كَدَوِيِّ النَّحْلِ، يُذَكِّرْنَ بِصَاحِبِهِنَّ، أَوَ لا يُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ لا يَزَالَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ شَيْءٌ يُذْكَرُ بِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَوْنٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ مُوسَى وَهُوَ أَبُو عِيسَى مُوسَى بْنُ مُسْلِمٍ الطَّحَّانُ يُعْرَفُ بِالصَّغِيرِ [٤/٢٦٩]

4144- Nu'mân b. Beşîr'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın celalini zikredip tesbih, tehlil, tekbir, hamd edenlerin bu zikri, Arş'ın etrafına götürülür. Arının dolanışı gibi onların dolanışı vardır. Sahipleri orada anılır. Sizden biriniz Allah katında anılabileceği bir şeyinin bulunmasını istemez mi?"*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٤٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْقُرَظِيُّ، ثنا هَمَّامُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ، ثنا الْعَبَّاسُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ فُضَيْلٍ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ " [١٠/٤٠٠]

4145- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İki kelime vardır ki, dilde hafif Mizan'da ağır ve Rahman olan Allah'a da pek sevimlidir: «Sübhânallahi ve-bihamdihi Sübhânallahi'l-Azîm (=Allah'ı hamd ile tesbih ederim ve Yüce olan Allah'ı tesbih ederim)» sözleri."*[1]

---

[1] Buhârî (6406), Müslim (2694), Tirmizî (3467) ve İbn Mâce (3806).

"Lâ Havle velâ Kuvvete İlla Billah" Demenin Fazileti

٤١٤٦- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الْغِطْرِيفِيُّ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْنِ بْنِ فَضْلَةَ الْغِفَارِيُّ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو زَيْنَبَ، مَوْلَى حَازِمِ بْنِ حَرْمَلَةَ، عَنْ حَازِمِ بْنِ حَرْمَلَةَ، قَالَ: " مَرَرْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَعَانِي أَوْ نُودِيتُ لَهُ فَلَمَّا وَقَفْتُ عَلَيْهِ قَالَ: " يَا حَازِمُ، أَكْثِرْ مِنْ قَوْلِ: لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ " [٣٥٧/١]

4146- Hâzım b. Harmele der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından geçerken beni çağırdı veya çağrıldım. Yanında durduğumda şöyle buyurdu: *"Ey Hâzım! «Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâhil-Aliyyil-Azîm (=Güç ve kuvvet, sadece Yüce ve Büyük olan Allah'ın yardımıyla elde edilir)» sözünü çokça söyle. Çünkü bu söz, cennet hazinelerinden bir hazinedir."*[1]

٤١٤٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، قَالَ: ثنا حَيْوَةُ، عَنْ أَبِي صَخْرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ: " مَرَّ بِي جِبْرِيلُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ عَلَيْهِ السَّلامُ، فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ: يَا جِبْرِيلُ مَنْ مَعَكَ؟ قَالَ جِبْرِيلُ: هَذَا مُحَمَّدٌ، قَالَ إِبْرَاهِيمُ: يَا مُحَمَّدُ، مُرْ أُمَّتَكَ فَلْيُكْثِرُوا مِنْ غِرَاسِ الْجَنَّةِ، فَإِنَّ أَرْضَهَا وَاسِعَةٌ وَتُرَابُهَا طَيِّبٌ، قَالَ مُحَمَّدٌ لإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمَا السَّلامُ: وَمَا غِرَاسُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ إِبْرَاهِيمُ: لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَالِمٍ، وَمِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَهُوَ أَبُو طُوَالَةَ الأَنْصَارِيُّ مَدَنِيٌّ، يُجْمَعُ حَدِيثُهُ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ حَيْوَةَ، عَنْ أَبِي صَخْرٍ، حَدَّثَ بِهِ الأَئِمَّةُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئِ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ [١٩٧/٢]

4147- Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) İsra (Mirac) gecesi şöyle dedi: *"Cibrîl beni İbrâhîm el-Halil'e götürünce, Hz. İbrâhîm: «Ey Cibrîl! Seninle olan kim?» diye sordu. Cibrîl: «Bu Muhammed'dir» cevabını verince, Hz. İbrâhîm: «Ey Muhammed! Ümmetine cennet ağaçlarını çoğaltmalarını söyle. Çünkü onun arazisi geniş, toprağı da*

---

[1] İbn Mâce (3826).

güzeldir» dedi." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. İbrâhîm'e: *"Cennetin ağaçları nedir?"* diye sorunca, Hz. İbrâhîm: "Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâh" sözüdür" cevabını verdi.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٤٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْهَيْثَمِ الْبَلَوِيُّ، قَالَ: ثنا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسَ، وَثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ، قَالا: ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَسِيرٍ، فَقَالَ: " يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ، أَلا أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟ قُلْ: لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ "، رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ نَبْهَان، عَنْ أَيُّوبَ، مِثْلَهُ [١١/٣]

4148- Ebû Mûsa der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bir yolculuktayken şöyle buyurdu: *"Ey Abdullah b. Kays! Sana cennet hazinelerinden bir hazineyi bildireyim mi? Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâh" sözünü söyle."*[2]

٤١٤٩- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحِمَّانِيُّ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: كُنَّا مَعَ الرَّسُولِ ﷺ فَجَعَلْنَا لا نَعْلُو شَرَفًا وَلا نَهْبِطُ وَادِيًا إِلا رَفَعْنَا أَصْوَاتَنَا بِالتَّكْبِيرِ، فَدَنَا مِنَّا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: " أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّكُمْ لَسْتُمْ تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلا غَائِبًا، إِنَّمَا تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا، فَارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ "، ثُمَّ قَالَ: " يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَةً مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، رَوَاهُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ وَاسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُلٍّ النَّهْدِيِّ، جَمَاعَةٌ مِنَ التَّابِعِينَ مِنْهُمْ: سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، وَثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ، وَأَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ، وَعَاصِمٌ الأَحْوَلُ، وَعَلِيُّ بْنُ زَيْدِ بْنِ جُدْعَانَ، وَرَوَاهُ عَنْهُ غَيْرُهُمُ الْجُرَيْرِيُّ، وَأَبُو نَعَامَةَ السَّعْدِيُّ، وَرُوِي أَيْضًا عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي السَّلِيلِ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، وَاللَّفْظَةُ الأَخِيرَةُ، رَوَاهَا أَيْضًا زِيَادٌ الْجَصَّاصُ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ،

---

[1] Ahmed (5/418), Taberânî, *M. el-Kebîr* (4/157) ve İbn Hibbân (2338).

[2] Buhârî (2992, 4205, 6409, 7286), Müslim (2704), Ebû Dâvud (1528), Tirmizî (3374, 3461), İbn Mâce (3824) ve Ahmed (4/402, 403, 418).

وَأَبُو السَّلِيلِ اسْمُهُ ضُرَيْبُ بْنُ نُفَيْرٍ وَأَبُو السَّلِيلِ اسْمُهُ ضُرَيْبُ بْنُ نُفَيْرٍ، وَأَبُو نَعَامَةَ اسْمُهُ عَبْدُ رَبِّهِ [١٨٦/٨]

4149- Ebû Mûsa der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bir beraberken, hangi tepeye çıksak ve hangi düzlüğe insek yüksek sesle tekbir getiriyorduk. Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza yaklaşıp: *"Ey insanlar! Siz ne sağıra dua ediyorsunuz, ne de gaibe. Sizi duyan ve yakın olana dua ediyorsunuz. Kendinize acıyın"* buyurdu. Sonra bana şöyle dedi: *"Ey Abdullah b. Kays! Sana Cennet hazinelerinden birini öğreteyim mi? Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâh (sözüdür)."*

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤١٥٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْقَارِئُ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا مُسَدَّدٌ، قَالَ: ثنا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ أَبِي بِشْرٍ، عَنْ طَلْقٍ، عَنْ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ الْعَدَوِيِّ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟ "، قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: " لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ " [٦٦/٣]

4150- Ebû Zer der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana Cennet hazinelerinden birini göstereyim mi?"* buyurunca, ben: "Olur" cevabını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâh (sözüdür)"* buyurdu.[1]

٤١٥١-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، ثنا يُونُسُ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي بَلْجٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ تَحْتَ الْعَرْشِ؟ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ " [٢٠٤/٧]

4151- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine: *"Sana Arş'ın altındaki Cennet hazinelerinden birini göstereyim mi? Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâh (sözüdür)"* buyurdu.[2]

٤١٥٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سُلَيْمَانَ الْهَرَوِيُّ، ثنا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا حَرَمِيٌّ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ، عَنْ كُمَيْلٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ،

---

[1] Ahmed (5/140, 150, 152, 157, 179), İbn Mâce (3825) ve İbn Ebî Şeybe (13/516).

[2] Ahmed (2/355, 363) ve Hâkim (1/21).

قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أُعَلِّمُكَ كَنْزًا مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ شُعْبَةَ، وَتَابَعَ عَبْدُ الصَّمَدِ، وَأَبُو دَاوُدَ حَرْفِيًّا عَلَيْهِ [٢٠٧/٧]

4152- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine: *"Sana Cennet hazinelerinden birini öğreteyim mi? Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâh (sözüdür)"* buyurdu.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Salâvat Getirmenin Fazileti

٤١٥٣- حَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، وَحَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالا: نا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: نا الْحَكَمُ بْنُ مَرْوَانَ، قَالَ: نا إِسْرَائِيلُ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مَوْهَبٍ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ عَلِمْنَا السَّلامَ عَلَيْكَ فَكَيْفَ الصَّلاةُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: " قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ "، رَوَاهُ مُجَمِّعُ بْنُ يَحْيَى وَشَرِيكٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مَوْهَبٍ وَغَيْرِهِ، وَرَوَاهُ خَالِدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَارِجَةَ الأَنْصَارِيِّ نَحْوَهُ [٣٧٣/٤]

4153- Mûsa b. Talha'nın bildirdiğine göre babası şöyle dedi: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Sana nasıl selam edeceğimizi anladık. Sana nasıl salât edeceğiz?" diye sorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Şöyle deyin: «Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed; Ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed; kema salleyte ve bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm; inneke hamîdun mecîd. (=Allahım, Muhammed'e ve Muhammed'in aile halkına, İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in aile halkına salât getirdiğin ve bereket verdiğin gibi salât getir ve bereket ver. Şüphesiz ki Sen her hamde layık olansın, şanı yüce olansın)."*[1]

٤١٥٤- حَدَّثَنَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ.ح وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْقَاطِيُّ، قَالا: ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، قَالَ: ثنا عُثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ، قَالَ: ثنا خَالِدُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ

---

[1] Ahmed (1/162) ve İbn Ebî Şeybe (2/507).

عَبْدَ الْحَمِيدِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، يَسْأَلُ مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنِ الصَّلاةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: سَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ خَارِجَةَ الأَنْصَارِيَّ، قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " صَلُّوا عَلَيَّ ثُمَّ قُولُوا: اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حُمَيْدٌ مَجِيدٌ "، وَرَوَاهُ مَرْوَانُ الْفَزَارِيُّ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ نَحْوَهُ [٣٧٣/٤]

4154- Abdulhamîd b. Abdirrahman, Mûsa b. Talha'ya, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getirmeyi sorunca, Mûsa b. Talha şöyle dedi: Zeyd b. Harice el-Ensârî'ye bu soruyu sordum, bana aynı şeyi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sorduğunu ve Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu söyledi: *"Bana salâvat getirdikten sonra şöyle deyin: "Allahümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed; kema bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm; inneke hamîdun mecîd (=Allahım! Muhammed'e ve Muhammed'in aile halkına İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in aile halkına bereketler ihsan ettiğin gibi bereketler ihsan et. Şüphesiz ki Sen her hamde layık olansın, şanı yüce olansın)."*

٤١٥٤/أ- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، قَالَ: ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي فَاخِتَةَ، عَنِ الأَسْوَدِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّهُ قَالَ: " إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَحْسِنُوا الصَّلاةَ عَلَيْهِ، فَإِنَّكُمْ لا تَدْرُونَ لَعَلَّ ذَلِكَ يُعْرَضُ عَلَيْهِ، قَالُوا: فَعَلِّمْنَا، قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتَكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ، وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ، وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، اللَّهُمَّ ابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا يَغْبِطُهُ الأَوَّلُونَ وَالآخِرُونَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حُمَيْدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حُمَيْدٌ مَجِيدٌ "، رَوَاهُ مِسْعَرُ عَنْ عَوْنٍ، عَنِ الأَسْوَدِ، مِنْ دُونِ أَبِي فَاخِتَةَ [٢٧١/٤]

4154/a- Abdullah (b. Mes'ûd): "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getirince bunu güzelce yapın. Bilemezsiniz; belki de salâvatınız ona arzedilir" deyince: "O zaman bize öğret" karşılığını verdiler. Abdullah şöyle dedi: "Şöyle deyin: "Allahım! Salâvatını, rahmetini ve bereketini, peygamberlerin efendisi, takva sahiplerinin imamı ve peygamberlerin sonuncusu , kulun ve Resulün Muhammed'e ihsan et. Allahım! Onu, ilklerin ve sonradan

gelenlerin gıpta edeceği Makâm-ı Mahmûd'a ilet. Allahım! Muhammed'e ve Muhammed'in aile halkına İbrâhim'e ve İbrâhim'in aile halkına salât getirdiğin gibi salât getir. Şüphesiz ki Sen her hamde layık olansın, şanı yüce olansın. Muhammed'e ve Muhammed'in aile halkına, İbrâhîm'e ve İbrâhim'in aile halkına ihsan ettiğin gibi bereketler ihsan et. Şüphesiz ki Sen her hamde layık olansın, şanı yüce olansın."

٤١٥٤/ب- حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، قَالَ: ثنا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ وَرْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا أَبِي، قَالَ: ثنا عَدِيُّ بْنُ الْفَضْلِ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " أَحْسِنُوا الصَّلاةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِنَّهَا تُعْرَضُ عَلَيْهِ "، فَذَكَرَهُ، رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، مِسْعَرٌ عَنْ عَوْنٍ، عَنْ رَجُلٍ، عَنِ الأَسْوَدِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ الدَّبَرِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ رَجُلٍ، عَنِ الأَسْوَدِ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: " اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتَكَ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ "، الْحَدِيثُ [٢٧١/٤]

4154/b- Abdullah der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getirince bunu güzelce yapın. Çünkü salâvatınız ona arzedilir." İbn Mes'ûd: "Allahım! Salâvatını ve rahmetini resullerin efendisine ihsan et" derdi.

٤١٥٥- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ سُفْيَانَ الْوَاسِطِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زُنْبُورٍ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ أَبَانَ، عَنْ أَنَسٍ، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ، قَالَ: دُفِعْنَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ أَطْيَبُ شَيْءٍ نَفْسًا، فَقُلْنَا لَهُ: فَقَالَ: " وَمَا يَمْنَعُنِي، وَإِنَّمَا خَرَجَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ آنِفًا، فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاةً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ، وَمُحِيَ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ، وَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَا قَالَ: "، ثَابِتٌ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ، عَنْ أَبِي طَلْحَةَ وَرُوِيَ عَنْهُ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ [١٣١/٨]

4155- Ebû Talha der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimizde sevinçli olduğunu gördük ve sebebini sorduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Neden sevinmeyeyim ki? Şimdi Cibrîl çıktı ve (gitmeden önce) bana salâvat getirene Allah'ın on sevap yazdığını, on günahını sildiğini ve bana yaptığı salâvat gibi kendisine karşılık verdiğini söyledi."* [1]

Sabit meşhur bir hadistir.

---

[1] Ahmed (4/29), Hâkim (2/420) ve İbn Hibbân (23911):

٤١٥٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاةً، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا، فَأَكْثِرُوا وَأَقِلُّوا " رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ، وَهُوَ يَقُولُ: " مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي عَلَيَّ إِلا صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلائِكَةُ مَا دَامَ يُصَلِّي، فَلْيَقِلِ الْعَبْدُ أَوْ فَلْيُكْثِرْ "، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ بِهِ [١/١٨٠]

4156- Âmir b. Rabîa'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bana bir defa salâvat getirene on defa salât eder. Artık siz ister daha çok, ister daha az yapın"* buyurdu. Başka bir rivayette ise hadis şu şekilde geçmektedir: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hutbe verirken şöyle buyurduğunu işittim: *"Melekler, bana salâvat getiren her kula, salâvat getirdiği müddetçe salât ederler. Artık kul ister az, ister çok yapsın."*

٤١٥٧- حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلاءِ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعِيدٍ المهبلي، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عُمَيْرٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَا مِنْ عَبْدٍ مِنْ أُمَّتِي صَلَّى عَلَيَّ صَلاةً صَادِقًا بِهَا مِنْ قِبَلِ نَفْسِهِ، إِلا صَلَّى اللَّهُ بِهَا عَلَيْهِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ، وَكَتَبَ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ، وَمُحِيَ عَنْهُ بِهَا عَشْرُ سَيِّئَاتٍ "، لا أَعْلَمُ أَحَدًا رَوَاهُ بِهَذَا اللَّفْظِ، إِلا سَعْدٌ، عَنْ سَعِيدٍ [٨/٣٧٣]

4157- Bedir ashâbından olan Saîd b. Umeyr el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bana samimiyetle bir defa salâvat getiren her kula Allah on defa salât eder, on sevap yazar ve on günahını siler."*

٤١٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلامٍ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلْيُصَلِّ عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا " [٤/٣٤٧]

4158- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle

buyurdu: *"Kişinin yanında anıldığım zaman bana salâvat getirsin. Muhakkak ki Allah bana bir defa salâvat getirene on defa salât eder."*

٤١٥٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، قَالَ: ثنا جَعْفَرٌ الصَّائِغُ، قَالَ: ثنا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ.ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: ثنا الرَّبِيعُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: ثنا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، قَالا: عَنِ الْحَكَمِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، قَالَ: " لَمَّا نَزَلَتْ ﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا السَّلامُ عَلَيْكَ قَدْ عَرَفْنَاهُ، فَكَيْفَ الصَّلاةُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: " قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، رَوَاهُ عَنِ الْحَكَمِ: شُعْبَةُ وَقَيْسُ بْنُ سَعْدٍ وَمَنْصُورٌ وَإِدْرِيسُ الأَوْدِيُّ وَعَمْرٌو الْمُلائِيُّ وَزَيْدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ وَمِسْعَرٌ وَحَمْزَةُ الزَّيَّاتُ وَعُمَرُ بْنُ بِشْرِ بْنِ هَانِئٍ وَالأَجْلَحُ وَشَيْبَانُ وَفِطْرُ بْنُ خَلِيفَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحْرِزٍ وَمَجَاعَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَرَوَاهُ الثَّوْرِيُّ وَعَلِيُّ بْنُ صَالِحٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ كَعْبٍ، وَرَوَاهُ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيسَى وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيُّ وَزُبَيْرُ بْنُ عَدِيٍّ وَزَيْدُ بْنُ أَبِي زِيَادٍ وَإِسْمَاعِيلُ السُّدِّيُّ وَأَبُو سَعْدٍ الْبَقَالُ [١٠٧/٧] [٣٥٦/٤]

4159- Ka'b b. Ucre'nin bildirdiğine göre **"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât ve selam getirin"**[1] âyeti nazil olunca bir adam gelip: "Ey Allah'ın Resûlü! Sana nasıl selam edeceğimizi anladık. Sana nasıl salât edeceğiz?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Şöyle deyin: Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed; kema salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm; inneke hamîdun mecîd. Ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed; kema bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm; inneke hamîdun mecîd (=Allahım, Muhammed'e ve Muhammed'in aile halkına, İbrâhîm'e ve İbrâhim'in aile halkına salât getirdiğin gibi salât getir. Şüphesiz ki*

---

[1] Ahzâb Sur. 56

Sen hamde layık olansın, şanı yüce olansın. Muhammed'e ve Muhammed'in aile halkına İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in aile halkına bereketler ihsan ettiğin gibi bereketler ihsan et. Şüphesiz ki Sen hamde layık olansın, şanı yüce olansın)."[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤١٦٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ.ح وثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَبُو عُمَرَ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الضَّرِيرُ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ زَاذَانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لِلَّهِ مَلائِكَةٌ سَيَّاحُونَ فِي الأَرْضِ يُبَلِّغُونِي عَنْ أُمَّتِي السَّلامَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ لا يُعْرَفُ لَهُ رَاوٍ غَيْرُ زَاذَانَ إِلا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ السَّائِبِ، وَهُوَ كُوفِيٌّ، سَمِعَ مِنْهُ الأَعْمَشُ [١٣٠/٨]

4160- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın, yeryüzünde dolaşıp, ümmetimin selamını bana getiren melekleri vardır."*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٦١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْخُزَاعِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، ثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ زَاذَانَ، مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ مِثْلَهُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ [٢٠٠/٤]

4161- Başka bir kanalla yukarıdaki hadisin aynısı nakledilmiştir.

٤١٦٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ، حَدَّثَنَا هَانِي بْنُ الْمُتَوَكِّلِ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ قَالَ: جَزَى اللَّهُ عَنَّا مُحَمَّدًا ﷺ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، أَتْعَبَ سَبْعِينَ كَاتِبًا أَلْفَ صَبَاحٍ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عِكْرِمَةَ، وَجَعْفَرٍ، وَمُعَاوِيَةَ، انْفَرَدَ بِهِ هَانِي بْنُ الْمُتَوَكِّلِ الإِسْكَنْدَرَانِيُّ [٢٠٦/٣]

4162- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle

---

[1] Buhârî (6357), Müslim (406), Ebû Dâvud (963), Tirmizî (482), Nesâî (3/47) ve İbn Mâce (904).

[2] Ahmed (1/441), Nesâî (3/43) ve İbn Ebî Şeybe (2/517).

buyurdu: *"Kim: «Allah Muhammed'i bizim adımıza mükafatlandırsın ki, O zaten buna layıktır» derse, yetmiş bin yazıcı melek bin sabah sevabını yazmaktan yorulurlar."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

Zikir ve İstiğfar

٤١٦٣- حدثنا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَبُو عَمْرٍو أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحِيرِيُّ. ح وَحَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَافِظُ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ مَحْمُودٍ، قَالا: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي عِيسَى، ثنا أَبُو جَابِرٍ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ، عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّهُ قَالَ: " مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ " قَالَ: فَقَالَ مُعَاذٌ: " أَلا أَدُلُّكَ عَلَى مَا هُوَ أَهْوَنُ مِنْ ذَلِكَ؟ مَا مِنْ عَبْدٍ، يَقُولُ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ثَلاثَ مَرَّاتٍ إِلا غُفِرَتْ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَ فَرَّ مِنَ الزَّحْفِ. غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زُبَيْدٍ، عَنْ أَنَسٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٥/٣٣]

4163- Enes b. Mâlik der ki: "Kim, «Sübhânallah, vel-hamdu lillahi ve-Lâ ilâhe illallâhu vallahu ekber. Ve Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâhil-Aliyyil-Azîm (=Allah her türlü noksanlıklardan münezzehtir. Hamd Allah'a mahsustur. Allah'tan başka İlah yoktur. Allah en büyüktür. Güç ve kuvvet, sadece Yüce ve Büyük olan Allah'ın yardımıyla elde edilir)» derse, denizin köpükleri kadar günahı olsa bile bağışlanır." Muâz ise şöyle dedi: "Sana bundan daha kolayını öğreteyim mi? Hangi kul üç defa: «Kendisinden başka ilah olmayan, Hay ve Kayyûm olan Allah'tan bağışlanma diler, ona tövbe ederim» derse, bu kişi savaş meydanından kaçmış olsa bile günahları bağışlanır."

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٦٤- حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمُقْرِئُ الْبَغْدَادِيّ قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَيُّوبَ الْقِرَبِيُّ، قَالَ: ثنا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ. ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: ثنا جَعْفَرٌ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/206) ve *M. el-Evsat* (4652).

الْفِرْيَابِيُّ، قَالَ: ثنا دَاوُدُ بْنُ مِخْرَاقٍ، قَالَ: ثنا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ: ثنا الأَعْمَشُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ، فَمَرَّ عَلَى شَجَرَةٍ يَابِسَةٍ فَضَرَبَهَا بِعَصًا كَانَتْ فِي يَدِهِ فَتَنَاثَرَ الْوَرَقُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " إِنَّ سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ يُسَاقِطْنَ الذُّنُوبَ كَمَا تُسَاقِطُ هَذِهِ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا " [٥/٥٥]

4164- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber bir yolculuktaydık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kuru bir ağacın yanından geçerken elindeki sopayla ona vurunca ağacın yaprakları döküldü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sübhânallah, Elhamdu lillah, Lâ ilâhe illallâh ve Allahu ekber" sözleri, şu ağacın yapraklarını döktüğü gibi günahları döker"* buyurdu.[1]

İstiâze

٤١٦٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: ثنا إِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ " أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْ خَمْسٍ: مِنَ الْجُبْنِ، وَالْبُخْلِ، وَسُوءِ الْعُمُرِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَفِتْنَةِ الصَّدْرِ "، رَوَاهُ يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ

4165- Ömer b. el-Hattâb'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) beş şeyden Allah'a sığınırdı: Korkaklıktan, cimrilikten, kötü ömürden, kabir azabından ve sine (gönül) fitnesinden.[2]

٤١٦٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُعَوِّذُ حَسَنًا وَحُسَيْنًا، وَيَقُولُ: " أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لامَّةٍ " ، رَوَاهُ مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ، عَنْ سُفْيَانَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ الأَعْمَشُ، وَمَنْصُورٌ، وَزَيْدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنِ الْمِنْهَالِ مِثْلَهُ [٥/٤٥] [٤/٢٩٩]

---

[1] Tirmizî (3533) ve Ahmed (3/152).

[2] Sss (1539), Nesâî (8/256), İbn Mâce (3844), Ahmed (1/22) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/199).

4166- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hasan ve Hüseyin'in korunması için şu duayı okurdu: *"Her ikinizi de Allah'ın noksansız tüm kelimeleriyle her türlü şeytan, zararlı hayvanlar ve göz değmesine karşı Allah'a sığındırırım."*[1]

٤١٦٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ، ثنا أَبُو عَوْنٍ الزِّيَادِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ ذَكْوَانَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ مَرَّ بِهِ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَهُمَا صَبِيَّانِ، فَقَالَ: " هَاتِ ابْنَيَّ أُعَوِّذْهُمَا بِمَا عَوَّذَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ ابْنَيْهِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ عَلَيْهِمَا السَّلامُ "، فَقَالَ: " أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ كُلِّ عَيْنٍ لامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ ". غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَوْنٍ أَبُو عَوْنٍ الزِّيَادِيُّ، وَمَشْهُورُهُ مَا.رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، وَأَخُو حَفْصٍ الأَبار، عَنْ مَنْصُورٍ [٥/٤٤]

4167- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber otururken, henüz çocuk olan Hasan ve Hüseyin uğradı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Oğullarımı getirin de, Hz. İbrâhîm'in, oğulları İsmail ve İshâk'ı Allah'a sığındırdığı ben de Allah'a sığındırayım"* deyip şu duayı okudu: *"Sizi Allah'ın tam olan kelimeleriyle her nazar değdiren gözden, her şeytandan ve zararlı hayvandan Allah'a sığındırırım."*[2]

٤١٦٨- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنْ أَرْبَعٍ: " مَنْ عِلْمٍ لا يَنْفَعُ، وَدُعَاءٍ لا يُسْمَعُ، وَقَلْبٍ لا يَخْشَعُ، وَنَفْسٍ لا تَشْبَعُ ".رَوَاهُ ابْنُ مَهْدِيٍّ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، وَرَوَاهُ خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ نَانٍ، مِثْلَهُ [٥/٩٣]

4168- Abdullah b. Amr der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dört şeyden Allah'a sığınırdı: Faydasız ilimden, kabul edilmeyen duadan, korkmayan kalpten ve doymayan nefisten."[3]

---

[1] Buhârî (3371), Ebû Dâvud (4737), Tirmizî (2060), İbn Mâce (3525), Ahmed (1/236, 270), Abdurrezzak (7987) ve Hâkim (3/167).

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/87).

[3] Ahmed (2/167), Nesâî (8/255) ve Hâkim (1/534).

٤١٦٩- ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا أَبُو دَاوُدَ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لا يَنْفَعُ، وَعَمَلٍ لا يُرْفَعُ، وَقَلْبٍ لا يَخْشَعُ، وَدُعَاءٍ لا يُسْمَعُ " [٦/٢٥٢]

4169- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Faydasız ilimden, kabul edilmeyen amelden, korkmayan kalpten ve kabul edilmeyen duadan Sana sığınırım"* derdi.[1]

٤١٧٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، وَعُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ الأَسْلَمِيُّ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مِنْ طَمَعٍ يَهْدِي إِلَى طَبْعٍ، وَمِنْ طَمَعٍ يَهْدِي إِلَى غَيْرِ مَطْمَعٍ، وَمِنْ طَمَعٍ حَيْثُ لا مَطْمَعٌ " [٥/١٣٦]

4170- Muâz b. Cebel der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle dedi: *"Karaktere dönüşecek tamahtan, ulaşılması zor olana götürecek bir tamahtan ve tamah edilmemesi gereken bir şeye tamah etmekten Allah'a sığının."*[2]

٤١٧١- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا قُتَيْبَةُ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ " كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْ سُوءِ الْقَضَاءِ، وَشَمَاتَةِ الأَعْدَاءِ، وَدَرَكِ الشَّقَاءِ، وَجَهْدِ الْبَلاءِ " [٧/٣١٦]

4171- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kazanın (kaderin) kötüsünden, başına gelen musibetlerden dolayı düşmanların sevinmesinden, bedbahtlık veren şeylerin kendisine gelip yetişmesinden ve belanın sıkıntısından Allah'a sığınırdı.[3]

٤١٧٢- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا الْفَضْلُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْعَبَّاسِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْزُوقٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ نَصْرٍ، ثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، قَالَ: كَانَ عَطَاءٌ السَّلِيمِيُّ لا

---

[1] Ahmed (3/255, 283), Nesâî (8/284), İbn Mâce (250), İbn Ebî Şeybe (10/186), İbn Hibbân (2440) ve Hâkim (1/104).

[2] Ahmed (5/232) ve Hâkim (1/533).

[3] Buhârî (6357) ve Müslim (2707).

يَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ، قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: إِنَّ أَبَانًا حَدَّثَنِي، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: " انْظُرُوا فِي دِيوَانِ عَبْدِي، فَمَنْ رَأَيْتُمُوهُ سَأَلَنِي الْجَنَّةَ أَعْطَيْتُهُ، وَمَنِ اسْتَعَاذَنِي مِنَ النَّارِ أَعَذْتُهُ "، فَقَالَ لِي عَطَاءٌ: كَفَانِي أَنْ يُجِيرَنِيَ مِنَ النَّارِ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَالِحٍ لَمْ نَكْتُبْهُ، إِلا مِنْ حَدِيثِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ نَصْرٍ[٦/١٧٥] [٦/٢٢٥]

4172- Sâlih el-Murrî der ki: Atâ es-Selîmî Allah'tan cenneti istemezdi. Kendisine şöyle dedim: "Ebân'ın, Enes b. Mâlik'ten bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Allah şöyle buyurur: Kulumun amel defterine bakınız. Benden cenneti istediğini gördüğünüz kişiye cenneti verdim. Cehennemden bana sığınanı cehennemden korudum."* Atâ: "Allah'ın beni cehennemden koruması bana yeter" dedi.

Tek kanallı bir hadistir.

Duanın Fazileti ve Kabulü

٤١٧٣- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَ: رَأَى سَعْدٌ أَنَّ لَهُ، فَضْلا عَلَى مَنْ دُونَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " إِنَّمَا يَنْصُرُ اللَّهُ هَذِهِ الأُمَّةَ بِضُعَفَائِهَا بِدَعَوَاتِهِمْ وَإِخْلاصِهِمْ ".رَوَاهُ يَحْيَى، عَنْ أَبِي زَائِدَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ عَنْ طَلْحَةَ، لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ، وَزُهَيْرٌ، وَمِسْعَرٌ، وَالْحَسَنُ بْنُ عُمَارَةَ، وَمُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَمَةَ النَّصْرِيُّ [٥/٢٦]

4173- Mus'ab b. Sa'd b. Ebî Vakkas der ki: Sa'd kendini başkalarından üstün görünce Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bu ümmete zayıflarıyla, dualarıyla ve ihlaslarıyla yardım eder"* buyurdu.[1]

٤١٧٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى الْأَدِيبُ قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِيَادٍ قَالَ: ثنا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ قَالَ: ثنا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الدَّالَانِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «يَنْصُرُ

---

[1] Nesâî (6/45) ve Beyhakî, *S. el-Kübra* (3/345, 6/331).

الْمُسْلِمُونَ بِدُعَاءِ الْمُسْتَضْعَفِينَ» غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرٍو وَأَبِي خَالِدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ السَّلَامِ [٥/١٠٠]

4174- Sa'd b. Ebî Vakkas'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müslümanlara, zayıfların duaları sebebiyle yardım edilir"* buyurdu.

٤١٧٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمَدِينِيُّ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالا: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَارِثِ، ثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ، ثنَا أَبُو عَاصِمٍ الْعَبَّادَانِيُّ، عَنِ الْفَضْلِ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَيُعْرِضُ عَنْهُ، ثُمَّ يَدْعُوهُ فَيُعْرِضُ عَنْهُ، فَيَقُولُ لِمَلائِكَتِهِ أَبَى عَبْدِي أَنْ يَدْعُوَ غَيْرِي فَقَدِ اسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ يَدْعُونِي وَأُعْرِضُ عَنْهُ، أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدِ اسْتَجَبْتُ لَهُ " [٦/٢٠٨]

4175- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; Allah kula kızgınken kul Ona dua eder de Allah ondan yüz çevirir. Sonra bir daha dua eder, Allah yine yüz çevirir ve meleklerine: «Kulum benden başkasına dua etmeyi kabul etmedi. O bana dua ederken ben ondan yüz çevirmekten utandım. Onun duasına icabet ettiğime dair sizi şahit tutarım» buyurur."*

٤١٧٦- حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَعْقُوبَ، ثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الْعَبَّادَانِيُّ، عَنِ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ يَدْعُو بِعَبْدِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَقُولُ: إِنِّي قُلْتُ: ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ فَهَلْ دَعَوْتَنِي؟، فَيَقُولُ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: أَرَأَيْتَ يَوْمَ نَزَلَ بِكَ أَمْرُ كَذَا وَكَذَا مِمَّا كَرِهْتَ فَدَعَوْتَنِي فَعَجَّلْتُ لَكَ فِي الدُّنْيَا؟، فَيَقُولُ: نَعَمْ، وَيَقُولُ: دَعَوْتَنِي فِي كَذَا وَكَذَا فَلَمْ أَقْضِهَا فَادَّخَرْتُهَا لَكَ فِي الْجَنَّةِ، حَتَّى يَقُولَ الْعَبْدُ لَيْتَهُ لَمْ يُسْتَجَبْ لِي فِي الدُّنْيَا دَعْوَةٌ "[٦/٢٠٨]

4176- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah kıyamet günü kulunu çağırır ve: «Bana dua edin ki, size icabet edeyim buyurmuştum. Sen bana dua ettin mi?» diye sorar. Kul: «Evet» cevabını verince, Allah: «Falan gün ve falan gün başına gelen falan musibetler gelmişti ve sen dua etmiştin. Dünyada duanı hemen kabul etmedim mi?» Kul: «Evet» cevabını verince, Allah şöyle buyurur: «Şu şu şeyler için bana dua ettin, onları yerine getirmedim. Onları senin için cennete sakladım.» Sonunda kul şöyle*

der: «Keşke dünyada benim hiçbir duam kabul edilmeseydi».”

٤١٧٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا الْحارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، أَنْبَأَنَا الرَّبِيعُ بْنُ صَبِيحٍ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا يَزَالُ الْعَبْدُ بِخَيْرٍ مَا لَمْ يَسْتَعْجِلْ "، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا اسْتِعْجَالُهُ، قَالَ: " يَقُولُ قَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ كَثِيرًا فَلَمْ أَرَهُ يُسْتَجَابُ لِي " [٦/٣٠٨]

4177- Enes b. Mâlik bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *“Duasında aceleci olmadığı müddetçe kul hayır üzeredir”* buyurunca: “Ey Allah’ın Resûlü! Onu aceleci olması nasıl olur?” diye soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *“Kulun, «Allah’a çok dua ettim, ama gördüğüm kadarıyla duam kabul edilmeyecek» demesidir”* buyurdu.

٤١٧٨- حَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ، وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْحَرْبِيُّ، وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالُوا: أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ الأَسْوَدُ، حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمْ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا عَلِيُّ، اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّمَا يَسْأَلُ اللَّهَ حَقَّهُ، وَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَمْنَعْ ذَا حَقٍّ حَقَّهُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ آبَائِهِ، مُتَّصِلا تَفَرَّدَ بِهِ مَنْصُورٌ، عَنْ صَالِحٍ، عَنْهُ [٣/٢٠٢]

4178- Hz. Ali’nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *“Ey Ali! Mazlumun bedduasından sakın. Çünkü o, Allah’tan hakkını ister ve Allah hiçbir hak sahibinin hakkına engel olmaz.”*

Tek kanallı bir hadistir.

Duaya Hangi Sözle Başlanır?

٤١٧٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الْحُصَيْنِ، وَحَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، حَدَّثَنَا ابْنُ رُسْتَةَ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ الرَّاسِبِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَرْوَانَ الأَسْلَمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُغِيثٍ، عَنْ كَعْبِ الأَحْبَارِ، حَدَّثَنِي صُهَيْبٌ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُو، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ لَسْتَ بِإِلَهٍ اسْتَحْدَثْنَاهُ، وَلا بِرَبٍّ ابْتَدَعْنَاهُ، وَلا كَانَ لَنَا قَبْلَكَ مِنْ

إِلَهٍ نَلْجَأُ إِلَيْهِ وَنَذَرُكَ، وَلا أَعَانَكَ عَلَى خَلْقِنَا أَحَدٌ فَنُشْرِكَهُ فِيكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ "، قَالَ كَعْبٌ: وَهَكَذَا كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ دَاوُدُ عَلَيْهِ السَّلامُ يَدْعُو بِهِ، لَفْظُ عَمْرِو بْنِ الْحُصَيْنِ، وَقَالَ عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ الرَّاسِبِيُّ: وَلا بِرَبٍّ يَبِيدُ ذِكْرُهُ، وَلا كَانَ مَعَكَ إِلَهٌ فَنَدْعُوهُ وَنَتَضَرَّعُ إِلَيْهِ، وَلا أَعَانَكَ عَلَى خَلْقِنَا أَحَدٌ فَنَشُكَّ فِيكَ، وَلَمْ يَذْكُرْ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ مُغِيثٍ فِي حَدِيثِهِ [٤٧/٦] [٣٧٣/١] [١٥٥/١]

4179- Suheyb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Sen ne uydurduğumuz bir ilahsın, ne de icad ettiğimiz bir Rabsın. Senden önce de seni bırakıp kendisine sığınacağımız bir ilah olmadı. Bizi yaratmanda sana kimse de yardımcı olmadı ki, onu Sana ortak koşalım. Sen yüceler yücesisin."* Ka'b: "Hz. Dâvud da bu şekilde dua ederdi" diye ekledi.

Amr b. Mâlik er-Râsibî'nin rivâyetinde ise lafız şu şekildedir: *"Zikrin kaybolacak bir rab değilsin ve senden başka ilah yoktur ki, ona dua edip yalvaralım. Bizi yaratmanda sana kimsede yardımcı olmadı ki, senden şüphe edelim."*

Duada Elleri Kaldırmak

٤١٨٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ، ثنا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ زَكَرِيَّا، ثنا هِشَامُ بْنُ يُونُسَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صُبَيْحِ بْنِ السَّمَّاكِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي يَحْيَى، عَنْ أَبَانَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ " يَدْعُو رَافِعًا يَدَيْهِ بَاطِنَهُمَا مِمَّا يَلِي وَجْهَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ هِشَامٍ [٢١٣/٨]

4180- Enes der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dua ederken ellerini, avuç içleri yüzünün hizasına gelecek şekilde kaldırdığını gördüm."

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٨١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ، ثنا هِشَامٌ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صُبَيْحٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي يَحْيَى، عَنْ جَبْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ " يَدْعُو وَيَدُهُ عِنْدَ صَدْرِهِ كَاسْتِطْعَامِ الْمِسْكِينِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ السَّمَّاكِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ هِشَامٍ [٢١٣/٨]

4181- İbn Abbâs der ki: "Arefe gecesi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dua ettiğini gördüm. Elleri sanki bir fakirin yemek istemesi gibi göğsü

hizasındaydı."

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٨٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، ثَنَا حَبِيبٌ كَاتِبُ مَالِكٍ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ جَوَادٌ كَرِيمٌ، يَسْتَحِي مِنَ الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ إِذَا دَعَاهُ أَنْ يَرُدَّ يَدَيْهِ صِفْرًا لَيْسَ فِيهِمَا شَيْءٌ، وَإِذَا دَعَا الْعَبْدُ فَأَشَارَ بِأُصْبُعِهِ، قَالَ الرَّبُّ: أَخْلَصَ عَبْدِي، وَإِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ، قَالَ اللَّهُ: إِنِّي لأَسْتَحِي مِنْ عَبْدِي أَنْ أَرُدَّهُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ رَبِيعَةَ، لَمْ نَكْتُبْهُ عَالِيًا إِلا مِنْ حَدِيثِ حَبِيبٍ، عَنْ هِشَامٍ [٢٦٣/٣]

4182- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah cömert ve kerimdir. Müslüman bir kul kendisine dua ettiği zaman, o kalkan iki eli boş çevirmekten utanır. Kul parmağıyla işaret edip dua ettiği zaman Rab: «Kulum ihlasla dua etti» buyurur. Ellerini kaldırdığı zaman ise: «Kulumu boş çevirmekten utanırım» buyurur.*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٨٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُخَلَّدِ بْنِ نَجِيحٍ، ثَنَا حَبِيبٌ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا أَذِنَ اللَّهُ ﷻ لِعَبْدٍ فِي الدُّعَاءِ، حَتَّى أَذِنَ لَهُ فِي الإِجَابَةِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ رَبِيعَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ حَبِيبٌ كَاتِبُ مَالِكٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْهُ [٢٦٣/٣]

4183- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, kulun dua etmesine izin vermişse, mutlaka kabulünü de murad etmiştir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٨٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ، إِسْحَاقُ بْنُ بِشْرٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَعَا يَدْعُو بِيَدِهِ الْيُسْرَى، يَبْسُطُهَا وَيُشِيرُ بِأُصْبُعِهِ

الْمُسَبِّحَةِ، وَيَقُولُ: " إِنَّ الإِشَارَةَ فِي الدُّعَاءِ بِالْمُسَبِّحَةِ مِقْمَعَةٌ لِلشَّيْطَانِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، وَهِشَامٍ، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو حُذَيْفَةَ [١٣٩/٧]

4184- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dua ederken sol elini açık bir şekilde kaldırarak şahadet parmağıyla işaret eder ve şöyle derdi: *"Dua ederken şahadet parmağıyla işaret etmek, şeytanı zelil eder."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٨٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، حَدَّثَنَا حَبِيبٌ كَاتَبُ مَالِكٍ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ، حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا اجْتَمَعَ ثَلاثَةٌ قَطُّ بِدَعْوَةٍ إِلا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ لا تُرَدَّ أَيْدِيَهُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زَيْدٍ، لا أَعْلَمُ رَوَاهُ إِلا حَبِيبٌ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْهُ [٢٢٦/٣]

4185- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Üç kişi bir duayı yapınca, Allah'ın onları boş çevirmemesi haktır"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

Çeşitli Dualar

٤١٨٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ، حَدَّثَنَا عَائِذُ اللَّهِ أَبُو إِدْرِيسَ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَالْمَاءِ الْبَارِدِ "

4186- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim. Allahım! Senin sevgini bana kendimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevgili eyle."*[1]

---

[1] Tirmizî (3490).

٤١٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا سَلامُ بْنُ مِسْكِينٍ، حَدَّثَنِي عِصْمَةُ أَبُو حُكَيْمَةَ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ مِمَّا عَلَّمَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ؟ " قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " قُلِ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ، وَعَمْدِي، وَهَزْلِي، وَجَدِّي، وَلا تَحْرِمْنِي مِنْ بَرَكَةِ مَا أَعْطَيْتَنِي، وَلا تَفْتِنِّي فِيمَا حَرَمْتَنِي " [٢٥٦/١]

4187- Ubey b. Ka'b der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana, Cibrîl'in bana öğrettiği sözleri öğreteyim mi?"* buyurunca: "Olur, ey Allah'ın Resûlü!" karşılığını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şöyle dua et: "Allahım! Yanlışlıkla ve kasıtlı olarak yaptığım hataları, şakalarımı ve ciddiliğimi affet. Beni, verdiklerinin bereketinden mahrum etme ve mahrum ettiklerinle fitneye düşürme"* buyurdu.

٤١٨٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شِيرَوَيْهِ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، حَدَّثَنَا بُرْدُ بْنُ سِنَانَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى، أَنَّ شَدَّادَ بْنَ أَوْسٍ، قَالَ يَوْمًا: هَاتُوا السُّفْرَةَ نَعْبَثْ بِهَا، قَالَ: فَأَخَذُوهَا عَلَيْهِ، قَالَ: انْظُرُوا إِلَى أَبِي يَعْلَى مَا جَاءَ مِنْهُ، فَقَالَ: أَيْ بَنِي أَخِي، إِنِّي مَا تَكَلَّمْتُ بِكَلِمَةٍ مُنْذُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِلا مَزْمُومَةً مَخْطُومَةً قَبْلَ هَذِهِ، فَتَعَالَوْا حَتَّى أُحَدِّثَكُمْ، وَدَعُوا هَذِهِ وَخُذُوا خَيْرًا مِنْهَا: اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ التَّثَبُّتَ فِي الأَمْرِ، وَنَسْأَلُكَ عَزِيمَةَ الرُّشْدِ، وَنَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَحُسْنَ عِبَادَتِكَ، وَنَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيمًا وَلِسَانًا صَادِقًا، وَنَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا تَعْلَمُ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ، فَخُذُوا هَذِهِ وَدَعُوا هَذِهِ، كَذَا رَوَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى مَوْقُوفًا، وَرَوَاهُ حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ، عَنْ شَدَّادٍ مَرْفُوعًا [٢٦٦/١]

4188- Süleyman b. Mûsa bildiriyor: Şeddâd b. Evs bir gün: "Bize, sofrayı getirin de onunla oyalanalım" deyince, bu sözü ona yakıştıramadılar ve birisi: "Ebû Ya'lâ'nın ne dediğine bakın!" deyince, Şeddâd şöyle dedi: "Yeğenim! Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat ettikten sonra konuştuğum her sözü ölçüp biçerek konuştum. Sadece bu sözü düşünmeden söyledim. Gelin de size hadis anlatayım, daha önce söylediğim sözü bırakıp bunu alın: "Allahım! Senden işlerde sebat ve doğru yolda kararlılık isteriz. Nimetine şükretmek, ibadetlerimizi güzel yapmak ve temiz bir kalbe, doğru söyleyen bir dile sahip olmayı istiyoruz. Senin hayır bildiğini istiyor, şer bildiğinden

kaçınıp sana sığınıyoruz." Bu duayı alınız, daha önce söylediğim sözü bırakınız."[1]

٤١٨٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ، حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ، قَالَ: نَزَلَ شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ مَنْزِلا، فَقَالَ: ائْتُونَا بِالسُّفْرَةِ نَعْبَثْ بِهَا، قِيلَ: يَا أَبَا يَعْلَى، مَا هَذِهِ؟ فَأُنْكِرَتْ عَلَيْهِ، قَالَ: مَا تَكَلَّمْتُ بِكَلِمَةٍ مُنْذُ أَسْلَمْتُ إِلا وَأَنَا أَخْطِمُهَا ثُمَّ أَزِمُّهَا غَيْرَ هَذِهِ، فَلا تَحْفَظُوهَا عَلَيَّ وَاحْفَظُوا عَنِّي مَا أَقُولُ لَكُمْ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِذَا كَنَزَ النَّاسُ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ، فَاكْنِزُوا هَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الأَمْرِ، وَالْعَزِيمَةَ عَلَى الرُّشْدِ "، فَذَكَرَ مِثْلَهُ وَزَادَ: " وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعْلَمُ، إِنَّكَ أَنْتَ عَلامُ الْغُيُوبِ "، هَكَذَا رَوَاهُ يَحْيَى وَعَامَّةُ أَصْحَابِ الأَوْزَاعِيِّ عَنْهُ مُرْسَلا، وَجَوَّدَهُ عَنْهُ سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ [٢٦٦/١] [٧٧/٦]

4189- Hassân b. Atiyye der ki: Şeddâd b. Evs bir seferdeyken bir yerde konakladı ve: "Bize, sofrayı getirin de onunla oyalanalım" dedi. Söylediği söz garipsendi ve kendisine: "Ey Ebû Ya'lâ! Bu da ne!" denildi. Bunun üzerine Şeddâd şöyle dedi: "Müslüman olduktan sonra konuştuğum her sözü ölçüp biçerek konuştum. Sadece bu sözü düşünmeden söyledim. Bunu değil, size söyleyeceğim şu sözleri aklınızda tutunuz. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"İnsanlar altın ve gümüşü biriktirmeye başlayınca siz de şu kelimeleri çokça söyleyin: Allahım! Senden işlerimde sebat ve doğru yolda kararlılık dilerim..."* önceki hadisin devamını aktarıp şöyle devam etti: *"Bildiğin şeylerden (hatalarımdan) Sana sığınırım. Şüphesiz ki Sen gaybı bilensin."*

٤١٩٠- حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زَنْجُوَيْهِ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي عُبَيْدِ اللَّهِ مُسْلِمِ بْنِ مِشْكَمٍ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ فَنَزَلْنَا مَرْجَ الصُّفْرِ، فَقَالَ: ائْتُونَا بِالسُّفْرَةِ نَعْبَثْ بِهَا، فَكَأَنَّ الْقَوْمَ تَحَفَّظُوهَا عَنْهُ، فَقَالَ: يَا بَنِي أَخِي، لا تَحْفَظُوهَا عَنِّي، وَلَكِنِ احْفَظُوا مِنِّي مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِذَا كَنَزَ النَّاسُ الدَّنَانِيرَ وَالدَّرَاهِمَ

---

[1] Ahmed (4/123).

فَاكْنِزُوا هَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الأَمْرِ "، فَذَكَرَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ أَبُو الأَشْعَثِ الصَّنْعَانِيُّ عَنْ شَدَّادٍ مَرْفُوعًا، [١/٢٦٦]

4190- Ebû Ubeydullah Müslim b. Mişkem der ki: Şeddâd b. Evs ile yola çıkıp, (Şam yolu üzerinde bir yer olan) Sufr otlağında konaklayınca: "Bize, sofrayı getirin de onunla oyalanalım" dedi. Halk onun bu sözünü unutmayınca, Şeddâd şöyle dedi: "Yeğenlerim! Bunu değil, size söyleyeceğim şu sözleri aklınızda tutunuz. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"İnsanlar dinar ve dirhemleri biriktirmeye başlayınca siz de şu kelimeleri çokça söyleyin: Allahım! Senden işlerimde sebat ve doğru yolda kararlılık dilerim..."* ve hadisin devamını aktardı.[1]

٤١٩١- حَدَّثَنَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ الْفِرْيَابِيُّ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَيُّوبَ حَذْلَمٍ، قَالا: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الرَّحَبِيُّ، عَنْ أَبِي الأَشْعَثِ الصَّنْعَانِيِّ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ، قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا شَدَّادُ، إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ قَدِ اكْتَنَزُوا الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ فَاكْنِزُوا هَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الأَمْرِ، وَالْعَزِيمَةَ عَلَى الرُّشْدِ، وَأَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ، وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ "، فَذَكَرَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي الْعَلاءِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنِ الْحَنْظَلِيِّ عَنْ شَدَّادٍ مَرْفُوعًا، [١/٢٦٦]

4191- Şeddâd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle dedi: *"Ey Şeddâd! İnsanların altın ve gümüşü biriktirmeye başladığını görünce, siz de şu kelimeleri çokça söyleyin: Allahım! Senden işlerimde sebat ve doğru yolda kararlılık, rahmetini gerektiren ameller yapmayı ve mağfiretini celbedecek işleri dilerim..."* ve önceki hadisin devamını aktardı.[2]

٤١٩٢- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي الْعَلاءِ، عَنِ الْحَنْظَلِيِّ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الأَمْرِ "، فَذَكَرَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ الثَّوْرِيُّ وَبِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ وَعَدِيُّ بْنُ الْفَضْلِ وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7/345).

[2] Hâkim (1/508).

عَلَى اخْتِلافٍ بَيْنَهُمْ فِيمَنْ بَيْنَ شَدَّادٍ وَأَبِي الْعَلاءِ وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي مَعْشَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الشَّعِيثِيِّ عَنْ شَدَّادٍ نَحْوَهُ [٢٦٧/١]

4192- Bu hadis başka bir kanalla Şeddâd'dan: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Senden işlerimde sebat dilerim.."* şeklinde rivayet edilmiştir.[1]

٤١٩٣- حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبُو مَعْشَرٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشَّعِيثِيُّ، قَالَ: شَيَّعَ شَدَّادٌ غَزَاةً فَدَعَوْهُ إِلَى سُفْرَتِهِمْ، فَقَالَ: لَوْ كُنْتُ أَكَلْتُ طَعَامًا مُنْذُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَعْلَمَ مِنْ أَيْنَ هَؤُلاءِ لأَكَلْتُ، وَلَكِنْ عِنْدِي هَدِيَّةٌ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِذَا رَأَيْتَ النَّاسَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ، فَقُلِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الأَمْرِ، وَعَزِيمَةَ الرُّشْدِ، وَأَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَحُسْنَ عِبَادَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ قَلْبًا تَقِيًّا، وَلِسَانًا صَادِقًا نَقِيًّا "، كَذَا رَوَاهُ الشَّعِيثِيُّ، وَخَالَفَ الْجَمَاعَةَ فِي قِصَّةِ السُّفْرَةِ [٢٦٧/١]

4193- Muhammed b. Abdillah eş-Şaîsî der ki: Şeddâd, gazveye çıkan grubu ziyaret edince, onu sofraya davet ettiler. Şeddâd onlara şöyle dedi: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat ettikten sonra nereden geldiğini sormadığım yemeği yeseydim, gelip yerdim. Ancak yanımda size bir armağanım var. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"İnsanlar altın ve gümüşü biriktirmeye başlayınca sen de şu kelimeleri söyle: Allahım! Senden işlerimde sebat ve doğru yolda kararlılık dilerim. Nimetine şükretmeyi ve sana güzelce ibadet etmeyi dilerim. Senden takvalı bir kalp, doğru söyleyen temiz bir dil isterim."*

٤١٩٤- أَبُو عُمَرَ بْنُ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شِيرَوَيْهِ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، قَالَ: قَالَ شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ يَوْمًا لِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ: " هَاتِ السُّفْرَةَ نَتَعَلَّلْ بِهَا "، قَالَ: فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ: مَا سَمِعْتُ مِنْكَ مِثْلَ هَذِهِ الْكَلِمَةِ مُنْذُ صَحِبْتُكَ، فَقَالَ: " مَا أَفْلَتَتْ مِنِّي كَلِمَةٌ مُنْذُ فَارَقْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِلا مَزْمُومَةً مَخْطُومَةً، وَايْمُ اللَّهِ لا تَنْفَلِتُ غَيْرُ هَذِهِ " [٢٦٥/١]

---

[1] Tirmizî (3407) ve Ahmed (4/125).

4194- Sâbit el-Bunânî der ki: Bir gün Şeddâd b. Evs bir adama: "Şu yemeği getir de biraz oyalanalım!" deyince, arkadaşlarından biri: "Seninle arkadaş oldum olalı böylesi bir lafı senden duymuş değilim!" diye çıkıştı. Bunun üzerine Şeddâd: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) ayrılalı ağzımdan dengeli ve ölçülü olmayan böylesi bir söz kaçırmış değilim! Allah'a yemin olsun ki bundan sonra da böylesi bir söz bir daha çıkmayacak!" dedi.

٤١٩٥- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ النُّعْمَانِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَامِرٍ، ثَنَا أَبِي، عَنِ النُّعْمَانِ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ، رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ، عَنْ عِمْرَانَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا دَائِمًا، وَهَدْيًا قَيِّمًا وَعِلْمًا نَافِعًا " [١٧٩/٦]

4195- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Senden daimi bir iman, dosdoğru bir yol ve faydalı ilim isterim"* diye dua ederdi.

٤١٩٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا أَبُو مَسْعُودٍ أَحْمَدُ بْنُ الْفُرَاتِ، ثنا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ، عَنْ عَمِّهِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُو بِهَؤُلاءِ الْكَلِمَاتِ: " اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي مُنْكَرَاتِ الأَخْلاقِ، وَالأَهْوَاءِ، وَالأَدْوَاءِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ أَبُو أُسَامَةَ، رَوَاهُ الأَئِمَّةُ، عَنْ أَبِي أُسَامَةَ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ، وَابْنَيْ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنَيْ أَبِي شَيْبَةَ، فِي آخَرِينَ، وَعَمُّ زِيَادٍ اسْمُهُ قُطْبَةُ بْنُ مَالِكٍ [٢٣٧/٧]

4196- Ziyâd b. İlâka'nın, amcasından bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Kötü ahlâktan, nefsânî arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٩٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قُرَيْشٍ، قَالَ: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ الْفَرَجِ بْنِ يَمَانٍ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ يَزِيدَ الأَصَمُّ صَاحِبُ السُّدِّيِّ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلاقَةَ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ لا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَلا تَنْزِعْ مِنِّي صَالِحَ مَا أَعْطَيْتَنِي إِذَا أَعْطَيْتَنِيهِ، فَإِنَّهُ لا نَازِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ،

---

[1] Hâkim (1/532), İbn Hibbân (2422) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (19/19).

وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ الْفَرَجِ [٢٣٧/٧]

4197- Muğîre b. Şu'be'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Bir an bile olsa beni nefsime bırakma ve bana verdiğin güzel şeyleri çekip alma. Çünkü senin verdiklerini (senden başka) çekip alacak yoktur. Senin inayetin olmadıktan sonra kimsenin varlığı kendisine bir fayda getiremez."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤١٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ صَالِحٍ، ثنا أَبُو شِهَابٍ الْحَنَّاطُ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ أَبِي مُصْعَبٍ الأَسْلَمِيِّ، حَدَّثَنِي ثَلاثَةُ نَفَرٍ: مِنْهُمُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ أَقِلْنِي عَثْرَتِي، وَآمِنْ رَوْعَتِي، وَاسْتُرْ عَوْرَتِي، وَانْصُرْنِي عَلَى مَنْ بَغَى عَلَيَّ، وَأَرِنِي فِيهِ ثَأْرِي "، أَبُو مُصْعَبٍ اسْمُهُ عَطَاءُ بْنُ أَبِي مَرْوَانَ، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو شِهَابٍ، عَنْ مِسْعَرٍ [٢٥٠/٧]

4198- Hasan b. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Kusurlarımı ört, korkumu gider, Ayıbımı ört, zulmedene karşı bana yardım et ve bunda intikam ve galibiyetimi bana göster."*[1]

٤١٩٨/أ- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُرَيْحٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، ثنا أَبُو مِسْهَرٍ، حَدَّثَنِي عَبَّادُ الْخَوَّاصُ، حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ مَالِكٍ الطَّائِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو: " اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ الأَشْيَاءِ إِلَيَّ، وَاجْعَلْ خَوْفَكَ أَخْوَفَ الأَشْيَاءِ إِلَيَّ، وَاقْطَعْ عَنِّي حَاجَاتِ الدُّنْيَا بِالشَّوْقِ إِلَى لِقَائِكَ، وَإِذَا أَقْرَرْتَ أَعْيُنَ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ دُنْيَاهُمْ فَأَقِرَّ عَيْنِي مِنْ عِبَادَتِكَ " [٢٨٢/٨]

4198/a- Heysem b. Mâlik et-Tâî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Sevgini bana her şeyden daha sevimli kıl ve korkunu bana her şeyden daha korkulur kıl. Sana kavuşma arzusuyla benden dünya ihtiyaçlarını gider. Dünya ehlinin gözlerini dünyalarında aydınlattığında, benim gözlerimi de Senin ibadetinde aydınlat."*

---

[1] İbn Ebî Şeybe (10/283).

٤١٩٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ الدُّورِيُّ.ح وثنا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ.ح وثنا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الطُّوسِيُّ، ثنا حَاجِبُ بْنُ الْوَلِيدِ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ حَيَّانَ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ كَثِيرًا مَا يَقُولُ: " اللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ "، زَادَ سُلَيْمَانُ، بغية ورِوَقَالَ: " إِنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ أُصْبُعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ الرَّحْمَنِ مَا شَاءَ أَزَاغَ، وَمَا شَاءَ أَقَامَ "، هَذَا مِمَّا تَفَرَّدَ بِهِ حَاجِبٌ، عَنْ بَقِيَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، وَمَا كَتَبْتُهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ

4199- Ümmü Seleme'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Kalbimi dininde sâbit (sağlam) kıl"* diye dua ederdi. Süleyman rivâyetinde şu ilave yer almıştır: *"Kalpler, Rahman'ın iki parmağı arasındadır. Onlardan dilediğini saptırır, dilediğini doğrultur."*[1]

٤٢٠٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ السَّرَّاجُ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ: " يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قُلُوبَنَا عَلَى دِينِكَ "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَخَافُ عَلَيْنَا وَقَدْ آمَنَّا بِكَ؟ قَالَ: " مَا مِنْ قَلْبٍ إِلا وَهُوَ بَيْنَ أُصْبُعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ الرَّحْمَنِ، فَإِنْ شَاءَ أَقَامَهُ وَإِنْ شَاءَ أَزَاغَهُ "، رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، مِثْلَهُ [١٢٢/٨]

4200- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu duayı çok yapardı: *"Ey kalpleri evirip çeviren (Allahım)! Kalplerimizi dininde sarsılmaz kıl."* Sahabe: "Ey Allah'ın Resûlü! Sana iman etmemize rağmen hâlâ bizim için korkuyor musun?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bütün kalpler, Rahman'ın iki parmağı arasındadır. Onlardan dilediğini doğrultur, dilediğini saptırır"* buyurdu.[2]

---

[1] Tirmizî (3522), Ahmed (6/302, 315) ve Hâkim (4/321).

[2] İbn Mâce (3834) ve Hâkim (2/288).

٤٢٠١- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَبُو هِشَامٍ، ثنا الْحُسَيْنُ الْجُعْفِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عُمَرَ الثَّقَفِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ النَّضْرِ الْحَارِثِيِّ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، قَالَ: كَانَ مِنْ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ التَّوْفِيقَ لِمَحَابِكَ مِنَ الأَعْمَالِ، وَصِدْقَ التَّوَكُّلِ عَلَيْكَ وَحُسْنَ الظَّنِّ بِكَ "، لَمْ يَرْوِهِمَا عَنِ الأَوْزَاعِيِّ بِهَذَا اللَّفْظِ فِيمَا أَعْلَمُ إِلا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ، وَلا عَنْهُ إِلا يَحْيَى، تَفَرَّدَ بِهِ الْحُسَيْنُ [٢٢٤/٨]

4201- Evzâî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu duayı yapardı: *"Allahım! Sevdiğin amelleri yapmaya beni muvaffak kılmanı, sana hakkıyla tevekkül etmeyi ve hakkında (bana yapacağın muamele konusunda) iyi şeyler düşünmeyi dilerim."*

٤٢٠٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ نَصْرِ بْنِ مَنْصُورٍ الْمُقْرِي، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَينِ بْنِ عَلِيٍّ الْمُقْرِي دُبَيْسٌ، ثنا نَصْرُ بْنُ دَاوُدَ الْخَلِيجِيُّ، ثنا خَلَفٌ الْمُقْرِي، قَالَ: كُنْتُ أَسْمَعُ مَعْرُوفًا الْكَرْخِيَّ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ كَثِيرًا، يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَنَا وَجَوَارِحَنَا بِيَدِكَ، لَمْ تُمَلِّكْنَا مِنْهَا شَيْئًا، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ بِهِمَا فَكُنْ أَنْتَ وَلِيَّهُمَا "، فَقُلْتُ: يَا أَبَا مَحْفُوظٍ، أَسْمَعُكَ تَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ كَثِيرًا هَلْ سَمِعْتَ فِيهِ حَدِيثًا؟، قَالَ: نَعَمْ، حَدَّثَنِي بِكْرُ بْنُ خُنَيْسٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ.

4202- Halef el-Mukrî der ki: Mârûf el-Kerhî'nin şu duayı çok yaptığını işitirdim: "Allahım! Kalplerimiz ve organlarımız senin elindedir. Onlardan hiç birine bizi malik kılmadın. Onlara bir şey yaptığında velileri sen ol." Ben: "Ey Ebû Mahfûz! Bu duayı çok söylediğini işitiyorum. Bu konuda bir hadis işittin mi?" diye sorunca: "Evet. Bikr b. Huneys, Süfyân es-Sevrî'den bana bir hadis nakletti" cevabını verdi.

٤٢٠٣- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: ثنا عَبَّاسُ بْنُ الْفَرَجِ، قَالَ: ثنا سَهْلُ بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، وَأَخْبَرَنَا خَيْثَمَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ فِي كِتَابِهِ، وَحَدَّثَنِي عَنْهُ عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُثْمَانِيُّ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ هَاشِمٍ الأَنْطَاكِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ صَالِحٍ أَبُو الصَّلْتِ، قَالَ: ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: ثنا ثَابِتُ بْنُ سَرْجٍ أَبُو سَلَمَةَ، عَنْ سَالِمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: كَانَ مِنْ دُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: " اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَيْنَيْنِ هَطَّالَتَيْنِ تَشْفِيَانِ الْقَلْبَ بِذَرْفِ الدَّمْعِ مِنْ خَشْيَتِكَ

قَبْلَ أَنْ يَكُونَ الدَّمْعُ دَمًا وَالأَضْرَاسُ جَمْرًا "، وَقَالَ خَيْثَمَةُ: تَشْفِيَانِ بِذُرُوفِ الدُّمُوعِ مِنْ خَشْيَتِكَ. رَوَاهُ دُحَيْمٌ، عَنِ الْوَلِيدِ، وَلَمْ يُجَاوِزْهُ سَالِمًا [١٩٦/٢]

4203- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şu duayı yapardı: *"Allahım! Bana çok ağlayan iki göz ver. Bunlar, yaş yerine kan akıtmadan ve azı dişleri köz olmadan önce Senin korkundan yaşlar akıtmakla rahatlasın."*

٤٢٠٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ، وَأَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ، قَالا: ثنا أَبُو الْجُمَاهِرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ، عَنْ مَطَرٍ الْوَرَّاقِ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " اللَّهُمَّ ضَعْ فِي أَرْضِنَا زِينَتَهَا وَسَكَنَهَا "، لَمْ يَرْوِ هَذِهِ اللَّفْظَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِلا سَمُرَةُ، وَهُوَ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَطَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ [٧٧/٣]

4204- Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Yeryüzünün bereketini, güzelliğini ve sükûnetini toprağımızda bırak"* diye dua etti.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٠٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ بْنُ أَبِي حُصَيْنٍ، وَأَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ حَكِيمٍ الأَزْدِيُّ، قَالَ: ثنا شَرِيكٌ، عَنْ جَامِعِ بْنِ أَبِي رَاشِدٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا هَذَا الْكَلامَ: " اللَّهُمَّ أَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا، وَأَلِّفْ بَيْنَ قُلُوبِنَا، وَاهْدِنَا سُبُلَ السَّلامِ، وَنَجِّنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، وَجَنِّبْنَا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ، اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي أَسْمَاعِنَا، وَأَبْصَارِنَا، وَقُلُوبِنَا، وَأَزْوَاجِنَا، وَذُرِّيَّاتِنَا، وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ، وَاجْعَلْنَا شَاكِرِينَ لِنِعْمَتِكَ، مُثْنِينَ بِهَا، قَابِلِيهَا، وَأَتِمَّهَا عَلَيْنَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَامِعٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَلِيُّ بْنُ شَرِيكٍ [١١٠/٤]

4205- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bize şu duayı öğretirdi: *"Allahım! Aramızı ıslah et, kalplerimizi birleştir, bizleri selamet yollarına çıkar, bizi karanlıktan kurtarıp nura çıkar. Kötülüklerin*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7/270) ve *M. el-Evsat* (4693).

açığından ve gizlisinden uzak durmamızı sağla. Allahım! Kulaklarımızı, gözlerimizi, kalplerimizi, eşlerimizi ve zürriyetimizi bizim için mübarek kıl. Tövbemizi kabul et, Sen tövbeleri kabul edensin ve merhametlisin. Bizleri, nimetlerine şükreden, onları ikrar edip, o nimetlerden dolayı seni yücelten kişilerden eyle ve nimetini bize tamamla."[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٠٦- حَدَّثَنَا محمد بن أحمد بن الحسن وسليمان بن أحمد قالا: ثنابشر بن موسى ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، أنا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كَانَ مِنْ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتُّقَى وَالْعِفَّةَ وَالْغِنَى "

4206- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Senden hidayet, takva, iffet (başkalarına el avuç açmamak) ve zenginlik istiyorum."*[2]

٤٢٠٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، قَالا: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ ثَابِتٍ الْكُوفِيُّ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ، يَقُولُ فِي دُعَائِهِ: " اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا مِنْ فَضْلِكَ، وَلا تَحْرِمْنَا رِزْقَكَ، وَبَارِكْ لَنَا فِيمَا رَزَقْتَنَا، وَاجْعَلْ غِنَانَا فِي أَنْفُسِنَا، وَاجْعَلْ رَغْبَتَنَا فِيمَا عِنْدَكَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ وَكِيعٌ [٥/٦٦]

4207- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Bize fazlından ver ve rızkından mahrum etme. Verdiğin rızkı bize bereketli kıl ve gönül zenginliği ver, katında olanlara rağbet etmemizi nasib et."*[3]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٠٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ بَالَوَيْهِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَيِّعِ الحافظ، قَالا: ثنا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ دَاودَ الْبَلْخِيُّ، ثنا شَقِيقُ بْنُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/236).

[2] Ahmed (1/389, 416, 434), Müslim (2721), Tirmizî (3489), İbn Mâce (3832), İbn Ebî Şeybe (10/208) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/127). Bu hadis Hilye'de yoktur!

[3] İbn Ebî Şeybe (10/283).

إِبْرَاهِيمَ الْبَلْخِيُّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَدْهَمَ، عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أُوَيْسٍ الْقَرَنِيُّ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ دَعَا بِهَذِهِ الأَسْمَاءِ اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ "، ثُمَّ قَالَ ﷺ: " وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ مَنْ دَعَا بِهَا ثُمَّ نَامَ بَعَثَ اللَّهُ بِكُلِّ حَرْفٍ مِنْهَا سَبْعَ مِائَةِ أَلْفٍ مِنَ الرَّوْحَانِيِّينَ وَوُجُوهُهُمْ أَحْسَنُ مِنَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ، سَبْعُونَ أَلْفًا يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَيَدْعُونَ لَهُ، وَيَكْتُبُونَ لَهُ الْحَسَنَاتِ، وَيَمْحُونَ عَنْهُ السَّيِّئَاتِ، وَيَرْفَعُونَ لَهُ الدَّرَجَاتِ، وَالدُّعَاءُ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ حَيٌّ لا تَمُوتُ، وَخَالِقٌ لا تُغْلَبُ، وَبَصِيرٌ لا تَرْتَابُ، وَمُجِيبٌ لا تَسْأَمُ، وَجَبَّارٌ لا تُظْلَمُ، وَعَظِيمٌ لا تُرَامُ، وَعَالِمٌ لا تُعَلَّمُ، وَقَوِيٌّ لا تَضْعُفُ، وَعَظِيمٌ لا تُوصَفُ، وَوَفِيٌّ لا تَخْلِفُ، وَعَدْلٌ لا تَحِيفُ، وَحَكِيمٌ لا تَجُورُ، وَمَنِيعٌ لا تُقْهَرُ، وَمَعْرُوفٌ لا تُنْكَرُ، وَوَكِيلٌ لا تُخَالِفُ، وَغَالِبٌ لا تُغْلَبُ، وَوَلِيٌّ لا تُسَامُ، وَفَرْدٌ لا تَسْتَشِيرُ، وَوَهَّابٌ لا تَمَلُّ، وَسَرِيعٌ لا تَذْهَلُ، وَجَوَّادٌ لا تَبْخَلُ، وَعَزِيزٌ لا تَذِلُّ، وَحَافِظٌ لا تَغْفَلُ، وَدَائِمٌ لا تَفْنَى، وَبَاقٍ لا تَبْلَى، وَوَاحِدٌ لا تُشَبَّهُ، وَغَنِيٌّ لا تُنَازَعُ، يَا كَرِيمُ، يَا كَرِيمُ، يَا كَرِيمُ، يَا كَرِيمُ، الْجَوَادُ الْمُكْرِمُ، يَا قَدِيرُ، الْمُجِيبُ الْمُتَعَالِ، يَا جَلِيلُ، الْجَلِيلُ الْمُتَجَلِّلُ، يَا سَلامُ، الْمُؤْمِنُ، الْمُهَيْمِنُ، الْعَزِيزُ، الْوَهَّابُ، الْجَبَّارُ، المتجبرُ، يَا طَاهِرُ، الطُّهْرُ، الْمُتَطَهِّرُ، يَا قَادِرُ، الْقَادِرُ الْمُقْتَدِرُ، يَا عَزِيزُ، الْمُعِزُّ، الْمُتَعَزِّزُ، سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، ثُمَّ ادْعُ بِمَا شِئْتَ يسْتَجَبْ لَكَ "، كَذَا رَوَاهُ الْحُسَيْنُ عَنْ شَقِيقٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، وَرَوَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ عِيسَى، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، بِزِيَادَةِ أَلْفَاظٍ وَخِلافٍ فِي الإِسْنَادِ. [٨/٥٥]

4208- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim Allah'a şu isimleriyle dua ederse, duasına icabet edilir"* **buyurduktan sonra şöyle devam etti:** *"Beni hak olarak gönderene yemin ederim ki; bu duayı yapıp uyuyana Allah, yüzleri Güneş ve Ay'dan daha güzel olan yedi yüz bin melek gönderir. Bunların bini onun için bağışlanma diler ve dua ederler, ona sevapları yazıp günahlarını silerler ve derecesini yükseltirler. Dua şudur: «Allahım! Sen ölmeyen dirisin, mağlup olmayan yaratansın, kuşku duyulmayan görücüsün, duaya icabet etmekten usanmayansın, Zulmedilemeyen Cebbâr'sın, kendisinden uzaklaşılamayan Azim'sin, öğretilemeyen âlimsin, zayıflamayan kuvvetlisin, vasfedilemeyen yücesin, sözünden dönmeyensin, zulmetmeyen âdilsin, haksızlık yapmayan Hakîm'sin, güç yetirilemeyen erişilmezsin, iyilikleri inkar edilemeyensin, sözünden dönmeyen vekilsin, mağlup edilemeyen galipsin, usanmayan velisin, istişare etmeyen teksin, uzanmayan verensin, şaşırmayan*

süratlisin, cimrilik yapmayan cömertsin, güçten düşmeyen Aziz'sin, dalgınlığı olmayan hafizsin, yok olmayan dâimsin, eskimeyen bâkisin, benzeri olmayan teksin, tartışılmaz müstağnisin, ey Kerîm, ey Kerîm, ey Kerîm, cömert ve ikramda bulunan, ey Kadir, ey Mucîb, ey Müteâl, ey Celîl, Celîl ve erişilmez olan, ey Selâm, Mümin, Müheymin, Aziz, Vehhâb, Cebbâr, Mütecebbir, ey Tâhir, Tuhr, Mutetahhir, ey Kadir, Kadirul-Muktedir, ey Aziz, Muizz, Müteazziz! Sen bütün noksanlıklardan münezzehsin. Ben zalimlerden oldum.» Sonra dilediğin duayı yap, duana icabet eder."

٤٢٠٩- وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْمُفِيدُ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُفْيَانِ الثَّقَفِيُّ الْكُوفِيِّ، ثنا أَبُو عَلِيٍّ الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَزَّانُ، ثنا أَبُو سَعِيدٍ عِمْرَانُ بْنُ سَهْلٍ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عِيسَى، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مُوسَى بْنِ يَزِيدَ، عَنْ أُوَيْسٍ الْقَرَنِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ دَعَا بِهَذِهِ الأَسْمَاءِ اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ دُعَاءَهُ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَوْ دَعَا بِهَذِهِ الأَسْمَاءِ عَلَى صَفَائِحَ مِنَ الْحَدِيدِ لَذَابَتْ بِإِذْنِ اللَّهِ، وَلَوْ دَعَا بِهَا عَلَى مَاءٍ جَارٍ لَسَكَنَ بِإِذْنِ اللَّهِ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ إِنَّهُ مَنْ بَلَغَ إِلَيْهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ ثُمَّ دَعَا بِهَذِهِ الأَسْمَاءِ أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ، وَلَوْ دَعَا بِهَذِهِ الأَسْمَاءِ عَلَى جَبَلٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْمَوْضِعِ الَّذِي يُرِيدُهُ أَلانَ اللَّهُ لَهُ شِعْبَ الْجَبَلِ حَتَّى يَسْلُكَ فِيهِ إِلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي يُرِيدُهُ، وَإِنْ دَعَا بِهِ عَلَى مَجْنُونٍ أَفَاقَ مِنْ جُنُونِهِ، وَإِنْ دَعَا بِهِ عَلَى امْرَأَةٍ قَدْ عَسُرَ عَلَيْهَا وَلَدُهَا هَوَّنَ اللَّهُ عَلَيْهَا، وَلَوْ أَنَّ رَجُلا دَعَا بِهِ وَالْمَدِينَةُ تُحْرَقُ وَفِيهَا مَنْزِلُهُ أَنْجَاهُ اللَّهُ وَلَمْ يَحْتَرِقْ مَنْزِلُهُ، وَإِنْ دَعَا أَرْبَعِينَ لَيْلَةً مِنْ لَيَالِي الْجُمُعَةِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ كُلَّ ذَنْبٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ ﷻ وَلَوْ أَنَّ رَجُلا دَعَا عَلَى سُلْطَانٍ جَائِرٍ لَخَلَّصَهُ اللَّهُ مِنْ جَوْرِهِ، وَمَنْ دَعَا بِهَا عِنْدَ مَنَامِهِ بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ اسْمٍ مِنْهَا سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ، مَرَّةً يَكْتُبُونَ لَهُ الْحَسَنَاتِ، وَمَرَّةً يَمْحُونَ عَنْهُ السَّيِّئَاتِ وَيَرْفَعُونَ لَهُ الدَّرَجَاتِ، إِلَى يَوْمِ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ "، فَقَالَ سَلْمَانُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَكُلُّ هَذَا الثَّوَابِ يُعْطِيهِ اللَّهُ؟ قَالَ: " نَعَمْ يَا سَلْمَانُ، وَلَوْلا أَنِّي أَخْشَى أَنْ تَتْرُكُوا الْعَمَلَ وَتَقْتَصِرُوا عَلَى ذَلِكَ لأَخْبَرْتُكَ بِأَعْجَبَ مِنْ هَذَا "، قَالَ سَلْمَانُ: عَلِّمْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " نَعَمْ، قُلِ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ حَيٌّ لا تَمُوتَ، وغالبٌ لا تُغْلَبُ، وَبَصِيرٌ لا تَرْتَابُ، وَسَمِيعٌ لا تَشُكُّ، وَقَهَّارٌ لا تُقْهَرُ، وَأَبَدَيٌّ لا تَنْفَدُ، وَقَرِيبٌ لا تَبْعُدْ، وَشَاهِدٌ لا يَغِيبُ، وَإِلَهٌ لا تُضَادُّ، وَقاهِرٌ لا تُظْلَمُ، وَصَمَدٌ لا تُطْعَمُ، وَقَيُّومٌ لا تَنَامُ، وَمُحْتَجِبٌ لا تُرَى، وَجَبَّارٌ لا تُضَامُ، وَعَظِيمٌ لا تُرَامُ، وَعَالِمٌ لا تُعَلَّمُ، وَقَوِيٌّ

لا تَضْعُفُ، وَجَبَّارٌ لا تُوصَفُ، وَوَفِيٌّ لا تُخْلِفُ، وَعَدْلٌ لا تَحِيفُ، وَغَنِيٌّ لا تَفْتَقِرُ، وَكَنْزٌ لا تَنْفَدُ، وَحَكَمٌ لا تَجُورُ، وَمَنِيعٌ لا تُقْهَرُ، وَمَعْرُوفٌ لا تُنْكَرُ، وَوَكِيلٌ لا تَحْقِرُ، وَوَتْرٌ لا تُسْتَشَارُ، وفردٌ لا يَسْتَشِيرَ، وَوَهَّابٌ لا تُرَدُّ، وَسَرِيعٌ لا تَذْهَلُ، وَجَوَادٌ لا تَبْخَلُ، وَعَزِيزٌ لا تُذَلُّ، وَعَلِيمٌ لا تَجْهَلُ، وَحَافِظٌ لا تَغْفَلُ، وَقَيُّومٌ لا تَنَامُ، وَمُجِيبٌ لا تَسْأَمُ، وَدَائِمٌ لا تَفْنَى، وَبَاقٍ لا تَبْلَى، وَوَاحِدٌ لا تُشَبَّهُ، وَمُقْتَدِرٌ لا تُنَازَعُ "، هَذَا حَدِيثٌ لا يُعْرَفُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَمُوسَى بْنُ يَزِيدَ وَمَنْ دُونَ إِبْرَاهِيمَ وَسُفْيَانَ فِيهِمْ جَهَالَةٌ، وَمَنْ دَعَا اللَّهَ بِدُونَ هَذِهِ الأَسْمَاءِ بِخَالِصٍ مِنْ قَلْبِهِ وَثَابِتِ مَعْرِفَتِهِ وَيَقِينِهِ، يُسْرِعُ لَهُ الإِجَابَةَ فِيمَا دَعَا بِهِ مِنْ عَظِيمِ حَوَائِجِهِ [٥٦/٨]

4209- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellam): *"Kim Allah'a şu isimleriyle dua ederse, Allah duasına icabet eder. Beni hak olarak gönderene yemin ederim ki; Kişi bu duayı demir levhalara yapsa Allah'ın izniyle erirler. Akan suya yapsa Allah'ın izniyle su durur. Beni hak olarak gönderene yemin ederim ki; acıkan ve susayan bu isimlerle dua etse Allah ona yedirir ve içirir. Kişi bu duayı gideceği yerle arasındaki bir dağa yapsa, dağdan gideceği yere yol açılır. Bir deliye bu duayı yapsa aklı başına gelir. Bu duayı doğumda zorlanan bir kadına yapsa, Allah o kadının doğumunu kolaylaştırır. Kişi bu duayı yanmakta olan bulunduğu şehirde yapsa, Allah onu ve evini yanmaktan kurtarır. Kırk cuma gecesi bu duayı yaparsa, Allah onun kul hakkı dışındaki günahlarını bağışlar. Bu duayı zalim bir sultana yapsa, Allah o kişiyi sultanın zulmünden kurtarır. Uyuyacağı zaman bu duayı yaparsa, Allah her isme karşılık yetmiş bin melek gönderir ve bu melekler Sûr'a üfleninceye kadar bazen onun sevaplarını yazarlar, bazen günahlarını silerler, bazen de derecesini yükseltirler."* **Selmân: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah bütün bu mükafatları verir mi?" diye sorunca, Resûlullah** (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet ey Selmân! Eğer ameli terk etmenizden ve bu duayla yetinmenizden korkmasaydım, sana bundan daha hayret edilecek şeyi de öğretirdim"* **cevabını verdi. Selmân: "Öğret, ey Allah'ın Resûlü!" deyince, Hz. Peygamber** (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Tamam. Şöyle de: "Allahım! Sen dirisin ve ölmezsin. Galipsin ve mağlup olmazsın. Her şeyi görensin, şüphe götürmezsin. Her şeyi işitensin, şüphe götürmezsin. Kahhâr'sın, sana kimsenin gücü yetmez. Ebedisin, yok olmazsın. Yakınsın, uzak olmazsın. Şahitsin, kaybolmazsın. İlahsın, sana muhalefet edilemez. Kahredensin, sana zulmedilemez. Samed'sin, yemeğe ihtiyacın yoktur.*

Kayyûm'sun uyumazsın. Muhtecib'sin görülemezsin. Cebbâr'sın, sana haksızlık yapılamaz. Azim'sin, sana yetişilemez. Hakem'sin, zulmetmezsin. Herşeyi bilensin, sana bir şey öğretilemez. Kuvvet sahibisin sana güç yetirilemez. Bilinensin, inkar edilemezsin. Vekil'sin, küçük görmezsin. Teksin ve kimseye bir şeyi danışmazsın. Vehhâb'sın, verdiğin geri çevrilmez. Süratli olansın şaşırmazsın. Cömertsin, cimri olmazsın. Aziz'sin, zelil olmazsın. Alim'sin, her şeyden haberin olur. Hafız'sın hiçbir şeyden gafil değilsin. Kayyûm'sun uyumazsın. İcabet edensin, usanmazsın. Daim'sin yok olmazsın. Bakisin eskimezsin. Teksin, benzerin yoktur. Her şeye gücün yeter, bu konuda kimse seninle yarışamaz."

٤٢١٠- وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى، ثنا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ عَلِيٍّ السَّيَّارِيُّ، ثنا خَالِي أَبُو الْعَبَّاسِ الْقَاسِمُ بْنُ الْقَاسِمِ السَّيَّارِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبَّادِ بْنِ سَلْمٍ وَكَانَ مِنَ الزُّهَّادِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدَةَ النَّافِقَانِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدَةَ الْعَامِرِيُّ، ثنا سُورَةُ بْنُ شَدَّادٍ الزَّاهِدُ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ مُوسَى بْنِ يَزِيدَ، عَنْ أُوَيْسٍ الْقَرَنِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً غَيْرَ وَاحِدٍ، مَا مِنْ عَبْدٍ يَدْعُو بِهَذِهِ الأَسْمَاءِ إِلا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، إِنَّهُ وِتْرٌ يُحِبُّ الْوِتْرَ، هُوَ اللَّهُ الَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلامُ "، إِلَى قَوْلِهِ " الرَّشِيدُ الصَّبُورُ "، مِثْلُ حَدِيثِ الأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، حدِيثُ الأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَحَدِيثُ الثَّوْرِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ فِيهِ نَظَرٌ لا صِحَّةَ لَهُ [١٠/٣٨٠]

4210- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Bu duayı yapan kula cennet vacip olur. Allah tektir ve teki sever. "O Allah ki Ondan başka gerçek ilah yoktur ancak o vardır. O Rahmân'dır, Rahîm'dir, Melik'tir. Kuddûs'tür, Selâm'dır... Reşîd'dir, Sabur'dur."*[1]

Ebû Hureyre kanalıyla Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٢١٠/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْوَرَّاقُ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّقَطِيُّ، ثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَنْبَأَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.وَأَخْبَرَنَا

---

[1] Buhârî (2736), Müslim (2677), Tirmizî (3507), İbn Mâce (3860), Ahmed (2/258, 499) ve İbn Hibbân (2384).

مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً غَيْرَ وَاحِدَةٍ، مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ، إِنَّهُ وِتْرٌ يُحِبُّ الْوِتْرَ " [٢٧٤/٦]

4210/a- Ayrı kanallarla Ebû Hureyre ve Ebû Seleme'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Bu isimleri öğrenen cennete girer. Allah tektir ve teki sever."*

٤٢١٠/ب- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ ثَوْرٍ الْجُذَامِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا، مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ "، هذا غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَاصِمٍ، وَالثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ الْفِرْيَابِيُّ [١٢٢/٣]

4210-b- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Bu isimleri ezberleyen cennete girer."*

Tek kanallı bir hadistir.

Afiyet İçin Dua Etmek

٤٢١١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَعْقُوبَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّقَطِيُّ الْوَاسِطِيُّ، ثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَنْبَأَنَا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي الْوَرْدِ بْنِ ثُمَامَةَ، عَنِ اللَّجْلاجِ، أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ، حَدَّثَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى عَلَى رَجُلٍ، وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الصَّبْرَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " سَأَلْتَ اللَّهَ الْبَلاءَ فَاسْأَلِ اللَّهَ الْعَافِيَةَ " وَأَتَى عَلَى رَجُلٍ، يَقُولُ: اللَّهُمَّ أَنِّي أَسْأَلُكَ تَمَامَ نِعْمَتِكَ، فَقَالَ: " يَا ابْنَ آدَمَ، أَتَدْرِي مَا تَمَامُ النِّعْمَةِ؟ "، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دَعْوَةٌ دَعَوْتُ بِهَا أَرْجُو بِهَا الْخَيْرَ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " تَمَامُ النِّعْمَةِ دُخُولُ الْجَنَّةِ وَالْعَوْذُ مِنَ النَّارِ " وَأَتَى عَلَى رَجُلٍ وَهُوَ، يَقُولُ: يَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ، فَقَالَ: " قَدِ اسْتُجِيبَ لَكَ فَسَلْ "، تَفَرَّدَ بِهِ عَنِ اللَّجْلاجِ، أَبُو الْوَرْدِ، وَحَدَّثَ بِهِ الأَكَابِرُ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، مِنْهُمْ إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ، وَيَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، وَعَنْهُمَا الإِمَامَانِ عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ، وَأَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ [٢٠٤/٦]

4211- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "Allahım! Senden sabır diliyorum" diyen bir adamın yanına gitti ve şöyle buyurdu: *"Allah'tan bela istedin. Allah'tan afiyet dile."* Yine Resûlullah (sallallahu

aleyhi vesellem): "Allahım! senden nimetin tamamını isterim" diyen bir adamın yanına gitti ve: *"Ey Âdemoğlu! Nimetin tamamının ne olduğunu biliyor musun?"* diye sordu. Adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Bir dua ettim ve bu dua sebebiyle hayır ümid etmekteyim" karşılığını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nimetin tamamı, Cennete giriş ve Cehennem'den kurtuluştur"* buyurdu. Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Celal ve ikram sahibi!" diyerek dua eden birinin yanına gitti ve: *"Duana icabet edildi. Allah'tan iste"* buyurdu.[1]

٤٢١٢- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو حَمْدَانُ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: ثنا أَبِي، عَنْ أَبِي خَالِدٍ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ ثَابِتِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، قَالَ: قَامَ أَبُو بَكْرٍ بِالْمَدِينَةِ إِلَى جَانِبِ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَوْ عَلَيْهِ، فَذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَبَكَى، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ فِي مَقَامِي هَذَا عَامَ أَوَّلَ، فَقَالَ: " أَيُّهَا النَّاسُ، سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ ثَلاثَ مَرَّاتٍ، فَإِنَّهُ لَمْ يُؤْتَ أَحَدٌ مِثْلَ الْعَافِيَةِ بَعْدَ يَقِينٍ ".رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوحَاظِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ، حَدَّثَنَاهُ أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي عَاصِمٍ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوحَاظِيُّ بِهِ [٥/١٣٤]

4212- Cubeyr b. Nufeyr der ki: Hz. Ebû Bekr, Medine'de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minberinin yanında –veya minberde- durup Allah'ın Resûlü'nden bahsederek ağladı. Sonra şöyle dedi: "Geçen yıl Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) durduğum yerde durdu ve şöyle buyurdu: *"Ey insanlar! Allah'tan afiyet isteyin, Allah'tan afiyet isteyin, Allah'tan afiyet isteyin. Çünkü yakînden sonra kişiye afiyet gibisi verilmemiştir."*[2]

٤٢١٣- ثنا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ بْنِ بَكْرٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ، عَنْ عِمْرَانَ الْقَطَّانِ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " مَا مِنْ دَعْوَةٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَدْعُوَ بِهَا أَحَدٌ مِنْ أَنْ يَقُولَ: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْمُعَافَاةَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ "، لَمْ يُتَابِعْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِ قَتَادَةَ عِمْرَانَ الْقَطَّانَ عَلَيْهِ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، وَرَوَاهُ هَمَّامٌ، وَغَيْرُهُ، عَنْ

---

[1] Ahmed (5/231, 235), Tirmizî (3527) ve İbn Ebî Şeybe (10/270).

[2] Ahmed (1/3, 8) ve Hâkim (1/529).

قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ مُرْسَلا، وَرَوَاهُ وَكِيعٌ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ مُرْسَلا، وَرَوَاهُ وَكِيعٌ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

4213- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiçbir dua Allah katında kişinin: «Allah'tan dünyada hem âhirette bağışlanma, sıhhat ve afiyet dilerim» demesi kadar değerli değildir."*

٤٢١٤- حَدَّثَنَا شَافِعُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَوَانَةَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ الزَّعْفَرَانِيُّ، ثَنَا رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هَانِئٍ، ثَنَا مالك، عَنْ يَعْلَى بْنُ عَطَاءٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الرَّشِيدِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى قَوْمٍ مَجْذُومِينَ، فَقَالَ: " أَمَا كَانَ هَؤُلاءِ يَسْأَلُونَ اللَّهَ الْعَافِيَةَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ، عَنْ يَعْلَى لَمْ نَكْتُبْهُ، إِلا مِنْ حَدِيثِ رَوْحٍ [٣٥٥/٦]

4214- Amr b. er-Reşîd, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cüzamlı bir topluluğa bakıp: *"Bunlar neden Allah'tan afiyet istememişler"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢١٥- مَا حَدَّثَنَاهُ أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ السَّهْمِيِّ، قَالَ: ثنا حُمَيْدٌ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَادَ رَجُلا مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَدْ صَارَ مِثْلَ الْفَرْخِ، فَقَالَ: " هَلْ كُنْتَ تَدْعُو اللَّهَ بِشَيْءٍ أَوْ تَسْأَلُهُ إِيَّاهُ؟ " قَالَ: كُنْتُ أَقُولُ: اللَّهُمَّ مَا كُنْتَ مُعَاقِبِي بِهِ فِي الآخِرَةِ فَعَجِّلْهُ لِي فِي الدُّنْيَا، قَالَ: " سُبْحَانَ اللَّهِ، لا تَسْتَطِيعُهُ أَوْ لا تُطِيقُهُ هَلا، قُلْتَ: اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ ثَابِتٌ، حَدَّثَ بِهِ الإِمَامُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي عَدِيٍّ، وَعَنْ عَاصِمِ بْنِ النَّضْرِ، وَعَنْ خَالِدِ بْنِ الْحَارِثِ جَمِيعًا، عَنْ حُمَيْدٍ، وَمِمَّنْ رَوَاهُ عَنْ حُمَيْدٍ مِنَ الأَعْلامِ: بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، وَمُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ، وَسَهْلُ بْنُ يُوسُفَ، وَرَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، وَرَوَاهُ قَتَادَةُ، عَنْ أَنَسٍ الدُّعَاءَ مِنْ غَيْرِ قِصَّةِ الْعِيَادَةِ

4215- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Müslümanlardan, küçülüp civciv kadar kalmış bir hastayı ziyaret etti ve ona: *"Sen, Allah'a bir şeyler dua ediyor veya ondan bir şey diliyor muydun?"* diye

sordu. Adam: "Evet, diliyordum ve diyordum ki: Ey Allahım! Âhirette beni ne ile cezalandıracaksan dünyadayken onu bana hemen ver." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Sübhanallah! Senin buna gücün yetmez ve tahammül edemezsin. Bunun yerine: «Ey Allahım! Sen bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve sen bizi, cehennem azabından koru» deseydin ya."*[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٢١٥/أ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ شِبْلٍ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: ثنا وَكِيعٌ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ، عَنْ زِيَادِ بْنِ الْجَرَّاحِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِرَجُلٍ: " اغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، وَشَبَابَكَ قَبْلَ هِرَمِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ "

4215/a- Amr b. Meymûn'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama şöyle buyurdu: *"Şu beş şeyden önce beş şeyin değerini bil: Ölümünden önce hayatının, meşgul olmadan önce boş vaktinin, fakir olmadan önce zenginliğin, ihtiyarlamadan önce gençliğin ve hastalanmadan önce sıhhatinin."*

٤٢١٥/ب- أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ أَبِي الْعَقِبِ الدِّمَشْقِيُّ فِي كِتَابِهِ، وَحَدَّثَنِي عَنْهُ عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُثْمَانِيُّ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَاصِمٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الْحَوَارِيِّ، ثنا أَبُو أَحْمَدَ الْقَاصُّ، أَنْبَأَنَا مُوسَى الْخَيَّاطُ، عَنِ الأَعْمَشِ، قَالَ: " كَانَ شَابٌّ مِنْ شَبَابِ أَهْلِ الْكُوفَةِ مِنَ التَّابِعِينَ ذَبُلَ مِنْ غَيْرِ سَقَمٍ، وَانْحَنَى مِنْ غَيْرِ كِبَرٍ، وَقَرِحَتِ الْجَبْهَةُ مِنَ السُّجُودِ، وَصَارَ لِلدُّمُوعِ فِي خَدِّهِ أُخْدُودٌ، قَالَ: فَدَخَلَتْ عَلَيْهِ وَالِدَتُهُ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي، فَقَالَتْ لَهُ: يَا بُنَيَّ، إِنَّ الْقَلِيلَ مِنَ الْعَمَلِ الدَّائِمِ لا يُمَلُّ، خَيْرٌ مِنَ الْكَثِيرِ يُمَلُّ، وَإِنِّي أَتَخَوَّفُ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ قَدْ رَآكَ عَلَى وَجْهٍ مِنْ وُجُوهِ عِبَادَتِهِ ثُمَّ يَرَاكَ بَعْدَ هَذِهِ قَدْ مَلِلْتَ وَفَتَرْتَ فَيَمْقُتُكَ، يَا بُنَيَّ، مَا لِي أَرَى النَّاسَ يَفْرَحُونَ وَأَرَاكَ حَزِينًا لا تَفْرَحُ، وَأَرَاهُمْ يَهْدَءُونَ وَيَنَامُونَ وَأَرَاكَ صَائِمًا لا تَأْكُلُ وَلا تَشْرَبُ، قَالَ لَهَا: يَا وَالِدَتِي، ادْنِي مِنِّي جُزِيتِ عَنِّي الْحُسْنَى، إِنِّي تَفَكَّرْتُ فِي الْمَوْتِ فَرَأَيْتُ الْمَوْتَ لا يَتْرُكُ الْكَبِيرَ وَلا يَرْحَمُ الصَّغِيرَ، يَا أُمَّاهُ، جُزِيتِ

---

[1] Müslim (2688) ve Ahmed (3/107).

عَنِّي الْحُسْنَى إِنَّ لابْنِكِ غَدًا فِي الْقَبْرِ نَوْمًا طَوِيلا، وَإِنَّ لابْنِكِ غَدًا فِي الْبَرْزَخِ لَحَبْسًا طَوِيلا، وَإِنَّ لابْنِكِ غَدًا فِي الْبِلَى ذُلا كَثِيرًا، يَا أُمَّتَاهُ، إِنِّي أُمِرْتُ بِالسِّبَاقِ وَغَايَةُ السِّبَاقِ الْجَنَّةُ إِنْ بَلَغْتُ الْغَايَةَ فَلَحْتُ وَإِنْ قَصَّرْتُ عَنِ الْغَايَةِ هَلَكْتُ، يَا أُمَّتَاهُ، إِنِّي فِي طَلَبِ مَنْزِلٍ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنِيَ وَيَنْفَعَكِ يَوْمًا، قَالَ: فَانْصَرَفَتْ فَرَقَدَتْ، فَلَمَّا أَصْبَحَتْ أَتَتْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنَّ لِي ابْنًا قَدْ ذَبُلَ مِنْ غَيْرِ سَقَمٍ، وَانْحَنَى مِنْ غَيْرِ كِبَرٍ، وَقَرِحَتْ جَبْهَتُهُ مِنَ السُّجُودِ، وَصَارَتْ دُمُوعُهُ فِي خَدِّهِ أُخْدُودًا، يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنَّ النَّاسَ يَنَامُونَ، وَابْنِي لا يَهْدَأُ وَلا يَنَامُ، وَالنَّاسُ يَأْكُلُونَ، وَابْنِي صَائِمٌ لا يَأْكُلُ وَلا يَشْرَبُ، وَيَفْرَحُ النَّاسُ وَيَضْحَكُونَ، وَابْنِي حَزِينٌ لا يَفْرَحُ وَلا يَضْحَكُ، وَأَنْتَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ قَدْ جَرَّبْتَ مِنَ الأُمُورِ مَا لَمْ نُجَرِّبْ، وَرَأَيْتَ مِنْهَا مَا لَمْ نَرَ، فَهَلْ لَكَ أَنْ تَمْشِيَ مَعِي لَعَلَّكَ تَرَى أَثَرَ ذَلِكَ عَلَيْهِ؟ قَالَ: فَمَشَى مَعَهَا فَلَمَّا دَخَلَ إِلَى ابْنِهَا نَظَرَ إِلَى نُورِ الْعِبَادَةِ يَتَّقِدُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا خَاطِبَ الْحُورِ الْعِينِ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا طَالِبَ دَارِ السَّلامِ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا مَنِ قَدِ اشْتَاقَ إِلَى أَبِي الْقَاسِمِ ﷺ وَأَصْحَابِهِ، قَالَ: فَحَدِّثْنِي، قَالَ: شَعَرْتُ يَا حَبِيبِي، أَنَّهُ مَنْ دَخَلَ النَّارَ جَرِيحًا لا يُدَاوَى جُرْحُهُ أَبَدًا، وَشَعَرْتُ يَا حَبِيبِي، أَنَّهُ مَنْ دَخَلَ النَّارَ كَسِيرًا لا يُجْبَرُ كَسْرُهُ أَبَدًا، حَبِيبِي إِنَّ أَهْلَ النَّارِ مِنْهَا يَأْكُلُونَ وَمِنْهَا يَشْرَبُونَ وَفِي أَدْرَاكِهَا يَتَقَلَّبُونَ وَبِمَقَامِعِ الْحَدِيدِ إِلَى قَعْرِهَا يَضْرِبُونَ وَيُرَدُّونَ، قَالَ: فَصَعِقَ الْفَتَى صَعْقَةً خَرَّ مِنْهَا مَغْشِيًّا عَلَيْهِ، قَالَ: فَأَتَتْ أُمُّهُ فَوَضَعَتْ يَدَهَا عَلَى رَأْسِهِ، ثُمَّ قَالَتْ: يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنَّمَا جِئْتُ بِكَ إِلَى ابْنِي لِتَعِظَهُ، لَمْ أَجِئْ بِكَ لِتَقْتُلَهُ، قَالَ: فَصَبَّ عَلَى وَجْهِهِ مِنَ الْمَاءِ فَأَفَاقَ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: يَا هَذَا إِنَّ لِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَلِبَدَنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، قَالَ: يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، مَا رَأَيْتَ الْخَيْلَ وَهِيَ فِي الْمَيْدَانِ؟ قَالَ: بَلَى، قَدْ رَأَيْتُهَا، قَالَ: فَأَيُّهَا رَأَيْتَ الْمُبَادِرَ؟ قَالَ: الْمُضْمَرُ الْمُخِفُّ، قَالَ: فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أُضْمِرَ نَفْسِي لَعَلَّ اللَّهَ يَبْلُغُ بِي غَايَةَ الْمُتَّقِينَ، فَقَالَ لَهُ: وَفَّقَكَ اللَّهُ وَأَرْشَدَكَ " [١٠/٣٢]

4215/b- A'meş bildiriyor: Tabiûn döneminde Kûfe gençlerinden bir genç vardı. Hasta olmadan solmuş, yaşlanmadan beli bükülmüş, secde etmekten yüzü yıpranmış ve gözyaşları ark olup yanaklarında sel olmuştu.

Bir gece annesi yanına girip dedi ki: "Yavrum! Devamlı, az ve bıktırmayan amel, çok ve bıktıran amelden daha hayırlıdır. Allah'ın seni böyle güzel

ibadet ederken gördükten sonra, ibadetten bıkmış ve usanmış bir halde görmesinden, sonra da buğz etmesinden korkuyorum. Neden insanlar sevinç içindeyken senin üzgün ve mutsuz olduğunu görüyorum? Onların huzur içinde uyuduklarını, senin yemeden içmeden oruç tuttuğunu görüyorum?"

Delikanlı annesine şöyle cevap verdi: "Anneciğim! Yaklaş, güzellikler bulasın. Ben ölüm üzerinde tefekkür ettim, baktım ki ölüm; ne büyüğü bırakıyor ne de küçüğe merhamet ediyor. Anneciğim! Benden dolayı Allah iyiliğini versin. Oğlun yarın kabirde uzun uzun yatacaktır. Oğlun yarın berzahta uzun uzun hapsedilecektir. Oğlun yarın hesapta çok zelil olacaktır. Anneciğim! Ben yarışla emrolundum. Yarışın sonunda Cennet var. Hedefime ulaşırsam kurtulurum, hedefe ulaşamazsam helak olurum. Anneciğim! Ben öyle bir derecenin peşindeyim ki, bir gün bana da sana da fayda sağlayacaktır."

Kadın çocuğunu bırakıp uyumaya gitti. Sabah olunca Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından Abdullah b. Mes'ûd'un yanına gitti. Ona dedi ki: "Ey Resûlullah'ın sahabisi! Benim bir oğlum var; hastalanmadan soldu, yaşlanmadan beli büküldü, secde etmekten yüzü yıprandı, gözyaşları yanaklarında hendek hendek sel oldu. Ey Resûlullah'ın sahabisi! İnsanlar uyuyor, oğlum sakinleşip uyumuyor. İnsanlar yemek yiyor, oğlum yemeden içmeden oruç tutuyor. İnsanlar gülüp eğleniyor, oğlum üzgün ne güler ne sevinir. Sen Peygamber'in dostlarından birisin, birçok tecrübe yaşamış, görmediğimiz birçok olay görmüşsün. Benimle birlikte gelip nasıl olduğunu görmek ister misin?"

Abdullah b. Mes'ûd kadınla birlikte gitti. Onunla birlikte delikanlının yanına girince, onun gözlerinde ibadetin nurunu fark etti. Abdullah b. Mes'ûd delikanlıya: "Anam babam feda olsun ey hurileri isteyen. Anam babam feda olsun ey selam yurdunu isteyen. Anam babam feda olsun ey Ebû'l-Kâsım'ı (sallallahu aleyhi vesellem) ve arkadaşlarını özleyen" diye seslendi. Delikanlı ona: "Bana nasihat et" deyince, Abdullah b. Mes'ûd şöyle devam etti: "Canım benim, anladım ki; Cehenneme yaralı giren kesinlikle iyileşmez. Bir yeri kırık girenin kırığı kesinlikle düzelmez. Canım benim, Cehennem ehli, cehennemden yerler, ondan içerler, dibinde yuvarlanırlar, demir zincirlerle kenarlarına girmeye çalışıp geri itilirler."

Abdullah b. Mes'ûd bunu söyleyince delikanlı kendinc baygın düştü. Annesi gelip elini alnına koydu ve "Ey Resûlul Seni oğluma nasihat edesin diye getirdim öldüresin diy Abdullah b. Mes'ûd, delikanlının yüzüne su serpip uyandırc

Mes'ûd ona dedi ki: "Delikanlı, kendi şahsının senin üzerinde hakkı vardır, bedeninin de senin üzerinde hakkı vardır, herkese hakkını ver." Delikanlı: "Ey Resûlullah'ın sahabisi! Sen meydanlarda atları görmedin mi?" deyince, Abdullah b. Mes'ûd: "Evet gördüm" dedi. "Sence hangisi kazanıyor?" deyince, Abdullah b. Mes'ûd, "Asil ve hızlı olan" dedi. Delikanlı: "Ben kendimi zorlamak istiyorum, belki Allah beni muttakiler derecesine ulaştırır" deyince, Abdullah b. Mes'ûd: "Allah seni muvaffak etsin ve doğruyu göstersin" dedi.

Sıkıntılı Zamanlarda Yapılacak Dua

٤٢١٦- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا إِدْرِيسُ بْنُ جَعْفَرٍ الْعَطَّارُ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ، وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: ثنا هِشَامٌ، قَالَ: ثنا قَتَادَةُ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَدْعُو عِنْدَ الْكَرْبِ: " لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لا إِلَهَ إِلا رَبُّ الْعَالَمِينَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ، لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ "، لَفْظُ سَعِيدٍ، عَنْ قَتَادَةَ، وَرَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ نَحْوَهُ

4216- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üzüntülü olduğu zaman şöyle dua ederdi: *"Yüce ve Halîm olan Allah'tan başka ilah yoktur. Büyük Arş'ın sahibi olan Allah'tan başka ilah yoktur. Göklerin ve yerin Rabbi ve büyük Arş'ın rabbi olan Allah'tan başka ilah yoktur."*[1]

٤٢١٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ، ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ الْحَافِظُ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، ثنا مِسْعَرٌ، حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، دَخَلَ عَلَى ابْنٍ لَهُ مَرِيضٍ، يُقَالُ لَهُ صَالِحٌ، قَالَ: " قُلْ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي، اللَّهُمَّ تَجَاوَزْ عَنِّي، اللَّهُمَّ اعْفُ عَنِّي، فَإِنَّكَ عَفُوٌّ غَفُورٌ "، ثُمَّ قَالَ: هَؤُلاءِ

---

[1] Buhârî (6345, 7426), Müslim (2093), Tirmizî (3435), İbn Mâce (3083) ve Ahmed (1/222, 254, 259, 268, 284, 456).

الْكَلِمَاتُ عَلَّمَنِيهِنَّ عَمِّي عَلَى، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَلَّمَهُنَّ إِيَّاهُ، لَمْ أَكْتُبْهُ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، إِلا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ بِشْرٍ [٧/٢٣٠]

4217- Abdullah b. el-Hasan'ın bildirdiğine göre Abdullah b. Câfer b. Ebî Tâlib, hasta olan Sâlih adındaki bir oğlunun yanına girip dedi ki: "Şöyle de: "Halîm ve Kerîm olan Allah'tan başka ilah yoktur. Büyük Arş'ın sahibi olan, noksanlıklardan münezzehtir. Allahım! Bana merhamet et. Allahım! Beni cezalandırmaktan vazgeç. Allahım! Beni affet. Şüphesiz ki sen affeden ve bağışlayansın." Sonra: "Bu sözleri bana amcam Hz. Ali öğretti ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ona öğrettiğini söyledi" dedi.[1]

٤٢١٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، حدثنا أَحْمَدُ بْنُ الْهَيْثَمِ الْوَزَّانُ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ هِلالٍ مَوْلَى عُمَرَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: عَلَّمَتْنِي أُمِّي أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ شَيْئًا أَمَرَهَا بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تَقُولَهُ عِنْدَ الْكَرْبِ: " اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ، تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُهُ، عَنْ هِلالٍ مَوْلاهُ عَنْهُ.رَوَاهُ وَكِيعٌ، وَمُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، وَمَرْوَانُ الْفَزَارِيُّ، في آخرين عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ [٥/٣٦٠]

4218- Abdullah b. Câfer b. Ebî Tâlib der ki: Annem Esmâ binti Umeys bana bir şey öğretti. Allah'ın Resûlü de (sallallahu aleyhi vesellem) ona bu sözleri sıkıntılı anlarında söylemesini emretmiş. Sözler şudur: *"Rabbim Allah'tır Allah! Ona hiçbir şeyi ortak koşmam."*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢١٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ دُحَيْمٍ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا سَهْلُ بْنُ هَاشِمٍ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ ثَوْبَانَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَاعَهُ شَيْءٌ، قَالَ: " اللَّهُ رَبِّي، لا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ خَالِدٍ وَثَوْرٍ، لَمْ يَرْوِهِ عَنِ الثَّوْرِيِّ إِلا سَهْلُ بْنُ هَاشِمٍ [٥/٢١٩]

4219- Sevbân'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir şeyden korkunca: *"Rabbim Allah'tır. Ona hiçbir şeyi ortak koşmam"* derdi.

---

[1] Ahmed (1/94) ve Hâkim (1/508).

[2] Ebû Dâvud (1530), İbn Mâce (3882) ve Ahmed (6/369).

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٢٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ السَّمَيْدَعِ، حدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ، حدَّثَنَا بَقِيَّةُ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعْدٍ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ سَيْفٍ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ " قَضَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ فَقَالَ الْمَقْضِيُّ عَلَيْهِ لَمَّا أَدْبَرَ: حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ يَلُومُ عَلَى الْعَجْزِ، وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْكَيْسِ، فَإِذَا غَلَبَكَ أَمْرٌ، فَقُلْ: حَسْبِي اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ " [٩/٣٠٩]

4220- Avf b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iki adamın arasındaki anlaşmazlık konusunda hüküm verince, aleyhine hüküm verilen kişi giderken: "Hasbunallahi ve ni'mel-vekîl (=Allah bize yeter. O ne güzel vekildir)" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah acziyeti ayıplar. Fakat sizin üzerinize düşen akıllı düşünmektir. Bir işte elinden bir şey gelmezse: «Allah bana yeter. O ne güzel vekildir» de."*[1]

Borçlunun Yapacağı Dua

٤٢٢١-حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي شُعَيْبُ بْنُ رُزَيْقٍ وَغَيْرُهُ، عَنْ عَطَاءٍ الْخُرَاسَانِيِّ: أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ، قَالَ: عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ آيَاتٍ مِنَ الْقُرْآنِ وَكَلِمَاتٍ، مَا فِي الأَرْضِ مُسْلِمٌ يَدْعُو بِهِنَّ وَهُوَ مَكْرُوبٌ أَوْ غَارِمٌ أَوْ ذُو دَيْنٍ إِلا قَضَى اللَّهُ عَنْهُ وَفَرَّجَ عَنْهُ، احْتَبَسْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا لَمْ أُصَلِّ مَعَهُ الْجُمُعَةَ، فَقَالَ: " مَا مَنَعَكَ يَا مُعَاذُ مِنْ صَلاةِ الْجُمُعَةِ؟ " قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَانَ لِيُوحَنَّا بْنِ مَارِيَةَ الْيَهُودِيِّ عَلَيَّ أُوقِيَّةٌ مِنْ تِبْرٍ، وَكَانَ عَلَى بَابِي يَرْصُدُنِي، فَأَشْفَقْتُ أَنْ يَحْبِسَنِي دُونَكَ، وَيَشْغَلَنِي عَنْ ضَيْعَتِي، قَالَ: " أَتُحِبُّ يَا مُعَاذُ أَنْ يَقْضِيَ اللَّهُ دَيْنَكَ؟ " فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَقَالَ: " ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ﴾ إِلَى قَوْلِهِ: ﴿وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا، تُعْطِي مِنْهُمَا مَا تَشَاءُ، وَتَمْنَعُ مِنْهُمَا مَا تَشَاءُ، اقْضِ عَنِّي الدَّيْنَ، فَلَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِلْءُ الأَرْضِ ذَهَبًا لأَدَّاهُ اللَّهُ عَنْكَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، أَرْسَلَهُ عَنْ مُعَاذٍ [٥/٢٠٤]

---

[1] Ahmed (6/25), Ebû Dâvud (3627), İbn Mâce (1367) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/76).

4221- Atâ el-Horasânî'nin bildirdiğine göre Muâz b. Cebel anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana Kur'ân'dan öyle âyetler ve öyle dualar öğretti ki, derdi, alacaklısı veya borcu olan her kim bunlarla dua ederse Allah onun borcunu ödeyip sıkıntısını giderir. Bir defasında evden çıkamadım ve Cuma namazını Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte kılamadım. Beni gördüğünde: *"Ey Muâz! Cuma namazına neden gelmedin?"* diye sordu. Ben de: "Ey Allah'ın Resûlü! Yuhanna b. Mâriye adındaki Yahudiye bir ûkiyye altın borcum vardı. Adam da kapımda çıkmamı bekliyordu. Beni senden veya işimden alıkoyar endişesiyle de evden çıkamadım!" dedim. Bana: *"Ey Muâz! Allah'ın, borcunu ödemesini ister misin?"* diye sorunca: "Evet! İsterim!" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"De ki:* **«Mülkün gerçek sahibi olan Allahım! Sen mülkü dilediğine verirsin ve mülkü dilediğinden geri alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Gerçekten sen her şeye kadirsin. Geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katarsın. Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarırsın. Dilediğine de sayısız rızık verirsin.»**[1] *Dünya ve âhiretin Rahmân'ı ve Rahîm'isin. Bu ikisinden dilediğine verir, dilediğine ise bir şey vermezsin. Borcumu ödememi kolaylaştır!» Bu şekilde dua edersen dünya kadar borcun olsa dahi Allah bu borcunu ödemeni kolaylaştırır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٢١/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، قَالا: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ ثَابِتٍ الْكُوفِيُّ الْحَرِيرِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْدِيُّ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ: " اللَّهُمَّ آتِنَا مِنْ فَضْلِكَ، وَلا تَحْرِمْنَا رِزْقَكَ، وَبَارِكْ لَنَا فِيمَا رَزَقْتَنَا، وَاجْعَلْ غِنَانَا فِي أَنْفُسِنَا، وَاجْعَلْ رَغْبَتَنَا فِيمَا عِنْدَكَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ وَكِيعٌ [٧/٢٣٥]

4221/a- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ederdi: *"Allahım! Bize fazlından ver ve rızkından mahrum etme. Bize verdiğin rızka bereket ver ve gönül zenginliği ihsan et, senin katında olana rağbet etmemizi nasib eyle."*

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Âl-i İmrân Sur. 26-27

Yolculuk Duası

٤٢٢٢- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْمَاسَرْجِسِيُّ ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجِسَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَافَرَ قَالَ: " اللَّهُمَّ بَلِّغْنَا بَلاغَ خَيْرٍ وَمَغْفِرَةٍ "، ثُمَّ يَقُولُ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْقَلَبِ، وَالْحَوْرِ بَعْدَ الْكَوْرِ، وَدَعْوَةِ الْمَظْلُومِ، وَسُوءِ الْمَنْظَرِ فِي الأَهْلِ وَالْمَالِ "، هَذَا مَشْهُورٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ عَاصِمٍ، رَوَاهُ عَنْ عَاصِمٍ: مَعْمَرٌ، وَعِمْرَانُ الْقَصِيرُ، وَحَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، وَحَرْبُ بْنُ خَلِيلٍ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ، وَحَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ [١٢١/٣]

4222- Abdullah b. Sercis der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuğa çıkınca: *"Allahım! Bizi hayırlı ve bağışlanmaya vesile olacak hedefe vardır"* dedikten sonra şöyle dua ederdi: *"Allahım! yolcuğun sıkıntılarından sana sığınırım. Dönüşün zorluklarından, kemalden sonra ki noksanlıktan, mazlumun bedduasından ve çoluk çocuk ve ailede kötü bir hale düşmekten sana sığınırım."*[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٢٢٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ السَّرَّاجُ.ح حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَاجِيَةَ، قَالا: ثنا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، ثَنَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ كَعْبًا حَلَفَ لَهُ بِالَّذِي فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ، أَنَّ صُهَيْبًا حَدَّثَهُ، أَنَّ مُحَمَّدًا ﷺ لَمْ يَرَ قَرْيَةً يُرِيدُ دُخُولَهَا إِلا قَالَ حِينَ يَرَاهَا: " اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ وَرَبَّ الأَرَضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا أَذْرَيْنَ إِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ وَخَيْرَ أَهْلِهَا وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ أَهْلِهَا وَشَرِّ مَنْ فِيهَا "، هَذَا حَدِيثٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ تَفَرَّدَ بِهِ عَنْ عَطَاءٍ رَوَاهُ عَنْهُ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ وَغَيْرُهُ [٤٦/٦]

4223- Atâ b. Ebî Mervân, babasından bildiriyor: Ka'b'ın, Hz. Mûsa'ya denizi yaran Allah adına yemin ederek, Suheyb'den aktardığına göre

---

[1] Müslim (1343), Tirmizî (3439), Nesâî (8/272), İbn Mâce (3888), Ahmed (5/82) ve Abdurrezzak (9231).

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir kasabaya gireceği zaman o kasabayı görünce şöyle derdi: *"Yedi kat göklerin ve gölgesi altında bulunan her şeyin ve yedi kat yerin ve içinde bulunanların, şeytanların ve saptırdıklarının, rüzgarın ve taşıdığı zerrelerin Rabbi olan Allahım! Senden şu köyün ve ahalisinin hayrını dileriz. Onun, ehlinin şerrinden ve içinde bulunan diğer kötülüklerin şerrinden de sana sığınırız."*[1]

Sahih sabit bir hadistir.

Yolculuktan Dönenin Duası

٤٢٢٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا سَعْدُ بْنُ يَزِيدَ الْفَرَّاءُ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلا يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِفُلانٍ، قَالَ: مَنْ فُلانٌ؟ قَالَ: جَارٌ لِي أَمَرَنِي أَنْ أَسْتَغْفِرَ لَهُ، قَالَ: غُفِرَ لَكَ وَلَهُ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمِعَ رَجُلا يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِفُلانٍ، قَالَ: " مَنْ فُلانٌ؟ " قَالَ: جَارٌ لِي أَمَرَنِي أَنْ أَسْتَغْفِرَ لَهُ، قَالَ: " قَدْ غُفِرَ لَكَ وَلَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرٍو، تَفَرَّدَ بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ الطَّائِفِيُّ، وَزَادَ بِهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلا بِالْمُلْتَزَمِ يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، فَذَكَرَ نَحْوَهُ [٣/٣٥٢]

224- Amr b. Dînâr'ın bildirdiğine göre İbn Abbâs bir adamın: "Allahım! Beni ve falanı bağışla" dediğini işitince: "Falan kim?" diye sordu. Adam: "Kendisi için bağışlanma dilememi isteyen bir komşum" cevabını verince, İbn Abbâs şöyle dedi: "Hem sen, hem o bağışlandınız. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adamın: "Allahım! Beni ve falanı bağışla" dediğini işitince: *"Falan kim?"* diye sordu. Adam: "Kendisi için bağışlanma dilememi isteyen bir komşum" cevabını verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *«Hem sen, hem o bağışlandınız»* buyurdu."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٢٥- ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْقَاضِي، نا مُحَمَّدُ بْنُ عَاصِمِ بْنِ يَحْيَى الْكَاتِبُ، نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ الْقَطَّانُ الْكُوفِيُّ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ عِمْرَانَ الْجَعْفَرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنْ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: نَظَرَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى رَجُلٍ بَيْنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ أَوِ الْبَابِ وَالْمَقَامِ وَهُوَ يَدْعُو، يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِفُلانِ بْنِ فُلانٍ،

---

[1] Nesâî (3/72), Hâkim (1/446), Taberânî, *M. el-Kebîr* (8/39) ve Beyhakî (5/252).

فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا هَذَا؟ " فَقَالَ: رَجُلٌ اسْتَوْدَعَنِي أَنْ أَدْعُوَ لَهُ فِي هَذَا الْمَقَامِ، فَقَالَ: " ارْجِعْ فَقَدْ غُفِرَ لِصَاحِبِكَ "، كَذَا رَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ جَابِرٍ، وَإِنَّمَا يُعْرَفُ مِنْ حَدِيثِ الْحَارِثِ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ [١٢/٥]

4225- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Rükn ile Makam veya kapıyla Makam arasında dua ederek: "Allahım! Beni ve falan oğlu falanı bağışla" dediğini işitince: *"Bu nedir?"* diye sordu. Adam: "O kişi burada kendisi için dua etmemi istedi" cevabını verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dön; arkadaşın bağışlandı"* buyurdu.

Zalimlere Dua Etmenin Yasaklanması

٤٢٢٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْفَضْلِ نَصْرُ بْنُ أَبِي نَصْرٍ الطُّوسِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَخْلَدٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَيُّوبَ، ثَنَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ، ثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَدْعُو فِيهِ الْمُؤْمِنُ لِلْعَامَّةِ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: ادْعُ لِخَاصَّةِ نَفْسِكَ أَسْتَجِبْ لَكَ، فَأَمَّا الْعَامَّةُ فَإِنِّي عَلَيْهِمْ سَاخِطٌ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَالِحٍ تَفَرَّدَ بِهِ دَاوُدَ.

4226- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Öyle bir gün gelir ki, mümin herkesin hayrı için dua edince, Allah: «Kendin için dua et, sana icabet edeyim. Zira ben toplumun geneline karşı öfkeliyim» buyurur."*

Tek kanallı bir hadistir.

Belaya Maruz Kalanı Görenin Duası

٤٢٢٧- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ الْمَعْمَرِيِّ، ثنا هَارُونُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارٍ.ح وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكَّارٍ.ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بَكَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُرَشِيُّ، قَالُوا: ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّاطَرِيُّ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ

رَأَى مُبْتَلًى، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَى بِهِ هَذَا وَفَضَّلَنِي عَلَيْهِ وَعَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلا، عَافَاهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ الْبَلاءِ كَائِنًا مَا كَانَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ مَرْوَانُ، عَنِ الْوَلِيدِ [١٣/٥]

4227- İbn Ömer der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kim belaya maruz kalan birini görünce: «Buna verdiği beladan beni afiyette kılan ve beni ondan ve diğer yaratıklarından üstün kılan Allah'a hamd olsun» derse, Allah onu o bela ne olursa olsun afiyette kılar."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٢٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ أَيُّوبَ، ثَنَا جَعْفَرٌ الْفِرْيَابِيُّ، ثَنَا الْمُقَدَّمِيُّ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، قَهْرَمَانُ آلِ الزُّبَيْرِ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ رَأَى مُبْتَلًى، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلاكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَيْكَ وَعَلَى كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِهِ تَفْضِيلا، إِلا صَرَفَ اللَّهُ عَنْهُ ذَلِكَ الدَّاءَ كَائِنًا مَا كَانَ " [٢٦٥/٦]

4228- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim belaya maruz kalan birini görünce: «Sana verdiği beladan beni afiyette kılan ve beni senden ve diğer yaratıklarından üstün kılan Allah'a hamd olsun» derse, Allah onu o hastalık ne olursa olsun afiyette kılar."*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

Çok Dua Etmenin Fazileti

٤٢٢٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الأَنْطَاكِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَكَّارِ بْنِ هَارُونَ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ لِلَّهِ عُتَقَاءَ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ عَبِيدًا وَإِمَاءً يَعْتِقُهُمْ مِنَ النَّارِ، وَإِنَّ لِكُلِّ عَبْدٍ مُسْلِمٍ دَعْوَةً مُسْتَجَابَةً يَدْعُوهَا فَتُسْتَجَابُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْفَزَارِيِّ، وَالأَعْمَشِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢٥٧/٨] [٣١٩/٩]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (4600).

[2] Tirmizî (3431).

4229- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah'ın, her gündüz ve gecede cehennemden azad ettiği erkek ve kadın kulları vardır. Her müslüman kulun da ettiği takdirde kabul edilecek duası vardır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٣٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ ذَرٍّ، عَنْ سُبَيْعٍ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ لأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ "، لا يُعْرَفُ هَذَا الْحَدِيثُ إِلا مِنْ حَدِيثِ ذَرٍّ، وَهُوَ ذَرُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَمْدَانِيُّ أَبُو عُمَرَ بْنُ ذَرٍّ يُعْرَفُ بِسُبَيْعٍ الْحَضْرَمِيِّ رَوَاهُ عَنْ ذَرٍّ الأَعْمَشُ وَمَنْصُورٌ، وَرَوَاهُ عَنِ الأَعْمَشِ جَمَاعَةٌ، وَعَنْ مَنْصُورٍ الثَّوْرِيُّ، وَشُعْبَةُ، وَشَيْبَانُ، وَجَرِيرٌ، وَغَيْرُهُمْ [١٢٠/٨]

4230- Nu'mân b. Beşîr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dua ibadetin özüdür. Çünkü Allah:* **«Bana dua edin ki duanıza icabet edeyim»**[1] *buyurur."*[2]

٤٢٣٠/ج- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَفْصٍ الْمُعَدِّلُ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سَوَادَةَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي زِيَادٍ، ثَنَا سَيَّارٌ، ثَنَا أَبُو عَاصِمٍ، ثَنَا الْفَضْلُ بْنُ عِيسَى، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " قَالَ لِي جِبْرِيلُ: يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَبَّكَ لَيُخَاطِبُنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَقُولُ: يَا جِبْرِيلُ مَا لِي أَرَى فُلانَ بْنَ فُلانٍ فِي صُفُوفِ النَّارِ؟ فَأَقُولُ: يَا رَبِّ إِنَّهُ لَمْ تُوجَدْ لَهُ حَسَنَةٌ يَعُودُ عَلَيْهِ خَيْرُهَا، فَيَقُولُ: يَا جِبْرِيلُ فَإِنِّي سَمِعْتُهُ، يَقُولُ فِي دَارِ الدُّنْيَا: يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، فَأْتِيهِ فَاسْأَلْهُ مَا أَرَادَ بِقَوْلِهِ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ؟ قَالَ: فَآتِيهِ فَأَسْأَلُهُ، فَيَقُولُ هَلْ مِنْ حَنَّانٍ أَوْ مَنَّانٍ غَيْرُ اللَّهِ؟ فَآخُذُ بِيَدِهِ مِنْ صُفُوفِ أَهْلِ النَّارِ، فَأُدْخِلُهُ فِي صُفُوفِ أَهْلِ الْجَنَّةِ " [٢١٠/٦]

4230/a- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cibrîl bana şöyle dedi: Ey Muhammed! Kıyamet günü Allah bana hitab eder ve: «Ey Cibrîl! Neden falan oğlu falanı cehennemliklerin safında*

---

[1] Mümin Sur. 60

görüyorum?» buyurur. Ben: «Ey Rabbim! Kendisine hayır olarak dönecek bir iyiliği yok» cevabını verince, Allah şöyle buyurur: «Ey Cibrîl! Ben onun dünyada: "Ey Hannân (çok merhametli olan), ey Mennân (ihsanı bol olan)" dediğini işittim. Git ve bu sözleriyle ne istediğini sor.» Ben gidip sorunca: «Allah'tan başka Hannân veya Mennân var mı ki!» der. Bunun üzerine onu elinden tutup cehennemliklerin safından çekip cennetliklerin safına koyarım."

٤٢٣١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ طَارِقٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ عِيسَى بْنِ مُوسَى بْنِ إِيَاسِ بْنِ الْبُكَيْرِ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " تَعَلَّمُوا الْخَيْرَ دَهْرَكُمْ وَتَعَرَّضُوا لِنَفَحَاتِ رَحْمَةِ اللَّهِ، فَإِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى نَفَحَاتٍ مِنْ رَحْمَتِهِ يُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ، وَاسْأَلُوا اللَّهَ أَنْ يَسْتُرَ عَوْرَاتِكُمْ، وَأَنْ يُؤَمِّنَ رَوْعَاتِكُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَفْوَانَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَمْرٌو، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ [١٦٢/٣]

4231- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Zamanınızı hayır yapmakla geçirin ve Rabbinizin rahmet esintilerinden elde etmeye çalışın. Allah'ın, dilediği kullarına isabet ettirdiği rahmet esintileri vardır. Allah'tan, ayıplarınızı örtmesini ve korkularınızı gidermesini isteyin."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٣٢- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ، ثنا يَزِيدُ بْنُ الأَصَمِّ، وَغَيْرُهُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: " عَبْدِي عِنْدَ ظَنِّهِ بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا دَعَانِي " [٩٨/٤]

4232- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben kulumun bana olan zannına göre ona muamele ederim o beni andığı sürece kendisiyle beraberim"* buyurdu.[2]

٤٢٣٣- حَدَّثنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ الأَنْبَارِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ التِّرْمِذِيُّ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَعَا دَعَا ثَلاثًا وَإِذَا سَأَلَ سَأَلَ ثَلاثًا "، رَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، وَزُهَيْرٌ، وَإِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ نَحْوَهُ [١٥٣/٤] [٣٤٧/٤]

4233- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dua ederken duasını üç defa tekrar ederdi. Bir şey isteyince de bunu üç defa tekrar ederdi."[1]

٤٢٣٤- أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ، ثنا إِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعْجِبُهُ أَنْ يَدْعُوَ ثَلاثًا وَيَسْتَغْفِرُ ثَلاثًا " [٣٤٧/٤]

4234- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dua ederken duasını üç defa tekrar etmeyi ve üç defa istiğfar etmeyi severdi."

Duanın Kabul Edildiği Vakitler

٤٢٣٥- حَدَّثنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْحَافِظُ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَبَّاسِ الْبَزَّازُ بِأَنْطَاكِيَةَ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ خُرَّزَاذَ، ثنا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلاءِ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ السَّكْسَكِيِّ، عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِذَا فَاءَتِ الأَفْيَاءُ، وَهَبَّتِ الأَرْيَاحُ، فَارْفَعُوا إِلَى اللَّهِ [حَوَائِجَكُمْ، فَإِنَّهَا سَاعَةُ الأَوَّابِينَ ﴿فَإِنَّهُ كَانَ لِلأَوَّابِينَ غَفُورًا﴾ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا عَنْهُ [٢٢٧/٧]

4235- İbn Ebî Evfâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gölgeler döndüğü (zeval vakti) ve rüzgar estiği zaman, ihtiyaçlarınızı Allah'a arz edin. Çünkü bu vakitler, tövbe edenlerin vaktidir ve Allah,* **«kötülükten yüz çevirerek tövbeye yönelenleri son derece bağışlayıcıdır».**"[2]

---

[1] Ahmed (1/394, 397) ve Ebû Dâvud (1524).

[2] İsra Sur. 25

٤٢٣٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَرَكَةَ، حدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَكَّارٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ السِّمْطِ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدٍ الأَيْلِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الرَّجَاءِ، عَنْ أُمِّهِ عَمْرَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " ثَلاثُ سَاعَاتٍ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ مَا دَعَا فِيهِنَّ إِلا اسْتُجِيبَ لَهُ مَا لَمْ يَسْأَلْ قَطِيعَةَ رَحِمٍ أَوْ مَأْثَمًا "، قَالَتْ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيَّةُ سَاعَةٍ، قَالَ: " حِينَ يُؤَذِّنُ الْمُؤَذِّنُ بِالصَّلاةِ حَتَّى يَسْكُتَ، وَحِينَ يَلْتَقِي الصَّفَّانِ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا، وَحِينَ يَنْزِلُ الْمَطَرُ حَتَّى يَسْكُنَ "، قَالَتْ: قُلْتُ: كَيْفَ أَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ حِينَ أَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ؟ عَلِّمْنِي مِمَّا عَلَّمَكَ اللَّهُ وَأَجْهَدَ، قَالَ: " تَقُولِينَ كَمَا يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَكُفْرِي مَنْ لَمْ يَشْهَدْ ثُمَّ صَلِّي عَلَيَّ وَسَلِّمِي ثُمَّ اذْكُرِي حَاجَتَكِ "، قَالَتْ: يَا عَمْرَةُ، إِنَّ دَعْوَةَ الْمُؤْمِنِ لا تَذْهَبُ عَنْ ثَلاثٍ، مَا لَمْ يَسْأَلْ قَطِيعَةَ رَحِمٍ أَوْ مَأْثَمًا، إِمَّا أَنْ يُجْعَلَ لَهُ فَيُعْطَى، وَإِمَّا أَنْ يُكَفَّرَ عَنْهُ وَإِمَّا أَنْ يُدَّخَرَ لَهُ [٩/٣٢٠]

4236- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Üç vakit vardır ki, müslüman kişinin, akrabalık bağlarını kesmeye yönelik veya günah olan bir şey istemedikten sonra ettiği dualar kabul edilir"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! Bunlar hangi vakitlerdir?" diye sorduğumda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müezzin namaz için ezana başlayıp bitirene kadar, iki ordu karşılaşıp savaş bitene kadar ve yağmur yağınca dinene kadar olan vakitlerdir"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! Müezzini işittiğimde ne diyeyim. Allah'ın sana öğrettiğinden ve benim bilmediğim şeyleri bana da öğret" dediğimde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müezzinin dediklerini tekrar edersin. Onun gibi «Allahu Ekber! Allahu Ekber! Eşhedu en lâ ilâhe illallah! Eşhedu enne Muhammeden Resûlullah...» dersin. Zira bu şahadetleri getirmeyen kişi, beni inkar etmiş olur. Sonra bana salât selam edersin. Ardından duanda istediğini dile getirirsin."*

Ravi Amre der ki: Sonrasında Hz. Âişe bana şöyle dedi: "Ey Amre! Kişi akrabalık bağlarını kesmeye yönelik veya günah olan bir şey istemedikten sonra ettiği dualar boşa gitmez. Allah ya istediğini hemen verir, ya da istediğine karşılık günahlarından bazılarını bağışlar, ya da istediğini âhirette vermek üzere bekletir."

٤٢٣٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ ثَابِتِ بْنِ ثَوْبَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ حَدَّثَهُمْ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَا عَلَى الأَرْضِ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ إِلا آتَاهُ اللَّهُ إِيَّاهَا، وَكَفَّ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا، مَا لَمْ يَدَعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ "، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِذًا نُكْثِرُ؟ قَالَ: " اللَّهُ أَكْثَرُ ".رَوَاهُ زَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ، وَهِشَامُ بْنُ الْغَازِ، عَنْ مَكْحُولٍ، مِثْلَهُ [١٣٧/٥]

4237- Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yeryüzünde hiçbir müslüman kul yoktur ki; kötülük ve akrabayla alakayı kesme dışında, Allah onun dua yaparak istediği şeyi vermesin ve onun yerine bir kötülüğü kendisinden uzaklaştırmasın."* **Bir adam: "O zaman çok dua yapıp isteriz" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem):** *"Allah'ın ikramı daha da çoktur buyurdu"* **buyurdu.**[1]

٤٢٣٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَرِيرٍ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ذَكْوَانَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " دَعْوَةُ الْمُسْلِمِ مُسْتَجَابَةٌ مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ، أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ أَوْ يَسْتَعْجِلَ، فَيَقُولَ: قَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي "، تَفَرَّدَ بِرَفْعِهِ يَزِيدُ، وَجَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ، وَرَوَاهُ أَصْحَابُ مِسْعَرٍ عَنْهُ مَوْقُوفًا [٢٤٩/٧]

4238- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Müslümanın, günah işlemeyi, akrabayla alakayı kesmeyi bırakmadıkça ve aceleci davranarak: «Dua ettim, ama kabul edilmedi" demedikçe duası kabul edilir.*[2]

٤٢٣٨/أ- حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ سَعِيدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفُرَاتِ الزُّبَيْدِيُّ، مِنْ حِفْظِهِ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا يَقُولُ أَحَدُكُمْ: قَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي "، لا أَعْلَمُ رَفَعَهُ أَحَدٌ عَنْ مِسْعَرٍ، غَيْرَ وَكِيعٍ [٢٦٠/٧]

---

[1] Tirmizî (3568).

[2] Buhârî (6340), Müslim (2735), Ebû Dâvud (1484), Tirmizî (3387), İbn Mâce (3853), Ahmed (2/396, 487) ve Abdurrezzak (19643).

4238/a- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimse: «Dua ettim, ama kabul edilmedi» demesin"* buyurdu.

٤٢٣٩- حَدَّثَنَا أَبُو نَصْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْبَسْتِيُّ النَّيْسَابُورِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ الأَرْغِيَانِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ، حَدَّثَنِي غُطَيْفُ بْنُ سَعِيدٍ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ غَالِبٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " مَا يَبْسُطُ رَجُلٌ مِنْكُمْ يَدَهُ إِلَى اللَّهِ يَسْأَلُهُ خَيْرًا وَيَرُدُّهَا، حَتَّى يَضَعَ فِيهَا خَيْرًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ تَفَرَّدَ بِهِ هِشَامٌ، عَنْ غَالِبٍ

4239- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden biri elini açıp Allah'tan hayır isteyince, Allah o ele hayır koymadan geri çevirmez"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٤٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حِصْنٍ الأَلُوسِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زُنْبُورٍ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ أَبَانَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ حَيِيٌّ، يَكْرَهُ إِذَا بَسَطَ الرَّجُلُ يَدَهُ أَنْ يَرُدَّهَا صَفْرًا لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ "، كَذَا رَوَاهُ فُضَيْلٌ، عَنْ أَبَانَ وَهُوَ غَرِيبٌ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، عَنْ سُلَيْمَانَ [١٣١/٨]

4240- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, cömert ve hayâ sahibidir. Kişi kendisine el açınca onu boş çevirmeyi sevmez."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٤١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يوسُفَ بْنِ خَلادٍ، حدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: قَرَأْتُ عَلَى أَبِي قُرَّةَ مُوسَى بْنِ طَارِقٍ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ، وَعَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ أو أحدهما، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " أَتُحِبُّونَ أَنْ تَجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ؟ قُولُوا: اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى شُكْرِكَ وَذِكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو قُرَّةَ مُوسَى بْنُ طَارِقٍ [٢٢٣/٩]

4241- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Duada ısrarcı olmak istiyor musunuz? O zaman; «Allahım!*

Seni zikretmek, sana şükretmek ve güzelce ibadet etmek için bana yardım et» deyiniz."[1]

Tek kanallı bir hadistir.

Yatmadan Önce Okunacak Dua

٤٢٤٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادِ بْنِ خَالِدٍ، ثنا يَمَانُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ " إِذَا أَرَادَ النَّوْمَ جَمَعَ يَدَيْهِ فَتَفَلَ فِيهِمَا بِالْمُعَوِّذَاتِ، فَمَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ يَمَانٌ، عَنْ خَالِدٍ [١٣٩/٧]

4242- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatmak istediği zaman avuçlarını bir araya getirir ve onlara üfürerek o ikisi içerisine Felak ve Nas sûrelerini okur; sonra o avuç içleriyle yüzünü sıvazlardı."[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٤٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الأَهْوَازِيُّ الْقَاضِي، ثنا عَلِيُّ بْنُ رُوحَانِ الْعَسْكَرِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنِ الْبَرَاءِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ أَوْصَى رَجُلا قَالَ: " إِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ، فَقُلِ: اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، لا مَنْجَا مِنْكَ إِلا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَلِيُّ بْنُ الْعَبَّاسِ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ مِسْعَرٍ [٢٤٧/٧]

4243- Berâ'nın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir adama şöyle tavsiyede bulundu: *"Yatağına girdiğin zaman şöyle de: "Allahım! Yüzümü sana teslim ettim, Senin azabından korunmak, ancak sana sığınmakla mümkündür. İndirdiğin Kitab'ına ve gönderdiğin Peygamber'e iman ettim."*[3]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Ahmed (2/299).

[2] Buhârî (2/299), Ebû Dâvud (5056), Tirmizî (3402) ve İbn Mâce (3875).

[3] Buhârî (6311), Müslim (2710), Ebû Dâvud (5047), Tirmizî (3574) ve Ahmed (4/290, 292, 296, 300).

٤٢٤٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ، قَالَ: عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَقُولَ إِذَا أَخَذْتُ مَضْجَعِي عِنْدَ النَّوْمِ: " أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، رَهْبَةً مِنْكَ وَرَغْبَةً إِلَيْكَ، لا مَلْجَأً مِنْكَ إِلا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِالرَّسُولِ الَّذِي أَرْسَلْتَ ".صَحِيحٌ ثَابِتٌ، رَوَاهُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عِدَّةٌ مِنَ التَّابِعِينَ وَالأَئِمَّةُ مِنْهُمْ: إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ، وَأَبَانُ بْنُ تَغْلِبٍ، وَمِنَ الأَئِمَّةِ: الثَّوْرِيُّ، وَشُعْبَةُ، وَمِسْعَرٌ، وَابْنُ عُيَيْنَةَ، وَمَعْمَرٌ، وَابْنُ إِسْحَاقَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُخْتَارِ، وَشَرِيكٌ، وَزُهَيْرٌ، وَأَبُو الأَحْوَصِ، وَإِسْرَائِيلُ، وَحَبِيبُ بْنُ الشَّهِيدِ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، وَرَوَاهُ عَنِ الْبَرَاءِ، سَعْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَالْمُسَيَّبُ بْنُ رَافِعٍ [٥/١٠٤]

4244- Berâ b. Âzib der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatmak için yatağıma girdiğim zaman şöyle dememi öğretti: *"Kendimi sana teslim ettim, sırtımı sana dayadım, yüzümü sana çevirdim, senin azabından korkarak ve Cennetini ümid ederek işlerimi sana havale ettim. Senin azabından korunmak ancak sana sığınmakla mümkündür. İndirdiğin Kitab'a ve gönderdiğin Peygamber'e iman ettim."*[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٢٤٥- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ النُّعْمَانِ، ثَنَا أَبُو رَبِيعَةَ زَيْدُ بْنُ عَوْفٍ، ثَنَا حَمَّادٌ، عَنِ الْحَجَّاجِ الصَّوَّافِ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِذَا أَوَى الرَّجُلُ إِلَى فِرَاشِهِ ابْتَدَرَهُ مَلَكٌ وَشَيْطَانٌ، فَيَقُولُ الْمَلَكُ اخْتِمْ بِخَيْرٍ، وَيَقُولُ الشَّيْطَانُ اخْتِمْ بِشَرٍّ، فَإِنْ ذَكَرَ اللَّهَ ﷻ وَنَامَ بَاتَ الْمَلَكُ يَكْلَؤُهُ، فَإِنِ اسْتَيْقَظَ، قَالَ الْمَلَكُ: افْتَحْ بِخَيْرٍ، وَقَالَ الشَّيْطَانُ: افْتَحْ بِشَرٍّ، فَإِنْ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ إِلَيَّ نَفْسِي وَلَمْ يُمِتْهَا فِي مَنَامِهَا، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ﴿يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ، أَنْ تَزُولا﴾ إِلَى آخِرِ الآيَةِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ﴿يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الأَرْضِ إِلا بِإِذْنِهِ﴾ الآيَةَ، فَإِنْ وَقَعَ مِنْ سَرِيرِهِ فَمَاتَ

---

1 Buhârî (6313, 7488), Müslim (2710), Tirmizî (3294), İbn Mâce (3876) ve Ahmed (4/285, 300, 301, 302).

دَخَلَ الْجَنَّةَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَجَّاجِ وَهُوَ الْحَجَّاجُ بْنُ أَبِي عُثْمَانَ الصَّوَّافُ بَصْرِيٌّ [٢٦١/٦]

4245- Câbir'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi yatağına girince bir melek ve bir şeytan onu kapar. Melek: "Gününü hayırla kapat» der. Şeytan: «Gününü şerle kapat» der. Eğer Allah'ı zikredip öyle yatarsa, gece boyu onu melek korur. O kişi uyandığında, melek ona: «Gününe hayırla başla» Şeytan ise: «Gününe şerle başla» der. Kişi eğer uyandığında: «Nefsimi uyurken öldürmeyip onu bana geri veren Allah'a hamd olsun. Allah'a hamd olsun ki;* **"Doğrusu, zeval bulmasın diye gökleri ve yeri tutan Allah'tır. Eğer onlar zevale uğrarsa O'ndan başka, and olsun ki onları kimse tutamaz. O, şüphesiz Halim'dir, bağışlayandır."**[1] *Allah'a hamd olsun ki;* **"Buyruğu olmaksızın yere düşmemesi için göğü tutar."**[2] *derse ve yatağından düşüp ölürse Cennete girer."*[3]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٤٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ نُصَيْرٍ الطَّبَرِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ الْبَلْخِيُّ، ثَنَا أَبُو هَمَّامٍ الأَهْوَازِيُّ، عَنْ ثَوْرٍ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي زُهَيْرٍ الأَنْمَارِيِّ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ، قَالَ: " اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، وَاخْسَأْ شَيْطَانِي، وَفُكَّ رِهَانِي، وَثَقِّلْ مِيزَانِي وَاجْعَلْنِي فِي النِّدَاءِ الأَعْلَى "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ثَوْرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو هَمَّامٍ [٩٨/٦]

4246- Ebû Zuheyr el-Enmârî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatağına girince: *"Allahım! Günahımı bağışla, şeytanımı benden uzaklaştır, rehinlerimi çöz, (sevap) terazimi ağırlaştır ve beni yüce meclislerde eyle"* derdi.[4]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Fâtır Sur. 41

[2] Hac Sur. 65

[3] İbn Hibbân (2362).

[4] Ebû Dâvud (5054) ve Hâkim (1/540, 549).

٤٢٤٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِصَامٍ، ثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ، قَالَ: ثنا حَمَّادٌ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ، قَالَ: " الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَآوَانَا فَكَمْ مَنْ لا كَافِيَ لَهُ وَلا مُؤْوِيَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ حَمَّادٍ رَوَاهُ عَنْهُ الأَكَابِرُ وَالْقُدَمَاءُ [٢٦٠/٦]

4247- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatağına girince: *"Bizi yediren, içiren, barındıran Allah'a hamdolsun. İhtiyaçlarını karşılayacak kimsesi olmayan ve barınak yeri olmayan nice kimseler vardır"* derdi.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٤٨- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْغِطْرِيفِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ صُبَيْحٍ، وَجَدْتُ فِي كِتَابِ أَبِي، حَدَّثَنَا ابْنُ السَّمَّاكِ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْبَرَاءِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ الأُذُنِ، ثُمَّ قَالَ: " اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ الْبَرَاءِ، لَمْ نَكْتُبْهُ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ السَّمَّاكِ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢١٥/٨]

4248- Berâ der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatağına girince sağ elini kulağının altına koyar ve sonra: *"Allahım! Kullarını dirilteceğin gün beni azabından koru"* derdi.[2]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٢٤٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: ثنا أَبُو الْجُمَاهِرِ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا نَامَ تَوَسَّدَ يَمِينَهُ، ثُمَّ قَالَ: " رَبِّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ "، تَفَرَّدَ بِهِ سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ، عَنْ قَتَادَةَ [٣٤٤/٢]

4249- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uyuyacağı zaman sağ tarafına yaslanır ve sonra: *"Ey Rabbim! Kullarını dirilteceğin gün beni azabından koru"* derdi.

---

[1] Müslim (2715), Ebû Dâvud (5053), Tirmizî (3396) ve Ahmed (3/153, 167, 253).

[2] Ahmed (4/289, 290, 303) ve İbn Hibbân (2350).

٤٢٥٠- حَدَّثَنَا محمد بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبِي الأَحْوَصِ.ح وثنا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، قَالا: ثنا مُسْلِمُ بْنُ سَلامٍ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ مُوسَى، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ " إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ وَضَعَ كَفَّهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ الأَيْمَنِ، وَقَالَ: اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ " [٣١١/٨]

4250- Berâ b. Âzib der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatağına girince sağ elini sağ yanağının altına koyar ve: *"Allahım! Kullarını dirilteceğin gün beni azabından koru"* derdi.

٤٢٥١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بنُ مِلْحَانَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ، عَنْ شَبَثِ بْنِ رِبْعِيٍّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلامُ، أَنَّهُ قَالَ: قُدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِسَبْيٍ، فَقَالَ عَلِيٌّ لِفَاطِمَةَ: ائْتِي أَبَاكِ فَسَلِيهِ خَادِمًا تَقِي بِهِ الْعَمَلَ، فَأَتَتْ أَبَاهَا حِينَ أَمْسَتْ، فَقَالَ لَهَا: " مَا لَكِ يَا بُنَيَّةُ؟ "، قَالَتْ: لا شَيْءَ، جِئْتُ لأُسَلِّمَ عَلَيْكَ، وَاسْتَحْيَتْ أَنْ تَسْأَلَ شَيْئًا، فَلَمَّا رَجَعَتْ، قَالَ لَهَا عَلِيٌّ: مَا فَعَلْتِ؟ قَالَتْ: لَمْ أَسْأَلْهُ شَيْئًا وَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ حَتَّى إِذَا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الْقَابِلَةُ، قَالَ لَهَا: ائْتِي أَبَاكِ فَسَلِيهِ خَادِمًا تَتَّقِينَ بِهِ الْعَمَلَ، فَأَتَتْ أَبَاهَا فَاسْتَحْيَتْ أَنْ تَسْأَلَهُ شَيْئًا، حَتَّى إِذَا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّالِثَةُ مَسَاءً خَرَجْنَا جَمِيعًا حَتَّى أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " مَا أَتَى بِكُمَا؟ "، فَقَالَ عَلِيٌّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ شَقَّ عَلَيْنَا الْعَمَلُ، فَأَرَدْنَا أَنْ تُعْطِيَنَا خَادِمًا نَتَّقِي بِهِ الْعَمَلَ، فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " هَلْ أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ لَكُمَا مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ؟ "، قَالَ عَلِيٌّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، نَعَمْ، قَالَ: " تَكْبِيرَاتٌ وَتَسْبِيحَاتٌ وَتَحْمِيدَاتٌ مِائَةٌ حِينَ تُرِيدَانِ تَنَامَانِ فَتَبِيتَانِ عَلَى أَلْفِ حَسَنَةٍ، وَمِثْلُهَا حِينَ تُصْبِحَانِ فَتَقُومَانِ عَلَى أَلْفِ حَسَنَةٍ "، فَقَالَ عَلِيٌّ: فَمَا فَاتَتْنِي مُنْذُ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلا لَيْلَةَ صِفِّينَ، فَإِنِّي نُسِّيتُهَا حَتَّى ذَكَرْتُهَا مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ فَقُلْتُهَا [٦٩/١]

4251- Ali b. Ebî Tâlib der ki: Bir defasında Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) esirler getirildi. Fâtıma'ya: "Babanın yanına gidip esirlerden kendine bir hizmetçi iste ki şu işlerden kurtulursun" dedim. Fâtıma, akşam vakti babasının yanına gitti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Kızcağızım! Neyin var?"* diye sorunca, Fâtıma: "Bir şey yok! Seni görüp hatırını sormak için geldim" dedi ve utandığı için ondan bir şey isteyemedi. Dönünce

kendisine: "Ne yaptın?" diye sordum. "Utandım ve ondan bir şey isteyemedim!" dedi. İkinci günün akşamı yine: "Babanın yanına gidip esirlerden kendine bir hizmetçi iste ki, şu işlerden kurtulasın" dedim. Fâtıma gitti, ama yine utanıp bir şey isteyemeden geri döndü.

Üçüncü günü akşamı ikimiz birlikte kalkıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldik. Bize: *"Neden geldiniz?"* diye sorunca şöyle dedim: "Ey Allah'ın Resûlü! İşler bize güç gelmeye başladı. İşlerimize yardımcı olmak için bize bir hizmetçi (köle) vermen için gelmiştik." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size, kızıl genç develerden daha hayırlı olan bir şeyi söyleyeyim mi?"* diye sorunca, ben: "Söyle ey Allah'ın Resûlü!" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yatağa girdiğiniz zaman yüzer defa Allahu Ekber, Sübhânallah ve Elhamdu lillah deyin. Bu şekilde geceyi bin iyilik yapmış gibi geçirirsiniz. Sabah kalktığınız zaman da aynı şekilde bunu tekrar ederseniz bin iyilik yapmış gibi sabahı bulursunuz."* Bunları Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğimden beri bir gün dahi olsa aksatmış değilim. Sadece Sıffîn savaşı gecesi unutmuştum da gece sonunda aklıma geldi ve söyledim.

٤٢٥٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي الْعَوَّامِ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ بْنُ حَوْشَبٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ عَلِيٍّ، قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى وَضَعَ رِجْلَيْهِ بَيْنِي وَبَيْنَ فَاطِمَةَ، فَعَلَّمَنَا مَا نَقُولُ إِذَا أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا: " ثَلاثًا وَثَلاثِينَ تَسْبِيحَةً، وَثَلاثًا وَثَلاثِينَ تَحْمِيدَةً، وَأَرْبَعًا وَثَلاثِينَ تَكْبِيرَةً "، قَالَ عَلِيٌّ: فَمَا تَرَكْتُهَا بَعْدُ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَلا لَيْلَةَ صِفِّينَ؟ قَالَ: وَلا لَيْلَةَ صِفِّينَ "، رَوَاهُ الْحَكَمُ وَمُجَاهِدٌ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى نَحْوَهُ [٦٩/١] [٩٧/٥]

4252- Abdurrahmân b. Ebî Leylâ, Hz. Ali'nin şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza gelip ayaklarını benimle Fâtıma arasına koydu ve yatağımıza girdiğimiz zaman otuz üç defa tesbih, otuz üç tahmîd, otuz dört tekbir getirmemizi öğretti."

٤٢٥٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ الله بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ.ح وَحَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ، قَالا: ثنا شُعْبَةُ، أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ: إِنَّ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا اشْتَكَتْ مَا تَلْقَى مِنْ أَثَرِ الرَّحَى فِي يَدِهَا، فَأُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْيٍ، فَانْطَلَقَتْ فَلَمْ تَجِدْهُ، وَلَقِيَتْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا، فَأَخْبَرَتْهَا،

فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ بِمَجِيءِ فَاطِمَةَ إِلَيْهِ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا، فَذَهَبْنَا نَقُومُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " مَكَانَكُمَا "، فَقَعَدَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي، فَقَالَ: " أَلا أُعَلِّمُكُمَا خَيْرًا مِمَّا سَأَلْتُمَانِي: إِذَا أَخَذْتُمَا مَضْجَعَكُمَا أَنْ تُكَبِّرَا اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ، وَتُسَبِّحَا لَهُ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَتَحْمَدَانِهِ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، رَوَاهُ ابْنُ الْمُبَارَكِ، وَالنَّاسُ وَيَحْيَى الْقَطَّانُ عَنْ شُعْبَةَ، وَرَوَاهُ مُجَاهِدٌ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى [٣٥٤/٤]

4253- Ali b. Ebî Tâlib der ki: Fâtıma, değirmen taşının elinde bıraktığı izden rahatsızlanmıştı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) esirler getirilince, Fâtıma Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gitti, ama onu bulamadı. Âişe'yi bulup ona (Kendisine bir hizmetçi verilmesini istediğini) söyledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gelince Âişe, Fâtıma'nın geldiğini söyledi. Biz yatağımıza girdikten sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza gelince kalkmak istedik, ancak Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yerinizde kalın!"* buyurup aramızda oturdu. Hatta onun ayaklarının serinliğini göğsümde hissettim. Bize şöyle dedi: *"Size, benden istediğiniz şeyden daha hayırlısını öğreteyim mi? Yatağınıza girdiğiniz zaman otuz dört defa tekbir, otuz üç defa tesbih ve otuz üç defa hamd edin. Bu sizin için hizmetçiden daha hayırlıdır."*[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٢٥٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: ثنا الْحُمَيْدِيُّ.ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ، أَنَّهُ سَمِعَ مُجَاهِدًا، يَقُولُ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى يُحَدِّثُ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ: أَنَّ فَاطِمَةَ ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَسْأَلُهُ خَادِمًا، فَقَالَ: " أَلا أُخْبِرُكِ بِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكِ مِنْهُ، تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عِنْدَ مَنَامِكِ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَتَحْمَدِينَ اللَّهَ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَتُكَبِّرِينَ اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ "، قَالَ سُفْيَانُ: إِحْدَاهُنَّ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ، قَالَ عَلِيٌّ: فَمَا تَرَكْتُهَا مُنْذُ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا لَهُ: وَلا لَيْلَةَ صِفِّينَ، قَالَ: وَلا لَيْلَةَ صِفِّينَ، رَوَاهُ عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ، وَحَبِيبُ بْنُ حِبَّانَ، عَنْ مُجَاهِدٍ، وَرَوَاهُ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ

---

[1] Buhârî (3705, 5361, 6318), Müslim (2727) ve Ahmed (1/136).

الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي الْعَوَّامِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ بْنُ حَوْشَبٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى وَضَعَ رِجْلَهُ بَيْنِي وَبَيْنَ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا فَذَكَرَ نَحْوَهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، تَفَرَّدَ بِهِ الْعَوَّامُ بْنُ حَوْشَبٍ [٣٥٥/٤]

4254- Ali b. Ebî Tâlib der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Fâtıma, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip bir hizmetçi isteyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sana bundan daha hayırlısını söyleyeyim mi? Yatacağın zaman Allah'ı otuz üç defa tesbih, otuz üç defa hamd ve otuz dört defa tekbir et."* Süfyân: "Bunlardan biri otuz dörttür" demiştir. Hz. Ali: "Bunları Allah'ın Resûlü'nden duyduğum zamandan bu yana hiç terk etmedim" deyince, ona: "Sıffin gecesi de mi?" diye sordular. Hz. Ali: "Sıffin gecesi de" cevabını verdi.

Aynı manada bir hadis başka bir kanalla "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza geldi ve ayaklarını benimle Fâtıma'nın arasına koydu...." şeklinde nakledilmiştir. [1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٥٤/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ دَاوُدَ الْمَكِّيُّ قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زَكَرِيَّا الْعَبْدِيُّ قَالَ: ثنا فُدَيْكُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: ثنا خَلِيفَةُ بْنُ حُمَيْدٍ، عَنْ إِيَاسِ بْنِ مُعَاوِيَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ كَبَّرَ تَكْبِيرَةً عِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ رَافِعًا بِهَا صَوْتَهُ أَعْطَاهُ اللهُ مِنَ الْأَجْرِ بِعَدَدِ كُلِّ قَطْرَةٍ فِي الْبَحْرِ عَشْرَ حَسَنَاتٍ، وَمَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ، وَرَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ مَسِيرَةُ مِائَةِ عَامٍ بِالْفَرَسِ الْمُسْرِعِ» غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِيَاسٍ وَلَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلَّا خَلِيفَةُ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ فُدَيْكٌ

4254/a- İyâs b. Muâviye babasından, o da dedesinden, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini naklediyor: *"Kim, güneş batarken, deniz kenarında, yüksek sesle tekbir getirirse; Allah, denizdeki her damlaya karşılık on*

---

[1] Müslim (2728).

sevap verir, on günahını siler, derecesini on kat yükseltir. Her iki derece arası, hızlı bir atla yapılan yüz yıllık yol mesafesi kadardır."[1]

٤٢٥٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا جُبَارَةُ بْنُ الْمُغَلِّسِ، ثنا الْحَجَّاجُ بْنُ تَمِيمٍ الْجَزَرِيُّ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أَدُلُّكُمْ عَلَى كَلِمَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنَ الإِشْرَاكِ بِاللَّهِ؟ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ عِنْدَ مَنَامِكُمْ " [٩٦/٤]

4255- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizlere, sizi Allah'a ortak koşmaktan kurtaracak bir söz öğreteyim mi? Yatacağınız zaman Kâfirun Sûresini okuyunuz."*[2]

٤٢٥٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّازُ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُجَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لأَصْحَابِهِ: " مَا تَقُولُونَ عِنْدَ النَّوْمِ؟ " فَقَالُوا حَتَّى انْتَهَى إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ، فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: أَقُولُ: أَنْتَ خَلَقْتَ هَذِهِ النَّفْسَ، لَكَ مَحْيَاهَا وَمَمَاتُهَا فَإِنْ تَوَفَّيْتَهَا، فَعَافِهَا وَاعْفُ عَنْهَا، وَإِنْ رَدَدْتَهَا، فَاحْفَظْهَا وَاهْدِهَا، قَالَ: فَعَجِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ قَوْلِهِ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الشَّعْبِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ عُمَرُ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ [٣٣٥/٤]

4256- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbına: *"Yatacağınız zaman ne diyorsunuz?"* diye sordu. Sahabe tek tek cevap verdi ve sıra Abdullah b. Revâha'ya gelince, Abdullah: "«Bu canı sen yarattın. Onun yaşamı ve ölümü senin içindir. Eğer öldürürsen ona afiyet ver ve affet. Eğer yaşatırsan onu muhafaza eyle ve doğru yola ilet» derim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vasellem) bu sözü beğendi.

Tek kanallı bir hadistir.

Sabah ve Akşam Okunacak Dualar

٤٢٥٧- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ النَّخَعِيِّ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/241).

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/241).

ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُوَيْدٍ النَّخَعِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمْسَى، قَالَ: " أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ "، قَالَ الْحَسَنُ: فَحَدَّثَنِي زُبَيْدٌ، أَنَّهُ حَفِظَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فِي هَذَا: " لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَرَوَاهُ شَرِيكٌ وَزَائِدَةُ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ زُبَيْدٍ، وَرَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُهَاجِرٍ، عَنْ زُبَيْدٍ عَقِبَ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُوَيْدٍ [٥/٣٩]

4257- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) akşamlayınca şöyle derdi: *"Biz ve mülk, Allah'a ait olarak akşamladık. Allah'a hamd olsun. Allah'tan başka ilah yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur."* Hasan'ın bildirdiğine göre Zubeyd, İbrâhîm'den şu sözleri de işitmiştir: *"Mülk onundur, hamd ona mahsustur ve onun her şeye gücü yeter. Allahım! Senden bu gecenin ve bu geceden sonrasının hayrını isterim. Bu gecenin ve bu geceden sonrasının şerrinden de sana sığınırım. Allahım! Tembellikten ve ihtiyarlayıp kocamanın kötülüğünden sana sığınırım. Allahım! Cehennemin ve kabrin azabından sana sığınırım."*[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٢٥٨- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْقَطَّانُ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ.ح وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ الرَّازِيُّ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي فُدَيْكٍ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حُمَيْدٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ الْغَازِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ مَكْحُولٍ الدِّمَشْقِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ أَوْ يُمْسِي: إِنِّي أُشْهِدُكَ، وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلائِكَتَكَ، وَجَمِيعَ خَلْقِكَ، أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ، وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، أَعْتَقَ اللَّهُ رُبُعَهُ مِنَ النَّارِ، وَمَنْ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ أَعْتَقَ اللَّهُ نِصْفَهُ مِنَ النَّارِ، وَمَنْ قَالَهَا ثَلاثًا أَعْتَقَ اللَّهُ ثَلاثَةَ أَرْبَاعِهِ مِنَ النَّارِ، فَإِنْ قَالَهَا أَرْبَعًا أَعْتَقَهُ

---

[1] Müslim (2723), Ebû Dâvud (5071), Tirmizî (3390) ve Ahmed (1/440).

اللَّهُ مِنَ النَّارِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَكْحُولٍ وَهِشَامٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي فُدَيْكٍ [١٨٤/٥]

4258- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim sabahlayınca veya akşamlayınca şöyle derse Allah onu cehennemden azad eder: «Ey Allahım! Senin, Arş'ını taşıyan meleklerini ve diğer meleklerini bütün yarattıklarını şahit tutarım ki; Senden başka ilah yoktur. Sen teksin ve ortağın yoktur. Muhammed de kulun ve Resûlündür.» Bunu iki defa söyleyenin yarısını, üç defa söyleyenin dörtte üçünü cehennemden azad eder. Dört defa söyleyenin ise tamamını azad eder."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٥٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مَخْلَدٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ هَاشِمٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ زِيَادٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ، قَالَ: " اللَّهُمَّ مَتِّعْنِي بِسَمْعِي وَبَصَرِي وَعَقْلِي وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَ مِنِّي، وَانْصُرْنِي عَلَى عَدُوِّي وَأَرِنِي فِيهِ ثَأْرِي "، زَادَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ فِي حَدِيثِهِ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ، وَمِنَ الْجُوعِ فَإِنَّهُ بِئْسَ الضَّجِيعُ "، هَذَا حَدِيثٌ رَوَاهُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عِدَّةٌ، وَلَمْ يَسُقْهُ هَذَا السِّيَاقَ إِلا هِشَامُ بْنُ زِيَادٍ، وَتَفَرَّدَ بِهِ بِقَوْلِهِ " وَعَقْلِي "، عَنْهُ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ [١٨١/٢]

4259- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatağına girince şöyle derdi: *"Allahım! Kulağım, gözüm ve aklımdan beni faydalandır ve ölünceye kadar onları afiyette kıl. Düşmanıma karşı bana yardımcı ol ve bunda intikam ve galibiyetimi bana göster."* Osmân b. el-Heysem rivâyetinde şu ilave yer almıştır: *"Allahım! Borç altında ezilmekten ve açlıktan sana sığınırım. Şüphesiz ki açlık kötü bir yatak arkadaşıdır."*

٤٢٦٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَزِيزٍ الْمَوْصِلِيُّ، ثنا غَسَّانُ بْنُ الرَّبِيعِ، ثَنَا أَبُو إِسْرَائِيلَ الْمُلائِيُّ، عَنْ طَلْحَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْسَجَةَ، عَنِ الْبَرَاءِ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَصْبَحَ، قَالَ: " أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ،

[1] Ebû Dâvud (5069) ve Tirmizî (3501).

وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ، وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هَذَا الْيَوْمِ، وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْكِبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ طَلْحَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢٧/٥]

4260- Berâ b. Âzib der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabahladığında ve akşamladığında şöyle derdi: *"Biz ve mülk, Allah'a âit olarak akşamladık. Allah'tan başka ilah yoktur ve ortağı yoktur. Allahım! Senden bu günün ve sonrakinin hayrını istiyorum. Bu günün ve sonrakinin şerrinden sana sığınıyorum. Allahım! Tembellikten, kibirden ve cehennem azabından sana sığınırım."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٦١- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ بَهْرَامَ الْكُوفِيُّ، ثنا الأَشْجَعِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ سُهَيْلٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: لَدَغَتْ عَقْرَبٌ رَجُلا فَلَمْ يَنَمْ لَيْلَتَهُ، فَقِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ فُلانًا لَدَغَتْهُ عَقْرَبٌ فَلَمْ يَنَمْ لَيْلَتَهُ، فَقَالَ: " أَمَا إِنَّهُ لَوْ قَالَ حِينَ أَمْسَى: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، مَا ضَرَّتْهُ لَدْغَةُ عَقْرَبٍ حَتَّى يُصْبِحَ "، تَفَرَّدَ بِهِ الأَشْجَعِيُّ، عَنِ الثَّوْرِيِّ [١٤٣/٧]

4261- Ebû Hureyre der ki: Bir adamı akrep sokunca o gece uyuyamadı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Falan kişiyi akrep soktuğu için gece boyu uyuyamadı" denilince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer akşamlayınca: «Yarattıklarının şerrinden Allah'ın tam ve eksiksiz olan kelimelerine sığınırım» deseydi, sabaha kadar akrep sokması ona zarar vermezdi."*[2]

٤٢٦٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ إِمْلاءً عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ ح وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا أَبُو مَوْدُودٍ، حدَّثَنِي رَجُلٌ، عَنْ رَجُلٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَانَ بْنَ عُثْمَانَ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2/9).

[2] Ahmed (2/375), Ebû Dâvud (3898), Tirmizî (3605) ve İbn Mâce (3518).

مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ: بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ثَلاثَ مَرَّاتٍ لَمْ يَفْجَأْهُ بَلاءٌ حَتَّى يُمْسِيَ، وَإِذَا قَالَهَا حِينَ يُمْسِي مِثْلَهُ " [٤٢/٩]

4262- Osmân b. Affan'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sabahladığı zaman, şu duayı söyleyene ansızın bir musibet isabet etmez: «İsminin anılması ile yerde ve gökte olan hiçbir şeyin zarar veremediği Allah'ın ismi ile korunuyorum.» Bu sözü akşamlayınca söylerse, aynı şey geçerlidir."*[1]

٤٢٦٣- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُجَاشِعٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثنا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَمْسَى، قَالَ: " أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمَلِكُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ " [٤٣/٩]

4263- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) akşamlayınca: *"Biz ve mülk, Allah'a âit olarak akşamladık. Allah'a hamd olsun. Allah'tan başka ilah yoktur ve ortağı yoktur"* derdi.

Gece Uyanınca Okunacak Dua

٤٢٦٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْحَذَّاءُ، قَالا: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، نا الأَوْزَاعِيُّ، ثنا عُمَيْرُ بْنُ هَانِيٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ، حَدَّثَنِي عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ تَعَارَّ مِنَ اللَّيْلِ، فَقَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: رَبِّ اغْفِرْ لِي، غُفِرَ لَهُ أَوْ قَالَ فَدَعَا اسْتُجِيبَ لَهُ، فَإِنْ هُوَ عَزَمَ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى قُبِلَتْ صَلاتُهُ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، مِنْ حَدِيثِ عُمَيْرِ بْنِ هَانِيٍ وَالأَوْزَاعِيِّ [١٥٩/٥]

---

[1] Ahmed (1/62) ve Ebû Dâvud (5088).

4264- Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Gece uyandığında: «Allah'tan başka ilah yoktur. Sadece o vardır, O'nun ortağı yoktur. Mülk onundur. Hamd ona mahsustur, hayat veren ve öldüren O'dur ve her şeye güç yetirendir. Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim. Hamd Allah'a mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur ve en büyüktür. Güç ve kuvvet, sadece Yüce ve Büyük olan Allah'ın yardımıyla elde edilir» dedikten sonra: «Ey Rabbim! Beni bağışla» derse Allah onu bağışlar. –veya: Dua ederse duasını kabul eder- Eğer azmedip abdest alarak namaz kılarsa, namazı kabul edilir."* [1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٢٦٥- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حَصِينٍ، حدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، حدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَكَّارٍ أَبُو الْحَسَنِ الْمِصِّيصِيُّ، حدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، عَنْ أَبِي عَطِيَّةَ، قَالَ الْحَضْرَمِيُّ: كَذَا، قَالَ: وَإِنَّمَا هُوَ أَبُو ظَبْيَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَبِيتُ طَاهِرًا عَلَى ذِكْرٍ فَيَتَعَارُّ مِنَ اللَّيْلِ فَيَقُومُ فَيَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ إِلا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ " [٣١٩/٩]

4265- Amr b. Abese'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Temiz (abdestli) ve Allah'ı zikrederek geceleyen kişi, gece uyanınca kalkıp Allah'tan dünya ve âhiret hayrı isterse, muhakkak Allah istediğini verir."* [2]

Namazdan Sonra Okunacak Dua

٤٢٦٦- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَصْرٍ الضُّبَعِيُّ، قَالَ: ثنا مَطَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الضَّحَّاكُ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ بْنُ سَالِمٍ، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لأَنْ أَقْعُدَ مَعَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ

---

[1] Buhârî (1154), Ebû Dâvud (5060), Tirmizî (3474) ve İbn Mâce (5/313).

[2] Ahmed (5/235, 244).

بَعْدَ صَلاةِ الْغَدَاةِ إِلَى أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُحَرِّرَ أَرْبَعَةً مُحَرَّرِينَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ عَبْدُ الْمُؤْمِنِ [٣/٣٥]

4266- Enes der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Sabah namazından sonra Allah'ı zikredenlerle güneş doğana kadar oturmam; benim için İsmail oğullarından dört kişiyi azad etmekten daha üstündür."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٦٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ، عَنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ ابْنِ عُجْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مُعَقِّبَاتٌ لا يَخِيبُ قَائِلُهُنَّ: تُسَبِّحُ لِلَّهِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَتَحْمَدُهُ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَتُكَبِّرُهُ أَرْبَعًا وَأَرْبَعِينَ "، ثَابِتٌ صَحِيحٌ رَوَاهُ عَنِ الْحَكَمِ، مَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ، وَالأَعْمَشُ، وَمَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، وَشُعْبَةُ، وَابْنُ أَبِي لَيْلَى، وَحَمْزَةُ، وَسُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ، وَأَبُو شَيْبَةَ [٥/١٠٤]

4267- (Ka'b) İbn Ukri'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Farz namazların sonunda söylenmesi gereken bazı tesbihat vardır ki onları yapanlar zararda değillerdir. Her namazın arkasında otuz üç sefer «Sübhânallah» otuzüç sefer «Elhamdu lillah» otuz dört sefer «Allahu ekber» demek."*[2]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٢٦٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ، عَنْ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ، عَنْ رَوَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ كَتَبَ إِلَى الْمُغِيرَةِ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلاةِ يَتَكَلَّمُ بِشَيْءٍ بَعْدَ الصَّلاةِ الْمَكْتُوبَةِ؟ فَكَتَبَ إِلَيْهِ الْمُغِيرَةُ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ، يَقُولُ إِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلاةِ: " لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

---

[1] Ebû Dâvud (3667).

[2] Müslim (596), Tirmizî (3412), Nesâî (3/75) ve Abdurrezzak (3193).

قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ ". رَوَاهُ الْقَاسِمُ بْنُ مَعْنٍ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ بِلالٍ، فِي آخرين، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ [١٧٦/٥]

4268- Muğîre'nin kâtibi Revvâd'ın bildirdiğine göre Muâviye, Muğîre'ye mektup yazıp: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) farz namazı bitirince hemen ardından bir şey söyler miydi?" diye sorunca, Muğîre şöyle cevap yazdı: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince şöyle derdi: *"Allah'tan başka ilah yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur. Mülk ona aittir ve hamd Allah'a mahsustur. Onun her şeye gücü yeter. Allahım! Senin verdiğini engelleyecek, engellediğini verecek yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin yanında kendisine hiçbir fayda sağlamaz."*[1]

٤٢٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ، ثَنَا أَبِي، ثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ رَوَّادٍ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: كَانَ إِذَا قَضَى صَلاتَهُ، فَسَلَّمَ، قَالَ: " لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ " [٨٤/٦]

4269- Muğîre b. Şu'be der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirip selam verince şöyle derdi: *"Allah'tan başka ilah yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur. Mülk ona aittir ve hamd Allah'a mahsustur. Onun her şeye gücü yeter. Allahım! Senin verdiğini engelleyecek, engellediğini verecek yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin yanında kendisine hiçbir fayda sağlamaz."*

٤٢٧٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ. ح وَثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، قَالا: ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ وَرَّادٍ، كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ، قَالَ: كَتَبَ الْمُغِيرَةُ، إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ: " لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ "، لَفْظُ حَدِيثِ يَزِيدَ، وَرَوَاهُ يَحْيَى بْنُ آدَمَ، عَنْ مِسْعَرٍ، مِثْلَهُ [٢٤٤/٧]

---

[1] Buhârî (844, 1477, 2408, 5975), Müslim (593) ve Ebû Dâvud (1505).

4270- Muğîre'nin katibi Verrâd'ın bildirdiğine göre Muğîre, Muâviye b. Ebî Süfyân'a şöyle yazdı: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) işittim, her namazdan sonra şöyle derdi: *"Allah'tan başka ilah yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur. Mülk ona aittir ve hamd Allah'a mahsustur. Onun her şeye gücü yeter. Allahım! Senin verdiğini engelleyecek, engellediğini verecek yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin yanında kendisine hiçbir fayda sağlamaz."*

٤٢٧١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْهَيْثَمِ الْبَلَدِيُّ، حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ قَالَ خَلْفَ كُلِّ صَلاةٍ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ تَكْبِيرَةً، وَثَلاثًا وَثَلاثِينَ تَحْمِيدَةً، وَثَلاثًا وَثَلاثِينَ تَسْبِيحَةً، وَيَقُولُ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مَرَّةً وَاحِدَةً غُفِرَ لَهُ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي صَالِحٍ، رَوَاهُ عَنْهُ سُمَيٌّ، وَسُهَيْلٌ، وَغَيْرُهُمَا، عَزِيزٌ مِنْ حَدِيثِ اللَّيْثِ، عَنِ ابْنِ عَجْلانَ، عَنْهُ [٣٢٦/٧]

4271- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kim her namazdan sonra otuz üç defa tekbir, otuz üç defa hamd ve otuz üç defa tesbih ettikten sonra bir defa: «Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir ve ortağı yoktur. Mülk, ona aittir ve hamd Allah'a mahsustur. Onun her şeye gücü yeter» derse günahları deniz köpüğü kadar olsalar bile bağışlanır."*

٤٢٧٢- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: رَأَى رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ، قَالَ: قِيلَ: بِأَيِّ شَيْءٍ أَمَرَكُمْ بِهِ نَبِيُّكُمْ ﷺ قَالَ: أَمَرَنَا أَنْ نُسَبِّحَ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَنَحْمَدَ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ، وَنُكَبِّرَ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ، فَذَلِكَ مِائَةٌ، قَالَ: فَسَبِّحُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَاحْمَدُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَكَبِّرُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَهَلِّلُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، فَتِلْكَ مِائَةٌ، فَلَمَّا أَصْبَحَ ذَكَرَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " افْعَلُوا كَمَا قَالَ الأَنْصَارِيُّ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَلِيٍّ، وَعَبْدِ الْعَزِيزِ، تَفَرَّدَ بِهِ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ

4272- İbn Ömer der ki: Ensâr'dan bir kişi rüyasında kendisine: "Peygamber'iniz (sallallahu aleyhi vesellem) size neyi emretti?" diye sorulunca: "Otuz

üç defa tesbih, otuz üç defa hamd ve otuz dört defa tekbir getirmemizi emretti. Bu da (toplamda) yüz eder" cevabını verdi. Rüyadaki kişi: "Sîz yirmi beş defa tesbih, yirmi beş defa hamd, yirmi beş defa tekbir ve yirmi beş defa tehlil getirin. Bu da yüz eder" dedi. Sabah olunca Ensârî bu rüyayı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlattı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ensârî'nin dediği gibi yapınız"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٧٣- حَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، أَنَّ ثَابِتًا الْبُنَانِيَّ، أَخْبَرَهُمْ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ صُهَيْبٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ بِشَيْءٍ فِي أَيَّامِ حُنَيْنٍ إِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لا تَزَالُ تُحَرِّكُ شَفَتَيْكَ بِشَيْءٍ بَعْدَ صَلاةِ الْغَدَاةِ وَكُنْتَ لا تَفْعَلُهُ، قَالَ: " إِنَّ نَبِيًّا كَانَ قَبْلَنَا أَعْجَبَتْهُ كَثْرَةُ أُمَّتِهِ، فَقَالَ: لا يَرُومُ هَؤُلاءِ، أَحْسَبُهُ قَالَ شَيْءٌ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ أَنْ خَيِّرْ أُمَّتَكَ بَيْنَ ثَلاثٍ، إِمَّا أَنْ أُسَلِّطَ عَلَيْهِمُ الْمَوْتَ، أَوِ الْعَدُوَّ، أَوِ الْجُوعَ، فَعَرَضَ عَلَيْهِمْ ذَلِكَ، فَقَالُوا: أَمَّا الْجُوعُ فَلا طَاقَةَ لَنَا بِهِ، وَلا طَاقَةَ لَنَا بِالْعَدُوِّ، وَلَكِنِ الْمَوْتُ، فَمَاتَ مِنْهُمْ فِي ثَلاثَةِ أَيَّامٍ سَبْعُونَ أَلْفًا، فَأَنَا الْيَوْمَ أَقُولُ: اللَّهُمَّ بِكَ أُحَاوِلُ، وَبِكَ أُصَاوِلُ، وَبِكَ أُقَاتِلُ " [١/١٥٥]

4273- Suheyb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Huneyn savaşı sırasında sabah namazını kıldıktan sonra dudaklarının kıpırdadığını görünce: "Ey Allah'ın Resûlü! Sabah namazından sonra, daha önce yapmadığın şekilde dudaklarını oynatıp bir şeyler söyledin" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bizden önceki bir peygamberin ümmetinin çokluğu hoşuna gitmiş ve: «Bunlara hiçbir bela erişmez» demişti. Allah ona şöyle vahyetti: «Ümmetine söyle, üç şeyden birini seçsinler. Ya ölüm, ya savaş ya da açlık.» Peygamber bunu ümmetine bildirince onlar: «Açlığa dayanamayız. Düşmana karşı duramayız. Ölüm en iyisidir» dediler ve üç günde yetmiş bin kişi öldü. İşte ben de bu gün şöyle dua ediyorum: «Allahım! Senin ihsanınla darbeleri savabilirim. Senin yardımınla ayakta kalabilirim. Senin verdiğin güçle savaşabilirim."*[2]

---

[1] Nesâî (3/76).

[2] Ahmed (4/332), Tirmizî (3340), Dârimî (2/216) ve Abdurrezzak (9751).

٤٢٧٤- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَنْدَلٍ، ثنا ابْنُ السَّمَّاكِ.ح وثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ثَابِتٍ، وَجَدْتُ فِي كِتَابِ جَدِّي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صُبَيْحِ بْنِ السَّمَّاكِ، عَنْ جُبَيْرٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِيمَا يَذْكُرُ عَنْ رَبِّهِ ﷻ: " ابْنَ آدَمَ، اذْكُرْنِي بَعْدَ الْفَجْرِ وَبَعْدَ الْعَصْرِ سَاعَةً أَكْفِكَ مَا بَيْنَهُمَا ".غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا جُبَيْرٌ، وَحَدِيثُ ابْنُ السَّمَّاكِ لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا ابْنُ صَنْدَلٍ

4274- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Allah şöyle buyurur: "Ey Âdemoğlu! Fecirden sonra ve ikindiden sonra beni bir saat zikret, ben sana bunlar arasında geçenler için yeteyim."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٧٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ، ثَنَا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، ثَنَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ كَعْبًا حَلَفَ لَهُ بِالَّذِي فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ أَنَّ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلامُ كَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلاتِهِ، قَالَ: " اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي جَعَلْتَهُ عِصْمَةَ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّذِي جَعَلْتَ فِيهَا مَعَاشِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَأَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ نِقْمَتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ جَدُّهُ "، قَالَ كَعْبُ الأَحْبَارِ: وَأَخْبَرَنِي صُهَيْبٌ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ " يَنْصَرِفُ بِهَذَا الدُّعَاءِ مِنْ صَلاتِهِ "، وَهَذَا الْحَدِيثُ مِنْ جِيَادِ الأَحَادِيثِ تَفَرَّدَ بِهِ مُوسَى عَنْ عَطَاءٍ [٦/٤٦]

4275- Atâ b. Ebî Mervân, babasından bildiriyor: Ka'b, Hz. Mûsa'ya denizi yaran Allah adına yemin ederek şöyle dedi: Hz. Dâvud namazını bitirince şöyle derdi: *"Allahım! İşimin ismeti (günahsızlığı) olan dinimi ıslah et. Yaşantımın içinde olduğu dünyamı ıslah et. Allahım! Gazabından rızana, intikamından affına, senden yine sana sığınırım. Senin verdiğini engelleyecek, engellediğini de verecek yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin yanında kendisine hiçbir fayda sağlamaz."* **Ka'bu'l-Ahbar der ki: Suheyb'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince bu duayı okurdu.**[1]

---

[1] Nesâî (3/72).

٤٢٧٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ الدِّمَشْقِيُّ، ثَنَا بَقِيَّةُ، ثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَيْسَرَةَ الْحَضْرَمِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَا تَسْتَقِلُّ الشَّمْسُ فَيَبْقَى شَيْءٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ إِلا سَبَّحَ اللَّهَ بِحَمْدِهِ، إِلا مَا كَانَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَأَغْبِيَاءِ بَنِي آدَمَ "، قَالَ: فَسَأَلْتُهُ، عَنْ أَغْبِيَاءِ بَنِي آدَمَ، قَالَ: " الْكُفَّارُ شِرَارُ الْخَلْقِ أَوْ شِرَارُ خَلْقِ اللَّهِ " [٦/١١١]

4276- Amr b. Abese'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Güneş yükselince, şeytan ve Âdem oğullarının kıt akıllıları dışında, Allah'ı tesbih edip hamd etmeyen mahlukat kalmaz."* Ona kıt akıllıların ne demek olduğunu sorunca: "Kâfirler ve Allah'ın yarattıklarından şerli olanlardır" cevabını verdi.

Evden Çıkanın Okuyacağı Dua

٤٢٧٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا جَرِيرٌ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ، فَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ، قَالَ لَهُ الْمَلَكُ: كُفِيتَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، عَنْ جَرِيرٍ [٧/٢٥٤]

4277- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi evinden çıkarken: «Bismillah» derse, melek ona: «Sana yeterli gelindi» der"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٧٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا الْحُمَيْدِيُّ.ح وثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الإِسْحَاقِيُّ الْحَارِثِيُّ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ، قَالا: ثنا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ، قَالَ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَزِلَّ أَوْ أَضِلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ "، رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، وَشُعْبَةُ بْنُ مَنْصُورٍ، مثله [٨/١٢٥]

4278- Ümmü Seleme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evinden çıkarken: *"Allahım! Ayağımın kaymasından veya sapmaktan ya da*

zulmetmekten veya zulme uğramaktan ya da cahillik etmekten veya bana karşı cahillik yapılmasından sana sığınırım" derdi.[1]

٤٢٧٩- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ رَوْحٍ، ثنا أَبُو سَعِيدٍ الأَشَجُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ بِشْرٍ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا خَرَجَ، قَالَ: " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَّ، أَوْ أَذِلَّ أَوْ أُذَلَّ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ [٧/٢٦٤]

4279- Ümmü Seleme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evinden çıkarken: *"Allahım! Ayağımın kaymasından veya kaydırılmasından, hor görmekten veya hor görülmekten, cahillik etmekten veya bana karşı cahillik yapılmasından sana sığınırım"* derdi.

Su İçerken Yapılacak Dua

٤٢٧٩/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ " إِذَا شَرِبَ الْمَاءَ، قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَقَانَا عَذْبًا فُرَاتًا بِرَحْمَتِهِ وَلَمْ يَجْعَلْهُ مِلْحًا أُجَاجًا بِذُنُوبِنَا "، غَرِيبٌ مِنَ حَدِيثِ الْفُضَيْلِ، وَجَابِرٍ وَهُوَ يَزِيدُ الْجُعْفِيُّ الْكُوفِيُّ، وَأَبُو جَعْفَرٍ هُوَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ كَذَا رَوَاهُ مُرْسَلا [٨/١٣٦]

4279/a- Ebû Câfer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) su içince şöyle derdi: *"Bize rahmetiyle tatlı su içiren ve günahlarımız sebebiyle bu suyu tuzlu yapmayan Allah'a hamd olsun."*

Tek kanallı bir hadistir.

Mescide Girerken Yapılacak Dua

٤٢٧٩/ب- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ أَحْمَدَ الْخُزَاعِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زُنْبُورٍ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: أَخَذَ كَعْبٌ بِيَدَيَّ، فَقَالَ: " خُذْ مِنِّي اثْنَتَيْنِ، إِذَا دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ،

---

[1] Ahmed (6/306, 318, 322), Ebû Dâvud (5094), Tirmizî (3427), Nesâî (8/268), İbn Mâce (3994) ve Beyhakî (5/251).

فَصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقُلِ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ، وَإِذَا خَرَجْتَ فَصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقُلِ: اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ فُضَيْلٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ زُنْبُورٍ، وَرَوَاهُ الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، مَرْفُوعًا، وَرَوَاهُ ابْنُ أَبِي ذِيبٍ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ، مَوْقُوفًا [١٣٩/٨]

4279/b- Ebû Hureyre der ki: Ka'b ellerimden tutup şöyle dedi: "Benden şu iki şeyi al. Mescide girince Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getir ve: «Allahım! Bana rahmet kapılarını aç» de. Mescidden çıkarken yine Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salâvat getir ve: «Allahım! Beni şeytandan koru» de."

Tek kanallı bir hadistir.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Öğrettiği Bir Dua

٤٢٧٩/ج- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَبْسِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنِي رَجُلٌ، مِنْ قُرَيْشٍ، عَنِ ابْنِ عُكَيْمٍ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " قُلِ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ سَرِيرَتِي خَيْرًا مِنْ عَلانِيَتِي، وَاجْعَلْ عَلانِيَتِي حَسَنَةً " [٥٣/١]

4279/c- Hz. Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Allahım! Gizlimi açığımdan daha hayırlı yap ve açığımı da güzel eyle" de"* buyurdu.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Konakladığı Zaman Yaptığı

٤٢٧٩/ح- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يُونُسَ الأَهْوَازِيُّ، قَالَ: ثنا حَفْصُ بْنُ عَمْرٍو الرَّبَالِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ، ثنا حَارِثَةُ، قَالَ: ثنا ابْنُ أَبِي عِمْرَانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ، قَالَ: " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلا فِي سَفَرٍ أَوْ دَخَلَ بَيْتَهُ لَمْ يَجْلِسْ حَتَّى يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ " [١٤٨/٥]

4279/d- Fadâle b. Ubeyd der ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuktayken bir yerde konaklayınca veya evine girince iki rekat namaz kılmadan oturmazdı."

İstihâre Duası

٤٢٧٩/خ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا سَلامَةُ بْنُ نَاهِضٍ، وَعَلِيُّ بْنُ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ الرَّازِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَانِئِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا عَمِّي إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عَبْلَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ، قَالا: " كُنَّا نَتَعَلَّمُ الاسْتِخَارَةَ كَمَا يَتَعَلَّمُ أَحَدُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلا أَعْلَمُ، وَأَنْتَ عَلامُ الْغُيوبِ، اللَّهُمَّ مَا قَضَيْتَ عَلَيَّ مِنْ قَضَاءٍ، فَاجْعَلْ عَاقِبَتَهُ إِلَى خَيْرٍ " [٥/٢٤٨]

4279/hı- Abdullah b. Ömer ile Abdullah b. Abbâs dediler ki: "İstihâre duasını, Kur'ân'daki bir sûreyi öğrenir gibi öğrenirdik. Dua şudur: "Allahım! İlminle Senden hayırlısını istiyorum ve Senin kudretinle beni kudretlendirmeni diliyorum Kuşkusuz ki Sen takdir edersin, ben ise takdir edemem. Sen her şeyi bilirsin, ben ise bilmem. Sen bütün gaybları en iyi bilensin! Allahım! Benim hakkımda takdir ettiğin şeyin sonunu hayır eyle."

DİRİLİŞ VE KIYAMET KİTABI

Sûr'a Üflenmesi

٤٢٨٠- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا طَرَفَ صَاحِبُ الصُّورِ مُنْذُ وُكِّلَ بِهِ، مُسْتَعِدًّا، يَنْظُرُ نَحْوَ الْعَرْشِ مَخَافَةَ أَنْ يُؤْمَرَ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْهِ طَرْفُهُ، كَأَنَّ عَيْنَيْهِ كَوْكَبَانِ دُرِّيَّانِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ يَزِيدَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ ابْنُ أَخِيهِ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ [٤/٩٩]

4280- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Sûr'a üflemekle görevli melek, bu işte görevlendirildiği zamandan sonra gözünü kırpmadı ve Sûr'a üflemeye hazır bekleyerek yıldız gibi parlayan gözlerini kırpmadan kendisine üfleme emri verilmesinden korkarak Arş'a doğru bakmaktadır."*[1]

٤٢٨١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَمْرُو بْنُ ثَوْرٍ الْجُذَامِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقَرْنِ قَدِ الْتَقَمَ الْقَرْنَ، وَأَصْغَى بِسَمْعِهِ مَتَى يُؤْمَرُ فَيَنْفُخُ فِيهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ عَمْرٍو، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ الْفِرْيَابِيِّ، وَرَوَاهُ ابْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ عَمَّارٍ الدُّهْنِيِّ، عَنْ عَطِيَّةَ [٥/١٠٥]

4281- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Sûr'a üfleyecek görevli melek surunu ağzına almış, kulak vermiş üfleme emrini beklemekte iken, ben nasıl dünya zevkine dalabilirim?"*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Hâkim (4/558- 559).

[2] Ahmed (3/7, 73), Tirmizî (3243), İbn Mâce (4273), Hâkim (4/559) ve Taberânî, *M. es-Sağîr* (1/24).

٤٢٨٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا، ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ، ثنا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " كَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الصُّورِ قَدِ الْتَقَمَهُ وَأَصْغَى بِسَمْعِهِ، وَحَنَى جَبْهَتَهُ يَنْتَظِرُ مَتَى يُؤْمَرُ؟ " فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَكَيْفَ تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: " قُولُوا: حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، لا أَعْلَمُهُ رَوَاهُ غَيْرُ أَبِي حُذَيْفَةَ [١٣٠/٧]

4282- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sûr'a üfleyecek görevli melek surunu ağzına almış, kulak vermiş, alnını eğmiş, üfleme emrini beklemekte iken ben nasıl dünya zevkine dalabilirim?"* Sahabe: "O zaman ne yapmamızı emredersin?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bize yeter ne güzel vekildir" deyiniz"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٨٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا بِشْرٌ، ثنا الْحُمَيْدِيُّ، ثنا سُفْيَانُ، ثنا مُطَرِّفٌ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَيْفَ أَنْعَمُ، وَقَدِ الْتَقَمَ صَاحِبُ الْقَرْنِ الْقَرْنَ، وَحَنَى جَبْهَتَهُ، وَأَصْغَى سَمْعَهُ، يَنْتَظِرُ مَتَى يُؤْمَرُ "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ: " قُولُوا: حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا " [٣١٢/٧]

4283- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sûr'a üfleyecek görevli melek surunu ağzına almış, alnını eğmiş, kulak vermiş, üfleme emrini beklemekte iken, ben nasıl dünya zevkine dalabilirim?"* Sahabe: "O zaman ne yapmamızı emredersin?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bize yeter ne güzel vekildir. Allah'a tevekkül ettik" deyiniz"* buyurdu.

٤٢٨٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الرَّمْلِيُّ، حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقَرْنِ قَدِ الْتَقَمَهُ، وَحَنَى جَبْهَتَهُ، وَأَصْغَى بِسَمْعِهِ يَنْتَظِرُ مَتَى يُؤْمَرُ فَيَنْفُخُ "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: " قُولُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ جَعْفَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ

الرَّمْلِيُّ، عَنِ الْفِرْيَابِيِّ، وَمَشْهُورُهُ مَا رَوَاهُ أَبُو نُعَيْمٍ، وَغَيْرُهُ عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ .

4284- Câbir'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sûr'a üfleyecek görevli melek Sûr'unu ağzına almış, alnını eğmiş, kulak vermiş, üfleme emrini beklemekte iken, ben nasıl dünya zevkine dalabilirim?"* Sahabe: "O zaman ne yapmamızı emredersin?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bize yeter ne güzel vekildir" deyiniz"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٨٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْمُهَلَّبُ الدِّيبَاجِيُّ، ثنا مُوسَى بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبَّادٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الأَصْبَهَانِيُّ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَسْلَمَ الْعَجَمِيِّ، عَنْ بِشْرِ بْنِ شِغَافٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: " سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ عَنِ الصُّورِ، فَقَالَ: " قَرْنٌ يُنْفَخُ فِيهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ الأَصْبَهَانِيِّ

4285- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Sûr'u sorduğumda: *"Kendisine üfürülen boynuz şeklinde bir borudur"* buyurdu.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

Haşr (Diriliş)

٤٢٨٦-حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ الرَّقِّيُّ، ثنا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ، ثنا أَبُو الدَّهْمَاءِ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ عُمَرَ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ الْخَلائِقَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَدْفَعُ لِكُلِّ قَوْمٍ آلِهَتَهُمُ الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيُورِدُونَهُمُ النَّارَ، وَيَبْقَى الْمُوَحِّدُونَ، فَيُقَالُ لَهُمْ: مَا تَنْتَظِرُونَ؟ فَيَقُولُونَ: نَنْتَظِرُ رَبَّنَا كُنَّا نَعْبُدُهُ بِالْغَيْبِ، فَيُقَالُ لَهُمْ: أَوَتَعْرِفُونَهُ؟ فَيَقُولُونَ: إِنْ شَاءَ عَرَّفَنَا نَفْسَهُ، فَيَتَجَلَّى لَهُمْ، فَيَخِرُّونَ سُجُودًا، فَيُقَالُ لَهُمْ:

---

[1] Ahmed (2/162, 192), Ebû Dâvud (4742), Tirmizî (3244), Dârimî (2/325) ve İbn Hibbân (2570).

يَا أَهْلَ التَّوْحِيدِ، ارْفَعُوا رُؤُوسَكُمْ، فَقَدْ أَوْجَبَ اللَّهُ لَكُمُ الْجَنَّةَ، وَجَعَلَ مَكَانَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْكُمْ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا فِي النَّارِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ وَثَابِتٍ، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو الدَّهْمَاءِ، وَحَدَّثَ بِهِ الأَئِمَّةُ عَنِ النُّفَيْلِيِّ: أَبُو حَاتِمٍ، وَأَبُو زُرْعَةَ، وَسَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ، وَغَيْرُهُمْ [٥/٣٦٣]

4286- Ebû Mûsa'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü Allah mahlukatı bir yerde toplar ve her kavme taptıkları ilahlarını verir ve onları cehenneme götürürler, geriye sadece muvahhidler kalır. Onlara: «Ne bekliyorsunuz?» diye sorulunca: «Görmediğimiz halde ibadet ettiğimiz Rabbi bekliyoruz» derler. Onlara: «Onu tanıyor musunuz?» diye sorulunca: «Eğer isterse bize kendini tanıtır» cevabını verirler ve Allah onlara tecelli eder. Bunun üzerine onlar secdeye kapanınca: «Ey Tevhid ehli! Başınızı kaldırın. Allah cenneti size vacip kıldı ve sizden her birinin yerine cehenneme bir yahudi veya Hıristiyan koydu» denilir.*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٢٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، وَأَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ، قَالَ: ثنا أَبُو عَتَّابٍ سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ قَالَ: ثنا جَرِيرٌ، عَنْ أَيُّوبَ الْبَجَلِيِّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الأَرْضُ غَيْرَ الأَرْضِ﴾، قَالَ: " أَرْضٌ بَيْضَاءُ كَأَنَّهَا فِضَّةٌ، لَمْ يُعْمَلْ عَلَيْهَا خَطِيئَةٌ، وَلَمْ يُسْفَكْ فِيهَا دَمٌ حَرَامٌ "، تَفَرَّدَ بِهِ مَرْفُوعًا أَبُو عَتَّابٍ، وَرَوَاهُ أَبُو الأَحْوَصِ عَنْهُ مَوْقُوفًا [٤/٣٤٨]

4287- Abdullah'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **"O gün yeryüzü başka bir yere dönüştürülür, gökler de... Ve hepsi o tek ve kahredici Allah için fırlarlar"**[1] âyetini açıklarken şöyle buyurdu: *"Gümüş gibi beyaz bir yerdir ve onda hiç günah işlenmez, insanoğlunun kanı haram yere akıtılmaz."*

٤٢٨٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، قَالَ: ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شَاكِرٍ الصَّائِغُ، قَالَ: ثنا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ، قَالَ: ثنا شَيْبَانُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ

---

[1] İbrâhîm Sur. 48

رَجُلا، قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: كَيْفَ يُحْشَرُ الْكَافِرُ عَلَى وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ: " إِنَّ الَّذِي أَمْشَاهُ عَلَى رِجْلَيْهِ، قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُمْشِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، حَدَّثَ بِهِ الْبُخَارِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَمُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي خَيْثَمَةَ، جَمِيعًا عَنْ يُونُسَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُؤَدِّبِ، عَنْ شَيْبَانَ [٢/٣٤٣]

4288- Enes'in bildirdiğine göre bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Kıyamet günü kâfir nasıl yüzüstü mahşer yerine getirilir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu ayaklarıyla yürüten, yüzüstü de yürütmeye kadirdir"* cevabını verdi.[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٢٨٩- حَدَّثَنَا ابْنُ أَحْمَدَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ التَّمِيمِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الْمَرْوَزِيُّ، ثنا السَّرِيُّ بْنُ عَاصِمٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صُبَيْحِ بْنِ السَّمَّاكِ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمَّازٍ ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى يَزِيدَ الرَّقَاشِيُّ وَهُوَ يَبْكِي وَقَدْ عَطَّشَ نَفْسَهُ أَرْبَعِينَ سَنَةً، فَقَالَ لِي: يَا هَيْثَمُ تَعَالَ ادْخُلْ نَبْكِي عَلَى الْمَاءِ الْبَارِدِ فِي الْيَوْمِ الْحَارِّ، حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " كُلُّ مَنْ وَرَدَ الْقِيَامَةَ عَطْشَانٌ " [٨/٢١٦]

4289- Heysem b. Cemmâz der ki: Yezîd er-Rakkâşî'nin yanına girdiğimde ağladığını gördüm. Yezîd kırk yıl boyunca oruç tutmuştu. Bana şöyle dedi: "Ey Heysem! Gir de, sıcak gündeki soğuk su için ağlayalım. Enes b. Mâlik'in bana bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamete (mahşere gelecek) herkes susuz olarak gelecektir"* buyurdu.

٤٢٩٠- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا سَهْلُ بْنُ نَصْرٍ، ثنا ابْنُ السَّمَّاكِ، عَنِ الْهَيْثَمِ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيُّ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كُلُّ مَنْ وَافَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَطْشَانٌ "، لَمْ يَرْوِ هَذِهِ الأَحَادِيثَ فِيمَا أَرَى عَنْ يَزِيدَ إِلا الْهَيْثَمُ، وَلا عَنْهُ إِلا مُحَمَّدُ بْنُ صُبَيْحٍ [٨/٢١٦]

4290- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamete (mahşere) gelecek herkes susuz olarak gelecektir"* buyurdu.

---

[1] Buhârî (4760, 6523) ve Müslim (2806).

٤٢٩٠/أ- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ التَّمِيمِيُّ النَّيْسَابُورِيُّ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الْمَسْرُورِيُّ، قَالَ: ثنا السَّرِيُّ بْنُ عَاصِمٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ صُبَيْحٍ السَّمَّاكُ، قَالَ: ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمَّازٍ ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ وَهُوَ يَبْكِي، وَقَدْ عَطَّشَ نَفْسَهُ أَرْبَعِينَ سَنَةً، فَقَالَ: يَا هَيْثَمُ، ادْخُلْ تَعَالَ نَبْكِ عَلَى الْمَاءِ الْبَارِدِ فِي الْيَوْمِ الْحَارِّ، ثُمَّ قَالَ: حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " كُلُّ مَنْ وَرَدَ الْقِيَامَةَ عَطْشَانُ، إِلا مَنْ أَظَلَّهُ اللَّهُ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ ذَلِكَ الْيَوْمَ " [٥٤/٣]

4290/a- Heysem b. Cemmâz der ki: Yezîd er-Rakkâşî'nin yanına girdiğimde ağladığını gördüm. Yezîd kırk yıl boyunca oruç tutmuştu. Bana şöyle dedi: "Ey Heysem! Gir de, sıcak gündeki soğuk su için ağlayalım." Sonra Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu söyledi: *"Kıyamete (mahşere) gelecek herkes susuz olarak gelecektir. Sadece o gün Allah'ın, Arş'ın gölgesinde gölgelendirdikleri müstesna"* buyurdu.

٤٢٩١- حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ عَجِبٍ، وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالا: ثنا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنْ هَارُونَ بْنِ رِئَابٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يُبْعَثُ أَهْلُ الْجَنَّةِ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فِي مِيلادِ ثَلاثٍ وَثَلاثِينَ سَنَةً مُرْدًا مُكَحَّلِينَ، ثُمَّ يُذْهَبُ بِهِمْ إِلَى شَجَرَةٍ فِي الْجَنَّةِ فَيُكْسَوْنَ مِنْهَا لا تَبْلَى ثِيَابُهُمْ وَلا يَفْنَى شَبَابُهُمْ "، رَوَاهُ غَيْرُهُ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنْ هَارُونَ، فَقَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أَنَسًا يذْكُرُهُ [٥٥/٣]

4291- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cennet halkı Hz. Âdem'in suretinde, otuz üç yaşında ve sürmeli olarak diriltilirler. Sonra Cennetteki bir ağaca götürülüp eskimeyen bir giysi giydirilirler ve onlar ihtiyarlamazlar."*[1]

٤٢٩٢- حَدَّثَنَا أَبِي، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، ثَنَا رِيَاحُ بْنُ عَمْرٍو، ثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، عَنْ زِيَادٍ النُّمَيْرِيِّ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ مَثَّلَ اللَّهُ لِكُلِّ قَوْمٍ آلِهَتَهُمُ الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَهَا فَيَتَّبِعُونَهَا، وَيَبْقَى الْمُوَحِّدُونَ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (4893) ve *M. es-Sağîr* (2/140).

فَيَقُولُ اللَّهُ: لِمَ لا تَذْهَبُونَ حَيْثُ يَذْهَبُ النَّاسُ؟ قَالُوا: إِنَّ لَنَا رَبًّا كُنَّا نَعْبُدُهُ، قَالَ: هَلْ رَأَيْتُمُوهُ؟، قَالُوا: لا، قَالَ: فَكَيْفَ عَبَدْتُمْ مَا لَمْ تَرَوْهُ؟، قَالُوا: أَنْزَلَ عَلَيْنَا الْكِتَابَ وَبَعَثَ إِلَيْنَا الرُّسُلَ فَآمَنَّا بِكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ، قَالَ: فَهَلْ تَعْرِفُونَ رَبَّكُمْ إِذَا رَأَيْتُمُوهُ؟، قَالُوا: إِنْ شَاءَ عَرَّفَنَا نَفْسَهُ، قَالَ: فَيَتَجَلَّى لَهُمْ تَعَالَى فَيَخِرُّونَ لَهُ سُجَّدًا فَيَفْدِي كُلَّ وَاحِدٍ بِكَافِرٍ مِنَ الْكُفَّارِ فَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَالِحٍ، وَرِيَاحٍ [١٩٧/٦]

4292- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü her topluluğa ibadet ettikleri ilahlar gösterilir ve onun peşinden giderler. Geriye muvahhidler kalınca Allah: «İnsanların gittiği yere neden gitmiyorsunuz?» diye sorar. Onlar: «Bizim ibadet ettiğimiz Rabbimiz vardı» karşılığını verince, Allah: «Onu gördünüz mü?» diye sorar. Onlar: «Hayır» cevabını verince, Allah: «Görmediğinize nasıl ibadet ettiniz?» diye sorar. Onlar: «Bize Kitab'ı indirdi, peygamberlerini indirdi ve biz de kitaplarına ve peygamberlerine iman ettik» derler. Allah: «Rabbinizi görürseniz tanır mısınız?» diye sorunca: «Eğer isterse kendini bize tanıtır» derler. Allah, onlara tecelli edince secdeye kapanırlar. Sonra onlardan her birinin yerine kâfirlerden biri cehenneme konulup onlar cennete girerler."*

Tek kanallı bir hadistir.

Hesap Günü

٤٢٩٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ مَعْبَدٍ، ثنا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ دِينَارٍ الضَّبِّيُّ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْهَجَرِيِّ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ الْكَافِرَ لَيُلْجَمُ بِعَرَقِهِ مِنْ شِدَّةِ ذَلِكَ الْيَوْمِ، يَعْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى، يَقُولَ: يَا رَبِّ أَرِحْنِي وَلَوْ إِلَى النَّارِ "، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ الْغَفَّارِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ،

4293- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet gününün şiddetinden dolayı döktüğü teri kâfirin ağzına kadar gelecek ve: «Ey Rabbim! Cehenneme sokmakla da olsa beni rahatlat» diyecek."*[1]

---

[1] İbn Hibbân (2582).

٤٢٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا أَبُو يَعْلَى الْمَوْصِلِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، ثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عِيسَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ الْعَارَ وَالتَّخْزِيَةَ لَتَبْلُغُ مِنِ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَوْمَ يَقُومُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ مَا يَتَمَنَّى أَنْ يَنْصَرِفَ بِهِ وَقَدْ عَلِمَ أَنَّهُ، إِنَّمَا يَنْصَرِفُ بِهِ إِلَى النَّارِ " [٦/٢١٠]

4294- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; Âdemoğlu kıyamet günü Allah'ın huzurunda durduğunda, utanç ve zilletten öyle bir duruma düşecek ki, cehenneme gireceğini bilmesine rağmen oradan ayrılmayı (ve cehennemi) isteyecek."*[1]

٤٢٩٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، ثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلامٍ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ،، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ قَالَ أَبُو عِمْرَانَ: أَرْبَعَةٌ، وَقَالَ ثَابِتٌ: رَجُلانِ فَيُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ فَيُؤْمَرُ بِهِمِ إِلَى النَّارِ فَيَلْتَفِتُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، يَا رَبِّ، قَدْ كُنْتُ أَرْجُو إِذَا أَخْرَجْتَنِي مِنْهَا لا تُعِيدُنِي فِيهَا، قَالَ: فَيُنَجِّيهِ مِنْهَا " [٦/٢٥٣]

4295- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cehennemden* -Ebû İmrân rivayetinde- *dört* –Sâbit'in rivayetinde ise *iki- adam çıkıp Rablerinin huzuruna getirilecekler ve tekrar cehenneme atılmaları emredilecek. Bunun üzerine biri dönüp: «Ey Rabbim, ey Rabbim! Beni oradan çıkarınca bir daha sokmamanı ümit etmiştim» diyecek. Bunun üzerine Allah onu cehennemden kurtaracak."*[2]

٤٢٩٦- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: ثنا عَفَّانُ، وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ كَيْسَانَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، وَعَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، قَالُوا: ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلامٍ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: ثنا ثَابِتٌ، وَأَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يَخْرُجُ

---

[1] Hâkim (4/577) ve İbn Hibbân (2582).

[2] Müslim (192) ve Ahmed (3/221).

مِنَ النَّارِ، قَالَ أَبُو عِمْرَانَ: أَرْبَعَةٌ، وَقَالَ ثَابِتٌ: رَجُلانِ، فَيُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ، فَيُؤْمَرُ بِهِمْ إِلَى النَّارِ، فَيَلْتَفِتُ أَحَدُهُمْ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، قَدْ كُنْتُ أَرْجُو إِذْ أَخْرَجْتَنِي مِنْهَا أَلا تُعِيدَنِي فِيهَا، فَيُنَجِّيهِمُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهَا "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ، أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ فِي كِتَابِهِ، عَنْ هُدْبَةَ، عَنْ حَمَّادٍ، وَأَخْرَجَهُ الإِمَامُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ فِي مُسْنَدِهِ، عَنْ عَفَّانَ، عَنْ حَمَّادٍ [٣١٥/٢]

4296- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cehennemden* -Ebû İmrân'ın dediğine göre- *dört* –Sâbit'in bildirdiğine göre ise iki- *adam çıkıp rablerinin huzuruna getirilecekler ve tekrar cehenneme atılmaları emredilecek. Bunun üzerine biri dönüp: «Ey Rabbim! Beni oradan çıkarınca bir daha sokmamanı ümit etmiştim" diyecek. Bunun üzerine Allah onu cehennemden kurtaracak."*

İmam Ahmed ve Müslim'in rivayet ettikleri sahih bir hadistir.

٤٢٩٧- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ، ثَنَا مُوسَى، ثَنَا كَامِلُ بْنُ طَلْحَةَ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يُؤْتَى بِالرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَيُقَالُ: يَا ابْنَ آدَمَ كَيْفَ وَجَدْتَ مَنْزِلَكَ؟، فَيَقُولُ: أَيْ رَبِّ خَيْرُ مَنْزِلٍ، فَيَقُولُ: سَلْ وَتَمَنَّ، فَيَقُولُ: مَا أَسْأَلُ وَلا أَتَمَنَّى، إِلا أَنْ تَرُدَّنِي إِلَى الدُّنْيَا فَأُقْتَلَ فِي سَبِيلِكَ عَشْرَ مَرَّاتٍ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ وَيُؤْتَى بِالرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَيُقَالُ: يَا ابْنَ آدَمَ كَيْفَ وَجَدْتَ مَنْزِلَكَ؟، فَيَقُولُ: أَيْ رَبِّ شَرُّ مَنْزِلٍ، فَيَقُولُ: أَتَفْتَدِي مِنْهُ بِطِلاعِ الأَرْضِ مِنْ ذَهَبٍ؟، فَيَقُولُ: أَيْ رَبِّ نَعَمْ، فَيَقُولُ: كَذَبْتَ، قَدْ سُئِلْتَ أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ وَأَيْسَرَ فَلَمْ تَفْعَلْ فَيُرَدُّ إِلَى النَّارِ " [٢٠٣/٦]

4297- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cennet ahalisinden biri getirilir ve: «Ey Âdemoğlu! Yerini nasıl buldun?» denilir. O: «Ey Rabbim! En hayırlı yer» cevabını verince, Allah: «İste ve temenni et» buyurur. Kul: «Hiçbir şey istemem ve temenni etmem. Sadece beni tekrar dünyaya döndürmeni ve senin yolunda on defa öldürülmeyi isterim.» Kul bunu şehitlere verilen üstünlüklerden dolayı ister.*

Sonra cehennemliklerden biri getirilir ve: «Ey Âdemoğlu! Yerini nasıl buldun?» diye sorulur. O: «Ey Rabbim! En kötü yerdir» cevabını verince, Allah: «Yeryüzü dolusunca altın karşılığı oradan kurtulmak ister misin?» buyurur. O: «Evet ey Rabbim» karşılığını verince Allah: «Yalan söyledin. Senden bundan

daha az ve basiti istendiği halde yapmamıştın» buyurur ve bu kişi tekrar cehenneme götürülür."[1]

٤٢٩٨- مَا حَدَّثَنَاهُ أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، قَالَ: ثنا حَامِدُ بْنُ شُعَيْبٍ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: ثنا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ، وَحَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ خَالِدٌ فِي حَدِيثِهِ، يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: " لأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا، لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ، أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَقَدْ سَأَلْتُكَ مَا هُوَ أَهْوَنُ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لا تُشْرِكَ بِي فَأَبَيْتَ إِلا أَنْ تُشْرِكَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، عَنْ قَيْسِ بْنِ حَفْصٍ الدَّارِمِيِّ، عَنْ خَالِدِ بْنِ الْحَارِثِ، وَأَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ، عَنْ بُنْدَارٍ، عَنْ غُنْدَرٍ، وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُعَاذٍ، عَنْ أَبِيهِ [٢/٣١٥]

4298- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, cehennemliklerin en hafif azabı görenine: «Yeryüzündeki her şey senin olsa, kurtulman için verir miydin?» diye sorar. O: «Evet» cevabını verince, Allah: «Sen Âdem'in sulbündeyken ben senden bundan daha basitini istemiştim. Bana hiçbir şeyi ortak koşmamanı istemiştim ancak sen ortak koşmuştun» buyurur."*[2]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٢٩٩- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْمُعَدِّلُ، وَالْحَسَنُ بْنُ عِلانَ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: ثنا مُطَهَّرُ بْنُ الْحَكَمِ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ، قَالَ: ثنا أَبِي، ثَنَا مَطَرٌ الْوَرَّاقُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يُقَالُ لِلْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ مِلْءُ الأَرْضِ ذَهَبًا أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ يَا رَبِّ، فَيُقَالُ: كَذَبْتَ، فَقَدْ سُئِلْتَ مَا هُوَ أَهْوَنُ مِنْ ذَلِكَ فَأَبَيْتَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ، وَأَبِي عِمْرَانَ، عَنْ أَنَسٍ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَطَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِيهِ عَنْهُ [٣/٧٧]

---

[1] Ahmed (3/131, 207, 239) ve Nesâî (2/75).

[2] Buhârî (6538, 6557) ve Müslim (2805).

4299- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü kâfire: «Yeryüzü dolusunca altının olsaydı, kurtulman için verir miydin?» diye sorulur. O: «Evet, ey Rabbim» cevabını verince, ona: «Yalan söyledin. Senden bundan daha basiti istenmesine rağmen kabul etmemiştin» denir."* [1]

Tek kanallı bir hadistir. Başka sahih bir yolla Enes'ten rivayet olunmuştur

Hesap ve Mizan

٤٣٠٠- ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثَنَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ، ثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " يُؤْتَى بِابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُوقَفُ بَيْنَ كِفَّتَي الْمِيزَانِ وَيُوكَلُ بِهِ مَلَكٌ، فَإِنْ ثَقُلَ مِيزَانُهُ نَادَى الْمَلَكُ بِصَوْتٍ يُسْمِعُ الْخَلائِقَ سَعِدَ فُلانٌ سَعَادَةً لا يَشْقَى بَعْدَهَا أَبَدًا، وَإِنَّ خَفَّ مِيزَانُهُ نَادَى الْمَلَكُ بِصَوْتٍ يُسْمِعُ الْخَلائِقَ شَقِيَ فُلانٌ شَقَاوَةً لا يَسْعَدُ بَعْدَهَا أَبَدًا "، تَفَرَّدَ بِهِ دَاوُدُ، عَنْ صَالِحٍ، عَنْ جَعْفَرٍ، وَرُوِيَ عَنْ دَاوُدَ، عَنْ صَالِحٍ، عَنْ ثَابِتٍ، وَمَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنْ أَنَسٍ،

4300- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü Âdemoğlu getirilip Mizan'ın kefeleri arasında durdurulur ve bir melek ona görevlendirilir. Eğer sevap kefesi ağır gelirse o melek bütün mahlukatın duyacağı şekilde: «Filânca öyle bir mutlu oldu ki bundan sonra ebediyen bedbaht olmayacak» diye seslenir. Eğer hayır terazisi hafif gelirse yine o melek bütün mahlukatın duyacağı şekilde: «Filânca öyle bir bedbaht oldu ki bundan sonra ebediyen mutlu olmayacak» diye seslenir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٠١- حدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ رَاشِدٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَارِثِ، ثَنَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ، ثَنَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ، عَنْ ثَابِتٍ، وَمَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنْ أَنَسٍ، يَرْفَعُهُ، قَالَ: " يُؤْتَى بِالْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُوقَفُ بَيْنَ كِفَّتَي الْمِيزَانِ " فَذَكَرَهُ [٦/١٧٤]

---

[1] Müslim (2806) ve Ahmed (3/291).

4301- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde kul getirilip Mizan'ın iki kefesi önünde durdurulur..."* Sonrasında ravi söz konusu hadisi aktarır.

٤٣٠٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا فُضَيْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَلَطِيُّ، قَالَ: ثنا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ، قَالَ: ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمَّازٍ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يُؤْتَى بِعَمَلِ الْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيُوضَعُ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ فَلا يَرْجَحُ، حَتَّى يُؤْتَى بِصَحِيفَةٍ مَخْتُومَةٍ مِنْ يَدِ الرَّحْمَنِ ﷻ فَتُوضَعُ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ فَتَرْجَحُ وَهُوَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ثَابِتٍ، تَفَرَّدَ بِهِ الْهَيْثَمُ بْنُ حُمْرَانَ وَهُوَ بَصْرِيٌّ قَاصٌّ [٢/٣٣٣]

4302- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet günü kulun ameli getirilip Mizan'ın kefesine konulur. Ancak iyilik kefesi ağır basmaz. Rahman'ın bizzat eliyle mühürlenmiş bir kağıt getirilip konulunca da bu kefe daha ağır basar. Bu kağıtta da «Lâ ilâhe illallâh» yazılıdır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٠٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا أَبُو دَاوُدَ، ثَنَا الرَّبِيعُ، عَنْ يَزِيدَ، ثنا أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الظُّلْمُ ثَلاثَةٌ: فَظُلْمٌ لا يَتْرُكُهُ اللَّهُ، وَظُلْمٌ يُغْفَرُ، وَظُلْمٌ لا يُغْفَرُ، فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لا يُغْفَرُ فَالشِّرْكُ لا يَغْفِرُهُ اللَّهُ، وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يُغْفَرُ فَظُلْمُ الْعَبْدِ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَبِّهِ، وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لا يُتْرَكُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ فَيَقْتَصُّ اللَّهُ بَعْضَهُمْ مِنْ بَعْضٍ " [٦/٣٠٨]

4303- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zulümler üç çeşittir. Biri karşılıksız bırakılmayan zulümdür. İkincisi bağışlanan zulümdür. Üçüncüsü ise bağışlanmayan zulümdür. Bağışlanmayan zulüm şirktir ki, Allah böylesi bir zulmü asla bağışlamaz. Bağışlanan zulüm ise kulun, Rabbi ile arasında olan bir hususta kendisine yaptığı zulümdür. Karşılıksız bırakılmayan zulüm ise, kulun kula yaptığı zulümdür ki Allah mutlaka birinin hakkını diğerinden alır."*

٤٣٠٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالا: ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ﷺ: " رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً كَانَتْ عِنْدَهُ مُظْلِمَةٌ لأَخِيهِ فِي أَرْضٍ أَوْ مَالٍ، فَلْيَأْتِهِ فَلْيَتَحَلَّلْهُ قَبْلَ أَنْ يُؤْخَذَ مِنْهُ، وَلَيْسَ ثَمَّ دِينَارٌ وَلا دِرْهَمٌ، فَإِنْ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ حَسَنَاتِهِ لِصَاحِبِهِ، وَإِلا أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ فَطُرِحَ عَلَيْهِ "، صَحِيحٌ فِي الْمُوَطَّأِ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زَيْدٍ، عَنْ مَالِكٍ، وَرَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ مَالِكٍ مِثْلَهُ، وَخَالَفَ إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرْوِيُّ، وَأَصْحَابُ مَالِكٍ فِيهِ، فَقَالَ: عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي، ثَنَا إِسْحَاقُ الْفَرْوِيُّ، ثَنَا مَالِكٌ بِهِ [٦/٣٤٣]

4304- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Tarla veya mal konusunda kardeşine haksızlığı olan kişiye Allah merhamet etsin. Bu kişiye bu haksızlığı (kıyamet gününde) ödetilmeden gitsin ve helallik istesin. Zira o günde ödeme için ne dinar, ne de dirhem vardır. Şayet iyilikleri varsa alınıp hakkını yediği kişiye verilir. İyilikleri yoksa da hakkını yediği kişinin kötülüklerinden alınıp kendisine yüklenir."*

Muvattâ'da yer alan sahih bir hadistir.

٤٣٠٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، فِي جماعة، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ "، رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، وَعِصَامُ بْنُ يَزِيدَ جَبْرٌ، وَغَيْرُهُمَا عَنِ الثَّوْرِيِّ، وَاخْتُلِفَ عَلَى الثَّوْرِيِّ فِيهِ مِنْ وُجُوهٍ [٧/٨٧] [٧/١٢٧]

4305- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet gününde insanlar arasında hükmü verilecek ilk davalar kan davaları olacaktır"* buyurmuştur.

٤٣٠٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَنْدَهْ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا مِهْرَانُ، ثنا سُفْيَانُ، ثنا مَنْصُورٌ، عَنْ شَقِيقٍ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَوَّلُ مَا يُقْضَى فِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الدِّمَاءُ " [٧/٨٨]

4306- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet gününde hükmü verilecek ilk davalar kan davaları olacaktır"* buyurmuştur.

٤٣٠٧- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَنْدَهْ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عِصَامٍ، عَنْ أَبِيهِ، وَالأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ سُفْيَانُ: لا أَعْلَمُهُ إِلا رَفَعَهُ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ " [٧/٨٨]

4307- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet gününde insanlar arasında hükmü verilecek ilk davalar kan davaları olacaktır"* buyurmuştur.

٤٣٠٨- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، ثنا مَخْلَدُ بْنُ مَالِكٍ، ثنا مِسْكِينُ بْنُ بُكَيْرٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي كَثِيرٍ الزُّبَيْدِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " تَجْتَمِعُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيُقَالُ: أَيْنَ فُقَرَاءُ هَذِهِ الأُمَّةِ وَمَسَاكِينُهَا؟ فَيَقُومُونَ، فَيُقَالُ لَهُمْ: مَاذَا عَمِلْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا ابْتُلِينَا فَصَبَرْنَا، وَوَلَّيْتَ الأُمُورَ وَالسُّلْطَانَ غَيْرَنَا، فَيَقُولُ اللَّهُ ﷻ: صَدَقْتُمْ، فَيَدْخُلُونَ الجَنَّةَ قَبْلَ النَاسِ بِزَمَانٍ، وَتَبْقَى شِدَّةُ الْحِسَابِ عَلَى ذَوِي الأَمْوَالِ وَالسُّلْطَانِ "، قَالُوا: فَأَيْنَ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: " يُوضَعُ لَهُمْ كَرَاسِيُّ مِنْ نُورٍ، مُظَلَّلٌ عَلَيْهِمُ الْغَمَامُ، يَكُونُ ذَلِكَ الْيَوْمُ أَقْصَرَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ مِنْ سَاعَةٍ مِنْ نَهَارٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ شُعْبَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ مِسْكِينُ بْنُ بُكَيْرٍ [٧/٢٠٦]

4308- Abdullah b. Amr bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet gününde bir araya toplandığınızda: «Bu ümmetin fakirleri ve miskinleri nerede?» diye seslenilir. Bunlar kalktıklarında onlara: «Ne yaptınız?» diye sorulur. «Rabbimiz! Maruz kaldığımız belalara sabrettik. Malları ve yönetimi de başkalarına verdin» dediklerinde, Allah: «Doğru söylüyorsunuz» buyurur. Sonra diğer insanlardan bir süre önce cennete girerler. Ağır hesap da mal ve güç sahibi insanlara kalır."*

Ashâb: "Ey Allah'ın Resûlü! O zaman müminler nerede olacak?" diye sorunca: *"Onlara nurdan tahtlar kurulacak, bulutlar altında gölgeleneceklerdir. Hesap günü müminler için günün çok az bir kısmı kadar kısa gelecektir"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٠٩- أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الشَّافِعِيُّ، فِي كِتَابِهِ، وثني عَنْهُ مَنْصُورُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حُمَيْدٍ الْمُعَدِّلُ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ دَاوُدَ، ثنا شَقِيقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَبُو هَاشِمٍ الإِيْلِيُّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا ابْنَ آدَمَ، لا تَزَالُ قَدَمُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ ﷻ حَتَّى تُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعَةٍ: عَنْ عُمُرِكَ فِيمَا أَفْنَيْتَهُ، وَعَنْ جَسَدِكَ فِيمَا أَبْلَيْتَهُ، وَمَالَكَ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبْتَهُ، وَأَيْنَ أَنْفَقْتَهُ " [٨/٧٣]

4309- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ey Âdemoğlu! Kıyamet gününde dört şeyin hesabını verene kadar Allah'ın huzurunda duracak bir yere ayrılmayacaksın. Bu dört şey de ömrünü ne ile geçirdiğin, bedenini nasıl tükettiğin, malını nereden kazandığın ve bu malı nerede harcadığındır."*

٤٣١٠- ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ.ح وثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ.ح وثنا أَبُو عَمْرٍو، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا حِبَّانُ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ، عَنْ خَالِدِ بْنِ أبي عِمْرَانَ، عَنْ أَبِي عَيَّاشٍ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنْ شِئْتُمْ أَنْبَأْتُكُمْ بِأَوَّلِ مَا يَقُولُ اللَّهُ ﷻ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَبِأَوَّلِ مَا يَقُولُونَ: قَالَوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ لِلْمُؤْمِنِينَ: " قَدْ أَحْبَبْتُمْ لِقَائِي؟ " فَيَقُولُونَ: نَعَمْ يَا رَبَّنَا، فَيَقُولُ: " لِمَ؟ " فَيَقُولُونَ: رَجَوْنَا عَفْوَكَ وَرَحْمَتَكَ، فَيَقُولُ: " إِنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ لَكُمْ رَحْمَتِي "، لا يُعْرَفُ لَهُ رَاوٍ غَيْرَ مُعَاذٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ، عَنْ خَالِدٍ [٨/١٧٩]

4310- Muâz b. Cebel bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İsterseniz Allah'ın kıyamet gününde müminlere ilk soracağı şeyi ve onların vereceği cevabı size söyleyeyim"* buyurunca, ashâb: "Ey Allah'ın Resûlü! Tabi ki söyle" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah müminlere: «Bana kavuşmayı istiyordunuz değil mi?» diye sorunca: «Rabbim! Evet, istiyorduk» derler. Allah: «Neden?» diye sorunca: «Çünkü bağışlamanı ve rahmetini bekliyorduk» derler. Bunun üzerine Allah: «Ben de rahmetimi size veriyorum» buyurur."*

٤٣١١- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ فَضْلَوَيْهِ النَّيْسَابُورِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُنَازِلٍ، ثنا حَمْدُونُ بْنُ أَحْمَدَ الْقَصَّارُ، ثنا إِبْرَاهِيمُ الزَّارِعُ، ثنا ابْنُ نُمَيْرٍ، عَنِ

الأَعْمَشِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ، عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلاهُ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ؟ وَأَيْنَ وَضَعَهُ؟ وَعَنْ عِلْمِهِ، مَا عَمِلَ فِيهِ؟ " [١٠/٢٣١]

4311- Ebû Berze el-Eslemî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde dört şeyin hesabını vermeden kul Allah'ın huzurundan ayrılmayacaktır. Bu dört şey de ömrünü ne ile geçirdiği, bedenini nasıl tükettiği, malını nereden kazanıp nerede harcadığı ve ilmiyle ne kadar amel ettiğidir."*

٤٣١٢- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّافِقِيُّ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ بَكَّارٍ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ التُّسْتَرِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ السَّمَّاكِ، يَقُولُ: أَخْبَرَنِي الأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ شَقِيقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْ عَبْدٍ يَخْطُو خُطْوَةً إِلا سُئِلَ عَنْهَا، مَا أَرَادَ بِهَا [١/٣٧٦] "

4312- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kul, attığı her bir adımdan ve bu adımı ne diye attığından yana hesaba çekilecektir"* buyurmuştur.

٤٢١٢/أ- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الصَّابُونِيُّ الرَّافِقِيُّ، أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْقُشَيْرِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ السَّمَّاكِ، يَقُولُ: أَخْبَرَنِي الأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا مِنْ عَبْدٍ يَخْطُو خُطْوَةً إِلا سُئِلَ عَنْهَا، وَمَا أَرَادَ بِهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ السَّمَّاكِ وَاسْمُهُ مُحَمَّدٌ وَهُوَ الْوَاعِظُ الْكُوفِيُّ [٤/١٠٧] [٨/٢١١]

4312/a- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kul, attığı her bir adımdan ve bu adımı ne diye attığından yana hesaba çekilecektir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣١٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ مُسَاوِرٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ، ثنا وَكِيعٌ، ثنا دَاوُدَ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ جُدْعَانَ، عَنْ جَدَّتِهِ أُمِّ سَلَمَةَ،

قَالَتْ: دَعَا النَّبِيُّ ﷺ وَصِيفَةً لَهُ فَأَبْطَأَتْ عَلَيْهِ، فَقَالَ: " لَوْلا مَخَافَةُ اللومِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لأَوْجَعْتُكِ بِهَذَا السِّوَاكِ "، دَاوُدَ هُوَ أَخُو شَفِيقِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، وَابْنُ جُدْعَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ جُدْعَانَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ دَاوُدَ [٣٧٨/٨]

4313- Ümmü Seleme bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçisini çağırınca gelmekte gecikti. Bunun üzerine: *"Şayet kıyamet gününde bundan dolayı kınanacak olmaktan endişe etmeseydim, şu misvakla acıtacak bir şekilde sana vururdum"* buyurdu.

٤٣١٤- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ، قَالَ: ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ.ح وَحَدَّثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحَسَنِ الْمُعَدِّلُ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، قَالا: ثنا أَبُو شِهَابٍ عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ نَافِعٍ الْحَنَّاطُ، قَالَ: ثنا الأَعْمَشُ، عَنِ ابْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " وَيْلٌ لِلْمَالِكِ مِنَ الْمَمْلُوكِ، وَوَيْلٌ لِلْمَمْلُوكِ مِنَ الْمَالِكِ، وَوَيْلٌ لِلشَّدِيدِ مِنَ الضَّعِيفِ، وَوَيْلٌ لِلضَّعِيفِ مِنَ الشَّدِيدِ، وَوَيْلٌ لِلْغَنِيِّ مِنَ الْفَقِيرِ، وَوَيْلٌ لِلْفَقِيرِ مِنَ الْغَنِيِّ " [٥٥/٥]

4314- İbn Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Kıyamet gününde) kölesinden yana efendinin vay haline! Efendisinden yana kölenin vay haline! Zayıftan yana güçlünün vay haline! Güçlüden yana zayıfın vay haline! Fakirden yana zenginin vay haline! Zenginden yana fakirin vay haline!"*

٤٣١٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ حَمَّادٍ الرَّمْلِيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا بِشْرُ بْنُ عَوْنٍ، عَنْ بَكَّارِ بْنِ تَمِيمٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يَبْعَثُ اللَّهُ عَبْدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا ذَنْبَ لَهُ، فَيَقُولُ اللَّهُ: بِأَيِّ الأَمْرَيْنِ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَنْ أَجْزِيَكَ: بِعَمَلِكَ أَوْ بِنِعْمَتِي عِنْدَكَ، قَالَ: يَا رَبِّ، إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي لَمْ أَعْصِكَ، قَالَ: خُذُوا عَبْدِي بِنِعْمَةٍ مِنْ نِعَمِي، فَمَا تَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ إِلا اسْتَغْرَقَتْهَا تِلْكَ النِّعْمَةُ، فَيَقُولُ: رَبِّ، بِنِعْمَتِكَ وَرَحْمَتِكَ، فَيَقُولُ: بِنِعْمَتِي وَرَحْمَتِي، وَيُؤْتَى بِعَبْدٍ مُحْسِنٍ فِي نَفْسِهِ، لا يَرَى أَنَّ لَهُ ذَنْبًا، فَيَقُولُ لَهُ: هَلْ كُنْتَ تُوَالِي أَوْلِيَائِي؟ قَالَ: كُنْتُ مِنَ النَّاسِ سِلْمًا، قَالَ: فَهَلْ كُنْتَ تُعَادِي أَعْدَائِي؟ قَالَ: رَبِّ لَمْ يَكُنْ بَيْنِي وَبَيْنَ أَحَدٍ شَيْءٌ، فَيَقُولُ

اللَّهُ ﷻ: لا يَنَالُ رَحْمَتِي مَنْ لَمْ يُوَالِي أَوْلِيَائِي، وَيُعَادِي أَعْدَائِي "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَكْحُولٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ بِشْرٍ عَنْ بَكَّارٍ [١٨٦/٥]

4315- Vâsile b. el-Eska'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde Allah günahı olmayan kulu dirilttikten sonra ona: «Seni nasıl hesaba çekmemi istersin? Ameline göre mi, yoksa verdiğim nimetlere göre mi?» diye sorar. Kul: «Rabbim! Sana isyan etmediğimi biliyorsun» der. Allah: «Kulumu verdiğim nimetlere göre hesaba çekin» buyurunca yaptığı her bir iyi şeye karşılık bir nimetin olduğu görülür. Kul: «Rabbim! Nimetin ve rahmetinle beni hesaba çek» deyince, Allah: «O zaman nimetim ve rahmetimle seni hesaba çekeceğim» buyurur.*

Sonra kendince iyi olan ve günahsız olduğunu düşünen kişi getirilir. Allah ona: «Benim dostlarımı dost edindin mi?» diye sorunca: «Ben herkesle barışık olan biriydim» der. Ona: «Düşmanlarıma düşman oldun mu?» diye sorunca: «Rabbim! Hiç kimseyle bir sorunum yoktu» der. Bunun üzerine Allah: «Dostlarımı dost, düşmanlarımı da düşman edinmeyenler rahmetime nail olamaz» buyurur."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣١٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ الْحَافِظُ، ثنا أَبُو هَمَّامٍ، وَأَبُو طَالِبٍ، قَالا: ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ بَحِيرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لَوْ أَنَّ رَجُلا يخِرُّ عَلَى وَجْهِهِ مِنْ يَوْمِ وُلِدَ إِلَى يَوْمِ يَمُوتُ فِي مَرْضَاةِ اللَّهِ لَحَقَّرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ خَالِدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ بَقِيَّةُ عَنْ بَحِيرٍ [٢١٩/٥]

4316- Utbe b. Abd'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi Allah rızası için doğduğu günden yaşlanıp öldüğü güne kadar yüz üstü yerde sürülecek olsa dahi kıyamet gününde bunu değersiz görecektir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣١٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا السَّرِيُّ بْنُ سَهْلٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رُشَيْدٍ، قَالَ: ثنا مَجَاعَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ جَابِرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " يُؤْتَى بِالشَّهِيدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُنْصَبُ لِلْحِسَابِ، ثُمَّ يُؤْتَى بِأَهْلِ الْبَلاءِ فَلا يُنْصَبُ لَهُمْ

مِيزَانٌ، وَلا يُنْشَرُ لَهُمْ دِيوَانٌ، فَيُصَبُّ لَهُمُ الأَجْرُ صَبًّا، حَتَّى أَنَّ أَهْلَ الْعَافِيَةِ لَيَتَمَنَّوْنَ فِي الْمَوْقِفِ أَنَّ أَجْسَادَهُمْ قُرِضَتْ بِالْمَقَارِيضِ مِنْ حُسْنِ ثَوَابِ اللَّهِ ﷻ لَهُمْ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ، وَقَتَادَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ مُجَّاعَةُ [٩١/٣]

4317- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Kıyamet gününde şehit getirilip hesap için huzurda durdurulur. Sonra musibetlere maruz kalanlar (ve buna sabredenler) getirilir. Bunlar için ise ne Mizan kurulur, ne de amel deflerleri açılır. Nimetler üzerlerine adeta dökülür. Allah'ın onlara verdiği bu mükafatların güzelliğini gören sağlıklı kişiler bedenlerinin makaslarla parça parça olmasını temenni ederler."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣١٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْعَرَةَ، قَالَ: ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَبَانَ، عَنِ الْغِطْرِيفِ أَبِي هَارُونَ، عَنْ جَابِرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ عَنِ الرُّوحِ الأَمِينِ، قَالَ: " يُؤْتَى بِحَسَنَاتِ الْعَبْدِ وَسَيِّئَاتِهِ، فَيَقُصُّ بَعْضُهَا بِبَعْضٍ، فَإِذَا بَقِيَتْ حَسَنَةٌ وَسَّعَ اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ، وَالْغِطْرِيفِ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ الْحَكَمُ بْنُ أَبَانَ الْعَدَنِيُّ [٩١/٣]

4318- İbn Abbâs, Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem), **o da Ruhu'l-Emîn'den bildirir:** *"(Kıyamet gününde) kulun iyilikleri ile kötülükleri karşı karşıya getirilir ve her bir kötülük bir iyiliği götürür. Şayet geriye iyilik kalırsa Allah ona cennette bolluk verir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣١٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالا: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَارِثِ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ التَّمَّارُ، قَالَ: ثنا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنْ شَقِيقٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: يَجِيءُ الرَّجُلُ آخِذًا بِيَدِ الرَّجُلِ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، هَذَا قَتَلَنِي، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: " لِمَ قَتَلْتَهُ؟ فَيَقُولُ: لِتَكُونَ الْعِزَّةُ لَكَ، قَالَ: فَيَقُولُ: فَإِنَّهَا لِي، قَالَ: وَيَجِيءُ الرَّجُلُ آخِذًا بِيَدِ الرَّجُلِ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، قَتَلَنِي هَذَا، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: لِمَ قَتَلْتَهُ؟ فَيَقُولُ: لِتَكُونَ الْعِزَّةُ لِفُلانٍ،

فَيَقُولُ: إِنَّهَا لَيْسَتْ لَهُ، بُؤْ بِذَنْبِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ، عَنِ الأَعْمَشِ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا ابْنُهُ مُعْتَمِرٌ، وَرَوَاهُ عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ، عَنْ مُعْتَمِرٍ، مِثْلَهُ

4319- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Kıyamet gününde) biri, diğerinin elinden tutmuş bir şekilde gelir ve: «Rabbim! Bu beni öldürdü» der. Allah: «Onu neden öldürdün?» diye sorunca, öldüren kişi: «İzzet senin olsun diye onu öldürdüm» karşılığını verir. Allah: «İzzet zaten benimdir» buyurur. Sonra başka biri, birinin elinden tutmuş bir şekilde gelir ve: «Rabbim! Bu beni öldürdü» der. Allah: «Onu neden öldürdün?» diye sorunca, katil: «İzzet filan kişinin olsun diye onu öldürdüm» karşılığını verir. Allah: «İzzet onun olacak değildir! Şimdi onun günahlarını yüklen bakalım!» buyurur."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٢٠-حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نَاجِيَةَ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ الْعُرُوقِيُّ، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ عَاصِمِ بْنِ مُعْتَمِرٍ، مِثْلَهُ [١٤٧/٤]

4320- Başka bir kanalla bir öncekinin aynısı bildirilmiştir.

٤٣٢١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ، ثَنَا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ، ثَنَا شَرِيكٌ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ زَاذَانَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكَفِّرُ الْخَطَايَا كُلَّهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلا الدَّيْنَ، يُؤْتَى بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَإِنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَيُقَالُ لَهُ: أَدِّ أَمَانَتَكَ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، لا أَقْدِرُ عَلَيْهَا، قَدْ ذَهَبَتْ عَنِّي الدُّنْيَا، قَالَ: فَيَقُولُ: انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى الْهَاوِيَةِ، فَبِئْسَتِ الأُمُّ، وَبِئْسَتِ الْمُرَبِّيَةُ، فَيُلْقَى فِيهَا فَيَهْوِي حَتَّى يَبْلُغَ قَعْرَهَا، قَالَ: وَيُمَثَّلُ مَعَهُ أَمَانَتُهُ، فَيَحْتَمِلُهَا، ثُمَّ يَصْعَدُ حَتَّى إِذَا رَأَى أَنَّهُ نَاجٍ زَلَّتْ مِنْهُ فَهَوَتْ وَهَوَى مَعَهَا أَبَدًا، قَالَ: وَالأَمَانَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ، فِي الْوُضُوءِ، وَالصِّيَامِ، وَالْغُسْلِ مِنَ الْجَنَابَةِ، وَأَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ الْوَدَائِعُ، قَالَ زَاذَانُ: فَلَقِيتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ، فَقُلْتُ لَهُ: أَلا تَسْمَعُ مَا قَالَ أَخُوكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ، فَأَخْبَرْتُهُ بِقَوْلِهِ، فَقَالَ: صَدَقَ، أَلَمْ تَسْمَعِ اللَّهَ تَعَالَى، يَقُولُ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا﴾ "، رَوَاهُ إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ الأَزْرَقُ عَنْ شَرِيكٍ فَرَفَعَهُ [٢٠١/٤]

4321- İbn Mes'ûd der ki: "Allah yolunda öldürülmek, kıyamet gününde borç hariç diğer tüm günahlara kefaret olur. Kıyamet gününde borcu olan

kişi Allah yolunda öldürülmüş olsa bile getirilip: «Borcunu öde!» denilir. Kişi: «Rabbim! Onu ödeme imkânım yok! Zira öldüm!» karşılığını verince, kendisi için: «Onu Hâviye'ye (Cehenneme) götürün! O ne kötü bir ana ve ne kötü bir terbiye edicidir!» denilir. Bu kişi götürülüp Cehenneme atılır. Dibe ulaştığı zaman borcu bir sûrete bürünür. Adam bunu sırtına alıp tırmanmaya çalışır. Tam çıktım ve kurtuldum derken sırtındaki bu emanet geri aşağıya düşer, kendisi de onunla birlikte dibe doğru düşer ve sonsuza kadar bu böyle devam eder. Borç her şeyde olur. Abdest, oruç ve cenâbet durumunda gusletmede de olur. Ancak en ağırı emanet olarak bırakılan şeydedir."

Zâzân der ki: Berâ b. Âzib ile karşılaştığımda ona: "Kardeşin Abdullah b. Mes'ûd'un ne dediğini işittin mi?" diye sordum ve (borç hakkında) söylediklerini aktardım. Berâ şöyle karşılık verdi: "Doğru söylemiş. Allah'ın: **«Allah, emaneti sahiplerine vermenizi emreder»**[1] buyruğunu işitmedin mi?"

٤٣٢٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ، ثَنَا تَمِيمُ بْنُ الْمُنْتَصِرِ، ثَنَا إِسْحَاقُ الأَزْرَقُ، عَنْ شَرِيكٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ زَاذَانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُكَفِّرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا، أَوْ كُلَّ شَيْءٍ، إِلا الأَمَانَةَ، وَالأَمَانَةُ فِي الصَّوْمِ، وَالأَمَانَةُ فِي الْحَدِيثِ، وَأَشَدُّ ذَلِكَ الْوَدَائِعُ "، قَالَ شَرِيكٌ: وَحَدَّثَنِي عَيَّاشٌ الْعَامِرِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِنَحْوٍ مِنْهُ [٢٠١/٤]

4322- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda öldürülmek, kıyamet gününde emanet hariç diğer tüm günahlara kefaret olur. Emanet de oruçta olur, konuşmada olur, ancak en ağırı da kişide bırakılan mallarda olur."*

٤٣٢٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ، ثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ.ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ بْنُ قُتَيْبَةَ الرَّمْلِيُّ، قَالا: ثنا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، ثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنْ هَارُونَ بْنِ أَبِي وَكِيعٍ، قَالَ سَمِعْتُ زَاذَانَ أَبَا عَمْرٍو، يَقُولُ: دَخَلْتُ عَلَى ابْنِ مَسْعُودٍ، فَوَجَدْتُ أَصْحَابَ الْخَزِّ وَالْيَمَنِيَّةِ قَدْ سَبَقُونِي إِلَى الْمَجْلِسِ، فَقُلْتُ: يَا عَبْدَ اللَّهِ مِنْ أَجْلِ أَنِّي رَجُلٌ أَعْمَى أَدْنَيْتَ هَؤُلاءِ وَأَقْصَيْتَنِي، قَالَ: ادْنُ، فَدَنَوْتُ حَتَّى مَا

---

[1] Nisâ Sur. 58

كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ جَلِيسٌ، فَسَمِعْتُهُ، يَقُولُ: " يُؤْخَذُ بِيَدِ الْعَبْدِ وَالأَمَةِ فَيُنْصَبُ عَلَى رُءُوسِ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ: هَذَا فُلانُ بْنُ فُلانٍ، فَمَنْ كَانَ لَهُ حَقٌّ فَلْيَأْتِ إِلَى حَقِّهِ، فَتَفْرَحُ الْمَرْأَةُ أَنْ يَدُورَ لَهَا الْحَقُّ عَلَى ابْنِهَا وَأَخِيهَا، أَوْ عَلَى أَبِيهَا، أَوْ عَلَى زَوْجِهَا "، ثُمَّ قَرَأَ ابْنُ مَسْعُودٍ ﴿فَلا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلا يَتَسَاءَلُونَ﴾، فَيَقُولُ الرَّبُّ تَعَالَى لِلْعَبْدِ: ائْتِ هَؤُلاءِ حُقُوقَهُمْ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، فَنِيَتِ الدُّنْيَا، فَمِنْ أَيْنَ أُوتِيهِمْ، فَيَقُولُ لِلْمَلائِكَةِ: خُذُوا مِنْ أَعْمَالِهِ الصَّالِحَةِ، فَأَعْطُوا كُلَّ إِنْسَانٍ بِقَدْرِ طُلْبَتِهِ، فَإِنْ كَانَ وَلِيًّا لِلَّهِ فَضَلَتْ مِنْ حَسَنَاتِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ خَيْرٍ ضَاعَفَهَا حَتَّى يُدْخِلَهُ بِهَا الْجَنَّةَ، ثُمَّ قَرَأَ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا﴾، وَإِنْ كَانَ عَبْدًا شَقِيًّا، قَالَتِ الْمَلائِكَةُ: يَا رَبِّ، فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ، وَبَقِيَ طَالِبُونَ، فَيَقُولُ لِلْمَلائِكَةِ: خُذُوا مِنْ أَعْمَالِهِمُ السَّيِّئَةِ، فَأَضِيفُوهَا إِلَى سَيِّئَاتِهِ، وَصُكُّوا لَهُ صَكًّا إِلَى النَّارِ "، هَارُونُ بْنُ أَبِي وَكِيعٍ هُوَ ابْنُ عَشْرَةٍ تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ زَاذَانُ، وَرَوَاهُ يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّاءَ الأَنْصَارِيُّ عَنْهُ مُخْتَصَرًا مَرْفُوعًا [٢٠٢/٤]

4323- Zâzân Ebû Amr anlatıyor: İbn Mes'ûd'un yanına girdiğimde ipekli güzel giysiler giyenlerin benden önce meclise geldiklerini ve en önde oturduklarını gördüm. İbn Mes'ûd'a: "Ey Abdullah! Kör biri olduğum için mi beni uzak, onları yakın tuttun" dediğimde: "Yaklaş!" dedi. Aramızda kimse kalmayacak şekilde yanında oturduğumda şöyle dediğini işittim: "Kıyamet gününde önceki ve sonraki tüm insanlar bir yerde toplandığı zaman biri öne çıkarılır ve Allah tarafından biri: «İşte filan oğlu filan önünüzde. Kimin bunda hakkı varsa gelip alsın» diye seslenir. Bu çağrı üzerine kadın az da olsa oğlu veya kardeşi veya babası veya kocası üzerinde bir hakkının olmasını arzu edecek ve sırası geldiğinde bunu almaya sevinecektir."

Sonra İbn Mes'ûd: **"İşte o gün ne aralarında soy sop yakınlığı kalacak, ne de birbirlerini arayıp soracaklardır"**[1] âyetini okudu ve şöyle devam etti: "Sonra Rabbimiz öne çıkarılan bu kişiye: «Sende hakkı bulunanlara haklarını ver!» buyurur. Adam: «Rabbim! Dünya hayatı bitip gitmişken haklarını nasıl vereyim?» diye sorunca, Allah meleklere: «Bu adamın iyi amellerinden alıp hak sahiplerine haklarını bunlardan verin» buyurur. Şayet bu kişi Allah'ın dostlarından biri ise hardal tanesi kadar da

---

[1] Mü'minûn Sur. 101

olsa iyiliklerinden bir şey artar. Allah da bunu büyüterek onu cennete sokar."

Sonra İbn Mes'ûd: **"Allah şüphesiz zerre kadar haksızlık yapmaz. İyilik olursa onu kat kat arttırır ve yapana büyük ecir verir"**[1] âyetini okudu ve şöyle devam etti: "Ancak bedbaht (cehennemlik) biri ise melekler: «Rabbimiz! İyi amelleri bitti ve henüz haklarını almayanlar var» derler. Allah: «O zaman hak sahiplerinin kötülüklerinden alıp onun kötülüklerine ekleyin ve cehenneme gideceğine dair bir ferman yazın» buyurur."

٤٣٢٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّارُ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ مَخْلَدٍ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّاءَ الأَنْصَارِيُّ، ثَنَا هَارُونُ بْنُ عَنْتَرَةَ، عَنْ زَاذَانَ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَقَدْ سَبَقَ إِلَى مَجْلِسِهِ أَصْحَابُ الْخَزِّ وَالدِّيبَاجِ، فَقُلْتُ: أَدْنَيْتَ النَّاسَ وَأَقْصَيْتَنِي؟ فَقَالَ: ادْنُ، فَأَدْنَانِي عَلَى بِسَاطِهِ حَتَّى أَقْعَدَنِي، ثُمَّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّهُ يَكُونُ لِلْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدِهِمَا دَيْنٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَتَعَلَّقَانِ بِهِ فَيَقُولُ: أَنَا وَالِدُكُمَا فَيَوَدَّانِ أَوْ يَتَمَنَّيَانِ لَوْ كَانَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ "، تَفَرَّدَ بِرَفْعِهِ يَحْيَى وَهُوَ الْمَعْرُوفُ بِابْنِ أَبِي الْحَوَاجِبِ [٢٠٢/٤]

4324- Zâzân der ki: Abdullah b. Mes'ûd'un yanına girdiğimde ipekli atlas giysiler giyenlerin benden önce meclise geldiklerini ve en önde oturduklarını gördüm. İbn Mes'ûd'a: "İnsanları yakınına alıp beni uzak mı tuttun?" dediğimde: "Yaklaş!" dedi. İbn Mes'ud beni yaklaştırıp kendi oturduğu hasırın üzerinde oturttu. Sonra şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunun işittim: *"Anne babanın borç olarak çocuklarında bir alacakları varsa kıyamet gününde ona yapışırlar, o da: «Ben sizin oğlunuzum!» demeye başlar. Anne babası bile alacaklarının daha fazla olmasını temenni ederler."*

٤٣٢٥- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، وَأَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنِي رَوْحُ بْنُ عِصَامٍ، ثنا أَبِي، ثنا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَقْعُدُ الْمَقْتُولُ بِالْجَادَّةِ، فَإِذَا مَرَّ بِهِ الْقَاتِلُ أَخَذَهُ،

---

[1] Nisâ Sur. 40

فَقَالَ: يَا رَبِّ، هَذَا قَطَعَ عَلَيَّ صَوْمِي، وَصَلاتِي، قَالَ: فَيُعَذَّبُ الْقَاتِلُ وَالآمِرُ بِهِ "، رَوَاهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، نَحْوَهُ، تَفَرَّدَ بِهِ عِصَامٌ بِلَفْظِ الصَّوْمِ وَالصَّلاةِ [١٣٢/٧]

4325- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Kıyamet gününde) maktul olan kişi ana yolda oturur. Kendisini öldüren kişi geçince ona yapışır ve: «Rabbim! Bu adam benim orucumu ve namazımı bitirdi» der. Bunun üzerine hem öldüren, hem de öldürmesini söyleyen kişi azaba maruz kalır."*

Fetret Döneminde Ölenler

٤٣٢٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِيسَى بْنِ الْمُنْذِرِ، حدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ الصُّورِيُّ، حدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ، حدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يُؤْتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْمَمْسُوخِ عَقْلا وَبِالْهَالِكِ فِي الْفَتْرَةِ، وَبِالْهَالِكِ صَغِيرًا فَيَقُولُ الْمَمْسُوخُ الْعَقْلِ: يَا رَبِّ، لَوْ آتَيْتَنِي عَقْلا مَا كَانَ مَنْ أَتَيْتَهُ عَقْلا بِأَسْعَدَ بِعَقْلِهِ مِنِّي ، وَيَقُولُ الْهَالِكُ فِي الْفَتْرَةِ : يَا رَبِّ لَوْ أَتَانِي مِنْكَ عَهْدٌ مَا كَانَ مَنْ أَتَاهُ مِنْكَ عَهْدٌ بِأَسْعَدَ مِنِّي، وَيَقُولُ الْهَالِكُ صَغِيرًا: يَا رَبِّ لَوْ آتَيْتَنِي عُمْرًا مَا كَانَ مَنْ أَتَيْتَهُ عُمْرًا بِأَسْعَدَ بِعُمْرِهِ مِنِّي، فَيَقُولُ الرَّبُّ سُبْحَانَهُ: إِنِّي آمُرُكُمْ بِأَمْرٍ فَتُطِيعُونِي؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ وَعِزَّتِكَ، فَيَقُولُ: اذْهَبُوا فَادْخُلُوا النَّارَ وَلَوْ دَخَلُوهَا مَا ضَرَّهُمْ، قَالَ: فَتَخْرُجُ عَلَيْهِمْ قَوَابِضُ يَظُنُّونَ أَنَّهَا قَدْ أَهْلَكَتْ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ فَيَرْجِعُونَ سِرَاعًا، قَالَ: يَقُولُونَ: يَا رَبِّ خَرَجْنَا وَعِزَّتِكَ نُرِيدُ دُخُولَهَا فَخَرَجَتْ عَلَيْنَا قَوَابِضُ ظَنَنَّا قَدْ أَهْلَكَتْ مَا خَلَقَ اللَّهُ ﷻ مِنْ شَيْءٍ، فَيَأْمُرُهُمُ الثَّانِيَةَ فَيَرْجِعُونَ كَذَلِكَ، وَيَقُولُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ، فَيَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ: قَبْلَ أَنْ تُخْلَقُوا عَلِمْتُ مَا أَنْتُمْ عَامِلُونَ وَعَلَى عِلْمِي خَلَقْتُكُمْ وَإِلَى عِلْمِي تَصِيرُونَ فَتَأْخُذُهُمُ النَّارُ "

4326- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde huzura aklı olmayan, fetret (iki peygamber arası bir) dönem(in)de ölen ve küçükken ölen kişiler getirilir. Aklı olmayan kişi: «Rabbim! Şayet bana da bir akıl vermiş olsaydın, aklı olanlar benden daha iyi bir durumda olmazdı» der. Fetret döneminde olan kişi: «Rabbim! Şayet katından kendisine vahiy gelen bir elçin bana gelmiş olsaydı, kendisine elçi gelen kişi benden daha iyi bir durumda olmazdı» der. Küçükken*

ölen kişi de: «Rabbim! Şayet bana da bir ömür vermiş olsaydın, uzun bir ömür yaşayanlar benden daha iyi bir durumda olmazdı» der.

Yüce Rabbimiz onlara: «Size bir emir vereceğim, itaat edecek misin?» diye sorunca: «İzzetine yemin olsun ki edeceğiz» derler. Rabbimiz: «O zaman gidin ve cehenneme girin» buyurur. Oysa ateşe girseler onlara bir zarar vermezdi. Oraya yaklaştıklarında öyle bir alev çıkar ki Allah'ın yarattığı her bir şeyi yok edeceğini zannederler ve hızlıca geri dönerler. «Rabbimiz! İzzetine yemin olsun ki içine girmek için gittik, ancak öyle bir alev çıktı ki yarattığın her bir şeyi yok edeceğini zannettik» dediklerinde bir daha aynı emri verir. Bir daha aynı şeyden dolayı geri dönüp aynı şeyi söylerler. Sonunda Allah: «Siz henüz yaratılmadan önce sizin ne yapacağınızı biliyordum. Bu ilmime göre yarattım ve sonunuz da bu ilme göre olacaktır» buyurur ve ateş onları sarıp içine alır."

Allah'la Muhatap Olmak

٤٣٢٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ هَاشِمٍ، قَالَ: ثنا حَمْزَةُ بْنُ حَبِيبٍ الزَّيَّاتُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " كُلُّكُمْ يُنَاجِي رَبَّهُ، لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تُرْجُمَانٌ، يَنْظُرُ إِلَى أَيْمَنِهِ فَيَرَى عَمَلَهُ، ثُمَّ يَنْظُرُ أَمَامَهُ فَيَرَى النَّارَ " ثُمَّ قَالَ: " اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ "، رَوَاهُ زِيَادٌ أَبُو حَمْزَةَ التَّمِيمِيُّ، عَنْ حَمْزَةَ الزَّيَّاتِ، مِثْلَهُ

4327- Adiy b. Hâtim'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hepiniz arada herhangi bir tercüman olmadan Rabbinizle muhatap olacaksınız. Kişi sağına bakınca amelini, soluna bakınca da cehennem ateşini görecektir. Bundan dolayı yarım hurmayla da olsa sadaka verip kendinizi ateşten koruyun."*

٤٣٢٨-حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، إِمْلاءً قَالَ ثنا عَامِرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَامِرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ جَدِّي، قَالَ: ثنا زِيَادٌ أَبُو حَمْزَةَ التَّمِيمِيُّ، قَالَ: ثنا حَمْزَةُ الزَّيَّاتُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَدِيٍّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ شَرِيكٌ وَالنَّاسُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَدِيٍّ، مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، وَجَرِيرٌ، وَأَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَدِيٍّ، مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ

شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، وَمَنْصُورٌ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَدِيٍّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ مُخْتَصَرًا:
" اتَّقُوا النَّارَ، وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ "

4328- Başka kanallarla aynısı bildirilmiştir. Yine Adiy kanalıyla kısaca *"Yarım hurmayla da olsa sadaka verip kendinizi ateşten koruyun"* lafzıyla rivayet edilmiştir.

٤٣٢٩- ثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي الْعَوَّامِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ الْخَفَّافُ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ، قَالَ: بَيْنَمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ، إِذْ عَارَضَهُ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي النَّجْوَى؟ فَقَالَ لَهُ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: " يَدْنُو الْمُؤْمِنُ مِنْ رَبِّهِ ﷻ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ بَذَجٌ، فَيَضَعُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ فَيُقِرُّ، فَيَقُولُ : تَعْرِفُ فَيَقُولُ: أَيْ رَبِّ أَعْرِفُ، فَيَقُولُ: أَنَا سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ، وَيُعْطَى صَحِيفَةَ حَسَنَاتِهِ، وَأَمَّا الْكُفَّارُ وَالْمُنَافِقُونَ، فَيُنَادَى بِهِمْ عَلَى رُءُوسِ الأَشْهَادِ: ﴿هَؤُلاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ "، قَالَ قَتَادَةُ: فَلَمْ تَجِدْ أَحَدًا خَفِي خِزْيُهُ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْخَلائِقِ، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ.رَوَاهُ عَنْهُ عَامَّةُ أَصْحَابِهِ، مِنْهُمْ: أَبُو عَوَانَةَ، وَهَمَّامٌ، وَأَبَانُ، وَغَيْرُهُمْ [٢/٢١٦]

4329- Safvân b. Muhriz der ki: Abdullah b. Ömer tavaf ederken adamın biri karşısına çıktı ve: "Ey Ebû Abdirrahman! (Kıyamet gününde) Allah'ın kullarla karşılıklı konuşması konusunda Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğin hadis nasıldı?" diye sordu. İbn Ömer şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"(Kıyamet gününde) mümin, kuzunun annesine yaklaşması gibi Rabbine yaklaşır. Allah diğer insanlara karşı onu gizledikten sonra ona: «Şu günahını hatırlıyor musun?» diye sorunca, mümin: «Rabbim! Hatırlıyorum» karşılığını verir. Bunun üzerine Allah ona: «Ben günahlarını dünyadayken açığa vurmadım, bugün de bunları bağışlıyorum» buyurur. Sonra ona iyiliklerinin yazılı olduğu kitabı kendisine verilir. Kâfir ve münafıklara gelince de Allah herkesin önünde:* **«İşte bunlar Rablerine karşı yalan söyleyenlerdir. Bilin ki, Allah'ın lâneti zalimlerin üzerinedir!»**[1] *diye seslenir."*

---

[1] Hûd Sur. 18

Katâde der ki: "O günü rezil olan bir kişinin bu rezilliği kimseye gizli kalmayacaktır."

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

Sırat

٤٣٣٠- وَمِمَّا أَسْنَدَ بِهِ مَنْصُورُ بْنُ عَمَّارٍ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حدَّثنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الثَّقَفِيُّ، حدَّثنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، صَاحِبُ مَنْصُورِ بْنِ عَمَّارٍ، حَدَّثنَا بَشِيرُ بْنُ طَلْحَةَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ دُرَيْكٍ، عَنْ يَعْلَى بْنِ مُنَبِّهٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " تَقُولُ جَهَنَّمُ لِلْمُؤْمِنِ: يَا مُؤْمِنُ جُزْ فَقَدْ أَطْفَأَ نُورُكَ لَهَبِي "،

4330- Ya'lâ b. Münebbih'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde cehennem mümine: «Geç ey mümin! Zira nurun benim alevimi söndürdü» diyecektir."*

٤٣٣١- حدَّثنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حدَّثنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، حدَّثنَا سُلَيْمَانُ بْنُ مَنْصُورِ بْنِ عَمَّارٍ، حدَّثنَا أَبِي مِثْلَهُ [٣٢٩/٩]

4331- Başka bir kanalla aynısı bildirilmiştir.

٤٣٣٢- حَدَّثنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ زُهَيْرٌ التُّسْتَرِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ أَبِي بُكَيْرٍ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ، قَالَ: ثنا سَلامُ بْنُ سُلَيْمٍ الْخُرَاسَانِيُّ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ حَيَّانَ، عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ حَيَّانَ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ النَّاسَ لَيَمُرُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الصِّرَاطِ، وَإِنَّ الصِّرَاطَ دَحْضُ مَزَلَّةٍ، فَيَتَكَفَّأُ بِأَهْلِهِ، وَالنَّارُ تَأْخُذُ مِنْهُمُ الْمَأْخَذَ، وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَتَنْطِفُ عَلَيْهِمْ مِثْلَ الثَّلْجِ إِذَا وَقَعَ لَهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ، فَبَيْنَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ جَاءَهُمْ نِدَاءٌ مِنَ الرَّحْمَنِ: " عِبَادِي، مَنْ كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ فِي دَارِ الدُّنْيَا؟ فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا، أَنْتَ أَعْلَمُ أَنَّا إِيَّاكَ نَعْبُدُ، فَيُجِيبُهُمْ بِصَوْتٍ لَمْ يَسْمَعِ الْخَلائِقُ مِثْلَهُ قَطُّ: عِبَادِي، حَقٌّ عَلَيَّ أَنْ لا أَكِلَكُمُ الْيَوْمَ إِلَى أَحَدٍ غَيْرِي، فَقَدْ عَفَوْتُ عَنْكُمْ، وَرَضِيتُ عَنْكُمْ، فَتَقُومُ الْمَلائِكَةُ عِنْدَ ذَلِكَ بِالشَّفَاعَةِ، فَيَنْجُونَ مِنْ ذَلِكَ الْمَكَانِ، فَيُنَادِي الَّذِينَ مِنْ تَحْتِهِمْ فِي النَّارِ ﴿فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ وَلا صَدِيقٍ حَمِيمٍ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ﴿فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ﴾ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الشَّعْبِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ مُقَاتِلٌ، قَالَ الشَّيْخُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ وَالْحَمْلُ فِيهِ عَلَى سَلامٍ فَإِنَّهُ مَتْرُوكٌ [٣٣٥/٤]

4332- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde insanlar son derece kaygan olan Sırat'tan geçerken sallanıp üzerindekileri dökmeye başlar. Cehennem de ulaşabildiklerini üzerinden almaya çalışır. Cehennem onların üzerine önce kar gibi yağarken, içine düştükleri zaman kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler. İnsanlar bu şekilde geçerken Rahmân'ın: «Kullarım! Dünyada kime kulluk ediyordunuz?» diyen sesini işitirler. «Rabbimiz! Sen de daha iyi biliyorsun ki sadece sana kulluk ediyorduk» karşılığını verirler. Bunun üzerine hiç kimsenin daha önce benzerini duymadığı bir sesle onlara: «Kullarım! O zaman bugün sizleri hiç kimseye bırakacak değilim. Sizleri bağışladım ve sizden razı oldum» buyurur. O esnada melekler şefaati devreye sokar ve o mekandan kurtulurlar. Aşağıda cehennem ateşinde bulunanlar:* **«Bizim şefaatçilerimiz yok. Candan bir dostumuz da yok. Keşke (dünyaya) bir dönüşümüz olsa da inananlardan olsak»**[1] *derler. Ancak* **«Onlar ve azgınlar tepetaklak cehenneme atılırlar.»**[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٣٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ إِمْلاءً، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَاشِمٍ الطَّاوُسِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، قَالَ: ثنا إِسْرَائِيلُ، عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَدْخُلُ النَّاسُ النَّارَ ثُمَّ يَصْدُرُونَ عَنْهَا بِأَعْمَالِهِمْ "، قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ: فَذَكَرْتُ لِشُعْبَةَ إِنَّ إِسْرَائِيلَ يَرْفَعُهُ، فَقَالَ: صَدَقَ إِسْرَائِيلُ، وَرَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ شُعْبَةَ مِثْلَهُ مَوْقُوفًا [٤/١٦٧]

4333- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bütün insanlar cehenneme girer, sonra amellerine göre (cezalarını çektikten sonra) oradan çıkarılırlar"* buyurmuştur.

Abdurrahman b. Mehdî der ki: Şu'be'ye İsrâil'in bu hadisi merfû olarak rivayet ettiğini söylediğimde: "İsrâil doğru yapmış" dedi.

---

[1] Şuarâ Sur. 100-102

[2] Şuarâ Sur. 94

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Havz'ı

٤٣٣٤- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُقْبَةَ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ، أَنَّ أَبَا الْخَيْرِ، حَدَّثَهُ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ حَدَّثَهُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى عَلَى قَتْلَى أُحُدٍ بَعْدَ ثَمَانِي سِنِينَ كَالْمُوَدِّعِ لِلأَحْيَاءِ وَالْمُوَدِّعُ لِلأَمْوَاتِ، ثُمَّ قَالَ: " إِنِّي مِنْ بَيْنِ أَيْدِيكُمْ فَرَطٌ وَأَنَا عَلَيْكُمْ شَهِيدٌ، وَإِنَّ مَوْعِدَكُمُ الْحَوْضُ، وَإِنِّي لأَنْظُرُ إِلَيْهِ فِي مَقَامِي هَذَا، وَإِنِّي لَسْتُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا أَنْ تَتَنَافَسُوهَا "، قَالَ عُقْبَةُ: وَكَانَتْ آخِرُ نَظْرَةٍ نَظَرْتُهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، وَمُسْلِمٌ جَمِيعًا مِنْ حَدِيثِ اللَّيْثِ، عَنْ يَزِيدَ وَرَوَاهُ الْبُخَارِيُّ مِنْ حَدِيثِ زَكَرِيَّا بْنِ عَدِيٍّ، عَنِ ابْنِ مُبَارَكٍ، عَنْ صَبِرَةَ، عَنْ يَزِيدَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُقْبَةَ هُوَ ابْنُ لَهِيعَةَ،

4334- Ukbe b. Âmir bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Uhud savaşından sekiz yıl sonra Uhud'da öldürülenlere namaz kıldı. Sanki hem dirilerle, hem de ölülerle vedalaşıyordu. Sonra şöyle buyurdu: *"Ben Havz'a sizden önce varacağım ve size şahitlikte bulunacağım. Ben sizin şirke düşmenizden değil, dünyalıklar konusunda birbirinizle çekişmenizden endişe ediyorum."* Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) son görüşüm de burada oldu.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٣٣٥- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَبُو زَيْدٍ الْقَرَاطِيسِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَكَمِ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ يَزِيدَ، مِثْلَهُ وَمِمَّنْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ يَزِيدَ، غَيْرُهُمَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ، وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ [١٨٦/٨]

4335- Başka bir kanalla aynısı bildirilmiştir.

٤٣٣٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، ثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الْعَبَّادَانِيُّ، عَنِ الْفَضْلِ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى تَدَافُعِ أُمَّتِي بَيْنَ الْحَوْضِ وَالْمَقَامِ، فَيَلْقَى الرَّجُلُ الرَّجُلَ، فَيَقُولُ يَا فُلانُ أَشَرِبْتَ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ، وَيَلْقَى الرَّجُلُ الرَّجُلَ، فَيَقُولُ: يَا فُلانُ أَشَرِبْتَ؟ فَيَقُولُ: لا وَاللَّهِ صُرِفَ وَجْهِي فَمَا قَدَرْتُ أَنْ أَشْرَبَ فَيَرْجِعُ " [٢٠٩/٦]

4336- Câbir'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimin Havz ile Makâm arasında itişmelerini görür gibiyim. Kişi karşılaştığı birine: «Sen Havz'dan içtin mi?» diye sorunca: «Evet!» der. Diğeri karşılaştığı birine: «Ey filan! Sen içtin mi?» diye sorunca: «Vallahi içemedim! Zira başka yöne çevrildim ve içemedim» der ve geri döner."*

٤٣٣٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الأَسْوَدِ، وَعَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: جَاءَ ابْنَا مُلَيْكَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أُمَّنَا كَانَتْ تُكْرِمُ الزَّوْجَ، وَتَعْطِفُ عَلَى الْوَلَدِ، وَتُكْرِمُ الضَّيْفَ، غَيْرَ أَنَّهَا كَانَتْ وَأَدَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَقَالَ: " أُمُّكُمَا فِي النَّارِ "، فَأَدْبَرَا وَالشَّرُّ يُرَى فِي وَجْهِهِمَا، فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُدَّا وَالْبُشْرَى تُرَى فِي وَجْهِهِمَا رَجَاءَ أَنْ يَكُونَ حَدَثَ شَيْءٌ، قَالَ: " أُمِّي مَعَ أُمِّكُمَا "، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُنَافِقِينَ: وَمَا يُغْنِي عَنْ أُمِّهِ، وَنَحْنُ نَطَأُ عَقِبَهُ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ وَلَمْ أَرَ رَجُلا قَدْ كَانَ أَكْثَرَ سُؤَالا مِنْهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ وَعَدَكَ رَبُّكَ فِيهَا أَوْ فِيهِمَا؟ قَالَ: " مَا سَأَلْتُ رَبِّي، وَإِنِّي لأَقُومُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، قَالَ الأَنْصَارِيُّ: وَمَا ذَاكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ؟ قَالَ: " ذَاكَ إِذَا جِيءَ بِكُمْ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلا، فَيَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُكْسَى إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلامُ، يَقُولُ: اكْسُوا خَلِيلِي، فَيُؤْتَى بِرَيْطَتَيْنِ بَيْضَاوَيْنِ فَيَلْبَسُهُمَا، ثُمَّ يَقْعُدُ مُسْتَقْبِلَ الْعَرْشِ، ثُمَّ أُوتَى بِكِسْوَتِي فَأَلْبَسُهَا، فَأَقُومُ عَنْ يَمِينِهِ مَقَامًا لا يَقُومُهُ أَحَدٌ غَيْرِي، يَغْبِطُنِي بِهِ الأَوَّلُونَ وَالآخِرُونَ "، قَالَ: " وَيُفْتَحُ نَهْرِي كَوْثَرًا إِلَى الْحَوْضِ "، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُنَافِقِينَ: إِنَّهُ مَا جَرَى قَطُّ إِلا عَلَى حَالٍ أَوْ رَضْرَاضٍ، فَقَالَ الأَنْصَارِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ حَالٍ أَوْ رَضْرَاضٍ؟ قَالَ: " حَالُهُ الْمِسْكُ وَرَضْرَاضُهُ التُّومُ "، قَالَ الْمُنَافِقُ: لَمْ أَسْمَعْ كَالْيَوْمِ قَطُّ، مَا جَرَى قَطُّ عَلَى حَالٍ أَوْ رَضْرَاضٍ إِلا كَانَتْ لَهُ نَبَاتٌ، قَالَ: " نَعَمْ، قُضْبَانُ الذَّهَبِ "، قَالَ الْمُنَافِقُ: لَمْ أَسْمَعْ كَالْيَوْمِ قَطُّ، فَإِنَّهُ مَا يَنْبُتُ قَضِيبٌ إِلا أَوْرَقَ وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ، قَالَ الأَنْصَارِيُّ: هَلْ لَهُ مِنْ ثَمَرٍ؟ قَالَ: " نَعَمْ، أَنْوَاعُ الْجَوْهَرِ، وَمَاؤُهُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ، مَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا، وَمَنْ حُرِمَهُ لَمْ يُرْوَ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا "، رَوَاهُ الصَّعْقُ بْنُ حَزْنٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ، فَخَالَفَ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ فِي الإِسْنَادِ،

4337- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Müleyke'nin iki oğlu Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Annem kocasına iyi davranır, çocuklarına sevgi gösterir, misafirlerine ikramda bulunurdu. Ancak Cahiliye'deyken kız çocuğunu diri diri gömmüştü" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Anneniz cehennemde olacaktır"* buyurdu. Oradan ayrıldıklarında memnuniyetsizlikleri yüzlerinden okunuyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönmelerini söyleyince sevinçleri yüzlerine yansıdı. Zira bu konuda yeni bir hükmün indiğini düşündüler. Geldiklerinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annem sizin annenizle beraber olacaktır"* buyurdu. Bunun üzerine münafıklardan bir adam: "Biz onun peşinden gidiyoruz, ama kendi annesine bile faydası yok" dedi.

Ensâr'dan herkesten daha çok soru soran bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah annen veya anneleri konusunda sana herhangi bir söz verdi mi?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu konuda Rabbimden bir şey istemiş değilim. Ancak kıyamet gününde Makâm-ı Mahmûd'da duracağım"* buyurdu. Ensâr'dan olan adam: "Makâm-ı Mahmûd nedir?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet gününde siz çıplak, yalın ayak ve sünnetsiz bir şekilde geldiğinizde ilk giysi giydirilecek kişi Hz. İbrâhîm olacaktır. Allah: «Dostumu giydirin!» buyurunca beyaz iki örtü getirilir ve ona giydirilir. Sonrasında Arş'ın karşısında oturur. Sonra benim giyeceklerim getirilir. Onları giydikten sonra Arş'ın sağ tarafında, benden başka hiç kimsenin duramayacağı yerde dururum ki, gelmiş geçmiş tüm insanlar bundan dolayı bana gıpta ederler. Sonrasında Kevser'den Havz'a doğru bir ırmak açılır."*

Münafıklardan bir adam: "Her bir su ya çamurun ya da çakılların üzerinden akar" deyince, Ensârlı: "Ey Allah'ın Resûlü! Çamurun mu yoksa çakılın mı üzerinden akıyor?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yatağının çamuru miskten, çakılları incidendir"* buyurdu. Münafık olan kişi: "Bugüne kadar böylesini duymuş değilim! Ama çamurun veya çakılın üzerinde akan her bir suyun genelde bitkisi de olur" deyince, Ensârlı: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu ırmağın bitkisi de var mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, dalları altından olan bitkisi vardır"* buyurdu. Münafık: "Bugüne kadar böylesini duymuş değilim! Ama dalları olan bir bitkinin genelde yaprakları veya meyvesi de olur" deyince, Ensârlı: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu bitkinin meyvesi var mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Evet, elmasın değişik renklerinde meyveleri olur. Suyu sütten*

daha beyaz, baldan daha tatlıdır. Bu sudan bir defa içen kişi bir daha hiç susamaz. Bu sudan mahrum olan kişi de bir daha suya kanmaz."

٤٣٣٨- حَدَّثَنَاهُ حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: ثنا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ، قَالَ: ثنا الصَّعْقُ بْنُ حَزْنٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ الْبُنَانِيِّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: جَاءَ ابْنَا مُلَيْكَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَكَرَهُ نَحْوَهُ، حَدِيثُ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ غَرِيبٌ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ عَارِمٍ، وَحَدَّثَ بِهِ الإِمَامُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَالْمُقَدَّمِيُّ، عَنْ عَارِمٍ [٤/٢٣٨]

4338- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Müleyke'nin iki oğlu Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi..." Sonrasında ravi bir öncekinin aynısını aktarır.

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Şefaati

٤٣٣٩- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْدِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ يَدْعُو بِهَا فِي أُمَّتِهِ، وَإِنِّي جَعَلْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي "، رَوَاهُ أَبُو أُسَامَةَ، وَوَكِيعٌ، وَالْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ مِسْعَرٍ [٧/٢٥٩]

4339- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her peygamberin kendisiyle ümmetine dua ettiği bir duası vardır. Ben de duamı (kıyamet gününde) ümmetime şefaat için sakladım"* buyurmuştur.

٤٣٤٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّادٍ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا ابْنُ أَبِي سَبْرَةَ، ثنا خَلادُ بْنُ يَحْيَى، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي " [٧/٢٦١]

4339- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim ümmetimden büyük günah işleyenler içindir"* buyurmuştur.

٤٣٤١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ شُعَيْبٍ.ح وثنا أَبُو حَامِدِ بْنُ جَبَلَةَ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خُزَيْمَةَ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ.ح وثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا إِسْحَاقُ الشُّلاثَانِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ الْفَضْلِ، ثنا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ، قَالا: ثنا مُصْعَبُ بْنُ

الْمِقْدَامِ، ثنا دَاوُدُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةً مُسْتَجَابَةً، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ، رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ، تَفَرَّدَ بِهِ مُصْعَبٌ، عَنْ دَاوُدَ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، وَرَوَاهُ غَيْرُ دَاوُدَ، عَنِ الأَعْمَشِ [٧/٣٦٣]

4341- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Her peygamberin kabul gören bir duası olmuştur. Ben de duamı kıyamet gününde ümmetime şefaat için saklamak istiyorum."*

Sahih sabit bir hadistir.

٤٣٤٢- حَدَّثَنَا خَيْرُ بْنُ عَرَفَةَ التُّجِيبِيُّ أَبُو طَاهِرٍ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا عُرْوَةُ بْنُ مَرْوَانَ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ "،

4342- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim kıyamet gününde ümmetimden büyük günah işleyenler içindir"* buyurmuştur.

٤٣٤٣- إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَرَجِ الْغَافِقِيُّ، بِمِصْرَ، ثنا يُونُسُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى، ثنا عُرْوَةُ الرَّقِّيُّ، عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي "

4343- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim ümmetimden büyük günah işleyenler içindir"* buyurmuştur.

٤٣٤٤- حَدَّثَنَا محمد بن عبد الله الكاتب ثنا محمد بن عبد الله الحضرمي ثنا أبو بلال الأشعري ثنا عبد الله بن المبارك عن عاصم عن أنس أنه قال: من لم يؤمن بالشفاعة لم تنله شفاعة محمد ﷺ.

4344- Enes der ki: "Şefaate inanmayan kişi Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) şefaatine nail olamaz."

٤٣٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصُّوفِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الطُّوسِيُّ، ثنا حَمْزَةُ بْنُ زِيَادٍ الطُّوسِيُّ، ثنا ثُوَيْبٌ أَبُو حَامِدٍ، قَالَ حَمْزَةُ: سَأَلْتُ عَنْهُ بَقِيَّةَ، فَقَالَ: هَذَا مُرَابِطٌ مُنْذُ سِتِّينَ سَنَةً، عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعْدَانَ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " نِعْمَ الرَّجُلُ أَنَا لِشِرَارِ أُمَّتِي "، فَقَالُوا: فَكَيْفَ أَنْتَ لِخِيَارِهِمْ؟ قَالَ: " أَمَّا خِيَارُهُمْ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِصَلاحِهِمْ، وَأَمَّا شِرَارُهُمْ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِي " [٢١٩/١٠]

4345- Ebû Umâme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimin en kötü kişileri için en güzel adam benim!"* buyurdu. "Peki, en iyileri için nasıl birisin?" diye sorulunca da: *"En iyileri salih amelleriyle cennete girerler. Kötüleri ise cennete şefaatimle girerler"* buyurdu.

٤٣٤٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَابِتٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي "، قَالَ: فَقَالَ لِي جَابِرٌ: مَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِ الْكَبَائِرِ، فَمَا لَهُ وَلِلشَّفَاعَةِ، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ جَعْفَرٍ، وَمُحَمَّدِ بْنِ ثَابِتٍ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا أَبُو دَاوُدَ، رَوَاهُ عَنْ أَبِي دَاوُدَ: عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، وَالْمُتَقَدِّمُونَ مِنْ طَبَقَتِهِ [٢٠٠/٣]

4346- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim ümmetimden büyük günah işleyenler içindir"* buyurmuştur.

Câfer b. Muhammed'in babası (Muhammed el-Bâkır) der ki: Câbir bana: "Büyük günah sahibi olmayanların şefaatle ne işi olabilir?" dedi.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٤٧- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ، قَالَ: ثنا الْقَاسِمُ بْنُ الْفَضْلِ، قَالَ: ثنا سَعِيدُ بْنُ الْمُهَلَّبِ، عَنْ طَلْقٍ، قَالَ: كُنْتُ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ تَكْذِيبًا بِالشَّفَاعَةِ حَتَّى لَقِيتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ كُلَّ آيَةٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ أَقْدِرُ عَلَيْهَا يَذْكُرُ اللَّهُ فِيهَا خُلُودُ أَهْلِ النَّارِ، فَقَالَ: يَا طَلْقُ يَا طُلَيْقُ ! أَتُرَاكَ أَقْرَأَ لِكِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَعْلَمَ بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنِّي؟ قُلْتُ: لا، قَالَ: فَاتَّضَعْتُ لَهُ، فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي قَرَأْتَ عَلَيَّ هُمْ أَهْلُهَا، هُمُ الْمُشْرِكُونَ، وَلَكِنْ هَؤُلاءِ قَوْمٌ أَصَابُوا ذُنُوبًا فَعُذِّبُوا بِهَا، ثُمَّ أُخْرِجُوا، قَالَ: ثُمَّ مَدَّ يَدَيْهِ إِلَى أُذُنَيْهِ، فَقَالَ: صُمَّتَا إِنْ لَمْ أَكُنْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " أُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ بَعْدَ مَا دَخَلُوهَا "، وَنَحْنُ نَقْرَأُ الَّذِي قَرَأْتَ عَلَيَّ، رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ طَلْقٍ نَفْسِهِ دُونَ سَعِيدِ بْنِ الْمُهَلَّبِ [٦٦/٣]

4347- Talk der ki: Şefaati insanlar içinde en fazla inkâr eden kimse idim. Nihayet Câbir b. Abdillah ile karşılaştım. Ona Allah'ın, cehennemliklerin

cehennemde ebedi olarak kalacaklarını bildirmiş olduğu âyetlerin tümünü okudum. Câbir: "Ey Talk! Ey Talk! Kendini Allah'ın Kitab'ını benden daha iyi okuyan ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetini de benden daha iyi bilen biri olarak mı görüyorsun?" diye sorunca tevazu gösterip: "Hayır!" karşılığını verdim. Câbir: "Senin bana okuduğun o ayetteki cehennemlikler, müşriklerdir. Fakat cehennemden çıkacak olanlar mümin oldukları halde günah işlemiş olan kimselerdir. Bunlar da cezalarını çektikten sonra oradan çıkacaklardır" dedi. Sonra ellerini kulaklarına götürdü ve şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Girdikten sonra cehennemden çıkarılacaklardır»* buyurduğunu işitmediysem bunlar sağır olsun! Bizler de senin okuduklarını okuyoruz."

٤٣٤٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَزِيدَ الْبَصْرِيُّ سَكَنَ الْمَغَارَ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ، حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ شُرَيْحٍ، قَالَ: قُلْتُ لأَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، أَرَأَيْتَ هَذِهِ الشَّفَاعَةَ الَّذِي تُحَدِّثُ بِهَا أَهْلَ الْعِرَاقِ أَحَقٌّ هِيَ؟ قَالَ: شَفَاعَةُ مَاذَا؟ قُلْتُ: شَفَاعَةُ مُحَمَّدٍ ﷺ قَالَ: إِي وَاللَّهِ، حَدَّثَنِي عَمِّي ابْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ، عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " أَشْفَعُ لأُمَّتِي حَتَّى يُنَادِيَنِي رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَرَضِيتَ يَا مُحَمَّدُ؟ فَأَقُولُ: نَعَمْ، يَا رَبِّ رَضِيتُ "، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ، فَقَالَ: " إِنَّكُمْ تَقُولُونَ يَا مَعْشَرَ أَهْلِ الْعِرَاقِ، إِنَّ أَرْجَى آيَةٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ "، قُلْتُ: إِنَّا لَنَقُولُ ذَلِكَ، قَالَ: " لَكِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ نَقُولُ: إِنَّ أَرْجَى آيَةٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى﴾، وَهِيَ الشَّفَاعَةُ "، هَذَا حَدِيثٌ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ حَرْبِ بْنِ شُرَيْحٍ، وَلا رَوَاهُ عَنْهُ، إِلا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ، وَهُوَ بَصْرِيٌّ ثِقَةٌ
[١٧٩/٣]

4348- Harb b. Şurayh der ki: Ebû Câfer Muhammed b. Ali b. Hüseyn'e: "Sana feda olayım! Irak ahalisinin bahsettikleri şefaat konusunda ne dersin? Hak olan bir şey midir?" diye sorduğumda: "Ne şefaati?" dedi. Ona: "Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) şefaati" karşılığını verdiğimde şöyle dedi: "Vallahi evet! Amcam İbn Muhammed b. Ali b. el-Hanefiyye'nin Ali'den naklen bana bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *«Kıyamet gününde ümmetime o kadar çok şefaat ederim ki*

sonunda Rabbim: «Ey Muhammed! Hoşnut oldun mu?» diye sorar. Ben de: «Rabbim! Evet, hoşnut oldum» derim."

Sonrasında Ebû Câfer bana dönüp: "Ey Iraklılar! Sizler Kur'ân'da en umut verici âyetin: **"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar"**[1] âyeti olduğunu söylüyorsunuz" dedi. Ben: "Evet, biz öyle diyoruz" karşılığını verdiğimde, Ebû Câfer: "Oysa biz Ehl-i Beyt'ten olanlar, Kur'ân'da en umut verici âyetin: **"Rabbin şüphesiz sana verecek ve sen de hoşnut olacaksın"**[2] âyeti olduğunu söylüyoruz ki, bu da şefaattir" dedi.

٤٣٤٩- ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْوَرْكَانِيُّ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، أَخْبَرَنِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " تُمَدُّ الأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَدَّ الأَدِيمِ لِعَظَمَةِ الرَّحْمَنِ ﷻ فَلا يَكُونُ لِرَجُلٍ مِنْ بَنِي آدَمَ فِيهِ إِلا مَوْضِعُ قَدَمَيْهِ، ثُمَّ أُدْعَى أَوَّلَ النَّاسِ، فَأَخِرُّ سَاجِدًا، ثُمَّ يُؤْذَنُ لِي، فَأَقُولُ: يَا رَبِّ، أَخْبَرَنِي جِبْرِيلُ هَذَا وَجِبْرِيلُ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ، وَوَاللَّهِ مَا رَآهُ قَطُّ قَبْلَهَا، أَنَّكَ أَرْسَلْتَهُ إِلَيَّ، وَجِبْرِيلُ سَاكِتٌ لا يَتَكَلَّمُ، ثُمَّ يُؤْذَنُ لِي فِي الشَّفَاعَةِ، فَأَقُولُ: أَيْ رَبِّ، عِبَادُكَ عَبَدُوكَ فِي أَطْرَافِ الأَرْضِ، فَذَلِكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ "، صَحِيحٌ تَفَرَّدَ بِهَذِهِ الأَلْفَاظِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا الزُّهْرِيُّ، وَلا عَنْهُ إِلا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ، وَعَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، هُوَ أَفْضَلُ وَأَتْقَى مِنْ أَنْ يَرْوِيَهُ، عَنْ رَجُلٍ لا يُعْتَمَدُ فَيَنْسُبَهُ إِلَى الْعِلْمِ، وَيُطْلِقَ الْقَوْلَ بِهِ [١٤٥/٣]

4349- Ali b. Hüseyn der ki: Âlimlerden birinin bana bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde Rahmân'ın azametinden dolayı yer deri parçası gibi dümdüz olur. O günde her bir insan için sadece ayaklarının basacağı kadarlık bir yer vardır. Ardından herkesten önce ben huzura çağırılırım. Geldiğimde secdeye kapanırım. Başıma kaldırmama izin verilince de: «Rabbim! Şu Cebrâil, onu yanıma gönderdiğini söyledi» derim. Cebrâil de o sırada Arş'ın sağ tarafında suskun bir şekilde konuşmadan durur ki o ana kadar Allah'ı görmüş değildir. Sonra şefaat etmeme*

---

[1] Zümer Sur. 53

[2] Duhâ Sur. 5

izin verilince: «Rabbim! Kulların yeryüzünün değişik yerlerinde sadece sana ibadet ettiler» derim. Makâm-ı Mahmûd da budur."

Sahih bir hadistir.

٤٣٥٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، وَأَحْمَدُ بْنُ السِّنْدِيُّ، قَالا: ثنا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، قَالَ: ثنا جَدِّي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي شُعَيْبٍ، قَالَ: ثنا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ، عَنْ لَيْثٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَدْعُونِي رَبِّي، فَأَقُولُ: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، لَبَّيْكَ وَحَنَانَيْكَ، وَالْهَادِي مَنْ هَدَيْتَ، عَبْدُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ، لا مَنْجَا مِنْكَ إِلا إِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ " وَقَالَ: " إِنَّ قَذْفَ الْمُحْصَنَةِ يَهْدِمُ عَمَلَ مِائَةِ سَنَةٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ صِلَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ مُوسَى، عَنْ لَيْثٍ [٤/٣٤٩]

4350- Huzeyfe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet gününde insanların efendisi ben olacağım. Rabbim beni çağırınca: «Buyur emrindeyim! Hayırlar senin elindedir. Pek kutlu ve yücesin. Emrindeyim ve bol rahmetini umuyorum. Ancak senin hidayete erdirdiklerin doğru yoldadır. Kulun senin huzurundadır. Senden ancak yine sana sığınılır. Pek kutlu ve yücesin» derim."*

Yine: *"Evli birine zina iftirasında bulunmak kişinin yüz yıllık amelini yok eder"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

Salih Kişilerin ve Başkalarının Şefaati

٤٣٥١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَكَمِ، وَكَانَ ثِقَةً، ثنا يَحْيَى بْنُ يَمَانٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ آدَمَ بْنِ عَلِيٍّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: يَقُولُ النَّبِيُّ ﷺ: " يُقَالُ لِلرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: قُمْ فَاشْفَعْ، فَيَشْفَعُ لِقَبِيلَتِهِ، فَيُقَالُ لِلآخَرِ: قُمْ فَاشْفَعْ، فَيَشْفَعُ لأَهْلِ الْبَيْتِ، فَيُقَالُ لِلآخَرِ: قُمْ فَاشْفَعْ، فَيَشْفَعُ لِلرَّجُلِ وَالرَّجُلَيْنِ عَنْ قَدْرِ عَمَلِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ آدَمَ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا الثَّوْرِيُّ [٧/١٠٥]

4351- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde kişiye: «Kalk ve şefaat et!» denilince kalkar ve ameline göre kabilesine şefaatçi olur. Başka birine: «Kalk ve şefaat et!»*

denilince kalkar ve ameline göre ailesine şefaatçi olur. Başka birine: «Kalk ve şefaat et!» denilince o da kalkar ve ameline göre bir veya iki kişiye şefaatçi olur."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٥٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا أَبُو الْعَبَّاسِ بْنُ عَطَاءٍ الصُّوفِيُّ، ثنا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ الْبَلْخِيُّ، ثنا الْحَكَمُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي مُلَيْحٍ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَكْثَرُ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ "

4352- Vâsile b. el-Eska'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimden bir kişinin şefaatiyle Temîm oğullarından daha fazla kişi cennete girer"* buyurmuştur.

٤٣٥٣- حَدَّثَنَا أَبِي وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ يُوسُفَ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَزِيدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ، ثنا وُهَيْبٌ، ثنا رِشْدِينٌ، عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَقُولُ الصِّيَامُ: يا رَبِّ إِنِّي مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: يا رَبِّ إِنِّي مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ، فَيُشَفَّعَانِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ وُهَيْبٍ وَرِشْدِينٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الأَشْعَثِ [١٦١/٨]

4353- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Oruç ve Kur'ân kıyamet gününde kişiye şefaatçi olurlar. Oruç: «Rabbim! Gündüzleri onu yemekten ve içecekten mahrum ettim. Beni ona şefaatçi kıl» derken, Kur'ân da: «Rabbim! Geceleri onu uykudan mahrum ettim. Beni ona şefaatçi kıl» der. Bu şekilde kişinin şefaatçisi olurlar."*[1]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (2/174) ve Hâkim, *Müstedrek* (1/554).

Tevhîd Ehlinin Cehennemden Çıkarılması

٤٣٥٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، قَالَ: ثنا مُنَبِّهُ بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: ثنا خُلَيْدُ بْنُ دَعْلَجٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مَا يَزِنُ شَعِيرَةً، وَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مَا يَزِنُ ذَرَّةً مِنْ إِيمَانٍ، وَلَيْسَ اللَّهُ تَعَالَى يَتْرُكُ فِي النَّارِ أَحَدًا فِيهِ خَيْرٌ إِلا أَخْرَجَهُ مِنْهَا "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ، عَنْ عُقْبَةَ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا خُلَيْدُ بْنُ دَعْلَجٍ [٢/٢٦٣]

4354- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde «Lâ ilâhe illallah» demiş olan ve kalbinde arpa tanesi ağırlığında iman bulunan kişiler cehennemden çıkarılır. Yine «Lâ ilâhe illallah» demiş olan ve kalbinde zerre ağırlığında iman bulunan kişiler cehennemden çıkarılır. Allah içinde hayır bulunan hiç kimseyi cehennemde bırakmaz, hepsini oradan çıkarır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٥٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، إِمْلاءً، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الإِسْقَاطِيُّ، بِمَكَّةَ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، ثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، وَيَدْخُلُ أَهْلُ النَّارِ النَّارَ، ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَخْرِجُوا مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ، فَيَخْرُجُونَ مِنْهَا قَدِ اسْوَدُّوا، فَيُلْقَوْنَ فِي نَهْرِ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحَبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ، أَلَمْ تَرَوْهَا تَخْرُجُ صَفْرَاءَ مُلْتَوِيَةً "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ تَفَرَّدَ بِهِ إِسْمَاعِيلُ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ،

4355- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennetlikler cennete, cehennemlikler de cehenneme girdikten sonra Allah: «Kalbinde hardal tanesi ağırlığında iman bulunan kişileri cehennemden çıkarın» buyurur. Bunlar yanmaktan kapkara kesilmiş bir şekilde çıkarılırlar ve adına Hayat ırmağı denilen bir ırmağa atılırlar. Sel suyuyla*

taşınan tanenin yeniden bitmesi gibi de yeniden biterler. Böylesi bir tanenin nasıl sararıp kıvrılmış olduğunu görmez misiniz?"[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٥٦- حَدَّثَنَاهُ بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَاسِينَ، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خُزَيْمَةَ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، ثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، ثَنَا مَالِكُ مِثْلَهُ [٦/٣٥٠]

4356- Başka bir kanalla bir öncekinin aynısı bildirilmiştir.[2]

٤٣٥٧- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، ثنا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ الأَيْلِيُّ، ثنا أَبُو الأَشْعَثِ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ بِأُذُنَيَّ هَاتَيْنِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَإِلا فَصُمَّتَا: " يُخْرِجُ اللَّهُ قَوْمًا مِنَ النَّارِ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي الزُّبَيْرِ، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو الأَشْعَثِ، وَمَشْهُورُهُ حَدِيثُ سُفْيَانَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ جَابِرٍ [٧/٣١٣]

4357- Câbir der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Allah bazı toplulukları cehennemden çıkarıp cennete sokar»* buyurduğunu şu iki kulağımla duymadıysam sağır olsunlar!"

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، وَالْحَسَنُ بْنُ عَلانَ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ رُمَيْحٍ، حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَاسِينَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سَهْلِ بْنِ أَبَانَ، ثنا قَطَنُ بْنُ صَالِحٍ الدِّمَشْقِيُّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَوْذَبٍ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعَذِّبُ الْمُوَحِّدِينَ بِقَدْرِ نُقْصَانِ إِيمَانِهِمْ، ثُمَّ يَرُدُّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ خُلُودًا دَائِمًا " [٨/٥٤]

4358- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah muvahhidleri imanlarının eksikliği oranınca cehennemde cezalandırdıktan sonra çıkarıp içinde ebedi kalacakları cennete koyar."*

---

[1] Buhârî (22), Müslim (184) ve Ahmed, *Müsned* (3/56).

[2] Tahrici daha önce yapıldı.

٤٣٥٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ أَيُّوبَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الطُّوسِيُّ، ثنا صَالِحُ بْنُ إِسْحَاقَ الْجَهْبَذِيُّ دُلَّنِي عَلَيْهِ يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ، ثنا مَعْرُوفُ بْنُ وَاصِلٍ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ أَبِي نُبَاتَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَغَرِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ أُنَاسًا مِنْ أَهْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ يَدْخُلُونَ النَّارَ بِذُنُوبِهِمْ، فَيَقُولُ لَهُمْ أَهْلُ اللاتِ وَالْعُزَّى: مَا أَغْنَى عَنْكُمْ قَوْلُكُمْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَأَنْتُمْ مَعَنَا فِي النَّارِ، فَيَغْضَبُ اللَّهُ ﷻ فَيُخْرِجُهُمْ، فَيُلْقِيهِمْ فِي نَهْرِ الْحَيَاةِ فَيَبْرَءُونَ مِنْ حُرُوقِهِمْ كَمَا يَبْرَأُ الْقَمَرُ مِنْ كُسُوفِهِ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَيُسَمَّوْنَ فِيهَا الْجَهَنَّمِيِّينَ "، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا أَنَسُ، أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَنَسٌ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ "، نَعَمْ أَنَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ هَذَا [١٠/٢١٧]

4359- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Tevhîd ahalisinden bazıları günahlarından dolayı cehenneme girdikleri zaman Lât ve Uzza'ya tapanlar (putperestler): «Bizimle birlikte cehennemde olduktan sonra «Lâ ilâhe illallah» demenizin size ne faydası oldu?» derler. Allah onların bu sözüne öfkelenir ve bu muvahhidleri cehennemden çıkarıp adına Hayat ırmağı denilen ırmağın içine atar. Tutulan Ay'ın sonradan aydınlanması gibi bunlar da yanıklarından bu şekilde iyileşirler. Sonra cennete sokulurlar ki cennettekiler onlar «Cehennemlikler» ismini koyarlar."*

Ravi der ki: Adamın biri Enes'e: "Ey Enes! Sen bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bizzat işittin mi?" diye sorunca, Enes şu karşılığı verdi: "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): *«Benim adıma bilerek yalan söyleyen kişi cehennemdeki yerine de hazırlansın»* buyurduğunu işittim. Evet, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söylediğini işittim."

٤٣٦٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَائِلَةَ، ثنا كَثِيرُ بْنُ يَحْيَى صَاحِبُ الْبَصْرِيِّ، ثنا أَبُو عَوَانَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " لا تَزَالُ الشَّفَاعَةُ بِالنَّاسِ وَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ، حَتَّى أَنَّ إِبْلِيسَ الأَبَالِيسِ لَيَتَطَاوَلُ لَهَا رَجَاءَ أَنْ تُصِيبَهُ "، كَذَا رَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ، عَنِ الْحَارِثِ، مَوْقُوفًا، وَهُوَ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ فِيمَا أَعْلَمُ إِلا أَبُو عَوَانَةَ [٤/١٣٠]

4360- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Şefaatle o kadar çok kişi cehennemden çıkarılır ki İblis bile belki kendisine de şefaat edilir diye yükselip kendini göstermeye çalışır."[1]

Cehennem ve Cehennemlikler

٤٣٦١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ثَابِتٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْقَيْسِيُّ، قَالَ: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ جَدِّي، حَدَّثَنَا ابْنُ السَّمَّاكِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اشْتَكَتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ: أَيْ رَبِّ، قَدْ أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا، فَأَذِنَ اللَّهُ لَهَا فمَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ فمِنْ حَرِّهَا، وَشِدَّةُ مَا تَجِدُونَ مِنَ البردِ فمِنْ زَمْهَرِيرِهَا ".

4361- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cehennem, Rabbine: «Rabbim! Kendi kendimi yiyorum! İzin ver de nefes alayım» diye yakınınca Allah ona (biri kışın, biri de yazın olmak üzere yılda iki defa nefes almasına) izin verdi. İşte yazın aldığı nefes kavuran sıcaklar olarak, kışın aldığı nefes ise donduran zemherî soğuğu olarak sizlere yansır."*[2]

٤٣٦٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تَزَالُ جَهَنَّمُ، تَقُولُ: هَلْ مِنْ مَزِيدٍ، حَتَّى يَضَعَ رَبُّ الْعِزَّةِ قَدَمَهُ فِيهَا، فَيَنْزَوِي بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ، وَلا يَزَالُ فِي الْجَنَّةِ فَضْلٌ حَتَّى يُنْشِئَ اللَّهُ خَلْقًا آخَرَ، فَيُسْكِنَهُ فُضُولَ الْجَنَّةِ " [٢٠٣/٧]

4362- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cehenneme ahalisini attıkça, cehennem: «Daha var mı?» der durur. Sonunda izzetin Rabbi gelip ayağını içine koyunca toplanıp daralır. Cennete gelince ise herkes girdikten sonra yine de boş olan yerler kalır. Allah da yeni insanlar yaratıp oraya yerleştirir."*[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/265).

[2] Buhârî (2260), Müslim (716) ve Ahmed, *Müsned* (2/238, 504).

[3] Buhârî (7284), Müslim (2848) ve Ahmed, *Müsned* (3/134, 141).

٤٣٦٣- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حَمْزَةَ بْنِ نُصَيْرٍ السَّامِرِيُّ، بِالأَهْوَازِ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي إِسْرَائِيلَ، قَالَ: ثنا أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شَبِيبٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي وَحْشِيَّةَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ كَانَ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ مِائَةُ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ وَفِيهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَتَنَفَّسَ فَأَصَابَهُمْ نَفَسُهُ لاحْتَرَقَ الْمَسْجِدُ وَمَنْ فِيهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ هِشَامٍ [٣٠٧/٤]

4363- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Şayet şu Mescid'de yüz bin kişiden fazla olsa ve içlerinde cehennem ahalisinden biri bulunsa, bu kişi nefes aldığı zaman nefesi Mescid'i içindekilerle birlikte yakardı."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٦٤- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بَكْرٍ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ أَوَّلَ مَنْ يُكْسَى حُلَّةً مِنَ النَّارِ إِبْلِيسُ يُكْسَى حُلَّةً، ثُمَّ يَضَعُهَا عَلَى حَاجِبِهِ وَذُرِّيَّتِهِ مِنْ خَلْفِهِ، يُنَادِي يَا ثُبُورَهُ وَذُرِّيَّتُهُ مِنْ خَلْفِهِ وَهُمْ يُنَادُونَ يَا ثُبُورَهُمْ، وَيُقَالُ لَهُمْ: لا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا " [٢٥٥/٦]

4364- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Cehennem ahalisi içinde ateşten bir giysi giydirilecek ilk kişi İblis olacaktır. Bu giysiyi omzuna koyup ardında sürükleyecektir. Onun zürriyeti de peşinde öyle gideceklerdir. Kendisi: «Keşke yok olsaydım!» diye bağırırken, onlar da: «Keşke yok olsaydık!» diye bağıracaklardır. Ancak onlara: «Bu günde bir kere yok olmayı değil, birçok defa yok olmayı dileyin» denir."*[1]

٤٣٦٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَخْطُبُ، وَهُوَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا رَجُلٌ فِي أَخْمَصِ قَدَمَيْهِ جَمْرَتَانِ، أَوْ جَمْرَةٌ

---

[1] Ahmed, *Müsned* (3/153, 154, 249) ve İbn Ebî Şeybe, *Musannef* (13/186).

يَغْلِي مِنْهَا دِمَاغُهُ "، رَوَاهُ الأَعْمَشُ، وَشَرِيكٌ، وَإِسْرَائِيلُ وَرَوْحُ بْنُ مُسَافِرٍ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ فِي آخرين عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ [٣٤٣/٤]

4365- Ebû İshâk der ki: Nu'mân b. Beşîr'in hutbede şöyle dediğini işittim: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Cehennem ahalisi içinde azabı en hafif olan kişi, ateşten ayakkabı gidirilen kişidir ki bundan dolayı beyni kaynar*» buyurdu."[1]

٤٣٦٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي.ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَتْحِ الْحَنْبَلِيُّ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ زاطيَا، قَالا: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَرَوِيُّ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الأَصْبَهَانِيِّ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ جَهَنَّمَ لَمَّا سِيقَ إِلَيْهَا أَهْلُهَا تَلَقَّتْهُمْ بِعُنُقٍ فَلَفَحَتْهُمْ لَفْحَةً لَمْ تَتْرُكْ لَحْمًا عَلَى عَظْمٍ إِلا أَلْقَتْهُ عَلَى الْعُرْقُوبِ "، لَمْ يَرْوِهِ مَرْفُوعًا مُتَّصِلا عَنْ أَبِي سِنَانٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ إِلا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الأَصْبَهَانِيِّ، وَرَوَاهُ ابْنُ عُيَيْنَةَ، وَابْنُ فُضَيْلٍ، وَجَرِيرٌ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ، فَاخْتَلَفُوا، فَأَوْقَفَهُ ابْنُ فُضَيْلٍ عَلَى أَبِي هُرَيْرَةَ،

4366- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cehennemlikler cehenneme doğru sürüldüğü zaman onları bir ateş aleviyle karşılar. Bu ateş alevi de onları yaladığı zaman bütün etlerini eritip ayaklarının dibine döker."*

٤٣٦٧- حَدَّثَنَا بِحَدِيثِ ابْنِ فُضَيْلٍ أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَدِينِي قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِي سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي هُرَيْرَةَ، مِثْلَهُ مِنْ قِبَلِهِ،

4367- Başka bir kanalla bir öncekinin aynısı bildirilmiştir.

---

[1] Buhârî (6561), Müslim (213), Tirmizî (2604), Ahmed, *Müsned* (4/271), İbn Ebî Şeybe, *Musannef* (13/157) ve Bağavî, *Şerhu's-Sünne* (15/240).

٤٣٦٨- وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ثنا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، مِثْلَهُ وَلَمْ يَبْلُغْ بِهِ أَبَا هُرَيْرَةَ [٣٦٣/٤]

4368- Başka bir kanalla aynısı bildirilmiştir.

٤٣٦٨/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَرَوِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الأَصْبَهَانِيُّ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مثله [٩٣/٥]

4368/a- Başka bir kanalla aynısı bildirilmiştir.

٤٣٦٨/ب- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ مُسْهِرٍ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي سَوْدَةَ، قَالَ: " رُئِيَ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَهُوَ عَلَى سُوَرِ مَسْجِدِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ الشَّرْقِيِّ وَهُوَ يَبْكِي، فَقِيلَ لَهُ: مَا يُبْكِيكَ يَا أَبَا الْوَلِيدِ؟ قَالَ: مِنْ هَهُنَا أَخْبَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ رَأَى جَهَنَّمَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ لَمْ نَكْتُبْهُ عَالِيًا إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ، وَرَوَاهُ الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ عَنْ سَعِيدٍ مِثْلَهُ [١٢٩/٦]

4368/b- Ziyâd b. Ebî Sevde der ki: Ubâde b. es-Sâmit'in, Beytu'l-Makdis'in doğu duvarının üzerinde ağladığı görüldü. Ona: "Ey Ebu'l-Velîd! Neden ağlıyorsun?" diye sorulunca: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) cehennemi gördüğünü söylediği yer burasıydı" dedi.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٦٨/ج- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا حَيَّانُ بْنُ مُوسَى، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ فِي جَهَنَّمَ وَادِيًا يُقَالَ لَهُ: لَمْلَمُ، وَإِنَّ أَوْدِيَةَ جَهَنَّمَ لَتَسْتَعِيذُ بِاللَّهِ مِنْ حَرِّهِ "، غَرِيبٌ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى [١٧٨/٨]

4368/c- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cehennemde «Lemlem» adında bir vadi vardır. Cehennemin diğer vadileri bu vadinin hararetinden Allah'a sığınır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٦٨/ح- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي.ح وثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ، قَالا: ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ.ح وثنا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا حَبَّانُ.ح وثنا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ سَهْلٍ الأَشْنَانِيُّ الْمُقْرِئُ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عِيسَى بْنِ مَاسَرْجِسٍ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ أَبِي السَّمْحِ، عَنْ أَبِي حُجَيْرَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ الْحَمِيمَ لَيُصَبُّ عَلَى رُءُوسِهِمْ حَتَّى يَنْفُذَ إِلَى الْجُمْجُمَةِ، حَتَّى يَخْلُصَ إِلَى جَوْفِهِ، فَيَسْلُبُ مَا فِي جَوْفِهِ، حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ قَدَمَيْهِ، فَهُوَ الصِّهْرُ ثُمَّ يعَادُ كَمَا كَانَ "، تَفَرَّدَ بِهِ سَعِيدٌ أَبُو شُجَاعٍ يُعْرَفُ أَحَدُ الثِّقَاتِ حَدَّثَ عَنْهُ اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، وَأَبُو السَّمْحِ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَيَعْرَفُ بِدَرَّاجٍ، وَأَبُو الْهَيْثَمِ اسْمُهُ سُلَيْمَانُ الضَّوَارِيُّ رَوَى، عَنْ أَبِي السَّمْحِ عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، وَسَالِمُ بْنُ غَيْلانَ اللِّجِيُّ [١٨٢/٨]

4368/h- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Cehennemliklerin başlarından aşağıya kaynar sular dökülecek. Bu su içlerine kadar ulaşınca içindekileri eritecek ve ayaklarından dışarıya dökecek. İşte (Hac Suresi'ndeki) «Sahr» budur. Sonra eski haline geri getirileceklerdir."*

٤٣٦٨/خ- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبِ بْنِ حَارِثٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الْمَرْوَزِيُّ.ح وثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحِمَّانِيُّ.ح وثنا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ.ح وثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا جَعْفَرٌ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ زِيَادٍ الْمِصِّيصِيُّ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا عُتْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ حَبِيبٍ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: " أَتَدْرُونَ مَا سَعَةُ جَهَنَّمَ؟ " قُلْنَا: لا، قَالَ: " أَجَلْ "، قَالَ: " وَاللَّهِ مَا تَدْرُونَ أَنَّ مَا بَيْنَ شَحْمَةِ أُذُنِ أَحَدِهِمْ وَبَيْنَ عَاتِقِهِ مَسِيرَةُ سَبْعِينَ خَرِيفًا تَجْرِي فِيهِ أَوْدِيَةُ الْقَيْحِ وَالدَّمُ "، قُلْتُ: أَنْهَارٌ؟ قَالَ: " لا بَلْ أَوْدِيَةٌ "، ثُمَّ قَالَ: " هَلْ تَدْرُونَ مَا سَعَةُ جَهَنَّمَ؟ " قَالَ: قُلْنَا: لا، قَالَ: " أَجَلْ وَاللَّهِ مَا تَدْرُونَ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ، أَنَّهَا سَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ قَوْلِهِ: ﴿وَالأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ أَيْنَ النَّاسُ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: " عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُجَاهِدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ حَبِيبٌ، عَنْ حَمْزَةَ وَهُوَ كُوفِيٌّ ثِقَةٌ عَزِيزُ الْحَدِيثِ [١٨٣/٨]

4368/hı- Mücâhid bildiriyor: İbn Abbâs: "Cehennemin büyüklüğünü biliyor musunuz?" diye sorunca: "Hayır" karşılığını verdik. İbn Abbâs: "Tabi ki bilmiyorsunuz. Vallahi içindekilerden birinin kulak memesi ile omuzu arasında yetmiş yıllık bir yolculuk mesafesi vardır. İçinde de irin ve kan vadileri mevcuttur" dedi. Ona: "Irmakları mı?" diye sorduğumda: "Hayır, vadileri" dedi ve: "Cehennemin büyüklüğünü biliyor musunuz?" diye sordu. "Hayır" karşılığını verdiğimizde de şöyle dedi: "Doğru! Vallahi bilmiyorsunuz. Âişe'nin bana bildirdiğine göre kendisi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) **«Allah'ın kadrini gereği gibi bilemediler. Yeryüzü kıyamet gününde bütünüyle O'nun elindedir. Gökler de O'nun kudretiyle dürülmüştür. O, onların ortak koştuklarından uzaktır, yücedir»**[1] âyetini okumuş ve: «Öylesi bir günde insanlar nerede olacaktır?» diye sormuştur. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Cehennem köprüsünün üzerinde olacaklardır»* buyurmuştur."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٦٨/د- ثنا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مَخْلَدٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: ثنا أَزْهَرُ بْنُ سِنَانَ الْقُرَشِيُّ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ وَاسِعٍ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى بِلالِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ، فَقُلْتُ: يَا بِلال إِنَّ أَبَاكَ حَدَّثَنِي، عَنْ جَدِّكَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ فِي جَهَنَّمَ وَادِيًا، وَلِذَلِكَ الْوَادِي بِئْرٌ يُقَالُ لَهُ: هَبْهَبُ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُسْكِنَهَا كُلَّ جُبَارٍ فَإِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ "، هَذَا حَدِيثٌ تَفَرَّدَ بِهِ أَزْهَرُ، عَنْ مُحَمَّدٍ، وَحَدَّثَ بِهِ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَأَبُو خَيْثَمَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ هَارُونَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ، عَنْ أَزْهَرَ مِثْلَهُ [٣٥٥/٢]

4368/d- Muhammed b. Vâsi' der ki: (Vali) Bilâl b. Ebî Burde'nin yanına girdiğimde ona şöyle dedim: "Ey Bilâl! Babanın, dedenden (Ebû Mûsa'dan) naklen bana bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Cehennemde bir vadi ve bu vadinin de «Hebheb» adında bir kuyusu vardır. Allah her bir zorbayı bu vadiye yerleştirecektir»* buyurmuştur. Dikkat et sen de bunlardan biri olmayasın!"

---

[1] Zümer Sur. 67

٤٣٦٨/ذ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ إِمْلاءً، ثنا أَبُو يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ، سَنَةَ ثَمَانِينَ وَمِائَتَيْنِ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مُسْلِمٍ الْخَثْعَمِيِّ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ بَشِيرٍ الْعِجْلِيِّ، عَنْ شُفَيِّ بْنِ مَاتِعٍ الأَصْبَحِيِّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: " أَرْبَعَةٌ يُؤْذُونَ أَهْلَ النَّارِ عَلَى مَا بِهِمْ مِنَ الأَذَى، يَسْعَوْنَ مَا بَيْنَ الْحَمِيمِ وَالْجَحِيمِ، يَدْعُونَ بِالْوَيْلِ وَالثُّبُورِ، وَيَقُولُ أَهْلُ النَّارِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: مَا بَالُ هَؤُلاءِ قَدْ آذَوْنَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الأَذَى؟ قَالَ: فَرَجُلٌ مُغْلَقٌ عَلَيْهِ تَابُوتٌ مِنْ جَمْرٍ، وَرَجُلٌ يَجُرُّ أَمْعَاءَهُ، وَرَجُلٌ يَسِيلُ فُوهُ قَيْحًا وَدَمًا، وَرَجُلٌ يَأْكُلُ لَحْمَهُ، فَيُقَالُ لِصَاحِبِ التَّابُوتِ: مَا بَالُ الأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الأَذَى؟ فَيَقُولُ: إِنَّ الأَبْعَدَ مَاتَ وَفِي عُنُقِهِ أَمْوَالُ النَّاسِ، ثُمَّ يُقَالُ لِلَّذِي يَجُرُّ أَمْعَاءَهُ: مَا بَالُ الأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الأَذَى؟ فَيَقُولُ: إِنَّ الأَبْعَدَ كَانَ لا يُبَالِي أَيْنَ أَصَابَ الْبَوْلُ مِنْهُ، لا يَغْسِلُهُ، ثُمَّ يُقَالُ لِلَّذِي يَسِيلُ فُوهُ قَيْحًا وَدَمًا: مَا بَالُ الأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الأَذَى؟ فَيَقُولُ: إِنَّ الأَبْعَدَ كَانَ يَنْظُرُ إِلَى كَلِمَةٍ فَيَسْتَلِذُّهَا كَمَا يَسْتَلِذُّ الرَّفَثَ، ثُمَّ يُقَالُ لِلَّذِي كَانَ يَأْكُلُ لَحْمَهُ: مَا بَالُ الأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الأَذَى؟ فَيَقُولُ: إِنَّ الأَبْعَدَ كَانَ يَأْكُلُ لُحُومَ النَّاسِ ".لَمْ يَرْوِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلا شُفَيٌّ بِهَذَا الإِسْنَادِ، تَفَرَّدَ بِهِ إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ، وَشُفَيٌّ مُخْتَلَفٌ فِيهِ، فَقِيلَ: لَهُ صُحْبَةٌ، وَرَوَاهُ مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ، وَقَالَ: فِي عُنُقِهِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ السِّنْدِيِّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ بِهِ أَسْنَدَ شُفَيٌّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ

4368/z- Şüfey b. Mâti' el-Asbahî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Cehennem ahalisine içinde bulundukları sıkıntılara rağmen dört kişi eziyet verir. Bu dört kişi Hamîm ile Cahîm arasında gidip gelir, feryat figan içinde yok olmayı dilerler. Diğerleri birbirlerine: «Bunlara ne oluyor da çektiğimiz sıkıntılar yetmezmiş gibi bize eziyet veriyorlar?» demeye başlarlar. Bunlardan biri kor ateşinden bir sandığın içinde kapalı tutulmuştur. Biri bağırsaklarını yerde sürümektedir. Birinin ağzından kan ve irin akmaktadır. Biri kendi etini yiyip durmaktadır.*

Sandık içinde olan kişiye: «Rahmetten uzaklaştırılmış bu adamın neyi var ki sıkıntımızın üzerine daha da bize sıkıntı veriyor?» dediklerinde bu kişi: «Rahmetten uzaklaştırılmış bu kişi öldüğünde zimmetinde başkalarına ait olan mallar vardı» karşılığını verir. Bağırsaklarını arkasında sürüyen kişiye:

«Rahmetten uzaklaştırılmış bu adamın neyi var ki sıkıntımızın üzerine daha da bize sıkıntı veriyor?» dediklerinde bu kişi: «Rahmetten uzaklaştırılmış bu kişi bevlederken çişinin üzerine bulaşmasına aldırmaz ve yıkamazdı» karşılığını verir.

Ağzından kan ve irin akan kişiye: «Rahmetten uzaklaştırılmış bu adamın neyi var ki sıkıntımızın üzerine daha da bize sıkıntı veriyor?» dediklerinde bu kişi: «Rahmetten uzaklaştırılmış bu kişi cinsel ilişkiden aldığı zevk gibi bazı kelimeleri kullanmaktan zevk alırdı» karşılığını verir. Kendi etini yiyen kişiye de: «Rahmetten uzaklaştırılmış bu adamın neyi var ki sıkıntımızın üzerine daha da bize sıkıntı veriyor?» dediklerinde o da: «Rahmetten uzaklaştırılmış bu kişi insanların etini yer (gıybet eder)di» karşılığını verir."

Cennet ve Cehennemde Ebedi Kalınması

٤٣٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَمْشَاذَ الْقَوَّالِ الْمَعْرُوفُ بِالْقَنْدِيلِ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ الْحَسَنِ الْغَزَّالُ. ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، مِنْ أَصْلِ كِتَابِهِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ، قَالَ: ثنا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: ثنا الْحَكَمُ بْنُ ظُهَيْرٍ، عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ مُرَّةَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ قِيلَ لأَهْلِ النَّارِ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ فِي النَّارِ عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ فِي الدُّنْيَا سَنَةً لَفَرِحُوا بِهَا، وَلَوْ قِيلَ لأَهْلِ الْجَنَّةِ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ فِي الْجَنَّةِ عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ فِي الدُّنْيَا سَنَةً لَحَزِنُوا "، زَادَ عُبَيْدٌ: وَلَكِنَّهُمْ خُلِقُوا لِلأَبَدِ وَالأَمَدِ، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُرَّةَ وَالسُّدِّيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ الْحَكَمُ بْنُ ظُهَيْرٍ

[١٦٨/٤]

4369- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cehennemde bulunanlara: «Dünyadaki her bir çakıl taşı sayısınca burada kalacaksınız» denseydi buna sevinirlerdi. Cennette bulunanlara da: «Dünyadaki her bir çakıl taşı sayısınca burada kalacaksınız» denseydi buna üzülürlerdi."*

Ubeyd bunu: *"Ancak her ikisi de yerlerinde ebedi kalmak için yaratılmışlardır»* ekiyle rivayet etmiştir.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Taberânî, *el-Kebîr* (10/222), İbn Ebî Hâtim, *İlel* (2161) ve İbnu'ş-Şecerî, *Emâlî* (2/307).

٤٣٧٠- ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ، ثنا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ.ح وثنا أَبُو أَحْمَدَ الْغِطْرِيفِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَغَوِيُّ، وَابْنُ زَنْجُوَيْهِ.ح وثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ سَهْلٍ الأَشْنَانِيُّ الْمُقْرِئُ، قَالُوا: ثنا الْحَسَنُ بْنُ عِيسَى الْمَاسَرْجِسِيُّ، قَالا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا صَارَ أَهْلُ الْجَنَّةِ إِلَى الْجَنَّةِ وَأَهْلُ النَّارِ إِلَى النَّارِ، جِيءَ بِالْمَوْتِ حَتَّى يُجْعَلُ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، ثُمَّ يُذْبَحُ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ خُلُودٌ بِلا مَوْتٍ، وَيَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ بِلا مَوْتٍ، فَيَزْدَادُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَرَحًا إِلَى فَرَحِهِمْ، وَيَزْدَادُ أَهْلُ النَّارِ حُزْنًا عَلَى حُزْنِهِمْ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ، رَوَاهُ عَنْهُ ابْنُ وَهْبٍ، وَوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، وَمَيْمُونُ بْنُ زَيْدٍ، وَغَيْرُهُمْ، وَلابْنِ الْمُبَارَكِ فِيهِ رِوَايَةٌ أُخْرَى رَوَاهُ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْوَانَ،

4370- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Cennetlikler cennete, cehennemlikler de cehenneme girdikten sonra ölüm (koç şeklinde) getirilip cennet ile cehennem arasında durdurulur. Orada kesildikten sonra bir münadi: «Ey cennet ahalisi! Burada ölümsüz bir şekilde ebedi kalacaksınız! Ey cehennem ahalisi! Siz de burada ölümsüz bir şekilde ebedi kalacaksınız» diye seslenir. Bu durum cennetliklerin sevincine sevinç katarken, cehennemliklerin üzüntüsüne üzüntü katar."*[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٣٧١- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْوَرَّاقُ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شَقِيقٍ، سَمِعْتُ أَبِي، يَقُولُ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، أَظُنُّهُ رَفَعَهُ، قَالَ: " يُؤْتَى بِالْمَوْتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَالْكَبْشِ الأَمْلَحِ حَتَّى يُوقَفَ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، فَيُقَالَ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ هَذَا الْمَوْتُ، وَيَا أَهْلَ النَّارِ هَذَا الْمَوْتُ، قَالَ: فَيُذْبَحُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ، فَلَوْ مَاتَ أَحَدٌ فَرَحًا لَمَاتَ أَهْلُ الْجَنَّةِ، وَلَوْ مَاتَ أَحَدٌ حُزْنًا لَمَاتَ أَهْلُ النَّارِ "، قَالَ: تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ الْعِجْلِيُّ، عَنْ فُضَيْلٍ مِثْلَهُ،

4371- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Kıyamet gününde ölüm boz bir koç şeklinde getirilip cennet ile*

---

[1] Buhârî (6544, 6548), Müslim (2850) ve Ahmed, *Müsned* (2/118).

cehennem arasında durdurulur. Sonra: «Ey cennet ahalisi! Bu ölümdür! Ey cehennem ahalisi! Bu ölümdür!» diye seslenilir. Sonra her ikisinin bakışları altında kesilir. Şayet biri sevinçten ölecek olsaydı cennet ahalisi buna sevinçlerinden ölürdü. Şayet biri üzüntüden ölecek olsaydı cehennem ahalisi buna üzüntülerinden ölürdü."[1]

٤٣٧٢- حَدَّثَنَاهُ أَحْمَدُ بْنُ السِّنْدِيِّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ، ثنا الْفُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَرَوَى أَبُو سَلَمَةَ، وَأَبُو صَالِحٍ، وَأَبُو حَازِمٍ، وَالأَعْرَجُ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ الْعَوْفِيُّ أَبُو الْعَلاءِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ، وَرَوَى نُوحُ بْنُ قَيْسٍ، عَنْ أَخِيهِ خَالِدٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ [١٨٣/٨]

4372- Başka kanallarla Ebû Hureyre ile Ebû Saîd'den aynısı bildirilmiştir.[2]

٤٣٧٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ ثنا أحمد بن يحيى الحلواني ثنا أحمد بن يونس (ح) وحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ ثنا عبد الحميد بن صالح البرجمي قَالَا: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:" كُلُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ، يَقُولُ: لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي، فَيَكُونُ لَهُ شُكْرًا، وَكُلُّ أَهْلِ النَّارِ يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ يَقُولُ: لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي، فَتَكُونُ عَلَيْهِ حَسْرَةً "

4373- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennetlik olan her bir kişi cehennemdeki yerini görür ve: «Allah beni hidayete erdirmeseydi orada olacaktım» der. Bu sözü de onun için bir şükür olur. Cehennemlik olan her bir kişi de cennetteki yerini görür ve: «Keşke Allah bana hidayet verseydi» der, bundan dolayı pişmanlık duyar."*[3]

---

[1] Buhârî (4730), Müslim (2849) ve Tirmizî (2683).

[2] Tahrici daha önce yapıldı.

[3] Buhârî (6965), Ahmed, *Müsned* (2/511) ve İbn Hibbân, *Mevârid* (2615).

Cennet ve İçindekiler

٤٣٧٤- ثنا فاروقٌ الْخَطَّابِيُّ، وَحَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ فِي جَمَاعَةٍ قَالُوا: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ، قَالَ: ثنا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " الْجَنَّةُ لَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَلَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ ".رَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، عَنْ مَطَرٍ الْوَرَّاقِ، عَنِ الْعَلاءِ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ مِثْلَهُ، وَزَادَ " تُرَابُهَا الزَّعْفَرَانُ وَطِينُهَا الْمِسْكُ "

4374- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennetin yapılarının kerpici, biri altından biri de gümüştendir"* buyurmuştur.

Katâde'den gelen başka rivayette: *"Toprağı zafirân, çamuru da misktendir"* ilavesi yer almıştır.

٤٣٧٤/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ سُفْيَانَ الْكُوفِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْجَنَّةِ، فَقَالَ مُحَمَّدٌ سَمِعْتُ سَلَمَةَ يَعْنِي ابْنَ كُهَيْلٍ، عَنْ أَبِي الزَّهْرَاءِ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: " الْجَنَّةُ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ الْعُلْيَا، ثُمَّ قَرَأَ، ﴿إِنَّ كِتَابَ الأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ " [١٠٣/٧]

4374/a- Ebu'z-Zehrâ der ki: Abdullah b. Mes'ûd: "Cennet en yüksek olan yedinci kat semadadır" dedi ve: **"Ama iyilerin kitabı yüksek katlardadır"**[1] âyetini okudu.

٤٣٧٥- ثنا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمِنْهَالِ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ الْعَدَوِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " الْجَنَّةُ لَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَلَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ، وَتُرَابُهَا الزَّعْفَرَانُ، وَطِينُهَا الْمِسْكُ "، وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مَوْقُوفًا، وَزَادَ: " دَرَجُهَا الْيَاقُوتُ وَاللُّؤْلُؤُ وَرَضْرَاضُ أَنْهَارِهَا اللُّؤْلُؤُ وَتُرَابُهَا الزَّعْفَرَانُ "

---

1 Mutaffifîn Sur. 18

4375- Alâ b. Ziyâd el-Adevî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennetin yapılarının kerpici, biri altından biri gümüştendir. Toprağı zafirân, çamuru da misktendir"* buyurmuştur.

Ebû Hureyre'den onun sözü olarak gelen rivayette ise: "Basamakları yakut ve inciden, ırmaklarındaki taşlar inciden, toprağı da zafirândandır" ilavesi yer almıştır.

٤٣٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُسْلِمٍ، ثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ الضَّبِّيُّ، ثَنَا أَبُو عَمْرٍو الضَّرِيرُ، ثَنَا عَدِيُّ بْنُ الْفَضْلِ، عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ بَنَى جَنَّاتِ عَدْنٍ بِيَدِهِ وَبَنَاهَا لَبِنَةً مِنْ ذَهَبٍ وَلَبِنَةً مِنْ فِضَّةٍ، وَجَعَلَ مِلاطَهَا الْمِسْكَ وَتُرَابَهَا الزَّعْفَرَانَ وَحَصْبَاءَهَا اللُّؤْلُؤَ، ثُمَّ قَالَ لَهَا: تَكَلَّمِي، فَقَالَتْ: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾، فَقَالَتِ الْمَلائِكَةُ: طُوبَى لَكِ مَنْزِلَ الْمُلُوكِ، تَفَرَّدَ بِهِ الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ فَرَوَاهُ وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ نَحْوَهُ [٢٠٤/٦]

4376- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah, Adn cennetini kendi eliyle yarattı. Yapılarının taşlarından birini altından birini gümüşten, çamurunu miskten, toprağını da zafirândan yaptı. Sonra ona: «Konuş!» buyurunca, cennet:* **«Müminler kurtuluşa ermişlerdir»**[1] *dedi. Melekler de ona: «Ne mutlu sana! Sakinlerin krallar olacaktır» dedi."*

٤٣٧٧- ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَرْعَرَةَ، قَالَ: ثنا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ، قَالَ: ثنا سَلامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أن رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَرْوِيهِ، عَنْ رَبِّهِ ﷻ قَالَ اللَّهُ: " أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْهُ إِلا سَلامٌ

4377- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah: «Salih kullarıma (cennette) hiçbir gözün göremediği, hiçbir kulağın duyamadığı ve hiç kimsenin aklına gelemeyecek şeyler hazırladım» buyurdu."*[2]

---

[1] Mü'minûn Sur. 1

[2] Ahmed, *Müsned* (2/438).

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٧٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ عِيسَى بْنِ فَرُّوخَ، ثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ: " أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ "، مَا أَطْلَعْتُكُمْ عَلَيْهِ، ثُمَّ قَرَأَ: ﴿فَلا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ مَهْدِيٍّ [٩/٢٦]

4378- Ebû Hureyre bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah: «Salih kullarıma (cennette) hiçbir gözün göremediği, hiçbir kulağın duyamadığı ve hiç kimsenin aklına gelemeyecek şeyler hazırladım. Bunları (âhiret günü için size sakladığımdan) de burada göstermiyorum» buyurur"* dedi ve: **"Yaptıklarına karşılık olarak, onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez"**[1] âyetini okudu.[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٧٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا سُلَيْمُ بْنُ حَيَّانٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لا يَقْطَعُهَا " [٩/٣٠]

4379- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennette her bir ağaç vardır ki kişi bineğiyle gölgesinde yüz yıl gitse sonuna ulaşamaz"* buyurmuştur.[3]

٤٣٨٠- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ أَبُو قُدَامَةَ، وَحَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ الْعَمِّيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ أَبِي مُوسَى

---

[1] Secde Sur. 17

[2] Buhârî (3244, 4779), Müslim (2824), Tirmizî (3195), İbn Mâce (4328) ve Ahmed, *Müsned* (2/313).

[3] Buhârî (3251), Tirmizî (3293) ve Ahmed, *Müsned* (3/110, 164, 207).

الأَشْعَرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " جَنَّتَانِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا مِنْ فِضَّةٍ، وَجَنَّتَانِ مِنْ ذَهَبٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا مِنْ ذَهَبٍ، وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَبِّهِمْ ﷻ إِلا رِدَاءُ الْكِبْرِيَاءِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ "، لَفْظُ الْعَمِّيِّ، وَقَالَ الْحَارِثُ: " جِنَانُ الْفِرْدَوْسِ أَرْبَعٌ: ثِنْتَانِ مِنْ ذَهَبٍ حِلْيَتُهُمَا وَآنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا، وَثِنْتَانِ مِنْ فِضَّةٍ حِلْيَتُهُمَا وَآنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، وَمُسْلِمٌ، جَمِيعًا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عَبْدِ الصَّمَدِ الْعَمِّيِّ، حَدَّثَ بِهِ مُسْلِمٌ، عَنْ إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَالْبُخَارِيُّ، عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِ عَبْدِ الْعَزِيزِ [٢/٣١٦]

4380- Abdullah b. Kays Ebû Mûsa el-Eş'arî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(Cennetin içinde) kaplarıyla beraber içindeki her şeyi gümüşten olan iki cennet vardır. Yine kaplarıyla birlikte içindeki her şeyi altından olan iki cennet daha vardır. Adn cennetinde bulunanların, Rablerini görmeleri ile aralarındaki tek engel, Allah'ın yüzündeki Kibriyâ (büyüklük) perdesi olacaktır."*[1]

Hâris rivayetinde şu lafızlarla geçmiştir: *"Firdevs cennetleri dört tanedir. Bunların ikisi, giysileri, kapları ve içindeki her şeyiyle birlikte altındandır. Diğer ikisi de, giysileri, kapları ve içindeki her şeyiyle birlikte gümüştendir."*

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٣٨١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، ثنا عُمَرُ بْنُ أَيُّوبَ بْنِ مَالِكٍ، وَمَا سَمِعْتُهُ إِلا مِنْهُ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ الضَّبِّيُّ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَشِبْرٌ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا عَنْ هَذَا الشَّيْخِ [٤/١٠٨]

4381- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennette bir karışlık yer dahi, dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Buhârî (7444), Müslim (180), Tirmizî (2528), İbn Mâce (186) ve Ahmed, *Müsned* (4/411).

٤٣٨٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَبُو زُرْعَةَ الدِّمَشْقِيُّ، ثَنَا أَبُو مُسْهِرٍ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ عَبْدٍ السُّلَمِيِّ، قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَسْمَعُكَ تَذْكُرُ شَجَرَةً فِي الْجَنَّةِ لا أَعْلَمُ فِي الدُّنْيَا أَكْثَرَ شَوْكًا مِنْهَا يَعْنِي الطَّلْحَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يُجْعَلُ مَكَانَ كُلِّ شَوْكَةٍ مِثْلَ خَصْوَةِ التَّيْسِ الْمَلْبُودِ يَعْنِي الْخَصِيَّ فِيهَا سَبْعُونَ لَوْنًا مِنَ الطَّعَامِ لا يُشْبِهُ لَوْنٌ لَوْنَ الآخَرِ "، رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ حَمْزَةَ مِثْلَهُ [١٠٢/٦]

4382- Utbe b. Abd es-Sülemî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte oturmuşken bir bedevi geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Cennette bir ağaçtan bahsettiğini duyuyorum. Benim bildiğim dünyada dikenleri en çok olan ağaç yalancı akasya ağacıdır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bedeviye şöyle buyurdu: *"Bu ağaçtan her bir dikenin yerine her biri tekenin hayası gibi olan meyveler konulacaktır. Her bir meyvede de biri diğerine benzemeyen yetmiş çeşit lezzet olacaktır."*

٤٣٨٣-حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ سَيْفٍ، ثَنَا عُوَيْنُ بْنُ عَمْرٍو الْقَيْسِيُّ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَبَوَاطِنُهَا مِنْ ظَوَاهِرِهَا أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُتَحَابِّينَ فِيهِ، الْمُتَزَاوِرِينَ فِيهِ الْمُتَبَاذِلِينَ فِيهِ " [٢٠٥/٦]

4383- Abdullah b. Bureyde'nin, babasından bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennette içeriden dışarısı, dışarıdan da içerisi görünen evler vardır. Allah bu evleri birbirlerini Allah için sevenler, Allah için ziyaret edenler ve birbirleriyle Allah için yardımlaşanlar için hazırlamıştır."*

٤٣٨٣/أ- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْحَاقَ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالا: ثنا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، ثَنَا خَالِدٌ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَحْرَ الْمَاءِ وَبَحْرَ الْخَمْرِ وَبَحْرَ الْعَسَلِ وَبَحْرَ اللَّبَنِ، ثُمَّ تَشَقَّقُ بَعْدُ مِنْهُ الأَنْهَارُ "، غَرِيبٌ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ تَفَرَّدَ بِهِ، عَنْ حَكِيمٍ [٢٠٤/٦]

4383/a- Hakîm b. Muâviye'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennette su denizi, şarap denizi, bal*

denizi ve süt denizi vardır. Irmaklar ise daha sonra bunlardan fışkırmaya başlayacaklardır."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٨٣/ب- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ، ثنَا مُوسَى، وَعَبْدَانُ، قَالا: ثنا وُهَيْبٌ، ثنَا خَالِدٌ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَا بَيْنَ كُلِّ مِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ مَسِيرَةَ سَبْعِينَ عَامًا " [٢٠٥/٦]

4383/b- Hakîm'in, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennet kapılarından her birinin iki kanat arası yetmiş yıllık bir yolculuk mesafesi kadardır."*

٤٣٨٣/ج- حَدَّثَنَا أَبِي وَأَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ زَيْدٍ الزُّهْرِيُّ، ثنَا مَهْدِيُّ بْنُ حَكِيمِ بْنِ مَهْدِيٍّ، ثنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَنْبَأَنَا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَعَلَّكُمْ تَظُنُّونَ أَنَّ أَنْهَارَ الْجَنَّةِ أُخْدُودٌ فِي الأَرْضِ لا وَاللَّهِ، إِنَّهَا لَسَائِحَةٌ عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ حَافَتَاهَا خِيَامُ اللُّؤْلُؤِ وَطِينُهَا الْمِسْكُ الأَذْفَرُ " قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا الأَذْفَرُ؟ قَالَ: " الَّذِي لا خَلْطَ مَعَهُ " [٢٠٥/٦]

4383/c- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet ırmaklarının hendek gibi çukurlar içinde aktığını mı düşünüyorsunuz? Vallahi değil! Bu ırmaklar yerin yüzeyinde akar. Her iki kenarında inciden çardaklar bulunur. Bu ırmakların çamuru da ezfer denilen misktendir"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! Ezfer nedir?" diye sorduğumda: *"İçine bir şey katılmamış saf misktir"* karşılığını verdi.

Cennet Ahalisi

٤٣٨٤- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَ: ثنا خَلَفُ بْنُ مُوسَى بْنِ خَلَفٍ الْعَمِّيُّ، قَالَ: ثنا أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، أَوِ الْعَلاءُ بْنُ زِيَادٍ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: تَحَدَّثْنَا ذَاتَ لَيْلَةٍ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَكْبَرْنَا الْحَدِيثَ، فَلَمَّا أَصْبَحْنَا غَدَوْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ ﷺ: " عُرِضَتْ عَلَيَّ الأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلامُ بِأَتْبَاعِهَا مِنْ أُمَمِهَا، فَإِذَا النَّبِيُّ مَعَهُ الثَّلاثَةُ مِنْ قَوْمِهِ، وَإِذَا النَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ، وَقَدْ أَنْبَأَكُمُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْ قَوْمِ لُوطٍ، فَقَالَ: ﴿أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ﴾ ، قَالَ:

حَتَّى مَرَّ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلامُ وَمَنْ مَعَهُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، قُلْتُ: يَا رَبِّ، فَأَيْنَ أُمَّتِي؟ قَالَ: انْظُرْ عَنْ يَمِينِكَ، فَإِذَا الظِّرَابُ ظِرَابُ مَكَّةَ قَدْ سُدَّ مِنْ وُجُوهِ الرِّجَالِ، قَالَ: أَرَضِيتَ يَا مُحَمَّدُ؟ قُلْتُ: رَضِيتُ يَا رَبِّ، قَالَ: انْظُرْ عَنْ يَسَارِكِ، فَنَظَرْتُ، فَإِذَا الأُفُقُ قَدْ سُدَّ مِنْ وُجُوهِ الرِّجَالِ، قَالَ: أَرَضِيتَ يَا مُحَمَّدُ؟ قُلْتُ: رَضِيتُ يَا رَبِّ، قَالَ: فَإِنَّ مَعَ هَؤُلاءِ سَبْعِينَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ "، فَأَتَى عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الأَسَدِيُّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: " اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ "، ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ آخَرُ، وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، فَقَالَ: " سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ "، ثُمَّ قَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ: " إِنِ اسْتَطَعْتُمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي أَنْ تَكُونُوا مِنَ السَّبْعِينَ فَكُونُوا، فَإِنْ عَجَزْتُمْ وَقَصَّرْتُمْ فَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ الظِّرَابِ، فَإِنْ عَجَزْتُمْ وَقَصَّرْتُمْ فَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ الأُفُقِ، فَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أُنَاسًا يَتَهَاوَشُونَ كَثِيرًا " ثُمَّ قَالَ: " إِنِّي لأَرْجُو أَنْ يَكُونَ مِنْ يَتَّبِعُنِي مِنْ أُمَّتِي رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ "، فَكَبَّرَ الْقَوْمُ، ثُمَّ قَالَ: " إِنِّي لأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ "، فَكَبَّرَ الْقَوْمُ، ثُمَّ تَلا هَذِهِ الآيَةَ: ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الأَوَّلِينَ وَقَلِيلٌ مِنَ الآخِرِينَ﴾ ، فَتَذَاكَرُوا بَيْنَهُمْ: مَنْ هَؤُلاءِ السَّبْعُونَ الأَلْفِ؟ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: قَوْمٌ وُلِدُوا فِي الإِسْلامِ فَمَاتُوا عَلَيْهِ، حَتَّى رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: " هُمُ الَّذِينَ لا يَسْتَرْقُونَ وَلا يَتَطَيَّرُونَ وَلا يَكْتَوُونَ، وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ".رَوَاهُ ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ عَنْهُمَا مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ أَبُو أُمَيَّةَ الْحَبَطِيُّ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ مِنْ دُونِ الْحَسَنِ، وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ، وَهِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ مِنْ دُونِ الْعَلاءِ، وَلَمْ يَسُقْ هَذَا السِّيَاقَ عَنْ قَتَادَةَ، إِلا مُوسَى بْنُ خَلَفٍ الْعَمِّيُّ [٢/٢٤٨]

4384- Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Bir gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında çok fazla konuştuk. Sabah yanına geldiğimizde şöyle buyurdu: *"Dün gece (rüyamda) ümmetleriyle birlikte peygamberler gösterildi. Bazı peygamberlerin yanında üç kişi, bazılarının ise yanında hiç kimseler yoktu. Zira Allah, Lût kavminden size bahsederken:* **«İçinizde hiç aklı başında bir adam yok mu?»**[1] *buyurmuştur. Mûsa b. İmrân yanında İsrail oğullarından büyük bir toplulukla geçince kalabalık oluşları hoşuma gitti ve: «Bunlar kim?» diye sordum. «Bu, kardeşin Mûsa, yanındakiler de İsrail oğulları» denildi.*

---

[1] Hûd Sur. 78

«Benim ümmetim nerede?» diye sorduğumda: «Sağ tarafına bak» denildi. Sağ tarafıma baktığımda bütün tepelerin insanlarla kaplı olduğunu gördüm. Bana: «Ey Muhammed! Memnun oldun mu?» diye sorulunca: «Rabbim! Memnun oldum» dedim. Sonra bana: «Sol tarafına bak!» denildi. Sol tarafıma baktığımda ufkun insanlarla dolu olduğunu gördüm. Yine: «Ey Muhammed! Memnun oldun mu?» diye sorulunca: «Rabbim! Memnun oldum!» karşılığını verdim. Bana: «Bunlarla birlikte ayrıca yetmiş bin kişi de hesaba çekilmeden cennete girecektir» denildi.

Ukkâşe b. Mihsan el-Esedî kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a dua et de beni yetmiş bin kişinin içinden biri kılsın" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bunu da onlardan kıl!"* diye dua etti. Başka bir adam kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a dua et, beni de onlardan kılsın" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ukkâşe senden önce davrandı"* buyurdu.

Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle buyurdu: *"Anam babam size feda olsun! Elinizden geliyorsa bu yetmiş bin kişinin içinden olmaya çalışın. Yapamazsanız tepeleri kaplayanların içinde olmaya çalışın. Bunu da yapamazsanız ufukta görünenlerin içinde olmaya çalışın. Ayrıca orada birbirleriyle çekişen topluluklar gördüm."*

Sonra: *"Ümmetimden bana tâbi olanların cennet ahalisinin dörtte biri olmasını umuyorum"* buyurunca oradakiler tekbir getirmeye başladı. *"Cennet ahalisinin yarısı olmalarını umuyorum"* buyurunca yine tekbir getirmeye başladılar. Sonrasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bunların birçoğu öncekilerden, birçoğu da sonrakilerdendir"**[1] âyetlerini okudu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gittikten sonra oradakiler kendi aralarında bu yetmiş bin kişinin kimler olacağı konusunda tartışmaya başladılar. Bazıları: "Bunlar İslam döneminde doğup ölene kadar hiç şirke bulaşmamış kişilerdir" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bundan haberdar olunca: *"Bunlar efsun yapmayan, uğursuzluğa inanmayan, yaralarını dağlamayan ve Rablerine tevekkül edenlerdir"* buyurdu.[2]

---

[1] Vâkıa Sur. 39-40

[2] Ahmed, *Müsned* (1/407), Abdurrezzâk, *Musannef* (19519), Hâkim, *Müstedrek* (4/577) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/5).

٤٣٨٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا هَمَّامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَيْمَنَ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " عُرِضَ عَلَيَّ الأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ الصَّلاةُ وَالسَّلامُ بِأَتْبَاعِهَا وَأُمَمِهَا، فَقُلْتُ: يَا رَبِّ فَأَيْنَ أُمَّتِي؟ قِيلَ: انْظُرْ عَنْ يَمِينِكَ، فَنَظَرْتُ فَإِذَا الظِّرَابُ قَدْ سُدَّتْ بِوُجُوهِ الرِّجَالِ، قُلْتُ: يَا رَبِّ مَنْ هَؤُلاءِ؟ قِيلَ: أُمَّتُكَ، قِيلَ: رَضِيتَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، ثُمَّ قِيلَ: انْظُرْ عَنْ يَسَارِكَ، فَإِذَا الأُفُقُ قَدْ سُدَّ بِوُجُوهِ الرِّجَالِ، قُلْتُ: يَا رَبِّ مَنْ هَؤُلاءِ؟ قِيلَ: أُمَّتُكَ، قِيلَ: رَضِيتَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، يَا رَبِّ قَدْ رَضِيتُ، قِيلَ: وَإِنَّ مَعَ هَؤُلاءِ سَبْعِينَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ "، فَأَنْشَأَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الأَسَدِيُّ أَحَدُ بَنِي أَسَدٍ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِيَ مِنْهُمْ، فَقَالَ: " اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ "، فَأَنْشَأَ رَجُلٌ آخَرُ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِيَ مِنْهُمْ، فَقَالَ: " سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ "، قَالَ: فَتَرَاجَعَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْحَدِيثَ فِيمَا بَيْنَهُمْ فِي السَّبْعِينَ أَلْفًا فَبَلَغَ حَدِيثُهُمُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: " هُمُ الَّذِينَ لا يَكْتَوُونَ وَلا يَسْتَرْقُونَ وَلا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ "

4385- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken şöyle buyurdu: *"Dün gece (rüyamda) bana ümmetleri ve tâbileriyle birlikte peygamberler gösterildi. «Rabbim! Benim ümmetim nerede?» diye sorduğumda: «Sağ tarafına bak» denildi. Sağ tarafıma baktığımda bütün tepelerin insanlarla kaplı olduğunu gördüm. «Rabbim! Bunlar kim?» diye sorduğumda: «Ümmetin!» denildi ve: «Memnun oldun mu?» diye soruldu. «Oldum» karşılığını verdiğimde: «Sol tarafına bak!» denildi. Sol tarafıma baktığımda ufkun insanlarla dolu olduğunu gördüm. «Rabbim! Bunlar kim?» diye sorduğumda: «Ümmetin!» denildi ve: «Memnun oldun mu?» diye soruldu. «Rabbim! Evet, memnun oldum!» karşılığını verdiğimde: «Bunlarla birlikte ayrıca yetmiş bin kişi de hesaba çekilmeden cennete girecektir» denildi."*

Esed oğullarından Ukkâşe b. Mihsan el-Esedî kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a dua et de beni yetmiş bin kişinin içinden biri kılsın" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bunu da onlardan biri kıl"* diye dua etti. Başka bir adam kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a dua et, beni de onlardan kılsın" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ukkâşe senden önce davrandı"* buyurdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gittikten sonra ashâb kendi aralarında bu yetmiş bin kişinin kimler olabileceğini konuşmaya başladılar. Hz. Peygamber

(sallallahu aleyhi vesellem) bundan haberdar olunca: *"Bunlar yaralarını dağlamayan, efsun yapmayan, uğursuzluğa inanmayan ve Allah'a tevekkül edenlerdir"* buyurdu.[1]

٤٣٨٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي قُبَّةٍ نَحْوًا مِنْ أَرْبَعِينَ، فَقَالَ: " أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبْعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ "، قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: " أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟ "، قُلْنَا: نَعَمْ قَالَ: " فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنِّي لأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَذَلِكَ أَنَّ الْجَنَّةَ لا يَدْخُلُهَا إِلا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ، وَمَا أَنْتُمْ فِي الشِّرْكِ إِلا كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الأَسْوَدِ، أَوْ كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الأَحْمَرِ "، رَوَاهُ زَيْدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ، وَمَعْمَرُ بْنُ رَاشِدٍ، وَإِسْرَائِيلُ، وَأَبُو الأَحْوَصِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ نَحْوَهُ [١٥٢/٤]

4386- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bir çadırda kırk kişi kadardık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet ahalisinin dörtte biri olmaya razı olur musunuz?"* diye sorunca çadırdakiler: "Evet!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet ahalisinin üçte biri olmaya razı olur musunuz?"* diye sorunca yine: "Evet!" dedik. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Canım elinde olana yemin olsun ki cennet ahalisinin yarısını oluşturmanızı umuyorum. Zira cennete sadece müslümanlar girecektir. Siz de müşriklerin sayısına nazaran siyah öküzdeki beyaz kıl veya beyaz öküzdeki siyah kıl kadarsınız."*[2]

٤٣٨٦/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : " أَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلاثَةٌ: ذُو سُلْطَانٍ مُقْتَصِدٌ مُتَصَدِّقٌ مُوقِنٌ، وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ بِكُلِّ قُرْبَى وَمُسْلِمٍ، وَفَقِيرٌ عَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ " [١٧/٢]

4386/a- İyâd b. Himâr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennetlik olanlar üç zümreden oluşur. Bunlardan biri,*

---

[1] Tahrici daha önce yapıldı.

[2] Buhârî (6528), Müslim (221), Tirmizî (2547), İbn Mâce (4283) ve Ahmed, *Müsned* (1/386, 438, 445).

dinin buyruklarını doğrulayıp onlara iman eden adil yöneticidir. Diğeri, tüm akrabalarına ve müslümanlara karşı şefkatli ve merhametli olan kişidir. Diğeri, başkalarına el açmayan fakir kişidir."

٤٣٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، أَخْبَرَنَا أَبُو الْقَاسِمِ الْبَغَوِيُّ إِمْلاءً، وَالْقَاسِمُ بْنُ يَحْيَى، قَالا: ثنا الْحَسَنُ بْنُ عِيسَى، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ يُونُسَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا، تُضِيءُ وُجُوهُهُمْ إِضَاءَةَ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ "، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ، فَقَامَ عُكَّاشَةُ الأَسَدِيُّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ: " اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ "، ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ، فَقَالَ: ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، فَقَالَ: " سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ، رَوَاهُ عَنْهُ غَيْرُ وَاحِدٍ [١٨٤/٨]

4387- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimden yetmiş bin kişi, yüzleri mehtaplı gecedeki Ay gibi parıldayarak cennete gireceklerdir"* **buyurduğunu işittim. Ukkâşe el-Esedî kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a dua et de beni onlardan kılsın" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem):** *"Allahım! Bunu onlardan biri kıl"* **diye dua etti. Ensâr'dan bir adam kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Beni de onlardan kılması için Allah'a dua et" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem):** *"Ukkâşe senden önce davrandı"* **buyurdu.**[1]

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٣٨٨- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، ثنا مُوسَى بْنُ غَيْلانَ، ثنا هَاشِمُ بْنُ مَخْلَدٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: لَمَّا فَنَزَلَتْ ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الأَوَّلِينَ وَثُلَّةٌ مِنَ الآخِرِينَ﴾ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَنْتُمْ رُبْعُ أَهْلِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ ثُلُثُ أَهْلِ الْجَنَّةِ، أَنْتُمْ نِصْفُ أَهْلِ الْجَنَّةِ، أَنْتُمْ ثُلُثَا أَهْلِ الْجَنَّةِ "، تَفَرَّدَ بِرَفْعِهِ ابْنُ الْمُبَارَكِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، وَأَبُو عَمْرٍو اسْمُهُ مُحَمَّدٌ، وَهُوَ وَالِدُ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ الْقُرَشِيُّ، قَالَهُ سُلَيْمَانُ [١٠١/٧]

---

[1] Buhârî (6544), Müslim (216), Ahmed, *Müsned* (2/400) ve Ebû Avâne (1/140).

4388- Ebû Hureyre der ki: **"Bunların birçoğu öncekilerden, birçoğu da sonrakilerdendir"**[1] âyetleri nazil olduğu zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sizler cennet ahalisinin dörtte birini, hatta üçte birini, hatta yarısını ve hatta üçte ikisini oluşturacaksınız."*

٤٣٨٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مَخْلَدٍ، قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْهَيْثَمِ الْبَلَوِيُّ، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو هِلالٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " وَعَدَنِي رَبِّي ﷻ أَنْ يُدْخِلَ مِنْ أُمَّتِي الْجَنَّةَ مِائَةَ أَلْفٍ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهِ تَعَالَى عَنْهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، زِدْنَا: قَالَ: وَهَكَذَا "، وَأَشَارَ سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ بِيَدِهِ كَذَلِكَ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنَا، فَقَالَ عُمَرُ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ قَادِرٌ أَنْ يُدْخِلَ النَّاسَ الْجَنَّةَ بِحَفْنَةٍ وَاحِدَةٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " صَدَقَ عُمَرُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو هِلالٍ، وَاسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمٍ الرَّاسِبِيُّ ثِقَةٌ بَصْرِيٌّ [٣٤٤/٢]

4389- Enes bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbim bana ümmetimden yüz bin kişiyi cennete sokacağı sözünü verdi"* buyurdu. Ebû Bekr: "Arttır, ey Allah'ın Resûlü!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Artı bu kadar (bir avuç)"* buyurdu.

Ravi Süleyman bir Harb ne kadar olduğunu göstermek için eliyle işaret ettikten sonra rivayete şöyle devam etti: Ebû Bekr bir daha: "Arttır, ey Allah'ın Resûlü!" deyince, Ömer: "Allah bir avuçla da tüm insanları cennete sokabilir" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömer doğru söylüyor"* buyurdu.[2]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٩٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ أَبِي قَبِيلٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبَّادَ بْنَ نَاشِرَةَ، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا رُهْمٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا أَيُّوبَ الأَنْصَارِيَّ، يَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ إِلَيْهِمْ، فَقَالَ: " إِنَّ رَبِّي خَيَّرَنِي بَيْنَ سَبْعِينَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَفْوًا بِغَيْرِ حِسَابٍ وَبَيْنَ الْخَبِيئَةِ عِنْدَهُ "، فَقَالَ

---

[1] Vâkıa Sur. 39-40

[2] Ahmed, *Müsned* (3/193), Abdurrezzâk, *Musannef* (20556) ve Bağavî, *Şerhu's-Sünne* (15/163).

رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُخَبِّئُ لَكَ رَبُّكَ؟ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْهِمْ وَهُوَ يُكَبِّرُ، فَقَالَ: " إِنَّ رَبِّي زَادَنِي يَتْبَعُ كُلَّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفًا، وَالْخَبِيئَةُ عِنْدَهُ "، قَالَ أَبُو رُهْمٍ: يَا أَبَا أَيُّوبَ، وَمَا تَظُنُّ خَبِيئَةَ اللَّهِ؟ فَأَكَلَهُ النَّاسُ بِأَفْوَاهِهِمْ، فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ: دَعُوا صَاحِبَكُمْ، أُخْبِرُكُمْ عَنْ خَبِيئَةِ النَّبِيِّ ﷺ كَمَا أَظُنُّ، بَلْ كَالْمُسْتَيْقِنِ، خَبِيئَةُ النَّبِيِّ أَنْ يَقُولَ: " رَبِّ مَنْ شَهِدَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، ثُمَّ يُصَدِّقُ قَلْبُهُ لِسَانَهُ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو قَبِيلٍ، عَنْ عَبَّادٍ، حَدَّثَ بِهِ الْكِبَارُ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، مِثْلَ مُحَمَّدِ بْنِ سَهْلِ بْنِ عَسْكَرٍ، وَأَشْكَالِهِ [١/٣٦٢]

4390- Ebû Ruhm bildiriyor: Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin şöyle dediğini işittim: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıktı ve: *"Rabbiniz yetmiş bin kişinin bağışlanarak hesapsız bir şekilde cennete girmesi ile katında ümmetim için saklı tuttuğu şey (şefaat) arasında tercih yapmamı istedi"* buyurdu. Adamın biri: "Ey Allah'ın Resûlü! Rabbin böylesi bir şeyi saklı tutar mı?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eve girdi. Bir süre sonra tekbîr getirerek çıktı ve: *"Rabbim o yetmiş bin kişiden her bin kişinin yanına yetmiş bin kişiyi daha ekledi. Bunlarla, yanında ümmetim için saklı tuttuğu şey (şefaat) arasında tercih yapmamı istedi"* buyurdu.

Ebû Eyyûb'e: "Ey Ebû Eyyûb! Allah'ın saklı tuttuğunu söylediği bu şeyin ne olduğunu düşünüyorsun?" diye sorduğumda oradakiler bana sert bir şekilde çıkıştılar. Ancak Ebû Eyyûb: "Adamı rahat bırakın!" dedi ve şöyle devam etti: "Ben size Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) saklı tutulduğunu söylediği bu şeyin ne olabileceğini, hatta kesin bir şekilde ne olduğunu söyleyeyim. Saklı tutulan bu şey Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Rabbim! Allah'tan başka ilah olmadığına, tek ve ortaksız olduğuna, Muhammed'in Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna diliyle şahadet edip, kalbiyle bunu tasdik edeni cennete sok»* demesidir."[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٩١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا أَبُو دَاوُدَ، ثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ هِلالِ بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ هِلالِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ عَرَابَةَ الْجُهَنِيِّ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا

---

[1] Ahmed, *Müsned* (5/413) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (4/151).

كُنَّا بِالْكَدِيدِ أَوْ قَالَ بِقُدَيْدٍ جَعَلَ رِجَالٌ مِنَّا يَسْتَأْذِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ فَيَأْذَنُ لَهُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ، وَقَالَ خَيْرًا، ثُمَّ قَالَ: " مَا بَالُ شِقِّ الشَّجَرَةِ الَّتِي تَلِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَبْغَضُ إِلَيْكُمْ مِنَ الشِّقِّ الآخَرِ "، فَلَمْ يُرَ عِنْدَ ذَلِكَ مِنَ الْقَوْمِ إِلا بَاكِيًا، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ الَّذِي يَسْتَأْذِنُكَ بَعْدَ هَذَا لَسَفِيهٌ، قَالَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَقَالَ خَيْرًا، وَقَالَ: " أَشْهَدُ عِنْدَ اللَّهِ لا يَمُوتُ عَبْدٌ يَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ، ثُمَّ يُسَدِّدُ إِلا سَلَكَ فِي الْجَنَّةِ "، قَالَ: " وَوَعَدَنِي رَبِّي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا لا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلا عَذَابَ، وَإِنِّي لأَرْجُو أَنْ لا يَدْخُلُوهَا حَتَّى تَبَوَّءُوا أَنْتُمْ، وَمَنْ صَلَحَ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَذَرَارِيكُمْ مَسَاكِنَ الْجَنَّةِ "، رَوَاهُ الأَوْزَاعِيُّ، وَأَبَانُ، وَحَرْبٌ فِي آخَرِينَ، عَنْ يَحْيَى مِثْلَهُ [٢٨٦/٦]

4391- Rifâa b. Arâbe el-Cühenî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bir yolculuk dönüşündeydik. Kedîd'e veya Kudayd'a ulaştığımızda bazıları acele edip önceden ailelerinin yanına gitmek için Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) izin almaya başladılar. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) onlara izin veriyordu. Ancak daha sonra konuşma yapmak üzere kalktı. Allah'a hamdü senada bulunup hayırlı şeyler söyledikten sonra: *"Neden bazı kişiler, Resûlullah'ın hemen yanında olan ağacın yarısını seviyorlar da diğer yarısından hoşlanmıyorlar?"* buyurdu. Bu söz üzerine orada bulunanların hepsinin ağlamaya başladığını gördük. İçlerinden bir adam: "Bundan sonra bu konuda senden ancak sefih olan kişi izin alır" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'a hamd etti, hayırlı şeyler söyledikten sonra da şöyle buyurdu:

"Allah'tan başka ilah olmadığına, benim de Allah Resûlü olduğuma samimi bir şekilde şahadet eden ve bunun da gereklerini yerine getirene Allah'ın huzurunda tanıklık edeceğim ve o kişi de cennete sokulacaktır. Rabbim, ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesapsız ve azapsız bir şekilde cennete sokacağına dair bana söz verdi. Ayrıca dilerim ki, onlar (o yetmiş bin kişi) cennete girmeden, sizler, atalarınız, eşleriniz ve soyunuzdan salih olanlar cennete girip orada meskenler edinirsiniz."[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8/40).

٤٣٩٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، قَالَ: سَمِعْتُ مُطَرِّفًا، يُحَدِّثُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ أَقَلَّ سَاكِنِي الْجَنَّةِ النِّسَاءُ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، وَرَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ، عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ [٨٥/٣]

4392- İmrân b. Husayn'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet sakinleri içinde en az olanlar kadınlardır"* buyurmuştur.[1]

Sahih sabit bir hadistir.

٤٣٩٢/أ- حَدَّثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا أَبُو يَعْلَى الْمَوْصِلِيُّ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو، قَالَ: سَمِعْتُ أَيْفَعَ بْنَ عَبْدٍ الْكَلاعِيَّ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ، كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ؟ قَالُوا: لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ، قَالَ: نَعَمْ، مَا اتَّجَرْتُمْ فِي يَوْمٍ أَوْ بَعْضِ يَوْمٍ، رَحْمَتِي وَرِضْوَانِي وَجَنَّتِي، امْكُثُوا فِيهَا خَالِدِينَ مُخَلَّدِينَ، ثُمَّ يَقُولُ لأَهْلِ النَّارِ: كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ، قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ، فَيَقُولُ: بِئْسَ مَا اتَّجَرْتُمْ فِي يَوْمٍ أَوْ بَعْضِ يَوْمٍ، سُخْطِي وَمَعْصِيَتِي وَنَارِي، امْكُثُوا فِيهَا خَالِدِينَ مُخَلَّدِينَ، فَيقُولُونَ: رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا، فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ، فَيَقُولُ: اخْسَئُوا فِيهَا وَلا تُكَلِّمُونَ، فَيَكُونُ ذَلِكَ آخِرَ عَهْدِهِمْ بِكَلامِ رَبِّهِمْ تَعَالَى "، كَذَا رَوَاهُ أَيْفَعُ مُرْسَلا وَأَسْنَدَ أَيْفَعُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ، وَغَيْرِهِ[١٣١/٥]

4392/a- Eyfa' b. Abd el-Kelâî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennetlikler cennete, cehennemlikler de cehenneme girdikten sonra Allah cennet ahalisine: «Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?»[2] diye sorar. Onlar da: «Bir gün veya daha az bir süre kaldık"[3] karşılığını verirler. Bunun üzerine onlara: «Doğru! Bu bir veya daha fazla sürede benimle çok iyi bir ticaret yaptınız. Buna karşılık size rahmetim, rızam ve cennetim vardır. İçinde*

---

[1] Ahmed, *Müsned* (4/427), Taberânî, *M. el-Kebîr* (18/128) ve Bağavî, *Şerhu's-Sünne* (15/228).

[2] Mü'minûn Sur. 112

[3] Mü'minûn Sur. 113

ebedi bir şekilde kalınız» buyurur. Sonra cehennem ahalisine: «Yeryüzünde kaç yıl kaldınız?»[1] diye sorar. Onlar da: «Bir gün veya daha az bir süre kaldık»[2] karşılığını verirler. Bunun üzerine onlara da: «Bu bir veya daha fazla sürede benimle çok kötü bir ticaret yaptınız. Buna karşılık size öfkem ve ateşim vardır. İçinde ebedi bir şekilde kalın» buyurur. Cehennemdekiler: «Rabbimiz! Bizi buradan çıkar. Eğer bir daha (ettiklerimize) dönersek, artık belli ki biz zalim insanlarız»[3] diye seslenirler, ancak Allah: «Aşağılık içinde kalın orada, artık benimle konuşmayın!»[4] karşılığını verir. Cehennemdekilerin Rableriyle son konuşması da bu olur."

٤٣٩٢/ب- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْيَقْطِينِيُّ، ثنا صَالِحُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ أَبِي مَعْمَرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " عُرِضَتْ عَلَيَّ الْجَنَّةُ حَتَّى لَوْ بَسَطْتُ يَدَيَّ لَتَنَاوَلْتُ مِنْ قُطُوفِهَا، وَعُرِضَتْ عَلَيَّ النَّارُ، فَرَأَيْتُ فِيهَا صَاحِبَ الْمِحْجَنِ الَّذِي كَانَ يَسْرِقُ الْحَاجَّ بِمِحْجَنِهِ مُتَّكِئًا عَلَى مِحْجَنِهِ فِي النَّارِ، وَكَانَ يَقُولُ: إِنَّمَا يَسْرِقُ الْمِحْجَنَ، وَرَأَيْتُ فِيهَا صَاحِبَةَ الْهِرَّةِ إِذَا أَقْبَلَتْ نَهَشَتْهَا، وَإِذَا أَدْبَرَتْ نَهَشَتْهَا، فَلَمْ تُطْلِقْهَا، وَلَمْ تَدَعْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الأَرْضِ "، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ، عَنْ مِسْعَرٍ [٧/٢٥٠]

4392/b- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennet bana o kadar yakın bir şekilde gösterildi ki elimi uzatsam meyvelerinden toplayabilirdim. Cehennem de bana gösterildi. İçinde kancalı sopasıyla hacıların eşyalarını çalan kişiyi de gördüm. Ateşin içinde bu sopasına dayanmıştı ve: «Hacıların eşyalarını (ben değil) bu sopa çalıyordu» diyordu. Yine içinde kedinin sahibi olan kadını gördüm. Kadının her gelişinde ve gidişinde bu kedi onu tutup ısırıyor, sonra bırakıyordu. Kadın (dünya hayatında iken) bu kedinin yemek yemesine izin vermez, yerdeki böcekleri bile yemesine müsaade etmezdi."*

---

[1] Mü'minûn Sur. 112

[2] Mü'minûn Sur. 113

[3] Mü'minûn Sur. 107

[4] Mü'minûn Sur. 108

٤٣٩٢/ج- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ الْقَارِيِّ، ثنا أَبُو مُحَمَّدٍ سَلْمٌ الزَّاهِدُ، ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مَعْنٍ، عَنْ أُخْتِهِ أَمِينَةَ بِنْتِ مَعْنٍ، عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَكْثَرُ خَرَزِ الْجَنَّةِ الْعَقِيقُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْقَاسِمِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢٨١/٨]

4392/c- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennetteki boncukların geneli akik taşındandır"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٩٢/ح- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَاسِينَ، فِي جَمَاعَةٍ، قَالُوا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ صَالِحٍ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: اسْتَضْحَكَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: " عَجِبْتُ لأَقْوَامٍ يُقَادُونَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي السَّلاسِلِ وَهُمْ كَارِهُونَ " [٣٠٧/٨]

4392/h- Ebû Hureyre der ki: Bir defasında Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) güldü ve: *"İstemedikleri halde zincirlerle zorla cennete götürülmeye çalışılan toplulukların haline şaşıyorum"* buyurdu.

٤٣٩٢/خ- حَدَّثَنَا أَبُو الْفَضْلِ الطُّوسِيُّ نَصْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَعْقُوبَ الْعَطَّارُ قَدِمَ نَيْسَابُورَ وَكَتَبْتُ عَنْهُ حَدِيثَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْمُوَلِّدِ الصُّوفِيِّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ بِدِمَشْقَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ الْوَلِيدِ الْحِمْصِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَيُّوبَ بْنِ سَعِيدٍ السَّكُونِيِّ، ثنا الْعَطَّافُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ أَذِنَ اللَّهُ لأَهْلِ الْجَنَّةِ بِالتِّجَارَةِ لاتَّجَرُوا بِالْبَزِّ وَالْعِطْرِ "، تَفَرَّدَ بِهِ الْعَطَّافُ، عَنْ نَافِعٍ [٣٦٥/١٠]

4392/hı- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah cennettekilerin ticaret yapmasına izin verseydi ipek ve koku ticareti yaparlardı"* buyurmuştur.

٤٣٩٢/د- حَدَّثَنَاهُ عَالِيًا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَيُّوبَ الْحِمْصِيُّ، ثنا الْعَطَّافُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ أَنَّ اللَّهَ أَذِنَ لأَهْلِ الْجَنَّةِ فِي التِّجَارَةِ بَيْنَهُمْ لَتَبَايَعُوا الْبَزَّ وَالْعِطْرَ " [٣٦٥/١٠]

4392/d- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah cennettekilerin ticaret yapmasına izin verseydi ipek ve koku ticareti yaparlardı"* buyurmuştur.

Cennetliklerin Özellikleri ve Yerleri

٤٣٩٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا الشَّافِعِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّهُ أَخْبَرَهُ، أَنَّ أَبَاهُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ كَانَ يُحَدِّثُ، أَنّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّمَا نَسَمَةُ الْمُؤْمِنِ طَائِرٌ تَعَلَّقَ فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ حَتَّى يُرْجِعَهُ اللَّهُ إِلَى جَسَدِهِ يَوْمَ يَبْعَثُهُ " [١٥٦/٩]

4393- Ka'b b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın herkesi dirilteceği günde tekrar bedenine döndürene kadar, müminin ruhu kuş şeklinde cennetteki bir ağaçta asılı durur."*[1]

٤٣٩٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمِصِّيصِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ شَبِيبٍ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنِي أَبُو الأَسْوَدِ، أَنَّهُ سَمِعَ دُرَّةَ بِنْتَ مُعَاذٍ تُحَدِّثُ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ الأَنْصَارِيَّةِ، أَنَّهَا سَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ: أَنَتَزَاوَرُ إِذَا مِتْنَا وَيَرَى بَعْضُنَا بَعْضًا؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " تَكُونُ النَّسَمُ طَيْرًا تَعَلَّقُ بِالشَّجَرِ، حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ دَخَلَتْ فِي جَسَدِهَا " [٧٧/٢]

4394- Durre binti Muâz bildiriyor: Ümmü Hâni el-Ensârîyye, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem): "Öldükten sonra birbirimizi ziyaret edip görecek miyiz?" diye sorunca: *"Kişinin çıkan ruhu kuş olarak (cennetteki) ağaçta asılı durur. Kıyamet gününde de her bir ruh kendi bedenine girer"* buyurdu.[2]

٤٣٩٥- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ الرَّيَّانِ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالا: ثنا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " النَّوْمُ أَخُو الْمَوْتِ، وَأَهْلُ الْجَنَّةِ لا يَنَامُونَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ [٩٠/٧]

---

[1] Ahmed, *Müsned* (3/455), Nesâî (4/108) ve İbn Mâce (4271).

[2] Ahmed, *Müsned* (6/425).

4395- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ölüm uykunun kardeşidir. Bundan dolayı cennettekiler uyumazlar"* buyurmuştur.[1]

Tek kanallı bir hadistir.

٤٣٩٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى ثنا الْحُمَيْدِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا أَبِي قَالَ: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَيْمُونٍ قَالَ: ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ: ثنا مَنْ، لَمْ تَرَ عَيْنَاكَ مِثْلَهُ، قُلْنَا: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، مَنْ حَدَّثَكَ؟ قَالَ: الْأَبْرَارُ: عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبْجَرَ، وَمُطَرِّفُ بْنُ طَرِيفٍ، سَمِعَا الشَّعْبِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ، يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ سَأَلَ رَبَّهُ: أَيُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَدْنَى مَنْزِلَةً؟ فَقَالَ: رَجُلٌ يَجِيءُ مِنْ بَعْدِ مَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، فَيُقَالَ لَهُ: ادْخُلِ الْجَنَّةَ، فَيَقُولُ: كَيْفَ أَدْخَلُ وَقَدْ نَزَلُوا مَنَازِلَهُمْ، وَأَخَذُوا أَخَذَاتِهِمْ؟ فَيُقَالُ لَهُ: أَتَرْضَى أَنْ يَكُونَ لَكَ مِثْلُ مَا كَانَ لِمَلِكٍ مِنْ مُلُوكِ الدُّنْيَا؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ، أَيْ رَبِّ قَدْ رَضِيتُ، قَالَ: فَيُقَالُ لَهُ: فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ هَذَا وَمِثْلَهُ وَمِثْلَهُ وَمِثْلَهُ، فَيَقُولُ: رَضِيتُ أَيْ رَبِّ، قَالَ: فَيُقَالُ: فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ هَذَا وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهِ مَعَهُ، فَيَقُولُ: رَضِيتُ أَيْ رَبِّ، قَالَ: فَيُقَالُ لَهُ: فَإِنَّ لَكَ مَعَ هَذَا مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ، وَلَذَّتْ عَيْنُكَ، قَالَ: فَقَالَ مُوسَى: أَيْ رَبِّ، فَأَيُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَرْفَعُ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: إِيَّاهَا أَرَدْتَ وَسَأُحَدِّثُكَ عَنْهُمْ، إِنِّي قَدْ غَرَسْتُ كَرَامَتَهُمْ بِيَدِي، وَخَتَمْتُ عَلَيْهَا، فَلَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بِشْرٍ، قَالَ: وَمِصْدَاقُ ذَلِكَ فِي كِتَابِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ " الْآيَةَ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ، عَنِ ابْنِ أَبِي عَمْرٍو وَبِشْرُ بْنُ الْحَكَمِ، عَنِ ابْنِ عُيَيْنَةَ، رَوَاهُ عُبَيْدُ اللهِ الْأَشْجَعِيُّ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبْجَرَ مِثْلَهُ [٥/٨٦]

4396- Muhammed b. Ebî Ömer der ki: Süfyân b. Uyeyne bize: "Gözlerinin benzerlerini göremeyeceği biri bana bir hadis rivayet etti" deyince, ona: "Ey Ebû Muhammedl Kim rivayet etti?" diye sorduk. Süfyân şöyle dedi: "Salih kişiler olan Abdulmelik b. Saîd b. Ebcer ve Mutarrif! İkisinln bana bildirdiğine göre Şa'bî şöyle demiştir: Muğîre b. Şu'be'nin minber üzerinde cemaate Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklen şunu anlattığını işittim:

---

[1] Ukaylî (2/301), İbn Adiy, *el-Kâmil* (4/1533) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye* (2/449-450).

"Hz. Mûsa, Rabbine: «Cennette en aşağı derecede olanlar kimlerdir?» diye sorunca, Rabbi şöyle buyurdu: «Bütün cennetlikler cennete girdikten sonra gelen kişidir ki kendisine: «Cennete gir!» denildiğinde: «Herkes yerine yerleşip alacağını aldıktan sonra ben nasıl gireyim?» karşılığını verir. Kendisine: «Dünya krallarından birinin sahip olduklarına burada sahip olmayı kabul eder misin?» denilince: «Rabbim! Evet, kabul ederim» karşılığını verir. Kendisine: «O zaman bu ve yanında dört katı daha senin olsun» denilince: «Rabbim! Kabul ettim» karşılığını verir. Kendisine: «Bunların yanında on katı daha senin olsun» denilince: «Rabbim! Kabul ettim» karşılığını verir. Sonunda kendisine: «Bunların yanında canının çektiği ve gözünün gördüğü şeyler de senin olsun» denilir."

Hz. Mûsa: «Rabbim! Cennette en üst makamda olanlar kimlerdir?» diye sorunca Rabbi şu karşılığı verdi: «Senin de asıl sormak istediğin buydu. Onları sana anlatayım. Onlara vereceğim şeyi kendi ellerimle hazırladım ve üzerine mührü bastım. Bu şeyleri de ne bir göz görmüş, ne bir kulak işitmiş, ne de bir insanın aklına gelebilmiştir.» Allah'ın Kitâb'ındaki **«Yaptıklarına karşılık olarak, onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez»**[1] *âyeti de bunu doğrulamaktadır."*[2]

Müslim'in rivayet ettiği sabih sabit bir hadistir.

٤٣٩٧- حَدَّثَنَا أَبِي، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَيْمُونٍ الْمَكِّيُّ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ نَافِعٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَرَ، قَالَا: ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ بِهِ. [٧/٣١٠]

4397- Başka bir kanalla aynısı bildirilmiştir.[3]

٤٣٩٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ، ثنا إِدْرِيسُ بْنُ عَبْدِ الْكَرِيمِ، ثنا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبْجَرَ، عَنْ ثُوَيْرِ بْنِ أَبِي فَاخِتَةَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً لَمَنْ يَنْظُرُ فِي مُلْكِهِ

---

[1] Secde Sur. 17

[2] Müslim (189), Tirmizî (3198) ve Beyhakî, *el-Esmâ' ve's-Sifât* (s. 402).

[3] Tahrici daha önce yapıldı.

أَلْفَيْ سَنَةٍ يَرَى أَقْصَاهُ كَمَا يَرَى أَدْنَاهُ، فِي سُرُورِهِ وَأَزْوَاجِهِ وَخَدَمِهِ، وَإِنَّ أَفْضَلَهُمْ لَمَنْ يَنْظُرُ إِلَى اللَّهِ ﷻ كُلَّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ " [٥/٨٧]

4398- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennette en aşağı derecede bulunan kişi bile sahip olduğu yerlere iki bin yıl boyunca bakabilir. Son tarafını baş tarafı gibi görebilir. Aynı şekilde tahtları, eşleri ile hizmetçilerine de bakar. Cennette en üst makamda bulunan kişi ise her gün Allah'a iki defa bakar."*[1]

٤٣٩٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا حُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَرْوَزِيُّ، ثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمِيلٍ، ثَنَا صَالِحٌ، عَنْ يَزِيدَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَسْفَلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَجْمَعِينَ دَرَجَةً لِمَنْ يَقُومُ عَلَى رَأْسِهِ عَشَرَةُ آلافِ خَادِمٍ، بِيَدِ كُلِّ خَادِمٍ صَحْفَتَانِ صَحْفَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَصَحْفَةٌ مِنْ فِضَّةٍ، فِي كُلِّ وَاحِدَةٍ لَوْنٌ لَيْسَ فِي الأُخْرَى، يَأْكُلُ مِنْ آخِرِهَا مِثْلَ مَا يَأْكُلُ مِنْ أَوَّلِهَا، يَجِدُ لآخِرِهَا مِنَ اللَّذَّةِ وَالطِّيبِ مِثْلَ مَا يَجِدُ لأَوَّلِهَا، ثُمَّ يَكُونُ لِذَلِكَ رَشْحٌ مِسْكٌ وَجُشَاءٌ مِسْكٌ وَلا يَبُولُونَ وَلا يَتَغَوَّطُونَ وَلا يَمْتَخِطُونَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ صَالِحٍ لَمْ نَكْتُبْهُ، إِلا مِنْ حَدِيثِ الْهَيْثَمِ مَرْفُوعًا [٦/١٧٥]

4399- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennette en aşağı derecede olan kişinin bile başında on bin hizmetçi durur. Bu hizmetçilerin her birinin elinde biri altından, biri de gümüşten iki tabak vardır. Her bir tabakta da diğerinden farklı bir yemek vardır. Kişi bunlardan yerken son tabağı ilk tabaktaki gibi iştahla ve son tabaktan da ilk tabaktaki gibi lezzet alarak yer. Yedikleri de geğirme ve misk gibi kokan ter ile atılır. Bundan dolayı cennettekiler ne bevleder, ne def-i hacet yapar, ne de sümkürürler."*

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Ahmed, *Müsned* (2/13, 64), Tirmizî (2677) ve Hâkim, *Müstedrek* (2/509).

Cennet Ahalisine Yapılacak İkramlar

٤٤٠٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا أَبُو دَاوُدَ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " أَوَّلُ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ زِيَادَةُ كَبِدِ الْحُوتِ "

4400- Enes'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet ahalisinin yiyeceği ilk şey, bir balığın ciğerinin ziyadesidir"* buyurmuştur.[1]

٤٤٠١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ صُهَيْبٍ ، قَالَ: " تَلا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذِهِ الآيَةَ: ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَةٌ﴾، قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، وَنَادَى مُنَادٍ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ، إِنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ مَوْعِدًا، فَيَقُولُونَ: مَا هُوَ؟ أَلَيْسَ قَدْ بَيَّضَ وُجُوهَنَا وَثَقَّلَ مَوَازِينَنَا، وَأَدْخَلَنَا الْجَنَّةَ؟ فَيُقَالُ لَهُمْ ذَلِكَ ثَلاثًا، قَالَ: فَيَتَجَلَّى لَهُمْ، فَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَيَكُونُ ذَلِكَ عِنْدَهُمْ أَعْظَمَ مِمَّا أُعْطُوا " [١/١٥٥]

4401- Suheyb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İyi davrananlara daima daha iyisi ve ziyadesi verilir"**[2] âyetini okudu ve şöyle buyurdu: *"Cennetlikler cennete girdikten sonra bir münadi: «Ey cennet ahalisi! Allah'ın sizlere bir sözü vardı» diye seslenir. Cennettekiler: «Nedir o? Yüzümüzü ak çıkarmadı mı? Mizan'da amellerimizi ağır kılmadı mı? Bizi cennete sokmadı mı?» karşılığını verirler. Aynı şey onlara üç defa tekrar edildikten sonra da Allah tecelli eder. Allah'a baktıklarında da O'nu görmenin kendilerine verilenlerden çok daha değerli olduğunu görürler."*[3]

٤٤٠٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، ثَنَا جَعْفَرٌ الْفِرْيَابِيُّ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُثْمَانَ الْمِصِّيصِيُّ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ.ح وَحَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَاسِينَ الْقَاضِي، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ،

---

[1] Buhârî (3938), Ahmed, *Müsned* (3/108, 189) ve İbn Hibbân , *Mevârid* (2253).

[2] Yûnus Sur. 26

[3] Müslim (181), Tirmizî (552), İbn Mâce (187) ve Ahmed, *Müsned* (4/233).

قَالا: ثنا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ لأَهْلِ الْجَنَّةِ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ، فَيَقُولُونَ: لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ، فَيَقُولُ: هَلْ رَضِيتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: وَمَا لَنَا لا نَرْضَى وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، فَيَقُولُ: أَنَا أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ "، هَذَا مِنْ صِحَاحِ حَدِيثِ مَالِكٍ وَغَرَائِبِهِ، رَوَاهُ عَنْهُ الأَئِمَّةُ وَالْمُتَقَدِّمُونَ [٣٤٢/٦]

4402- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah cennet ahalisine: «Ey cennet ahalisi!» diye seslenince: «Rabbimiz! Buyur emrindeyiz!» derler. Onlara: «Verdiklerimden razı mısınız?» diye sorunca: «Mahlûkatından hiç kimseye verilmeyen şeyleri bize vermişken neden razı olmayalım» derler. Allah: «Ben size verdiklerimden daha iyisini verebilirim. Bu da sizden razı olmam ve size asla öfke duymamamdır» buyurur."*[1]

Sahih bir hadistir.

٤٤٠٣- ثنا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، وَعَلِيُّ بْنُ هَارُونَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ، قَالُوا: ثنا جَعْفَرٌ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ زِيَادٍ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ فَذَكَرَ مِثْلَهُ سَوَاءً إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ اللهَ يَقُولُ.

4403- Başka bir kanalla bir öncekinin aynısı *"Allah buyurur ki"* lafzıyla rivayet edilmiştir.[2]

٤٤٠٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الشَّامِيُّ، ثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ السَّلالُ. ح وَحَدَّثَنَا أَبِي، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ، قَالا: ثنا أَبُو عَاصِمٍ الْعَبَّادَانِيُّ، عَنِ الْفَضْلِ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " بَيْنَا أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي نَعِيمِهِمْ إِذْ سَطَعَ لَهُمْ نُورٌ غَلَبَ عَلَى نُورِ الْجَنَّةِ فَرَفَعُوا رُءُوسَهُمْ، فَإِذَا الرَّبُّ قَدْ أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ: السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ وَهَذَا فِي الْقُرْآنِ ﴿سَلامٌ قَوْلا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ﴾ سَلُونِي، قَالُوا: نَسْأَلُكَ

---

[1] Buhârî (7518), Müslim (2829), Tirmizî (2555) ve Ahmed, *Müsned* (3/88).

[2] Tahrici daha önce yapıldı.

الرِّضَا عَنَّا، فَقَالَ: رِضَائِي أَدْخَلَكُمْ دَارِي وَأَنَالَكُمْ كَرَامَتِي وَهَذَا أَوَانُهَا فَسَلُونِي، قَالُوا: نَسْأَلُكَ الزِّيَارَةَ إِلَيْكَ فَيُؤْتَوْنَ بِنَجَائِبَ مِنْ يَاقُوتٍ أَحْمَرَ أَزِمَّتُهَا مِنْ زَبَرْجَدٍ أَخْضَرَ فَيُحْمَلُونَ عَلَيْهَا تَضَعُ حَوَافِرَهَا عِنْدَ مُنْتَهَى طَرَفِهَا حَتَّى تَنْتَهِي بِهِمْ إِلَى جَنَّةِ عَدْنٍ وَهِيَ قَصَبَةُ الْجَنَّةِ وَيَأْمُرُ اللَّهُ بِأَطْيَارٍ عَلَى أَشْجَارِهَا يُجَاوِبْنَ الْحُورَ الْعِينَ بِأَصْوَاتٍ لَمْ تَسْمَعِ الْخَلائِقُ مِثْلَهَا، تَقُلْنَ نَحْنُ النَّاعِمَاتُ فَلا نَبْؤُسُ نَحْنُ الْخَالِدَاتُ فَلا نَمُوتُ إِنَّا أَزْوَاجٌ كِرَامٌ لِكِرَامٍ طِبْنَا لَهُمْ وَطَابُوا لَنَا، قَالَ: وَيَأْمُرُ اللَّهُ بِكُثْبَانِ الْمِسْكِ الأَذْفَرِ فَيَنْثُرُهَا عَلَيْهِمْ، فَتَقُولُ الْمَلائِكَةُ ﴿سَلامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ ، ثُمَّ تَجِيئُهُمْ رِيحٌ يُقَالُ لَهَا الْمِثِيرَةُ، ثُمَّ تَقُولُ الْمَلائِكَةُ: رَبَّنَا قَدْ جَاءَ الْقَوْمُ، فَيَقُولُ رَبُّنَا ﷻ: مَرْحَبًا بِالطَّائِعِينَ مَرْحَبًا بِالصَّادِقِينَ، فَقَالَ: ادْخُلُوهَا سَلامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ، قَالَ: فَيُكْشَفُ لَهُمْ عَنِ الْحِجَابِ فَيَنْظُرُونَ إِلَى اللَّهِ ﷻ وَيَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ فَيَنْصَرِفُونَ فِي نُورِ الرَّحْمَنِ، حَتَّى لا يُبْصِرُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا، وَيَقُولُ اللَّهُ ارْجِعُوا إِلَى مَنَازِلِكُمْ بِالتُّحَفِ فَيَرْجِعُونَ إِلَى مَنَازِلِهِمْ بِالتُّحَفِ وَقَدْ أَبْصَرَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا "، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ ﷻ: ﴿نُزُلا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ﴾ "، وَقَالَ ابْنُ أَبِي الشَّوَارِبِ فِي حَدِيثِهِ: " لا يَزَالُ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَلا يَلْتَفِتُونَ إِلَى نَعِيمِهِمْ مَا دَامُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ، حَتَّى يَحْتَجِبَ عَنْهُمْ وَيَبْقَى نُورُهُ وَبَرَكَتُهُ عَلَيْهِمْ وَفِي دِيَارِهِمْ " [٢٠٨/٦]

4404- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennettekiler nimetler içindeyken cennetteki nura baskın çıkan bir nur yükselir. Başlarını kaldırıp baktıklarında Allah'ın teşrif ettiğini görürler. Allah: «Ey cennet ahalisi selam olsun size!» diye seslenir. Bu da Kur'ân'da* **«Çok merhametli olan Rab'den bir söz olarak (kendilerine) «Selam» (vardır)»**[1] *âyetiyle ifade edilmiştir. Sonra: «Bana isteklerinizi söyleyin!» buyurunca: «Senin rızandan başka bir şey istemeyiz» derler. Allah: «Zaten benim rızamla buraya yerleşip nimetlere nail oldunuz. Bunun yanında dileğiniz varsa söyleyin» buyurur. Cennettekiler: «Bu nimetlerden daha fazlasını isteriz» derler.*

Bunun üzerine bedenleri kırmızı yakuttan, dizginleri yeşil zebercedden olan develer getirilir. Bu develerin üzerine bindirilirler. Develer her bir adımı gözün görebileceği en uzak noktaya kadar atar. Bu şekilde develer onları cennetin orta

---

[1] Yâsîn Sur. 58

yerinde bulunan Adn cennetine götürür. Allah oradaki ağaçların üzerinde bulunan kuşlara emrederek hurilerle konuşurlar. Huriler de mahlukattan hiç kimsenin benzerini duymadığı güzellikte olan bir sesle: «Bizler körpeyiz, asla ihtiyarlayamayız. Bizler ebediyiz, asla ölmeyiz. Bizler pek değerli müminlerin eşleriyiz. Biz onlara, onlar bize helaldir» derler.

Daha sonra Allah'ın emriyle melekler yığın yığın saf miskler getirip üzerlerine saçar ve onlara: **«Sabretmenize karşılık selam sizlere! Dünya yurdunun sonucu (olan cennet) ne güzeldir!»**[1] *der. Ardından üzerlerine doğru adına «Musîre» denilen bir rüzgar eser. Melekler: «Rabbimiz! Geldiler» deyince, Allah: «Merhaba bana itaat edenlere! Sadıklara merhaba! Girin içine! Sabretmenize karşılık selam sizlere! Dünya yurdunun sonucu (olan cennet) ne güzeldir!» diyerek onları karşılar ve aradaki perdeyi kaldırır. Bu şekilde Allah'a bakarlar, Allah da onlara bakar. Oradan Rahmân'ın nuruyla oradan ayrılırlar ki bu nurdan birbirlerini göremez olurlar. Allah: «Hediyelerinizle birlikte yerinize geri dönün» buyurunca, hediyelerle geri giderler. Giderken birbirlerini görmeye başlarlar. Allah'ın:* **«Çok bağışlayan ve çok merhametli olan Allah'tan bir ağırlamadır»**[2] *buyruğu da bunu anlatmaktadır."*

İbn Ebi'ş-Şevârib ise şu lafızla rivayet etmiştir: *"Allah onlara bakarken, onlar da Allah'a bakarlar. O'na bakarken de dönüp hiçbir şeye bakmazlar. Allah perdeyi tekrar indirince geriye nuru ve meskenlerindeki nimetleri kalır."*[3]

٤٤٠٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ شُعَيْبٍ النَّسَائِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ. ح وثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَفْصٍ الْمُعَدِّلُ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ أَيُّوبَ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ أَيُّوبَ، قَالا: ثنا مُصْعَبُ بْنُ الْمِقْدَامِ، ثنا دَاوُدُ الطَّائِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ الأَرْقَمِ، قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا أَبَا الْقَاسِمِ، تَزْعُمُ أَنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ مِنْهَا وَيَشْرَبُونَ؟ قَالَ: " نَعَمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ أَحَدَهُمْ لَيُعْطَى قُوَّةَ مِائَةِ رَجُلٍ فِي الأَكْلِ، وَالشُّرْبِ، وَالْجِمَاعِ، وَالشَّهْوَةِ "، قَالَ: " إِنَّ الَّذِي يَأْكُلُ تَكُونُ لَهُ

---

[1] Ra'd Sur. 24

[2] Fussilet Sur. 32

[3] İbn Mâce (184) ve İbn Adiy, *el-Kâmil* (6/2039).

الْحَاجَةُ، وَالْجَنَّةُ طَيِّبَةٌ لَيْسَ فِيهَا أَذًى "، قَالَ: " حَاجَةُ أَحَدِهِمْ عَرَقٌ يَخْرُجُ كَرِيحِ الْمِسْكِ فَيَضْمُرُ بَطْنُهُ "، زَادَ مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ: " الْجِمَاعَ، وَالشَّهْوَةَ " [٣٦٦/٧]

4405- Zeyd b. Erkam der ki: Adamın biri Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Ebu'l-Kâsım! Cennet ahalisinin orada yiyip içeceklerini iddia ediyorsun değil mi?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tabi ki! Canım elinde olana yemin olsun ki cennette olan bir adama yeme, içme, cinsel ilişki ve şehvet bakımından yüz adam gücü verilir"* karşılığını verdi. Adam: "Yemek yiyen ile bir şeyler içen birinin (def-i) haceti de olur! Oysa cennet temiz bir yerdir ve içinde hiç pislik olmaz" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişinin orada böylesi bir haceti teninden çıkan ve misk gibi olan terle giderilecek ve bu şekilde midesinin boşaldığını görecektir"* karşılığını verdi.[1]

٤٤٠٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، ثنا أَسَدُ بْنُ مُوسَى، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عُقْبَةَ الْمَحَامِلِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، قَالَ: جَاءَ يَهُودِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا أَبَا الْقَاسِمِ تَزْعُمُ أَنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ؟ قَالَ: " نَعَمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيُعْطَى مِثْلَ قُوَّةِ مِائَةٍ فِي الأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَالشَّهْوَةِ وَالْجِمَاعِ "، فَقَالَ الْيَهُودِيُّ: إِنَّ الَّذِي يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ يَكُونُ لَهُ حَاجَةٌ، وَالْجَنَّةُ مُطَهَّرَةٌ، قَالَ: " حَاجَةُ أَحَدِهِمْ عَرَقٌ مُعَصَّصٍ مِنْ جِلْدِهِ كَرِيحِ الْمِسْكِ، فَإِذَا بَطْنُهُ قَدْ ضَمُرَ "، مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ ثَابِتٌ رَوَاهُ عَنْهُ النَّاسُ، وَحَدِيثُ فُضَيْلٍ تَفَرَّدَ بِهِ أَسَدُ بْنُ مُوسَى، فِيمَا قَالَهُ سُلَيْمَانُ [١١٦/٨]

4406- Zeyd b. Erkam der ki: Yahudilerden bir adam Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Ebu'l-Kâsım! Cennet ahalisinin orada yiyip içeceklerini iddia ediyorsun değil mi?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tabi ki! Canım elinde olana yemin olsun ki cennette olan bir adama yeme, içme, şehvet ve cinsel ilişki bakımından yüz adam gücü verilir"* karşılığını verdi. Yahudi: "Yemek yiyen ile bir şeyler içen birinin (def-i) haceti de olur! Oysa cennet tertemiz bir yerdir" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişinin orada böylesi bir haceti teninden çıkan ve misk gibi olan terle giderilecek ve bu şekilde midesinin boşaldığını görecektir"* karşılığını verdi.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (5/200) ve Hâkim, *Müstedrek* (1/13).

[2] Tahrici daha önce yapıldı.

٤٤٠٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ هَارُونَ بْنِ مُحَمَّدٍ، ثنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، ثنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ، ثنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَسُوقًا يَأْتُونَهَا كُلَّ جُمُعَةٍ فَتَهُبُّ رِيحُ الشِّمَالِ فَتَحْثُو فِي وُجُوهِهِمْ وَثِيَابِهِمْ، فَيَزْدَادُونَ حُسْنًا وَجَمَالا، فَيَرْجِعُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ، فَيَقُولُ لَهُمْ أَهْلُوهُمْ: وَاللَّهِ لَقَدِ ازْدَدْتُمْ بَعْدَنَا حُسْنًا وَجَمَالا: فَيَقُولُونَ: وَأَنْتُمْ وَاللَّهِ لَقَدِ ازْدَدْتُمْ بَعْدَنَا حُسْنًا وَجَمَالا " [٦/٢٥٣]

4407- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Cennet ahalisinin her Cuma günü gittikleri, içinde misk yığınları bulunan bir çarşı vardır. O çarşıya çıktıkları zaman kuzey rüzgarı esip yüzleri ile giysilerine miski saçar. Güzellikleri daha da artar. Evlerine döndükleri zaman eşleri onlara: «Bizden ayrıldıktan sonra daha da güzelleşmişsiniz» derler. Onlar da eşlerine: «Siz de bizden sonra daha da fazla güzelleşmişsiniz» karşılığını verirler."*[1]

٤٤٠٨- أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نُصَيْرٍ فِي كِتَابِهِ، وثني عَنْهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَصْرٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ أَدْهَمَ، يَقُولُ: رَوَى الرَّبِيعُ بْنُ صُبَيْحٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا اسْتَقَرَّ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ اشْتَاقَ الإِخْوَانُ إِلَى الإِخْوَانِ، فَيَسِيرُ سَرِيرُ ذَا إِلَى سَرِيرِ ذَا فَيَلْتَقِيَانِ، فَيَتَحَدَّثَانِ مَا كَانَ بَيْنَهُمَا فِي دَارِ الدُّنْيَا، وَيَقُولُ: يَا أَخِي تَذْكُرُ يَوْمَ كَذَا كُنَّا فِي دَارِ الدُّنْيَا فِي مَجْلِسِ كَذَا فَدَعَوْنَا اللَّهَ فَغَفَرَ لَنَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ، وَالرَّبِيعِ [٨/٤٩]

4408- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Cennetlikler cennete yerleştiği zaman kardeşler birbirlerini özler. Bunun üzerine her birinin üzerinde bulunduğu divan diğerinin yanına gider. Karşılaştıklarında dünyada iken yaşadıkları şeylerden bahseder, biri diğerine: «Kardeşim! Dünyadayken filan günde falan mecliste bulunduğumuz anı hatırlıyor musun? O zaman Allah'a dua etmiştik. Allah da bizi bağışladı» der."*[2]

Tek kanallı bir hadistir.

---

[1] Müslim (2833), Ahmed, *Müsned* (3/284, 285) ve Bağavî, *Şerhu's-Sünne* (15/227).

[2] Ukaylî, *ed-Du'afâ* (2/103).

TAKRÎBU'L-BUĞYE'DE OLMAYAN İLAVE BÖLÜMLER

YÖNETİCİLİK KİTABI

Valilerin Kıyamet Günü Başlarına Gelecekler

٤٤٠٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَحْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شَاذَانَ الْجَوْهَرِيُّ، ثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ، ثَنَا بَقِيَّةُ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ رَاشِدٍ، عَنْ ثَوْبَانَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَا مِنْ وَالِي عَشَرَةٍ إِلا يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولَةٌ يَدَاهُ إِلَى عُنُقِهِ أَطْلَقَهُ عَدْلُهُ أَوْ أَوْبَقَهُ جَوْرُهُ " [٦/١١٨]

4409- Sevbân'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"On kişiye yönetici olsa dahi kişi kıyamet günü elleri boynuna bağlı bir şekilde huzura çıkacaktır. Artık ya adaleti ellerini çözecek ya da zulmü onu helak edecektir."*

٤٤٠٩/أ- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ، ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، قَالَ: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ عَمِّي عُمَرَ بْنِ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مِسْعَرٍ، حَدَّثَنِي فِرَاسٌ، عَنِ الشَّيْبِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَ حَدِيثٍ قَبْلَهُ عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، قَالَ: أَتَانَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: " يَكُونُ مِنْ بَعْدِي أُمَرَاءُ، فَمَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ، وَلَنْ يَرِدَ عَلَيَّ الْحَوْضَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، عَنْ فِرَاسٍ، تَفَرَّدَ بِهِ حَفْصٌ

4409/a- Ka'b b. Ucre der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza gelip şöyle buyurdu: *"Benden sonra bazı yöneticiler olacaktır. Onların yanında bulunanlar, yalan olan sözlerini onaylayanlar ve zulümlerine yardımcı olanlar benden (dinimden) değildir, ben de onlardan değilim. Bunlar (cennetteki) havuza, yanıma da gelemeyeceklerdir."*

Tek kanallı bir hadistir.

İdarecinin Halka Karşı Görev ve Sorumlulukları

٤٤١٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ: " كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سُفْيَانَ، عَنْ يَزِيدَ، تَفَرَّدَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ [٣١٨/٧]

4410- Ebû Mûsa'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hepiniz idarecisiniz ve idare ettiklerinizden sorumlusunuz"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤١١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا خَالِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَحْمُودِ بْنِ الْفَرَجِ، ثنا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَيْرُوتِيُّ بِعَيْنِ زَرْبَةَ، ثنا سَالِمُ بْنُ مَيْمُونٍ الْخَوَّاصُ سَنَةَ ثَلاثَ عَشْرَةَ وَمِائَتَيْنِ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ الزَّنْجِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " أَلا كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى مَا وُلِّيَتْ عَلَيْهِ مِنْ مَالِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُ، وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، أَلا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ "، ثَابِتٌ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ نَافِعٍ، رَوَاهُ عَنْهُ النَّاسُ، وَرَوَاهُ أَيْضًا النَّاسُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ [٢٨١/٨]

4411- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Hepiniz idarecisiniz ve idare ettiklerinizden sorumlusunuz. Erkek, ailesinin idarecisidir ve onlardan sorumludur. Kadın, kocasının malının idarecisidir ve bundan sorumludur. Köle, efendisinin malının idarecisidir ve ondan sorumludur. Bilin ki hepiniz idarecisiniz ve hepiniz idare ettiklerinizden sorumlusunuz."*

Sâbit bir hadistir.

٤٤١٢- حَدَّثَنَاهُ سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيُّ، ثنا الزُّبَيْرُ بْنُ بَكَّارٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ أَبِي فَتِيلَةَ، ثنا عَبْدُ الْخَالِقِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ، ثنا رَبِيعَةُ بْنُ عُثْمَانَ التَّيْمِيُّ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ بُخْتٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ: أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّكَ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِكَ، حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ

اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ أَبِي فَتِيلَةَ[٥/٣٥٩]

4412- Abdulvehhâb b. Buht der ki: Ömer b. Abdilazîz, Abdulmelik b. Mervân'a şöyle bir mektup yazdı: "Sonrasına gelince; bil ki sen idarecisin ve idare ettiklerinden sorumlusun. Enes b. Mâlik'in bana bildirdiğine göre kendisi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Hepiniz idarecisiniz ve idare ettiklerinizden sorumlusunuz*» buyurduğunu işitmiştir."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤١٣- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شِيرَوَيْهِ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ أَنَسٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ سَائِلٌ كُلَّ رَاعٍ عَنْ مَا اسْتَرْعَاهُ حَفِظَ ذَلِكَ أَمْ ضَيَّعَ، حَتَّى يَسْأَلَ الرَّجُلَ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ " [٦/٢٨١]

4413- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah her bir yöneticiyi yönettiği kişilerden yana, onların haklarını gözetmesi veya heba etmesi yönünden hesaba çekecektir. Hatta erkeği de evindekilerden yana hesaba çekecektir."*

٤٤١٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْمَقْدِسِيُّ بِمَكَّةَ، حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَحْمَدُ بْنُ شُعَيْبٍ النَّسَائِيُّ بِالرَّمْلَةِ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حدَّثنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، حدَّثنَا أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَائِلٌ كُلَّ رَاعٍ عَمَّا اسْتَرْعَاهُ حَفِظَ ذَلِكَ أَمْ ضَيَّعَهُ، حَتَّى يَسْأَلَ الرَّجُلَ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ لَمْ يَرْوِهِ إِلا مُعَاذٌ، عَنْ أَبِيهِ [٩/٢٣٤]

4414- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah her bir yöneticiyi yönettiği kişilerden yana, onların haklarını gözetmesi veya heba etmesi yönünden hesaba çekecektir. Hatta erkeği de evindekilerden yana hesaba çekecektir."*

Tek kanallı bir hadistir.

Zalim Yöneticilerin Azabı

٤٤١٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدُوسِ بْنِ كَامِلٍ، ثنا شُرَيْحُ بْنُ يُونُسَ، ثنا أَبُو حَفْصٍ الأَبَّارُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِمَامٌ جَائِرٌ "، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ مُحَمَّدٍ، إِلا أَبُو حَفْصٍ، وَعَنْهُ شُرَيْحٌ [١١٤/١٠]

4415- Ebû Saîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet gününde en ağır azaba zalim yöneticiler maruz kalacaktır"* buyurmuştur.

Sapkın Liderler

٤٤١٥/أ- حَدَّثَنَا سُلَيمان بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، ثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ، ثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو.ح حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ، ثَنَا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عُمَرَ، عَنْ أَبِي الْمُخَارِقِ زُهَيْرِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ كَعْبٍ، عَنْ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَخْوَفُ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الأَئِمَّةُ الْمُضِلِّينَ "، قَالَ كَعْبٌ: فَقُلْتُ: مَا وَاللَّهِ أَخَافُ عَلَى هَذِهِ الأُمَّةِ غَيْرَهُمْ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ كَعْبٍ تَفَرَّدَ بِهِ صَفْوَانُ، رَوَاهُ بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ وَالْقُدَمَاءُ [٤٦/٦]

4415/a- Ka'b bildiriyor: Hz. Ömer: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Ümmetim için en çok kendilerini yoldan çıkaracak olan yöneticilerden endişe ediyorum»* buyurdu" deyince: "Vallahi ben de bu ümmet için en çok bundan endişe ediyorum" dedim.

Tek kanallı bir hadistir.

Valilik/Yöneticilik Talebinde Olmak

٤٤١٦- حَدَّثَنَا أَبُو السَّرِيِّ الْحَسَنُ بْنُ مَحْمُودِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَذَّاءُ التُّسْتَرِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ زِيَادٍ، ثنا وَهْبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ قَادِمٍ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ، لا تَسْأَلِ الإِمَارَةَ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَلِيٌّ، وَالْفَضْلُ بْنُ الْمُوَفَّقِ [٢٣٠/٧]

4416- Abdurrahman b. Semure der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Abdurrahman! Yöneticiliğe talip olma!"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤١٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَبُو شُعَيْبٍ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، ثنا أَشْعَثُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تَسْأَلِ الإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا، وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَائْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ، وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ " [٣٨٧/٨]

4417- Abdurrahman b. Semure der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle buyurdu: *"Yöneticiliğe talip olma! Sen istemeden bu işe getirilirsen (Allah tarafından) yardım görürsün. Bir konuda yemin eder de aksinin daha hayırlı olduğunu görürsen sana hayırlı gelen şeyi yap ve yemininin kefâretini ver."*

٤٤١٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَدِينِيُّ.ح وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَنَسِ بْنِ عُثْمَانَ الأَنْصَارِيُّ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمْدَانَ الْعَسْكَرِيُّ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَدِينِيُّ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، حدَّثَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ، ثَنَا الْحَسَنُ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تَسْأَلِ الإِمَارَةَ، فَإِنَّكَ إِنَّ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ، وُكِلْتَ إِلَيْهَا، وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ، أُعِنْتَ عَلَيْهَا، وَإِنْ حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ، فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا، فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ وَائْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ "[١٨/٩]

4418- Abdurrahman b. Semure der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle buyurdu: *"Yöneticiliğe talip olma! Zira sen isteyerek bu işe gelirsen bu sorumluluğunla başbaşa bırakılırsın. Ama sen istemeden bu işe getirilirsen (Allah tarafından) yardım görürsün. Bir konuda yemin eder de aksinin daha hayırlı olduğunu görürsen ettiğin yeminin kefaretini ver ve sana hayırlı gelen şeyi yap."*

٤٤١٩-حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى الزُّبَيْرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " إِنَّ الرَّجُلَ لَيَشُوقُ إِلَى التِّجَارَةِ وَالإِمَارَةِ فَيَطَّلِعُ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَوَاتٍ، فَيَقُولُ: اصْرِفُوا هَذَا عَنْ عَبْدِي، فَإِنِّي إِنْ قَضَيْتُ لَهُ أَدْخَلْتُهُ النَّارَ، فَيُصْبِحُ وَهُوَ مُطَاعٌ بِحِرَاسَةِ مَنْ يَسْتَغْنِي عَنْهُ "،

غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنِ الأَعْمَشِ وَرَوَاهُ شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، مَرْفُوعًا [٢٠٢/٨]

4419- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Kişi ticarete veya yöneticilik işine heves ettiği zaman Allah yedi kat semanın üzerinden ona nazar eder ve (meleklere): «Kulumu bundan vazgeçirin! Zira bu konularda onu hesaba çekecek olsam cehennem sokarım» buyurur. Bu şekilde de kişi ticaret ve yöneticiliğe heves edip kendisini bıraktığının (Allah'ın) himayesinde olur."

Başka bir kanalla İbn Abbâs'tan merfû olarak rivayet edilmiştir.

٤٤٢٠- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ، ثنا ابْنُ أَبِي الْحَوَارِيِّ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ: " مَنْ حَرِصَ عَلَى الإِمَارَةِ لَمْ يَعْدِلْ فِيهَا " [٢٥/١٠]

4420- Ömer b. el-Hattâb der ki: "Yönetici olma hırsı taşıyan kişi bu işte adil davranamaz!"

٤٤٢١- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ السُّدِّيِّ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ الْحَافِظُ، حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، حَدَّثَنَا أَبُو عَوْنٍ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنِ الْمِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ ، قَالَ: اسْتَعْمَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عَمَلٍ، فَلَمَّا رَجَعْتُ، قَالَ: " كَيْفَ وَجَدْتَ الإِمَارَةَ؟ " قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا ظَنَنْتُ إِلا أَنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ خَوَلٌ لِي، وَاللَّهِ لا أَلِي عَلَى عَمَلٍ مَا دُمْتُ حَيًّا [١٧٤/١]

4421- Mikdâd b. el-Esved der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni komutan olarak görevlendirmişti Döndüğümde bana: *"Komutanlık işini nasıl buldun?"* diye sordu. "Ey Allah'ın Resûlü! İnsanların tümünü benim emrimde zannettim. Vallahi hayatta olduğum sürece bir daha resmi bir görev almam" dedim.

٤٤٢٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى بْنِ إِسْحَاقَ الْخَطْمِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الأَصْفَرِ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا سَوَادَةُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ: بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ الْمِقْدَادَ بْنَ الأَسْوَدِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ عَلَى سَرِيَّةٍ فَلَمَّا قَدِمَ، قَالَ لَهُ: " أَبَا مَعْبَدٍ، كَيْفَ وَجَدْتَ الإِمَارَةَ؟ قَالَ:

كُنْتُ أُحْمَلُ وَأُوضَعُ حَتَّى رَأَيْتُ بِأَنَّ لِي عَلَى الْقَوْمِ فَضْلا، قَالَ: هُوَ ذَاكَ فَخُذْ أَوْ دَعْ "، قَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، لا أَتَأَمَّرُ عَلَى اثْنَيْنِ أَبَدًا [١/١٧٤]

4422- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Mikdâd b. el-Esved'i bir müfrezenin başına komutan olarak atadı. Dönüşünde ona: *"Ey Ebû Ma'bed! Komutanlığı nasıl buldun?"* diye sorunca, Mikdâd: "Bazen el üstünde tutuluyor, bazen de normal muamele görüyordum. Ancak sonunda diğerlerinden daha üstün olduğumu düşünmeye başladım" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İdarecilik öyle bir şeydir. İstersen devam et, istersen de bu görevi bırak"* buyurunca, Mikdâd: "Seni hakla gönderene yemin olsun ki bundan sonra iki kişiye dahi asla yönetici olmam!" dedi.

٤٤٢٢/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا سُفْيَانُ، عَنِ أَبِي ذِئْبٍ، عَنِ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّكُمْ سَتَحْرِصُونَ عَلَى الإِمَارَةِ، وَإِنَّهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَسْرَةٌ وَنَدَامَةٌ، فَنِعْمَتِ الْمُرْضِعَةُ، وَبِئْسَتِ الْفَاطِمَةُ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ، مَا كَتَبْتُهُ عَالِيًا مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، إِلا مِنْ حَدِيثِ الْفِرْيَابِيِّ [٧/٩٣]

4422/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizler yöneticiliğe çok hırslı olacaksınız! Ancak bu, kıyamet gününde pişmanlığa ve hayıflanmaya sebep olacaktır. (Sütanne gibi görülen yöneticilik) süt verdikçe çok güzel, sütünü kestiğinde ise çok kötü sayılacaktır."*

Halifelerin Kureyşli Olması

٤٤٢٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ سَعْدٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " الأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ، إِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا، وَإِذَا عَاهَدُوا أَوْفَوْا، وَإِذَا اسْتُرْحِمُوا رَحِمُوا، وَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُمْ صَرْفًا وَلا عَدْلا "، هَذَا حَدِيثٌ مَشْهُورٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ سَعْدٍ، فِيمَا أَعْلَمُ، إِلا ابْنُ إِبْرَاهِيمَ [٣/١٧١]

4423- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Halifeler Kureyş'ten olur. Bu halifeler hükmettikleri zaman adaletle hükmeder, söz verdikleri zaman sözlerinde durur, kendilerinden merhamet istenildiği zaman merhamet ederler. İçlerinden böyle davranmayan kişinin de Allah'ın meleklerin ve tüm insanların laneti üzerine olsun. Allah böylesi kişilerden farz olsun, nafile olsun hiçbir ibadeti kabul etmez."*

Sâbit meşhur bir hadistir.

٤٤٢٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، إِمْلاءً وَقِرَاءَةً، ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الرَّقِّيُّ، ثنا فَيْضُ بْنُ الْفَضْلِ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ أَبِي صَادِقٍ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ نَاجِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ، أَبْرَارُهَا أُمَرَاءُ أَبْرَارِهَا، وَفُجَّارُهَا أُمَرَاءُ فُجَّارِهَا، وَلِكُلٍّ حَقٌّ، فَآتُوا كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، وَإِنْ أُمِّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ مُجَدَّعٌ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا، مَا لَمْ يُخَيَّرْ أَحَدُكُمْ بَيْنَ إِسْلامِهِ وَبَيْنَ ضَرْبِ عُنُقِهِ، فَإِنْ خُيِّرَ أَحَدُكُمْ بَيْنَ إِسْلامِهِ وَضَرْبِ عُنُقِهِ فَلْيَمُدَّ عُنُقَهُ، ثَكِلَتْهُ أُمُّهُ، فَلا دُنْيَا لَهُ وَلا آخِرَةَ بَعْدَ ذَهَابِ إِسْلامِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ عَالِيًا إِلا مِنْ حَدِيثِ الْفَيْضِ [٢٤٢/٧]

4424- Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Halifeler Kureyş'ten olur. Kureyş'in iyileri diğer iyilerin, Kureyş'in kötüleri de diğer kötülerin başını çeker. Her kesimin de diğerinin üzerinde bazı hakları vardır. Bundan dolayı her hak sahibine bu hakkını verin. Başınıza organları kesik bir köle bile getirilmiş olsa, boynunuzun vurulması ile dinden çıkmanız arasında bir tercih yapmanızı istemiyorsa emirlerini dinleyip itaat edin. Birinizin dini ile boynunun vurulması arasında tercih yapması istenirse boynunu uzatsın! Annesi onsuz kalasıca! Zira kişinin dini giderse, âhireti de, dünyası da gitmiş demektir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٢٤/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَقِيلٍ الْوَرَّاقُ النَّيْسَابُورِيُّ، قَالَ: نا أَبُو الْفَضْلِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ السُّلَمِيِّ، ثنا أَبُو الْقَاسِمِ حَمَّادُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادِ بْنِ أَبِي رَجَاءٍ الْمَرْوَزِيُّ، قَالَ: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ جَدِّي حَمَّادِ بْنِ أَبِي رَجَاءٍ السُّلَمِيِّ بِخَطِّهِ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ السُّكَّرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَخَذَ بِعِضَادَتَيِ الْبَابِ، فَقَالَ: " الأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ، لَهُمْ عَلَيْكُمْ حَقٌّ وَلَكُمْ عَلَيْهِمْ حَقٌّ،

مَا عَمِلُوا بِثَلاثٍ: إِذَا مَلَكُوا أَحْسَنُوا، وَإِذَا اسْتُرْحِمُوا رَحِمُوا، وَإِذَا قَسَمُوا عَدَلُوا، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَعَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لا يُقْبَلُ مِنْهُمْ صِرْفٌ وَلا عَدْلٌ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ حَمَّادٌ مَوْجُودًا فِي كِتَابِ جَدِّهِ

4424/a- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kapının her iki kanadından tutup şöyle buyurdu: *"Halifeler Kureyş'ten olur. Onların sizler üzerinde bir takım hakları olduğu gibi sizlerin de onlar üzerinde haklarınız bulunmaktadır. Ama üç şeyi yapmaları halinde! Bu üç şey de hükmettikleri zaman iyi olmaları, kendilerinden merhamet istenildiği zaman merhamet etmeleri ve ganimetleri paylaştırırken adil olmalarıdır! İçlerinden böyle davranmayan kişinin de Allah'ın meleklerin ve tüm insanların laneti üzerine olsun. Allah böylesi kişilerden farz olsun, nafile olsun hiçbir ibadeti kabul etmez."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٢٥- ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الإِمَامُ، قَالا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ الْحَنَفِيِّ عَنْ بُكَيْرٍ الْجَزَرِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: كُنَّا فِي بَيْتٍ فِيهِ نَفَرٌ مِنَ الأَنْصَارِ، فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلَ كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا يُوَسِّعُ إِلَى جَنْبِهِ رَجَاءَ أَنْ يَجْلِسَ إِلَيْهِ، حَتَّى قَامَ عَلَى الْبَابِ وَأَخَذَ بِعِضَادَتَيْهِ، فَقَالَ: " الأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ، وَلِي عَلَيْكُمْ حَقٌّ عَظِيمٌ، وَلَهُمْ مِثْلُ ذَلِكَ مَا فَعَلُوا ثَلاثًا، إِذَا اسْتُرْحِمُوا رَحِمُوا، وَإِذَا حَكَمُوا عَدَلُوا، وَإِذَا عَاهَدُوا وَفَّوْا، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ، رَوَاهُ عَنْهُ بُكَيْرٌ وَهُوَ بُكَيْرُ بْنُ وَهْبٍ، وَرَوَاهُ عَنْ بُكَيْرٍ سَهْلُ أَبُو الأَسَدِ، وَأَبُو صَالِحٍ الْحَنَفِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ قَيْسٍ [١٢٢/٨]

4425- Enes der ki: Ensâr'dan bir grubun da bulunduğu bir evde oturmuşken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Evde bulunanlardan her biri belki yanında oturur diye Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yer açmak istedi. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kapıda durdu. Kapının her iki kanadından tutup şöyle buyurdu: *"Halifeler Kureyş'ten olur. Benim sizlerin üzerinde büyük bir hakkım olduğu gibi üç şeyi yapmaları halinde onların da sizler üzerinde hakları vardır. Bu üç şey de kendilerinden merhamet istenildiği zaman merhamet etmeleri, hükmettikleri zaman adaletle hükmetmeleri ve söz verdikleri*

zaman da sözlerinde durmalarıdır. İçlerinden böyle davranmayan kişinin de Allah'ın meleklerin ve tüm insanların laneti üzerine olsun."

Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) Sonraki Halifenin Hakkı

٤٤٢٦- ثنا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عِمْرَانَ الدِّمَشْقِيُّ. ح وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو عَامِرٍ النَّحْوِيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالا: ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلاءِ، وَغَيْرُهُ، قَالَ: سَمِعْتُ بِلالَ بْنَ سَعْدٍ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا لِلْخَلِيفَةِ بَعْدَكَ؟ قَالَ: " مِثْلُ الَّذِي لِي مَا عَدَلَ فِي الْحُكْمِ، وَأَقْسَطَ فِي الْقَسَمِ، وَرَحِمَ ذَا الرَّحِمِ، فَمَنْ فَعَلَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنِّي، وَلَسْتُ مِنْهُ "[٥/٢٣٢]

4426- Bilâl b. Sa'd, babasından bildirir: "Ey Allah'ın Resûlü! Senden sonraki halifenin hakları nedir?" diye sorulunca: *"Hükmederken adil olması, taksimatı adilane yapması ve merhamet isteyene merhamet etmesi halinde benim sizler üzerindeki hakkım ne ise onun da hakları aynıdır. Bundan başkasını yapan kişi benden (dinimden) değildir, ben de ondan değilim"* buyurdu.

Görevlinin İhaneti

٤٤٢٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ قِلاصٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: سَمِعْتُ إِسْمَاعِيلَ بْنَ أَبِي خَالِدٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ قَيْسَ بْنَ أَبِي حَازِمٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ عَدِيَّ بْنَ عُمَيْرٍ الْكِنْدِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ عَمِلَ لَنَا مِنْكُمْ عَمَلا فَكَتَمَنَا مِخْيَطًا فَمَا فَوْقَهُ فَهُوَ غُلٌّ يَأْتِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ إِسْمَاعِيلَ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ [٧/٣٣٥]

4427- Adiy b. Umeyr el-Kindî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir işte görevlendirdiğimiz kişi bir iğne ve daha üstü olan bir şeyi bizden gizlerse bu, hırsızlıktır ve kıyamet gününde aldığı bu şeyle huzura çıkar"* buyurduğunu işittim.

Halka Kapısını Kapatan Yönetici

٤٤٢٨- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا جَبْرُونُ بْنُ عِيسَى، ثنا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْحَضَرِيُّ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ، ضَرَبَ عَلَى النَّاسِ بَعْثًا فَخَرَجُوا، فَرَجَعَ أَبُو الدَّحْدَاحِ، فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ: أَلَمْ تَكُنْ خَرَجْتَ مَعَ النَّاسِ؟ قَالَ: بَلَى، وَلَكِنْ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَدِيثًا، فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَضَعَهُ عِنْدَكَ مَخَافَةَ أَنْ لا تَلْقَانِي، سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " يَا أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ عَمَلا فَحَجَبَ بَابَهُ عَنْ ذِي حَاجَةٍ لِلْمُسْلِمِينَ حَجَبَهُ اللَّهُ أَنْ يَلِجَ بَابَ الْجَنَّةِ، وَمَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا نَهْمَتَهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ جُوَارِي، فَإِنِّي بُعِثْتُ بِخَرَابِ الدُّنْيَا وَلَمْ أُبْعَثْ بِعِمَارَتِهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْفُضَيْلِ، وَالثَّوْرِيِّ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ الْحَفَرِيِّ [١٣٠/٨]

4428- Avn b. Ebî Cuhayfe, babasından bildirir: Muâviye bir ordu çıkarınca müslümanlar yola çıktılar. Ancak Ebu'd-Dahdâh geri döndü. Muâviye ona: "Sen de diğerleriyle birlikte çıkmamış mıydın?" diye sorunca, Ebu'd-Dahdâh şu karşılığı verdi: "Evet, çıkmıştım. Ancak Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadis işitmiştim. Belki bir daha görüşemeyiz diye gitmeden sana aktarmak istedim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Ey insanlar! İçinizden herhangi bir yerde yönetici olup da kapısını müslümanların ihtiyaçlarına kapatanlara Allah da cennet kapılarını kapatır. Derdi dünya olanlara Allah (cennette) bana komşu olmayı haram eder. Ben dünyalıklar içinde yaşamak için değil, onlardan uzak durmak için gönderildim»* buyurduğunu işittim."

Tek kanallı bir hadistir.

Yöneticiye İtaat

٤٤٢٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا خَارِجَةُ بْنُ مُصْعَبٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ، فَقَدْ مَاتَ مَيْتَةً جَاهِلِيَّةً، وَمَنْ نَزَعَ يَدَهُ مِنْ طَاعَةٍ، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا حُجَّةَ لَهُ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ ثَابِتٌ أَخْرَجَهُ مُسْلِمُ بْنُ الْحَجَّاجِ فِي صَحِيحِهِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَلِيٍّ، عَنِ ابْنِ مَهْدِيٍّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ زَيْدٍ، وَرَوَاهُ عَنْ زَيْدٍ مِنَ

التَّابِعِينَ وَالأَعْلامِ: الزُّهْرِيُّ، وَسَعِيدُ بْنُ أَبِي هِلالٍ، وَابْنُ عَجْلانَ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ دِينَارٍ، وَدَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ الْفَرَّاءُ، وَحَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ، وَيحْيَى بْنُ الْعَلاءِ، فِي آخَرِينَ [٢٢٤/٣]

4429- İbn Ömer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir devlet başkanı(na biatı) olmadan ölen kişi, cahiliye ölümü ile ölür"* buyurduğunu işittim.

Müslim'in rivayet ettiği sahih bir hadistir.

٤٤٣٠- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، ثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " عَلَيْكَ الطَّاعَةَ فِي مَنْشَطِكَ، وَمَكْرَهِكَ، وَعُسْرِكَ، وَيُسْرِكَ، وَأَثَرَةٍ عَلَيْكَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ، فِي صَحِيحِهِ عَنْ قُتَيْبَةَ، وَسَعِيدِ بْنِ مَنْصُورٍ، عَنْ يَعْقُوبَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ [٢٥٨/٣]

4430- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Sevinçli ve kederli zamanında, iyi gününde kötü gününde, başkası sana tercih edilse bile emirleri dinleyip itaat et."*

Müslim'in rivayet ettiği sahih bir hadistir.

٤٤٣١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ زُبَيْدٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ سَرِيَّةً وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ رَجُلا، وَأَمَرَهُمْ أَنْ يُطِيعُوهُ، فَأَجَّجَ لَهُمْ نَارًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَقْتَحِمُوهَا، فَهَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَفْعَلُوا، وَقَالَ آخَرُونَ: إِنَّا فَرَرْنَا مِنَ النَّارِ، فَأَبَوْا، ثُمَّ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ دَخَلُوهَا لَمْ يَزَالُوا فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، لا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَى صِحَّتِهِ.رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، وَعَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ الْقَاسِمِ، عَنْ زُبَيْدٍ نَحْوَهُ، وَرَوَاهُ الأَعْمَشُ وَمَنْصُورٌ، عَنْ سَعْدٍ مِثْلَهُ [٣٨/٥]

4431- Hz. Ali der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir adamın komutasında bir müfreze gönderdi ve askerlerin komutana itaat etmelerini söyledi. Komutan bir ateş yakıp askerlerin ateşe atlamasını emredince bazıları atlamaya hazırlandı. Bazıları da: "Zaten biz (cehennemdeki) ateşten

kaçmıştık" diyerek bunu kabul etmediler. Daha sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndüklerinde bu olayı anlattılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şayet ateşe atlasalardı kıyamet gününe dek içinde kalırlardı. Allah'a isyan konusunda hiç kimseye itaat yoktur"* buyurdu.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٤٣١/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَبُو عَلِيٍّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أُسَيْدُ بْنُ عَاصِمٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُمَرَ، ثنا قَيْسُ عَنْ عَمَّارٍ الدُّهْنِيُّ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِجُحُودِ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِفِرْيَةٍ بَاطِلٍ ادَّعَاهَا عَلَى اللَّهِ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِطَاعَةِ مَنْ عَصَى اللَّهَ " [١٠/٣٩٣]

4431/a- Ebû Saîd der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Ey insanlar! Allah'ın Kitab'ından bir âyeti inkar eden kişinin dini yoktur. Ey insanlar! Allah adına batıl olan bir iftirada bulunan kişinin dini yoktur. Ey insanlar! Allah'a isyan eden kişiye itaat edenin de dini yoktur."*

٤٤٣٢- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُجَاشِعٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُطِيعٍ، قَالَ: مَرْحَبًا بِأَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ضَعُوا لَهُ وِسَادَةً، فَقَالَ: إِنِّي لَمْ آتِكَ لأَجْلِسَ، وَلَكِنْ أُحَدِّثُكَ بِحَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ نَزَعَ يَدًا فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ لا حُجَّةَ لَهُ، وَمَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَإِنَّهُ يَمُوتُ مِيتَةَ الْجَاهِلِيَّةِ " [٩/٥٨]

4432- Zeyd b. Eslem, babasından bildirir: İbn Ömer ile birlikte Abdullah b. Mutî'nin yanına girdik. Abdullah b. Mutî': "Ebû Abdirrahman hoş gelmiş! Ona bir minder verin" diyerek onu karşılayınca, İbn Ömer şöyle dedi: "Oturmak için değil, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğim bir hadisi sana aktarmak için geldim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Allah'a itaatten el çekmiş kişi, kıyamet gününde lehinde herhangi bir dayanağı bulunmadan huzura çıkar. Cemaatten ayrılmış bir şekilde ölen kişi de cahiliye ölümü ile ölmüş demektir*» buyurduğunu işittim."

Kötü Yöneticiye Destek Olma

٤٤٣٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الصَّبَّاحِ، ثنا فَيْضُ بْنُ الْفَضْلِ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ عَاصِمٍ الْعَدَوِيِّ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، قَالَ: خَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ تِسْعَةٌ، خَمْسَةٌ وَأَرْبَعَةٌ، أَحَدُ الْعَدَدَيْنِ مِنَ الْعَرَبِ، وَالآخَرُونَ مِنَ الْعَجَمِ، فَقَالَ: " إِنَّهُ سَيَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ بَعْدِي، فَمَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ، وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ، فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ، وَلَيْسَ بِوَارِدٍ عَلَيَّ الْحَوْضَ، وَمَنْ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ، وَلَمْ يُعِنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ، فَهُوَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ، وَهُوَ وَارِدٌ عَلَيَّ الْحَوْضَ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ [٧/٢٤٨]

4433- Ka'b b. Ucre der ki: Bir defasında Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıktığında dokuz kişiydik. Arada bir minder vardı ve bir tarafta beş, bir tarafta da dört kişi oturuyordu. Bu sayılardan biri Araplardan diğeri Arap olmayanlardandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Benden sonra başınıza bazı yöneticiler geçecektir. Yanlarında bulunan, yalanlarını onaylayan ve zulümlerine yardımcı olan kişiler benden (dinimden) değildir, ben de onlardan değilim. Bunlar (cennetteki) Havz'a, yanıma da gelemeyeceklerdir. Yanlarında bulunmayan, yalanlarını onaylamayan ve zulümlerine yardımcı olmayan kişiler ise bendendir, ben de onlardanım! Bunlar da (cennetteki) Havz'a, yanıma geleceklerdir."*

٤٤٣٤- حَدَّثَنَا أَبِي يَعْلَى الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّبَيْرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ الأَرْغِيَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ بْنُ قُدَامَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ خُثَيْمٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَابِطٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لِكَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ: " أُعِيذُكَ بِاللَّهِ مِنَ إِمَارَةِ السُّفَهَاءِ "، قَالَ: وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " أُمَرَاءُ سَيَكُونُونَ مِنْ بَعْدِي مَنْ دَخَلَ عَلَيْهِمْ فَصَدَّقَهُمْ بِكَذِبِهِمْ، وَأَعَانَهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ، فَلَيْسَ مِنِّي وَلا أَنَا مِنْهُ، وَلَنْ يَرِدُوا عَلَى الْحَوْضِ، وَمَنْ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُصَدِّقْهُمْ بِكَذِبِهِمْ، وَلَمْ يُعِنْهُمْ عَلَى ظُلْمِهِمْ، فَأُولَئِكَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ، أُولَئِكَ يَرِدُونَ عَلَى الْحَوْضِ، يَا كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ، لا يَدْخُلُ بِهَا الْجَنَّةُ لَحْمٌ نَبَتَ مِنْ سُحْتٍ، وَكُلُّ لَحْمٍ نَبَتَ مِنْ سُحْتٍ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ، يَا كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ، الصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَالصَّلاةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، يَا كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ، النَّاسُ غَادِيَانِ فَمُشْتَرٍ نَفْسَهُ

فَمُعْتِقُهَا، أَوْ بَائِعُهَا فَمُوبِقُهَا "، لَمْ يَسُقْهُ هَذَا السِيَاقَ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ إِلا ابْنُ خَيْثَمٍ، تَفَرَّدَ بِهِ رَوَاهُ عَنْهُ الأَعْلامُ [٨/٢٤٧] [٨/٢٥٢]

4434- Câbir b. Abdillah der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **Ka'b b. Ucre'ye:** *"Sefihlerin yönetiminden Allah seni korusun!"* **buyurduğunu işittim. Ka'b: "Ey Allah'ın Resûlü! Neden?" diye sorunca Resûlullah** (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurdu:** *"Benden sonra (sefih) bazı yöneticiler olacaktır. Onların yanında bulunanlar, yalanlarını onaylayanlar ve zulümlerine yardımcı olanlar benden (dinimden) değildir, ben de onlardan değilim. Bunlar (cennetteki) Havz'a, yanıma da gelemeyeceklerdir. Yanlarında bulunmayan, yalanlarını onaylamayan ve zulümlerine yardımcı olmayan kişiler ise bendendir, ben de onlardanım! Bunlar da (cennetteki) Havz'a, yanıma geleceklerdir. Ey Ka'b b. Ucre! Harâmla beslenen bir beden cennete giremez! Böylesi bir beden cehennemi daha çok hak eder. Ey Ka'b b. Ucre! Oruç insanı günahlardan korur, namaz kişinin müslümanlığının kanıtı olur, vereceği sadaka da suyun ateşi söndürmesi gibi günahlarını söndürüp yok eder. Ey Ka'b b. Ucre! Kişi sabah evinden çıktığı zaman (gün içinde) ya nefsini (iyilikler yaparak Allah'tan) satın alıp (cehennem ateşinden) azat eder, ya da nefsini (kötülük yolunda) satıp kendini helak eder."*

İyi ve Kötü Yöneticiler

٤٤٣٤/أ- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ الأَنْمَاطِيُّ، ثَنَا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَيْمُونٍ، ثَنَا صَالِحُ، عَنْ سَعِيدٍ الْجَرَوِيِّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا كَانَتْ أُمَرَاؤُكُمْ خِيَارَكُمْ وَكَانَتْ أَغْنِيَاؤُكُمْ سُمَحَاءَكُمْ وَكَانَ أُمُورُكُمْ شُورَى بَيْنَكُمْ فَظَهْرُ الأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِهَا، وَإِذَا كَانَتْ أُمَرَاؤُكُمْ شِرَارَكُمْ وَكَانَتْ أَغْنِيَاؤُكُمْ بُخَلاءَكُمْ وَكَانَتْ أُمُورُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ فَبَطْنُ الأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ، وَصَالِحٍ لَمْ نَكْتُبْهُ، إِلا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ الْجُمَحِيُّ [٦/١٧٦]

4434/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"İdarecileriniz içinizde en hayırlı kişiler, zenginleriniz içinizde en cömert kişiler ise ve işleriniz aranızda şûra ile yürütülüyorsa, sizin için yerin üstü (yaşamak) yerin altından (ölümden) daha hayırlıdır. Ama eğer idarecileriniz içinizden en kötü kişiler, zenginleriniz en cimri kişiler ise ve*

işleriniz kadınlarınızın elindeyse, sizin için yerin altı (ölüm) yerin üstünden (yaşamaktan) daha hayırlıdır."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٤/ب- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ غُلَيْبٍ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ بَشِيرٍ الْكُوفِيُّ، ثنا جَامِعُ بْنُ عُمَرَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الطَّائِفِيِّ، عَنْ عَمْرٍو، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَا وَلِيَ أَحَدٌ وِلايَةً إِلا بُسِطَتْ لَهُ الْعَافِيَةُ، فَإِنْ قَبِلَهَا تَمَّتْ لَهُ، وَإِنْ خَفَرَ عَنْهَا فُتِحَ لَهُ مَا لا طَاقَةَ لَهُ بِهِ "، قُلْتُ لابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ: مَا خَفَرَ عَنْهَا؟ قَالَ: يَطْلُبُ الْعَثَرَاتِ وَالْعَوْرَاتِ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرٍو، تَفَرَّدَ بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ [٣٥٢/٣]

4434/b- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kişi bir göreve getirildiği zaman önüne afiyet (günahlardan uzak durma) kapısı açılır. Şayet bunu kabul ederse afiyette kalması sağlanır. Ancak bundan yüz çevirirse gücünün yetmeyeceği işlerin altına sokulur."*

Amr der ki: İbn Abbâs'a: "Yüz çevirmesinden kasıt nedir?" diye sorduğumda: "İnsanların hatalarının ve kusurlarının peşine düşmesidir" dedi.

٤٤٣٤/ج- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقِ بْنُ حَمْزَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلُّوسِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْجُرْجَانِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ خَلِيفَةَ بْنِ يُوسُفَ الأَعْشَى، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْجَلاوِزَةُ، وَالشُّرَطُ، وَأَعْوَانُ الظَّلَمَةِ كِلابُ النَّارِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ طَاوُسٍ، تَفَرَّدَ بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ الطَّائِفِيُّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْهُ

4434/c- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zalimlerin yardımcısı olan zabıta ve polis gibi kişiler cehennem köpekleridir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٤/ح- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ الْوَاسِطِيُّ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ الأَيْلِيُّ، ثنا عُمَرُ بْنُ يَحْيَى، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " اثْنَانِ مِنَ النَّاسِ إِذَا صَلَحَا صَلَحَ النَّاسُ، وَإِذَا فَسَدَا فَسَدَ النَّاسُ: الْعُلَمَاءُ، وَالأُمَرَاءُ " [٩٦/٤]

4434/h- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar içinde iki zümre salih olursa tüm insanlar salih olur, bunlar bozuk olursa tüm insanlar bozuk olur. Bu iki zümre de âlimler ile yöneticilerdir."*

٤٤٣٤/خ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا سَلَمَةُ، ثنا سَهْلٌ، عَنْ أَبِي رَوْحٍ فَرَجِ بْنِ سَعِيدٍ، ثنا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، قَالَ: سَمِعْتُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيَّ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِسَلْمَانَ: " إِنَّ طَعَامَ أُمَرَائِي بَعْدِي مِثْلُ طَعَامِ الدَّجَّالِ، إِذَا أَكَلَهُ الرَّجُلُ انْقَلَبَ قَلْبُهُ " [٦٩/٧]

4434/hı- Süfyân es-Sevrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Selmân'a: *"Benden sonraki yöneticilerin yemeği Deccâl'in yemeği gibidir. Bu yemekten yiyen kişinin kalbi dönüşür"* buyurdu.

٤٤٣٤/د- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، حَدَّثَنَا أَبُو يَحْيَى الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ لَيْثٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا ازْدَادَ رَجُلٌ مِنَ السُّلْطَانِ قُرْبًا، إِلا ازْدَادَ مِنَ اللَّهِ بُعْدًا، وَلا كَثُرَ أَتْبَاعُهُ إِلا كَثُرَتْ شَيَاطِينُهُ، وَلا كَثُرَ مَالُهُ إِلا اشْتَدَّ حِسَابُهُ "[٢٧٤/٣]

4434/d- Ubeyd b. Umeyr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi sultana yaklaştıkça Allah'tan uzaklaşır. Kendisine tâbi olanlar arttıkça şeytanları da artar. Malvarlığı arttıkça hesabı zorlaşır."*

CİHAB KİTABI

Hicret ile Cihadın İlişkisi

٤٤٣٥- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّعْدِيِّ، قَالَ: وَفَدْتُ مَعَ قَوْمِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا مِنْ أَحْدَثِهِمْ سِنًّا، فَخَلَّفُونِي فِي رِحَالِهِمْ أَوْ ظُهُورِهِمْ وَقَضَوْا حَوَائِجَهُمْ، فَقَالَ: " هَلْ بَقِّيَ مِنْكُمْ أَحَدٌ؟ "، فَقَالُوا: نَعَمْ، غُلامٌ فِي ظَهْرِنَا أَوْ رَحْلِنَا، فَقَالَ: " أَرْسِلُوا إِلَيْهِ، أَمَا إِنَّ حَاجَتَهُ خَيْرٌ مِنْ حَوَائِجِكُمْ " فَأَرْسَلُوا إِلَيَّ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ، فَقَالَ: " حَاجَتَكَ "، فَقُلْتُ: حَاجَتِي أَنْ تُخْبِرَنِي هَلِ انْقَطَعَتِ الْهِجْرَةُ؟ فَقَالَ: " لا تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا قُوتِلَ الْكُفَّارُ ".رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ، عَنْ عَطَاءٍ، نَحْوَهُ [٥/٢٠٦]

4435- Abdullah b. es-Sa'dî der ki: Kabilemle birlikte heyet içinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldik. İçlerinde yaşı en küçük ben olduğum için beni yüklerinin ve bineklerinin yanında bırakıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile görüşmeye gittiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"İçinizden yanıma gelmeyen var mı?"* diye sorunca: "Evet, yüklerimizin ve bineklerimizin yanında genç bir çocuk bıraktık" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu yanıma çağırın, zira onun soracağı şey sizin soracaklarınızdan daha önemli"* buyurunca beni çağırdılar. Gelip yanına girdiğimde: *"Neyi soracaksın?"* buyurdu. Ona: "Bana hicretin bitip bitmediğini söylemeni istiyorum" dediğimde: *"Kâfirlerle savaşıldığı sürece hicret bitmiş değildir"* buyurdu.

Cihadın Fazileti

٤٤٣٥/أ- ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَيُّوبَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ خَالَوَيْهِ، ثنا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ، ثنا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا يَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، قَالَ: أَدْرَكَنِي عَبَايَةُ بْنُ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَأَنَا أَمْشِي إِلَى الْجُمُعَةِ، فَقَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عُبَيْسٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

يَقُولُ: " مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ ".رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ مِثْلَهُ [٨/٢]

4435/a- Yezîd b. Ebî Meryem der ki: Yürüyerek Cuma namazı için mescide giderken bineği üzerinde Abâye b. Rifâ'a b. Râfî' b. Hadîc bana yetişti ve şöyle dedi: "Ebû Ubeys'ten işittiğime göre kendisi de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Allah yolunda tozlanan ayakları Allah cehennem ateşine haram kılar»* buyurduğunu işitmiştir."

٤٤٣٥/ب- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ، ثنا أَبُو الْيَمَانِ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ أَبِي عَطِيَّةَ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْجِهَادُ عَمُودُ الإِسْلامِ، وَذُرْوَةُ سَنَامِهِ "[١٥٤/٥]

4435/b- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cihad, İslam'ın direği ve zirvesidir"* buyurmuştur.

٤٤٣٥/ج- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ فِيلٍ الأَنْطَاكِيُّ، ثنا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْكِلاَبِيُّ، ثنا مَكْحُولٌ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " حَجَّةٌ قَبْلَ غَزْوَةٍ، أَفْضَلُ مِنْ خَمْسِينَ غَزْوَةً، وَغَزْوَةٌ بَعْدَ حَجَّةٍ أَفْضَلُ مِنْ خَمْسِينَ حَجَّةٍ، وَلَمَوْقِفُ سَاعَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ خَمْسِينَ حَجَّةً "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَكْحُولٍ وَابْنِ عُمَرَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ الْكَلاعِيِّ [١٨٨/٥]

4435/c- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"(İlk defa hacca gidecek biri için) bir hac elli savaştan daha üstündür. Bir savaş da (daha önce haccetmiş olan kişi için) elli hactan daha üstündür. Allah yolundaki savaşta bir anlık duruş bile (daha önce haccetmiş olan kişi için) elli hactan daha üstündür."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٥/ح- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخُزَاعِيُّ الْبَلْخِيُّ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ التَّنُوخِيِّ، عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْغُبَارُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِسْفَارُ الْوجُوهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ وَالزُّهْرِيِّ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ[٨٧/٦] [٢٧٤/٨]

4435/h- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah yolunda tozlanma, kıyamet gününde kişi için yüz aydınlığıdır"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٥/خ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْفَرْغَانِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَرَّانِيُّ الْقُرْدُوَانِيُّ، ثنا أَبِي، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي دَاوُدَ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي زَكَرِيَّا، وَابْنِ مُحَيْرِيزٍ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدُخَانُ جَهَنَّمَ فِي جَوْفِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ "[٥/١٥٢]

4435/hı- Ubâde b. es-Sâmit der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah yolunda solunan toz ile cehennem ateşinin dumanı, müslümanın içinde bir araya gelmezler"* buyurduğunu işittim.

٤٤٣٥/د- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، ثنا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَرَجِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَاصِمِ بْنِ عَمْرٍو أَبُو الأَزْهَرِ الصَّوَّافُ الْبَصْرِيُّ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ عَمْرٌو، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مِقْسَمٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا عَمَلٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ جِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ، وَحَجَّةٍ مَبْرُورَةٍ مُتَقَبَّلَةٍ لا رَفَثَ فِيهَا وَلا فُسُوقَ وَلا جِدَالَ "، حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ نَافِعٍ لا أَعْلَمُه رَوَاهُ عَنْهُ إِلا عُثْمَانُ [١٠/٤٠٠]

4435/d- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah için yolunda yapılan bir cihaddan ve içinde cinsel ilişki, günah, tartışma olmayan, gereği gibi ifa edilmiş bir hactan daha iyi bir amel yoktur."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٥/ذ- ثنا أَبُو الْقَاسِمِ إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ، وَأَبُو الْهَيْثَمِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ غَوْثٍ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ بِلالٍ الْغَنَوِيُّ ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ النَّخَعِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنْ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " مَنْ قُتِلَ يَلْتَمِسُ وَجْهَ اللَّهِ لَمْ يُعَذِّبْهُ اللَّهُ ﷻ ".غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُكَيْرٍ، رَوَاهُ أَبُو زَيْدِ بْنُ طَرِيفٍ، وَكَثِيرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُفَضَّلِ، قَالا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ [٥/١١]

4435/z- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah rızası için savaşırken öldürülen kişiyi Allah cezalandırmaz"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٥/ر- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا الْحُمَيْدِيُّ، ثنا سُفْيَانُ، ثنا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، يَقُولُ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ، فَقَالَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى أُقْتَلَ، أَيْنَ أَنَا؟ قَالَ: " فِي الْجَنَّةِ "، قَالَ: فَأَلْقَى تَمَرَاتٍ كُنَّ فِي يَدِهِ، ثُمَّ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ، صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُيَيْنَةَ، مُخْتَلَفٌ فِي رَفْعِهِ، وَالأَثْبَاتُ الْكِبَارُ مِنَ الصَّحَابَةِ جَوَّدُوهُ وَرَفَعُوهُ [٣٠٩/٧]

4435/r- Câbir b. Abdillah der ki: Uhud savaşı sırasında adamın biri Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah yolunda öldürülmem halinde nereye giderim?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennete gidersin"* karşılığını verince adam elinde bulunan birkaç hurmayı attı ve öldürülene kadar savaştı.

Sahih bir hadistir.

٤٤٣٥/ز- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، كَالصَّائِمِ الْقَائِمِ بِآيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ، مَثَلُ هَذِهِ الأُسْطُوَانَةِ "، ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَوَى عَنْهُ عِدَّةٌ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ ابْنِ الْمُبَارَكِ مِنْ حَدِيثِ جَعْفَرٍ [١٧٣/٨]

4435/ze- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah yolunda cihad eden kişi, gündüzlerini oruçla geçiren, gece gündüz de şu sütun gibi dikilip (namaza durup) Kur'ân okuyan kişi gibidir."*

Sâbit bir hadistir.

٤٤٣٥/س- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ الْبَغْدَادِيُّ، ثَنَا صَالِحُ بْنُ سَابِقٍ، ثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " ثَلاثَةٌ يَقْضِي اللَّهُ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ خَافَ الْعَدُوَّ عَلَى بَيْضَةِ الْمُسْلِمِينَ، وَلَيْسَ

عِنْدَهُ قُوَّةٌ، فَأَدَانَ دَيْنًا فَابْتَاعَ بِهِ سِلاحًا، وَتَقَوَّى بِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﷺ فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَهُ، وَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى قَضَائِهِ، فَهَذَا يَقْضِي اللَّهُ عَنْهُ، وَرَجُلٌ مَاتَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ، فَلَمْ يَجِدْ مَا يُكَفِّنُهُ فِيهِ، فَاسْتَقْرَضَ وَاشْتَرَى بِهِ كَفَنًا، فَمَاتَ وَهُوَ لا يَقْدِرُ عَلَى قَضَائِهِ، فَهَذَا يَقْضِي اللَّهُ عَنْهُ، وَرَجُلٌ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ الْعَنَتَ وَاشْتَدَّتْ عَلَيْهِ الْعُزُوبَةُ، فَاسْتَقْرَضَ فَتَزَوَّجَ، وَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى قَضَائِهِ، فَمَاتَ، فَهَذَا يَقْضِي اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي حَازِمٍ، وَسَهْلٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٢٠٤/٣]

4435/s- Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Kıyamet gününde Allah üç kişinin borcunu kendisi öder. Bunlardan biri, müslümanların düşman tarafından yok edilmesi korkusunu taşıyan, ancak gücü kuvveti olmadığı için borç alıp silah satın alan, bu silahlarla Allah yolunda savaşa çıkan ve bu borcunu ödeyemeden ölen kişidir. Allah kıyamet gününde bu kişinin borcunu kendisi öder. Bir diğeri, yanında müslüman kardeşlerinden biri ölünce kefen olarak yanında bir şey bulunmadığı için borç alıp bununla kefen satın alan ve bu borcu ödeme fırsatı bulamadan ölen kişidir. Allah kıyamet gününde bu kişinin de borcunu kendisi öder. Bir diğeri de, günaha bulaşmaktan endişe eden, bekar kalmak da artık ağır geldiği için borçlanıp evlenen ve bu borcu ödeme imkanı bulamadan ölen kişidir. Allah kıyamet gününde bu kişinin de borcunu kendisi öder."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٥/ش- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ شِهَابٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَطَبَ النَّاسَ بِتَبُوكَ: " مَا فِي النَّاسِ مِثْلُ رَجُلٍ أَخَذَ بِرَأْسِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَيَجْتَنِبُ شُرُورَ النَّاسِ، وَمِثْلُ آخَرَ بِأَدْنَى نَعْمَةٍ يُقْرِي ضَيْفَهُ وَيُعْطِي حَقَّهُ " [٣٨٦/٨]

4435/ş- İbn Abbâs der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **Tebûk'te hutbe verirken şöyle buyurduğunu işittim:** *"İnsanlar içinde, insanların şerrinden uzak durup atını Allah yolunda süren kişi gibisi yoktur. Yine misafirini ağırlayan ve ona gerekli ikramı yapan kişi gibi nimete yakın olan kişi yoktur."*

Cihadda Niyet

٤٤٣٦- حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى، ثنا مُحَمَّدٌ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، ثنا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الأَشَجِّ، عَنْ مِكْرَزٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ " الرَّجُلُ يَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُرِيدُ أَنْ يُصِيبَ مِنْ عَرَضِ الدُّنْيَا "، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " لا أَجْرَ لَهُ "، فَخَرَجَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَخْبَرَ النَّاسَ، فَأَعْظَمَهُمْ ذَلِكَ، فَقَالُوا: لَعَلَّكَ لَمْ تَفْهَمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: فَرَجَعَ فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: " لا أَجْرَ لَهُ، لا أَجْرَ لَهُ، لا أَجْرَ لَهُ "

4436- Ebû Hureyre bildiriyor: Adamın biri Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Dünyalık elde etmek için Allah yolunda savaşa çıkan kişi konusunda ne dersin?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Böylesi birinin sevabı olmaz!"* buyurdu. Ebû Hureyre çıkıp bunu diğer müslümanlara bildirince onlara ağır geldi ve: "Belki de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediğini tam olarak anlayamamışsındır" dediler. Ebû Hureyre dönüp aynı şeyi sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Böylesi birinin sevabı olmaz! Sevabı olmaz! Sevabı olmaz!"* buyurdu.

٤٤٣٦/أ- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ زَيْدِ بْنِ طَلْحَانَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَذَكَرُوا رَجُلا وَنِكَايَتَهُ فِي الْعَدُوِّ، وَاجْتِهَادَهُ فِي الْغَزْوِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا أَعْرِفُ هَذَا "، قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ، نَعْتُهُ كَذَا وَكَذَا، قَالَ: " مَا أَعْرِفُ هَذَا "، قَالَ: فَمَا زَالُوا يَنْعِتُونَهُ، قَالَ: " لا أَعْرِفُ هَذَا "، حَتَّى طَلَعَ الرَّجُلُ، فَقَالُوا: هُوَ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: " مَا كُنْتُ أَعْرِفُ هَذَا، هَذَا أَوَّلُ قَرْنٍ رَأَيْتُهُ فِي أُمَّتِي فِيهِ سَعَفَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ "، فَجَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ: " نَشَدْتُكَ بِاللَّهِ هَلْ حَدَّثْتَ نَفْسَكَ، حِينَ طَلَعْتَ عَلَيْنَا أَنَّهُ لَيْسَ فِي الْمَجْلِسِ خَيْرٌ مِنْكَ "، قَالَ: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قَالَ: ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ يُصَلِّي: فَقَالَ لأَبِي بَكْرٍ: " قُمْ فَاقْتُلْهُ "، فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ، فَوَجَدَهُ قَائِمًا يُصَلِّي، فَقَالَ فِي نَفْسِهِ: إِنَّ لِلْمُصَلِّي حَقًّا، فَلَوْ أَنِّي اسْتَأْمَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: قَتَلْتَ الرَّجُلَ؟ فَقَالَ: لا، رَأَيْتُهُ قَائِمًا يُصَلِّي، وَرَأَيْتُ لِلصَّلاةِ حَقًّا وَحُرْمَةً، وَإِنْ شِئْتَ أَنْ أَقْتُلَهُ قَتَلْتُهُ، فَقَالَ: لَسْتَ بِصَاحِبِهِ، قَالَ: "

اذْهَبْ أَنْتَ يَا عُمَرُ، فَاقْتُلْهُ "، قَالَ: فَدَخَلَ عُمَرُ الْمَسْجِدَ، فَإِذَا هُوَ سَاجِدٌ فَانْتَظَرَهُ طَوِيلا حَتَّى يَرْفَعَ رَأْسَهُ فَيَقْتُلَهُ، فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ، ثُمَّ قَالَ فِي نَفْسِهِ: إِنَّ لِلسُّجُودِ حَقًّا، فَلَوْ أَنِّي اسْتَأْمَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي قَتْلِهِ، فَقَدِ اسْتَأْمَرَهُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي، فَجَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: قَتَلْتَهُ؟ قَالَ: لا، رَأَيْتُهُ سَاجِدًا، وَرَأَيْتُ لِلسُّجُودِ حُرْمَةً وَحَقًّا، وَإِنْ شِئْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ أَقْتُلَهُ قَتَلْتُهُ، قَالَ: " لَسْتَ بِصَاحِبِهِ، قُمْ أَنْتَ يَا عَلِيُّ فَاقْتُلْهُ أَنْتَ صَاحِبُهُ إِنْ وَجَدْتَهُ "، قَالَ: فَدَخَلَ فَلَمْ يَجِدْهُ، فَرَجَعَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَوْ قُتِلَ الْيَوْمَ مَا اخْتَلَفَ رَجُلانِ مِنْ أُمَّتِي حَتَّى يَخْرُجَ الدَّجَّالُ، ثُمَّ حَدَّثَهُمْ عَنِ الأُمَمِ، فَقَالَ: " تَفَرَّقَتْ أُمَّةُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلامُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ مِلَّةً مِنْهُمْ فِي النَّارِ سَبْعُونَ، وَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ، وَتَفَرَّقَتْ أُمَّةُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلامُ عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً، فِرْقَةٌ مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ، وَإِحْدَى وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ، وَتَعْلُو أُمَّتِي عَلَى الْفِرْقَتَيْنِ جَمِيعًا بِمِلَّةٍ وَاحِدَةٍ فِي الْجَنَّةِ، وَثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ مِنْهَا فِي النَّارِ "، قَالُوا: مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " الْجَمَاعَاتُ الْجَمَاعَاتُ "، قَالَ يَعْقُوبُ: كَانَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا حَدَّثَ بِهَذَا الْحَدِيثِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَلا فِيهِ قُرْآنًا: ﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ﴾، وَتَلا أَيْضًا ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زَيْدٍ، عَنْ أَنَسٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَبِي مَعْشَرٍ، عَنْ يَعْقُوبَ، وَقَدْ رَوَاهُ عَنْ أَنَسٍ، عِدَّةٌ قَدْ ذَكَرْنَاهُمْ فِي غَيْرِ هَذَا الْمَوْضِعِ [٢٢٦/٣]

4436/a- Enes b. Mâlik der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken bir adamın cesaretinden ve savaşlardaki kahramanlığından bahsettiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu adamı tanımıyorum"* buyurunca: "Ey Allah'ın Resûlü! Tanıyorsun! Şöyle şöyle özellikleri var" dediler. Yine: *"Bu adamı tanımıyorum"* buyurdu. Adamın bütün özelliklerini anlatmalarına rağmen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Bu adamı tanımıyorum"* buyurdu. O sırada adam çıkıp gelince: "Ey Allah'ın Resûlü! İşte bu adam!" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu adamı tanımıyordum. Ancak ümmetim içinde üzerinde şeytani bir leke bulunan bir nesli ilk defa görüyorum"* buyurdu.

Adam gelip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) selam verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Allah için söyle! Bizi gördüğünde burada bulunanların hepsinden daha hayırlı olduğunu düşünmedin mi?"* buyurunca: "Allah için söylemek gerekirse evet!" dedi. Sonra adam namaz kılmak için Mescid'e

girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'e: *"Kalk ve bu adamı öldür!"* buyurdu. Ebû Bekr gidince adamın namaza durmuş olduğunu gördü. Kendi kendine: "Namaz kılanın bazı hakları vardır. Namazdayken onu öldürme konusunda Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) izin alayım" dedi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Adamı öldürdün mü?"* diye sorunca, Ebû Bekr: "Hayır! Zira gittiğimde namaza durmuştu. Namaz kılanın bir hakkının olacağını, namazın da bir kudsiyetinin bulunduğunu düşündüm. Ama yine istiyorsan gidip öldüreyim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu öldürecek kişi sen değilsin!"* buyurdu.

Sonra: *"Ey Ömer! Sen gidip adamı öldür!"* buyurdu. Ömer, Mescid'e girdiğinde adam secdedeydi. Ömer adamın başını secdeden kaldırmasını uzun bir süre bekledi. Zira kaldırınca onu öldürecekti. Adam başını secdeden uzun bir süre kaldırmayınca kendi kendine: "Secde edenin bazı hakları vardır. Secdedeyken öldürme konusunda gidip izin isteyeyim, zira benden daha hayırlı olan kişi (Ebû Bekr) de izin istemişti" dedi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına döndü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Adamı öldürdün mü?"* diye sorunca, Ömer: "Hayır! Zira gittiğimde secdedeydi. Secdenin bir kudsiyetinin ve haklarının bulunduğunu düşündüm. Ey Allah'ın Resûlü! Yine de istiyorsan gidip öldüreyim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu öldürecek kişi sen de değilsin!"* buyurdu.

Sonra: *"Ey Ali! Gidip adamı sen öldür! Onu yerinde bulursan öldürecek kişi sen olacaksın"* buyurdu. Ali, Mescid'e girdi, ama adamı bulamadı. Dönüp adamın gitmiş olduğunu söylediğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şayet bu adam bugün öldürülmüş olsaydı Deccâl çıkana kadar ümmetimden iki kişinin arasında asla bir ihtilaf da olmayacaktı"* buyurdu. Sonra onlara geçmiş ümmetlerden bahsedip şöyle buyurdu: *"Hz. Mûsa'nın ümmeti yetmiş bir fırkaya ayrıldı. Bunlardan yetmişi cehennemde, biri de cennettedir. Hz. İsa'nın ümmeti de yetmiş iki fırkaya ayrılmıştır. Bunlardan biri cennette, yetmiş biri de cehennemdedir. Benim ümmetim ise diğer iki ümmeti bir fırkayla geçecektir. Bunların da biri cennette, yetmiş ikisi cehennemdedir."* Ashâb: "Ey Allah'ın Resûlü! Cennette olacak olan bu fırka hangisidir?" diye sorunca: *"Cemaat olan fırkadır! Cemaat olan fırkadır!"* buyurdu."

Ravi Yâkub der ki: Hz. Ali bu olayı anlatırken **"Eğer kitap ehli iman etseler ve Allah'a karşı gelmekten sakınsalardı, muhakkak onların kötülüklerini örterdik ve onları Naim cennetlerine koyardık. Eğer onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rableri tarafından kendilerine indirileni**

(Kur'ân'ı) gereğince uygulasalardı elbette üstlerinden ve ayaklarının altından (bol bol rızık) yiyeceklerdi. Onlardan orta yolu tutan bir zümre vardır. Ama onların birçoğunun yaptığı ne kötüdür!"[1] âyetlerini okurdu. Yine: **"Yarattıklarımızdan, hakka sarılarak doğru yolu gösteren ve hak ile adaleti gerçekleştiren bir topluluk vardır"**[2] âyetini de okurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٦/ب- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ، قَالَ: ثنا أَبُو الأَشْعَثِ الْحَرَّانِيُّ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا الأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَزِيدُ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: " ذُكِرَ رَجُلٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرُوا قُوَّتَهُ فِي الْجِهَادِ وَاجْتِهَادَهُ فِي الْعِبَادَةِ، فَإِذَا هُوَ قَدْ أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ، فَقَالُوا: هَذَا الَّذِي كُنَّا نَذْكُرُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنِّي لأَرَى وَجْهَهُ سَفْعَةً مِنَ الشَّيْطَانِ "، ثُمَّ أَقْبَلَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " حَدَّثْتَ نَفْسَكَ حِينَ أَشْرَفْتَ عَلَيْنَا أَنَّهُ لَيْسَ فِي الْقَوْمِ أَحَدٌ خَيْرًا مِنْكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، ثُمَّ مَضَى فَاخْتَطَّ مَسْجِدًا وَصَفَّ بَيْنَ قَدَمَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ يَقُومُ إِلَيْهِ فَيَقْتُلُهُ "، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ فَوَجَدَهُ قَائِمًا يُصَلِّي، فَهَابَ أَنْ يَقْتُلَهُ، فَرَجَعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " مَا صَنَعْتَ؟ " قَالَ: وَجَدْتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَائِمًا يُصَلِّي فَهِبْتُ أَنْ أَقْتُلَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَيُّكُمْ يَقُومُ إِلَيْهِ فَيَقْتُلُهُ "، فَقَالَ عَلِيٌّ: أَنَا، قَالَ: " أَنْتَ لَهُ إِنْ أَدْرَكْتَهُ "، فَانْطَلَقَ فَوَجَدَهُ قَدِ انْصَرَفَ، فَرَجَعَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لَهُ: " مَا صَنَعْتَ؟ " قَالَ: وَجَدْتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدِ انْصَرَفَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " هَذَا أَوَّلُ مَنْ يَخْرُجُ مِنْ أُمَّتِي لَوْ قَتَلْتَهُ مَا اخْتَلَفَ اثْنَانِ بَعْدَهُ مِنْ أُمَّتِي "، ثُمَّ قَالَ: " إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ تَفَرَّقَتْ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَإِنَّ أُمَّتِي سَتَفْتَرِقُ عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلا وَاحِدَةً "، قَالَ يَزِيدُ: وَهِيَ الْجَمَاعَةُ، رَوَاهُ عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ، وَغَيْرُهُ، عَنْ يَزِيدَ نَحْوَهُ [٣/٥٢]

4436/b- Enes der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında bir adamın cesaretinden, savaşlardaki kahramanlığından ve ibadete düşkünlüğünden bahsettiler. Adam çıkıp gelince de: "İşte sana bahsettiğimiz kişi budur" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüzünde şeytani bir leke görüyorum"*

---

[1] Mâide Sur. 65, 66

[2] A'râf Sur. 181

buyurdu. Adam gelip selam verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Bizi gördüğünde burada bulunanların hepsinden daha hayırlı olduğunu düşünmedin mi?"* diye sordu. Adam: "Evet!" dedi.

Sonra adam Mescid'e girdi ve namaza durdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim gidip onu öldürür?"* diye sorunca, Ebû Bekr: "Ben giderim" dedi. Ebû Bekr adamın yanına gittiğinde namaza durduğunu gördü. Namazdayken onu öldürmekten çekindi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geri döndü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne yaptın?"* diye sorunca, Ebû Bekr: "Ey Allah'ın Resûlü! Adamın namaza durduğunu gördüm. Namazdayken de onu öldürmekten çekindim" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Kim gidip onu öldürür?"* diye sorunca, Ali: "Ben giderim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şayet yerinde bulursan onu öldür"* buyurdu. Ali gittiğinde adam gitmişti. Geri döndüğünde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ne yaptın?"* diye sordu. Ali: "Ey Allah'ın Resûlü! Adam gitmiş" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetim içinde ilk ayrılığı çıkaracak kişi bu adam olacaktır. Şayet onu öldürseydin ümmetimden iki kişinin arasında asla bir ihtilaf da olmayacaktı"* buyurdu ve şöyle devam etti: *"İsrail oğulları yetmiş bir fırkaya ayrıldı. Benim ümmetim ise yetmiş iki fırkaya ayrılacak. Bunlardan biri dışında kalanları cehennemde olacaktır."*

Yezîd rivayet ederken de en sonunda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu biri de cemaat olacaktır"* buyurduğunu zikreder.

٤٤٣٦/أ- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا رُسْتَهُ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا مُسْلِمُ بْنُ عَقِيلٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ ابْنِ عُمَرَ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، فَسَأَلَتْهُ امْرَأَةٌ: مِنْ مُحَارِبٍ، فَقَالَتْ: إِنَّ أَبَا هَذَا أَوْصَى بِبَعِيرٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: " إِنَّ سُبُلَ اللَّهِ كَثِيرَةٌ: مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ حَجُّ الْبَيْتِ، وَمِنْ سَبِيلِ اللَّهِ صِلَةُ الرَّحِمِ، وَمِنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَوْمٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يقَاتِلُونَ قَوْمًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، لَيْسَ لَهُمْ مَرْكَبٌ "

[٩/٥٤]

4436/a- Müslim b. Akîl, babasından bildiriyor: Mescid-i Harâm'ın yanında, İbn Ömer ile beraberken bir kadın ona muharible ilgili soru sorup: "Bunun babası, Allah yolunda kullanılmak üzere bir deveyi vasiyet etti" dedi. İbn Ömer kadına şöyle cevap verdi: "Allah yolunda yapılacak şeyler çoktur. Hac etmek, Allah yolunda yapılan bir şeydir, akrabayı ziyaret etmek Allah

yolunda yapılan bir şeydir. Müşriklerle bineksiz olarak savaşanlar da Allah yolunda bir şey yapmaktadırlar."

Cihadı Terketmenin Nifaktan Sayılması

٤٤٣٧- حَدَّثَنَاهُ أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا حَيَّانُ بْنُ مُوسَى، وَالْمُسَيِّبُ بْنُ وَاضِحٍ ح وثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالا: ثنا أَبُو يَعْلَى، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْمٍ.ح وثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ الْقَطَّانُ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ عِيسَى الْمَاسَرْجِسِيُّ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، أَخْبَرَنِي وُهَيْبُ بْنُ الْوَرْدِ، أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ ولَمْ يُحَدِّثْ نَفْسُهُ بِالْغَزْوِ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنَ النِّفَاقِ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ، حَدَّثَ بِهِ مُسْلِمُ بْنُ الْحَجَّاجِ، عَنِ ابْنِ سَهْمٍ، فِي صَحِيحِهِ [١٥٩/٨]

4437- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi Allah yolunda savaşa çıkmadan veya savaşa çıkmayı aklından geçirmeden öldüğü zaman münafıklığın bir bölümü üzerine ölmüş olur"* buyurmuştur.

Müslim'in rivayet ettiği sahih sabit bir hadistir.

Cihadı Terketmenin Karşılığı

٤٤٣٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْحَذَّاءُ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، ثنا أَبُو الأَحْوَصِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ النَّضْرِ الْحَارِثِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تَقْطَعُوا الشَّهَادَةَ عَلَى أُمَّتِي، فَمَنْ قَطَعَ عَلَيْهِمُ الشَّهَادَةَ فَأَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ وَهُوَ مِنِّي بَرِيءٌ، إِنَّ اللَّهَ كَتَمَنَا مَا يُرِيدُ بِأَهْلِ قِبْلَتِنَا "، غَرِيبٌ بِهَذَا اللَّفْظِ، لا اعْرِفُ لَهُ طَرِيقًا غَيْرَهُ [٢٢٣/٨]

4438- Muhammed b. en-Nadr el-Hârisî'nin bildirdiğine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimde şehadetin önünü kesmeyin! Şehadetin önüne kesen kişiden ben uzağım, o da benden uzaktır. Allah bizimle aynı kıbleyi paylaşanların sonunun nasıl olacağını bizden gizlemiştir."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٣٩- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ، حَدَّثَنَا أَبُو بِلالٍ الأَشْعَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو كُدَيْنَةَ الْبَجَلِيُّ، عَنْ لَيْثٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ: أَتَى عَلَيْنَا زَمَانٌ، وَلَيْسَ أَحَدٌ أَحَقَّ بِدِينَارِهِ وَلا بِدِرْهَمِهِ مِنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ، حَتَّى كَانَ حَدِيثًا، وَلَقَدْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: " إِذَا ضَنَّ النَّاسُ بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ، وَتَبَايَعُوا بِالْعِينَةِ، وَاتَّبَعُوا أَذْنَابَ الْبَقَرِ، وَتَرَكُوا الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﷻ أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ذُلا، ثُمَّ لا يَنْزِعُهُ عَنْهُمْ حَتَّى يُرَاجِعُوا دِينَهُمْ "، رَوَاهُ الأَعْمَشُ، عَنْ عَطَاءٍ وَنَافِعٍ وَرَوَاهُ رَاشِدٌ الْحِمَّانِيُّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، نَحْوَهُ [٣١٣/١] [٣١٨/٣]

4439- İbn Ömer der ki: Öyle bir zaman yaşadık ki kişinin kendi dinarı ile dirhemi üzerinde olan hakkı, müslüman kardeşinin bunlar üzerinde olan hakkından fazla değildi ve bu zaman da çok eski değildir. Oysa Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) «*İnsanlar dinar ile dirheme düşkün olup veresiye alışveriş yaptığında ve sığırların kuyruğuna yapışıp (ziraatla uğraşıp) Allah yolunda cihadı terk ettiklerinde Allah onları öyle bir zillete düşürür ki yeniden dinlerine dönmedikleri müddetçe onları bu zilletten kurtarmaz*» buyurduğunu işittim."

٤٤٤٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثنا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا دُحَيْمٌ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى الْبَرْنَسِيُّ.ح وَحَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، قَالا: ثنا حَيْوَةُ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْخُرَاسَانِيُّ، أَنَّ عَطَاءً الْخُرَاسَانِيَّ حَدَّثَهُ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ، وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ، وَرَضِيتُمْ بِالزَّرْعِ، وَتَرَكْتُمُ الْجِهَادَ، سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ذُلا لا يَنْزِعُهُ عَنْكُمْ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، عَنْ نَافِعٍ، تَفَرَّدَ بِهِ حَيْوَةُ، عَنْ إِسْحَاقَ [٢٠٨/٥]

4440- İbn Ömer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Veresiyeyle alışveriş yapıp öküzün kuyruğuna yapıştığınız, ziraatı seçip cihadı bıraktığınız zaman Allah sizlere öyle bir zilleti musallat eder ki tekrar dininize dönene kadar bu zillet sizi bırakmaz."*

Tek kanallı bir hadistir.

Namaz Kılanların Öldürülmesinin Yasaklanışı

٤٤٤٠/أ- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ الْحَسَنِ الْحَرْبِيُّ، قَالَ: ثنا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، قَالَ: ثنا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نُعْمٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ عَلِيًّا، بَعَثَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْيَمَنِ بِذَهَبٍ فِي أَدِيمٍ مَقْرُوظٍ لَمْ تَخْلُصْ مِنْ تُرَابِهَا، فَقَسَمَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ أَرْبَعَةٍ: الأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ، وَعُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ، وَزَيْدِ الْخَيْلِ، وَعَلْقَمَةَ بْنِ عُلاثَةَ أَوْ عَامِرِ بْنِ الطُّفَيْلِ، فَقَامَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ، مُنْتَشِرُ الْمَنْخَرَيْنِ، كَثُّ اللِّحْيَةِ، مَحْلُوقُ الرَّأْسِ، مُشَمَّرُ الإِزَارِ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ اعْدِلْ، فَوَاللَّهِ مَا عَدَلْتَ مُنْذُ الْيَوْمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا تَأْمَنُونِي وَأَنَا أَمِينُ مَنْ فِي السَّمَاءِ، يَأْتِينِي خَبَرُ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَلا نَقْتُلُهُ؟ قَالَ: " لا، لَعَلَّهُ يَكُونُ يُصَلِّي "، قَالُوا: وَكَمْ مِنْ مُصَلٍّ يَقُولُ بِلِسَانِهِ مَا لَيْسَ فِي قَلْبِهِ، قَالَ: " إِنِّي لَمْ أُومَرْ أَنْ أَشُقَّ عَلَى قُلُوبِ النَّاسِ "، فَلَمَّا وَلَّى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَخْرُجُ مِنْ ضِئْضِئِي هَذَا قَوْمٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ، يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ "، ثُمَّ قَالَ: " لَئِنْ بَقِيتُ لَهُمْ لأَقْتُلَنَّهُمْ ".صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ عُمَارَةَ وَرَوَاهُ قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، وَسَلامُ بْنُ سُلَيْمٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نُعْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، وَسَلَّامُ بْنُ سَلِيمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، أَنَّ عَلِيًّا، بَعَثَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِذَهَبٍ فِي عَرَبَتِهَا، فَقَسَمَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ بَيْنَ أَرْبَعَةٍ: بَيْنَ عُيَيْنَةَ، وَبَيْنَ عَلْقَمَةَ، وَالأَقْرَعِ، وَزَيْدِ الْخَيْلِ، فَغَضِبَ قُرَيْشٌ وَالأَنْصَارُ، وَقَالُوا: يُعْطِي صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيدَعُنَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّمَا أُعْطِيهِمْ أَتَأَلَّفُهُمْ " فَذَكَرَ الْحَدِيثَ مِثْلَهُ، وَقَالَ: " لأَقْتُلَنَّهُمْ قَتَلَ عَادٍ " رَوَاهُ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ، مِثْلَهُ [٥/٧١]

4440/a- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Hz. Ali, Yemen'de iken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) henüz toprağı üzerinde olan bir altın parçası gönderdi. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bu altını Akra' b. Hâbis, Uyeyne b. Bedr, Zeydu'l-Hayl ve Alkame b. Ulâse veya Âmir b. et-Tufeyl olmak üzere dört kişi arasında paylaştırdı. Çıkık alınlı, basık burunlu, koyu sakallı, saçları tıraşlı, peştamalını yukarıya çekmiş bir adam kalkıp: "Ey Muhammed! Adaletli ol!

Vallahi Şu ana kadar adil olmuş değilsin!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Semadakiler tarafından emin biri olarak görülürken ve sabah akşam semadan bana haberler (vahiy) gelirken siz bana güvenmiyor musunuz?"* karşılığını verdi. Ashâb: "Ey Allah'ın Resûlü! Adamı öldürelim mi?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır! Belki namaz kılan biridir"* buyurdu. Adam oradan gidince de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunun soyundan öyle bir nesil çıkacak ki Kur'ân okuyacak, ancak okudukları boğazlarından aşağıya inmeyecektir. Okun hedefi delip geçmesi gibi de dine girip çıkacaklardır"* buyurdu ve: *"Şayet o zamana yetişirsem onları öldürürdüm"* diye ekledi.

Başka bir kanalla Ebû Saîd bunu şu şekilde rivayet etmiştir: Hz. Ali, Yemen'de iken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) henüz toprağı üzerinde olan bir altın parçası gönderdi. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bu altını o zaman Uyeyne, Alkame, Akra' ve Zeydu'l-Hayl olmak üzere dört kişi arasında paylaştırdı. Kureyşliler ile Ensâr bu duruma kızıp: "Bizleri bırakıp Necd kabilesinin ileri gelenlerine veriyor" deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalplerini İslam'a ısındırmak için bunu yaptım"* karşılığını verdi..." Sonrasında ravi bir öncekinin aynısını aktardıktan sonra, sonunda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şayet o zamana yetişirsem Âd kavminin yok edildiği gibi onları öldürürdüm"* buyurduğunu aktarır.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

Allah'ın İslam'ı Günahkârlar Vasıtasıyla da Desteklemesi

٤٤٤١- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ مُوسَى، ثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنِ الْمُعَلَّى بْنُ زِيَادٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِأَقْوَامٍ لا خَلاقَ لَهُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ حَمَّادٍ وَالْمُعَلَّى، عَنِ الْحَسَنِ [٢٦٢/٦]

4441- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bu dini, âhiretten nasibi olmayan kişilerle de destekleyecektir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٤٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: ثنا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: ثنا أَبُو الْحَارِثِ الْفَرَّاءُ، عَنْ مَالِكِ بْنِ دِينَارٍ، عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ

اللَّهِ ﷺ: " لَيُؤَيِّدَنَّ اللَّهُ تَعَالَى هَذَا الدِّينَ بِقَوْمٍ لا خَلاقَ لَهُمْ "، قُلْتُ: يَا أَبَا سَعِيدٍ عَمَّنْ؟ قَالَ: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَبُو الْحَارِثِ الْفَرَّاءُ هُوَ الْحَارِثُ بْنُ نَبْهَانَ، وَرَوَى ابْنُ وَهْبٍ عَنِ الْحَارِثِ، عَنْ مَالِكٍ، نَحْوَهُ، وَرَوَاهُ الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ، وَأَبُو خُزَيْمَةَ، عَنْ مَالِكٍ، نَحْوَهُ [٣٨٨/٢]

4442- Hasan'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bu dini, âhiretten nasibi olmayan kişilerle de destekleyecektir"* buyurmuştur.

Mâlik b. Dinâr der ki: Ravi Hasan'a: "Ey Ebû Saîd! Bunu kimden naklen rivayet ediyorsun?" diye sorduğumda: "Enes b. Mâlik vasıtasıyla Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem)" dedi.

٤٤٤٣- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ صَالِحٍ السَّبِيعِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو حَامِدٍ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ النَّسَائِيُّ، قَالَ: ثنا عُثْمَانُ بْنُ يَحْيَى الْقُرْقُسَانِيُّ، قَالَ: ثنا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، وَمُعَلَّى بْنُ زِيَادٍ، وَهِشَامٌ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِقَوْمٍ لا خَلاقَ لَهُمْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَيُّوبَ، عَنِ الْحَسَنِ، رَوَاهُ رَيْحَانُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ مَنْصُورٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ، عَنْ أَنَسٍ [١٣/٣]

4443- Hasan'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah bu dini, âhiretten nasibi olmayan kişilerle de destekleyecektir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٤٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْعَبَّاسِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ دَلِيلِ بْنِ سَابِقٍ، حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ، حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةٍ فَوَجَدَ رَجُلٌ أَلَمَ الْجِرَاحِ فَأَهْوَى إِلَى كِنَانَتِهِ، فَأَخْرَجَ مِنْهَا سَهْمًا فَنَحَرَ بِهِ نَفْسَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَا بِلالُ، قُمْ فَأَذِّنْ لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلا مُؤْمِنٌ، وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُؤَيِّدُ دِينَهُ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَعِيدٍ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، لا أَعْلَمُهُ، رَوَاهُ عَنْهُ، إِلا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ وَهُوَ ابْنُ سَمْعَانَ الْمَدَنِيُّ [٣٣١/٨]

4444- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte çıktığımız bir savaşta adamın biri ağır yaralarına dayanamayınca sadağından bir ok çıkardı ve bu okla kendini öldürdü. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Bilâl! Kalk ve: «Cennete ancak müminler girecektir! Allah da bu dini günahkâr olan kişilerle de destekleyecektir» çağrısını yap"* buyurdu.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

Kadınların Cihadı

٤٤٤٤/أ- ثُمَّ قَالَ عِيسَى ثنا عَمْرُو بْنُ عُبَيْدٍ الْمُحَدِّثُ الْمَذْمُومُ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ عَلَى النِّسَاءِ قِتَالٌ؟، فَقَالَ: " نَعَمْ، جِهَادٌ لا قِتَالَ فِيهِ الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ "[١٠/٣١٦]

4444/a- Hz. Âişe der ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Kadınların cihada çıkması gerekiyor mu?" diye sorduğumda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet! Ama onların cihadı içinde savaş olmayan bir cihaddır. Bu da hac ile umredir"* buyurdu.

Mücahidin Geride Kalan Ailesinin Gözetilmesi

٤٤٤٥- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، ثنا مَكِّيُّ بْنُ عَبْدَانَ، ثنا عَمَّارُ بْنُ رَجَاءٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ آدَمَ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " نِسَاءُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ فِي الْحُرْمَةِ كَأُمَّهَاتِهِمْ، مَا أَحَدٌ مِنَ الْقَاعِدِينَ يُخَالِفُ إِلَى امْرَأَةِ وَاحِدٍ مِنْهُمْ فَيَخُونُهُ فِي أَهْلِهِ إِلا وَقَفَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ هَذَا خَانَكَ فِي أَهْلِكَ، فَخُذْ مِنْ عَمَلِهِ مَا شِئْتَ، قَالَ: فَمَا ظَنُّكُمْ؟ ! " غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، تَفَرَّدَ بِهِ يَحْيَى بْنُ آدَمَ، وَهُوَ ثَابِتٌ صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ عَلْقَمَةَ، رَوَاهُ عَنْهُ النَّاسُ [٧/٢٥٧]

4445- Süleyman b. Bureyde'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Savaşa çıkan mücahidlerin hanımları geride kalanlara anneleri gibi haramdır. Kişi savaşa çıkan bir mücahidin geride kalan ailesine kefil olur da ihanette bulunursa kıyamet gününde bu mücahidin karşısında durdurulur ve: «Bu kişi ailende sana ihanet etti. Amellerinden*

istediğin kadarını al!» denilir. Yoksa (böylesi bir ihanetin vebalini) ne zannediyorsunuz?"

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٤٥/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ سَهْلٍ الثَّغْرِيُّ، حَدَّثَنَا هَوْذَةُ بْنُ خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ قَيْسٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ جَهَّزَ مُحَارِبًا، أَوْ خَلَفَهُ بِخَيْرٍ فِي أَهْلِهِ، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، وَلَمْ يَنْقُصْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا، وَمَنْ جَهَّزَ حَاجًّا، أَوْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الْحَاجِّ، وَلَمْ يَنْقُصْ مِنْ أَجْرِ الْحَاجِّ شَيْئًا، وَمَنْ فَطَّرَ صَائِمًا، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، عَنْ زَيْدٍ، مَا كَتَبْتُهُ عَالِيًا إِلا مِنْ حَدِيثِ هَوْذَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ وَهُوَ أَخُو حُمَيْدُ بْنُ قَيْسٍ الْمَكِّيُّ

4445/a- Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir savaşçıya lazım olacak bütün malzemeleri karşılayan veya geride kalan ailesine hayırlı bir şekilde göz kulak olan kişinin savaşa çıkan kişi kadar sevabı olur. Savaşa çıkan kişinin de sevabında bir eksilme olmaz. Bir hacıya lazım olacak bütün malzemeleri karşılayan veya geride kalan ailesine hayırlı bir şekilde göz kulak olan kişinin hacca giden kişi kadar sevabı olur. Hacının da sevabında bir eksilme olmaz. Bir oruçluya iftar veren kişinin de oruçlu kadar sevabı olur."*

٤٤٤٥/ب- حَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ.ح وَثنا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ زَيْدِ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا، أَوْ جَهَّزَ حَاجًّا، أَوْ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ، أَوْ فَطَّرَ صَائِمًا، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُنْقَصَ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا "، وَرَوَاهُ يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، عَنْ سُفْيَانَ، مِثْلَهُ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمِنْهَالِ، ثنا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، ثنا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ، وَسُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، مِثْلَهُ [٩٨/٧]

4445/b- Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir savaşçıya veya bir hacıya lazım olacak bütün malzemeleri karşılayan veya geride kalan ailesine hayırlı bir şekilde göz*

kulak olan kişinin veya oruçlu birine iftar veren kişinin onlar kadar sevabı olur. Onların da sevabında bir eksilme olmaz."

Cihad Yaşı

٤٤٤٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " عُرِضْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ مَعَ الْغِلْمَانِ، فَأَبَى أَنْ يُجِيزَنِي وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً، ثُمَّ عُرِضْتُ عَلَيْهِ الْعَامَ الْمُقْبِلَ فِي الْخَنْدَقِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ فَأَجَازَنِي "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ، وَغَيْرِهِ، عَنْ نَافِعٍ

4446- İbn Ömer der ki: "Uhud savaşı sırasında henüz on dört yaşındayken diğer çocuklarla birlikte ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) arz edildim ve kabul edilmedim. Diğer yıl Hendek savaşı öncesi on beş yaşındayken bir daha arz edildiğimde savaşa katılmama izin verdi."

Sahih sabit bir hadistir.

٤٤٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ، ثنا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا الثَّوْرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " عُرِضْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجِزْنِي "، صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ الْغَفَّارِ [١٣/٥]

4447- İbn Ömer der ki: "Henüz on dört yaşındayken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) arz edildiğimde savaşa katılmama izin vermedi."

Sahih bir hadistir.

٤٤٤٧/أ- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ أَبِي مَعْشَرٍ وَاسْمُهُ نَجِيحٌ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " عُرِضْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ، وَأَنَا ابْنُ ثَلاثَ عَشْرَةَ سَنَةً، فَلَمْ يَقْبَلْنِي، وَعُرِضْتُ عَلَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً، فَلَمْ أُقْبَلْ وَعُرِضْتُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً، فَقُبِلْتُ "، قَالَ أَبُو مَعْشَرٍ: قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ: هَذَا أَحَدُ النَّاسِ، وَكَانَ لا يَفْرِضُ لأَحَدٍ حَتَّى يَبْلُغَ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةٍ [٥٦/٩]

4447/a- İbn Ömer der ki: "Bedir savaşında henüz on üç yaşındayken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) arz edildiğimde savaşa katılmama izin vermedi. Uhud savaşında on dört yaşındayken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) arz edildiğimde yine savaşa katılmama izin verilmedi. Hendek savaşında on beş yaşındayken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) arz edildiğimde savaşa katılmama izin verildi."

Ravi Ebû Ma'şer der ki: "Ömer b. Abdilazîz: «İnsanların savaşa çıkma yaş sınırı budur» derdi ve on beş yaşına girmeyenleri savaşa göndermezdi."

At Terbiyesi ve Yarışı

٤٤٤٨- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالا: ثنا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ، ثنا الْمُسَيَّبُ بْنُ وَاضِحٍ، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " سَبَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْخَيْلَ الَّتِي أُضْمِرَتْ فَأَرْسَلَهَا مِنَ الْحَصْبَاءِ، وَكَانَ أَمَدُّهَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ "، فَقُلْتُ لِمُوسَى: كَمْ بَيْنَ ذَلِكَ؟ قَالَ: " سِتَّةُ أَمْيَالٍ أَوْ سَبْعَةٌ، وَسَبَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ وَأَرْسَلَهَا مِنْ ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ وَكَانَ أَمَدُّهَا مَسْجِدَ بَنِي زُرَيْقٍ "، قُلْتُ: وَكَمْ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ؟ قَالَ: " مِيلٌ أَوْ نَحْوُهُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ مِمَّنْ سَابَقَ مِنْهَا "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ من حَدِيثُ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ حدَّثَ بِهِ الْبُخَارِيُّ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْفَزَارِيِّ، وَأَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ مُوسَى [٢٦٠/٨]

4448- İbn Ömer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eğitilmiş atları Hasbâ'dan Veda tepesine kadar yarıştırdı. Eğitilmemiş atları da Veda tepesinden Zurayk oğullarının mescidine kadar yarıştırdı."

Ravi Ebû İshâk der ki: Mûsa'ya: "Hasbâ ile Veda tepesi arasındaki mesafe ne kadar?" diye sorduğumda: "Altı veya yedi mil kadardır" dedi. "Veda tepesi ile Zurayk oğullarının mescidi arası ne kadardır?" diye sorduğumda: "Bir mil veya buna yakın bir mesafedir. Yarışan bu atlardan birinin üzerinde de İbn Ömer vardı" dedi.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٤٤٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، حدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حدَّثَنَا أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ، عَنِ ابْنِ نَافِعٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " سَابَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ الْخَيْلِ فَأَرْسَلَ مَا ضُمِّرَ مِنْهَا مِنَ الْحَفْيَا إِلَى ثَنِيَّةِ

الْوَدَاعِ، وَأَرْسَلَ مَا لَمْ يُضَمَّرْ مِنْهَا مِنْ ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ "، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَكُنْتُ فَارِسًا فَسَبَقْتُ النَّاسَ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ نَافِعٍ تَفَرَّدَ بِهِ إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ أَيُّوبَ [٩/٢٢٢]

4449- İbn Ömer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) atları yarıştırdı. Eğitilmiş atları Hafyâ'dan Veda tepesine kadar, eğitilmemiş atları da Veda tepesinden Zurayk oğullarının mescidine kadar yarıştırdı. Ben iyi bir binici olduğum için de diğerlerini geçmiştim."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٤٩/أ- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شِيرَوَيْهِ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَنْبَأَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ أَدْخَلَ فَرَسًا بَيْنَ فَرَسَيْنِ وَهُوَ يَخَافُ أَنْ يَسْبِقَ فَلَيْسَ بِقِمَارٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ تَفَرَّدَ بِهِ الْوَلِيدُ [٦/١٢٧]

4449/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellam): *"Kişinin kaybetme endişesi de taşıyarak atını iki atın arasında yarışa sokması kumar değildir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٤٩/ب- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا الْخَلِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا، قَالَ: ثنا ابْنُ عَوْنٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "، ثَابِتٌ مَشْهُورٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عَوْنٍ، تَفَرَّدَ بِهِ الْخَلِيلُ [٣/٤٣]

4449/b- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayırlar kıyamet gününe kadar atların perçemlerinde bağlı durur"* buyurmuştur.

Sâbit bir hadistir.

٤٤٤٩/ج- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُجَاشِعٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ بَهْرَامٍ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ مَعْقُودٌ أَبَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَمَنِ ارْتَبَطَهَا عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَنْفَقَ عَلَيْهَا احْتِسَابًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، كَانَ

شِبَعُهَا، وَجُوعُهَا، وَرِيُّهَا، وَظِمَاؤُهَا، وَأَرْوَاثُهَا، وَأَبْوَالُهَا فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنِ ارْتَبَطَهَا رِيَاءً وَسُمْعَةً وَفَخْرًا، كَانَ شِبَعُهَا، وَجُوعَهَا، وَرِيُّهَا، وَظِمَاؤُهَا، وَأَرْوَاثُهَا، وَأَبْوَالُهَا خُسْرَانًا فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، وَرَوَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ عَبْدِ الْقَاهِرِ بْنِ تَلِيدٍ أَبِي رِفَاعَةَ، وَرَوَى عَنْ: عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ الْوَرْدِ الْمَكِّيِّ، وَرَوَى عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ عَبْدِ اللَّهِ أَبِي عُبَيْدَةَ، وَرَوَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ صَالِحٍ الْبَصْرِيُّ [٤٣/٩]

4449/c- Esmâ binti Yezîd'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Kıyamet gününe kadar hayır atın perçeminde bağlı durur. Kişi Allah yolunda cihad ederken kullanmak için at edinip, karşılığını Allah'tan bekleyerek ona harcama yaptığı zaman atın tokluğu ve açlığı, suya kanması ve susuzluğu, dışkısı ve sidiği kıyamet günü onun Mizan'ında sevap olarak yer alır. Kişi gösteriş, nam ve büyüklenmek için at edindiği zaman da atın tokluğu ve açlığı, suya kanması ve susuzluğu, dışkısı ve sidiği kıyamet günü onun Mizan'ında hüsran olarak yer alır."*

٤٤٤٩/ح- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا أَبُو كُرَيْبٍ، ثنا ابْنُ أَبِي عَاصِمٍ، ثنا أَبُو مَسْعُودٍ، أَنْبَأَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، ثنا الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنْ عَلِيٍّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنِ ارْتَبَطَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، كَانَ عَلَفُهُ، وَبَوْلُهُ، وَرَوْثُهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، وَيُقَالُ: إِنَّ أَبَا مَسْعُودٍ تَفَرَّدَ بِهِ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ [١٣٥/٧]

4449/h- Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi Allah yolunda kullanmak üzere at edindiği zaman atın yemi, sidiği ve dışkısı kıyamet günü onun Mizan'ında sevap olarak yer alır"* **buyurmuştur.**

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٤٩/خ- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ.ح وثنا أَبُو بَكْرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ مُعَاوِيَةَ الطَّلْحِيُّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ، قَالا: ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ صَالِحٍ الْبُرْجُمِيُّ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، أَنَّ عُرْوَةَ الْبَارِقِيَّ، حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "، قِيلَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: " الأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الشَّعْبِيِّ، رَوَاهُ عَنْهُ جَمَاعَةٌ [١٢٧/٨]

4449/hı- Urve el-Bârikî der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayırlar, kıyamet gününe kadar atların perçemlerinde bağlı durur"* buyurdu. "Nasıl?" diye sorulunca da: *"(Âhirette) sevap ve (dünyada) ganimet olarak"* buyurdu.

٤٤٤٩/د- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَبُو عَرُوبَةَ، ثنا الْمُسَيَّبُ بْنُ وَاضِحٍ، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ سُهَيْلٍ، وَالْفَزَارِيِّ، ثَابِتٌ [٨/٢٦١]

4449/d- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayırlar, kıyamet gününe kadar atların perçemlerinde bağlı durur"* buyurmuştur.

٤٤٤٩/ذ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَدَنِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ خَدِيجٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَا مِنْ فَرَسٍ عَرَبِيٍّ إِلا يُؤَذَنُ لَهُ عِنْدَ كُلِّ فَجَرٍ بِدَعْوَتَيْنِ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَوَّلْتَنِي لِمَنْ خَوَّلْتَنِي، اجْعَلْنِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ وَأَهْلِهِ، وَمِنْ أَحَبِّ أَهْلِهِ وَمَالِهِ إِلَيْهِ " [٨/٣٨٧]

4449/z- Ebû Zer der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Arap atlarının her şafak vakti iki dua etmesine izin verilir. Bu dualar da: «Allahım! Beni kullarından birine verdin ve onun mülkü kıldın. Beni ona malları ve ailesinden daha fazla sevdir. Beni ailesi ve malları içinde en sevdiği kıl» şeklindedir."*

Deveyi Allah Yoluna Adamak

٤٤٤٩/ر- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ مُعَاوِيَةَ الطَّلْحِيُّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقَتَّاتُ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ صَالِحٍ الْبُرْجُمِيُّ.ح وثنا الْحُسَيْنُ بْنُ بُنْدَارٍ، ثنا هُرْمُزُ الْمُعَدِّلُ التُّسْتَرِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ بْنِ حُمَيْدٍ، ثنا يَحْيَى بْنُ طَلْحَةَ الْيَرْبُوعِيُّ، .ح وثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثنا سُوَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالُوا: ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مِهْرَانَ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ بِنَاقَةٍ مَخْطُومَةٍ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذِهِ النَّاقَةُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، قَالَ: " لَكَ بِهَا سَبْعُ مِائَةِ نَاقَةٍ

مَخْطُومَةٍ فِي الْجَنَّةِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، ثَابِتٌ حَدَّثَ بِهِ عَنِ الْفُضَيْلِ، جَمَاعَةٌ مِنَ الْمُتَقَدِّمِينَ يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْفُضَيْلِ [١١٦/٨]

4449/r- İbn Mes'ûd der ki: Adamın biri yuları üzerinde olan bir deveyle geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu deveyi Allah yolunda bağışlıyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Buna karşılık cennette sana yularlarıyla birlikte yedi yüz deve verilecektir"* buyurdu.

Nöbet Tutmak

٤٤٤٩/ز- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، نا عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ بْنِ صُبْحٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، قَالا: ثنا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ كَثِيرٍ، حَدَّثَنِي أَبُو مُطِيعٍ مُعَاوِيَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا بَحِيرُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، وَكَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ، وَعَمْرِو بْنِ الأَسْوَدِ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " كُلُّ عَمَلٍ مُنْقَطِعٌ عَنْ صَاحِبِهِ إِذَا مَاتَ إِلا الْمُرَابِطُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَإِنَّهُ يُنَمَّى لَهُ عَمَلُهُ، وَيَجْرِي عَلَيْهِ رِزْقُهُ إِلَى يَوْمِ الْحِسَابِ "[١٥٦/٥]

4449/ze- İrbâd b. Sâriye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda nöbet tutarken ölen kişi dışında her bir kişinin ölümüyle birlikte ameli de kesilir. Allah yolunda nöbette iken ölen kişinin ise hesap gününe kadar (nöbet) ameli yazılmaya ve rızkı verilmeye devam eder."*

٤٤٤٩/س- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالا: ثنا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، ثنا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، حَدَّثَنِي أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ السِّمْطِ، قَالَ: مَرَّ بِي سَلْمَانُ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " رِبَاطُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ، وَإِنْ مَاتَ جَرَى عَلَيْهِ عَمَلُهُ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُ، وَأَمِنَ الْفَتَّانَ، وَجَرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ ".رَوَاهُ يَزِيدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ مَكْحُولٍ مِثْلَهُ [١٩٠/٥]

4449/s- Şurahbîl b. es-Simt der ki: Bir defasında Selmân yanıma uğradı ve şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Allah yolunda tutulan bir günlük nöbet, gündüzleri oruçla geceleri de ibadetle geçirilen bir aydan daha üstündür. Kişi nöbeti sırasında ölürse tekrar diriltilene kadar en güzel ameli*

yapar gibi sevabı verilmeye devam eder, kabir sorgusundan kurtulur ve rızkı yanına kadar gelir» buyurduğunu işittim."

٤٤٤٩/ش- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، ثنا ابْنُ ثَوْبَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنِ انْتَدَبَ خَارِجًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ، وَتَصْدِيقَ وَعْدِهِ، وَإِيمَانًا بِرُسُلِهِ، فَإِنَّهُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ضَامِنٌ إِمَّا أَنْ يَتَوَفَّاهُ فِي الْجَيْشِ بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ، فَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، وَإِمَّا أَنْ يُصْبِحَ فِي ضَمَانِ اللَّهِ، وَإِنْ طَالَتْ غَيْبَتُهُ، حَتَّى يَرُدَّهُ إِلَى أَهْلِهِ سَالِمًا مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ وَغَنِيمَةٍ، وَإِنَّ وَقَصَتْهُ فَرَسُهُ أَوْ بَعِيرُهُ، أَوْ لَدَغَتْهُ هَامَةٌ، أَوْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ اللَّهُ فَإِنَّهُ شَهِيدٌ "

4449/ş- Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Rızasını elde etmek, (cihad) emrini doğrulamak ve elçilerini tasdik etmek için Allah yolunda cihada çıkan kişi, Allah'ın güvencesi altındadır. Ya çıktığı ordunun içinde dilediği yerde canını alıp cennete sokar, ya da bu yolculuğu uzun sürse de Allah'ın himayesi altında ganimet ve cihad sevabını elde etmiş olarak sağlam bir şekilde ailesine döndürür. Allah yolunda cihada çıkmışken devesinden veya atından düşüp ölen veya zehirli bir hayvanın sokmasıyla ölen veya yatağında ölen kişi de şehit sayılır."*

٤٤٤٩/ص- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، حَدَّثَنَا خَارِجَةُ بْنُ أَحْمَدَ، عَنْ الْعَلاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَلا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الذُّنُوبَ وَيَرْفَعُ الدَّرَجَاتِ؟ " قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " إِسْبَاغُ الْوضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ وَانْتِظَارُ الصَّلاةِ بَعْدَ الصَّلاةِ، فَذَلِكَ الرِّبَاطُ "، ثَلاثَ مَرَّاتٍ، صَحِيحٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ الْعَلاءِ، وَرَوَاهُ مَالِكٌ، وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، وَالنَّاسُ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ خَارِجَةَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ يُوسُفَ [٢٤٨/٨]

4449/sad- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın kendileriyle günahları affedeceği ve kişinin katındaki derecesini yükselteceği şeyleri söyleyeyim mi?"* buyurunca: "Ey Allah'ın Resûlü! Tabi ki söyle" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunlar zor anlarda bile abdesti*

güzelce almak, mescidlere doğru yürümek ve namaz sonrası diğer namazı beklemektir. İşte asıl nöbet (ribât) budur! Asıl nöbet budur! Asıl nöbet budur!"

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٤٩/ض- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الأَشْعَثِ، ثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ، ثَنَا الْفِرْيَابِيُّ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنْ أَبِي يَزِيدَ، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَيُّ الْمَوْتِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: " الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ "، قَالَ: ثُمَّ مَهْ؟ قَالَ: " ثُمَّ أَنْ تَمُوتَ مُرَابِطًا "، قَالَ: ثُمَّ مَهْ؟ قَالَ: " ثُمَّ أَنْ تَمُوتَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا وَإِنِ اسْتَطَعْتَ فَلا تَمُتْ بَادِيًا وَلا تَاجِرًا [٦/١١٠]

4449/dad- Ebû Yezîd der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "En hayırlı ölüm hangisidir?" diye sorulunca: *"Allah yolundaki ölümdür"* buyurdu. "Sonra hangisi?" diye sorulunca: *"Nöbette iken ölmendir"* buyurdu. "Sonra hangisi?" diye sorulunca da: *"Hac veya umredeyken ölmendir. Elinden geldiği kadar da çölde bir bedevi veya tüccar biri olarak ölme!"* buyurdu.

٤٤٤٩/ط- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثَنَا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ، ثَنَا كَهْمَسٌ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، قَالَ: قَالَ عُثْمَانُ وَهُوَ يَخْطُبُ عَلَى مِنْبَرِهِ: إِنِّي مُحَدِّثُكُمْ بِحَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَلَمْ يَكُنْ يَمْنَعُنِي أَنْ أُحَدِّثَكُمْ إِلا الضِّنُّ عَلَيْكُمْ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " حَرَسُ لَيْلَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ لَيْلَةٍ يُقَامُ لَيْلُهَا وَيُصَامُ نَهَارُهَا " [٦/٢١٤]

4449/tı- Abdullah b. ez-Zübeyr der ki: Osmân b. Affân minberde cemaate hutbe verirken şöyle dedi: "Size Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğim bir sözü söyleyeceğim. Şimdiye kadar bunu size söylemememin sebebi de sizlerden mahrum olmamaktı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Allah yolunda nöbetle geçirilen bir gün, geceleri ibadetle gündüzleri de oruçla geçirilen bin günden daha hayırlıdır»* buyurduğunu işittim."

Okçuluk ve Atıcılık

٤٤٥٠- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ، ثنا أَبُو خَلِيفَةَ، ثنا مُسَدَّدٌ، ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنَ أَبِي عُبَيْدٍ، ثنا سَلَمَةُ بْنُ الأَكْوَعِ، قَالَ: " مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَتَنَاضَلُونَ، فَقَالَ: ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا، وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلانٍ لأَحَدِ الْفَرِيقَيْنِ فَأَمْسَكُوا

بِأَيْدِيهِمْ، فَقَالَ: مَالَكُمْ؟، قَالُوا: كَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَ بَنِي فُلانٍ، قَالَ: ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلُّكُمْ " [٨/٣٩٠]

4450- Seleme b. el-Ekva' der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Eslem kabilesinden ok atma yarışı yapan bir topluluğa rastladı. Onlara: *"Ey İsmâil oğulları! Atın! Zira babanız da atıcı idi. Atın! Ben de (bu yarışta) filan oğulları tarafındanım"* buyurdu. Diğer taraf atmaktan geri durunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden atmıyorsunuz?"* diye sordu. Onlar: "Sen onlardan yana iken nasıl atalım!" dediklerinde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Atın! Ben hepinizden yanayım"* buyurdu.

٤٤٥١- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يُونُسَ السَّرَّاجُ، ثنا مُصْعَبُ بْنُ سَعِيدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مِحْصَنٍ الأَسَدِيُّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ سَالِمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ تَرَكَ الرَّمْيَ بَعْدَ مَا عَلِمَهُ كَانَتْ نِعْمَةً أَنْعَمَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْهِ، فَتَرَكَهَا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ مُصْعَبٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ [٥/٢٤٩]

4451- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ok atmayı öğrendikten sonra bırakan kişi, Allah'ın kendisine ihsan ettiği bir nimeti terk etmiş olur"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٥١/أ- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ الْبُخَارِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ نَاصِحٍ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنْ مَسْلَمَةَ بْنِ عُلَيٍّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنِ اعْتَقَلَ رُمْحًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَقَلَهُ اللَّهُ مِنَ الذُّنُوبِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ بَقِيَّةَ [٥/٢٠٢]

4451/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Allah yolunda kullanmak için) mızrak kullanmayı öğrenen kişiyi Allah kıyamet gününde günahlarından arındırır"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٥١/ب- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَرْدَوَيْهِ بْنِ النَّبَادِ بَصْرِيٌّ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنِي الرَّبِيعُ بْنُ صَبِيحٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنِ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَضَرَبَهُ وَأَصَابَهُ فَلَهُ عِتْقُ رَقَبَةٍ، وَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً فَهِيَ فِدَاؤُهُ مِنَ النَّارِ "[٣٠٦/٦]

4451/b- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda düşmana bir ok atıp da isabet ettiren kişiye bir köle azat etmiş gibi sevap vardır. Kişinin azat ettiği köle de onun cehennemden kurtuluş fidyesidir."*

Cihad İçin Ebeveynden İzin İsteme

٤٤٥٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا حَرْمَلَةُ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو، أَنَّ دَرَّاجًا أَبَا السَّمْحِ، حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، أَنَّ رَجُلا هَاجَرَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْيَمَنِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنِّي هَاجَرْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " قَدْ هَجَرْتَ الشِّرْكَ وَلَكِنَّهُ الْجِهَادُ هَلْ لَكَ بِالْيَمَنِ أَحَدٌ؟، قَالَ: نَعَمْ أَبَوَايَ، قَالَ: أَذِنَا لَكَ، قَالَ: لا، قَالَ: فَارْجِعْ، فَاسْتَأْذِنْهُمَا، فَإِنْ أَذِنَاكَ فَجَاهِدْ، وَإِلا فَبِرَّهُمَا "، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ عَمْرٍو، إِلا ابْنُ وَهْبٍ [٣٢٨/٨]

4452- Ebû Saîd bildiriyor: Yemenli bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına hicret etti ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben hicret ettim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Sen şirki terk edip hicret ettin. Ancak cihad da bulunmaktadır. Yemen'de kimsen var mı?"* diye sordu. Adam: "Evet, annemle babam var" deyince: *"Sana izin verdiler mi?"* diye sordu. Adam: "Hayır" cevabını verince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Anne babanın yanına dön ve izin al. Eğer izin verirlerse cihada katıl. Aksi takdirde onlara iyi bak"* buyurdu.

٤٤٥٢/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: نا مِسْعَرٌ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَسْتَأْذِنُهُ فِي الْجِهَادِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَحَيٌّ أَبَوَاكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " اجْلِسْ عِنْدَهُمَا ".وَفِي رِوَايَةٍ: " فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ وَالصَّحِيحُ الْمَشْهُورُ: مِسْعَرٌ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الشَّاعِرِ

وَاسْمُهُ السَّائِبُ بْنُ فَرُّوخٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ [٥/٦٣] [٧/٢٢٤]

4452/a- Enes b. Mâlik der ki: Adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve cihada katılmak için izin istedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen baban hayatta mı?"* diye sorunca, adam: "Evet!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman yanlarında kal!"* buyurdu.

Başka bir rivayette Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman cihadını onlarla ilgilenerek yap"* buyurduğu geçmektedir.

Tek kanallı bir hadistir. Bu hadisini meşhur sahih kanalı İbn Amr b. el-Âs'tan gelen rivayettir.

٤٤٥٢/ب- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ قُتَيْبَةَ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَسْتَأْذِنُهُ فِي الْجِهَادِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " أَحَيٌّ أَبَوَاكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ ".مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ، رَوَاهُ عَنْهُ سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَالنَّاسُ [٥/٦٦] [٧/٢٣٤]

4452/b- Abdullah b. Ömer der ki: Adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve cihada katılmak için izin istedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen baban hayatta mı?"* diye sorunca, adam: "Evet!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman cihadını onlarla ilgilenerek yap"* buyurdu.

٤٤٥٢/ج- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْفَرَجِ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كُنَاسَةَ، قَالَ: ثنا الأَعْمَشُ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَاهْ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي أُرِيدُ الْجِهَادَ، فَقَالَ: " أَحَيٌّ أَبَوَاكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ ".رَوَاهُ مِسْعَرٌ وَالثَّوْرِيُّ وَشُعْبَةُ، عَنْ حَبِيبٍ مِثْلَهُ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبَانَ، قَالَ: ثنا مِسْعَرٌ.ح وَحَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، ثنا سُفْيَانُ.ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ، قَالَ: ثنا بَكْرُ بْنُ بَكَّارٍ، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، كُلُّهُمْ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَاهْ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ، وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ، عَنْ حَبِيبٍ، فَخَالَفَ

الْجَمَاعَةَ ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بَرَّةَ الصَّنْعَانِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ شَرْوَسَ، ثنا رَبَاحُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ "، فَذَكَرَ مِثْلَهُ وَرَوَاهُ الْمُسَيَّبُ بْنُ شَرِيكٍ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ حَبِيبٍ، فَخَالَفَ أَصْحَابَ الثَّوْرِيِّ وَأَصْحَابَ حَبِيبٍ، حدثنا أَبُو أَحْمَدَ الْغِطْرِيفِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ هَاشِمٍ، ثنا الْمُسَيَّبُ بْنُ شَرِيكٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ فِي الْجِهَادِ، فَذَكَرَ نَحْوَهُ [٦٧/٥]

4452/c- Abdullah b. Amr der ki: Adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Cihada çıkmak istiyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen baban hayatta mı?"* diye sorunca, adam: "Evet!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman cihadını onlarla ilgilenerek yap"* buyurdu.

Farklı kanallarla İbn Ömer ve İbn Abbâs'tan da aynısı rivayet edilmiştir.

٤٤٥٢/ح- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْفَرَجِ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كُنَاسَةَ، قَالَ: ثنا الأَعْمَشُ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَاهْ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي أُرِيدُ الْجِهَادَ، فَقَالَ: " أَحَيٌّ أَبَوَاكَ؟ " قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ ".رَوَاهُ مِسْعَرٌ وَالثَّوْرِيُّ وَشُعْبَةُ، عَنْ حَبِيبٍ مِثْلَهُ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبَانَ، قَالَ: ثنا مِسْعَرٌ.ح وَحَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، ثنا سُفْيَانُ.ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ، قَالَ: ثنا بَكْرُ بْنُ بَكَّارٍ، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، كُلُّهُمْ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَاهْ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ، وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ، عَنْ حَبِيبٍ، فَخَالَفَ الْجَمَاعَةَ ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بَرَّةَ الصَّنْعَانِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ شَرْوَسَ، ثنا رَبَاحُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ "، فَذَكَرَ مِثْلَهُ وَرَوَاهُ الْمُسَيَّبُ بْنُ شَرِيكٍ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ حَبِيبٍ، فَخَالَفَ أَصْحَابَ الثَّوْرِيِّ وَأَصْحَابَ حَبِيبٍ، حدثنا أَبُو أَحْمَدَ الْغِطْرِيفِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ هَاشِمٍ، ثنا الْمُسَيَّبُ بْنُ شَرِيكٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ فِي الْجِهَادِ، فَذَكَرَ نَحْوَهُ [٦٨/٥]

4452/h- Abdullah b. Amr der ki: Adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Cihada çıkmak istiyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen baban hayatta mı?"* diye sorunca, adam: "Evet!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman cihadını onlarla ilgilenerek yap"* buyurdu.

Farklı kanallarla İbn Ömer ve İbn Abbâs'tan da aynısı rivayet edilmiştir.

٤٤٥٢/خ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا الْمِقْدَامُ بْنُ دَاوُدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، ثنا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُبَايِعُهُ عَلَى الْهِجْرَةِ، وَقَدْ كَانَ أَسْلَمَ، قَالَ: تَرَكْتُ أَبَوَايَ يَبْكِيَانِ، قَالَ: " ارْجِعْ إِلَيْهِمَا فَأَضْحِكْهُمَا كَمَا أَبْكَيْتَهُمَا "، وَأَبَى أَنْ يُبَايِعَهُ، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ مِسْعَرٍ [٧/٢٥٠]

4452/hı- Abdullah b. Amr der ki: Adamın biri hicret etmek üzere biat etmek için Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi. Önceden müslüman olmuştu. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Bırakıp geldiğimde annem babam ağlıyordu" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman geri dön ve onları ağlattığın gibi güldür"* buyurdu ve hicret üzere biatını kabul etmedi.

Cihad Çeşitleri

٤٤٥٣- ثنا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، قَالا: ثنا بَقِيَّةُ، قَالَ: ثنا بَحِيرُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ أَبِي بَحْرِيَّةَ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْغَزْوُ غَزْوَانِ، فَأَمَّا مَنِ ابْتَغَى وَجْهَ اللَّهِ، وَأَطَاعَ الإِمَامَ، وَأَنْفَقَ الْكَرِيمَةَ، وَيَاسَرَ الشَّرِيكَ، وَاجْتَنَبَ الْفَسَادَ، فَإِنَّ نَوْمَهُ وَنُبْهَهُ أَجْرٌ كُلُّهُ، وَأَمَّا مَنْ غَزَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَسُمْعَةً، وَعَصَى الإِمَامَ، وَأَفْسَدَ فِي الأَرْضِ، فَإِنَّهُ لَمْ يَرْجِعْ بِالْكَفَافِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي بَحْرِيَّةَ [٥/٢٢٠]

4453- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"İki türlü savaşılır. Biri, Allah'ın rızasını umarak, devlet başkanına itaat ederek, değerli malını (cihad için) bağışlayarak, arkadaşına kolaylık göstererek ve fesattan kaçınarak savaşır ki bu kişinin uykusu da uyanıklığı da kendisine sevaptır. Övünmek, gösteriş yapmak, nam salmak için*

savaşan, devlet başkanına karşı gelen ve yeryüzünde fesat çıkaran kişi de yaptığı savaştan gereken sevabı alamadan geri döner."

Tek kanallı bir hadistir.

Cihadın Hile Oluşu

٤٤٥٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنِي أَبُو حَمْزَةَ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ زَكَرِيَّا الرَّمْلِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُهَاجِرِ الْكِنْدِيُّ، ثنا مَهْدِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا وَكِيعٌ، عَنْ مِسْعَرٍ، وَسُفْيَانُ، عَنْ عَمْرٍو، يَعْنِي ابْنَ دِينَارٍ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " الْحَرْبُ خَدْعَةٌ " [٢٤٧/٧]

4454- Câbir'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Savaş hile(den ibaret)dir"* buyurmuştur.

Güçsüzlerin Duası Sayesinde Gelen Zafer

٤٤٥٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى الأَدِيبُ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِيَادٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْمُؤْمِنِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الدَّالانِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يُنْصَرُ الْمُسْلِمُونَ بِدُعَاءِ الْمُسْتَضْعَفِينَ ".غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرٍو وَأَبِي خَالِدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ السَّلامِ [١٠٠/٥]

4455- Mus'ab b. Sa'd'ın, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müslümanlar zayıfların dualarıyla zafere ulaşır"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٥٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْمِصِّيصِيُّ، ثنا الْهَيْثَمُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا عَبْدُ الْكَبِيرِ بْنُ الْمُعَافَى ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُمَارَةَ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: كَانَ سَعْدُ يَرَى أَنَّ لَهُ فَضْلا عَلَى غَيْرِهِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " هَلْ تُنْصَرُونَ إِلا بِضُعَفَائِكُمْ؟ بِدَعْوَتِهِمْ وَإِخْلاصِهِمْ "، قَالَ: وَثنا أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ[٢٨٩/٨]

4456- Mus'ab b. Sa'd der ki: (Babam) Sa'd, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı içinde kendisini daha faziletli görürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zafere ulaşmanız zayıfların duası ile dualarındaki ihlastan başka bir şeyle midir?"* buyurdu.

Müşriklerden Yardım İstemek

٤٤٥٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، حَدَّثَنَا الْمُسْتَلِمُ بْنُ سَعِيدٍ الثَّقَفِيُّ، حَدَّثَنَا خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ خُبَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: " أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يُرِيدُ غَزْوًا، أَنَا وَرَجُلٌ مِنْ قَوْمِي، وَلَمْ نُسْلِمْ، فَقُلْنَا: إِنَّا نَسْتَحِي أَنْ يَشْهَدَ قَوْمُنَا مَشْهَدًا لا نَشْهَدُهُ مَعَهُمْ، فَقَالَ: أَسْلَمْتُمَا؟ قُلْنَا: لا، قَالَ: فَإِنَّا لا نَسْتَعِينُ بِالْمُشْرِكِينَ، قَالَ: فَأَسْلَمْنَا وَشَهِدْنَا مَعَهُ، فَقَتَلْتُ رَجُلا وَضَرَبَنِي ضَرْبَةً، فَتَزَوَّجْتُ بِابْنَتِهِ بَعْدَ ذَلِكَ، فَكَانَتْ تَقُولُ: لا عَدِمْتَ رَجُلا وَشَّحَكَ هَذَا الْوِشَاحَ، فَأَقُولُ: لا عَدِمْتِ رَجُلا عَجَّلَ أَبَاكِ إِلَى النَّارِ "، رَوَاهُ أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ، عَنْ مُسْلِمٍ [٣٦٥/١]

4457- Hubeyb b. Abdirrahman b. Hubeyb, babasından, o da dedesinden bildirir: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) savaşa çıkacağı zaman yanına gittim. Ben ve kavmimden bir kişi daha Müslüman olmamıştık. Biz: "Biz kavmimizin şahit olacağı bir yerde (savaşta) onlarla birlikte bulunmamaktan dolayı utanıyoruz" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz ikiniz müslüman oldunuz mu?"* buyurunca, biz: "Hayır" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Biz müşriklerden yardım almayız"* buyurdu. Bunun üzerine müslüman olup Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte savaşa katıldık. Bu savaşta ben bir adamı öldürdüm. O da bana bir darbe vurup yaralamıştı. Daha sonra öldürmüş olduğum adamın kızıyla evlendim. Eşim bana: "Sana şu işareti bırakan adamı keşke kaybetmeseydin!" derdi. Ben de ona: "Sen de babanı cehenneme gönderen kişiyi kaybetmeyesin" karşılığını verirdim.

Kadın ve Çocukları Öldürmek

٤٤٥٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ يُونُسَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنِ الأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ، قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزَاةٍ، فَلَقِينَا الْمُشْرِكِينَ فَأَسْرَعَ النَّاسُ فِي الْقَتْلِ حَتَّى قَتَلُوا الذُّرِّيَّةَ، فَبَلَغَ

ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " مَا بَالُ أَقْوَامٍ ذَهَبَ بِهِمُ الْقَتْلُ حَتَّى قَتَلُوا الذُّرِّيَّةَ، أَلا لا تَقْتُلُوا الذُّرِّيَّةَ، أَلا لا تَقْتُلُوا الذُّرِّيَّةَ "، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَوَ لَيْسَ إِنَّمَا هُمْ أَوْلادُ الْمُشْرِكِينَ؟ فَقَالَ: " أَوَلَيْسَ خِيَارُكُمْ أَوْلادَ الْمُشْرِكِينَ، كُلُّ نَسَمَةٍ تُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ حَتَّى يُعْرِبَ عَنْهَا لِسَانُهَا، فَأَبَوَاهَا يُهَوِّدَانِهَا أَوْ يُنَصِّرَانِهَا "، حَدِيثُ جَرِيرٍ مُتَّفَقٌ عَلَى صِحَّتِهِ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ، وَحَدِيثُ الأَسْوَدِ مَشْهُورٌ ثَابِتٌ [٨/٢٦٢]

4458- Esved b. Serî' der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **ile birlikte bir savaşa çıkmıştım. Müslümanlar müşrikleri öldürmeye başladılar ki işi çoluk çocuğu öldürmeye kadar vardırdılar. Hz. Peygamber** (sallallahu aleyhi vesellem) **bundan haberdar olunca:** *"Bazılarına ne oluyor ki çoluk çocuğu da öldürmeye başlamış? Sakın çoluk çocuğu öldürmeyin!"* **buyurdu. Adamın biri: "Ey Allah'ın Resûlü! Onlar müşriklerin çocukları değil midir?" deyince, Resûlullah** (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin de en hayırlı olanlarınız, (vaktiyle) müşriklerin çocukları değil midir? Her çocuk, fıtrat üzere doğar; dili dönünceye kadar da öyle devam eder. Sonra anne babası onu Yahudi veya Hıristiyan yapar"* **buyurdu.**

Sahih bir hadistir.

٤٤٥٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرٍ الْقَطَّانُ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ذَكْوَانَ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا سَالِمٌ الْخَوَّاصُ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ، عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ، قَالَ: " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ، لا أَعْلَمُ رَوَاهُ عَنْ سُفْيَانَ، إِلا سَالِمٌ [٨/٢٨٠]

4459- Ebû Sa'lebe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **savaşlarda kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı."**

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٥٩/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنِ الْقَعْنَبِيِّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلالٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ هُرْمُزَ أَنَّ نَجْدَةَ كَتَبَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَسْأَلُهُ عَنْ خَمْسِ خِصَالٍ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: لَوْلا أَنْ أَكْتُمَ، عِلْمًا لَمَا كَتَبْتُ إِلَيْهِ، فَكَتَبَ إِلَيْهِ نَجْدَةُ أَمَّا بَعْدُ: فَأَخْبِرْنِي هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْزُو بِالنِّسَاءِ؟ وَهَلْ كَانَ يَضْرِبُ لَهُنَّ بِسَهْمٍ؟ وَهَلْ كَانَ يَقْتُلُ الصِّبْيَانَ؟ وَمَتَى يَنْقَضِي يُتْمُ الْيَتِيمِ؟ وَعَنِ الْخُمُسِ لِمَنْ هُوَ؟ فَكَتَبَ إِلَيْهِ ابْنُ عَبَّاسٍ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَغْزُو بِالنِّسَاءِ فَيُدَاوِينَ الْجَرْحَى،

فَيُجْزَيْنَ مِنَ الْغَنِيمَةِ، فَأَمَّا السَّهْمُ فَلَمْ يَضْرِبْ لَهُنَّ "، وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ " لَمْ يَقْتُلِ الصِّبْيَانَ "، وَكَتَبْتَ تَسْأَلُنِي مَتَى يَنْقَضِي يُتْمُ الْيَتِيمِ، وَلَعَمْرِي إِنَّ الرَّجُلَ لَيَشِيبُ وَإِنَّهُ لَضَعِيفُ الأَخْذِ لِنَفْسِهِ، ضَعِيفُ الإِعْطَاءِ مِنْهَا، " فَإِذَا أَخَذَ لِنَفْسِهِ مِنْ أَصْلَحِ مَا يَأْخُذُ النَّاسُ، فَقَدْ ذَهَبَ عَنْهُ الْيُتْمُ "، وَكَتَبْتَ تَسْأَلُنِي عَنِ الْخُمُسِ، وَإِنَّا نَقُولُ: " هُوَ لَنَا وَأَبَى عَلَيْنَا قَوْمُنَا ذَلِكَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ رَوَاهُ مُسْلِمٌ، عَنِ الْقَعْنَبِيِّ، وَرَوَاهُ حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، عَنْ جَعْفَرٍ، نَحْوَهُ، وَمِمَّنْ رَوَاهُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ هُرْمُزَ، غَيْرُ مُحَمَّدٍ: الزُّهْرِيُّ، وَقَيْسِ بْنِ سَعْدٍ، وَسَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، وَالْمُخْتَارِ بْنِ صِفِّينَ، وَرَوَاهُ ابْنُ إِسْحَاقٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ يَزِيدَ [٢٠٥/٣]

4459/a- Yezîd b. Hürmüz bildiriyor: Necde (b. Âmir), İbn Abbâs'a mektup yazarak beş konuyu sordu. İbn Abbâs: "Bir ilmi gizleme durumuna düşmeyecek olsaydım ona bir cevap yazmazdım" dedi. Necde ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) savaşlara kadınları da götürür müydü? Ganimetten kadınlara da bir pay ayırır mıydı? Savaşlarda çocukları öldürür müydü? Yetim olan kişinin bu yetimliği ne zaman biter? Hums (beşte bir) kimlere verilir?" sorularını sormuştu.

İbn Abbâs cevap olarak şunları yazdı: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) savaşlara kadınları da götürürdü. Kadınlar savaşta yaralıları tedavi ederdi. Ganimetten onlara belirli bir pay ayrılmazdı, ancak yine de bir şeyler verilirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) savaşlarda çocukları öldürmezdi. Yetim olan kişinin bu yetimliğinin ne zaman biteceğini sormuşsun. Ömrüme yemin olsun ki bazen kişi yaşlanmasına rağmen ne kendine bir şey alabilir, ne de (başkalarına) bir şeyler verebilir. Şayet kendi için diğer insanlar gibi en iyisini alabiliyorsa yetimliği bitmiş olur. Bana hums'un kime verileceğini de sormuşsun. Biz hums'un bize (Zevi'l-kurbâ) ait olduğunu düşünüyoruz, ancak kavmimiz bunu kabul etmedi."

Müslim'in rivayet ettiği sahih bir hadistir.

Sancak

٤٤٦٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ، وَمُوسَى بْنِ هَارُونَ، قَالا: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ الشَّامِيُّ، قَالَ: ثنا حَيَّانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ أَبُو زُهَيْرٍ، قَالَ: ثنا أَبُو مِجْلَزٍ،

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: " أَنَّ رَايَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَتْ سَوْدَاءَ، وَلِوَاؤُهُ أَبْيَضَ "، تَفَرَّدَ بِهِ حَيَّانُ، عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ [٣/١١٤]

4460- İbn Abbâs bildiriyor: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bayrağı siyah, sancağı beyaz renkteydi."

Savaşsız Dönülen Gazve

٤٤٦١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ، عَنِ ابْنِ شُفَيٍّ، عَنْ شُفَيٍّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، أَنَّهُ ذَكَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " قَفْلَةٌ كَغَزْوَةٍ " [٥/١٦٩]

4461- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Savaştan dönüş de, savaşmak gibidir"* buyurmuştur.

Ganimetler

٤٤٦٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مَخْلَدٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْكُدَيْمِيُّ، ثنا أَبُو عَامِرٍ الْمَقْبُرِيُّ، وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا سَالِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالا: ثنا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: بَيْنَمَا النَّبِيُّ ﷺ يَقْسِمُ غَنِيمَةً بِالْجُعْرَانَةِ، إِذْ قَالَ لَهُ أَعْرَابِيٌّ: اعْدِلْ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: " لَقَدْ شَقِيتُ إِنْ لَمْ أَعْدِلْ "، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ قُرَّةَ، عَنْ عَمْرٍو، حَدَّثَ بِهِ الْبُخَارِيُّ، عَنْ مُسْلِمٍ عَنْهُ [٣/٣٥٠]

4462- Câbir der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Ci'râne'de ganimet taksimatı yaparken bedevinin biri: "Adil ol!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Adil davranmayacaksam bedbaht olmuşum demektir!"* karşılığını verdi.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٤٦٣- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا أَبُو النَّضْرِ، وَمَنْصُورُ بْنُ سَلَمَةَ، وَالْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ، وَحَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، وَحَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عَمْرُو بْنُ حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، قَالَ: ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالُوا: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، قَالَ: ثنا حُمَيْدُ بْنُ هِلالٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ، قَالَ: " أُدْلِيَ لِي جِرَابٌ مِنْ شَحْمٍ يَوْمَ خَيْبَرَ، فَأَتَيْتُهُ

فَالْتَزَمْتُهُ، فَقُلْتُ: لا أُعْطِي مِنْ هَذَا أَحَدًا الْيَوْمَ شَيْئًا، فَالْتَفَتُّ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَبَسَّمُ إِلَيَّ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ ".رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ، وَقَالَ: قَالَ لِي سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ: لَيْسَ لأَهْلِ الْبَصْرَةِ حَدِيثٌ أَشْرَفَ مِنْ هَذَا، وَرَوَاهُ يَحْيَى بْنُ آدَمَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ، وَقَالَ: قَالَ سُلَيْمَانُ: سَأَلْتُ حُمَيْدًا عَنْ طَعَامِ الْعَدُوِّ فِي الْغَزْوِ إِذَا أُكِلَ مِنْهُ وَأُطْعِمَ، فَحَدَّثَنِي بِهَذَا الْحَدِيثِ، وَرَوَاهُ شُعْبَةُ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلالٍ، حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شِيرَوَيْهِ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، قَالَ: ثنا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ [٢/٢٠٤]، قَالَ: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلالٍ الْعَدَوِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُغَفَّلٍ، يَقُولُ مِثْلَهُ سَوَاءً، وَزَادَ: فَاسْتَحْيَيْتُ

4463- Abdullah b. Muğaffel der ki: Hayber savaşında bir tulum iç yağı ele geçirdim ve onu sıkıca tutarak: "Bugün bundan kimseye bir şey vermem" dedim. Arkama döndüğümde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana tebessüm ettiğini gördüm ve ondan utandım."

Süleyman b. el-Muğîre der ki: Süfyân es-Sevrî bana: "Basralıların bundan daha sağlam bir hadisi yoktur" dedi. Humeyd'e savaş sırasında düşmanların yemeğinden yemenin ve onu yedirmenin hükmünü sorduğumda ise bana bu hadisi aktardı.

٤٤٦٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثَنَا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ، ثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ، أَنْبَأَنَا ابْنُ شَوْذَبٍ، حَدَّثَنِي عَامِرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْسِمَ غَنِيمَةً " أَمَرَ بِلالا فَنَادَى ثَلاثًا: هَلُمَّ إِلَى الْغَنِيمَةِ، فَأَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِزِمَامِ شَعَرٍ بَعْدَ أَنْ قَسَمَ الْغَنِيمَةَ فَقَالَ: هَذِهِ غَنِيمَةٌ كُنْتُ أَصَبْتُهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " سَمِعْتَ بِلالا يُنَادِي ثَلاثًا؟ "، فَقَالَ: نَعَمْ، قَالَ: " مَا مَنَعَكَ أَنْ تَأْتِيَ بِهِ؟ " فَاعْتَلَّ لَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَنْ أَقْبَلَهُ حَتَّى تُوَافِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْتَ ".رَوَاهُ أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، وَأَيُّوبُ بْنُ سُوَيْدٍ مِثْلَهُ، عَنِ ابْنِ شَوْذَبٍ [٦/١٣٣]

4464- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ganimet paylaştırmak istediği zaman Bilâl'a *"Ganimetler için toplanın!"* şeklinde bir çağrı yaptırırdı. Bir defasında ganimet paylaştırıldıktan sonra adamın biri kıldan bir yular getirdi ve: "Bunu ganimet olarak elde etmiştim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bilâl'ın ganimet için çağrı yaptığını işittin mi?"*

diye sorunca, adam: "Evet!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman neden bu yuları getirmedin?"* diye sorunca adam mazeretlerini sıralamaya başladı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu yuları senden almayacağım! Kıyamet gününde de bununla birlikte huzura çıkacaksın"* buyurdu.

٤٤٦٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَبُو عَرُوبَةَ، ثنا الْمُسَيَّبُ بْنُ وَاضِحٍ، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ، حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيَّ، قَالَ: تُوُفِّيَ رَجُلٌ بِخَيْبَرَ فَذَكَرُوهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: " صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ "، فَتَغَيَّرَتْ وُجُوهُ النَّاسِ، فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ، قَالَ: " إِنَّ صَاحِبَكُمْ غَلَّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ "، فَفَتَّشْنَا مَتَاعَهُ فَوَجَدْنَا خِرَزًا مِنْ خِرَزِ الْيَهُودِ وَاللَّهِ إِنْ تُسَاوِي دِرْهَمَيْنِ، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، رَوَاهُ عَنْهُ النَّاسُ [٢٦٢/٨]

4465- Zeyd b. Hâlid el-Cühenî der ki: Hayber savaşında öldürülen bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) zikredilince: *"Arkadaşınızın namazını (kendiniz) kılın"* buyurdu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözünden dolayı oradakilerin yüzü değişmişti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbının bu durumunu görünce: *"Arkadaşınız Allah yolunda iken (ganimet mallarından çalarak) hainlik etti"* buyurdu. Bunun üzerine onun eşyalarını aradık ve Yahudilerin boncuğundan iki dirhem değerinde bile olmayan boncukların bulunduğunu gördük.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٤٦٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا أَبُو بِشْرٍ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو الْمِصِّيصِيُّ الْمَرْوَزِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَكْرِيُّ الشَّيْخُ الصَّالِحُ، ثنا أَبِي، عَنْ شَيْبَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَانَ الْمِطْوَعِيُّ الْمَرْوَزِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ أَدْهَمَ بِمَكَّةَ يُحَدِّثُ، عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ حَيَّانَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَجُلا، مِنَ الْمُشْرِكِينَ شَتَمَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " مَنْ يَكْفِينِي عَدُوِّي "، فَقَالَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَبَارَزَهُ، فَقَتَلَهُ، فَأَعْطَاهُ النَّبِيُّ ﷺ سَلَبَهُ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ إِبْرَاهِيمَ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٤٥/٨]

4466- İbn Abbâs bildiriyor: Savaş sırasında Müşriklerden bir adam Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) dil uzatınca: *"Beni bu düşmanımdan kim kurtarır?"* diye sordu. Zübeyr b. el-Avvâm: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben yaparım"

dedi ve adamla çarpışıp onu öldürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öldürdüğü bu adamın eşyalarını da Zübeyr'e verdi.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٦٦/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ، ثنا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا الأَوْزَاعِيُّ، حَدَّثَنِي أُسَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ خَالِدِ بْنِ دُرَيْكٍ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ، وَسُئِلَ عَمَّا يُصِيبُ النَّاسُ بِأَرْضِ الرُّومِ مِنَ الطَّعَامِ وَالأَعْلافِ فَيَبِيعُهُ الرَّجُلُ، فَقَالَ فَضَالَةُ: " يُرِيدُ رِجَالٌ أَنْ يُزَيِلُونِي عَنْ دَيْنِ اللَّهِ، وَاللَّهِ لا يَكُونُ ذَلِكَ حَتَّى أَلْقَى مُحَمَّدًا ﷺ وَأَصْحَابِي، مَنْ أَصَابَ طَعَامًا أَوْ عَلَفًا فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ فَبَاعَهُ، فَقَدْ وَجَبَ فِيهِ حَقُّ اللَّهِ وَفَيْءُ الْمُسْلِمِينَ " [١٤٨/٥]

4466/a- İbn Muhayrîz bildiriyor: Fadâle'ye kişinin Bizans topraklarında ele geçirdiği yiyecek ve hayvan yemlerini satması konusu sorulunca şöyle dedi: "Bazıları beni Allah'ın dininden saptırmak istiyorlar! Vallahi Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) kavuşmadan (ölmeden) önce bu asla olmayacaktır! Kişinin düşman topraklarında ele geçirip sattığı yiyecek ile hayvan yemlerinde Allah'ın ve diğer Müslümanların hakkı vardır."

٤٤٦٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْقَرَاطِيسِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ بُنْدَارٌ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُجَاشِعٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا سُلَيْمُ بْنُ أَخْضَرَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الأَنْفَالَ، لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ وَلِلرَّجُلِ سَهْمًا " [٢٩/٩]

4467- İbn Ömer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ganimet mallarını süvarilere iki, piyadelere bir hisse vererek paylaştırdı."

Kur'ân'ı Düşman Topraklarına Götürmek

٤٤٦٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ، ثنا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ، وَلَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تُسَافِرُوا بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ، فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ "، مَشْهُورٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ نَافِعٍ، رَوَاهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ فِي آخَرِينَ عَنْهُ. [٢٦٥/٨]

4468- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kur'ân'ı düşman topraklarına yanınızda götürmeyin. Zira düşmanın ona zarar vermesinden endişe ederim"* buyurmuştur.

Sâbit bir hadistir.

٤٤٦٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زَيَّانَ، ثنا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْقُضَاعِيُّ كَاتِبُ الْعُمَرِيِّ، ثنا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ الطَّوِيلِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ " نَهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ مَخَافَةَ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ "، صَحِيحٌ ثَابِتٌ، رَوَاهُ عَنْ نَافِعٍ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، وَحَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ، تَفَرَّدَ بِهِ الْمُفَضَّلُ. [٣٢٢/٨]

4469- İbn Ömer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), düşman eline geçer de ona zarar verirler endişesiyle Kur'ân'ı düşman topraklarına götürülmesini yasakladı."

Sahih sabit bir hadistir.

Müslümanın Eman Verdiği Kişiyi Öldürmek

٤٤٧٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ الْوَاسِطِيُّ، فِي جَمَاعَةٍ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَرَجِ الرطي، ثنا أَبِي، ثنا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَلَمَةَ الْمَخْزُومِيُّ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ، يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ، فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلا عَدْلا "، تَفَرَّدَ بِهِ خَالِدٌ، عَنْ مِسْعَرٍ [٢٤٣/٧]

4470- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanların zimmeti birdir. Onlardan en aşağı derecede olan biri bile eman verebilir. Kim bir Müslümanın vermiş olduğu emanı bozarsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olur. Kıyamet gününde Allah onun farz veya nafile hiçbir ibadetini kabul etmeyecektir."*

٤٤٧٠/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا الْحَارِثُ، ثَنَا أَبُو عُبَيْدٍ الْقَاسِمُ ابْنُ سَلامٍ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا سُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ السُّدِّيِّ، عَنْ رِفَاعَةَ الْقِتْبَانِيِّ،

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَمِقِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " مَنْ أَمِنَ رَجُلا عَلَى دَمِهِ فَقَتَلَهُ، فَأَنَا بَرِيءٌ مِنَ الْقَاتِلِ، وَإِنْ كَانَ الْمَقْتُولُ كَافِرًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو عُبَيْدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَهْدِيٍّ [٩/٢٤]

4470/a- Amr b. el-Hamik der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kâfir biri olsa dahi birine canından yana eman verip sonra da onu öldüren kişiden uzağım!"*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٧٠/ب- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْكُدَيْمِيُّ، و حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَمَّنَ رَجُلا عَلَى دَمِهِ، ثُمَّ قَتَلَهُ وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ، وَإِنْ كَانَ الْمَقْتُولُ كَافِرًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، وَجَابِرٍ، وَمُعَاذٍ، لا أَعْلَمُ عَنْهُ رَاوِيًا إِلا ابْنَ جُرَيْجٍ، وَمَشْهُورٌ هَذَا الْحَدِيثِ مِنْ حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ الْحَقِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ [٣/٣٢٤]

4470/b- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kâfir biri olsa dahi birine canından yana eman verip sonra da onu öldüren kişiye Cehennem vacip olur"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Şehitler

٤٤٧١- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنِ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ.ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ.ح وَحَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ، قَالَ: ثنا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالُوا: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى، أَنَّ أَعْرَابِيًّا، أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذْكَرَ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيَغْنَمَ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُعْرَفَ، فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: " مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " رَوَاهُ الأَعْمَشُ، وَمَنْصُورٌ، وَعَاصِمٌ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ مِثْلَهُ [٥/٩٨]

4471- Ebû Mûsa bildiriyor: Bedevinin biri Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Kahraman bir şekilde anılmak için

savaşan, ganimet elde etmek için savaşan ve şöhret için savaşanlar arasından hangisi Allah yolunda savaşıyor demektir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın sözünün (hükümlerinin) yüceltilmesi için savaşan kişi, Allah'ın yolunda savaşmış olur"* buyurdu.

٤٤٧٢- حَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: الرَّجُلُ يُقَاتِلُ شَجَاعَةً، وَيُقَاتِلُ حَمِيَّةً، وَيُقَاتِلُ رِيَاءً، فَأَيُّ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ: " مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " [١٢٨/٧]

4472- Ebû Mûsa bildiriyor: Adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Cesaretini göstermek için savaşan, kabilesi için savaşan ve gösteriş için savaşan kişilerden hangisi Allah'ın yolunda savaşmış olur?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın sözünün (hükümlerinin) yüceltilmesi için savaşan kişi Allah'ın yolunda savaşmış olur"* buyurdu.

٤٤٧٣- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الأَجُرِّيُّ، ثنا جَعْفَرُ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا الْمُسَيَّبُ بْنُ وَاضِحٍ، ثنا أَبُو إِسْحَاقَ، عَنِ ابْنِ عَجْلانَ، عَنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا يَجِدُ الشَّهِيدُ مِنَ الْقَتْلِ إِلا كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمُ الْقَرْصَةَ يُقْرَصُهَا "، ثَابِتٌ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ [٢٦٤/٨]

4473- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şehit olan kimse ölüm acısını, sizden birinin çimdikten duyduğu acı kadar hisseder"* buyurmuştur.

Sâbit bir hadistir.

٤٤٧٣/أ- ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ صَالِحٍ السَّبِيعِيُّ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الصقرِ بْنِ ثَوْبَانَ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ أَبُو سَلَمَةَ الْبَاهِلِيُّ، ثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَسَارٍ، عَنْ غَالِبٍ الْقَطَّانِ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " إِذَا وَقَفَ الْعِبَادُ لِلْحِسَابِ جَاءَ قَوْمٌ وَاضِعِي سُيوفِهِمْ عَلَى رِقَابِهِمْ تَقْطُرُ دَمًا، فَازْدَحَمُوا عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ "، فَقِيلَ: مَنْ هَؤُلاءِ؟، قَالَ: " الشُّهَدَاءُ كَانُوا أَحْيَاءَ مَرْزُوقِينَ، ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ، ثُمَّ نَادَى الثَّانِيَةَ لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ "، قَالَ: وَمَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، قَالَ: " الْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ، ثُمَّ نَادَى الثَّالِثَةَ لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ، فَقَامَ

كَذَا وَكَذَا أَلْفًا فَدَخَلُوهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الْحَسَنِ تَفَرَّدَ بِهِ الْفَضْلُ عَنْ غَالِبٍ[١٨٧/٦]

4473/a- Enes b. Mâlik bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet gününde insanlar hesaba çekilirken bazıları, üzerinden kan damlayan kılıçlarını boyunlarına asmış bir şekilde gelirler"* buyurdu. "Bunlar kim?" diye sorulunca da şöyle buyurdu: *"Şehit olanlardır. Bunlar rızıklar içinde hep diriydiler. Ardından bir münadi: «Sevabı Allah tarafından verilecek olanlar kalksın!» diye bir çağrı yapar. Sonra ikinci defa: «Sevabı Allah tarafından verilecek olanlar kalksın!» diye seslenir."* Biri: "Sevabı Allah tarafından verilecek olanlar kimlerdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanları affedenlerdir»* buyurdu ve şöyle devam etti: *"Üçüncü defa: «Sevabı Allah tarafından verilecek olanlar kalksın!» diye seslenince de şu kadar bin kişi kalkıp hesaba çekilmeden cennete girer."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٧٣/ب- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ فِي كِتَابِهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ آدَمَ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ الْعَبْدِيِّ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي الْجَعْفَاءِ، عَنْ عُمَرَ، قَالَ: " وَأُخْرَى تَقُولُونَهَا فِي مَغَازِيكُمْ، قُتِلَ فُلانٌ شَهِيدًا، وَلَكِنْ قُولُوا كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ مَاتَ، فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ "، إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ هُوَ الْعَبْدِيّ وَهُوَ غَيْرُ الْمُتَقَدِّمِ، وَتَفَرَّدَ بِهِ الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنِ الثَّوْرِيِّ [١١١/٧]

4473/b- Hz. Ömer der ki: "Bir diğer şey de savaşları anlatırken «Filan kişi şehit olarak öldü» demenizdir. Bunun yerine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediği gibi *«Allah yolunda ölen veya öldürülen kişi cennettedir»* deyin."

٤٤٧٣/ج- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا الْحُمَيْدِيُّ، ثنا سُفْيَانُ، ثنا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أُقْتَلَ، إِنِّي أَيْنَ أَنَا؟ قَالَ: " فِي الْجَنَّةِ "، قَالَ: فَأَلْقَى تَمَرَاتٍ كُنَّ فِي يَدِهِ فَقَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ، صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، أَخْرَجَاهُ مِنْ حَدِيثِ سُفْيَانَ، عَنْ عَمْرٍو[٣٤٩/٣]

4473/c- Câbir der ki: Uhud savaşı sırasında adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah yolunda öldürülmem halinde nereye giderim?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennete gidersin"* karşılığını verince adam elinde bulunan birkaç hurmayı attı ve öldürülene kadar savaştı.

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٤٧٣/ح- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا أَبُو يَحْيَى، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُمَرَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، عَنِ ابْنِ أَسْلَمَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ السَّلْمَانِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: " إِذَا قُتِلَ الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَأَوَّلُ قَطْرَةٍ تَقَعُ عَلَى الأَرْضِ مِنْ دَمِهِ يُغْفَرُ لَهُ بِهَا ذُنُوبُهُ كُلُّهَا، وَيُرْسِلُ إِلَيْهِ بِرِيطَةٍ مِنَ الْجَنَّةِ يُقْبَضُ فِيهَا نَفْسُهُ، وَبِجَسَدٍ مِنَ الْجَنَّةِ يُرَكَّبُ فِيهِ رُوحِهِ ثُمَّ يَعْرُجُ بِهِ مَعَ الْمَلائِكَةِ، كَأَنَّهُ كَانَ مَعَهُمْ مُنْذُ خَلَقَهُ اللَّهُ حَتَّى يُؤْتَى بِهَا السَّمَاءَ "، الْحَدِيثُ بِطُولِهِ [٩/٦٠]

4473/h- Abdullah b. Amr der ki: "Allah yolunda öldürülen kişiden yere düşen ilk kan damlasıyla tüm günahları bağışlanır. Cennetten gönderilen bir bohçanın içinde de ruhu alınır. Alınan ruhu yine cennetten gönderilen bir bedene girer ve melekler bu şekilde onu göğe çıkarır. Kişi Allah tarafından yaratıldığından o ana kadar sanki meleklerle beraber olmuş gibi semaya çıkarılır..." Sonrasında ravi hadisi sonuna kadar aktarır.

Diğer Şehitlik Türleri

٤٤٧٣/ح- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْحَذَّاءُ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ ثنا نَجْدَةُ بْنُ الْمُبَارَكِ، ثنا حَسَنُ الْمُرْهِبِيُّ، عَنْ طَالُوتَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ بَعْضِ عَمَّاتِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " شَهِيدُ الْبَرِّ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ إِلا الدَّيْنَ وَالأَمَانَةَ، وَشَهِيدُ الْبَحْرِ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَالدَّيْنَ وَالأَمَانَةَ "، حَدَّثَ بِهِ أَبُو حَاتِمٍ الرَّازِيُّ، عَنِ الدَّوْرَقِيِّ، مِثْلَهُ [٨/٥٠]

4473/h- Yezîd er-Rakkâşî'nin, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) halalarından birinden bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kara savaşında şehit düşen kişinin borç ve emanetler dışında kalan bütün günahları bağışlanır. Deniz savaşında şehit olan kişinin ise borç ve emanetler de dahil bütün günahları bağışlanır."*

٤٤٧٣/خ- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ تَعُدُّونَ الشَّهِيدَ فِيكُمْ؟ "، قَالُوا: مَنْ أَصَابَهُ السِّلاحُ، قَالَ: " كَمْ مِمَّنْ أَصَابَهُ السِّلاحُ وَلَيْسَ بِشَهِيدٍ وَلا حَمِيدٍ، وَكَمْ مِمَّنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ حَتْفَ أَنْفِهِ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقٌ شَهِيدٌ؟ " غَرِيبٌ بِهَذَا الإِسْنَادِ وَاللَّفْظُ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ يُوسُفَ [٢٥١/٨]

4473/hı- Ebû Zer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İçinizden kimlere şehit diyorsunuz?"* diye sorunca: "Silahla vurulup ölen kişiye şehit diyoruz" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Oysa silahla vurup ölen nice kişi var ki ne şehittir, ne de övülecek bir şey yapmıştır. İstemese de yatağında ölen nice kişi de vardır ki, Allah katında şehit ve sıddîk biridir"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٧٣/د- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَرِيرٍ.ح وَحَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ أَبِي نَصْرٍ الطُّوسِيُّ ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالا: ثنا يَعْقُوبُ بْنُ يُوسُفَ أَبُو نَصْرٍ، ثنا عَلِيُّ بْنُ قَادِمٍ، عَنْ أَبِي الْجَارُودِ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ " [٢٢/٥]

4473/d- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Malını korurken ölen kişi şehittir"* buyurmuştur.

٤٤٧٣/ذ- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، وَمَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، فِي جَمَاعَةٍ قَالُوا: ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ شَرِيكٍ، ثنا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ، ثنا سَعِيدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " قَتْلُ الْمَرْءِ دُونَ مَالِهِ شَهَادَةٌ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، لا أَعْلَمُ رَوَاهُ عَنْهُ إِلا سَعِيدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، وَهُوَ كُوفِيٌّ عَزِيزُ الْحَدِيثِ يَجْمَعُ حَدِيثَهُ [٣٤٦/٣]

4473/z- Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişinin malını korurken ölmesi de şehitliktir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٧٣/ر- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّقَطِيُّ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَخْبَرَنَا وَرْقَاءُ، عَنْ عَمْرٍو، عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ "، كَذَا وَقَعَ فِي كِتَابِي: ابْنُ عُمَرَ، وَصَوَابُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، رَوَاهُ ابْنُ جُرَيْجٍ، وَالْحَمَّادَانِ، وَحَاتِمُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ [٣٥٣/٣]

4473/r- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Malını korurken ölen kişi şehittir"* buyurmuştur.

٤٤٧٣/ز- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا عُرْوَةُ بْنُ غَنَّامٍ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنَ سِنَانٍ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أُرِيدَ مَالُهُ فَقَاتَلَ فَقُتِلَ، فَهُوَ شَهِيدٌ "، رَوَاهُ شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي فَرْوَةَ، عَنْ مَيْمُونٍ، مِثْلَهُ [٩٤/٤]

4473/ze- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Malı zorla alınmak isterken onu korumaya çalışan ve öldürülen kişi şehittir"* buyurmuştur.

٤٤٧٣/س- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِمْرَانَ، ثنا الْمُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ حُيَيٍّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُهَاجِرٍ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَفْصٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " نِعْمَ الْمِيتَةُ أَنْ يَمُوتَ الرَّجُلُ دُونَ حَقِّهِ "، تَفَرَّدَ بِهِ الْمُعَافَى عَنِ الْحَسَنِ، وَأَبُو بَكْرٍ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ [٢٩٠/٨]

4473/s- Sa'd b. Ebî Vakkâs der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişinin hakkını savunurken ölmesi, ne güzel bir ölüm şeklidir"* buyurduğunu işittim.

GİYİM VE SÜSLENME KİTABI

Birbirlerine Benzemeye Çalışan Kadın ve Erkekler

٤٤٧٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَوْشَبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ، وَلا مَنْ تَشَبَّهَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَمْرٍو، عَنْ عَطَاءٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٣/٣٢١]

4474- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kendini erkeklere benzeten kadınlar ve kendini kadınlara benzeten erkekler bizden değildir."*

Tek kanallı bir hadistir.

Güzel Görünmek

٤٤٧٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ الطَّبَّاعِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ.ح وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْمَقْدِسِيُّ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ، ثَنَا الأَوْزَاعِيُّ، ثَنَا حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ: رَأَى رَجُلا وَسِخَةٌ ثِيَابُهُ، فَقَالَ: " أَوَمَا وَجَدَ هَذَا شَيْئًا يُنَقِّي بِهِ ثِيَابَهُ؟ " وَرَأَى رَجُلا شَعِثَ الرَّأْسِ، فَقَالَ: " أَوَمَا وَجَدَ هَذَا شَيْئًا يُسَكِّنُ بِهِ شَعْرَهُ؟ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ حَسَّانُ [٣/١٥٦] [٦/٧٨]

4475- Câbir b. Abdillah der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) giysileri kirli olan bir adam görünce: *"Bu adam giysilerini temizleyecek bir şey bulamadı mı?"* buyurdu. Yine saçı başı dağınık bir adam görünce: *"Bu adam saçlarını düzeltecek bir şeyler bulamadı mı?"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا خَلادُ بْنُ يَحْيَى، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ أَسْلَمَ بْنِ الْمِنْقَرِيِّ، عَنْ زُهَيْرِ بْنِ أَبِي عَلْقَمَةَ الضُّبَعِيِّ، قَالَ: رَأَى النَّبِيُّ ﷺ رَجُلا سَيِّئَ الْهَيْئَةِ، فَقَالَ: " أَلَكَ مَالٌ؟ " قَالَ: نَعَمْ، مِنْ كُلِّ أَنْوَاعِ الْمَالِ، قَالَ: " فَلْيُرَ عَلَيْكَ، فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَهُ عَلَى عَبْدِهِ حَسَنًا، وَلا يُحِبُّ الْبُؤْسَ، وَلا التَّبَاؤُسَ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ [١١٧/٧]

4476- Züheyr b. Ebî Alkame ed-Dubâî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) giysileri kötü olan bir adam görünce ona: *"Malın var mı?"* diye sordu. Adam: "Evet, her türlüsünden var" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman üzerinde görülsün! Allah bir kula nimet verdiği zaman bu nimetin izlerinin üzerinde görünmesini sever. Kötü görünüş ile kötü görünmeyi de sevmez"* buyurdu.

Giyim Kuşamda Gayr-i Müslimlere Muhalefet Etmek

٤٤٧٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عِقَالٍ الْحَرَّانِيُّ، ثنا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ، قَالَ: قَرَأْتُ عَلَى مَعْقِلِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَجُوسَ فَقَالَ: " إِنَّهُمْ يُوَفِّرُونَ سِبَالَهُمْ، وَيَحْلِقُونَ لِحَاهُمْ "، فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَسْتَقْرِضُ سَبَلَتَهُ، فَيَجُزُّهَا كَمَا تُجَزُّ الشَّاةُ [٩٤/٤]

4477- İbn Ömer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mecusileri zikretti ve: *«Bıyıklarını uzun tutar, sakallarını tıraş ederler»* buyurdu."

Meymûn der ki: "Bundan dolayıdır ki İbn Ömer koyunun kesilmesi gibi bıyıklarını kesip kısaltırdı."

Yasak Bir Giyim Şekli

٤٤٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الشَّوَارِبِ، ثَنَا أَبُو عُمَرَ حَفْصُ بْنُ عُمَرَ ثَنَا هِشَامٌ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " لا يَرْتَدِيَ أَحَدُكُمُ الصَّمَّاءَ أَنْ يَتَجَلَّلَ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، وَلا يَأْكُلُ أَحَدُكُمْ بِشِمَالِهِ، وَلا يَمْشِي فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ، وَلا يَحْتَبِي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ " [٢٨٤/٦]

4478- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Kolları içeride bırakacak şekilde tek parçalık giysi ile*

sarınmayın. Yemeğinizi sol elle yemeyin. Tek ayakkabı ile yürümeyin. (Oturunca edeb yerini açıkta bırakacak şekilde) tek parçalık giysi giymeyin."

٤٤٧٨/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الطَّلْحِيُّ، ثنا أَبِي، ثنا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ رُفَيْعٍ، قَالَ: " رَأَيْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ انْقَطَعَ شِسْعُهُ فَخَلَعَ نَعْلَهُ حَتَّى أَصْلَحَهَا "، إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ رُفَيْعٍ هُوَ ابْنُ أَخِي عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ، وَلا أَعْلَمُ الثَّوْرِيَّ أَسْنَدَ عَنْهُ [١١١/٧]

4478/a- İsmâîl b. Abdilmelik b. Rufey' der ki: "Saîd b. Cübeyr'in ayakkabısının bağının koptuğunu gördüm. Bunun üzerine Saîd onu onarana kadar diğerini de çıkardı."

٤٤٧٨/ب- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا أَبُو يَحْيَى الرَّازِيُّ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُمَرَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ ثَعْلَبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: " كَانَ عُمَرُ يَأْمُرُنَا أَنْ نُعَلِّقَ نِعَالَنَا بِشِمَالِنَا، وَنَمْشِي حُفَاةً "، قَالَ: " وَكَانَ أَبِي يُعَلِّقُ نَعْلَيْهِ، وَيَمْشِي مِنَ الْقَرْيَةِ إِلَى الْقَرْيَةِ حَافِيًا " [٥٣/٩]

4478/b- Abdullah b. Yezîd, babasından bildirir: "Hz. Ömer nalınlarımızı sol omzumuza asıp yalınayak yürümemizi söylerdi."

Abdullah b. Yezîd der ki: "Bundan dolayı babam nalınlarını (sol omzuna) asar ve bir kasabadan diğerine yalınayak yürürdü."

Peştamalı Yerde Sürümek

٤٤٧٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، ثنا الْفِرْيَابِيُّ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ جَبَلَةَ بْنِ سُحَيْمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ جَرَّ ثِيَابَهُ مِنَ الْخُيَلاءِ، لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ "

4479- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her kim giysisini kibirlenerek yerlerde sürürse kıyamet günü Allah onun yüzüne bakmaz"* buyurmuştur.

٤٤٨٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ أَبُو بحر، قَالا: ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا عَمْرُو بْنُ حَكَّامٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، وَمُحَارِبٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ رَسُولِ ﷺ قَالَ: " مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ " [١٩٠/٧]

4480- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her kim giysisini kibirlenerek yerlerde sürürse kıyamet günü Allah onun yüzüne bakmaz"* **buyurmuştur.**

٤٤٨١- ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بِشْرِ بْنِ صَالِحٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقْلٍ، ثنا جَدِّي، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا عَبَّاسُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ نَصْرٍ، ثنا سَلامُ بْنُ سُلَيْمَانَ، ثنا شُعْبَةُ، وَوَرْقَاءُ، وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ، قَالَ: " الَّذِي يَجُرُّ ثَوْبَهُ مِنَ الْخُيَلاءِ لا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ ثَابِتٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَلِشُعْبَةَ فِيهِ رِوَايَاتٌ سَبْعَةٌ، رَوَاهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، وَعَنْ مُسْلِمِ بْنِ يَنَّاقٍ، وَعَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ، وَعَنْ جَبَلَةَ بْنِ سُحَيْمٍ، كُلُّهُمْ عَنِ ابْنِ عُمَرَ، وَرَوَاهُ عَنْ أَشْعَثَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، وَرَوَاهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَرَوَاهُ وَرَوَاهُ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ [١٩٠/٧]

4481- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her kim giysisini kibirlenerek yerlerde sürürse kıyamet günü Allah onun yüzüne bakmaz"* **buyurmuştur.**

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

٤٤٨٢- فَحَدِيثُ مُسْلِمِ بْنِ يَنَّاقٍ ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا شُعْبَةُ، أَخْبَرَنِي مُسْلِمُ بْنُ يَنَاقٍ الْمَكِيُّ، قَالَ: شَهِدْتُ ابْنَ عُمَرَ، وَرَأَى رَجُلا يَجُرُّ إِزَارَهُ، فَقَالَ: مِمَّنْ أَنْتَ؟ فَانْتَسَبَ لَهُ، فَإِذَا رَجُلٌ مِنْ بَنِي لَيْثٍ، فَعَرَفَهُ ابْنُ عُمَرَ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: ارْفَعْ إِزَارَكَ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِأُذُنَيَّ هَاتَيْنِ، يَقُولُ: " مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ لا يُرِيدُ بِذَلِكَ إِلا الْمَخِيلَةَ فَإِنَّ اللَّهَ لا يَنْظُرُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ الْعَنْبَرِيُّ، وَغَيْرُهُ، عَنْ شُعْبَةَ، نَحْوَهُ مُخْتَصَرًا

4482- Müslim b. Yenâk el-Mekkî der ki: İbn Ömer izarını (peştamalını) yerde sürüyen birini görünce: "Sen kimlerdensin?" diye sordu. O da

nesebini söyleyince Leys oğullarından biri olduğunu anladı. İbn Ömer onu tanıdı ve şöyle dedi: "Şu iki kulağımla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Her kim giysisini kibirlenerek yerlerde sürürse kıyamet günü Allah onun yüzüne bakmaz»* buyurduğunu işittim."

٤٤٨٣- وَأَمَّا حَدِيثُ مُحَارِبٍ، فَحَدَّثْنَاهُ أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا أَبُو خَلِيفَةَ، ثنا الْوَلِيدُ، وَحَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ.ح وَثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالُوا: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلاءَ لا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ " [١٩١/٧]

4483- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her kim giysisini kibirlenerek yerlerde sürürse kıyamet günü Allah onun yüzüne bakmaz"* buyurmuştur.

٤٤٨٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْحَاقَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شِيرَوَيْهِ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، ثنا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ، ثنا شُعْبَةُ، قَالَ: لَقِيتُ مُحَارِبَ بْنَ دِثَارٍ، وَهُوَ يَأْتِي الْمَسْجِدَ مَكَانَ الْقَضَاءِ، فَسَأَلْتُهُ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ، فَحَدَّثَنِي، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ جَرَّ ثَوْبًا مِنْ ثِيَابِهِ مِنَ الْخُيَلاءِ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، فَقُلْتُ لِمُحَارِبٍ: أَسَمَّى إِزَارًا؟ قَالَ: مَا خَصَّ إِزَارًا وَلا غَيْرَهُ [١٩١/٧]

4484- Şu'be der ki: Muhârib b. Dîsâr'la hüküm verme yeri olan mescide gelirken karşılaştım. Ona bu hadisi sorduğumda şöyle dedi: "İbn Ömer'in: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Her kim giysisini kibirlenerek yerlerde sürürse kıyamet günü Allah onun yüzüne bakmaz»* buyurdu" dediğini işittim." Muhârib'e: "İzarı (peştamalı) zikretti mi?" diye sorduğumda: "İzar veya başka bir giysi adı vermedi" dedi.

٤٤٨٤/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَالِبٍ، حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ نَافِعٍ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، وَزَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " لا يَنْظُرُ اللَّهُ ﷻ إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلاءَ "، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ ثَابِتٌ أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ، عَنْ يَحْيَى، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْهُمْ وَرَوَاهُ مِنَ الأَئِمَّةِ وَالْمَشَاهِيرِ عَنْ

زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ: رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ، وَمَعْمَرٌ، وَالدَّارَوَرْدِيُّ، وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، وَهِشَامُ بْنُ سَعْدٍ، وَدَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ، وَزُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، وَحَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ، فِي آخَرِينَ [٣/٢٢٤]

4484/a- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah giysisini kibir içinde yerde sürüyen kişiye nazar etmez"* buyurmuştur.

Müslim'in rivayet ettiği sahih bir hadistir.

٤٤٨٥- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالا: ثنا أَبُو خَلِيفَةَ ، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ، وَحَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ.ح وَثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شِيرَوَيْهِ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَنْبَأَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ، وَشَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ، قَالُوا: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ جَبَلَةَ بْنِ سُحَيْمٍ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ جَرَّ ثَوْبًا مِنْ ثِيَابِهِ مِنْ مَخِيلَةٍ لا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "، وَرَوَاهُ عَنْ جَبَلَةَ عِدَّةٌ مِنَ الْكِبَارِ: أَبُو إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيُّ وَهُوَ تَابِعِيٌّ، وَوَرَقَةُ بْنُ مَصْقَلَةَ وَهُوَ تَابِعِيٌّ، وَعَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ، وَسُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، وَعَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي غَنِيَّةَ [٧/١٩١]

4485- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her kim giysisini kibirlenerek yerlerde sürürse kıyamet günü Allah onun yüzüne bakmaz"* buyurmuştur.

٤٤٨٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا زَيْدُ بْنُ الْحَرِيشِ، ثنا يَحْيَى بْنُ السَّكَنِ، ثنا شُعْبَةُ، ثنا أَشْعَثُ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى مُسْبِلٍ "، وَرَوَاهُ حَجَّاجُ بْنُ نُصَيْرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ، وَشَرِيكٌ، عَنْ أَشْعَثَ، مِثْلَهُ [٧/١٩٢]

4486- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah giysisini yerde sürüyen kişiye nazar etmez"* buyurmuştur.

٤٤٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالا: ثنا أَبُو خَلِيفَةَ، ثنا شُعَيْبُ بْنُ مُحْرِزٍ.ح وَثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالا: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الإِزَارِ فَفِي النَّارِ "

4487- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İzarın (peştamalın) topuklardan aşağıda kalan kısmı cehennem ateşindedir"* buyurmuştur.

٤٤٨٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ.ح وَثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، فِي جَمَاعَةٍ قَالُوا: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ، ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالُوا: ثنا شُعْبَةُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، قَالَ: كَانَ مَرْوَانُ يَسْتَعْمِلُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَلَى الْمَدِينَةِ، فَكَانَ إِذَا رَأَى إِنْسَانًا يَجُرُّ إِزَارَهُ ضَرَبَ بِرِجْلِهِ، ثُمَّ يَقُولُ: قَدْ جَاءَ الأَمِيرُ، قَدْ جَاءَ الأَمِيرُ، ثُمَّ يَقُولُ: قَدْ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ: " لا يَنْظُرُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَرًا "، لَفْظُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ غُنْدَرٍ [١٩٢/٧]

4488- Muhammed b. Ziyâd der ki: Mervân bazen Ebû Hureyre'yi Medine'de yerine bırakırdı. Böylesi zamanlarda Ebû Hureyre izarını yerde sürüyen birini gördüğü zaman ayaklarını yere vurup: "Vali geliyor! Vali geliyor!" diyerek korkutur, sonra şöyle derdi: "Ebû'l-Kâsım (sallallahu aleyhi vesellem): *«Allah izarını böbürlenerek yerde sürüyen kişiye nazar etmez»* buyurdu."

٤٤٨٩- ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي مَنْ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ ﷺ " فَأَتَى عَلَى قَبْرٍ مَنْبُوذٍ فَصَفَّهُمْ خَلْفَهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ "، قُلْتُ لِلشَّعْبِيِّ: مَنْ أَخْبَرَكَ يَا أَبَا عَمْرٍو؟ قَالَ: أَخْبَرَنِيهِ ابْنُ عَبَّاسٍ، رَوَاهُ النَّاسُ، عَنْ شُعْبَةَ، وَهُوَ حَدِيثٌ ثَابِتٌ صَحِيحٌ، وَلِشُعْبَةَ، فِي الصَّلاةِ عَلَى الْقَبْرِ رِوَايَاتٌ خَمْسٌ، رَوَاهُ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ، وَإِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، وَرَوَاهُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، وَرَوَاهُ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي حَفْصٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ أَبِيهِ، وَرَوَاهُ عَنْ حُسَيْنٍ الْمُعَلِّمِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ سَمُرَةَ [١٩٢/٧]

4489- Süleymân eş-Şeybânî der ki: Şa'bî'nin: "Bu namazı kılanlardan birinin bana bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) henüz yeni kapatılmış bir mezarla karşılaşınca ashâbını arkasında dizmiş ve mezardakinin cenaze namazını kıldırmıştır" dediğini işittim. Şa'bî'ye: "Ey Ebû Amr! Sana bunu anlatan kim?" diye sorduğumda: "İbn Abbâs" dedi.

Sahih sabit bir hadistir.

Şöhret İçin Giyinmek

٤٤٨٩/أ- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثنا رَوْحُ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ، ثنا وَكِيعُ بْنُ مُحْرِزٍ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ جَهْمٍ، عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ لَبِسَ ثَوْبَ شُهْرَةٍ أَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ حَتَّى يَضَعَهُ مَتَى وَضَعَهُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ زِرٍّ، تَفَرَّدَ بِهِ وَكِيعٌ عَنْ عُثْمَانَ [١٩٠/٤]

4489/a- Ebû Zer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, gösteriş için giysi giyen kişiden, onu çıkarana kadar yüz çevirir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

İzarın Yeri/Ucu

٤٤٩٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ زَيْدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي بِلالٍ، قَالَ: ثنا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي عَاصِمٍ، قَالَ: ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا عُبَيْدُ بْنُ يَعِيشَ، قَالَ: ثنا حُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ الأَشْقَرُ.ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ، قَالا: ثنا أَبُو كُدَيْنَةَ، قَالَ: ثنا ضِرَارُ بْنُ مُرَّةَ الشَّيْبَانِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الإِزَارِ، فَأَخَذَ بِوَسَطِ عَضَلَةِ السَّاقِ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، زِدْنَا، فَأَخَذَ بِمُقَدَّمِ الْعَضَلَةِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، زِدْنِي، قَالَ: " لا خَيْرَ فِيمَا هُوَ أَسْفَلُ مِنْ ذَلِكَ "، قَالَ: فَقُلْتُ: هَلَكْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " يَا أَبَا بَكْرٍ، سَدِّدْ وَقَارِبْ تَنْجُ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ، لَمْ يَرْوِهِ إِلا ضِرَارُ بْنُ مُرَّةَ أَبُو سِنَانٍ[٣٦٠/٤]

4490- Ebû Bekr es-Sıddîk der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) izarın nereye kadar uzatılması gerektiğini sorduğumda baldırının orta yerini tuttu. "Ey Allah'ın Resûlü! Daha uzun olsun" dediğimde baldırının alt tarafını tuttu. "Ey Allah'ın Resûlü! Daha uzun olsun" dediğimde: *"İzarı bundan daha uzun tutmada hayır yoktur"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! O zaman helak olduk!" dediğimde: *"Ey Ebû Bekr! Aşırıya kaçmadan ibadetini yap ki kurtulasın"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٩١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ عَبْدُ الْوَارِثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْعَسْكَرِيُّ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَبَلَةَ، قَالَ: ثنا سَلامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَوْضِعُ الإِزَارِ نِصْفُ السَّاقِ، وَلا حَقَّ لِلإِزَارِ فِي الْكَعْبَيْنِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ قَتَادَةَ، وَسَلامٍ [١٩١/٦]

4491- Semure'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İzarın uzunluğu baldırın orta yerine kadardır. Topukların da izarda hakkı yoktur"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Erkeklerin Aspurlu Kıyafet Giymeleri

٤٤٩٢- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُرْجَانِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حَيَّانَ، ثنا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ، ثنا عَمْرُو بْنُ أَيُّوبَ الْمَوْصِلِيُّ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ الأَحْوَلِ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: " رَآنِي النَّبِيُّ ﷺ وَعَلَيَّ ثَوْبَانِ مُعَصْفَرَانِ، فَقَالَ: " أُمُّكَ أَمَرَتْكَ بِهَذَا؟ " قُلْتُ: أَغْسِلُهُمَا، قَالَ: بَلْ أَحْرِقْهُمَا "، صَحِيحٌ، أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ رُشَيْدٍ، عَنْ عَمْرٍو [٢١/٤]

4492- Abdullah b. Amr b. el-Âs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni gördüğümde üzerimde aspurla boyanmış iki parçalık giysi vardı. *"Bu şekilde boyamanı annen mi söyledi?"* buyurunca: "Bunları yıkayayım mı?" dedim. *"Aksine yak!"* buyurdu.

Müslim'in rivayet ettiği sahih bir hadistir.

٤٤٩٣- حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ الدَّارِمِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلادٍ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا دَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ، حدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ حَسَنٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ عَلِيٍّ " نَهَانِي حَبِيبِي ﷺ عَنْ ثَلاثٍ: التَّخَتُّمِ بِالذَّهَبِ، وَلا أَقُولُ نَهَى النَّاسَ، وَأَنْ أَقْرَأَ وَأَنَا رَاكِعٌ أَوْ سَاجِدٌ، وَعَنِ الْقِسِّيِّ، وَالْمُعَصْفَرِ "

4493- Hz. Ali der ki: "Sevdiğim kişi (sallallahu aleyhi vesellem) tüm insanlara demiyorum, ama bana üç şeyi yasakladı. Bu üç şey altın yüzük takmak, rükû veya secdede iken Kur'ân okumak ve ipek karışımı giysi ile aspurla boyanmış giysi giymektir."

Kırmızı Giyinmek

٤٤٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا خَلادُ بْنُ يَحْيَى، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ، حَدَّثَنِي صَدَقَةُ بْنُ يَسَارٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ " كَانَ فِي مَسِيرٍ فَرَأَى فِي الْقَوْمِ وَبَرًا وَصُوفًا مِنْ هَذَا الأَحْمَرِ مُعَلَّقًا فَقَالَ: " إِلا أَرَى الْحُمْرَةَ قَدْ ظَهَرَتْ فِيكُمْ فَتَوَاثَبَ الْقَوْمُ مِنْ رَوَاحِلَهُمْ فَنَزَعُوا "، كَذَا رَوَاهُ عَبْدُ الْعَزِيزِ، عَنْ صَدَقَةَ مُرْسَلا، وَغَيْرُهُ رَوَاهُ صَدَقَةُ مُسْنِدًا مُتَّصِلا [٢٠١/٨]

4494- Sadaka b. Yesâr bildiriyor: Bir yolculuk sırasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanındakilerin giysilerinde kırmızı renkte iplik ve yünün asılı olduğunu görünce: *"Bakıyorum da kırmızı renk giysilerinize hakim olmuş"* buyurdu. Bunu duyanlar hemen bineklerinden indiler ve bunları söküp attılar.

Beyaz Giyinmek

٤٤٩٥- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: ثنا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، قَالَ: ثنا قَيْسٌ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيبٍ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْبَسُوا الثِّيَابَ الْبَيَاضَ، فَإِنَّهَا أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ، وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ "، رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ وَالْمَسْعُودِيُّ وَحَمْزَةُ الزَّيَّاتُ [٣٧٨/٤]

4495- Semure b. Cundub'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beyaz renkte giysiler giyin. Zira bu renkteki giysiler daha güzel ve daha temiz durur. Ölülerinizi de beyaz renkli kumaşlarla kefenleyin"* buyurmuştur.

Yeşil Giyinmek

٤٤٩٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ إِيَادِ بْنِ إِيَادِ بْنِ لَقِيطٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي رِمْثَةَ، قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ " وَعَلَيْهِ بُرْدَانِ أَخْضَرَانِ " [٤٠/٩]

4496- Ebû Rimse der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), üzerinde iki yeşil giysi varken gördüm."

İpek Giyinmek

٤٤٩٧- ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، قَالَ: ثنا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: ثنا هَمَّامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، وَبِشْرِ بْنِ عَائِذٍ الْهِلالِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرَ مَنْ لا خَلاقَ لَهُ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ بَكْرٍ، وَحَدِيثِ بِشْرٍ، لَمْ يَجْمَعْهُمَا إِلا قَتَادَةُ

4497- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İpek giysileri âhiretten nasibi olmayanlar giyer"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٤٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: ثنا عَاصِمٌ الأَحْوَلُ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ: ذَرُوا التَّنَعُّمَ وَزِيَّ الْعَجَمِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْحَرِيرَ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ نَهَى عَنْهُ، قَالَ: " لا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ إِلا مَا كَانَ هَكَذَا، وَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِإِصْبَعَيْهِ الْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةِ "، هَذَا حَدِيثٌ ثَابِتٌ مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ عَاصِمٍ، لَمْ نَكْتُبْهُ عَالِيًا إِلا مِنْ حَدِيثِ يَزِيدَ

4498- Ömer b. el-Hattâb der ki: "Lükse kaçmaktan, Arap olmayanlar gibi giyinmekten sakının! İpek giysiler giymekten de sakının. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Şu kadarlık olması dışında ipek giysiler giymeyin»* buyurdu ve miktarını belirtmek için işaret parmağı ile orta parmağını gösterdi."

Sâbit meşhur bir hadistir.

٤٤٩٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلالُ، قَالَ: ثنا مُخَوَّلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا إِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ، عَنْ عُمَرَ، قَالَ: " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلا مَوْضِعَ أُصْبُعَيْنِ "، رَوَاهُ مُصْعَبُ بْنُ الْمِقْدَامِ، وَأَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ عَنْ إِسْرَائِيلَ، وَرَوَاهُ قَتَادَةُ عَنِ الشَّعْبِيِّ

4499- Hz. Ömer der ki: "Giyside iki parmak kadar bulunması dışında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ipek giysiler giymeyi yasakladı."

٤٥٠٠- حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ ، قَالَ: ثنا عَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا بُنْدَارٌ، قَالَ: ثنا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ

غَفَلَةَ، عَنْ عُمَرَ، أَنَّهُ خَطَبَ بِالْجَابِيَةِ، فَقَالَ: " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْحَرِيرِ إِلا مَوْضِعَ أُصْبُعَيْنِ، أَوْ ثَلاثٍ، أَوْ أَرْبَعٍ "، وَرَوَاهُ سُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ قَدْ تَقَدَّمَ فِي صَدْرِ الْكِتَابِ حَدِيثُهُ فِي فَضِيلَةِ الْعُقَلاءِ[١٧٦/٤]

4500- Süveyd b. Ğafele der ki: Hz. Ömer, Câbiye'de hutbe verip şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), giyside iki veya üç veya dört parmak kadar bulunması haricinde ipek giysiler giymeyi yasakladı."

٤٥٠٠/أ- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُمَرَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ التَّمِيمِيُّ، قَالَ: كُنَّا نَشْتَرِي السَّرَقَ عَلَى عَهْدِ ابْنِ ذُبْيَانَ بِأَرْبَعِينَ، فَنَبِيعُهَا بِسِتِّينَ إِلَى الْعَطَاءِ، فَسَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ، قُلْتُ: مَا تَقُولُ فِي السَّرَقِ؟ قُلْتُ: الْحَرِيرَ، قَالَ: هَلا قُلْتَ: " شَقَقَ الْحَرِيرِ "، قُلْتُ: نَشْتَرِيهَا بِأَرْبَعِينَ، وَنَبِيعُهَا بِسِتِّينَ إِلَى الْعَطَاءِ، فَقَالَ: " إِذَا اشْتَرَيْتَ وَقَبَضْتَ، وَكَانَ لَكَ فَبِعْ كَيْفَ شِئْتَ أَغْلَى أَمْ أَرْخَصَ " [٥٢/٩]

4500/a- Ebû Âsım et-Temîmî der ki: İbn Zubyân zamanında ipek parçalarını kırka satın alır, (devletin yardım olarak dağıttığı) bağışı alana kadar da altmışa satardık. İbn Ömer'e: "Serak yani ipek kumaşı parçalarının satışı konusunda ne dersin?" diye sorduğumda: "Şuna ipek parçaları desene!" dedi. Ona: "Kırka satın alıp, ödemesi bağış zamanında yapılmak üzere altmışa satıyoruz" dediğimde, İbn Ömer: "Satın aldığın mal eline geçtikten sonra daha aşağı veya daha yukarı istediğin fiyata satabilirsin" karşılığını verdi.

٤٥٠١- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، قَالا: ثنا شُعْبَةُ، قَالَ: ثنا أَبُو عَوْنٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ الْحَنَفِيَّ، قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، يَقُولُ: أُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حُلَّةٌ سِيَرَاءُ فَكَسَانِيهَا أَوْ أَعْطَانِيهَا، فَلَبِسْتُهَا، فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْغَضَبَ، فَقَالَ: " إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبَسَهَا، فَأَمَرَنِي فَشَاطَرْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي "، حَدِيثٌ صَحِيحٌ، أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ مِنْ حَدِيثِ غُنْدَرٍ، وَمُعَاذٍ عَنْ شُعْبَةَ، وَرَوَاهُ مِسْعَرٌ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ [٣٦٦/٤]

4501- Ali b. Ebî Tâlib der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ipek karışımı bir elbise hediye edildi. Giymem için veya öylesine bana verince ben onu giydim. Fakat onu giyince Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünde kızgınlık ifadesi gördüm. Bana: *"Ben onu sana giymen için vermedim!"* buyurunca onu kesip ailenin kadınları arasında paylaştırdım."

Müslim'in rivayet ettiği sahih bir hadistir.

٤٥٠٢- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: ثنا وَكِيعٌ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ الْحَنَفِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ: " أَنَّ أُكَيْدِرَ دُومَةَ، أَهْدَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثَوْبَ حَرِيرٍ، فَأَعْطَانِيهِ، وَقَالَ: شَقِّقْهُ خُمُرًا بَيْنَ النِّسْوَةِ "، أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ فِي كِتَابِهِ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ وَكِيعٍ [٣٦٦/٤]

4502- Hz. Ali der ki: Dûma kralı Ukeydir, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ipek bir giysi hediye etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu bana verip: *"Bunu parçalara ayır ve başörtüsü olarak ailenin kadınları arasında paylaştır"* buyurdu.

Müslim'in rivayet ettiği bir hadistir.

٤٥٠٣- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا كَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ، ثَنَا بَقِيَّةُ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " لا يَسْتَمْتِعُ بِالْحَرِيرِ مَنْ يَرْجُو أَيَّامَ اللَّهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ حَبِيبٍ لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ أَبِي بَكْرٍ

4503- Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın huzuruna çıkmayı uman kişi, ipek giysiler kullanmaz"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Giyim Kuşamda Altın Kullanmak

٤٥٠٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بَشَّارٍ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِدْرِيسَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدٍ، ثَنَا أَبُو حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُسَوِّرَ وَلَدَهُ سِوَارًا مِنْ نَارٍ، فَلْيُسَوِّرْهُ سِوَارًا مِنْ ذَهَبٍ، وَلَكِنِ الْفِضَّةُ اعْمَلُوا بِهَا مَا شِئْتُمْ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ

حَدِيثِ أَبِي حَازِمٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، وَهُوَ ضَعِيفٌ، وَالْحَدِيثُ لَوْ ثَبَتَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ يَعْنِي بِهِ الذُّكُورَ مِنَ الأَوْلادِ، فَأَمَّا الإِنَاثُ فَقَدْ أَبَاحَ لَهُنَّ التَّحَلِّي بِالذَّهَبِ، وَلُبْسَ الْحَرِيرِ [٢٥٣/٣]

4504- Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Çocuğuna ateşten bir bilezik takmak isteyen kişi, ona altından bir bilezik taksın. Ama gümüşle istediğinizi yapabilirsiniz."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٠٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ زَبَّانَ، ثنا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى، ثنا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ، عَنِ الْمُثَنَّى بْنِ الصَّبَّاحِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ " أَنَّ رَجُلا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ ذَهَبٍ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ فَنَزَعَهُ، ثُمَّ لَبِسَ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ، ثُمَّ أَتَاهُ فَنَظَرَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: هَذَا لِبَاسُ أَهْلِ النَّارِ، ثُمَّ أَتَاهُ قَدْ لَبِسَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ فَلَمْ يَذْكُرْ ذَلِكَ وَلَمْ يُعْرِضْ عَنْهُ " [٣٢٣/٨]

4505- Abdullah b. Ömer der ki: Altın yüzük takmış bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelince ondan yüz çevirdi. Bunun üzerine adam gidip altın yüzüğü çıkardı ve yerine demirden bir yüzük taktı. Geri geldiğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona baktı ve: *"Bu da cehennem ahalisinin taktıkları bir şeydir"* buyurdu. Daha sonra adam gümüşten bir yüzük taktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun hakkında bir şey demedi ve adamdan da yüz çevirmedi.

٤٥٠٦- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، حدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، حدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ خُصَيْفٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذَّهَبِ " [٢٣٠/٩]

4506- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (erkeklere) ipek ile altın giyinmeyi yasakladı."

Giyinirken Sağdan Başlamak

٤٥٠٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ السَّكُونِيُّ، وَأَحْمَدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْمَقْدِسِيُّ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ ثَنَا مَعْمَرٌ، و عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَوْذَبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ

بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيُمْنَى، وَإِذَا خَلَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالْيُسْرَى " [١٣٢/٦]

4507- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Biriniz ayakkabısını giyeceği zaman sağ ayağından, çıkaracağı zaman da sol ayağından başlasın"* buyurdu.

Yüzüğü Sağ Ele Takmak

٤٥٠٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، ثنا سَنْجَوَيْهِ النَّاهِكِيُّ، ثنا أَشْعَثُ بْنُ عَطَّافٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنِ الْعَرْزَمِيِّ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ " كَانَ يَتَخَتَّمُ فِي يَمِينِهِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنِ الْعَرْزَمِيِّ وَاسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ [١٠٣/٧]

4508- İbn Ömer bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüğünü sağ eline takardı."

Tek kanallı bir hadistir.

Yüzüğün Kaşını Avuç İçine Çevirmek

٤٥٠٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَنْبَأَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ " يَضَعُ فَصَّ خَاتَمِهِ فِي بَطْنِ الْكَفِّ " [١٩٨/٨]

4509- İbn Ömer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüğünün kaşını avuç içine doğru çevirirdi."

٤٥١٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ " أَنَّ فَصَّ خَاتَمِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَ فِي بَطْنِ كَفِّهِ "، رَوَاهُ عَنْ نَافِعٍ غَيْرُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، جَمَاعَةٌ [١٩٨/٨]

4510- İbn Ömer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüğünün kaşını avuç içine doğru çevirirdi."

٤٥١٠/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا جَعْفَرُ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا قُتَيْبَةُ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ، وَعَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، قَالُوا: ثنا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، حَدَّثَنِي بِشْرٌ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: " كَانَ خَاتَمُ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ فِضَّةٍ، وَكَانَ فَصُّهُ حَبَشِيًّا " [٣٣٠/٨]

4510/a- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüğü gümüştendi. Yüzüğün kaşı da Habeş taşındandı."

Kulağı Geçmeyen Saç Uzunluğu

٤٥١١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا أَبُو بَرْزَةَ الْفَضْلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَاسِبُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ شِمْرِ بْنِ عَطِيَّةَ، عَنْ خُرَيْمِ بْنِ فَاتِكٍ، قَالَ: نَظَرَ إِلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: " أَيُّ رَجُلٍ أَنْتَ لَوْلا أَنَّ فِيكَ خَصْلَتَيْنِ "، قُلْتُ: وَمَا هُمَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ وَاحِدَةً تَكْفِي، فَمَا هُمَا؟ قَالَ: " تَسْبِيلُ إِزَارِكَ، وَتَوْفِيرُ شَعْرِكَ "، قَالَ: فَرَفَعَ إِزَارَهُ وَأَخَذَ مِنْ شَعْرِهِ، رَوَاهُ قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ مِثْلَهُ [٣٦٣/١]

4511- Hureym b. Fâtik der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana baktı ve: *"İki şey sende olmazsa çok iyi biri olursun"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! Bunlar nedir? Bunlardan birini bana söylemen yeterlidir" dediğimde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlardan biri izarını (peştamalını) yere kadar salman, diğeri saçlarını çok uzatmandır"* buyurdu.

Şimr der ki: "Sonrasında Hureym, izarının uzunluğunu daha yukarıda tutmuş, saçlarını da kısaltmıştır."

Saçı Uzatıp İkiye Ayırmak

٤٥١٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، وَأَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَالِكٍ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ الْخَيَّاطُ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنْ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَنَسٍ: " أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ " سَدَلَ نَاصِيَتَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ فَرَّقَ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ، وَزِيَادٍ، مُتَّصِلا تَفَرَّدَ بِهِ أَحْمَدُ، عَنْ حَمَّادٍ، وَرَوَاهُ رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ زِيَادٍ، عَنْهُ مِنْ دُونِ

أَنَسٍ، وَالْمَشْهُورُ الثَّابِتُ مِنْ حَدِيثِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ [٣/٣٧٦]

4512- Enes bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir süre ön saçlarını saldı. Daha sonra ise ortadan ayırmaya başladı."

Tek kanallı bir hadistir. Meşhur ve sabit olan İbn Abbâs'tan gelen rivayettir.

٤٥١٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، وَأَحْمَدُ، وَسُلَيْمَانُ، قَالُوا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، حدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، حدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ: " سَدَلَ نَاصِيَتَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْدِلَ ثُمَّ فَرَّقَ بَعْدَ هَذَا "، مِنْ غَرَائِبِ حَدِيثِ مَالِكٍ تَفَرَّدَ بِهِ حَمَّادٌ، وَعَنْهُ أَحْمَدُ

4513- Enes bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir süre ön saçlarını saldı. Daha sonra ise ortadan ayırmaya başladı."

Tek kanallı bir hadistir.

Başın Bir Bölümünü Traş Etmek

٤٥١٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، وَأَحْمَدُ، قَالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، حدَّثَنِي أَبِي، حدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ الْقَطَّانُ، أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ نَافِعٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: " نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْقَزَعِ "، وَالْقَزَعُ أَنْ يَحْلِقَ الرَّجُلُ رَأْسَ الصَّبِيِّ وَيَتْرُكَ بَعْضَ شَعْرِهِ [٩/٢٣١]

4514- İbn Ömer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kaza' türü traşı yasakladı. Kaza' türü tıraş da, çocuğun başının bir bölümünün traş edilip bir bölümünün bırakılmasıdır."

Günaşırı Saç Bakımı Yapmak

٤٥١٥- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، فِي جَمَاعَةٍ قَالُوا: ثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيُّ، ثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ، قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ " عَنِ التَّرَجُّلِ إِلا غِبًّا " [٦/٢٧٦]

4515- Abdullah b. Muğaffel der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) saçları sık sık taramayı yasaklayarak gün aşırı taramaya izin verdi."

Saçı Yağlamak

٤٥١٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ الْبَصْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ الْمُثَنَّى، وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مَعْبَدٍ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ مُطَرِّفٍ، وَحَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْخُزَاعِيُّ، قَالُوا: ثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: ثنا فَرْقَدٌ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: " رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَدَّهِنُ بِزَيْتٍ غَيْرِ مُقَتَّتٍ " [٣/٤٩]

4516- İbn Abbâs der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), saçlarına içine koku katılmamış yağ sürdüğünü gördüm."

٤٥١٧- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ الْبَصْرِيُّ، وَيُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ النَّجِيرَمِيُّ، قَالا: ثنا الْحَسَنُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَ: ثنا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: ثنا فَرْقَدٌ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ " أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ادَّهَنَ بِزَيْتٍ غَيْرِ مُقَتَّتٍ "، تَفَرَّدَ بِهِ حَمَّادٌ عَنْ فَرْقَدٍ [٤/٢٩٧]

4517- İbn Abbâs der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) saçlarına, içine koku katılmamış yağ sürerdi."

Kadınların Saç Kısaltması

٤٥١٨- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ حَيَّانَ مِنْ أَصْلِهِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أُسَيْدٍ، ثَنَا حُمَيْدٌ، عَنِ الرَّبِيعِ الْخَرَّازُ، حدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَدِينِيُّ، حدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، حدَّثَنِي مُعَاذٌ، ثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي حَفْصٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: " كُنَّ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ ﷺ يَأْخُذْنَ شُعُورَهُنَّ كَأَدْنَى الْوَفْرَةِ "، رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَتَّابٍ الأَعْيَنُ، عَنْ حُمَيْدٍ، مِثْلَهُ، وَمِمَّنْ رَوَى عَنْهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، مَعْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَسْعُودٍ، وَمَنْصُورُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ، وَمُعَلَّى بْنُ خَالِدٍ الدَّارِمِيُّ، وَمُسْتَوْرِدُ بْنُ عَبَّادٍ، وَمَزْرُوعُ بْنُ مُوسَى [٩/٥٥]

4518- Ebû Seleme b. Abdirrahman der ki: "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları saçlarını kulak memesine kadar kısaltırlardı."

Sakalların Ucundan Kısaltmak

٤٥١٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَخْلَدٍ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْهَيْثَمِ الْبَلَدِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ، حَدَّثَنَا عُفَيْرُ بْنُ مَعْدَانَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لا يَأْخُذُ الرَّجُلُ مِنْ طُولِ لِحْيَتِهِ، وَلَكِنْ مِنْ صِدْغَيْنِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عَطَاءٍ، لا أَعْلَمُ عَنْهُ رَاوِيًا غَيْرَ عُفَيْرِ بْنِ مَعْدَانَ [٣٢٣/٣]

4519- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi sakallarını, ucundan değil de yanlarından kısaltabilir"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Bıyıkları Kısaltmak

٤٥٢٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَرْقَسَانِيُّ، ثَنَا أَبِي، ثَنَا مَنْصُورُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْحَرَّانِيُّ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، وَصَفْوَانَ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ " يَطُرُّ شَارِبَهُ طَرًّا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ أَبِي بَكْرٍ تَفَرَّدَ بِهِ مَنْصُورٌ الْحَرَّانِيُّ

4520- Abdullah b. Busr der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), bıyıklarını tıraş etmeden sadece kısalttığını gördüm."

Tek kanallı bir hadistir.

Saçları Bayamak

٤٥٢١- مَا ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَرَجِ الأَزْرَقُ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كُنَاسَةَ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " غَيِّرُوا الشَّيْبَ وَلا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُرْوَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ كُنَاسَةَ، وَحَدَّثَ بِهِ عَنِ ابْنِ كُنَاسَةَ، الأَئِمَّةُ أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَابْنُ نُمَيْرٍ، وَأَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَأَبُو خَيْثَمَةَ[١٨٠/٢]

4521- Zübeyr b. el-Avvâm'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ağaran saçlarınızı (boyayarak) değiştirin ve Yahudilere benzemeyin"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٢٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ، ثنا الْجَرَّاحُ بْنُ مَخْلَدٍ، ثنا قُرَيْشُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حدثني الْحَارِثُ بْنُ عِمْرَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى رَجُلا قَدْ خَضَبَ بِالْحُمْرَةِ، فَقَالَ: " مَا أَحْسَنَ هَذَا " وَرَأَى رَجُلا قَدْ خَضَبَ بِالصُّفْرَةِ، فَقَالَ: " هَذَا حَسَنٌ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ، تَفَرَّدَ بِهِ قُرَيْشٌ، عَنِ الْحَارِثِ [٥/١٣]

4522- İbn Ömer bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) saçlarını kızıla boyayan birini görünce: *"Ne güzel olmuş"* buyurdu. Saçlarını sarıya boyayan birini görünce de: *"Güzel olmuş"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٢٢/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، إِمْلاءً، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ النَّاقِدُ، ثَنَا أَبُو تَوْبَةَ صَالِحُ بْنُ بغية دَرَّاجٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ الزُّبَيْرِيُّ، ثَنَا مالك، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، قَالَ: " رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ يَخْضِبُ بِالصُّفْرَةِ "، قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ: هَكَذَا حَدَّثَنَاهُ مِنْ أَصْلِ كِتَابِهِ، مِنْ حَدِيثِ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ [٦/٣٥٠]

4522/a- Atâ der ki: "İbn Ömer'in saçlarını sarıya boyadığını gördüm."

٤٥٢٣- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ عِيسَى الْجَوْهَرِيُّ، قَالا: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ الرَّقِّيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ وَسَّاجٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَلَيْسَ فِي أَصْحَابِهِ أَشْمَطٌ غَيْرُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، فَغَلَفَهَا بِالْحِنَّاءِ وَالْكَتَمِ " [٥/٢٤٨]

4523- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye geldiğinde ashâbı arasında sadece Ebû Bekr'in saçları boyalıydı. O da saçlarını kına ve ketem ile boyamıştı."

٤٥٢٣/أ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا سَلامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ، قَالَ:

" دَخَلْنَا عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَأَخْرَجَتْ إِلَيْنَا شَعَرًا مِنْ شَعْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَخْضُوبًا بِالْحِنَّاءِ وَالْكَتَمِ " [٣١/٩]

4523/a- Osmân b. Abdillah b. Mevheb der ki: "Ümmü Seleme'nin yanına girdiğimizde bize Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) saçlarından birazını çıkarıp gösterdi. Kına ve ketem ile boyanmıştı."

Koku İkramını Geri Çevirmemek

٤٥٢٤- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنُ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ أَنَسًا، " كَانَ لا يَرُدُّ الطِّيبَ، وَزَعَمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ لا يَرُدُّ الطِّيبَ " [٤٦/٩]

4524- Sumâme b. Abdillah bildiriyor: "Enes kendisine yapılan koku ikramını geri çevirmez ve Resûlullah'ın da (sallallahu aleyhi vesellem) koku ikramını geri çevirmediğini söylerdi."

٤٥٢٥- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، ثَنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، ثَنا وَكِيعٌ، ثَنا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بنِ مَالِكٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ " إِذَا أُتِيَ بِالطِّيبِ لَمْ يَرُدَّهُ " [٣٧٦/٨]

4525- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sürmesi için koku getirildiğinde geri çevirmezdi."

HADLER (ŞER'İ CEZALAR) KİTABI

Şer'i Cezalar Kefaret İçindir

٤٥٢٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: ثنا الْحُمَيْدِيُّ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ قَالَ: سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ، يَقُولُ: أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ، يَقُولُ: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فِي مَجْلِسٍ، فَقَالَ: " تُبَايِعُونِي عَلَى أَنْ لا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلا تَسْرِقُوا، وَلا تَزْنُوا، فَمَنْ وَفَّى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ بِهِ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ، إِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ، وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ "، قَالَ سُفْيَانُ: كُنَّا عِنْدَ الزُّهْرِيِّ، فَلَمَّا حَدَّثَ بِهَذَا الْحَدِيثِ أَشَارَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ الْهُذَلِيُّ أَنِ احْفَظْهُ، فَكَتَبْتُهُ، فَلَمَّا قَامَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرْتُ بِهِ أَبَا بَكْرٍ، هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، رَوَاهُ صَالِحٌ، وَشُعَيْبٌ، وَمَعْمَرٌ، وَعُقَيْلٌ، وَيونُسُ، وَعَامَّةُ أَصْحَابِ الزُّهْرِيِّ عَنْهُ [٥/١٢٦]

4526- Ubâde b. es-Sâmit der ki: "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken bize şöyle buyurdu: *"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmama, hırsızlık yapmama ve zina etmeme üzerine bana biat eder misiniz? Biat edip verdiği bu sözlere vefa gösterenlere Allah mükafatını verecektir. Bunlardan birini ihlal edip işleyen kişiye cezası bu dünyada verilirse bu ceza âhiretteki cezasının kefareti olur. Ancak kişi bunlardan birini işler de Allah bunu dünyadayken ifşa etmezse, cezası Allah'a kalmıştır. Allah dilerse bundan dolayı onu bağışlar, dilerse de cezalandırır."*

Süfyân der ki: "Zührî'nin yanındayken bize bu hadisi aktardı. Aktardıktan sonra da Ebû Bekr el-Hüzelî bana «Bunu muhafaza et» anlamında işaret etti. Ben de bunu yazdım. Zührî kalktıktan sonra hadisi Ebû Bekr'e okudum."

Buhârî ile Müslim'in ittifak ettikleri sahih bir hadistir.

Ehl-i Kitab'a Had Uygulamak

٤٥٢٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى، ثنا صَالِحُ بْنُ بِشْرٍ الطَّبَرِيُّ، ثنا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبَانَ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، وَأَيُّوبَ بْنِ مُوسَى، وَعَبْدِ الْكَرِيمِ، عَنْ نَافِعٍ،

عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ " رَجَمَ يَهُودِيًّا، وَيَهُودِيَّةً بِالْبَلاطِ "، تَفَرَّدَ بِهِ عَبْدُ الْعَزِيزِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَيُّوبَ، وَرَوَى سُفْيَانُ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نِيَافٍ إِنْ صَحَّ [١١٦/٧]

4527- İbn Ömer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Yahudi bir adamla Yahudi bir kadını (Mescid ile çarşı arasındaki) Belât'ta taşlattı."

٤٥٢٧/أ- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الأَصْبَهَانِيُّ، ثنا ابْنُ الْمُبَارَكِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ، وأبو أسامة، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ " رَجَمَ يَهُودِيًّا وَيَهُودِيَّةً "، مَشْهُورٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُمَرَ مِنْ غَيْرِ وَجْهٍ [١٩٠/٨]

4527/a- Câbir bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Yahudi bir adamla Yahudi bir kadını taşlattı."

Sâbit bir hadistir.

Had Cezaları Mescidlerde Uygulanmaz

٤٥٢٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى، ثنا خَلادُ بْنُ يَحْيَى، ثنا قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا تُقَامُ الْحُدُودُ فِي الْمَسَاجِدِ، وَلا يُقَادُ الْوَالِدُ بِالْوَلَدِ "، حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ طَاوُسٍ، تَفَرَّدَ بِهِ إِسْمَاعِيلُ، عَنْ عَمْرٍو، وَرَوَاهُ عِيسَى بْنُ يُونُسَ، وَعَمْرُو بْنُ شَقِيقٍ، وَابْنُ فَضْلٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ، نَحْوَهُ [١٧/٤]

4528- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mescitlerde had uygulanmaz. Babaya oğlundan dolayı kısas uygulanmaz"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Şüpheli Durumlarda Had Cezası

٤٥٢٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ أَيُّوبَ، فِي جماعة قَالُوا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَاجِيَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ حُصَيْنٍ الأَصْبَحِيُّ، ثنا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ، ثنا مِسْعَرٌ، عَنْ خَالِهِ الْوَلِيدِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

قَالَ: " مَنْ ضَرَبَ حَدًّا فِي غَيْرِ حَدٍّ فَهُوَ مِنَ الْمُعْتَدِينَ "، تَفَرَّدَ بِهِ عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ مِسْعَرٍ [٢٦٦/٧]

4529- Nu'mân b. Beşîr'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Haddi gerektirmeyen durumlarda ceza uygulayan kişi hakka tecavüz etmiş demektir"* buyurdu.

Deliye Had Cezası

٤٥٣٠- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ صَالِحٍ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: جَاءَ هُنَا رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ زَنَى، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " إِنَّهُ مَجْنُونٌ فَدَعُوهُ، فَمَا لَبِثَ أَنْ وَقَعَ فِي بِئْرٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ وَإِبْرَاهِيمُ هُوَ عِنْدِي فِيمَا أَرَى الْفَزَارِيُّ لا غَيْرُهُ [٢٦١/٨]

4530- Hz. Âişe der ki: Buraya zina ettiğini iddia eden bir adam geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu adamı bırakın! Zira delidir"* buyurdu. Çok geçmeden de adam bir kuyuya düştü.

Tek kanallı bir hadistir.

Küçük Suçların Had Cezası Olmaz

٤٥٣١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُجَاشِعٍ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمْرَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " أَقِيلُوا ذَوِي الْهَيْئَاتِ عَثَرَاتِهِمْ إِلا مِنَ الْحُدُودِ " [٤٣/٩]

4531- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Haddi gerektirmeyen durumlarda kişilerin kusurlarını affedin"* buyurmuştur.

Kasıtlı Öldürme

٤٥٣٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ غَالِبٍ، ثنا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ شَهَرَ سَيْفَهُ، ثُمَّ وَضَعَهُ فَدَمُهُ هَدَرٌ "، يَعْنِي بِوَضْعِهِ: ضَرَبَ بِهِ، تَفَرَّدَ بِهِ الْفَضْلُ، عَنْ مَعْمَرٍ، مُجَرَّدًا

4532- Abdullah b. ez-Zübeyr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kılıcını çekip vuran kişinin (öldürülmesi halinde) kanı heder olur"* buyurmuştur.

Müsle Yapmak

٤٥٣٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا يُونُسُ بْنُ حَبِيبٍ، ثَنَا أَبُو دَاوُدَ، ثَنَا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، إِنَّ نَاسًا مِنْ عُرَيْنَةَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَاجْتَوَوْهَا، " فَأَمَرَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِإِبِلٍ وَرَاعِيهَا، وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَشْرَبُوا أَلْبَانَهَا وَأَبْوَالَهَا، قَالَ: فَسَمِنُوا حَتَّى تَرَبَّعُوا، ثُمَّ قَتَلُوا الرَّاعِيَ وَسَاقُوا الإِبِلَ، فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي طَلَبِهِمْ فَأُتِيَ بِهِمْ " فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَّرَ أَعْيُنَهُمْ، وَأَلْقَاهُمْ فِي الشَّمْسِ حَتَّى مَاتُوا "، رَوَاهُ بُنْدَارٌ، عَنِ ابْنِ أَبِي عَدِيٍّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ مِثْلَهُ، وَزَادَ ثُمَّ نَهَى عَنِ الْمُثْلَةِ [٦/٢٧٥]

4533- Enes bildiriyor: Ureyne kabilesinden bazıları Medine'ye geldi, ancak havasından dolayı hastalandılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çobanıyla birlikte onlara bir deve sürüsünün tahsis edilmesini istedi ve (tedavi için) bu hayvanların sütünden ve idrarından içmelerini söyledi. Bunlar çıktıkları yerde sağlıklarına kavuşup eski güçlerine ulaşınca çobanı öldürüp develeri sürüp gittiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) peşlerinden birilerini gönderince de yakalandılar. Getirildiklerinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ellerini ve ayaklarını kestirdi. Gözlerine mil çektirdi ve güneşin altında ölüme terk etti.

Başka bir kanalla rivayet edilirken: "Daha sonra ise müsle yapmayı (organ kesmeyi) yasakladı" eklemesi yapılmıştır.

٤٥٣٣/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا دَاوُدُ بْنُ عُمَرَ الضَّبِّيُّ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ الأَحْنَفِ الثَّقَفِيِّ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، قَالَ: جَاءَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ مَعَ جِوَارٍ لَهَا وَقَدْ ذَهَبَ بَصَرُهَا، فَقَالَتْ: أَيْنَ الْحَجَّاجُ؟ قُلْنَا: لَيْسَ هَاهُنَا، قَالَتْ: فَمُرُوهُ، فَلْيَأْمُرْ لَنَا بِهَذِهِ الْعِظَامِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ " يَنْهَى عَنِ الْمُثْلَةِ "، قُلْنَا: إِذَا جَاءَ قُلْنَا لَهُ قَالَتْ: إِذَا جَاءَ فَأَخْبَرُوهُ أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: " إِنَّ فِي ثَقِيفٍ كَذَّابًا وَمُبِيرًا " [٢/٥٧]

4533/a- Kâsım b. Muhammed der ki: Esmâ binti Ebî Bekr cariyelerinden biriyle geldi. Gözlerini kaybetmişti. "Haccâc nerede?" diye sorunca: "Burada değil" karşılığını verdik. Esmâ: "Geldiği zaman şunun (oğlum Abdullah'ın) bari kemiklerini bize vermesini söyleyin. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) müsleyi yasakladığını işittim" dedi. "Geldiği zaman söyleriz" karşılığını verdiğimizde şöyle dedi: "Geldiği zaman ayrıca Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): «*Sakîf kabilesinden bir yalancı, bir de katil çıkacaktır*» buyurduğunu işittiğimi söyleyin."

Ölümü Gerektiren Durumlar

٤٥٣٤- حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ طَلْحَةُ، وَأَبُو إِسْحَاقَ سَعْدٌ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ النَّاقِدُ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا أَبِي، ثنا وَكِيعٌ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ قَيْسٍ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ عُثْمَانَ " أَشْرَفَ عَلَى النَّاسِ يَوْمَ الدَّارِ، فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتُمْ أَنَّهُ لا يَجِبُ الْقَتْلُ إِلا عَلَى أَرْبَعَةٍ: رَجُلٍ كَفَرَ بَعْدَ إِسْلامِهِ، أَوْ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانِهِ، أَوْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ، أَوْ عَمِلَ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ "، غَرِيبٌ تَفَرَّدَ بِهِ وَكِيعٌ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ وَهُوَ الأَسَدِيُّ الْكُوفِيُّ يَجْمَعُ حَدِيثَهُ، وَأَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ السُّلَمِيُّ [٣٧٩/٨]

4534- Ebû Abdirrahman bildiriyor: Hz. Osmân, evi kuşatma altındayken üst taraftan bize şöyle seslendi: "Kişinin ancak dört durumda öldürülebileceğini bilmiyor musunuz? Bu dört durum da kişinin müslüman olduktan sonra küfre geri dönmesi, evlendikten sonra zina etmesi, haksız yere birini öldürmesi veya Lût kavminin yaptığını (livatalık) yapmasıdır."

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٣٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُمَرَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانٍ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلا بِإِحْدَى ثَلاثٍ: زَانٍ مِحْصَنٍ فَيُرْجَمُ، وَرَجُلٌ قَتَلَ مُسْلِمًا فَيُقْتَلُ، وَرَجُلٌ يَخْرُجُ مِنَ الإِسْلامِ فَيُحَارِبُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ " [١٥/٩]

4535- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir müslümanın kanı ancak üç durumda helal olabilir. Evliyken zina ederse recmedilir. Müslüman birini öldürmüşse karşılığında*

öldürülür. Bir diğer durum da kişinin İslam dininden çıkması ve Allah ile Resûlüne savaş açmasıdır."

٤٥٣٦- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَمْرُو بْنُ ثَوْرٍ الْجُذَامِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا سُفْيَانُ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنِ اغْتَبَطَ مُؤْمِنًا قَتْلا فَهُوَ قَوَدُ يَدِهِ، وَالْمُؤْمِنُونَ عَلَيْهِ كَافَّةً، لا يَحِلُّ لِرَجُلٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ أَنْ يُؤْوِيَهُ أَوْ يَنْصُرَهُ، فَمَنْ آوَاهُ أَوْ نَصَرَهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلا عَدْلٌ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ الْفِرْيَابِيِّ [٩٨/٧]

4536- Zeyd b. Hâlid'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir mümini kasıtlı bir şekilde öldüren kişi kısas olarak öldürülür. Bu iş de tüm müminlerin görevidir. Allah'a ve âhiret gününe iman eden hiçbir kişinin böylesi birini himaye etmesi veya ona yardım etmesi helal değildir. Böylesi birini himaye eden veya ona yardım eden kişiye Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti üzerine olsun. Allah böylesi kişinin farz veya nafile hiçbir ibadetini kabul etmez."*

Tek kanallı bir hadistir.

Öldürmeye Yardım Etmek

٤٥٣٧- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ سَلْمٍ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ، قَالُوا: ثنا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّيْرَفِيُّ، ثنا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِذَا قَتَلَ الرَّجُلُ وَأَمْسَكَهُ الآخَرُ، قُتِلَ الَّذِي قَتَلَ، وَحُبِسَ الَّذِي أَمْسَكَ "، تَفَرَّدَ بِهِ وَبِالَّذِي قَبْلَهُ عَنِ الثَّوْرِيِّ، أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ، [١١٠/٧]

4537- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir kişiyi biri tutup biri de öldürmüşse onu öldüren kişi öldürülür, tutan kişi ise hapsedilir."*

Katili Affedip Diyete Razı Olmak

٤٥٣٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ رَافِعٍ، ثَنَا ضَمْرَةُ، ثَنَا ابْنُ شَوْذَبٍ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِرَجُلٍ قَدْ قَتَلَ رَجُلا فَدَفَعَهُ إِلَى وَلِيِّ الْمَقْتُولِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: " اعْفُ عَنْهُ "، قَالَ: لا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " فَخُذِ الأَرْشَ "، قَالَ: لا، قَالَ: اذْهَبْ فَاقْتُلْهُ فَإِنَّكَ مِثْلَهُ، قَالَ: فَأُدْرِكَ الرَّجُلُ، فَقِيلَ لَهُ: وَيْحَكَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " اذْهَبْ فَاقْتُلْهُ فَإِنَّكَ مِثْلَهُ "، قَالَ: فَخَلَّى عَنْهُ فَرُؤِيَ ذَاهِبًا إِلَى أَهْلِهِ يَجُرُّ نِسْعَتَهُ "، قَالَ ابْنُ شَوْذَبٍ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ، فَقَالَ: هَذَا لَيْسَ لأَحَدٍ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ تَفَرَّدَ بِهِ وَبِالَّذِي قَبْلَهُ، عَنِ ابْنِ شَوْذَبٍ ضَمْرَةُ [١٣١/٦]

4538- Enes b. Mâlik der ki: Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) birini öldüren bir adam getirilince onu maktulün velisine teslim etti. Maktulün velisine: *"Onu affet"* buyurdu, ancak adam: "Hayır ey Allah'ın Resûlü!" dedi. Ona: *"Diyet al"* buyurunca, adam yine: "Hayır!" dedi. Bunun üzerine ona: *"O zaman gidip onu öldür! Ama sen de onun gibi biri olursun"* buyurdu. Adam katili alıp gittikten sonra peşinden gidip: "Yazıklar olsun sana! Hz. Peygamber (sellallahu aleyhi vesellem) sana: *«Onu öldür, ama sen de onun gibi biri olursun»* dedi" dediklerinde adamı bıraktı. Serbest bırakılan katilin boynuna bağlanmış ipi peşinden sürüyerek ailesine gittiği görüldü.

İbn Şevzeb der ki: Bu hadisi Abdullah b. Kâsım'a zikrettiğimde: "Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) sonra hiç kimse için böyle yapmak caiz değildir" dedi.

٤٥٣٩- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْمَاسَرْجِسِيُّ، ثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: " أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي قِصَاصٍ، فَأَمَرَ فِيهِ بِالْعَفْوِ "، وَقَالَ الْمُقَدَّمِيُّ: مَا أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي قِصَاصٍ إِلا أَمَرَ فِيهِ بِالْعَفْوِ [٣٦/٩]

4539- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kısas için bir adam getirilince hak sahiplerine onu affetmelerini söyledi."

Mukaddemî rivayetinde: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kısas için yanına getirilen her bir kişi için karşı taraftan affedilmesini istedi" ibaresi geçmiştir.

İtiraf Durumunda Diyet

٤٥٤٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ نَبْهَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ رَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ، عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " لا تَجْعَلُوا عَلَى الْعَاقِلَةِ مِنْ قَوْلِ مُعْتَرِفٍ شَيْئًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ رَجَاءٍ وَجُنَادَةَ مَرْفُوعًا، تَفَرَّدَ بِهِ الْحَارِثُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ [١٧٧/٥]

4540- Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişinin suçunu itiraf etmesi durumunda diyet olarak ailesine (akîle) bir şey yüklemeyin"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Zina

٤٥٤١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، قَالَ: ثنا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الدِّمَشْقِيُّ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، ثنا مَسْلَمَةُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ شَقِيقٍ، عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِيَّاكُمْ وَالزِّنَا، فَإِنَّ فِيهِ سِتَّ خِصَالٍ، ثَلاثًا فِي الدُّنْيَا، وَثَلاثًا فِي الآخِرَةِ، فَأَمَّا اللَّوَاتِي فِي الدُّنْيَا: فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْبَهَاءِ، وَيُورِثُ الْفَقْرَ، وَيُنْقِصُ الرِّزْقَ، وَأَمَّا اللَّوَاتِي فِي الآخِرَةِ: فَإِنَّهُ يُورِثُ سَخَطَ الرَّبِّ، وَسُوءَ الْحِسَابِ، وَالْخُلُودَ فِي النَّارِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، تَفَرَّدَ بِهِ مَسْلَمَةُ وَهُوَ ضَعِيفُ الْحَدِيثِ [١١١/٤]

4541- Huzeyfe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Zinadan uzak durun! Zira zina üçü dünyada, üçü de âhirette olmak üzere altı şeye sebep olur. Dünyada kişinin güzelliğini yok eder, fakirliği getirir ve rızkı azaltır. Âhirette ise Rabbin öfkesine, zorlu bir hesaba ve cehennemde ebedi kalmaya sebep olur."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٤١/أ- ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى بْنِ مَاهَانَ الرَّازِيُّ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصَفًّى، ثَنَا بَقِيَّةُ، ثَنَا عَبَّادُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ عِمْرَانَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ أَعْمَالَ أُمَّتِي تُعْرَضُ عَلَيَّ، فِي كُلِّ يَوْمِ جُمُعَةٍ وَاشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى الزُّنَاةِ " [١٧٩/٦]

4541/a- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimin amelleri her Cuma gününde bana arzedilir. Bunlar içinde Rabbimiz en çok zina edenlere öfkelenir."*

٤٥٤١/ب- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْهَيْثَمِ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّائِغُ، قَالَ: ثنا عَفَّانُ، قَالَ: ثنا عَاصِمُ بْنُ بَهْدَلَةَ، عَنْ أَبِي الضُّحَى، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْعَيْنَانِ تَزْنِيَانِ، وَالْيَدَانِ تَزْنِيَانِ، وَالرِّجْلانِ تَزْنِيَانِ، وَالْفَرْجُ يَزْنِي " [٩٨/٢]

4541/b- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gözler zina eder, eller zina eder, ayaklar zina eder, cinsel organ da zina eder"* buyurmuştur.

Zina Eden Evlilerin Taşlanması

٤٥٤٢- ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، قَالَ: ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ، قَالَ: ثنا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ عَلَى هَذَا الْمِنْبَرِ يَعْنِي مِنْبَرَ الْمَدِينَةِ: " إِنِّي أَعْلَمُ أَقْوَامًا سَيُكَذِّبُونَ بِالرَّجْمِ وَيَقُولُونَ: لَيْسَ فِي الْقُرْآنِ، وَلَوْلا أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَزِيدَ فِي الْقُرْآنِ، لَكَتَبْتُ فِي آخِرِ وَرَقَةٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ رَجَمَ وَرَجَمَ أَبُو بَكْرٍ وَأَنَا رَجَمْتُ ".رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدٍ مِثْلَهُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ، قَالَ: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، أَنَّهُ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيِّبِ يَذْكُرُ أَنَّ عُمَرَ، قَالَ: " إِيَّاكُمْ أَنْ تَهْلِكُوا عَنْ آيَةِ الرَّجْمِ "، فَذَكَرَ نَحْوَهُ [١٧٤/٢] [٩٥/٣]

4542- Saîd b. el-Müseyyeb der ki: Ömer b. el-Hattâb, Medine minberinden şöyle dedi: "Bazı toplulukların «Kur'ân'da geçmiyor» diyerek recmi yalanlayacaklarını biliyorum. Şayet Kur'ân'a ekleme yapmış olmaktan

endişe etmeseydim son sayfasına Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in ve benim recm yaptığımızı yazardım."

Başka bir kanalla gelen rivayette Saîd b. el-Müseyyeb şöyle der: "Ömer: «Recm âyetini inkar etmekten sakının!» dedi..." Sonrasında aynısını aktardı.

٤٥٤٣- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ كَيْسَانَ النَّحْوِيُّ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: سَمِعْتُ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ، يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَرَادَ أَنْ يَخْطُبَ خُطْبَةً بِمِنًى، فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَوْ أَخَّرْتَ ذَلِكَ حَتَّى تَقْدَمَ الْمَدِينَةَ، فَقَالَ: نَعَمْ، فَفَعَلَ فَخَطَبَ، فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: " قَدْ رَجَمَ وَرَجَمْنَا مَعَهُ "، هَذَا حَدِيثٌ ثَابِتٌ صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعْدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ شُعْبَةُ [١٧٣/٣]

4543- Abdurrahman b. Avf bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb, Minâ'da hutbe vermek istedi. Ona: "İstersen Medine'ye dönene kadar bu hutbeyi ertele" dediğimde: "Olur" karşılığını verdi. Medine'ye döndükten sonra da bir hutbe verdi. Hutbesinde: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) recmetti, biz de onunla birlikte recmettik" dedi.

Sahih sabit bir hadistir.

٤٥٤٤- حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْكُدَيْمِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُفْيَانَ الْجَحْدَرِيُّ، ثنا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَهُودِيٍّ وَيَهُودِيَّةٍ قَدْ زَنَيَا، فَجَاءَتْهُ الْيَهُودُ، فَقَالَتْ: يَا أَبَا الْقَاسِمِ، إِنَّ نِسَاءَنَا نِسَاءٌ حِسَانُ الْوُجُوهِ، وَإِنَّا نَكْرَهُ أَنْ يَشِينَ وُجُوهَهَا التَّحْمِيمُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لَيْسَ فِي أَمْرِ اللَّهِ التَّحْمِيمُ، وَمَصِيرُ حُسْنِهِنَّ إِلَى النَّارِ، فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُجِمَا "، حَدِيثٌ غَرِيبُ الْمَتْنِ، وَالإِسْنَادِ، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ عِكْرِمَةَ، إِلا سَعِيدٌ، وَلا عَنْهُ إِلا الْجَحْدَرِيُّ [٣٤٤/٣]

4544- İbn Abbâs der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) zina eden Yahudi bir erkekle bir kadın getirildi. Diğer Yahudiler gelip: "Ey Ebu'l-Kâsım! Bizim kadınlarımız güzel yüzlü kadınlardır. Kömürle yüzlerinin çirkinleştirilmesini istemeyiz" dediklerinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın emirleri içinde yüze kömür sürmek yoktur. Onların bu güzellikleri de cehenneme gidecektir"* buyurdu ve emriyle taşlandılar.

Tek kanallı bir hadistir.

Kırbaç ve Taşlama Cezasını Birlikte Alanlar

٤٥٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، قَالَ: أَنْبَأَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: ثنا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، قَالَ: أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، وَمُجَالِدٌ.ح، وَحَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، قَالَ: ثنا الْحَسَنُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ مُجَالِدٍ، قَالا: عَنِ الشَّعْبِيِّ، قَالَ: شَهِدْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ جَلَدَ شَرَاحَةَ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَرَجَمَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَكَأَنَّهُمْ أَنْكَرُوا، أَوْ رَأَى أَنَّهُمْ أَنْكَرُوا، فَقَالَ عَلِيٌّ: " إِنِّي جَلَدْتُهَا بِكِتَابِ اللَّهِ، وَرَجَمْتُهَا بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ "، لَفْظُ حَمَّادٍ عَنْ مُجَالِدٍ [٣٢٩/٤]

4545- Şa'bî der ki: Hz. Ali, Şerâha'yı Perşembe günü kırbaçladı, Cuma günü de recmetti. Diğer müslümanların buna itiraz ettiklerini görünce de: "Allah'ın Kitab'ına göre onu kırbaçladım, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetine göre de recmettim" dedi.

٤٥٤٦- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ كَيْسَانَ، قَالَ: ثنا يُوسُفُ الْقَاضِي، قَالَ: ثنا أَبُو الرَّبِيعِ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ سَالِمٍ، وَحُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، أَنَّ عَلِيًّا جَلَدَ شَرَاحَةَ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَرَجَمَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَقَالَ: " جَلَدْتُهَا بِكِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى، وَرَجَمْتُهَا بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ " [٣٢٩/٤]

4546- Şa'bî der ki: Hz. Ali, Şerâha'yı Perşembe günü kırbaçladı, Cuma günü de recmetti ve: "Allah'ın Kitab'ına göre onu kırbaçladım, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetine göre de recmettim" dedi.

٤٥٤٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: ثنا قَبِيصَةُ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، أَنَّ عَلِيًّا جَلَدَ شَرَاحَةَ امْرَأَةً اعْتَرَفَتْ بِالزِّنَا، فَجَلَدَهَا يَوْمَ الْخَمِيسِ وَرَجَمَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَقَالَ: " جَلَدْتُهَا بِكِتَابِ اللَّهِ، وَرَجَمْتُهَا بِالسُّنَّةِ "، رَوَاهُ عَنِ الشَّعْبِيِّ جَمَاعَةٌ، مِنْهُمُ الشَّيْبَانِيُّ، وَأَبُو حُصَيْنٍ، وَأَشْعَثُ بْنُ سَوَّارٍ، وَالأَجْلَحُ، وَجَابِرُ بْنُ زَيْدٍ [٣٢٩/٤]

4547- Şa'bî der ki: Hz. Ali, zina yaptığını itiraf eden Şerâha'yı Perşembe günü kırbaçladı, Cuma günü de recmetti ve: "Allah'ın Kitab'ına göre onu kırbaçladım, sünnete göre de recmettim" dedi.

Veled-i Zina

٤٥٤٨- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُسَيِّبِ، حَدَّثَنَا بَرَكَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيُّ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنْ إِسْرَائِيلَ، عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَلَدُ الزِّنَا، وَلا وَلَدُ وَلَدِهِ، وَلا وَلَدُ وَلَدِ وَلَدِهِ "، قَالَ يُوسُفُ: تَعَاظَمَنِي ذَلِكَ الْكَلامُ، فَقَالَ لِي أَبُو إِسْرَائِيلَ: إِيشٍ أَنْكَرْتَ مِنْ ذَلِكَ؟ بَلَغَنِي مِنْ حَدِيثٍ آخَرَ: " أَنَّهُ لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَى تِسْعَةِ آبَاءٍ "، أَبُو إِسْرَائِيلَ هُوَ الْمُلائِيُّ اسْمُهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ كُوفِيٌّ رَوَى، عَنِ الْحَكَمِ، وَحَدَّثَ عَنْهُ الثَّوْرِيُّ، وَأَبُو نُعَيْمٍ، وَاخْتُلِفَ عَلَى مُجَاهِدٍ فِيهِ عَلَى أَقْوَالٍ [٢٤٩/٨]

4548- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Veled-i zina, çocuğu ve çocuğunun çocuğu cennete giremez"* buyurmuştur.

Ravi Yûsuf der ki: Bu sözler ağırıma gidince Ebû İsrâil bana şöyle dedi: "Bu sözlerin neyini garipsiyorsun? Oysa bu konuda *«Veled-i zinanın çocuklarından dokuz nesle kadar hiç kimse cennete giremez»* şeklinde bir hadis de bana ulaşmıştır."

٤٥٤٨/أ- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَزَّارُ الْمَدَائِنِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَلَدُ زِنْيَةٍ "، وَرَوَاهُ مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْفَزَارِيُّ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، مَرْفُوعًا

4548/a- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Veled-i zina cennete giremez"* buyurmuştur.

٤٥٤٨/ب- حَدَّثَنَا أَبُو حَامِدِ بْنُ جَبَلَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَمْرٍو الْفُقَيْمِيِّ، عَنْ مُجَاهِدٍ، قَالَ: كُنْتُ نَازِلا بِالْمَدِينَةِ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي ذِئَابٍ، فَحَدَّثَنَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَلَدُ زِنْيَةٍ "، رَوَاهُ الأَعْمَشُ، عَنْ مُجَاهِدٍ، مِثْلَهُ وَرَوَاهُ عَنْهُ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، وَعَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، وَغَيْرُهُمَا، وَرَوَاهُ أَيْضًا فُضَيْلُ بْنُ عَمْرٍو

الْفُقَيْمِيُّ، عَنْ مُجَاهِدٍ، وَخَالَفَ أَخَاهُ الْحَسَنَ بْنَ عَمْرٍو، فِيهِ فَقَالَ عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ [٣/٣٠٧]

4548/b- Mücâhid der ki: "Medine'de Abdullah b. Abdirrahman b. Saîd b. Ebî Ziâb'ın misafiriyken bize Ebû Hureyre'den naklen Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem): «*Veled-i zina cennete giremez*» buyurduğunu rivayet etti."

٤٥٤٨/ج- حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَفْصٍ الْوَرَّاقُ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى بْنِ دُرُسْتَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُنَيْفٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، عَنْ أَبِي إِسْرَائِيلَ الْمُلائِيِّ، عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَلَدُ زِنًا، وَلا وَلَدُهُ، وَلا وَلَدُ وَلَدِهِ "، تَابَعَ يُوسُفَ بْنَ أَسْبَاطٍ، عَلَيْهِ إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ [٣/٣٠٨]

4548/c- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "*Veled-i zina, çocuğu ve çocuğunun çocuğu cennete giremez*" buyurmuştur.

٤٥٤٨/ح- حَدَّثَنَا أَبُو حَامِدِ بْنُ جَبَلَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ بَحْرٍ الْقَرَاطِيسِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْرَائِيلَ، عَنْ فُضَيْلٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، قَالَ: أَضَفْتُ ابْنَ عُمَرَ، فَجَاءَ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَلَدُ زِنًا "، فَذَكَرَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ، عَنْ أَبِي إِسْرَائِيلَ، فَخَالَفَ إِسْحَاقَ، وَيُوسُفَ فِيهِ [٣/٣٠٨]

4548/h- Mücâhid der ki: İbn Ömer'i misafir etmiştim. Bir gece geldi ve: "Ebû Hureyre'nin bana bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): «*Veled-i zina cennete giremez*» buyurmuştur" dedi.

Kişinin Mahremi ile Zina Etmesi

٤٥٤٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ، قَالَ: ثنا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ، قَالَ: ثنا هِشَامُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمَخْزُومِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ أَتَى ذَاتَ مَحْرَمٍ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ هِشَامٌ، وَلَمْ نَكْتُبْهُ إِلا فِي حَدِيثِ يَحْيَى بْنِ حَسَّانَ[٤/٧٢]

4549- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mahremi olan biriyle ilişkiye giren kişi cennete giremez"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Hırsızlık

٤٥٥٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَيْمُونٍ، ثنا سَعِيدُ بْنُ خُثَيْمٍ أَبُو مَعْمَرٍ، عَنْ حِزَامِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ الْجُهَنِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " مَنْ سَرَقَ مَتَاعًا فَاقْطَعُوا يَدَهُ، فَإِنْ سَرَقَ فَاقْطَعُوا رِجْلَهُ، فَإِنْ سَرَقَ فَاقْطَعُوا يَدَهُ، فَإِنْ سَرَقَ فَاقْطَعُوا رِجْلَهُ، فَإِنْ سَرَقَ فَاضْرِبُوا عُنُقَهُ "، تَفَرَّدَ بِهِ حِزَامٌ وَهُوَ مِنَ الضَّعْفِ بِالْمَحَلِّ الْعَظِيمِ [٦/٢]

4550- Abdullah b. Zeyd el-Cühenî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Bir malı çalan kişinin elini kesin. Bir daha çalarsa ayağını kesin. Bir daha çalarsa diğer elini kesin. Bir daha çalarsa diğer ayağını kesin. Bir daha çalması halinde de boynunu vurun."*

٤٥٥٠/أ- حَدَّثَنَا الطَّلْحِيُّ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: ثنا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَقْدِسِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ الْحَجَّاجَ بْنَ أَرْطَاةَ، يُحَدِّثُ عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَيْرِيزٍ، قَالَ: سَأَلْتُ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ، وَكَانَ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ عَنْ تَعْلِيقِ يَدِ السَّارِقِ أَمِنَ السُّنَّةِ هُوَ؟ فَقَالَ: أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَارِقٍ، فَأَمَرَ فَقُطِعَتْ يَدُهُ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَعُلِّقَتْ فِي عُنُقِهِ " [١٤٨/٥]

4550/a- Abdullah b. Muhayrîz der ki: (Hudeybiye'de) ağaç altında Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) biat edenlerden biri olan Fadâle b. Ubeyd'e hırsızın kesilen elinin boynuna asılmasının sünnetten olup olmadığını sorduğumda: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir hırsız getirilince emriyle eli kesildi ve boynuna asıldı" dedi.

٤٥٥٠/ب- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا بِشْرُ بْنُ مُوسَى.ح وَثنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، قَالَا: ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ " قَطَعَ فِي مِجَنٍّ قِيمَتُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ "، [١١٠/٧]

4550/b- İbn Ömer der ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) değeri üç dirhem olan bir kalkanı çalan birinin elini kestirdi."

٤٥٥٠/ج- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنِي الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَخِيهِ الْمِسْوَرِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " لا يَغْرَمُ السَّارِقُ بَعْدَ الْقَطْعِ "، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ سَعْدٍ، إِلا يُونُسُ [٣٢٢/٨]

4550/c- Abdurrahman b. Avf'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hırsıza, eli kesildikten sonra çaldığı şeyin bedeli ödetilmez"* buyurmuştur.

٤٥٥٠/ح- حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، حدَّثَنِي أَبِي، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ وُهَيْبٍ، عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " تُقْطَعُ الْيَدُ فِي ثَمَنِ الْمِجَنِّ " [٥٧/٩]

4550/h- Âmir b. Sa'd'ın, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalkan değerindeki bir şey için hırsızın eli kesilir"* buyurmuştur.

٤٥٥٠/خ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ بْنِ صَالِحٍ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَسَدِ بْنِ مُوسَى، ثَنَا ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ، عَنِ ابْنِ شَوْذَبٍ، عَنِ الْحَسَنِ، قَالَ: دَعَا الْحَجَّاجُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، فَقَالَ لَهُ: مَا أَعْظَمُ عُقُوبَةٍ عَاقَبَ بِهَا النَّبِيُّ ﷺ فَحَدَّثَهُ بِالَّذِينَ قَطَعَ النَّبِيُّ ﷺ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَلَ أَعْيُنَهُمْ، وَلَمْ يَحْسِمْهُمْ وَأَلْقَاهُمْ بِالْحَرَّةِ، وَلَمْ يُطْعِمْهُمْ وَلَمْ يَسْقِهِمْ حَتَّى مَاتُوا "، فَلَمَّا حَدَّثَهُ بِهَذَا قَالَ الْحَجَّاجُ: وَأَيْنَ هَؤُلاءِ مِنَ الَّذِينَ يَعِيبُونَ عَلَيْنَا وَالنَّبِيُّ ﷺ قَدْ عَاقَبَ بِهَذَا، فَبَلَغَ ذَلِكَ الْحَسَنَ، فَقَالَ: إِنَّ أَنَسًا حَمِيقٌ، يَعْمِدُ إِلَى شَيْطَانٍ يَلْتَهِبُ فَيُحَدِّثُهُ بِهَذَا "[١٣١/٦]

4550/hı- İbn Şevzeb (Hasan'dan) bildiriyor: Haccâc, Enes b. Mâlik'i yanına çağırdı ve: "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) verdiği en ağır ceza neydi?" diye sordu. Enes de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) el ve ayaklarını kestirdiği, gözlerine mil çektirdiği ve yaralarını dağlatmadan Harre'de yemeksiz ve susuz ölüme terk ettiği kişileri anlattı. Bunun üzerine Haccâc: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde yapmışken neden insanlar bizi yaptıklarımızdan dolayı kınıyor" dedi. Hasan bundan haberdar olunca: "Enes ahmak biri! Yanan bir şeytanın yanına gidip bunları anlatıyor!" dedi.

٤٥٥٠/د- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ أَيُّوبَ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدَانَ، ثَنَا بَكْرُ بْنُ بَكَّارٍ، ثَنَا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ " قَطَعَ فِي مِجَنٍّ " [٢٨٠/٦]

4550/d- Enes bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir kalkanı çalan birinin elini kestirdi."

Hayvanlarla İlişki Kuranın Cezası

٤٥٥٠/ذ- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ، ثنا عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا عِكْرِمَةُ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الَّذِي يَأْتِي الْبَهِيمَةَ: " اقْتُلُوا الْفَاعِلَ وَالْمَفْعُولَ بِهِ "، هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، مَا كَتَبْتُهُ عَالِيًا مِنْ حَدِيثِ عَبَّادٍ إِلا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ [٣/٣٤٣]

4550/z- İbn Abbâs bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hayvanla ilişkiye girme konusunda: *"İlişkiye giren kişiyi de, ilişkiye girilen hayvanı da öldürün"* buyurdu.

Tek kanallı bir hadistir.

İçki İçmenin Cezası

٤٥٥٠/ر- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حَمْدَانَ، ثنا مُوسَى بْنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي، ثنا كَثِيرُ بْنُ الْوَلِيدِ الْحَنَفِيُّ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: جِيءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ خَمْرًا، فَقَالَ: " اجْلِدُوهُ، فَإِنْ عَادَ فَاجْلِدُوهُ، فَإِنْ عَادَ فَاجْلِدُوهُ، فَإِنْ عَادَ فَاقْتُلُوهُ فِي الرَّابِعَةِ "، فَجِيءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَجَلَدَهُ، قَالَ: فَارْتَفَعَ الْقَتْلُ، فَصَارَتْ رُخْصَةً، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ عُيَيْنَةَ، لَمْ نَكْتُبْهُ إِلا مِنْ حَدِيثِ كَثِيرٍ [٧/٣١٢]

4550/r- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) içki içen bir adam getirilince: *"Bunu kamçılayın! Bir daha içerse bir yine kamçılayın. Bir daha içerse yine kamçılayın. Dördüncüsünde de içmesi halinde öldürün!"* buyurdu. Ancak bu adam dördüncüsünde de içki içtiği için getirildiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onu kamçılattı. Bu şekilde dördüncüsünde öldürme kalkıp ruhsata dönüştü.

Tek kanallı bir hadistir.

MUCİZELER KİTABI

O'nun Gayba ve Geleceğe Dair Verdiği Haberler

٤٥٥١- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، حَدَّثَنَا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْحِمَّانِيِّ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ، وَمَيْسَرَةَ، أَنَّ عَمَّارًا يَوْمَ صِفِّينَ أُتِيَ بِلَبَنٍ فَشَرِبَهُ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: " هَذِهِ آخِرُ شَرْبَةٍ أَشْرَبُهَا مِنَ الدُّنْيَا، فَقَامَ فَقَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ " [١/ ١٤١]

4551- Ebu'l-Bahterî ve Meysere bildiriyor: Sıffîn savaşı sırasında Ammâr'a süt getirildi. Bu sütü içtikten sonra da: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) içtiğim bu sütün dünyada içeceğim son şey olacağını söylemişti" dedi. Ardından savaşa başladı ve öldürüldü.

٤٥٥٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْعُمَرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي الرَّجَاءِ، حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو الضَّمْرِيُّ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: رَأَيْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ دَعَا بِشَرَابٍ فَأُتِيَ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبَ مِنْهُ، ثُمَّ قَالَ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَالْيَوْمَ أَلْقَى الأَحِبَّةَ مُحَمَّدًا وَصَحْبَهُ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: " إِنَّ آخِرَ شَيْءٍ تَزَوَّدَهُ مِنَ الدُّنْيَا ضَيْحَةُ لَبَنٍ "، ثُمَّ قَالَ: وَاللَّهِ لَوْ هَزَمُونَا حَتَّى يُبْلِغُونَا سَعَفَاتِ هَجَرَ لَعَلِمْنَا أَنَّا عَلَى حَقٍّ، وَهُمْ عَلَى بَاطِلٍ [١/ ١٤١]

4552- Ashâbdan Ebû Sinân ed-Düelî der ki: (Sıffîn savaşı sırasında) Ammâr b. Yâsir içecek bir şeyler isteyince bir kapta süt getirdiler. Ammâr içtikten sonra şöyle dedi: "Allah ve Resûlü doğru söylemiş! Bugün sevdiğim Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbına kavuşma günüdür. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Dünyada içeceğin son şey, sulandırılmış süt olacaktır»* buyurmuştu. Vallahi bizi Hecer hurmalıklarına kadar püskürtecek olsalar dahi yine de bizim (Ali taraftarlarının) hak, onların (Muâviye taraftarlarının) da batıl yolda olduklarını biliyoruz."

٤٥٥٣- حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْعَسْكَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ أَيُّوبَ، حَدَّثَنَا سُهَيْلُ بْنُ عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، عَنْ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدٍ

الأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ الأَنْصَارِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ، قَالَ: ذَكَرْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ عَمَّارًا، فَقَالَ: " أَمَا إِنَّهُ سَيَشْهَدُ مَعَكَ مَشَاهِدَ أَجْرُهَا عَظِيمٌ، وَذِكْرُهَا كَثِيرٌ، وَثَنَاؤُهَا حَسَنٌ " [١/ ١٤٢]

4553- Hz. Ali der ki: Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) Ammâr'ı zikrettiğimde: *"Sevabı büyük, övgüye de layık savaşlarda seninle birlikte olacaktır"* buyurdu.

٤٥٥٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ، وَنَصرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالا: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ السَّوَّاقُ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ رَاشِدٍ الْجُبَارَى، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " يَكُونُ مِنْ وَلَدِ الْعَبَّاسِ مُلُوكٌ يَلُونَ أَمْرَ أُمَّتِي، يُعِزُّ اللَّهُ بِهِمُ الدِّينَ " [٣١٦/١]

4554- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Abbâs'ın oğulları içinden ümmetimin başına geçecek krallar çıkacaktır. Allah onlarla dini aziz kılacaktır"* buyurmuştur.

٤٥٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ بْنُ حَمْزَةَ، وَسُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، قَالُوا: ثنا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ الْمُقْرِي، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْحَلِيمِ النَّيْسَابُورِيُّ، قَالَ: ثنا مُبَشِّرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ حُسَيْنٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أَشْوَعَ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: جِئْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ مَعَ أَبِي وَالرَّسُولِ ﷺ يَخْطُبُ، قَالَ: فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: " يَكُونُ مِنْ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً "، ثُمَّ خَفَضَ صَوْتَهُ فَلَمْ أَدْرِي مَا يَقُولُ، فَقُلْتُ لأَبِي: مَا يَقُولُ؟ قَالَ: " كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ "، رَوَاهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَزِينٍ، عَنْ سُفْيَانَ مِثْلَهُ، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سَعِيدٍ، تَفَرَّدَ بِهِ سُفْيَانُ، وَرَوَاهُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عِدَّةٌ مِنْهُمْ: قَتَادَةُ، وَدَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْنٍ، وَمُغِيرَةُ، وَمُجَالِدٌ، وَحُصَيْنٌ، وَعِمْرَانُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْقَسِّيُّ، وَدَاوُدُ الأَوْدِيُّ [٣٣٣/٤]

4556- Câbir b. Semure der ki: Babamla birlikte Mescid'e geldiğimizde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hutbe veriyordu. Hutbesinde: *"Benden sonra on iki halife olacaktır"* buyurduğunu işittim. Sonra kısık sesle konuşmaya başladı ki ne dediğini anlayamadım. Babama: "Ne diyor?" diye sorduğumda: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Bu halifelerin hepsi Kureyşli olacak*» diyor" dedi.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٥٧- حَدَّثَنَا الْقَاضِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْعَبَّاسِ الْبَجَلِيُّ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ الأَشْجَعِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ عُبَيْدَةَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ، قَالَ: كُنَّا أَرْبَعَ إِخْوَةٍ، وَكَانَ الرَّبِيعُ أَخُونَا أَكْثَرَنَا صَلاةً، وَأَكْثَرَنَا صِيَامًا فِي الْهَوَاجِرِ، وَأَنَّهُ تُوُفِّيَ، فَبَيْنَا نَحْنُ حَوْلَهُ وَقَدْ بَعَثْنَا مَنْ يَبْتَاعُ لَنَا كَفَنًا إِذْ كَشَفَ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ، فَقَالَ: السَّلامُ عَلَيْكُمْ، فَقَالَ الْقَوْمُ: وَعَلَيْكُمُ السَّلامُ يَا أَخَا بَنِي عَبْسٍ، أَبَعْدَ الْمَوْتِ؟ قَالَ: نَعَمْ، إِنِّي لَقِيتُ رَبِّي ﷻ بَعْدَكُمْ، فَلَقِيتُ رَبًّا غَيْرَ غَضْبَانَ، وَاسْتَقْبَلَنِي بِرَوْحٍ وَرَيْحَانَ وَإِسْتَبْرَقٍ، أَلا وَإِنَّ أَبَا الْقَاسِمِ ﷺ يَنْتَظِرُ الصَّلاةَ عَلَيَّ، فَعَجِّلُونِي وَلا تُؤَخِّرُونِي، ثُمَّ كَانَ بِمَنْزِلَةِ حَصَاةٍ رُمِيَ بِهَا فِي طَسْتٍ، فَنَمَى الْحَدِيثُ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا، فَقَالَتْ: أَمَا إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " يَتَكَلَّمُ رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِي بَعْدَ الْمَوْتِ "، قَالَ عَلِيٌّ: وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا بِهِ عَنْ جَعْفَرٍ، ثُمَّ سَمِعْنَاهُ مِنْ جَعْفَرٍ، هَذَا حَدِيثٌ مَشْهُورٌ رَوَاهُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ: إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ، وَزَيْدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ وَالثَّوْرِيُّ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَحَفْصُ بْنُ عُمَرَ وَالْمَسْعُودِيُّ، وَلَمْ يَرْفَعْهُ أَحَدٌ إِلا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ وَرَوَاهُ الْمَسْعُودِيُّ نَحْوَهُ فِي الرَّفْعِ

4557- Rib'î b. Hirâş der ki: Dört kardeştik ve kardeşim Rabî' aramızda namazı ve sıcak günlerde orucu en fazla olan kişiydi. Vefat ettiği zaman yanında toplandık ve kefen alması için birini gönderdik. O esnada Rabî' giysiyi yüzünden çekti ve "es-Selâmu aleykum" dedi. Oradakiler: "Aleykumu's-selâm ey Abd oğullarının kardeşi! Öldükten sonra da mı konuşuyorsun?" karşılığını verince, Rabî': "Evet! Öldükten sonra Rabbimle karşılaştım. Hiç de öfkeli değildi. Beni rahmetle, güzel kokularla ve ipekten giysilerle karşıladı. Ebu'l-Kâsım da (sallallahu aleyhi vesellem) namazımı kıldırmak üzere bekliyor. Onun için geciktirmeden aceleyle beni gömün" dedi. Sonra su dolu leğene atılan çakıl taşı gibi hızlı bir şekilde ruhunu teslim etti. Bu olay dilden dile dolaşıp Hz. Âişe'ye kadar ulaşınca: "Ben de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Ümmetimden bir adam öldükten sonra konuşacaktır»* buyurduğunu işittim" dedi.

٤٥٥٨- حَدَّثَنَاهُ أَبُو عَلِيٍّ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سُلَيْمَانَ، قَالَ: ثنا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ

رِبْعِيِّ بْنِ خِرَاشٍ، قَالَ: مَاتَ أَخٌ لِي فَسَجَّيْنَاهُ، فَذَهَبْتُ فِي الْتِمَاسِ كَفَنِهِ، فَرَجَعْتُ وَقَدْ كَشَفَ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ، وَهُوَ يَقُولُ: أَلا إِنِّي لَقِيتُ رَبِّي بَعْدَكُمْ، فَتَلَقَّانِي بِرَوْحٍ وَرَيْحَانٍ، وَرَبٍّ غَيْرِ غَضْبَانَ، وَأَنَّهُ كَسَانِي ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ، وَأَنَّ الأَمْرَ أَيْسَرُ مِمَّا فِي أَنْفُسِكُمْ، فَلا تَغْتَرُّوا، وَوَعَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ لا يَذْهَبَ حَتَّى أُدْرِكَهُ، قَالَ: فَمَا شَبَّهْتُ خُرُوجَ نَفْسِهِ إِلا كَحَصَاةٍ أُلْقِيَتْ فِي مَاءٍ فَرَسَبَتْ، فَذُكِرَ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ، فَصَدَّقَتْ بِذَلِكَ، وَقَالَتْ: " قَدْ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ رَجُلا مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ يَتَكَلَّمُ بَعْدَ مَوْتِهِ " قَالَ: وَكَانَ أَقْوَمَنَا فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ، وَأَصْوَمَنَا فِي الْيَوْمِ الْحَارِّ "

4558- Rib'î b. Hirâş der ki: Kardeşlerimden biri ölünce üzerini giysiyle örttük ve kefen almak için gittim. Döndüğümde giysiyi yüzünün üzerinden kaldırmıştı ve şöyle diyordu: "Öldükten sonra Rabbimle karşılaştım. Rahmetle ve güzel kokularla beni karşıladı. Hiç de öfkeli değildi. İnce ve kalın ipekten yeşil giysiler giydirdi. Ölüm sizin düşündüğünüzden daha kolaymış. Bu konuda aldanmayın. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidene kadar yerinden ayrılmayacağına dair bana söz verdi."

Ruhunun çıkmasını da su dolu leğene atılan bir çakıl taşının hızlıca batmasına benzettim. Bu olay Hz. Âişe'ye aktarılınca bunu doğruladı ve: "Bu ümmetten birinin öldükten sonra konuşacağını aramızda konuşurduk" dedi. Bu kardeşim de soğuk gecelerde hepimizden çok gece namazına kalkar, sıcak günlerde hepimizden fazla oruç tutardı.

٤٥٥٩- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُثْمَانِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ الرَّيَّانُ، ثنا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ خِرَاشٍ، قَالَ: كُنَّا إِخْوَةً ثَلاثَةً، وَكَانَ أَعْبَدَنَا وَأَصْوَمَنَا وَأَفْضَلَنَا الأَوْسَطُ مِنَّا، فَغِبْتُ عَنْهُ إِلَى السَّوَادِ، ثُمَّ قَدِمْتُ، فَقَالُوا: أَدْرِكْ أَخَاكَ فَإِنَّهُ فِي الْمَوْتِ، فَذَكَرَ نَحْوَهُ [٤/٣٦٧]

4559- Rib'î b. Hirâş der ki: "Üç kardeştik. Ortanca kardeşimiz içimizde namazı ve orucu en fazla ve bizden daha üstün olan kişiydi. Bir ara Irak bölgesine gittim. Döndüğümde bana: "Kardeşine yetiş! Zira can çekişmekte" dediler..." Sonrasında ravi bir öncekinin aynısını aktarır.

٤٥٦٠- حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرِو بْنُ حَمْدَانَ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، ثَنَا أَبُو عُمَيْرٍ النَّحَّاسُ، ثَنَا ضَمْرَةُ، عَنِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيِّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " إِنَّ اللَّهَ اسْتَقْبَلَ بِيَ الشَّامَ وَوَلَّى ظَهْرِي الْيَمَنَ، ثُمَّ قَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ، إِنِّي قَدْ

جَعَلْتُ لَكَ مَا تُجَاهَكَ غَنِيمَةً وَرِزْقًا، وَمَا خَلْفَ ظَهْرِكَ مَدَدًا وَلا يَزَالُ اللَّهُ يَزِيدُ أَوْ قَالَ: يُعِزُّ الإِسْلامَ وَأَهْلَهُ وَيُنْقِصُ الشِّرْكَ وَأَهْلَهُ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ بَيْنَ كَذَا يَعْنِي الْبَحْرَيْنِ لا يَخْشَى إِلا جَوْرًا، وَلَيَبْلُغَنَّ هَذَا الأَمْرُ مَبْلَغَ اللَّيْلِ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الشَّيْبَانِيِّ، تَفَرَّدَ بِهِ عَنْهُ ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ [١٠٧/٦]

4560- Ebû Umâme'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah önümü Şam'a, sırtımı da Yemen'e doğru çevirdi ve: «Ey Muhammed! Ön tarafında olan bölgeleri sana ganimet ve rızık, arkanda kalan bölgeleri de sana yardımcı kıldım» buyurdu. Allah, kişi zulüm dışında hiçbir şeyden korkmadan iki deniz arasında rahat bir şekilde yolculuk edene kadar İslam'ı ve müslümanları aziz kılıp şirki ve müşrikleri eksiltecektir. Bu din gecenin ulaştığı her bir yere de ulaşacaktır."*

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٦١- حَدَّثَنَا فَارُوقٌ الْخَطَّابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، أَنْبَأَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّهَا سَتَكُونُ أَثَرَةٌ، وَأُمُورٌ تَكْرَهُونَهَا "، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: " تُؤَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ، وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، صَحِيحٌ مِنْ حَدِيثِ الأَعْمَشِ، عَنْ زَيْدٍ [١٣١/٧]

4561- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zaman gelecek bazılarının diğerlerine tercih edildiğini ve hoşunuza gitmeyen şeylerin yapıldığını göreceksiniz"* buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! Böylesi bir zamanda ne yapmamızı emredersin?" diye sorulunca da: *"Üzerinize düşen hakları ifa eder, sizin olan hakları da Allah'tan istersiniz"* buyurdu.

Sahih bir hadistir.

٤٥٦٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، لا أَعْلَمُهُ إِلا قَدْ رَفَعَهُ، قَالَ: " لا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَعُودَ أَرْضُ الْعَرَبِ مُرُوجًا وَأَنْهَارًا "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ سُهَيْلٍ، رَوَاهُ عَنِ الثَّوْرِيِّ غَيْرُ وَاحِدٍ [١٤١/٧]

4562- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arap toprakları bahçelere ve ırmaklara dönüşmeden kıyamet kopmaz"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

٤٥٦٣- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ نَافِعٍ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزَاةٍ فَأَتَاهُ قَوْمٌ مِنْ قِبَلِ الْمَغْرِبِ، عَلَيْهِمْ ثِيَابُ الصُّوفِ، فَوَافَقُوهُ عِنْدَ أَكَمَةٍ وَهُمْ قِيَامٌ وَهُوَ قَاعِدٌ، فَأَتَيْتُهُ فَقُمْتُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَهُ، فَحَفِظْتُ أَرْبَعَ كَلِمَاتٍ أَعُدُّهُنَّ فِي يَدَيَّ، قَالَ: " يَغْزُونَ جَزِيرَةَ الْعَرَبِ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ، ثُمَّ يَغْزُونَ فَارِسَ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ، ثُمَّ يَغْزُونَ الرُّومَ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ، ثُمَّ يَغْزُونَ الدَّجَّالَ، فَيَفْتَحُهُ اللَّهُ "، قَالَ نَافِعٌ: حَدَّثَنَا جَابِرٌ لا نَرَى الدَّجَّالَ لا يَخْرُجُ حَتَّى يَفْتَحَ الرُّومَ، صَحِيحٌ ثَابِتٌ رَوَاهُ الْجَمُّ الْغَفِيرُ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ جَابِرٍ [٢٠٦/٨]

4563- Nâfi' der ki: Bir savaşta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikteyken batı tarafından bir topluluk geldi. Üzerlerinde yün giysiler vardı. Bir tepenin yanında karşılaştılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) oturmuş, onlar ise ayakta duruyordu. Ben de geldim ikisi arasında durdum. Orada söylediği ve elimle saydığım dört sözünü ezberledim. Bu dört söz de şöyleydi: *"Müslümanlar Arap yarımadasında savaşa çıkacak ve Allah'ın inâyetiyle bölgeyi fethedeceklerdir. Sonra Fars bölgesine savaşa çıkacak ve Allah'ın inâyetiyle bölgeyi fethedeceklerdir. Sonra Rumların bölgesine savaşa çıkacak ve Allah'ın inâyetiyle bölgeyi fethedeceklerdir. Sonra Deccâl'e karşı savaşacak ve Allah'ın inâyetiyle onu de yeneceklerdir."*

Câbir de bize: "Bundan dolayı Rum toprakları fethedilmeden Deccâl'in çıkacağını düşünmüyoruz" demiştir.

Sahih sabit bir hadistir.

٤٥٦٤- حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الْحَسَنِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، ثنا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: " إِذَا ذَهَبَ كِسْرَى فَلا كِسْرَى بَعْدَهُ، وَإِذَا ذَهَبَ قَيْصَرُ فَلا قَيْصَرَ بَعْدَهُ، وَالَّذِي

نَفْسِي بِيَدِهِ، لَتُنْفَقُ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ "، مَشْهُورٌ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْمَلِكِ، رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، وَزُهَيْرٌ، وَشَيْبَانُ، وَأَبُو عَوَانَةَ فِي جَمَاعَةٍ [٣٠٩/٨]

4564- Câbir b. Semure der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurduğunu işittim:** *"(İran hükümdarı) Kisra helak olduğu zaman yerine başka bir Kisrâ gelmeyecektir. (Rum hükümdarı) Kayser helak olduğu zaman da yerine başka bir kayser gelmeyecektir. Canım elinde olana yemin olsun ki onların hazinelerini (ele geçirecek ve) Allah yolunda harcayacaksınız."*

٤٥٦٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمُذَكِّرِ، ثنا الْحَسَنُ بْنُ هَارُونَ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيُّ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، ثنا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ السُّوَائِيُّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لَتَخْرُجَنَّ الظَّعِينَةُ مِنَ الْمَدِينَةِ حَتَّى تَدْخُلَ الْحِيرَةَ لا تَخَافُ أَحَدًا "، لَمْ يَرْوِهِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ، إِلا أَبُو بَكْرٍ [٣٠٩/٨]

4565- Câbir b. Semure es-Suvâî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zaman gelecek hevdeci içinde bir kadın hiç kimseden yana bir korku taşımadan Medine'den çıkıp Hîre'ye kadar gidebilecektir"* **buyurduğunu işittim.**

٤٥٦٦- حَدَّثَنَا فاروقُ بْنُ عَبْدِ الْكَبِيرِ الْخَطَّابِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، قَالَ: ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: ثنا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ، عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ، عَنْ ثَوْبَانَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى زَوَى لِيَ الأَرْضَ، فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا، وَإِنَّ مُلْكَ أُمَّتِي سَيَبْلُغُ مَا زَوَى لِي مِنْهَا، وَأُعْطِيتُ كَنْزَيْنِ الأَحْمَرَ وَالأَبْيَضَ، وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي ﷻ لأُمَّتِي أَنْ لا يُهْلِكَهُمْ بِسَنَةٍ عَامَّةٍ، وَلا يُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا سِوَاهُمْ فَيَسْتَبِيحَ بَيْضَتَهُمْ، وَإِنَّ رَبِّي ﷻ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ، إِنِّي إِذَا قَضَيْتُ قَضَاءً، فَإِنَّهُ لا يُرَدُّ، وَلَوِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ مَنْ بِأَقْطَارِهَا حَتَّى يَكُونَ بَعْضُهُمْ يَسْبِي بَعْضًا، وَيَمْلِكُ بَعْضًا، وَحَتَّى يَكُونَ بَعْضُهُمْ يَفْنِي بَعْضًا، وَإِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الأَئِمَّةَ الْمُضِلِّينَ، وَإِذَا وَقَعَ عَلَيْهِمُ السَّيْفُ لَمْ يُرْفَعْ عَنْهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَلا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَلْحَقَ حَيٌّ مِنْ أُمَّتِي بِالْمُشْرِكِينَ، وَحَتَّى تُعْبَدَ قَبَائِلُ مِنْ أُمَّتِي الأَوْثَانَ، وَإِنَّهُ سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي كَذَّابُونَ ثَلاثُونَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيُّهُمْ، وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لا نَبِيَّ بَعْدِي، وَلا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ لا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ أَوْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ "، هَذَا حَدِيثٌ ثَابِتٌ مِنْ حَدِيثِ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي

قِلابَةَ، فِيهِ أَلْفَاظٌ تَفَرَّدَ بِهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ بَيْنِ الصَّحَابَةِ ثَوْبَانُ، وَلَمْ يَسُقْهَا عَنْ ثَوْبَانَ هَذَا السِّيَاقَ إِلا أَبُو أَسْمَاءَ الرَّحَبِيُّ، وَلا عَنْهُ إِلا أَبُو قِلابَةَ [٢/٢٩٠]

4566- Sevbân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: *"Allah yeryüzünü doğusu ve batısıyla benim için dürüp katladı. Ümmetimin hakimiyeti de bana dürülüp gösterilen yerlere kadar uzanacaktır. Altından ve gümüşten hazineler de bana verildi. Ümmetim için Rabbimden, onları genel bir kıtlıkla helak etmemesini istedim. Yine dünyanın dört bir bucağı bir araya gelse dahi onlara kendilerinden olmayan, köklerini kurutacak, birbirlerini esir almalarına ve birbirlerinin kanını dökmelerine sebep olacak bir düşmanı musallat etmemesini diledim. Ancak ben ümmetim için asıl kendilerini yoldan çıkaracak olan yöneticilerden endişe ediyorum. Ümmetimin arasına kılıç (iç kavgalar) girdi mi de artık bu kılıç kıyamet gününe kadar bir daha aradan çıkmaz. Ümmetimden bazı kabileler müşriklere katılmadıkça, yine ümmetimden bazı kabileler putlara tapmadıkça da kıyamet kopmayacaktır. Kıyamet öncesi otuz tane yalancı çıkacak ve her biri kendi kabilesinin peygamberi olduğunu iddia edecektir. Bilin ki peygamberlerin sonuncusu benim ve benden sonra artık peygamber gelmeyecektir. Ümmetimden, Allah'ın (kıyamet) emri gelene dek hak yolda zaferler elde eden, kendilerini yüzüstü bırakanların ve muhalif olanların zarar veremeyeceği bir topluluk hep var olacaktır."*

Sâbit bir hadistir.

Hariciler

٤٥٦٧- حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّبَيْرِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو تُرَابٍ أَحْمَدُ بْنُ حَمْدُونَ الأَعْمَشُ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُسْلِمٍ، قَالا: ثنا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " الْخَوَارِجُ كِلابُ النَّارِ "[٥/٥٥]

4567- İbn Ebî Evfâ'nın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hariciler, cehennemin köpekleridir"* buyurmuştur.

٤٥٦٨- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي.ح وَحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، قَالَ: ثنا عُبَيْدُ بْنُ غَنَّامٍ، قَالَ: ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ.ح وَحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي حُصَيْنٍ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، قَالَ: ثنا هَارُونُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُسْتَمْلِيُّ، قَالُوا: ثنا إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ الأَزْرَقُ، ثنا الأَعْمَشُ، عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي الْخَوَارِجِ: " هُمْ كِلابُ النَّارِ "، يُقَالُ: إِنَّ هَذَا الْحَدِيثَ مِمَّا خَصَّ بِهِ الأَعْمَشُ إِسْحَاقَ الأَزْرَقَ، وَيُذْكَرُ أَنَّهُ مِمَّا تَفَرَّدَ بِهِ إِسْحَاقُ، وَرُوِيَ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنِ الأَعْمَشِ[٥/٥٥]

4568- İbn Ebî Evfâ der ki: Hariciler hakkında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar cehennemin köpekleridir"* buyurduğunu işittim.

٤٥٦٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْبَزَّازُ، ثَنَا حَوْثَرَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمِنْقَرِيُّ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ مَسْعَدَةَ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، أَنَّهُ رَأَى رُءُوسَ الْخَوَارِجِ، فَقَالَ: " شَرُّ قَتْلَى تَحْتَ ظِلِّ السَّمَاءِ، فَقُلْتُ: شَيْئًا تَقُولُ بِرَأْيِكَ أَوْ شَيْئًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَوْ لَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلا مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاثًا، حَتَّى بَلَغَ سَبْعًا مَا حَدَّثْتُ بِهِ " [٦/١٨٢]

4569- Ebû Ğâlib der ki: Ebû Umâme, Haricilerin kesik başlarını görünce: "Gökyüzünün altındaki en kötü ölüler bunlar!" dedi. Ona: "Bunu kendi yanından mı söyledin, yoksa Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) işittiğin bir şey mi?" diye sorduğumda, Ebû Umâme: "Şayet bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir, iki, üç, dört, beş, altı hatta yedi defa işitmemiş olsaydım sizlere aktarmazdım" dedi.

٤٥٦٩/أ- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، ثنا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا سُفْيَانُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ الْهَمْدَانِيِّ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ عَلِيٍّ يَوْمَ النَّهْرَوَانِ، فَقَالَ: " الْتَمِسُوا ذَا الثُّدَيَّةِ "، فَجَعَلُوا لا يَجِدُونَهُ، فَجَعَلَ جَبِينُ عَلِيٍّ يَعْرَقُ، وَيَقُولُ: " وَاللَّهِ مَا كَذَبْتُ، وَلا كُذِّبْتُ، فَالْتَمِسُوهُ "، قَالَ: فَوَجَدْنَاهُ فِي دَالِيَّةٍ أَوْ جَدْوَلٍ، فَأُتِيَ بِهِ عَلِيٌّ، فَخَرَّ سَاجِدًا [٩٩/٧]

4569/a- Muhammed b. Kays el-Hemdânî der ki: Nehrevân savaşında Hz. Ali ile birlikteydim. "Memeli adamı arayıp bulun!" dedi. Adam arandı, ama bulunamadı. Söz konusu adam bulunamayınca Hz. Ali'nin alnı terlemeye başladı ve: "Vallahi bu konuda ne yalan söyledim, ne de bana yalan söylendi. İyice arayın!" dedi. Sonunda adam bir kuyunun veya kanalın içinde ölü bulundu. Hz. Ali'ye getirilince de secdeye kapandı.

Kehanet ve Sihir

٤٥٧٠- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الطَّلْحِيُّ، قَالَ: ثنا أَبُو حُصَيْنٍ الْوَادِعِيُّ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، ثنا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ: ثنا هُبَيْرَةُ بْنُ مَرْيَمَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: " مَنْ أَتَى كَاهِنًا أَوْ سَاحِرًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ بَرِئَ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ ".رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ مِثْلَهُ، وَرَوَاهُ عَلْقَمَةُ وَهَمَّامُ بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، مَوْقُوفًا [١٠٤/٥]

4570- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir kahinin veya büyücünün yanına gidip de söylediklerine inanan kişi, Allah'ın Muhammed'e indirdiğinden çıkmış olur"* buyurmuştur.

٤٥٧١- حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْغَزَّالُ فِي دَارِهِ قِرَاءَةً عَلَيْهِ، قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْخُشُوعِيُّ الْعَابِدُ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ خَلادٍ، ثنا يَحْيَى، ثنا عُبَيْدُ اللَّهِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ صَفِيَّةَ، عَنْ بَعْضِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: " مَنْ أَتَى عَرَّافًا يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً "، [٤٠٧/١٠]

4571- Safiyye'nin, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarından birinden naklen bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir şeyi*

sormak için arrâfın (falcının) yanına giden kişinin kırk gün boyunca namazları kabul edilmez" buyurmuştur.

٤٥٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُظَفَّرِ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ إِسْحَاقَ السَّبَحِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خُبَيْقٍ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّبِيعِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ أَتَى كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ "، غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ هُبَيْرَةَ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ [٢٤٦/٨]

4572- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir kahinin veya arrâfın yanına gidip de söylediklerine inanan kişi, Muhammed'e indirileni inkar etmiş olur"* buyurmuştur.

Tek kanallı bir hadistir.

Çeşitli Muhtevalı Bazı Hadisler

٤٥٧٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ كَيْسَانَ، قَالَ: ثنا أَبُو حُذَيْفَةَ، قَالَ: ثنا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: " مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا، وَمَنِ اتَّبَعَ الصَّيْدَ غَفَلَ، وَمَنْ أَتَى السُّلْطَانَ افْتُتِنَ "، رَوَاهُ أَبُو نُعَيْمٍ، وَأَبُو قُرَّةَ، عَنْ سُفْيَانَ، نَحْوَهُ، وَأَبُو مُوسَى هُوَ الْيَمَانِيُّ، لا نَعْرِفُ لَهُ اسْمًا [٧٢/٤]

4573- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **şöyle buyurmuştur:** *"Çöle yerleşen kişi kaba (ve cahil) olur. Av peşinde koşan kişinin gafleti çok olur. Yöneticilerin kapısına giden kişi de bozulur."*

٤٥٧٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ يَزِيدُ بْنُ جَنَاحٍ الْمُحَارِبِيُّ الْقَاضِي، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، ثنا أَبِي، قَالَ: ثنا حُصَيْنُ بْنُ مُخَارِقٍ، عَنِ ابْنِ ذَرٍّ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: " لا تَمَنَّوْا هَلاكَ شَبَابِكُمْ، وَإِنْ كَانَ فِيهِمْ غَرَامٌ، فَإِنَّهُمْ عَلَى مَا كَانَ فِيهِمْ عَلَى خِلالٍ: إِمَّا أَنْ يَتُوبُوا فَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَإِمَّا أَنْ تُرْدِيهِمُ الآفَاتُ،

إِمَّا عَدُوًّا فَيُقَاتِلُوهُ، وَإِمَّا حَرِيقًا فَيُطْفِئُوهُ، وَإِمَّا مَاءً فَيَسُدُّوهُ ". غَرِيبٌ مِنْ حَدِيثِ عُمَرَ، تَفَرَّدَ بِهِ حُصَيْنٌ [٥/١١٩]

4574- İbn Abbâs der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Kötü şeylere tutkun olsalar bile sakın gençlerinizin helak olmasını temenni etmeyin! Zira hangi durumda olurlarsa olsunlar onların bazı özellikleri vardır. Ya tövbe ederler ve Allah bu tövbelerini kabul eder. Ya afete maruz kalıp yok olurlar. Ya da zaman gelir düşmana karşı savaşırlar. Ya da çıkan bir yangını söndürürler. Ya da bir suyun önüne set çekerler."*

Tek kanallı bir hadistir.

Arapça Hadisler Dizini

❁ Bu dizin içinde Takrîbu'l-Buğye içinde geçen Arapça hadis-i şerif metinlerinin baş tarafları alfabetik olarak;

❁ Bu hadisleri rivayet eden sahabi ve tâbiî gibi ravileri ile hadisin kitapta geçen numaraları yer almaktadır.

Tarafımızdan ilavelerini yaptığımız hadisler bu dizinde bulunmamaktadır!!

حرف الألف

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
أتاني جبريل فأخبرني أنه من مات	أبو ذر	٣٢
أتاني جبريل فقال يا محمد عش ما شئت	سهل بن سعد	٣٩٩٨
أتاني جبريل فما زال يوصيني بالجار	أبو هريرة	٢٩٧١
أتاني جبريل من عند الله فقال : يا محمد	عبادة بن الصامت	٤٨٩
أتحبون أن تجتهدوا في الدعاء ؟	أبو هريرة	٤٢٤١
أتدرون ما هذان الكتابان ؟	عبد الله بن عمرو	٢٦٠٤
أتدرون من السابقون إلى ظل الله عز وجل ؟	عائشة	١٩٩٢
أترضون أن تكونوا ربع أهل الجنة ؟	عبد الله	٤٣٨٦
أترون هذه طارحة ولدها في النار ؟	عمر بن الخطاب	٣٧١٣
أتصلي الصبح أربعًا ؟	ابن عباس	١٠٣٥
أتصوم الدهر ؟	عبد الله بن عمرو	٣٠٨
أتعجبون من لينه	البراء	٣٤٩٢
اتق الله أينما كنت	معاذ بن جبل	٢٠٧٦
اتق الله ، وإذا كنت في مجلس فقمت عنه	حرملة	٢٠٨١
أتقاهم لله	أبو هريرة	٢٢٢
أتقرءون القرآن إذا كنتم معي في الصلاة ؟	عبادة بن الصامت	٧٩٦
اتقوا فراسة المؤمن ، فإنه ينظر بنور الله	ابن عمر	٢٤٨٥
اتقوا النار ولو بشق تمرة	عدي بن حاتم	١٤٢٢/١٤٢١
		١٤٢٤/١٤٢٣
		١٤٢٧/١٤٢٦
		١٤٣١
اتقوا النار ولو بشق تمرة	أبو هريرة	١٤٣٠
اتقوا النار ولو بشق تمرة	أبو إسحاق	١٤٢٥
اتقوا النار ولو بشق تمرة	أنس	١٤١٩
أتقولون إني من آخركم موتًا ؟	معاوية	٢٧٢٠
اتقي الله حيثما كنت	أبو ذر	٢٠٨٠
اتقي الله يا حفصة	أنس	٣٤٠١

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١٣٠٩	هشام بن عامر	احفروا وأوسعوا وادفنوا الاثنين
٢٨٦٣	حكيم بن حزام	احفظ عورتك إلا من أسرتك
٢٠٢٥	ابن عمر	احلفوا بالله وبروا واصدقوا
٤	أوس بن أوس	أخاله يشهد أن لا إله إلا الله
٣٠٢٣	أبو الدرداء	أخبر تقله
١٢٩٦	عمر بن الخطاب	أخر عني يا عمر
٢٩١٩	علي	اخرج فأذن في الناس
٤٣٤٧	جابر بن عبد الله	أخرجوا من النار بعدما دخلوها
٦٣٩	أبو عبيدة بن الجراح	أخرجوا يهود أهل الحجاز
٥٦	معاذ بن جبل	أخلص دينك يكفيك القليل من العمل
٤٣	أبو الدرداء	أخلصوا عبادة ربكم وأقيموا خمسكم
٢٨٤٧/٢٨٤٦	أبو هريرة	أخنع اسم عند الله يوم القيامة
٣٣٢/٣٣١	أنس	أخوف ما أخاف على أمتي ثلاث مهلكات
٢٢٠٥	عبد الله بن جعفر	أخير اللحم ـ أو أطيب اللحم ـ لحم الظهر
٢٠١٤	أنس بن مالك	أد الأمانة إلى من ائتمنك
٣١٦٧	أنس بن مالك	ادخل
٢٩٨٥	ابن عمر	إدخالك السرور على المؤمن
٣٢٥٣	الحسين بن علي	ادع لي سيد العرب
١٤٤٣	أم بجيد	ادفعي في يده ولو ظلفًا محرقًا
١٣٠٥	أبو هريرة	ادفنوا موتاكم وسط قوم صالحين
٣٥٤٩/٣٥٤٨	عبد الله	أدليا مني أخاكما
٢٧٧	وابصة	ادن يا وابصة
٤٨	ابن عمر	ادنه
١٣٣١	ابن عباس	أدوا صاعًا من طعام
٤٣٩	أبو هريرة	إذا أتى أحدكم أهله
١٩٧٥	أبو سعيد الخدري	إذا أتى أحدكم على راعي إبل
٢٢٦	عائشة	إذا أتى عليّ يوم لا أزداد فيه علمًا

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢٩٢٥	المقداد	إذا رأيتم المداحين فاحثوا في وجوههم التراب
١٤٧٤	أبو هريرة	إذا رأيتم الهلال فصوموا
٥٤١	أنس	إذا رقد أحدكم عن الصلاة أو غفل عنها
٨٠	عبد الله بن يزيد	إذا سُئل أحدكم أمؤمن أنت ؟ فلا يشك
٨٢١	جابر	إذا سجد أحدكم فليعتدل
٢٠٤٥	أبو هريرة	إذا سرق العبد فبيعوه ولو بنش
٢٢٤٤	جابر	إذا سقطت لقمة أحدكم فليمط عنها الأذى
٨٨٢	عائشة	إذا سلم رمضان سلمت السنة
٨٨٠	عائشة	إذا سلمت الجمعة سلمت الأيام
٥٥٦	أبو سعيد	إذا سمع أحدكم النداء أو المؤذن
٣٩٣٧	عبد الله بن مسعود	إذا سمعت جيرانك يقولون قد أحسن.
١٨٩	أبو هريرة	إذا سمعت الرجل يقول هلك الناس
٧٠٣	أنس	إذا سمعتم المنادي بالصلاة فأجيبوا وعليكم السكينة
٥٥٧	أنس	إذا سمعتم النداء فقولوا مثلما يقول
٧١٥	عثمان بن عفان	إذا سمعتم النداء فقوموا ، فإنها عزمة من الله
٣	عبد الله	إذا شرع أحدكم الرمح إلى الرجل
٨٧١	عبد الله	إذا شك أحدكم في صلاته فليتحر الصواب
٤٣٧٠	ابن عمر	إذا صار أهل الجنة إلى الجنة
٦٠٣	سهل بن سعد	إذا صلى أحدكم إلى سترة
٨٧٦	جابر	إذا صليت ، فإن أطقت أن تصلي على الأرض
١٥٠٢	أبو هريرة	إذا صام أحدكم يومًا فنسي
٢٢١٥	أبو ذر	إذا طبخت قدرًا فأكثر المرق
٢٦٥٦	أم سلمة	إذا ظهر الشر في الأرض
٢٦٨٥	أنس بن مالك	إذا ظهر فيكم ما ظهر في بني إسرائيل
٢٦٨٣	سلمان	إذا ظهر القول وخزن العمل
٢٨٥٣	علي	إذا عطس أحدكم فليقل الحمد لله
٢٨٥٤	أبو أيوب	إذا عطس أحدكم فليقل الحمد لله

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١١١٠	عبد الله بن عمرو	اقرأ في يوم وليلة لا تزيد على ذلك شيئًا
١١٠٩	عبد الله بن عمرو	اقرأ القرآن في شهر
١١٠٨	عبد الله بن عمرو	اقرأه في الشهر
١١١٦	بريدة	اقرءوا القرآن بحزن
٢٣٥٥/٢٣٥٤	أم كرز	أقروا الطير على مكناتها
٢٢٠٧	ميمونة	اقطع بالسكين واذكر اسم الله
٦٨٥/٦٨٤	أنس	أقيموا صفوفكم، فإن من تمام الصلاة
٦٨٦	أنس	أقيموا صفوفكم وتراصوا ، فوالذي نفسي بيده
٣٨١٤/٢٢٥٣	سلمان الفارسي	أكثر الناس شبعًا في الدنيا
١٢٠٦	ابن عمر	أكثرهم للموت ذكرًا
١٢٠٥	أنس بن مالك	أكثروا ذكر هاذم اللذات
١٢٠٤	عمر بن الخطاب	أكثروا هاذم اللذات
٢٢٠٢	عبد الله بن أم حرام	أكرموا الخبز ، فإن الله سخر له بركات السموات
٢٢٢٨	علي	أكرموا عمتكم النخلة
١٨١	عباد بن كثير	أكل هذا تقذرًا من أخيك المسلم؟
٢٧٧٧	أبو هريرة	أكمل المؤمنين إيمانًا أحسنهم خلقًا
٣٧٤٦	أنس	أكملوا سبعين مرة
١٥٢٣	عمر بن الخطاب	التمسوها في العشر الأواخر
٥٠	جرير بن عبد الله	ألحدوا ولا تشقوا
٥٤٩	أبو محذورة	ألحق فيها الصلاة خير من النوم
٣٥٥٣	ابن عباس	ألحقي بسلفنا الخير عثمان بن مظعون
١٥٠٥	عمر	ألست الذي تقبل وأنت صائم
١٤٤٦	أبو ذر	ألستم تصلون وتصومون وتجاهدون في سبيل الله
١٠٩٦	عبد الله بن عمرو	ألم أخبر أنك تصوم النهار لا تفطر
٢٦٩٩	أبو هريرة	ألم أنه عن هذا ، لعن الله من فعل هذا
٣٩٤٨	أنس	ألم أنهك أن ترفع شيئًا لغد
٣٧٧٦	زيد بن أرقم	الملك عند ، الملك عند

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
اللهم إني أسألك الثبات في الأمر	شداد بن أوس	٤١٩٢
اللهم إني أسألك حبك وحب من يحبك	أبو الدرداء	٤١٨٦
اللهم إني أسألك رحمة من عندك	ابن عباس	١١٢٧
اللهم إني أسألك من فضلك ورحمتك	عبد الله	٣٨٨٣/٣٠٣٩
اللهم إني أسألك الهدى والتقى والعفة	عبد الله	٤٢٠٦
اللهم إني أعوذ بك أن أزل أو أضل	أم سلمة	٤٢٧٩/٤٢٧٨
اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر	أبو هريرة	٨٥٥
اللهم إني أعوذ بك من علم لا ينفع	أنس	٤١٦٩
اللهم إني أعوذ بك من علم لا ينفع	عبد الله بن عمرو	٣٢١
اللهم إني أعوذ بك من غلبة الدين	عائشة	٤٢٥٩
اللهم إني أمسيت عنه راضيًا فارض عنه	عبد الله	٣٥٤٩/٣٥٤٨
اللهم اهد قريشًا	ابن عباس	٣٦٦٩
اللهم اهدني فيمن هديت	الحسن بن علي	٨٣٦
اللهم بارك فيهن	أنس	٢٩٣٩
اللهم بارك لنا في رجب وشعبان	أنس	١٤٦٧
اللهم بارك لنا في صاعنا ومدنا	عمر	١٧٦٤
اللهم بارك لنا في مدينتنا	ابن عمر	١٧٦٣
اللهم بارك لهما في ليلتهم	أنس	٣٤١٦
اللهم بلغنا بلاغ خير ومغفرة	عبد الله بن سرخس	٤٢٢٢
اللهم ثبت قلبي على دينك	أم سلمة	٤١٩٩
اللهم جنبني منكرات الأخلاق	عم زياد بن علاقة	٤١٩٦
اللهم حجة لا سمعة فيها ولا رياء	أنس	١٥٨٥/١٥٨٤
اللهم رب السموات السبع وما أظللن	صهيب	٤٢٢٣
اللهم سدد رميته وأجب دعوته	سعد	٣٣١٨
اللهم سلمهم وغنمهم	أبو أمامة	١٥٥٥/١٥٥٣
		١٥٥٦
اللهم صل على آل أبي أوفى	عبد الله بن أبي أوفى	١٣٣٠

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١٧٣٣	أبو ذر	إن داود قال إلهي ما حق عبادك عليك
٤٨٤	ابن عباس	إن دباغه قد ذهب بخبثه أو نجسه
١٧٣١	زيد بن أرقم	إن دماءكم وأموالكم عليكم حرام
٣١٩٣	الأسود بن سريع	إن ربك يحب الحمد
٣٧١٤	ابن عباس	إن ربكم رحيم
٢٦٢٣	عبد الله بن مكرز	إن ربكم ليس عنده ليل ولا نهار
٤٠١٤	معقل بن يسار	إن ربكم يقول ابن آدم تفرغ لعبادتي
٤٣٩٠	أبو أيوب	إن ربي خيرني بين سبعين ألفًا
٣٧٠٥	جندب	أن رجلاً قال والله لا يغفر الله لفلان
٣٧٣٤	أبو سعيد	إن رجلاً قتل تسعة وتسعين نفسًا
٣٧٣٥	معاوية	إن رجلاً كان يعمل الحسنات
١٩٤٧	أبو هريرة	أن رجلاً لم يعمل خيراً قط
٣٤٣٤	عمر	إن رجلاً يأتيكم من اليمن يقال له أويس
١٨٤٩	أبو أمامة	إن روح القدس نفث في روعي
٣٤٨٩/٣٤٨٨	عمر بن الخطاب	إن سالمًا شديد الحب لله
٤١٦٤	أنس بن مالك	إن سبحان الله والحمد لله
١٧٨٩	البراء بن عازب	إن شاتك شاة لحم
١٩٩١	ابن عمر	إن شئت حبست أصلها وتصدقت بها
١١٨٩/١١٨٨	ابن عباس	إن شئت صبرت ولك الجنة
٤٣١٠	معاذ بن جبل	إن شئتم أنبأتكم بأول ما يقول الله للمؤمنين
٢٣٧٩	شداد بن أوس	إن صاحبكم لتغسله الملائكة
١٧٢	جابر	إن عرش إبليس على البحر
٣٢٢	أبو هريرة	إن علمًا لا ينتفع به ككنز لا ينفق
١٤٠٧	عبد الله	إن على كل مسلم في كل يوم صدقة
٣٢٨٩	عمران بن حصين	إن عليًا مني وأنا منه
٣٥٦٤	ابن عباس	إن عمارًا ملئ إيمانًا من قرنه إلى قدمه
٣٠٥٥	أبو سعيد	إن عيسى عليه السلام لما أسلمته أمه

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢١٥٤	أبو سعيد الخدري	إن من أعظم الأمانة عند الله
١٦٢	عبد الله بن أنيس	إن من أكبر الكبائر الشرك بالله
٣٤٣٧	محارب بن دثار	إن من أمتي من لا يستطيع أن يأتي مسجده
٢٩٢٨	عبد الله بن عمر	إن من البيان لسحراً
١٠٩٤	عبد الله بن عمرو	إن من حسبك أن تصوم من كل جمعة
٢٢٨٢	النعمان بن بشير	إن من الحنطة خمراً ومن الشعير خمراً
٦٨٢	أنس	إن من حسن الصلاة إقامة الصف
٣٩٥٢	عياض بن غنم	إن من خيار أمتي فيما نبأني الملأ الأعلى
١٨٦٤	أبو هريرة	إن من الذنوب ذنوبًا لا تكفرها الصلاة
٢٢٥٦	أنس	إن من السرف أن تأكل كلما اشتهيت
٣٠٢٨	عائشة	إن من شرار الناس الذين يُكرمون اتقاء شرهم
٢١٥٥	أبو سعيد الخدري	إن من شرار الناس منزلة
٢٩٣٤	أبو هريرة	إن من الشعر حكمة
٢٩٣٣	عائشة	إن من الشعر حكمة
١٨٥٧	أبو سعيد	إن من ضعف اليقين أن يرضى الناس بسخط الله
٤٠٨٨	عمر بن الخطاب	إن من عباد الله عبادًا ما هم بأنبياء
٤٠٣٥	جابر	إن من موجبات الله تعالى ثلاثًا
٢٩٨٧	جابر	إن من موجبات المغفرة
٥	الفرات بن حيان	إن منكم رجالاً نكلهم إلى إيمانهم
١٥٥٩/ ١٥٦٠	ابن عباس	إن موسى بن عمران مر برجل وهو يضطرب
٢٢٥٧		
٣٠٥٣	أنس	إن موسى بن عمران عليه السلام كان يمشي ذات
٤٣٩٦	المغيرة بن شعبة	إن موسى سأل ربه أي أهل الجنة أدنى
٤٠٤٩	عائشة	إن موسى قال يا رب أخبرني بأكرم خلقك عليك
٢٨٧٨	جابر	إن ناسًا من المنافقين اغتابوا
٣٠٦٠	أنس	إن نبي الله أيوب لبث به بلاؤه ثماني عشرة سنة
٤٢٧٣	صهيب	إن نبيًا قبلنا أعجبته كثرة أمته

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
إنما ذاك عند الصدمة الأولى	عبد الله	١٢٣٦
إنما سمي الخضر خضراً لأنه جلس على فروة	أبو هريرة	٣٠٦١
إنما فاطمة ابنتي بضعة مني	علي	٣٣٦٥
إنما فاطمة بضعة مني	علي	٣٣٦٩
إنما نسمة المؤمن طائر تعلق في شجر الجنة	كعب بن مالك	٤٣٩٣
إنما نصر الله هذه الأمة بضعفائها	سعد بن أبي وقاص	٤١٧٣
إنما هذه المسائل كد يكد بها الرجل وجهه	زيد بن عقبة	١٣٦٦
إنما هو منك	طلق	٣٩٧
إنما يدخل الجنة من يرجوها	ابن عمر	٣٩٥٥
إنما يكفي أحدكم من الدنيا كقدر زاد الراكب	خباب	٣٩٠٢
إنما الأعمال بالنية	أبو سعيد	٧٤١
إنما الأعمال بالنيات	عمر بن الخطاب	٧٤٠
إنما الدين النصيحة	أبو هريرة	٩٤/٩٣
إنما العلم بالتعلم والحلم بالتحلم	أبو الدرداء	٢٤٥
إنما العين وكاء السه	معاوية	٣٩٥
إنما المرء بخليله	أبو هريرة	٣٠٢٠
إنما المطلب وهاشم شيء واحد	جبير بن مطعم	١٣٥٦/١٣٥٢
إنه حديث عهد بربه	أنس	١٠٢٦
إنه سيكون أمراء يميتون الصلاة	عبد الله	٦٥٨
إنه عرضت عليّ الجنة والنار	جابر	١٠١٩
إنه عمل غير صالح	أم سلمة	٢٤٧٢
إنه لم يبق من الدنيا إلا بلاء وفتنة	معاوية	٢٦٤٧
إنه لو قال حين أمسى	أبو هريرة	٤٢٦١
إنه ليرتو فؤاد الحزين	عائشة	٢٣٣٤
إنه ليس أحد أمن عليّ بنفسه وماله من أبي بكر	ابن عباس	٣١٦١
إنه ليس بك على أهلك هوان	أم سلمة	٢١٧٥
إنه ليس ينبت لحم من سحت فيدخل الجنة	حذيفة	٣٩٠٨

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٣٧٣٩	الأغر	إنه ليغان على قلبي حتى أستغفر مائة مرة
٢٨٩	ابن مسعود	إنه مفتوح لكم ومنصورون ومصيبون
٥٢٨	ابن مسعود	إنه لا يصلي هذه الصلاة أحد من أهل الكتاب
٣٤٩٠	عمر بن الخطاب	إنه يحب الله حقًا من قلبه
٤٣٢٤	عبد الله	إنه يكون للوالدين على ولدهما دين
٢١٤٣	علي	إنها ابنة أخي من الرضاعة
٣٣٦٢	جابر بن سمرة	إنها سيدة النساء يوم القيامة
٣٣٦٦	المسور بن مخرمة	إنها فاطمة شجنة مني
٤٠٦٨	أنس	إنها قائمة ، فما أعددت لها ؟
٢١٤٦	علي	إنها لا تحل لي إنها ابنة أخي
٢١٤٢	ابن عباس	إنها لا تصلح لي ، إنها ابنة أخي
١٨١٩	عبد الله بن مغفل	إنها لا يصاد بها صيد
١٣٥٣	جبير بن مطعم	إنهم لم يفارقوني في جاهلية ولا إسلام
٣٣٠	كثير بن عبد الله	إني أخاف على أمتي بعدي من ثلاثة أعمال
٣٤٥٩	أبو ذر	إني أخاف عليك أن تقتل
١١٠٧	عبد الله بن عمرو	إني أخشى أن يطول عليك الزمان
٣٤١٣	أنس	إني أرحمها ، قتل أخوها معي
١٤٠	أبو ذر	إني أرى ما لا ترون ، وأسمع ما لا تسمعون
٣٦٤٦	جابر	إني أرى الناس يكثرون وأصحابي يقلون
٢١٨٠	عائشة	إني أعرف غضبك إذا غضبت
٣٤٢٧	أبي بن كعب	إني أمرت أن أعرض عليك القرآن
١١٩٢	عبد الله بن مسعود	إني أوعك كما يوعك رجلان منكم
٤٣٣٤	عقبة بن عامر	إني بين أيديكم فرط
٢٧٤٣	عبادة بن الصامت	إني حدثتكم عن مسيح الضلالة
١٠٢٣	عائشة	إني خشيت أن يكون عذابًا سلط على أمتي
٣٠٨٤/ ٤٣٥٠	حذيفة	إني سيد الناس يوم القيامة
١٠٥١	أنس بن مالك	إني صليت صلاة رغبة ورهبة

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٣٧٠٦	أبو قتادة	ألا أحدثكم عن رجلين من بني إسرائيل
٤٢٥٤	علي	ألا أخبرك بما هو خير لك منه ؟
٧١٢	أنس بن مالك	ألا أخبركم بأحب خطوات إلى الله ؟
٣٦٣٨	أنس	ألا أخبركم بخير دور الأنصار ؟
٢٠١٢	زيد بن خالد	ألا أخبركم بخير الشهداء ؟
٤٠٣٦	أسماء بنت يزيد	ألا أخبركم بخياركم ؟
٣٠٣٢	ابن عباس	ألا أخبركم برجالكم من أهل الجنة ؟
٧٢٥	جابر بن عبد الله	ألا أخبركم بغرف الجنة ؟
٣٢٠٦	ابن عباس	ألا أخبركم بمثلكما في الملائكة
٤١٥١	أبو هريرة	ألا أدلك على كلمة من كنوز الجنة تحت العرش ؟
٤١٠٠	أبو رزين	ألا أدلك على ملاك هذا الأمر
٣٧٥٥	ابن عمر	ألا أدلكم على أشراف أمتي ؟
٤٢٥٥	ابن عباس	ألا أدلكم على كلمة تنجيكم من الإشراك بالله
٧٣٤	أبو هريرة	ألا أدلكم على ما يمحو الله به الذنوب
٤١٤١	جويرية	ألا أعلمك كلمات تقوليهن ؟ سبحان الله
٤١٨٧	أبي بن كعب	ألا أعلمك كلمات علمنيهن جبريل عليه السلام ؟
٤١٥٢	أبو هريرة	ألا أعلمكم كنزًا من كنوز الجنة
٤٢٥٣	علي	ألا أعلمكما خيراً مما سألتماني
٣٨١٩	أبو الدرداء	ألا إن الزهادة في الناس
٢٢٦١	صهيب	ألا إن سيد الأشربة في الدنيا والآخرة الماء
٢٧١٨	ابن عمر	ألا إن الفتنة ههنا
٤٠٩٧	أبو الدرداء	ألا أنبئكم بخير أعمالكم وأزكاها عند مليككم ؟
٣٢٧٨/٣٢٧٧	سعد بن أبي وقاص	ألا ترضى أن تكون مني بمنزلة هارون من موسى
٣٦٢٨	أبو هريرة	ألا تسألني من هذه الغنائم
٣٧٨	عثمان بن عفان	ألا تسألوني ما أضحكني
٢٦٢٦	صهيب الخير	ألا تسألوني مم ضحكت ؟
١٣٠٢/١٣٠١	ثوبان	ألا تستحيون ، إن ملائكة الله يمشون

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
		حرف الباء
٣٠٢٨	عائشة	بئس أخو العشيرة
٣٠٢٧	صفوان بن عسال	بئس أخو العشيرة وبئس الرجل
١٨٠٤	أبو هريرة	بئس الطعام طعام الوليمة
١١٥٩/١١٥٨	ابن عمر	بادروا الصبح بالوتر
١٩٨٦	حكيم بن حزام	بارك الله لك في صفقتك
٣٤١٤	أنس	بارك الله لكما في غابر ليلتكما
٣٥٥٨	زيد بن أسلم	بحسبك لو قلت كما يحب الله ورسوله
١٤٣٤	أنس بن مالك	بخ بخ ، ذلك مال رابح
٣٧٧	أنس بن مالك	بذلك أمرني ربي عز وجل
٢٨٣٩	أبو هريرة	براءة من الكبر لبس الصوف
٢٩٤٢	جابر	بروا أباءكم يبركم أبناؤكم
٨٦٨	أنس	بسم الله الذي لا إله إلا هو الرحمن
١٢٤٨/١٢٤٧	معاذ بن جبل	بسم الله الرحمن الرحيم ، من محمد رسول الله
٢٦٠٥	ابن عمر	بسم الله الرحمن الرحيم ، هذا كتاب من الرحمن
٢٣٢٧	ابن عباس	بسم الله الكبير ، أعوذ بالله العظيم
١٧٨٥	أبو هريرة	بسم الله ، اللهم هذا منك ولك
٣٩٦٧	أبي بن كعب	بشر أمتي بالسناء والرفعة
١٥	معاذ بن جبل	بشر الناس أنه من مات لا يشرك بالله
٣١	أبو ذر	بشرني جبريل أنه من مات من أمتك
٢٥٣	أنس	بشروا ولا تعسروا ، وسكنوا ولا تنفروا
٣٠٦٣	أنس	بعث الله ثمانية آلاف نبي
٩٢٢	جابر	بعثت أنا والساعة كهاتين
٣٠٦٢	أنس	بعثت على إثر ثمانية آلاف نبي
١٨٣٨	ابن عباس	بعثت مرحمة وملحمة
١٢٥٩	أبو هريرة	بعضكم شهداء على بعض
٢٧٦٤	سويد بن غفلة	بالعقل

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
التحيات لله والصلوات والطيبات	ابن عمر	٨٥٠
التحيات لله والصلوات والطيبات	عبد الله	٨٤٦/٨٤٤
		٨٥١/٨٤٨
التسبيح للرجال ، والتصفيق للنساء	أبو هريرة	٦٧٨
التعلم	شداد بن أوس	٢٧٥
التقي لله ، النقي الذي لا إثم فيه ولا بغي	عبد الله بن عمرو	٣٤٨٦/٨٨
حرف الثاء		
ثامنوني بحائطكم هذا	أنس بن مالك	١٧٦٥
ثلاث تجري للمؤمن في قبره	ابن مسعود	١٤٦٤
ثلاث خلال من جمعهن فقد جمع خلال الإيمان	عمار بن ياسر	٧٣
ثلاث ساعات للمرء المسلم	عائشة	٤٢٣٦
ثلاث عليّ فرائض وهن عليكم تطوع	ابن عباس	٣٠٨٣
ثلاث كفارات ، وثلاث درجات ، وثلاث منجيات	أنس	٣٨٨/١٥٢
ثلاث كلهن حق على الله	أبو هريرة	٢٠٩٦
ثلاث من جاء بهن مع إيمان	جابر بن عبد الله	١٩٥١
ثلاث من كن فيه حرم على النار وحرمت عليه	أنس بن مالك	٩٠
ثلاث من كن فيه فهو منافق	أبو هريرة	٢٠٧
ثلاث من كن فيه وجد بهن حلاوة الإيمان	أنس بن مالك	٧١/٧٠
ثلاث من كنوز البر	أنس	١١٨٣
ثلاث من لم تكن فيه واحدة منهن	ابن عباس	١٧٦
ثلاث مهلكات ، شح مطاع	ابن عباس	١٥٤
ثلاث مهلكات ، وثلاث منجيات	أنس	١٥٣
ثلاث لا يفطرن الصائم	أبو سعيد الخدري	١٥١٣
ثلاث يفرح بهن البدن ويربو عليهم	عمر بن الخطاب	٢٣٢٦
ثلاثة على كثبان المسك يوم القيامة	ابن عمر	٥٧٥
ثلاثة في ضمان الله	أبو هريرة	٧٠٢
ثلاثة مضمونون على الله عز وجل	أبو هريرة	١٥٩٨

حرف الزاي

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
سلام عليك أبا الريحانتين	جابر	٣٢٩٧
سلام عليك	خباب بن الأرت	٤٢٩١/٢٤٥٩
سيأتي أقوام يصلون بكم الصلاة	أبو هريرة	٦٥٧
سيأتي على الناس زمان تحل فيه الغربة	ابن مسعود	٢٧٠٨
سيأتي على الناس زمان يقعدون في المساجد	ابن مسعود	٦٤٧
سيأتي عليكم زمان لا يكون فيه شيء أعز من	حذيفة	٣٩١٥/٣٠٤
سيكون رجال من أمتي يأكلون ألوان الطعام	أبو أمامة	٢٢٥٥
سيكون في آخر الزمان ذئبان القراء	أبو أمامة	٣٢٨
سيكون في آخر الزمان عباد جهال	أنس	٣٢٣
السبيل زاد وراحلة	ابن عمر	١٥٧٨
السراويل لمن لم يجد الإزار	ابن عباس	١٥٨٣
السفر قطعة من العذاب	أبو هريرة	١٦٠٢
السماحة والصبر	عمير	٨٧
السواك سنة فاستاكوا	أبو هريرة	٣٦٥
السواك مطهرة للفم مرضاة للرب	عائشة	٣٦٨/٣٦٧
		٣٦٩
السلام عليكم دار قوم مؤمنين	بشير	١٣١٩
السلام عليكم يا أهل الصفة	الحسن	٣٨٢٧
السلام عليكم يا صبيان	أنس	٢٨١٧
حرف الشين		
شر ما في رجل شح هالع	أبو هريرة	١٣٩١
شربت عسلاً ولن أعود	عائشة	٢١٨٥
شرار أمتي الذين يتهافتون في النار	ابن عمر	٢٧٢٣
شرار أمتي من أجرؤهم على صحابتي	عروة	٣٦٥٢
شغلونا عن صلاة الوسطى	عبد الله بن مسعود	٥٣٨
شغلونا عن صلاة الوسطى	علي	٥٣٩
شفاعتي لأهل الكبائر من أمتي	أنس	٤٣٤٢/٤٣٤٠

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٧٢١	عبد الله	فضل صلاة الجماعة على صلاة الرجل وحده
١٠٦٩	عبد الله	فضل صلاة الليل على صلاة النهار
٣٣٨٨	سعد	فضل عائشة على النساء كفضل الثريد
٢٣٢	معاذ بن جبل	فضل العالم على العابد كمثل البدر
٢١٤	حذيفة	فضل العلم أحب إليّ من فضل العبادة
٢٣٥٩	أنس	فعل بي هؤلاء وفعلوا
١٨٦٢	أنس	فلعلك ترزق به
١٩٩٧	ابن مسعود	فلم بعثني الله إذًا
٣٦٤٣	أبو موسى	فما قلت له ؟
١٦١٩	جابر	فهلا جارية تلاعبها وتلاعبك ؟
٢٨٣٨	عائشة	فهلا قبلتيه وكافأتيها ؟
١٤٠٨	أبو هريرة	في ابن آدم ثلاثمائة وستين عظمًا
٨٩٠	أبو هريرة	في الجمعة ساعة لا يوافقها أحد يسأل الله
٢٣٣١	عبد الله بن سرجس	في الحجم شفاء
١٣٢٦	ابن عمر	في كل خمس ذود شاة
٣١٥٦	جابر	فيم ارتفعت أصواتكم بينكم
١٢٨	عبد الله بن سلام	فيم كنتم تفكرون ؟
٢٧٥٠	أبو أمامة	فينزل عيسى ابن مريم فيكون في أمتي إمامًا
٤٦٣	علي	فيه الوضوء
٢٧١٠	عبد الله بن عمرو	الفرارون بدينهم يبعثهم الله يوم القيامة مع عيسى
		حرف القاف
٣٧٤٩	أبو سعيد	قال إبليس لربه : بعزتك وجلالك
١٨٦	ابن عباس	قال إبليس لربه : يا رب قد أهبط آدم
٢٢٣٩	ابن عباس	قال إبليس : يا رب ليس أحد من خلقك
١٣٧٣	أبو هريرة	قال داود النبي : إدخالك يدك في فم التنين
١٤٥٣	أبو هريرة	قال ربكم : لخلوف فم الصائم أطيب
٢٠٢٩	أبو هريرة	قال سليمان : أطوف الليلة على مائة امرأة

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
قسمت الحكمة عشرة أجزاء	عبد الله	٣٢٥٤
قل ربي الله ثم استقم	علي	٣٢٥٥
قل الله أعلى وأجل	عكرمة	٢٣٨٥
قل اللهم صل على محمد وعلى آل محمد	كعب بن عجرة	٤١٥٩
قل ما يوجد في آخر الزمان درهم من حلال	ابن عمر	٣٩١١
قل هو الله أحد تعدل ثلث القرآن	أبو أيوب	٢٥٤٣/٢٥٤٢ ٢٥٤٥/٢٥٤٤
قلب ابن آدم مثل العصفور	أبو عبيدة	١٤٤
قليل الفقه خير من كثير العبادة	عبد الله بن عمرو	٢٣٠
قم أبا تراب	عمار بن ياسر	٣٣٠٥
قوائم منبري رواتب في الجنة	أم سلمة	١٧٧١
قولوا التحيات لله والصلوات والطيبات	عبد الله	٨٤٩
قولوا سمعنا وأطعنا وسلمنا	ابن عباس	٢٤٤٢
قولوا السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين	عبد الله	٨٤٠
قولوا : فإني رأيت الرحمة تنزل عليكم	سلمان	٤١١٥
قولوا اللهم صل على محمد وعلى ال محمد	طلحة	٤١٥٣
قولي لبيك اللهم لبيك	ضباعة بنت الزبير	١٦٢٨
قوموا إلى سيدكم	أبو سعيد	٢٣٩٧
قومي فأوتري	عائشة	١١٣٩
القبلة حسنة والحسنة عشر	أبو سعيد	٢٩٥٥
القتل في سبيل الله يكفر الذنوب كلها	عبد الله	٤٣٢٢
القرآن شافع مشفع وما حل مصدق	عبد الله	٢٥٧٥
القرآن يأتي أهله يوم القيامة	أبو أمامة	٢٥٧٣
القلوب أربعة	أبو سعيد	١٤٢

حرف الكاف

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
كأن هذا الراكب إياكم يريد	جرير	٥٠
كأني أنظر إلى تدافع أمتي بين الحوض	جابر	٤٣٣٦

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
كل ابن آدم خطاء	أنس	٣٧٢٧
كل امرئ في ظل صدقته يوم القيامة	عقبة بن عامر	١٤١٥
كل أهل الجنة يرى مقعده من النار	أبو هريرة	٤٣٧٣
كل الثوم نيئًا	علي	٢٢٢١/٢٢٢٠
كل جسد نبت من السحت فالنار أولى به	أبو بكر	٣٩٠٦
كل حرف ذكره الله في القرآن من القنوت	أبو سعيد	٢٤٤٠
كل ذنب عسى الله أن يغفره إلا من مات	أبو الدرداء	١٦٩
كل ذنب عسى الله أن يغفره إلا رجل يموت	معاوية	١٧٠
كل سبب ونسب منقطع يوم القيامة	عمر	٣٠٧١
كل شيء خلق من الماء	أبو هريرة	١٠٨٥
كل شيء قطع من حي فهو ميت	أبو سعيد	١٧٩٨
كل شيء من أهلك حلال في الصيام	عائشة	١٥١٠
كل صلاة تحط ما بين يديها من الخطيئة	أبو أيوب	٥١٠
كل صلاة لا يقرأ فيها بفاتحة الكتاب فهي خداج	أبو هريرة	٧٩٧
كل غلام مرتهن بعقيقته	سمرة	١٨١١
كل قرض صدقة	ابن مسعود	١٩٤٤
كل مراء في القرآن كفر	أبو هريرة	٢٥٥٧
كل مسكر حرام	ابن عمر	٢٢٨٤/٢٢٨٣
		٢٢٨٦/٢٢٨٥
		٢٢٨٩
كل مسكر حرام	أبو موسى	٢٩٨٨
كل معروف صدقة	حذيفة	١٤٥٠
كل معروف صدقة	ابن عباس	١٤٥١
كل معروف صدقة لغني كان أو فقير	عبد الله	١٤٥٢/١٤٤٨
كل من وافى يوم القيامة عطشان	أنس	٤٢٩٠
كل من ورد يوم القيامة عطشان	أنس	٤٢٨٩
كل ميسر لما خلق له	عمران بن حصين	٢٦١٠

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢٠٧٢	عمران	لقد هممت أن لا أصلي عليه
١٢٢١	جابر	لقنوا موتاكم لا إله إلا الله
١٢٢٢	أبو سعيد	لقنوا موتاكم لا إله إلا الله
١٢١٨	عبيد بن عمير	لك مال ؟
١٢١٩	أبو هريرة	لك مال ؟
٣٣٤١/ ٣٣٤٢ ٣٣٤٣	أنس	لكل أمة أمين ، وأمين هذه الأمة
٣٣٤٤	حذيفة	لكل أمة أمين ، وأمين هذه الأمة
٧٤٩	عبد الله بن أبي أوفى	لكل شيء صفوة ، وصفوة الصلاة
٣٦٥٩	أنس	لكل قرن سابق
٣٢٤٦	أبو هريرة	لكل نبي خليل في أمته
٤٣٣٩	أنس	لكل نبي دعوة يدعو بها في أمته
٣٩٣٨	أبو ذر	له أجران ، أجر السر وأجر العلانية
٢١٧٤	أنس	للبكر سبع وللثيب ثلاث
١٤٠٩	الحسين	للسائل حق وإن جاء على فرس
٢٧٣٣	حذيفة	للساعة أشراط
١٥٥٢	سهل بن سعد	للصائمين باب في الجنة يقال له الريان
٩٥٠	أبو بكر الصديق	للظاعن ركعتان وللمقيم أربع
٣٦٦٥	جبير بن مطعم	للقرشي مثل قوة الرجلين من غيرهم
٤٣٣	يسار	للمسافر ثلاثة أيام ولياليهن
٢٠٤٣/ ٢٠٤٤	أبو هريرة	للمملوك طعامه وكسوته
٢٧٢٥	الحسين بن علي	للناس ثلاثة معاقل
٤١٦٠	عبد الله	لله ملائكة سياحون في الأرض
١١١٣	علي	لم تأخذ من هذه السورة ، ومن هذه السورة؟
٢٩٠٨	أم كلثوم	لم يكذب من نمى خيراً
١٣٤٣	ابن عمر	لم يمنع قوم زكاة أموالهم إلا منعوا القطر
٣٠٤٨/ ٣٠٤٩	أبو هريرة	لما ألقي إبراهيم عليه السلام في النار

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١٦٢٠	أبو سعيد	ليحجن البيت وليعتمرن بعد خروج يأجوج
٣٦١٥	أبو هريرة	ليدخلن من هذا الباب رجل ينظر الله إليه
٣٧٠٩	أبو سعيد	ليرين الناس يوم القيامة من رحمة الله
٢٧٤٩	عبد الله	ليس أحد أشد على الدجال من بني تميم
١٨٤٢	عبد الله	ليس أحد بأكسب من أحد
٢٦١٩	عبد الله	ليس أحد منكم بأكسب من أحد
١١	عتبان بن مالك	ليس أحد يشهد أن لا إله إلا الله
٣٦٤٣	أبو موسى	ليس بأحق بي منكم
٤٩٤	جابر	ليس بين الكفر والإيمان إلا ترك الصلاة
٣١١٥	ابن عمر	ليس تدري يا عمر إن ديننا الحنيفية السمحة
٢٧٨٢	أبو الدرداء	ليس شيء أثقل في الميزان من حسن الخلق
٢١٨٣	أسماء	ليس شيء أغير من الله
٢٠٢٢	ثابت بن الضحاك	ليس على رجل نذر فيما لا يملك
١٣٢٧	أبو هريرة	ليس على المسلم في عبده ولا فرسه صدقة
١٣٢٩	أبو هريرة	ليس في فرس المؤمن ولا غلامه صدقة
٢٨٢٢	عطاء الخرساني	ليس للنساء سلام ولا عليهن سلام
١٨٠٧	علي	ليس لي ولا لنبي أن يدخل بيتًا مزوقًا
١٣١٥	ابن عمر	ليس من يوم إلا ويعرض على أهل القبور
٤٠١٥	معقل بن يسار	ليس من يوم يأتي على ابن آدم
١٤٩٧/١٤٩٦	جابر	ليس من البر الصيام في السفر
١٢٤٩	عبد الله	ليس منا من لطم الخدود
١٣٨٤	أنس	ليس الجهاد أن يضرب بسيفه
٣٨٢٨	أبو هريرة	ليس الغنى عن كثرة العرض
١٨٤	عبد الله	ليس المؤمن بالطعان ولا باللعان
١٣٧٦	ابن مسعود	ليس المسكين الطواف
٢٩٤٩	عبد الله بن عمرو	ليس المكافئ بالمواصل
٢٩٥١	عبد الله بن عمرو	ليس الواصل بالمكافئ

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٣٤٣٦	أبو هريرة	ليصلين معكم غداً رجل من أهل الجنة
٣٩٠٠	سلمان	ليكف المؤمن كزاد الراكب
٣٨٩٧/٣٨٩٦ ٣٨٩٩/٣٨٩٨	سلمان	ليكن بلغة أحدكم من الدنيا مثل زاد الراكب
٣٤٩٩	سلمان	ليكن بلاغ أحدكم من الدنيا كزاد الراكب
٣٨٩٨	سلمان	ليكن متاع أحدكم من الدنيا كزاد الراكب
٤١٣٨	عبد الرحمن بن قرط	ليلة أسري بي من المسجد الحرام إلى
٣٤٦٤	أبو ذر	ليموتن رجل منكم بفلاة من الأرض
٩١٦	كعب بن مالك	لينتهين أقوام يسمعون النداء يوم الجمعة
٣٢٥٥	علي	ليهنك العلم أبا الحسن
٢٧١٧	أبو هريرة	اللعنة قبل المشرق
		حرف الميم
٢٣٤٧	عبد الله بن عمرو	ما أبالي ما أتيت ولا ما ارتكبت
٣١٧٤	عمر بن الخطاب	ما أبقيت لأهلك
٤١٨٥	أنس	ما اجتمع ثلاثة قط فدعوا
١٢٣٢	عبد الله	ما أحب موتًا كموت الحمار
٣٦٨٢	ابن عمر	ما اختلط حبي بقلب عبد
٤١٨٣	أنس	ما أذن الله لعبد في الدعاء حتى أذن له في
٢٥٣٠	ابن عباس	ما أرسل على عاد من الريح إلا قدر خاتمي
١٣١٩	بشير	ما اسمك ؟
٢٦٢٥	عبد الله بن مسعود	ما اسمك ؟
١٨١٧	عدي بن حاتم	ما أصاب بحده فكل
٣٨٨٥	أنس	ما أصبح لآل محمد إلا صاع طعام
٤١٢٤	أبو هريرة	ما أصيد من صيد ، ولا قطع من شجر
١٣٨٢	المقدام بن معد يكرب	ما أطعمت زوجتك فهو لك صدقة
٣٤٦٥	علي	ما أظلت الخضراء ولا أقلت الغبراء
٢٩٥٨	أنس بن مالك	ما أعجبك من ذلك ، فإن الله قد رحمها

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢٣٥	أبو هريرة	ما من رجل تعلم كلمة أو كلمتين
١٢٧٨	ابن عمر	ما من رجل يصلي عليه مائة إلا غفر له
٢٦٨١	عبد الله	ما من رجل يكون في قوم يعمل فيهم بمعاصي
٤١٢١	عائشة	ما من ساعة تمر بابن آدم
٢٧٨٥	أبو الدرداء	ما من شيء أثقل في الميزان من خلق حسن
٤١٠١	أنس	ما من صباح ولا رواح إلا وبقاع الأرض
٣٦٩٠	أنس	ما من صوت أحب إلى الله عز وجل من
٥٦٩	أبو برزة	ما من عبد أذن في أرض
٣٠٢٩	أنس	ما من عبد مسلم أتى أخًا له في الله
٤١٥٧	عمير	ما من عبد من أمتي يصلي عليّ صلاة صادقًا
٣٧٣٣	ابن عمر	ما من عبد مؤمن يتوب إلى الله
٢٨٣٣	سلمان	ما من عبد يحب أن يرفع في الدنيا درجة
١٠٦٤	أبو ذر	ما من عبد يسجد لله سجدة إلا رفعه الله بها
١٠٦٦	عبادة بن الصامت	ما من عبد يسجد لله سجدة إلا كتب الله له
٤٣١٢	عبد الله	ما من عبد يخطو خطوة إلا سئل عنها
٦٠	مكحول	ما من عبد يخلص العبادة لله
٤١٥٦	عامر بن ربيعة	ما من عبد يصلي عليّ إلا صلت عليه الملائكة
٢٨٦٤	عائشة	ما من عبد يكف بصره عن محاسن امرأة
٣٨٠٤	أنس	ما من غني ولا فقير إلا ود يوم القيامة
٤٢٠٠	أنس	ما من قلب إلا وهو بين إصبعين
٤١١٦	أنس	ما من قوم اجتمعوا يذكرون الله تعالى
٤١٢٢	أبو هريرة	ما من قوم جلسوا مجلسًا فتفرقوا عن غير
٣٠٢	علي	ما من القلوب قلب إلا وله سحابة
١١٨٢	أبو سعيد	ما من مؤمن يصيبه صداع في رأسه
٤٢٦٥	عمرو بن عبسة	ما من مسلم يبيت طاهرًا على ذكر
٥٠٣	حمران	ما من مسلم يتم وضوءه الذي كتبه الله عليه
١٧٧٣	أبو هريرة	ما من مسلم يسلم عليّ في شرق ولا غرب

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١١٩٣	عبد الله بن عمرو	ما من مسلم يصاب في شيء من جسده
١٢٤١	أبو سلمة	ما من مسلم يصاب بمصيبة
١٢٧٦	أبو هريرة	ما من مسلم يصلي عليه مائة إلا غفر له
١٢٣٦	عبد الله	ما من مسلمين يموت لهما ثلاثة
١٦٣٨/١٦٣٧	سهل بن سعد	ما من ملبٍ إلا لبى ما عن يمينه
٣٠٨٠	أبو هريرة	ما من نبي من الأنبياء إلا وقد أعطى من الآيات
٢٦٣٢	أبو هريرة	ما من مولود إلا وقد ذر عليه من تراب حفرته
٢٦٢٩/٢٦٢٨	أبو هريرة	ما من مولود إلا يولد على الفطرة
٤٢٢١	معاذ بن جبل	ما منعك يا معاذ من صلاة الجمعة
٣٧٠٨/٣٧٠٧	أبو هريرة	ما منكم من أحد ينجيه عمله
٣١٥٨	أبو هريرة	ما نفعني مال إلا مال أبي بكر
٣٤٩٦	سلمان	ما هذا ؟
٣٨٩٢	أم أيمن	ما هذا ؟
٢٠٣٧	أنس	ما هذا ؟ (رأى رجلاً يهادى بين ابنيه)
٣٤٩٧	سلمان	ما هذا صدقة أم هدية ؟
١٢٥٢	أبو هريرة	ما هذا ؟ ليس هذا منا
٣٧٦١	عبد الله	ما هذا يا بلال ؟
٣٧٦٧/٣٧٦٦	أبو هريرة	ما هذا يا بلال ؟
٣٥٦٩	أبو عبيدة بن محمد	ما وراءك ؟
٢٧٨٤	أبو الدرداء	ما وضع في الميزان أثقل من خلق حسن
٤٢٣٩	أنس	ما يبسط رجل يده إلى الله يسأله خيراً
١١١	أنس	ما يحملك على هذا ؟
١١٨١	أبو هريرة	ما يزال البلاء بالمؤمن في دينه ونفسه
١١٧٨	أبو هريرة	ما يزال العبد المؤمن يصاب في ماله
٣٨٨٠	ابن عباس	ما يسره أنه لآل محمد ذهبًا
١٩٠٧	طلحة	ما يصنع هؤلاء ؟
٣٥٣٩	عبد الله	ما يضحككم ؟

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢٤١٩	سعيد بن المسيب	مثلوا لي في الجنة في خيمة من درة
١١٤٤	ابن عمر	مثنى مثنى ، فإذا خشي الصبح فواحدة
٤١١٢	أبو هريرة/ أبو سعيد	مجالس الذكر تتنزل عليهم السكينة
٢٦٣٩	أنس	مجوس العرب وإن صلوا وصاموا
٣٠٢٦	جابر	مداراة الناس صدقة
٤١٤٧	أبو أيوب	مر بي جبريل على إبراهيم عليهما السلام
١٥٣١	أسماء بن حارثة	مر قومك فليصوموا هذا اليوم
٣٣٦١	عائشة	مرحبًا بابنتي
٣٢٦٢	علي	مرحبًا بسيد المسلمين وإمام المتقين
٣١٤٤	عبد الله بن مسعود	مرحبًا بكم ، حياكم الله ، جمعكم الله
٣٠٥٢	أنس	مررت بموسى ليلة أسري بي وهو قائم بقبره
٢١٩٤	ابن عمر	مره فليراجعها ثم ليطلقها
٢٦٦٣	ابن عمر	مروا بالمعروف وانهوا عن المنكر
٤٩١	عمرو بن شعيب	مروا صبيانكم بالصلاة إذا بلغوا سبعًا
١٢٢٥	أبو قتادة بن ربعي	مستريح ومستراح منه
٢٥٣٤	أبو سعيد	مسكينًا فقيرًا ، ويتيمًا لا أب له
٧٧٠	أبو ذر	مسه مرة أو دع
٤٤٤	علي	مع كل شعرة جنابة
٣٥٩٨	أبو سعيد	معاذ بن جبل أعلم الناس بحلال الله
٣٦٠٠	محمد بن كعب	معاذ بن جبل إمام العلماء برتوة
٣٦٠٢	عمر بن الخطاب	معاذ بن جبل بين يدي العلماء طائفة
١٢٣٠	عطاء بن يسار	معالجة ملك الموت أشد من ألف ضربة
٤٢٦٧	كعب بن عجرة	معقبات لا يخيب قائلهن
٧٥٧/٧٥٦	علي	مفتاح الصلاة الطهور
٤٢٥٣	علي	مكانكما
٣٢٩٢	جابر	مكتوب على باب الجنة
٢٩٤٥	ابن عباس	ملعون من سب أباه

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢٢٢٦	سعد بن أبي وقاص	من أكل سبع تمرات عجوة مما بين لابتي المدينة
٦٣٥	جابر	من أكل من هذه البقلة
٢١٨٨	ابن عمر	من انتفى من ولده ليفضحه في الدنيا
١٩٥٣	أبو اليسر	من أنظر معسراً ، أو وضع له
١٩٥٤	أبو قتادة	من أنظر معسراً ، أو وهب له
٣٣٩	ابن عمر	من أهان صاحب بدعة رفعه الله تعالى في الجنة
٤٠٣٢	أنس	من أهان لي وليًا فقد بارزني بالمحاربة
١٩٧٦	ابن عباس	من أهديت له هدية وعنده قوم
٣٠١٣	عائشة	من أولى منكم معروفًا فليكافئ به
٢٣٤٣	أبو سعيد	من أين علمت أنها رقية
٢٢٥٨	أبو هريرة	من بات وفي يده غمر
٢٨١٤	ابن عمر	من بدأ بالكلام قبل السلام فلا تجيبوه
٣٧٥٤	عائشة	من بلغ الثمانين من هذه الأمة
٢٠٤٨	ابن عمر	من بلغ مملوكًا حداً لم يبلغه أو لطمه
١٩٦٠	عبد الله	من بنى بناء فوق ما يكفيه
٦١٣	علي	من بنى لله مسجداً بنى الله له بيتًا في الجنة
٦١٤	أبو ذر	من بنى لله مسجداً ولو كمفحص قطاة
٦١٢	أبو بكر الصديق	من بنى مسجداً ولو مثل مفحص قطاة
٦١١	واثلة	من بنى مسجداً يصلي فيه
١٢٧٢	ثوبان	من تبع جنازة فصلى عليها فله قيراط
١٣٤٥	ثوبان	من ترك بعده كنزاً مثل له شجاع أقرع
٣٧٥٩	أسماء بنت يزيد	من ترك دينارين ترك كيتين
٤٤٣	علي	من ترك شعرة لم يصب الماء من الجنابة
٤٩٨	أبو سعيد	من ترك صلاة متعمداً كتب اسمه على باب النار
٢١٠١	أنس	من تزوج امرأة لعزها لم يزده الله إلا ذلاً
٤٢٦٤	عبادة بن الصامت	من تعار من الليل
٣٢٩	عبد الرحمن	من تعلم العلم ليماري به العلماء

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
من تقرب إليّ شبرًا تقربت إليه ذراعًا	أبو ذر	٣٧١١
من تواضع لله رفعه الله	أبو هريرة	٢٨٣١
من تواضع لله رفعه الله	عمر بن الخطاب	٢٨٣٦
من توضأ بعد الغسل فليس منا	يزيد الضبي	٤٥٨
من توضأ كما أمر وصلى كما أمر	عثمان بن عفان	٥٠٧
من توضأ وضوءًا كاملاً ثم قام إلى صلاته	عقبة بن عامر	٣٩١
من توضأ يوم الجمعة فبها ونعمت	أنس	٨٩٦
من تولى غير ذي نعمته	أنس	١٧٤
من جاء منكم يوم الجمعة فليغتسل	ابن عمر	٨٩٨
من جعل الهموم همًا واحدًا كفاه الله هم آخرته	ابن مسعود	٣٨٣٦
من حاول أمرًا بمعصية	أنس	١٨٤٧
من حج البيت فلم يرفث ولم يفسق	أبو هريرة	١٥٩٤/١٥٩٣
		١٥٩٥
من حج هذا البيت أو اعتمر	أبو هريرة	١٥٩٧
من حدث عني بحديث وهو يرى أنه كذب	علي	٢٩٠
من حسن إسلام المرء تركه ما لا يعنيه	علي بن الحسين	٢٨٥٩/٢٨٥٨
من حمل أخاه على شسع	أبو الدرداء	١٤١٧
من حفظ على أمتي أربعين حديثًا	عبد الله	٢٢٥
من حفظ ما بين لحييه وما بين رجليه	سهل بن سعد	٣٩٣٢
من حلف بملة غير الإسلام كاذبًا	ثابت بن الضحاك	٢٠٢١
من حلف على أحد بيمين وهو يرى أنه سيبره	أبوهريرة	٢٠٣٣
من حلف على يمين فاستثنى	ابن عمر	٢٠٢٨
من حلف على يمين فرأى خيرًا منها	ابن عمر	٢٠٣٢
من حلف على يمين مصبورة	عمران بن حصين	٢٠٣١
من حمى مؤمنًا من منافق يغتابه	معاذ بن أنس	٢٨٨١
من خاف أدلج ، ومن أدلج بلغ المنزل	أبي بن كعب	٣٩٩٠
من خدم مسلمًا أو خفف له في شيء	أنس	٢٩٩٨/٢٨٤٢

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١٥٩٢	عبد الله	من خرج حاجًا يزيد وجه الله
٤٠٠٧	عبد الله	من خرج من عينه دموع
٤٢٠٨	عمر بن الخطاب	من دعا بهذه الأسماء استجاب الله له
٤٢٠٩	علي	من دعا بهذه الأسماء استجاب الله له.
٢٦٨٠	ابن عمر	من دعا الناس إلى قول أو عمل
١٨٠٥	ابن عمر	من دعى فليجب
٤١٢٨	عمر	من دخل السوق فقال لا إله إلا الله
٢٤٠	سهل بن سعد	من دخل مسجدي ليتعلم خيرًا أو يعلمه
٦٤٦	أبو هريرة	من دخل المسجد لشيء فهو حظه
٢٨٢٠	جابر	من ذا ؟
١٧٩١	البراء بن عازب	من ذبح قبل الصلاة فليعد الذبح
٤١٥٨	أنس	من ذكرت عنده فليصل عليّ
٢٦٠١	ابن مسعود	من رآني في المنام فأنا الذي رآني
٢٦٠٠	أنس	من رآني في المنام فقد رآني
٢٦٠٢	عبد الله	من رآني في المنام فقد رآني
٤٢٢٨/٤٢٢٧	ابن عمر	من رأى مبتلى فقال الحمد لله
١٠٠٩	أبو سعيد	من رأى منكم منكرًا فليغيره بيده
٢٦٧١	عبد الله	من رأى منكرًا فليغيره بيده
٢٨٨٠	أبو الدرداء	من ر د عن عرض أخيه المسلم
٣٠٩	أنس	من رغب عن سنتي فليس مني
٢٩٤	المغيرة بن شعبة	من روى عني حديثًا يرى أنه كذب
٤٣١	زر بن حبيش	من زار أخاه في الله خاض في رياض الجنة
٣٧٨٢	علي	من زهد في الدنيا علمه الله بلا تعلم
٤٠٣٩	عائشة	من سأل عني فلينظر إلى أشعث أغبر
١٣٦٧	ابن مسعود	من سأل مسألة وهو عنها غني جاء يوم القيامة

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١٨٦١/١٨٦٠	أبو هريرة	من طلب الدنيا حلالاً استعفافًا عن المسألة
٢٣٩	أنس	من طلب العلم فهو في سبيل الله حتى يرجع
١٩٦٧	سعد بن زيد	من ظلم شبرًا من الأرض خسف به
١٢٠٠	أنس	من عاد مريضًا فجلس عنده ساعة
١٣٧	أنس	من عادى لي وليًا فقد بارزني بالمحاربة
٢٩٦٢	أنس	من عال جاريتين حتى تبلغا
١٢٤٥/١٢٤٤	عبد الله	من عزى مصابًا فله مثل أجره
١٢٤٦		
١٢٤٣	عبد الله	من عزى مصابًا كان له مثل أجره
٥٩	عمران بن حصين	من علم أن الله ربه
٢٤٣	الأوزاعي	من علم آية من كتاب الله
٣٧٥٧	أبو هريرة	من عمره الله ستين سنة
١٣٣٩	عدي بن عميرة	من عمل لنا منكم عملاً فكتمنا مخيطًا
٧١٠	أبو هريرة	من غدا إلى المسجد أو راح
٢٤١	أبو أمامة	من غدا إلى المسجد لا يريد إلا أن يتعلم
٢٣٨	أبو سعيد	من غدا أو راح وهو في تعليم دينه
١٢٦١	أبو هريرة	من غسل ميتًا اغتسل ، ومن حمله توضأ
١٢٦٠	عائشة	من غسل ميتًا فأدى فيه الأمانة
١٨٨٠	عبد الله	من غشنا فليس منا
٩٣٦	عائشة	من فاتته الجمعة فليتصدق بنصف دينار
٢٩٩٧	ثوبان	من فرج عن مؤمن لهفان غفر الله له
١٨٠	أبان	من فرق بين اثنين في مجلس تكبرًا
٣١٠	عائشة	من فعل شيئًا ليس من أمرنا فهو مردود
١٤٣٩	عبد الله	من فعل مثل هذا كان له مثل أجر المعطي
٤٢٢٤	ابن عباس	من فلان ؟
١٤٥٤	ابن عمر	من قاد أعمى أربعين خطوة
٤٢٦٢	عثمان بن عفان	من قال إذا أصبح بسم الله

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٤١٦٢	ابن عباس	من قال جزى الله عنا محمداً ما هو أهله
٤٢٥٨	أنس	من قال حين يصبح أو يمسي
٤٢٧١	أبو هريرة	من قال خلف كل صلاة ثلاثًا وثلاثين تكبيرة
٣٣٦	ابن عمر	من قال في ديننا برأيه فاقتلوه
٤١٢٩	عبد الله بن عمر	من قال في سوق من الأسواق
٢٨٨١	معاذ بن أنس	من قال في مؤمن ما لا يعلم
٤١٢٦	علي	من قال في يوم مائة مرة
١٠/٩	أبو هريرة	من قال لا إله إلا الله أنجته يومًا من الدهر
١٧	أنس	من قال لا إله إلا الله دخل الجنة
٥٤	زيد بن أرقم	من قال لا إله إلا الله مخلصًا دخل الجنة
٢٣	معاذ بن جبل	من قال لا إله إلا الله مخلصًا ويقينًا من قلبه
٤١٣٠	جابر	من قال لا إله إلا الله وحده لا شريك له
٢٠٠٠	عبد الله بن عمر	من قال لا إله إلاالله والله أكبر
٣٩٧٥	أبو هند الراري	من قام بأخيه مقام رياء
١٥١٩	أبو هريرة	من قام ليلة القدر إيمانًا واحتسابًا
٢٤٦٦	أنس	من قتل قتيلاً فله كذا وكذا
٢٤٦٧	ابن عباس	من قتل قتيلاً فله كذا وكذا
٨٦٧	المغيرة بن شعبة	من قرأ آية الكرسي دبر كل صلاة
٢٥٨٠	عبد الله	من قرأ حرفًا من كتاب الله
١٢٠٣	عبد الله العنبري	من قرأ ﴿ قل هو الله أحد﴾ في مرضه
٢٥٠٩	علي	من قرأ يس عدلت له عشرون حجة
٢٩٨٦	ابن عمر	من قضى لأخيه حاجة كنت واقفًا عند ميزانه
٢٩٨٨	أنس	من قضى لأخيه المسلم حاجة
١٩	معاذ بن جبل	من لقي الله يشهد أن لا إله إلا الله
٧٧٤	ابن عمر	من القائل كذا وكذا ؟
٢٨٣٥/٢٨٣٤	جابر	من كان حسن الصورة في حسب لا يشينه
٢٨٨٤	أنس	من كان ذا لسانين في الدنيا

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢٠٣٥	عائشة	من نذر أن يطيع الله فليطعه
١٣٧٥	عبد الله	من نزلت به حاجة فأنزلها بالناس
٢٢٤٠	جابر	من نسي أن يسمي على طعامه
١١٦٠	عطاء بن يسار	من نسي وتره أو نام عنه
١٥٠٣	أبو هريرة	من نسي وهو صائم فأكل وشرب
٨٥٩/٨٥٨	ابن عباس	من نسي الصلاة عليّ خطئ طريق الجنة
٢٦٦٨	عمران بن حصين	من نصر أخاه المسلم
٣٩٢٠	أنس	من نظر في الدنيا إلى من فوقه
٢٩٨٩	أبو هريرة	من نفس عن مسلم كربة من كرب الدنيا
٣٧٨٣	علي	من نقله الله من ذل المعاصي إلى عز التقوى
١١٢٦	ابن عباس	من هذا ؟
٣٣٥٨	حذيفة	من هذا ؟
٣٢٢٥	جابر	من هذا ؟
١٢٠٧	ابن مسعود	من وافق موته عند انقضاء رمضان
٣٤٠	عبد الله بن بسر	من وقر صاحب بدعة فقد أعان على
٣٠٠٦/٣٠٠٥	جرير	من لا يرحم الناس لا يرحمه الله
٣٠٠٧	جرير	من لا يرحم لا يُرحم
٢٠٨٣	أبو هريرة	من يأخذ عني هذه الكلمات
١٨٩٢	أنس	من يأخذهما مني بدرهم
١٣٦٤	ثوبان	من يتقبل لي بواحدة تقبلت له بالجنة
١٣٦٢	ثوبان	من يتكفل لي أن لا يسأل الناس
٢١٥	عبد الله	من يرد الله به خيراً يفقهه في الدين
٢١٧/٢١٦	معاوية	من يرد الله به خيراً يفقهه في الدين
٢١٨		
١٣٧٨	أبو سعيد	من يستغن يغنه الله
٣٩٦٦	جندب بن سفيان	من يسمع يسمع الله به
١٨٩١	أنس	من يشتري هذا ؟

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
من يصبر يصبره الله	أبو سعيد	١٣٨٠
من يعمل سوءاً يجز به	ابن عمر	٣٥١٧
من يمن المرأة تيسير خطبتها	عائشة	٢١١٧
من يهدي الله فلا مضل له	جابر	٩٢٢
من الكبائر أن يشتم الرجل والديه	عبد الله بن عمرو	١٧٥
مناولة المسكين تقي ميتة السوء	حارثة بن النعمان	١٤٣٨
مه ، كيف أنتم يوم يغدو أحدكم في حلة	ابن شهاب	٣٥٥٦
مه مه ، عليكم من العمل ما تطيقون	عائشة	١٠٩٩
موت الغريب شهادة	ابن عباس	١٢١٥/١٢١٤
المؤمن الذي يخالط الناس	ابن عمر	٢٩٠٢/٢٩٠١
المؤمن غر كريم ، والفاجر خب لئيم	أبو هريرة	٩٢
المؤمن القوي خير من المؤمن الضعيف	أبو هريرة	٢٦٢١
المؤمن من أمنه الناس	أنس	٨١
المؤمن من أهل الإيمان بمنزلة الرأس من الجسد	سهل بن سعد	٢٩٧٩
المؤمن منفعة إن ماشيته نفعك	ابن عمر	٢٩٩٠
المؤمن يأكل في معي و احد	ابن عمر	٢٢٥١
المؤمن يأكل في معي و احد	جابر	٢٢٥٢
المؤمن يسير المؤنة	أبو هريرة	١٣٨١
المؤمن يموت بعرق الجبين	بريدة	١٢٢٧
المؤمنون كرجل واحد	النعمان بن بشير	٢٩٧٨/٢٩٧٧
المتحابون في جلال الله في ظل الله	معاذ بن جبل	٤٠٨٥
المتحابون في جلالي لهم منابر من نور	معاذ بن جبل	٤٠٨٣
المتحدث عن ذلك كالحمارين يتسافدان	سلمان	٢١٥٢
المتعبد بغير فقه كالحمار في الطاحونة .	واثلة	٢٢٤
المتمسك بسنتي عند فساد أمتي	أبو هريرة	٣٠٥
المرء على دين خليله	أبو هريرة	٣٠١٩
المرء مع من أحب	صفوان بن عسال	٤٣٠

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١٤٤٠	عبد الله	هل تدرون أي الصدقة أفضل ؟
٤٠٧٧	ابن عمر	هل تدري ما اسمه ؟
١٢٢	أبو هريرة	هل ترون الشمس في يوم لا غيم فيها
٢٠١١	ابن عباس	هل ترى الشمس
٣٥٣٠	عبد الله	هل عندك من جذعة لم ينز عليها الفحل
٣٧٦٥	عائشة	هل فعلت ؟
٤٢١٥	أنس	هل كنت تدعو الله بشيء أو تسأله إياه
٣٧٩٠	الحسن	هل منكم أحد يريد أن يؤتيه الله علمًا
٣٦٩٣	أبو هريرة	هلك المتقذرون
١٣٤٤	أبو ذر	هم الأكثرون أموالاً إلا من قال هكذا وهكذا
٢٦٣٠	أنس	هم خدم أهل الجنة
٢٤٧٨	ثوبان	هم في الظلمة دون الجسر
٣٣٥٣/٣٣٥٢	ابن عمر	هما ريحانتاي من الدنيا
٧٦٧/٧٦٦	عائشة	هو اختلاس يختلسه الشيطان من صلاة العيد
٢٢١٦	أسماء بنت أبي بكر	هو أعظم للبركة
٢٢٦٧	أنس	هو أهنأ وأمرأ وأبرأ
٣٦١	جابر	هو الطهور ماؤه الحل ميتته
٢٦٠٧	ابن عمر	هؤلاء لهذه وهولاء لهذه
٢٥٩٠	أسيد بن حضير	هلا مضيت يا أبا عتيك
٤١٢٧	عثمان بن عفان	هي للصحيح أحطم وأحطم
٢٧٢٢	عبد الله بن عمر	هي هرب حرب
٢٥٢٩	ابن عباس	هي المانعة ، هي المنجية
٢٨٥٧	ابن عباس	الهدي الصالح والسمت الصالح
		حرف الواو
٣٠٦٩	ميسرة الفجر	وآدم بين الروح والجسد
١٥٦	أنس	واحدة فيما بيني وبينك
٤٠١٨	شداد بن أوس	واعملوا وأنتم من الله على حذر

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٤٧٠	عمر بن الخطاب	واكلها
٤٧١	عبد الله بن مسعود	واكلها
١٨٤٣	أنس	وإن من عبادي من لا يصلح إيمانه
١٠٠٠	أخت ابن رواحة	وجب الخروج على كل ذات نطاق
١٢٥٩	أبو هريرة	وجبت
٣٠٩٢	أنس	وجدناه بحراً أو إنه لبحر
٣٢٣٩	أبو سهلة	وددت أن عندي بعض أصحابي فشكوت
٤٢٩٤	جابر	والذي نفسي بيده إن العار والتخزية
٤١٧٥	جابر	والذي نفسي بيده إن العبد ليدعو الله
٤١٣٥	ابن عمر	والذي نفسي بيده إنه ليرى بياض الأسود
٦٦٨	أنس	والذي نفسي بيده لو رأيتم ما رأيت
٣٥٣٩	عبد الله	والذي نفسي بيده لهما أثقل في الميزان
٢٧٥٩	ابن عباس	والذي نفسي بيده ، ما أطاع العبد ربه
٢٧١٥	زيد بن ثابت	والذي نفسي بيده ما عمل على وجه الأرض
٢٧٣٢	أبو هريرة	والذي نفسي بيده لا تقوم الساعة حتى
٤١٠	المغيرة بن شعبة	وراءك
١٧٩٤/١٧٩٢	قرة	والشاة إن رحمتها رحمك الله
٤٣٨٩	أنس	وعدني ربي أن يدخل من أمتي الجنة مائة ألف
٢٨١١	أبو ذر	وعليك السلام ورحمة الله
١٧٥٢	أبو ذر	وعليك ورحمة الله
١٦٠٠	أبو هريرة	وفد الله ثلاثة
١٨٣٣	عبد الله	وقيت شركم كما وقيتم شرها
٤٣٧	أبو السمح	ولني ظهرك
٣٤٧٥	خباب	والله إن كان قبلكم ليؤخذ الرجل
٣٧٤٢/٣٧٤١	أبو هريرة	والله إني لأستغفر الله وأتوب إليه
٣٧٤٤		
٢٠٣٠	ابن عباس	والله لأغزون قريشًا

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا	عبد الله	٧٢٤
لا تدعوا عشاء الليل ولو بكف حشف	أنس	٢٢٣٨
لا تذهب الأيام حتى تشرب طائفة من أمتي الخمر	أبو أمامة	٢٣٠٥
لا تذهب الأيام والليالي حتى يخلق القرآن	معقل بن يسار	٢٥٩٨
لا تذهب الدنيا حتى يملك رجل من أهل بيتي	عبد الله	٢٦٩٤
لا ترضين أحدًا بسخط الله	ابن مسعود	١٨٥٦
لا ترفع العصا عن أهلك وأخفهم في الله	ابن عمر	٢٩١٥
لا ترموا الجمرة حتى تطلع الشمس	ابن عباس	١٧٢١
لا تزال أمتي بخير ما عجلوا الإفطار	سهل بن سعد	١٤٩١
لا تزال جهنم تقول هل من مزيد	أنس	٤٣٦٢
لا تزال الشفاعة بالناس وهم يخرجون من النار	ابن مسعود	٤٣٦٠
لا تزال طائفة من أمتي ظاهرين	المغيرة بن شعبة	٢٦٩٢
لا تزال طائفة من أمتي قائمة بأمر الله	معاوية	٢٦٩١/٢٦٨٨
لا تزال عصابة من أمتي قائمة على أمر الله	أبو هريرة	٢٦٩٠
لا تزال نفس المؤمن معلقة بدينه	أبو هريرة	١٩٤١
لا تزال هذه الأمة في مسكة من دينها	الصنابحي	١٢٩٧
لا تزول قدما عبد يوم القيامة	أبو برزة	٤٣١١
لا تساووهم في المجلس	علي	٢٠٠٥
لا تسبوا الدهر ، فإن الله هو الدهر	أبو هريرة	٢٨٩١
لا تسبوا الديك ، فإنه يدعو إلى الصلاة	زيد بن خالد	٢٨٩٩
لا تسبوا عليًا ، فإنه ممسوس في ذات الله	كعب بن عجرة	٣٣٠٣
لا تسبوا قريشًا ، فإن عالمها يملأ الأرض علمًا	ابن مسعود	٣٦٦٣
لا تستبطئوا الرزق	جابر	١٨٥١
لا تشتروا السمك في الماء	أبو مسعود	١٨٩٤
لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد	أبو سعيد	١٧٥٣
لا تشرك بالله شيئًا وإن عذبت وحرقت	معاذ بن جبل	٢٠٧٧
لا تشرك بها يا علي ، لتبشر بها أمتي بعدي	علي	٢٤٧٦

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٢٣٣٠	جابر	لا تكرهوا مرضاكم على الطعام والشراب
٢٦٣٦	ابن عمر	لا تكلموا في القدر ، فإنه سر الله
٣٨١٨	عبد الله	لا تكون زاهدًا حتى تكون متواضعًا
٢٢٧١	حذيفة	لا تلبسوا الحرير والديباج
٢٨٢٣	عبد الله	لا تلجوا على المغيبات
١٣٦٩	معاوية	لا تلحفوا في المسألة
٢٨٩٨	عبد الله	لا تلعنه ولا تسبه ، فإنه يدعو إلى الصلاة
٢٨٨٨	ابن عباس	لا تمار أخاك ولا تمازحه
٦٥١	ابن عمر	لا تمنعوا إماء الله مساجد الله
١٩٤٣	ابن عمر	لا تموتن وعليك دين
١٠٩٨	عائشة	لا تنام الليل ، خذوا من العمل ما تطيقون
١٧٤٥	أبو هريرة	لا تنتهي البعوث من غزو بيت الله
٢٠٣٤	أبو هريرة	لا تنذروا ، فإن النذر لا يرد القدر
٣٧٠٢	أبو كبشة	لا تنظروا في صغر الذنوب
٢١٣٧	أبو هريرة	لا تنكح المرأة على عمتها
٢٩٠٤	أبو أيوب	لا تهاجروا ولا تدابروا ، وكونوا عباد الله إخوانًا
٢١٧٢	أبو هريرة	لا تهجر امرأة فراش زوجها
٢١٨٦	معاذ بن جبل	لا تؤذي امرأة زوجها في الدنيا
١٧٣٢	ابن عباس	لا توضع النواصي إلا في حج أو عمرة
٢٠٦٩	سعد بن أبي وقاص	لا ، الثلث والثلث كثير
٢١٩٧	عائشة	لا ، حتى تذوقي العسيلة
٢٤٤	أبو هريرة	لا حسد إلا في اثنتين
١٠٨٦	ابن عمر	لا حسد إلا في اثنتين
١٤١١	عبد الله	لا حسد إلا في اثنتين
٢٨٢٥	أبو سعيد	لا حليم إلا ذو عثرة
١٩٧٣	ابن عباس	لا حمى إلا لله ولرسوله
٥٣١	عبد الله	لا سمر إلا لمصل أو مسافر

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٣٥٨	عبد الله بن الحارث	لا يبولن أحدكم مستقبل القبلة
٢٠٦٤	ابن عمر	لا يبيت أحد ثلاث ليال إلا ووصيته مكتوبة
٣٤٨٣/٣٤٨٢	حارثة بن مضرب	لا يتمنين أحدكم الموت
٣٢٢٧	أبو هريرة	لا يجتمع حب هؤلاء الأربعة إلا في قلب
٢٩٤٣	أبو هريرة	لا يجزي ولد والده إلا أن يجده مملوكًا
٢٨٦٧	ابن عمر	لا يجلس الرجل إلى الرجلين
١٣٩٢	أبو هريرة	لا يجمع الله بين من ينفق في سبيل الله
٣١٨	ابن عمر	لا يجمع الله هذه الأمة على ضلالة أبدًا
٢٦٥٨	أبو سعيد	لا يحقرن أحدكم نفسه
٢١٩٩	أنس	لا يحل لامرأة أن تحد على ميت فوق ثلاث
١٦٠٧	أبو هريرة	لا يحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر أن
٣٥٩	أبو سعيد	لا يخرج الرجلان يضربان الغائط
٣٧٦٣	صهيب	لا يدخل الجنة إلا من قال بالمال هكذا وهكذا
٣٩٠٧	أبو بكر الصديق	لا يدخل الجنة جسد غذي بالحرام
١٨٣	أبو بكر الصديق	لا يدخل الجنة خب ولا خائن
٢٠٤٢/٢٠٤١	أبو بكر الصديق	لا يدخل الجنة سيء الملكة
٢٣١٥	أبو قتادة	لا يدخل الجنة عاق ولا مدمن خمر
٢٣١٩	عبد الله بن عمرو	لا يدخل الجنة عاق ولا مدمن خمر
٢٣٢١	أبو زيد الجرمي	لا يدخل الجنة عاق ولا مدمن خمر
٢٩٥٣/٢٩٥٢	جبير بن مطعم	لا يدخل الجنة قاطع رحم
٢٨٧٦/٢٨٧٥	حذيفة	لا يدخل الجنة قتات
٢٣١٨	أبو سعيد	لا يدخل الجنة مدمن خمر
٢٣٢٢	عبد الله بن عمرو	لا يدخل الجنة مدمن خمر
٢٣١٧	أبو سعيد	لا يدخل الجنة منان ولا عاق
٢٠٨٧/٢٠٨٦	أسامة بن زيد	لا يرث المسلم الكافر
٢٠٨٩	عمرو بن شعيب	لا يرث المسلم الكافر
٣٦٨٣	ابن مسعود	لا يزال أربعون رجلاً من أمتي

Hadisin Başlangıcı	Ravisi	Hadis No.
لا يزال أهل الغرب ظاهرين	سعد بن أبي وقاص	٢٦٨٩
لا يزال لسانك رطبًا من ذكر الله	عبد الله بن بسر	٤٠٩٨
لا يزال البلاء بالمؤمن والمؤمنة في جسده	أبو هريرة	١١٨٠
لا يزال العبد بخير ما لم يستعجل	أنس	٤١٧٧
لا يزال العبد يسأل الناس حتى يأتي يوم القيامة	ابن عمر	١٣٦٤
لا يزال العبد يسأل وهو عنه غني	ابن مسعود	١٣٦٣
لا يزال العبد يصدق ويتحر الصدق	عبد الله	٢٨٧
لا يزال الله في عون العبد	أبو هريرة	٢٩٩٦
لا يزال المسلم معنقًا صالحًا	أبو الدرداء	٢٧١٣
لا يزال الناس يسألون حتى يقولون	أنس	٢٧٢
لا يزال مدفوعًا عنهم بلا إله إلا الله	ابن عمر	٢٦٨٤
لا يزداد هذا الأمر إلا شدة	أنس	٢٦٤٦
لا يزني الرجل وهو مؤمن	أبو هريرة	١٦٤
لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن	أبو هريرة	١٦٥/١٦٣ ١٦٧/١٦٦
لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن	عائشة	١٦٨
لا يسأل عبد لي الوسيلة إلا كنت له شفيعًا	ابن عباس	٥٦٠
لا يستمع الله من مسمع ولا مرائي	ابن مسعود	٢٩٣١
لا يسمع بي أحد من هذه الأمة	أبو موسى	٢٠٨
لا يشبع الرجل دون جاره	عمر بن الخطاب	٢٩٧٣
لا يشكر الله من لا يشكر الناس	أبو هريرة	٣٠١٠/٣٠٠٩ ٣٠١١
لا يضر مع الإسلام ذنب	عبد الله بن عمرو	١٩١
لا يعجبنك رحب الذراعين	عبد الله	١٨٦٩
لا يعجز الرجل من أمتي	ابن عمر	٢٧٠٢
لا يغلبنكم الأعراب على اسم صلاتكم	عبد الرحمن بن عوف	٥٢٩
لا يغلق الرهن من صاحبه	أبو هريرة	١٩٨٤

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٣٤٨٥	خريم بن أوس	لا يفضض الله فاك
٣٧٢	أبو السوار العدوي	لا يقبل الله صلاة بغير طهور
١٣٤٢	أنس	لا يقبل الله صلاة رجل لا يؤدي الزكاة
٢٦٥٣	الزبير بن العوام	لا يقتل قرشي بعد هذا اليوم صبراً
٤٣٦	جابر	لا يقرأ الجنب ولا الحائض شيئًا من القرآن
٤١١٠	أبو سعيد/أبو هريرة	لا يقعد قوم يذكرون الله إلا غشيتهم الرحمة
٢٦٧٧	ابن عباس	لا يقفن أحدكم على رجل يظلم ظلمًا
٢٥٢١	أبو هريرة	لا يقولن أحدكم زرعت
٢٩٠٠	أبو الدرداء	لا يكون اللعانون شهداء
٦٤٩	ابن عمر	لا يلجن من هذا الباب من الرجال أحد
١٥٧	أبو هريرة	لا يلسع المؤمن من جحر مرتين
٢٠١٥	أنس	لا يمنعن أحدكم جاره أن يضع خشبة في جداره
٢٠١٧/٢٠١٦	أبو هريرة	لا يمنعن أحدكم جاره أن يضع خشبة في حائطه
٢٦٧٤	أبو سعيد	لا يمنعن أحدكم مخافة الناس
٦٥٠	ابن عمر	لا يمنعن الرجل أهله أن تأتي المسجد
٢٠٣/٢٠٢	جابر	لا يموتن أحدكم إلا وهو يحسن بالله الظن
١٢٢٣	واثلة	لا يموتن أحدكم إلا وهو يحسن الظن بالله
٣٠٥٩	عبد الله	لا ينبغي لأحد أن يقول أنا خير من يونس
		حرف الياء
٣٢٦٣	أنس	يا أبا برزة ، إن رب العالمين عهد إليّ عهداً
٢١٨٧	حذيفة	يا أبا بكر ، أرأيت لو وجدت رجلاً
٣١٧١	جابر	يا أبا بكر ، أعطاك الله الرضوان الأكبر
٢٢٥٤	أبو جحيفة	يا أبا جحيفة ، أقصر عنا من جشائك
٣١٦٠	أبو الدرداء	يا أبا الدرداء ، أتمشي قدام رجل
١٠٩٢	أبو الدرداء	يا أبا الدرداء ، إن لجسدك عليك
٢٥٠٨	أبو ذر	يا أبا ذر ، أتدري أين تغرب الشمس ؟
٢٥٠٧	أبو ذر	يا أبا ذر ، أتدري أين مستقرها ؟

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
١٤٠٢	أبو ذر	يا أبا ذر ، أعقل ما أقول لك
٢٧٤	أبو ذر	يا أبا ذر ، اقرأ
٢٧٣	أبو ذر	يا أبا ذر ، إن للمسجد تحية
٣٤٦٢	أبو ذر	يا أبا ذر ، أنت رجل صالح
٢٥٢٨	أبو ذر	يا أبا ذر ، إني لأعلم آية
٢٢	أبو ذر	يا أبا ذر ، بشر الناس أنه من قال
٣٨١٢	ابن عمر	يا أبا ذر ، الدنيا سجن المؤمن والقبر أمنه
١٣٥٢	ابن عباس	يا أبا رافع ، إن الصدقة حرام على محمد
٣٠٣٠	أبو رزين	يا أبا رزين زر في الله
١٢٤٢	أنس	يا أبا طلحة بارك الله لكما في ليلتكما
٣١٣٨/٣١٣٦	أنس	يا أبا عمير ما فعل النغير ؟
١٦٨٦	عبد الرحمن بن عوف	يا أبا محمد ، ما صنعت في استلام الحجر ؟
٢٥٩١	أبو موسى	يا أبا موسى ، مررت بك البارحة
١٣٢٠	أبو مويهبة	يا أبا مويهبة ، إني قد أمرت أن أستغفر
٣٦١٦	أبو هريرة	يا أبا هر
٣٦٢٣	أبو هريرة	يا أبا هريرة ، هذا غلامك
٣٥٠٤	صهيب	يا أبا يحيى ربح البيع
٤٢١١	معاذ بن جبل	يا ابن آدم ، أتدري ما تمام النعمة
٤٣٠٩	أنس	يا ابن آدم ، لا تزول قدماك يوم القيامة
١٣٩٣	ابن عباس	يا ابن العوام ، أنا رسول الله إليك
٣٣٣٣/٣٣٣٢	عبد الرحمن بن عوف	يا ابن عوف ، إنك من الأغنياء
٢٠٠٣	جابر	يا أخا ثقيف ، ما المروءة فيكم ؟
١٠٧٤	أبو هريرة	يا أسامة ، لقد قصرت الصلاة
٣٠٨٥	أم أيمن	يا أم أيمن ، أهريقي ما في الفخارة
١٤٤٢	أم بجيد	يا أم بجيد ، ضعي في يد السائل ولو ظلفًا
٢٤١٣	أم سليم	يا أم سليم ، إن الله قد كفى وأحسن
٣٤١٢	أنس	يا أم سليم ، ما الذي تصنعين ؟

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٣٣٨١	عائشة	يا بنية ، حبيبة أبيك
٢٠٩٠	جابر	يا جابر ، إني لا أراك ميتًا من مرضك
١١٣	عبد الله	يا جبريل ، إنّا كنا نسير في أرض غمة متنة
٣١٥٧	ابن عمر	يا جبريل ، أنفق ماله عليّ قبل الفتح
٩٢٩	أنس	يا جبريل ، من هؤلاء ؟
٣١٤٦	جابر	يا جبريل ، نفسي قد نعيت
١٣٤	أنس	يا جبريل ، هل ترى ربك ؟
٦٤٣	أبو ذر	يا جندب ، ما هذه الضجعة
٤١٤٦	حازم بن حرملة	يا حازم ، أكثر من قول لا حول ولا قوة
٢٦٤٣	حذيفة	يا حذيفة ، تعلم كتاب الله واتبع ما فيه
١٢٠٨	حذيفة	يا حذيفة من ختم له بصدقة أو بصوم
٢٠٨٢	حرملة بن إياس	يا حرملة اجتنب المنكر
١٨٤٥	الزبير بن العوام	يا زبير ، إن باب الرزق مفتوح
٢٤٧٨	سعد بن أبي وقاص	يا سعد ، إن هذا السيف ليس لي ولا لك
٣٦٧٧	سلمان	يا سلمان ، إياك أن تبغضني
٢٠٩٩	ابن عباس	يا شباب قريش لا تزنوا
٤٦٨	عائشة	يا عائشة ، أرخي عليّ مرطك
٦٤٤	طخفة بن قيس	يا عائشة ، أطعمينا
٣٣٣	عمر	يا عائشة ، إن الذين فرقوا دينهم
٢١٤٤	عائشة	يا عائشة ، انظري من إخوانكن من الرضاعة
٣٧٠٠	عائشة	يا عائشة ، إياك ومحقرات الذنوب
٢٢٢٩	عائشة	يا عائشة ، بيت ليس فيه تمر جياع أهله
٣٨٤٩	عائشة	يا عائشة ، لو شئت أن تصير معي الجبال
٢١٧٧	عائشة	يا عائشة ، هذه بتلك
٢٢٣٢	جابر	يا عائشة ، هل عندك من أدم ؟
٣١٠٣	واثلة	يا عائشة ، هل عندك من شيء ؟
١٠٥	عبد الله	يا عبد الله ، أتدري أي عرى الإيمان أوثق ؟

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٤٣٢٥	أبو الدرداء	يقعد المقتول بالجادة
٣٨٣٢/٢٥٣٩	عبد الله بن الشخير	يقول ابن آدم مالي مالي ، وما لك من مالك
١٣١١	أبو الحجاج الثمالي	يقول القبر للميت حين يوضع فيه
٤١١٨	الحسن	يقول الله تعالى إذا كان الغالب على عبدي
٣٩٨٤	شداد	يقول الله ، أنا خير قسيم لمن أشرك بي
١٩٩	أبو هريرة	يقول الله تعالى أنا عند ظن عبدي بي
٤١٧٢	أنس	يقول الله عز وجل انظروا إلى ديوان عبدي
٧٦٣	ابن عباس	يقول الله إنما أتقبل الصلاة ممن تواضع لعظمتي
٤٢٣٢	أبو هريرة	يقول الله عز وجل عبدي عند ظنه بي
١٠٦	ابن عباس	يقول الله لست بناظر في حق عبدي
٤١٠٣	أبو هريرة	يقول الله تعالى من ذكرني في نفسه
١١٩١	أنس	يقول الله لا أذهب بصفيتي عبد فأرضى له
٦٢٥	أبو سعيد	يقول الله يوم القيامة أين جيراني ؟
٢٥٣٦	ابن عمر	يقومون حتى يقوم أحدهم في رشحه
٣٨٣١	أنس	يكبر ابن آدم وتشب منه اثنتان
١٥٨٨	ابن عباس	يكفن في ثوبيه ولا يغطي رأسه
١٥٨٠	بريدة	يكفي أحدكم من الدنيا كزاد الراكب
٧٩٤	ابن عباس	يكفيك قراءة الإمام خافت أو جاهر
٢٦٨٢	معاذ بن جبل	يكون في آخر الزمان قوم إخوان العلانية
٣٦٤٨	ابن عباس	يكون في آخر الزمان قوم ينبزون
٢٧٣٥	حذيفة	يكون في أمتي دجالون كذابون
١٧٩٥	ابن عمر	يلعن من مُثل بالحيوان
٢٣٠٨	أبو هريرة	يمسخ قوم من أمتي في آخر الزمان قردة
٢٠٢٤/٢٠٢٣	أبو هريرة	يمينك على ما يصدقك به صاحبك
٢٦٤٨	حذيفة	ينام الرجل منكم فينكت في قلبه
١٧٨	حذيفة	ينام الرجل نومة فتقبض الأمانة من قلبه
٤١٧٤	سعد	ينصر الله المسلمون بدعاء المستضعفين

Hadis No.	Ravisi	Hadisin Başlangıcı
٤٧٧	أبو السمح	ينضح بول الغلام ويغسل بول الجارية
٣٠٧٢	عمر	ينقطع يوم القيامة كل سبب ونسب
٣٨٣٣	أنس	يهرم ابن آدم ويشب معه اثنتان
٣٨٣٠	أنس	يهلك ابن آدم ويهرم ويبقى منه اثنتان
٢٢٢	أبو هريرة	يوسف نبي الله ابن نبي الله
٢٧٢٨	ثوبان	يوشك أن تداعى عليكم الأمم من كل أفق
٣٦٤٧	جابر	يوشك أن يكثر الناس ويقل أصحابي
٢٧٢٦	سمرة	يوشك أن يملأ الله أيديكم من العجم
٣٨٢٠	عبد الله	اليأس مما في أيدي الناس
١٨٧٦	أبو هريرة	اليمين الكاذبة منفقة للسلعة

Âyetler Dizini

❁ Bu dizin içinde hem Hilye'de, hem de Takrîbu'l-Buğye içinde geçen âyet-i kerimelere yer verilmiştir.

❁ Sûre adı, âyet numarasından sonra bir ok → işareti ile elinizdeki çeviri nüshanın cilt ve sayfa numaraları yer almaktadır.

Âyetler Dizini

Biyografisi Verilen Kişiler Dizini

❁ Bu dizin içinde, sadece Hilye'de, yani ilk sekiz ciltte müstakil olarak biyografileri sunulmuş kişilere yer verilmiştir.

❁ Referans olarak, elinizdeki çeviri nüshanın cilt ve sayfa numaraları yer almaktadır.

BİYOGRAFİSİ VERİLEN KİŞİLER DİZİNİ

Konu Başlıkları Dizini

❁ Bu dizin içinde, sadece Takrîbu'l-Buğye'de, yani son dört ciltteki konu başlıkları alfabetik sıra ile verilmiştir. Erişim kolaylığı sağlanması için anahtar kelimeler kullarılmıştır.

❁ Referans olarak, elinizdeki çeviri nüshanın cilt ve sayfa numaraları yer almaktadır.

KONU BAŞLIKLARI DİZİNİ

Genel Dizin

❁ Bu dizin içinde, hem Hilye'de hem de Takrîbu'l-Buğye'de, çeviri hadis metinlerinde geçen;

Tıbbi durum ve terimler, bazı vücut organları, kişisel eşyalar, bitkiler, hayvanlar, ev eşyaları ve aletler, bazı dini terimler, dini günler, ünlü şahsiyetler, hadis metinlerinde geçen tarihi kişilikler, mekan adları, şehir ve belde isimleri, hadislerin ravileri, melekler v.b.lerine yer verilmiştir

❁ Referans olarak, elinizdeki çeviri nüshanın cilt ve sayfa numaraları yer almaktadır.

GENEL DİZİN